

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuesta, laiksi porotaloutta kohdanneiden vahinkojen korvaamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuesta sekä laki porotaloutta kohdanneiden vahinkojen korvaamisesta. Samalla porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaki kumottaisiin. Rahoitusjärjestelmiä selkeytettäisiin siten, että porotaloutteen ja luontaiselinkeinoihin kuuluvaa alkutuotantoa tuettaisiin ehdotetun uuden porotalouden rakennetuista annettavan lain nojalla. Alkutuotannossa tuotettujen tuotteiden jalostusta ja niihin liittyvää muuta yritystoimintaa sekä maaseudun hanketoimintaa, jotka sisältyvät voimassa olevaan porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslakiin, tuettaisiin maaseudun kehittämisestä annetun lain nojalla siinäkin tapauksessa, että tuki kohdentuu porotaloutteen ja luontaiselinkeinoihin. Jo nyt noudatetun tukikäytännön vuoksi ehdotetun rajauksen muutos vaikuttasi vain vähän tukijärjestelmien toimeenpanoon, mutta sen sijaan selkeyttäisi niitä olennaisesti.

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetoimenpiteitä tuettaisiin edelleen pääosin voimassa olevan lainsäädännön mukaisin ehdoin, tukimuodoin ja tukitasoin. Esityksessä on kuitenkin otettu huomioon tarve edistää erityisesti nuorten porotalouden harjoittajien asemaa samoin kuin tarve parantaa porotalouden kannattavuutta kullekin alueelle parhaiten soveltuvin keinoin. Tukivarojen yksityiskohtaisessa ohjaamisessa voitaisiin ottaa erityisesti huomioon myös poronhoitotapojen eroavuudet poronhoitoalueen eri osissa. Paliskuntien mahdollisuuksia huolehtia aitojen kunnossapidosta helpotettaisiin aitojen korjaustuella.

Porotalouden rakennetuista annettavaan lakiin sisältyisi edelleen mahdollisuus tukea porotalouden ja luontaiselinkeinojen harjoittajien elinkeinotoimintaa investointituella,

elinkeinonharjoittajan aloitustuella sekä elinkeinoharjoittajien asumista asuntorahoituksella. Tuen kohteena voisi edelleen olla elinkeinosta johtuva rakentaminen sekä irtaimiston ja kiinteistön hankkiminen. Elinkeinon harjoittamisen aloittamiseen voitaisiin myöntää aloitustukea. Tuki voisi muodostua avustuksesta ja valtionlainasta. Myös korkotuki ja valtioneuvoston olisivat mahdollisia. Taloudellisiin vaikeuksiin joutuneille porotalouden ja luontaiselinkeinon harjoittajille voitaisiin edelleen tehdä vapaaehtoisia velkajärjestelyjä, jotka koskevat aikaisemmin myönnettyjen valtionlainojen ja valtion myyntihintasaamisten sekä korkotukilainojen ehtojen helpotuksia ja toiminnan järjestämistä.

Myös paliskunnille voitaisiin edelleen myöntää investointitukea. Tukikohteina säilyisivät porotaloudessa tarpeelliset aidat, irtaimistohankinnat ja paliskuntien poroteurastamojen peruskorjaaminen sekä porotaloudessa tarvittavien teiden rakentaminen ja sähköistyksen sekä vesihuollon järjestäminen. Sen sijaan uusien teurastamojen rakentaminen ja aikaisempien laajentamista rahoitettaisiin maaseudun kehittämisestä annetun lain nojalla.

Porotalouden ja luontaiselinkeinoja koskevien tutkimusten ja selvitysten rahoittamista jatkettaisiin edelleen. Samoin luontaiselinkeinon harjoittajille voitaisiin edelleen osoittaa eräitä käyttöetuksia Metsähallituksen hallinnassa olevalla maalla.

Porojen hätäruokintaan myönnettävä tuki siirrettäisiin erilliseen porotaloutteen kohdistuneiden vahinkojen korvaamisesta annettavaan lakiin. Samalla korvattavia vahinkoja laajennettaisiin koskemaan myös mahdollisista eläintaudeista, luonnonolojen muutoksista ja niihin verrattavista tapahtumista johtuvat yllättävät vahingot.

Ehdotettuja uusia lakeja sovellettaisiin porotalouteen poronhoitolaissa tarkoitettulla poronhoitoalueella ja muihin luontaiselinkeihin voimassa olevan lain mukaisella luontaiselinkeinoalueella.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi poronhoitolakia, aravalakia, omistusasuntolainojen korkotuesta annettua lakia, maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annettua lakia, kolttalakia, maatilatalouden kehittämisrahastosta annettua lakia, pakko-
huutokaupalla myytävienkiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annettua lakia, maatalou-

den rakennetuista annettua lakia, maaseutuelinkeinojen rahoituslakia, valtakunnallisen maaseudun kehittämisen ja tutkimuksen sekä maa- ja elintarviketalouden tutkimuksen rahoituksesta annettua laki, Metsähallituksesta annettua lakia, maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annettua lakia sekä varainsiirtoverolakia. Nämä muutokset ovat pääosin teknisiä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	3
YLEISPERUSTELUT.....	6
1 JOHDANTO.....	6
2 NYKYTILA.....	8
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	8
Johdanto.....	8
Tuettavat elinkeinot.....	8
Elinkeinonharjoittajan investointituki.....	9
Tilanpidon aloittajan aloitustuki.....	10
Paliskunnan investointituki.....	10
Asuntorahoitus.....	11
Kehittämishankkeen tuki.....	12
Toimeenpanovastuu.....	14
Maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain mukainen porotalouden ja luontaiselinkeinojen tuki.....	15
Kolttalain mukainen tuki.....	15
Elinkeinokalatalouden tuki.....	16
Tukijärjestelmien toimeenpano.....	17
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	22
Kansainväliset sopimukset.....	22
Porotalous naapurimaissa.....	22
Ruotsi.....	22
Norja.....	24
Venäjä.....	25
EU:n lainsäädäntö.....	26
2.3 Nykytilan arviointi.....	27
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	30
3.1 Tavoitteet.....	30
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	31
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	32
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	36
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	36
Vaikutukset julkiseen talouteen.....	36
Vaikutuksen elinkeinonharjoittajien talouteen.....	36
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	37
4.3 Ympäristövaikutukset.....	37
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	37
5 ASIAN VALMISTELU.....	38
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	38
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	39
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	40
7 RIIPPUVUUS YHTEISÖN LAINSÄÄDÄNNÖSTÄ.....	40
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	40
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	40
1.1 Laki porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista.....	40
1 luku Yleiset säännökset.....	40

2 luku	Tuen rahoitus	45
3 luku	Tuen saamisen yleiset edellytykset	46
4 luku	Elinkeinoon harjoittajaa koskevat edellytykset	48
5 luku	Porotalouden ja muun luontaiselinkeinoon harjoittajan investointituki	53
6 luku	Nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustuki	54
7 luku	Elinkeinoonharjoittajan asunnonrakentamistuki	55
8 luku	Paliskunnan tuet	57
9 luku	Tutkimusrahoitus	58
10 luku	Tukimuodot	59
11 luku	Lainaan liittyvän tuen myöntämisen erityiset edellytykset	59
12 luku	Valtiontakauksen myöntäminen	61
13 luku	Tuen ehdot	62
14 luku	Tuen hakeminen ja myöntäminen	65
15 luku	Tuen maksaminen	69
16 luku	Lainaan liittyvää tukea koskevat erityiset ehdot	72
17 luku	Valtionlainan valtionvastuu	80
18 luku	Valtiontakausten ehdot	82
19 luku	Vapaaehtoinen velkajärjestely	83
20 luku	Muut etuudet	89
21 luku	Tuen seuranta	90
22 luku	Tarkastus	92
23 luku	Tuen maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä	93
24 luku	Lainaan liittyvää tukea koskevat menettelyt	100
25 luku	Erinäiset säännökset	102
26 luku	Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset	105
1.2	Laki porotaloutta kohdanneiden vahinkojen korvaamisesta	108
1.3	Poronhoitolaki	113
1.4	Aravalaki	113
1.5	Laki omistusasuntolainojen korkotuesta	113
1.6	Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista.....	113
1.7	Kolttalaki.....	113
1.8	Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta	113
1.9	Laki pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle	114
1.10	Laki maatalouden rakennetuista.....	114
1.11	Maaseutuelinkeinojen rahoituslaki.....	114
1.12	Laki valtakunnallisen maaseudun kehittämisen ja tutkimuksen sekä maa- ja elintarviketalouden tutkimuksen rahoituksesta	114
1.13	Laki Metsähallituksesta.....	114
1.14	Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta	115
1.15	Varainsiirtoverolaki	115
2	TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	115
3	VOIMAANTULO	116
4	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	116
LAKIEHDOTUKSET		121
1.	Laki porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista	121
2.	Laki porotaloutta kohdanneiden vahinkojen korvaamisesta	156
3.	Laki poronhoitolain 33 ja 34 §:n muuttamisesta	159

4. Laki aravalain 1 §:n muuttamisesta	160
5. Laki omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	160
6. Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain 1 §:n muuttamisesta	161
7. Laki kolttalain 8 §:n muuttamisesta	161
8. Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta ..	162
9. Laki pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain 7 §:n muuttamisesta	162
10. Laki maatalouden rakennetuista annetun lain 2 §:n muuttamisesta	163
11. Laki maaseutuelinkeinojen rahoituslain 2 §:n muuttamisesta.....	163
12. Laki valtakunnallisen maaseudun kehittämisen ja tutkimuksen sekä maa- ja elintarviketalouden tutkimuksen rahoituksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	164
13. Laki Metsähallituksesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta	164
14. Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain 3 ja 17 §:n muuttamisesta	165
15. Laki varainsiirtoverolain 14 §:n muuttamisesta	166
LIITE	168
RINNAKKAISTEKSTIT	168
3. Laki poronhoitolain 33 ja 34 §:n muuttamisesta	168
4. Laki aravalain 1 §:n muuttamisesta	169
5. Laki omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	170
6. Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain 1 §:n muuttamisesta	171
7. Laki kolttalain 8 §:n muuttamisesta	172
8. Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta ..	173
9. Laki pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain 7 §:n muuttamisesta	173
10. Laki maatalouden rakennetuista annetun lain 2 §:n muuttamisesta	174
11. Laki maaseutuelinkeinojen rahoituslain 2 §:n muuttamisesta.....	175
12. Laki valtakunnallisen maaseudun kehittämisen ja tutkimuksen sekä maa- ja elintarviketalouden tutkimuksen rahoituksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	176
13. Laki Metsähallituksesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta	177
14. Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain 3 ja 17 §:n muuttamisesta	178
15. Laki varainsiirtoverolain 14 §:n muuttamisesta	179

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Poronhoito on perinteinen elinkeino, jota on usean sadan vuoden ajan harjoitettu maan pohjoisimmissa osissa. Suomessa poronhoito perustuu nykyisin paliskuntalaitokseen ja sitä harjoitetaan poronhoitoalaissa (848/1990) tarkoitettulla poronhoitoalueella, joka käsittää Lapin läänin ja Oulun läänin pohjoisosan. Kaikkien poronomistajien on kuuluttava poronhoitoalueella paliskuntaan ja paliskunta vastaa porojen hoidossa tarvittavista töistä, laitumista ja promääristä.

Porotalous ja sen toimintaympäristö muuttuvat kuitenkin nopeasti. Valtaosa poronomistajista asuu maan pohjoisilla reuna-alueilla, joissa väestökato, väestön ikärakenteen vinoutuminen, toimeentulomahdollisuuksien kaventuminen ja palveluiden heikentyminen ovat olleet yleisiä ongelmia jo pitkään. Tämä on näkynyt muun muassa poronomistajien ikääntymisenä. Monin paikoin elinkeinon harjoittamista vaikeuttaa myös työvoimapula. Ongelman syvyyttä lisää poronhoidon luonne. Elinkeinoa aletaan yleisesti harjoittaa jo nuorena sekä perinteiden ja perityn pääoman avulla, mutta perinteisen tiedon siirtyminen nuoremmille vaikeutuu, jos nuoria ei ole tulossa elinkeinon sisältä. Elinkeinoon ulkopuolelta alalle ei juuri hauduta.

Ikääntyminen ilmenee paliskuntien työntekijöiden ikärakenteen kehityksessä. Vielä poronhoitovuonna 1994/95 paliskunnan työntekijöiden keski-ikä oli 43,5 vuotta ja alle 35-vuotiaat tekivät työpäivistä yli 28 prosenttia. Kuusi vuotta myöhemmin poronhoitovuonna 2000/2001 vastaavat luvut olivat 45 vuotta ja noin 24 prosenttia. Erityisen huolestuttava tilanne on poronhoitoalueen keski- ja eteläosissa, eräissä paliskunnissa paliskunnan työntekijän keski-ikä on jo yli 50 vuotta.

Elinkeinona porotaloutta harjoittavat poronomistajat ovat varsin iäkkäitä. Tästä syystä huomattavalla osalla poronomistajista merkittävä osa toimeentulosta tulee eläkkeistä. Muutenkin porotaloudesta saatavat tulot muodostavat yleensä vain osan tuloista, muu osa saadaan muun muassa palkkatuloista ja muihin elinkeinoihin liittyvistä tuloista. Var-

sinkin alueen eteläosissa porotaloutta harjoitetaan usein maatalouden tai metsätalouden rinnalla.

Poronomistajien määrä on myös vähentynyt nopeasta, vajaan kymmenessä vuodessa noin 7 000 poronomistajasta nykyiseen noin 4 650 poronomistajaan. Porojen määrä sen sijaan on pysynyt pitkään samana, vajaan 200 000 eloporoa. Seurauksena on ollut porokarjojen koon kasvaminen. Yli 100 eloporoa omistavilla ruokakunnilla oli poronhoitovuonna 2008/2009 eloporoja 118 582, eli 61,5 prosenttia kaikista eloporoista. Yli 200 eloporoa omistavilla ruokakunnilla oli eloporoja 54 999 eli yli 28 prosenttia kaikista eloporoista. Toisaalta poronomistus on keskittynyt aikaisempaa iäkkäämmille porotalouden harjoittajille, joiden osuus poronomistajista on kasvanut.

Poroja omistavat sekä saamelaiset että muut pohjoisen asukkaat. Saamelaisten osuus poronomistajista on suurin maan pohjoisimmissa paliskunnissa Utsjoen, Enontekiön ja Inarin kunnissa saamelaisten kotiseutualueella. Poronhoitotavat perustuvat pohjoisissa paliskunnissa pääosin laidunkiertoon ja vapaaseen laiduntamiseen läpi vuoden. Eteläisissä paliskunnissa Lapin läänin eteläosassa ja Oulun läänissä on tapana ottaa porot osaksi vuotta tarharuokintaan. Suurimmat porokarjat ovat pohjoisissa paliskunnissa olevilla poronomistajilla. Myös keskimääräinen poromäärä on pohjoisissa paliskunnissa suurempi kuin eteläisissä. Samoin yksinomaan porotaloutta harjoittavia poronomistajia on lähinnä pohjoisissa paliskunnissa, muualla alueella porotaloutta usein harjoitetaan muun elinkeinon tai työn ohella. Poronhoitotavat voivat kuitenkin myös pohjoisissa että eteläisissä paliskunnissa erota paliskunnittain huomattavasti.

Poronhoidon tavat ovat vaihdelleet myös eri aikoina ja ne eroavat yhä alueittain. Alun perin porotaloutta on harjoitettu muiden luontaiselinkeinojen eli metsästyksen ja kalastuksen sekä maatalouden ohella. Myöhemmin alueelle ovat siirtyneet myös suurporotaloutta harjoittaneet poronomistajat, joiden poronhoito on perustunut laidunkiertoon ja siirtymiseen porokarjan mukana per-

hekunnittain porokarjan mukana talvi- ja kesälaidunten välillä. Nykyisin poronmistaajat pääosin asuvat kiinteästi ja vain kiireellisimpinä työaikoina majoittuvat laidunten läheisyyteen rakennetuissa työmaa-asunnoissa. Siirtyminen poronhoidossakin moottorikäyttöisiin ajoneuvoihin ja viestiliikennejärjestelmien hyödyntäminen ovat vähentäneet poronhoitotöissä tarvittavan työvoiman tarvetta ja tehostaneet poronhoitoa.

Vielä 1960-luvulla olivat poronhoitoa elinkeinonaan harjoittavien asuinolot jääneet jälkeen muun väestönsosan asuinoloista. Tuolloin pidettiin tarpeellisena säätää erillisellä lailla sitä koskevasta omasta tukijärjestelmästä. Tämä tapahtui porotilalailalla (590/1969). Sen nojalla oli kuitenkin mahdollista samalla parantaa porotalouselinkeinon harjoittamisen edellytyksiä. Porotalouden rakennetukilainsäädäntö uudistettiin porotalouslailla (161/1990), joka tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1990.

Maan pohjoisimmissa osissa, missä toimeentulomahdollisuuksia on vähän, myös muilla luontaiselinkeinoilla kuten kalastuksella, metsästyksellä ja muulla keräilytaloudella sekä matkamuistojen valmistuksella on ollut merkitystä toimeentulolle. Tyypillistä alueella on myös toimeentulon kertyminen useista lähteistä kuten luontaiselinkeinojen ohella harjoitetusta muusta elinkeino- ja yritystoiminnasta, esimerkiksi matkailuun liittyvistä palveluista, sekä usein erilaisista lyhytaikaisista työsuhteista. Sen sijaan maatalouden osuus alueella on vähäinen, vaikka joitakin maataloutta harjoittavia elinkeinonharjoittajiaakin alueella toimii edelleen.

Samoin kuin poronmistaajien osalta pidettiin myös muiden luontaiselinkeinojenharjoittajien tukemista tarpeellisena maan kaikkein pohjoisimmassa osassa asuvien asuin- ja toimeentulomahdollisuuksien parantamiseksi. Tämä toteutettiin luontaiselinkeinolain (610/1984) mukaisella tukijärjestelmällä. Sen tarkoituksena oli mahdollistaa maan pohjoisimmissa kunnissa luonnon jatkuvaan tuotto-kykyyn perustuvan pienimuotoisen elinkeinon harjoittamisen tukeminen.

Sekä porotilalakiin että luontaiselinkeinolakiin sisältyi tilojen muodostaminen valtionmaasta ja asuntojen rakentaminen avustuksien ja valtionlainoin. Samalla oli mahdollista

tukea ja rahoittaa tuotannollisia investointeja. Sekä porotalouslaki että luontaiselinkeinolaki sopeutettiin vuoden 1995 alusta laeilla 1304/1994 ja 1306/1994 Euroopan yhteisön (EY) valtioneuvoston päätöksiin. Porotalouden investointeja oli lisäksi mahdollista tukea yhteisön osaksi rahoittamina maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain (1303/1994) nojalla.

Porotalouslaki ja luontaiselinkeinolaki yhdistettiin pääosin 1 päivänä syyskuuta 2000 voimaantulleella porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslailla (45/2000), jäljempänä *rahoituslaki*. Samalla siihen sisällytettiin maatalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annettuun lakiin sisältynyt tukijärjestelmä mahdollisuudesta EY:n osaksi rahoittamisen varoin tukea porotalouden rakenteellisia toimenpiteitä mukaan lukien tilanpidon aloittaminen samoin kuin pienimuotoista muuta elinkeinotoimintaa sekä hanketoimintaa. Rahoituslaki noudattaa rakenteeltaan maaseutuelinkeinojen rahoituslakia (329/1999), jonka nojalla on tuettu maaseutuelinkeinojen rakennetoimenpiteitä sekä yritys- ja hanketoimintaa EY:n ohjelmakaudella vuosina 2000—2006.

Vaikka erilaisia porotalouden rakenteellisia toimenpiteitä on tuettu jo usean vuosikymmenen ajan, vasta Suomen liittyä Euroopan unioniin (EU) pidettiin tarpeellisena luoda siirtymäajan tukijärjestelyjä, joiden avulla myös porotalous oli tarkoitus sopeuttaa liittymisen jälkeisiin tuotanto-oloihin. Tätä varten porotaloudelle alettiin maksaa eläinkohtaista tukea, joka nykyisin perustuu maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annettuun lakiin (1559/2001). Sen nojalla säädetään vuosittain valtioneuvoston asetuksella eläinkohtaisen tuen perusteista. Voimassa olevan poronhoitovuodelta 2010/2011 maksettavasta eläinkohtaisesta tuesta annetun valtioneuvoston asetuksen (108/2010) mukaan samaan ruokakuntaan kuuluville poronmistaajille voidaan maksaa eläinkohtaista tukea, jos ruokakuntaan kuuluvilla on yhteensä omistuksessaan vähintään 80 eloporoa.

Eläinkohtaisessa tuessa on otettu huomioon se, että poroja voi olla perheessä kummallakin puolisoilla sekä varsinkin kuuluva tapa siirtää hyvin varhaisessa vaiheessa osa poroista alaikäisten lasten pommerkkiin. Sen si-

jaan rakenteellisia toimenpiteitä tuettaessa tarkastelun kohteena on toimenpiteen toteuttaja, koska vastuu tuetun toimenpiteen toteutuksesta on hänellä.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Johdanto

Rahoituslaki on vähäisiä muutoksia lukuun ottamatta ollut nykymuotoisena voimassa noin kymmenen vuotta. Laki tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 2000 lukuun ottamatta eräitä säännöksiä, joiden voimaantulo tapahtui myöhemmin valtioneuvoston asetuksella. Laki noudattaa rakenteeltaan ja tukikohteiltaan suurelta osin vastaavaa maatalouden rakennetukitoimenpiteitä ja maaseudun yritystoiminnan tukemista koskevaa maaseutuelinkeinojen rahoituslakia sellaisena kuin se oli voimassa ennen lainuudistusta, joka toteutettiin vuosia 2007—2013 koskevaa uutta EY:n ohjelmakautta varten.

Laissa säädettyistä tukikohteista, tuista, tuen myöntämisen edellytyksistä sekä menettelyistä on säädetty tarkemmin sekä valtioneuvoston että maa- ja metsätalousministeriön asetuksilla. Valtioneuvoston asetus porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoitustuesta (175/2001) ja maa- ja metsätalousministeriön asetus porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoitustuen kohdentamisesta (176/2001) sisältävät tarkemmat säännökset aloitustuesta ja investointituesta. Velkajärjestelyistä säädetään tarkemmin eräiden porotalouden ja luontaiselinkeinojen velkojen järjestelyistä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (769/2000) sekä eräiden porotalouden ja luontaiselinkeinojen velkojen järjestelyistä annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (791/2000). Menettelyistä säädetään porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain täytäntöönpanosta annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (340/2001). Lisäksi porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain mukaisista valtiontakauksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (665/2001) säädettiin erikseen valtiontakauksista, joita käytettiin myönnettäessä määrääjän voimassa olleita tukia taloudelli-

sisä vaikeuksissa olleille porotalouden ja luontaiselinkeinojen harjoittajille. Maa- ja metsätalousministeriön asetus tuettavaa rakentamista koskevien rakentamismääräysten ja suositusten soveltamisesta (763/2009), joka on annettu pääasiassa maatilojen investointien tukemista varten, koskee myös porotalouteen liittyvää rakentamista.

Tuettavat elinkeinot

Rahoituslain 3 §:n määritelmien mukaan porotaloudella tarkoitetaan poronhoitolaissa tarkoitettua poronhoitoa. Luontaiselinkeinoilla puolestaan tarkoitetaan poronhoitoa, kalastusta, metsästystä samoin kuin marjastusta, sienestystä ja muuta luonnon jatkuvaan tuotokkyyn perustuvien luonnonvarojen hyödyntämistä sekä myös luontaiselinkeinojen ohella harjoitettavaa kalanviljelyä, käsityönä tai muutoin kotiteollisesti tapahtuvaa luontaiselinkeinoista saatujen tuotteiden kunnostamista ja jatkojalostusta, luontaiselinkeinoissa tarvittavien välineiden valmistusta ja kunnostamista, matkamuistojen valmistusta sekä luontaiselinkeinojen harjoittamisen ohessa tapahtuvaa matkailijoiden majoittamista ja opastusta sekä muuta palvelutoimintaa. Luontaiselinkeinoilla tarkoitetaan myös luontaiselinkeinojen ohella harjoitettavaa pieni- tai luontaiselinkeinoilalla harjoitettavaa pieni- tai luontaiselinkeinoilalla harjoitettavaa pienimuotoista maatilataloutta. Jos porotalous- tai luontaiselinkeinoilalla harjoitettavaa pienimuotoista maatilataloutta vaatii keskimäärin suuremman työpanoksen kuin 1 000 henkilötyötuntia vuodessa, ei porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain mukaisia, maatilataloutta koskevia toimenpiteitä saa kohdistaa tällaisen tilan omistajan tai haltijan hyväksi.

Tuen saaja

Lain 5 §:n 1 momentin mukaan tukea voidaan myöntää yhdelle tai useammalle luonnolliselle henkilölle, yksityis- tai julkisoikeudelliselle yhteisölle sekä säätiölle, jolle jäljempänä laissa toisin säädetä. Tukea voidaan myöntää myös edellä mainituille yhteisesti. Tuen myöntämisen edellytyksenä yhteisölle ja säätiölle on, että tukemiskelpoisella henkilöllä tai useammalla tukemiskelpoisella henkilöllä yhdessä on määräysvalta yh-

teisössä ja säätiössä. Pykälän 2 momentin mukaan tukea voidaan myöntää sellaiselle elinkeinonharjoittajalle, joka saa pääasiallisen osan toimeentulostaan porotaloudesta tai luontaiselinkeinoista, jonka taloudellinen elinkelpoisuus voidaan osoittaa, joka edistää elinkeinojen toimintaedellytyksiä ja jonka tukemista voidaan pitää lain tavoitteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisena. Tukemisen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa on lain nojalla maksettavien tukien osalta edellytettävä sitä, että tuen saaja asuu poronhoitolaissa tarkoitettulla poronhoitoalueella taikka 2 §:n mukaisella luontaiselinkeinon harjoittamisalueella. Momentissa mainittuja tuensaajaa koskevia edellytyksiä ei kuitenkaan sovelleta myönnettäessä tukea 65 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen tutkimusten ja selvitysten suorittamiseen. Pykälän 3 momentin mukaan tukea ei myönnetä alle 18-vuotiaalle eikä 65 vuotta täyttäneelle henkilölle.

Valtioneuvoston asetuksella elinkeinonharjoittajan tukiedellytyksiä on täsmennetty. Jos hakija on yhteisömuotoinen yritys, määräysvalta pitää olla tukikelpoisilla henkilöillä. Hakijana olevalta henkilöltä edellytetään tuettavaa elinkeinoa koskevaa riittävää ammattitaitoa. Elinkeinonharjoittajan voidaan katsoa saavan pääasiallisen toimeentulonsa porotaloudesta, jos elinkeinonharjoittaja omistaa tai, jos kysymys on tuen myöntämisestä lisäporojen hankintaan, hankinnan jälkeen omistaa vähintään 80 eloporoa ja elinkeinonharjoittaja itse osallistuu työllään elinkeinotoimintaan. Vastaavasti pääasiallinen toimeentulo katsotaan tulevan luontaiselinkeinosta, jos hakija on saanut vähintään 50 prosenttia kokonaistuloistaan kysymyksessä olevasta toiminnasta ja saa tästä riittävän toimeentulonsa. Riittävänä toimeentulona pidetään vähintään 8 300 euron kokonaistuloa vuodessa. Kokonaistuloihin luetaan sekä veronalaiset tulot että muut tulot lukuun ottamatta toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista toimeentulotukea, työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea sekä lapsilisää.

Laissa olevan valtuutuksen perusteella ikärajoista on poikettu siten, että asuntorahoitusta asuinrakennuksen peruskorjausta varten sekä vesihuolto- ja sähköistämistukea saa

myöntää 65 vuotta täyttäneelle henkilölle, mutta maanosto- tai sisarosuustukea ei saa myöntää tilan hankkimista varten sellaiselle elinkeinon harjoittajalle, joka itse tai jonka aviopuoliso on täyttänyt 60 vuotta hakemuksen tullessa vireille. Tietyin edellytyksin myös alaikäisille voidaan myöntää tukea.

Tukia ei saa myöntää sellaiselle elinkeinoa harjoittavalle henkilölle, jonka muusta kuin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaissa tarkoitettua elinkeinon harjoittamisesta saamat kokonaistulot yhteensä ylittävät 26 000 euroa vuodessa vuoden 2000 tasossa. Vuona 2010 tämä vastaa 35 300 euron vuosituloa.

Tuki tilaa varten myönnetään pääsääntöisesti sen omistajalle. Elinkeinonharjoittaja voi lukea hyväkseen myös muiden yhteisöomistajien omistamat osuudet tilasta, edellyttäen että nämä ovat antaneet siihen suostumuksensa. Yhteisöomistajien hakiessa yhdessä tukea ainakin yhden heistä tulee täyttää elinkeinonharjoittajaa koskevat tuen myöntämisen edellytykset. Arvioitaessa rahoituslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua taloudellista elinkelpoisuutta on erityisesti kiinnitettävä huomiota tuettavan toiminnan jatkuvuuteen, hakijan taloudelliseen asemaan ja maksuvalmiuteen sekä tuotteiden ja palvelujen markkinointimahdollisuuksiin. Elinkelpoisuuden arvioimiseksi on tuen hakijan esitettävä selvitys mainituista seikoista. Asuinympäristön parantamista ja asuntorakentamista koskevan tuen osalta riittää kuitenkin selvitys elinkeinon harjoittajan maksuvalmiudesta.

Tukea ei saa myöntää sellaiselle yritykselle tai sellaiseen toimintaan, joka ei täytä asianomaista markkinajärjestelyä koskevia EU:n lainsäädännön ja sen toimeenpanoa koskevien kansallisten säännösten mukaisia ehtoja. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on myös varmistuttava tukea myöntäessään, että tuensaaja noudattaa asianomaista tuotantoalaa koskevia pakollisia vaatimuksia, jotka perustuvat ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevaan EU:n ja kansalliseen lainsäädäntöön.

Elinkeinonharjoittajan investointituki

Tukea voidaan myöntää ensinnäkin rakentamiseen. Tukikelpoisia kohteita ovat elin-

keidon harjoittamisen kannalta tarpeelliset talous-, tuotanto- ja majoitusrakennukset ja -rakennelmat sekä niihin kuuluvat laitteet samoin kuin kalanviljelylammikot sekä asuinympäristön parantaminen. Lisäksi tukea voidaan myöntää pellon kuivattamiseen ja salaojittamiseen, yksityistien tekemiseen, vesihuoltolaitteiden sekä sähkövirran hankkimista ja jakelua varten tarvittavien laitteiden rakentamiseen, sähköliittymien hankintaan ja elinkeinossa tarvittavan irtaimiston hankintaan. Maanhankintaa voidaan pitää tukikelpoisena investointina, jos se koskee tilan, määräosan tai lisäalueen hankintaa, määräosan hankkimista tilasta, johon hakijalla on osuus, tasingon ja lunastusosuuden maksamiseen tai lakiosan täydennyksen suorittamista. Erityisen painavasta syystä tukea voidaan myöntää luonnonkatastrofeista johtuvaa poron hätäruokintaa varten.

Tukea tilakohtaiseen investointiin voidaan myöntää enintään 50 prosenttia hyväksyttävien kustannusten määrästä. Nuorelle tilanpidon aloittajalle viiden vuoden ajan aloittamisesta lukien voidaan tuki myöntää viidellä prosenttiyksiköllä korotettuna. Luontaiselinkeinoalueella voidaan investointitukea kuitenkin myöntää enintään 60 prosenttia hyväksyttävien kustannusten määrästä sisävesikalastukseen. EU:n osaksi rahoittaman investointituen enimmäismäärä on kuitenkin 300 000 euroa.

Maanhankinnan tukea lukuun ottamatta investointiin voidaan myöntää sekä avustusta että lainamuotoista tukea. Maanhankintaan myönnetään kuitenkin vain lainaa. Käytännössä lainat on myönnetty valtionlainoina.

Muuhun yritystoimintaan kuin porotalouteen tai luontaiselinkeinoon voidaan tuki myöntää vain noudattaen komission asetusta (EY) N:o 1998/2006 perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen.

Tilanpidon aloittajan aloitustuki

Aloitustukea voidaan myöntää yrittäjälle, joka alle 40-vuotiaana on ryhtynyt tai ryhtyy omaan lukuunsa harjoittamaan porotaloutta tai luontaiselinkeinoita siten, että saa niistä pääasiallisen toimentulonsa. Tuen myöntämisen edellytyksenä on porotalous- tai luon-

taiselinkeinotilan hankinta. Tilan hankinta voi tapahtua myös pitkäaikaisella vuokrasopimuksella. Hakijan pitää aloittaa tilanpito ensimmäistä kertaa. Hänen on ryhdyttävä tilanpidosta vastaavaksi yrittäjäksi ja esitettävä elinkeinosuunnitelma. Lisäksi edellytyksenä on, että yrityksestä tulee taloudellisesti elin-kelpoinen. Tilanpito on aloitettava viimeistään puolen vuoden kuluessa tilan hallinnan saamisesta. Lisäksi edellytyksenä on, että tilanpidon aloittamista seuraavien kahden vuoden jälkeen tuen saajan eloporumäärä on vähintään puolitoista kertaa suurempi kuin ennen tilanpidon aloittamista. Tällöin on kuitenkin otettava huomioon maa- ja metsätalousministeriön poronhoitolain nojalla vahvistamat suurimmat sallitut osakaskohtaiset poromäärät. Tilanpidon aloittamista seuraavan kahden vuoden jälkeen poromäärän on kuitenkin oltava vähintään 80.

Aloitustukea muun luontaiselinkeinon kuin porotalouden harjoittamisen perusteella voidaan myöntää, jos elinkeinonharjoittajan luontaiselinkeinosta saadut tulot ovat ennen aloittamista olleet alle 5 900 euroa. Aloitus-tuen myöntämisen jälkeisinä kolmena seuraavana kalenterivuonna tuen maksamisen edellytyksenä ovat vähintään 8 300 euron suuruiset kokonaistulot ilman aloitustukea. Tilan vaatiman työpanoksen on myös viimeistään kahden vuoden kuluessa aloittamisesta vastattava vähintään puolen henkilötötyvuoden työpanosta. Tämän saavuttaminen on osoitettava elinkeinosuunnitelmalla.

Jos samalla tilalla on useita tilanpidon aloittajia, edellä mainitut vaatimukset kerrotaan aloittajien määrällä puolisoita lukuun ottamatta. Tietyin edellytyksin aloittaminen on mahdollista myös yhteisön osakkaana.

Avustuksena aloitustukea voidaan myöntää enintään 25 000 euroa. Lisäksi voidaan myöntää valtionlainaa tilan tai irtaimiston tai niiden molempien hankintaan yhteensä enintään 100 000 euroa. Valtionlainaan liittyvän tuen enimmäismäärä on 25 000 euroa.

Paliskunnan investointituki

Paliskunnalle voidaan myöntää avustusta poronhoidon kannalta välttämättömien pysyvien este-, merkintä-, erotus-, syöttö-, laidun- ja suoja-aitojen sekä teurastamoiden ja työ-

maa-asuntojen rakentamisesta ja perusparantamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Lisäksi voidaan myöntää avustusta erotusaidoille ja teurastamoille johtavien teiden rakentamiseen ja peruskorjaukseen, teurastamojen vedenhankinta- ja viemärintilaitteisiin, sähköliittymiin ja sähköistykseen sekä poronhoidon kannalta välttämättömiin irtaimistohankintoihin. Tällaisia ovat muun muassa siirrettävät aidat, teurastamoyksiköt ja työmaa-asunnot sekä atk- ja viestiliikennelaitteet.

Valtioneuvosto voi erityisen painavasta syystä asetuksella säätää myönnettäväksi rahoitustukea porojen hätäruokintaa varten.

Avustuksen enimmäismäärä rakentamiseen on 70 prosenttia ja irtaimistohankintoihin 60 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

Asuntorahoitus

Asuntorahoituksen tuki myönnetään pääasiassa valtionlainana. Vain luontaiselinkeinoalueella tarkoitukseen voi saada avustusta. Tukikelpoisia ovat omana tai perheen vakituksena asuntona käytettävän asuinrakennuksen rakentamisesta, laajentamisesta ja peruskorjaamisesta aiheutuvat hyväksyttävät kustannukset. Asuinrakennus voi olla huoneistoalaltaan pääsääntöisesti enintään 160 neliometriä. Peruskorjattavan asuinrakennuksen tukikelpoinen huoneistoala voi kuitenkin olla enintään 250 neliometriä.

Asuntolainaan liittyvän tuen määrä voi olla enintään 50 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Avustuksen osuus voi olla pääsääntöisesti enintään 10 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

Yritystoiminnan tuki

Rahoituslain mukaan EU:n osaksi rahoittamana voidaan tukea sellaista voimassa olevassa laissa luontaiselinkeinoksi katsottavaa toimintaa, joka liittyy porotalouden tai luontaiselinkeino tuotteiden toisen asteen jalostukseen, matkailuun liittyvään elinkeinon tai palvelu- tai tuotantotoimintaan porotalouden tai luontaiselinkeinoon yhteydessä. Tukea voidaan myöntää tällaisessa toiminnassa tarvittaviin tuotantotoimintoihin ja tuotantotoiminnan edellyttämiin ympäristön- ja työsuojelullisiin investointeihin ja investointihankkeiden

suunnittelukustannuksiin. Tuen enimmäismäärä on 60 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista, kuitenkin enintään 200 000 euroa. Tuki myönnetään avustuksena noudattaen, mitä perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 1998/2006 säädetään.

Osarahoitettua tukea yrityksille voidaan myöntää myös yritystoiminnan käynnistämisestä ja laajentamisesta aiheutuviin palkkakustannuksiin enintään 45 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Tukea myönnetään enintään kahdelle tai erityisestä syystä enintään kolmelle 12 kalenterikuukauden pituiselle käynnistysvuodelle. Elinkeinonharjoittajan oman palkan enimmäismäärä on kokonaisuudessaan työstä 11 800 euroa vuodessa vuoden 2000 tasossa. Palkka voi olla laskennallinen. Tuki myönnetään vähämerkityksisenä tukena.

Lisäksi yritystoiminnan kehittämiseen voidaan myöntää avustusta kustannuksiin, jotka johtuvat yritysneuvonnan hankkimisesta yrityksen toimintaedellytysten selvittämiseksi tai yrityksen käynnistämiseksi, tuotteiden ja tuotantomenetelmien kehittämiseen tarvittavista asiantuntijoiden ja muiden ulkopuolisten palveluiden käytöstä, kehittämishankkeen toteuttamiseen kohdistuvien muiden kuin tuotannolliseen toimintaan tarvittavien koneiden tai laitteiden hankinnoista sekä tällaiseen toimintaan liittyvistä raaka-aine- ja puolivalmistehankinnoista, käyttö- tai valmistus-oikeusmaksuista ja palkka- ja matkakustannuksista. Lisäksi voidaan tukea liikkeenjohdon- tai markkinointitaitojen kehittämistä ulkopuolisten asiantuntijoiden tai muiden ulkopuolisten palveluiden avulla sekä vastaavaan tarkoitukseen palkattavan uuden avainhenkilön palkkoja ja matkakustannuksia, ensimmäisiin messuihin osallistumista sekä perustamis- tai toimintaedellytysten selvittämistä ulkopuolisin palveluin tai asiantuntijoiden avulla taikka avainhenkilöitä palkkaamalla. Avustuksen enimmäismäärä vaihtelee kohteesta riippuen 35 prosentista 90 prosenttiin hyväksyttävistä kustannuksista. Muuhun kuin ensiasteen jalostukseen liittyvään toimintaan tuki myönnetään vähämerkityksisen tuen ehdoin. Tuotteiden ja tuotantomenetelmien kehittämiseen tuki myönne-

tään kuitenkin siten kuin tutkimus- ja kehitystyöhön sekä innovaatiotoimintaan myönnettävälle valtioneutelle annetuissa puitteissa (EUT 2006 C 323/01) edellytetään.

Kehittämishankkeen tuki

Kehittämishankkeiden tuki voi koskea ammatillisen lisä- ja täydennyskoulutuksen hankkimista, tuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamista sekä muuta maaseutualueiden sopeuttamisen ja kehittämisen edistämistä. Tukea voidaan myöntää kehittämishankkeen suunnittelu- ja selvitystyöhön sekä asiantuntija-apuun, koulutukseen, investointeihin ja muuhun sen toteuttamiseen liittyvään työhön. Tuettavat investoinnit on sisällytettävä kehittämishanketta koskevaan suunnitelmaan. Yritystoiminnan kehittämishankkeissa hyödyn hankkeen toteuttamisesta on kohdistuttava usealle yritykselle.

Kehittämishankkeen toteuttajana ja tuen saajana voi olla yksi tai useampi luonnollinen henkilö taikka yksityis- tai julkisoikeudellinen yhteisö tai säätiö. Yhteisöllä tai säätiöllä on oltava riittävät edellytykset tuettavan kehittämishankkeen toteuttamiseen ja hankkeen on liityttävä sen toiminta-ajatuksen. Kehittämishankkeella on oltava vastuullinen toteuttaja ja tarvittaessa tuen saajalta voidaan vaatia vakuus.

Kehittämishankkeiden on edistettävä sen ohjelman toteuttamista, jonka varoista tuki myönnetään. Kehittämishankkeen toteuttamisen on kokonaisuutena edistettävä yritystoimintaa alueella tai parannettava kehittämishankkeeseen osallistuvien yrittäjien ja yritysten toimintaedellytyksiä. Hanke on toteutettava määräajassa hyväksytyä suunnitelmaa noudattaen ja tuen saajan on harjoitettava tuettavaa toimintaa ilman olennaista supistamista tukipäätöksessä asetettavan vähimmäisajan. Tuen kohteena ollutta käyttöomaisuutta ei saa luovuttaa viiteen vuoteen ilman elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen suostumusta.

Kehittämishankkeen tukikelpoisia kustannuksia voivat olla hankkeeseen palkatun työntekijän tai asiantuntijan taikka koulutuksen järjestäjän kohtuulliset palkka- tai palkkiokustannukset, toteuttajan käyttö- tai vaih-

to-omaisuuden käyttämisestä aiheutuvat ylimääräiset toimintamenot ja hankkeen toteuttamisesta aiheutuneet materiaalikustannukset sekä tilavuokrat.

Kehittämishankkeeseen voi sisältyä myös sellaisen rakentamista tai irtaimiston hankintaa koskevan investoinnin tukeminen, joka ei liity yritystoimintaan.

Tukea kehittämishankkeeseen voidaan myöntää enintään 90 prosenttia kehittämishankkeen hyväksyttävistä kustannuksista, kuitenkin enintään määrä, joka on sovittu asianomaisessa ohjelmassa tai ohjelman ulkopuolella toteutettavaan kehittämishankkeeseen enintään määrä, jonka yhteisöjen komissio on hyväksynyt tutkimus- ja kehitystyöhön myönnettävälle valtioneutelle annetuissa yhteisön puitteissa (2006/C323/01) tai asianomaiseen tarkoitukseen myönnettävää valtiontukea koskeissa muissa suuntaviivoissa.

Esiselvitykseen voidaan kuitenkin myöntää tukea teknisenä apuna enintään 100 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Investoinnin osuuteen hankkeen kustannuksista voidaan myöntää tukea enintään 75 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

Yksinomaan kansallisin varoin rahoituslain nojalla voidaan tukea kehittämishankkeita, joiden tavoitteena on porotalouden ja luontaiselinkeinojen harjoittamisen sekä porotaloustuotteiden ja luontaiselinkeinoista saatujen tuotteiden tuotantomenetelmien, markkinoinnin ja jatkojalostuksen kehittäminen, elinkeinon harjoittamisen ja ympäristön parantamisen kehittäminen, elinkeinonharjoittajan tarvitsema koulutus tai aloitettavan yritystoiminnan toimintaedellytysten selvittäminen.

Vapaaehtoinen velkajärjestely

Pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin joutuneen lainansaajan taloudellisen tilanteen helpottamiseksi voidaan vapaaehtoisesti järjestellä valtionlainoja ja valtion myyntihintatasaamisia. Edellytys täyttyy, jos lainansaaja on tullut tai on ilmeisessä vaarassa tulla maksukyvyttömäksi eikä maksukykyä voida pysyvästi palauttaa myöntämällä korkotukilainojen ja valtionlainojen lyhennysmaksuille lykkäystä tai valtionlainoille korkovapautta

taikka sellaisilla varoilla, jotka ovat saatavissa hakijan yrityspääomia haitallisesti vähentämättä. Yritystoimintansa lopettaneen tai lopettavan lainansaajan velkoja voidaan vapaaehtoisesti järjestellä vain, jos lainansaajan asunnon säilyttämistä ei voida muutoin turvata.

Velkajärjestely voidaan toteuttaa, jos sen odotetaan olennaisesti parantavan lainansaajan taloudellista tilannetta. Tämä osoitetaan suunnitelmalla, jossa selvitetään hakijan taloudellinen tilanne, ehdotettavat toimenpiteet sekä niiden vaikutus hakijan toimintaan ja maksukykyyn. Suunnitelman laatimisen kustannukset voidaan korvata valtion varoista.

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä voidaan pidentää valtionlainojen ja valtion myyntihintasaamisten takaisinmaksuaikaa, alentaa korkoa sekä myöntää lyhennysten ja korkojen suorittamisesta maksuvapautusta tai lykkäystä. Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä sovitut velkasuhteen ehtojen muutokset koskevat myös takaajaa, muuta velasta vastuussa olevaa henkilöä sekä velasta vakuuden asettanutta henkilöä. Näiden asemaa ei kuitenkaan saa ilman asianomaisen suostumusta heikentää.

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn aikaisemmin saaneelle ei myönnetä uutta velkajärjestelyä ilman erityistä syytä. Myöskään maksuvapautusta valtionlainan lyhennyksille ei pääsääntöisesti voida myöntää, jos lainan esinevakuus tai lainalle liike- tai siihen verrattavassa toiminnassa annettu takaus turvaa lyhennysten maksun. Velallisen asunnon säilyttämiseksi, yrityksen toiminnan jatkumisen turvaamiseksi tai muista erityisen painavista syistä maksuvapautus voidaan kuitenkin tällaisessakin tapauksessa myöntää.

Elinkeinotoiminnan lopettaneelle velkajärjestely voidaan myöntää, jos hän on lopettanut elinkeinon harjoittamisen, myynyt vakuutena olevan omaisuuden asuinrakennusta ja siihen liittyvää maa-aluetta lukuun ottamatta eikä hänen katsota kohtuudella selviytyvän lainan takaisinmaksusta pysyvän työkyvyttömyyden, pitkäaikaistyöttömyyden, huoltovelvollisuuden tai muun näihin verrattavan syyn vuoksi. Edellytyksenä on, että maksuvapautus tulee täysimääräisesti lainansaajan hyväksi parantamatta samalla muiden velkojien oikeutta saada saamisistaan maksu.

Lainansaajalle korkotuki- tai muuta luottoa myöntäneiden velkojien edellytetään osaltaan suostuvan vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn. Jollei näin tapahdu, valtionlainat voidaan järjestellä vain erityisestä syystä. Lisäksi valtionlainojen ja muiden valtion saamisten maksamatta olevan määrän on oltava vähintään 60 prosenttia lainansaajan kaikista veloista.

Velkajärjestelystä laaditaan sopimus, johon osallistuvat valtio, lainansaaja ja muut velkojat. Velkajärjestely voidaan määrätä raukeamaan velallisen laiminlyönnin johdosta.

Tutkimusrahoitus

Rahoituslain mukaan osarahoitetun hanke-toiminnan lisäksi rahoitusta voidaan myöntää kansallisesti rahoitettaviin porotalouden ja luontaiselinkeinojen kehittämistoimintaa koskeviin tutkimuksiin ja selvityksiin sekä porotalouden ja luontaiselinkeinojen edistämishankkeiden tukeen.

Lisäksi kansallisia varoja voidaan käyttää myös porotalous- ja luontaiselinkeinotoiminnan monipuolistamista edistävään yritystoiminnan toimintaedellytysten selvittämiseen ja kehittämiseen sekä yrittäjien tai yrittäjiksi aikovien koulutukseen. Tätä tarkoitusta varten voidaan varoja osoittaa myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, joka voi jakaa niitä edelleen kuntien käytettäväksi.

Rahoitustuen muodot

Rahoituslain mukaiseen rahoitustukeen voidaan käyttää valtion talousarviossa ja maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa osoitettuja varoja sekä EU:n osoittamia varoja.

Rahoitustuki voidaan myöntää avustuksena, valtionlainojen korkoetuutena, korkovapautena ja lyhennysten vapaavuosina, luotto-laitosten varoista myönnettyjen luottojen korkotukena sekä vapautuksena velvollisuudesta hankkia valtionlainalle vakuus tai velkajärjestelyihin liittyvänä tukena.

Lainan saajalta ei peritä korkoa siltä ajalta, jolta korkojen maksamisesta on myönnetty korkovapautta.

Valtionlainan ja korkotukilainan enimmäislaina-aika on 30 vuotta.

Valtionlainan kokonais korko on viitekoron ja siihen lisättävän kiinteän prosenttiyksikkömäärän summa. Valtionlainan viitekorko voi olla 6 tai 12 kuukauden euribor-korko. Viitekorkoon lisätään kahden prosenttiyksikkön kiinteä osuus. Valtionlainan kokonaiskorko vaihtuu laina-aikana viitekoron vaihtelun mukaisesti.

Lainansaajan on maksettava valtionlainasta kokonaiskorkoa viisi prosenttiyksikköä alemmaa korkoa, kuitenkin vähintään yhden prosentin vuotuista korkoa, kunnes lainaan liittyvä tuki on käytetty loppuun. Tämän jälkeen lainansaajan on maksettava lainasta kokonaiskoron suuruista korkoa.

Korkoon liittyvällä korkoetuudella tarkoitetaan kokonaiskoron ja lainansaajan maksaman koron välistä erotusta. Tukea myönnettäessä korkoetuuden määrä lasketaan myönnettävälle lainalle ja sen arvo diskontataan tuen myöntöhetkeen. Diskontattu arvo ei saa ylittää tuen enimmäistasoa.

Valtio lainaa luottolaitokselle varat käytettäväksi tuen saajille myönnettäviin valtionlainoihin. Luottolaitoksen on maksettava velkaansa valtiolle samoin ehdoin kuin lainansaaja on velvollinen maksamaan valtionlainaa luottolaitokselle. Valtionlain myönnettään valtionvastuulla. Valtio korvaa luottolaitokselle menetykset, jotka aiheutuvat lainansaajan maksukyvyttömyydestä ja joita ei saada katettua lainan vakuudella. Valtio maksaa luottolaitoksille myös korvausta lainojen hoidosta.

Korkotukilainan kokonaiskorko voi olla enintään sen koron suuruinen, jota pankki perii samanlaisiin tarkoituksiin tavanomaisin ehdoin myönnettävistä normaalikorkoisista lainoista lisättyä korkotukilainojen myöntämisestä ja hoitamisesta aiheutuvilla ylimääräisillä kustannuksilla.

Lainasta maksettavan korkotuen suuruus on enintään neljä prosenttiyksikköä. Lainansaajan on kuitenkin maksettava vähintään yhden prosentin vuotuista korkoa. Korkotuen loputtua lainansaajan on maksettava lainasta kokonaiskoron suuruista korkoa.

Korkotuki diskontataan vastaavalla tavalla kuin valtionlainan korkoetuuskin.

Erityiset etuudet

Sellaisella luontaiselinkeinon harjoittajalla, jolla on hallinnassaan luontaiselinkeinotila tai luontaiselinkeinotilaan verrattavana tilana tuettu tila ja joka asuu sillä, on oikeus korvausta valtion maa- ja vesialueilla sijoittaa tukikohta kalastusta varten sekä kalakellareita ja varastosuojia elinkeinon harjoittamiselle välttämättömille paikoille kalastuselinkeinon kannalta merkittävien vesistöjen välittömään yhteyteen. Samoin tällaisella luontaiselinkeinon harjoittajalla on oikeus laiduntaa karjaa sekä koota sille heinää, lehdeksiä, järviluhtaa ja -kortetta.

Lisäksi tällaisella henkilöllä on erityisen painavista syistä oikeus Metsähallituksen lupapäätöksellä sijoittaa alueelle tukikohta metsästyistä varten. Metsähallituksen lupa voidaan antaa vain, jos asianomaisen rakenuksen sijoittamista on pidettävä luontaiselinkeinon harjoittamisen kannalta välttämättömänä. Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus antaa lausunnon tukikohdan tarpeellisuudesta. Metsähallitus voi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen annettua asiaa lausunnon peruuttaa myönnetyn erityisen etuuden, jos etuutta ei voida pitää luontaiselinkeinon harjoittamisen kannalta enää perusteltuna.

Toimeenpanovastuu

Vastuu rahoituslain toimeenpanosta on maa- ja metsätalousministeriöllä, Maaseutuvirastolla sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla.

Lukuun ottamatta tutkimusrahoitusta ja erityisiä etuuksia tukea haetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, joka myöntää tuen sekä maksaa avustuksen ja antaa lainan nostoluvan. Yksityisten elinkeinoharjoittajien tukea ja hanketukea haetaan Lapin, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Paliskuntien avustuksia koskeva toimivalta on koko poronhoitoalueella Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus myös valvoo tukia ja tarvittaessa perii ne takaisin.

Lainamuotoista tukea haettaessa hyväksytyt luottolaitoksen on annettava hakemuk-

nessa luottolupaus ennen kuin tuki voidaan myöntää. Luottolaitos voi myöntää tuetun lainan vain tukipäätöksen mukaisin ehdoin siten, että tukipäätöksen syrjäyttävät sen kanssa ristiriitaiset lainaehdot. Lainan saa nostaa vain elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen antaman nostopäätöksen mukaisin edellytyksin ja ehdoin.

Tutkimusrahoitusta haetaan maa- ja metsätalousministeriöltä, joka myöntää ja maksaa rahoitustuen.

Maaseutuvirasto vastaa tuen haku-, myöntö- ja maksamisenmenettelyistä, valvonnan järjestämisestä sekä tietojärjestelmistä ja rekistereistä.

Maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain mukainen porotalouden ja luontaiselinkeinojen tuki

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslakiin sisältyneet tukijärjestelmät ovat noudattaneet rakenteeltaan maaseutuelinkeinojen rahoituslakia sellaisena kuin se oli lain voimaantullessa vuonna 2000. Lakiin sisältyivät maatalouden rakennetukien lisäksi yritystoiminnan ja hanketoiminnan tuet. Yritystoimintaan oli mahdollista myöntää investointitukea, käynnistystukea ja kehittämistukea. Hanketoimintaan puolestaan oli mahdollista myöntää tukea kehittämishankkeisiin, koulutus- ja kehittämissuoihin ja yleishyödyllisiin investointeihin.

Maaseutuelinkeinojen rahoituslakia on EY:n uutta ohjelmakautta koskevan yhteisön lainsäädännön muutosten, valtiontukisääntöjen muutosten johdosta sekä perustuslaista johtuvista syistä muutettu siten, että yritys- ja hanketoiminnan tuki on siirretty maaseudun kehittämisen myönnettävistä tuista annettuun lakiin (1443/2006).

Lakiin sisältyy edelleen mahdollisuus myöntää tukea myös porotalouden tai muun luontaiselinkeinojen harjoittajalle investointiin, joka tarvitaan muussa kuin maataloudeksi luettavassa elinkeinotoiminnassa. Samoin voidaan myöntää tukea yritystoiminnan käynnistämiseen aiheutuviin palkkakustannuksiin sekä yritystoiminnan kehittämisen kustannuksiin.

Hanketoimintaa voidaan tukea, kun kysymys on elinkeinotoimintaa palvelevasta tai yleishyödyllisestä kehittämishankkeesta, elinkeinotoimintaan liittyvästä koulutushankkeesta, yleishyödyllisestä investoinnista tai koordinoitihankkeesta, missä toimintaryhmät kokoavat samantyyppisiä pieniä hankkeita yhdeksi suuremmaksi yhteishankkeeksi.

Yritystoiminnan ja hankkeiden tuen edellytykset ja tukiehdot maaseudun kehittämisen tukemisesta annetussa laissa ja sen nojalla annetuissa valtioneuvoston asetuksessa maaseudun yritystoiminnan tukemisesta (632/2007) ja maaseudun hanketoiminnan tukemisesta (829/2007) eivät olennaisesti poikkea rahoituslain mukaisista tuen edellytyksistä ja ehdoista.

Kolttalain mukainen tuki

Kolttalain (253/1995) ja sen nojalla annetun kolttalain (133/1997) nojalla voidaan tukea kolttalain-alueella asuvan koltan elinkeinotoimintaa ja asuntorakentamista. Kolttalain-alue käsittää Inarin kunnassa alueen, jonne koltat luovutetulta alueelta sodan jälkeen asutettiin. Kolttalain koskee pienimuotoista maataloutta ja erikoismaataloutta sekä kalastusta, metsästystä ja porotaloutta samoin kuin marjastusta, sienestystä ja muuta luonnon jatkuvaan tuottokykyyn perustuvien luonnonvarojen hyödyntämistä. Lisäksi laki koskee muuta koltan harjoittamaa pienyritystoimintaa, joka työllistää yrittäjän ja hänen perheenjäsentensä lisäksi muita henkilöitä, alkutuotanto mukaan luettuna enintään kolmea vuosityöpaikkaa vastaavasti. Milloin yrityksen toiminnalla on erityistä merkitystä kolttien toimeentulolle, voidaan edellä sanottua suurempaakin toimintaa lainoittaa ja avustaa.

Kolttalain tavoitteena on edistää koltaväestön ja -alueen elinolosuhteita ja toimeentulomahdollisuuksia sekä ylläpitää ja edistää kolttakulttuuria. Lain mukaisissa toimenpiteissä on kiinnitettävä erityistä huomiota kolttien luontais- ja muiden elinkeinojen sekä kulttuurin edistämiseen ja elinkeinojen monipuolistamiseen, asunto-olojen sekä asuin- ja työympäristön parantamiseen, tilojen ke-

hittämiseen sekä niiden säilymiseen kolttien omistuksessa ja hallinnassa, luonnonvarojen kestäväään käyttöön, perinneympäristön säilyttämiseen sekä muihinkin ympäristönäkökohtiin samoin kuin muutoinkin koltta-alueen kehittämiseen.

Kolttalain nojalla voidaan myöntää tukea yhdelle tai useammalle luonnolliselle henkilölle sekä sellaiselle luonnollisten henkilöiden muodostamalle yhteisölle, jonka pääasiallisena tarkoituksena on kolttalain mukaisen yritystoiminnan harjoittaminen ja jonka osakkaista tai jäsenistä yli puolet on sellaisia henkilöitä, jotka itse tai joiden perheenjäsenet osallistuvat tuettavaan toimintaan. Erityisesti syystä tukea voidaan myöntää yhteisölle silloinkin, kun osakkaana on myös muita henkilöitä kuin kolttia. Lisäksi tukea voidaan myöntää paikallisille yksityisille yhdistyksille ja vastaaville yksityisille yhteisöille, jotka edistävät kolttalain mukaista yritys- tai kulttuuritoimintaa. Tukea voidaan antaa sellaisiin laajahkoihin yhteishankkeisiin, joissa osakkaana on muita tahoja kuin kolttia tai paikallisia yhteisöjä. Tällöin myös valtio ja kunta voivat ryhtyä osakkaaksi yhteishankkeeseen.

Koltta-alueella toimivia paliskuntia tuetaan rahoituslain mukaisesti. Muutoin kolttille myönnetään rahoituslaissa tarkoitettuja etuuksia vastaavat edut kolttalain mukaisesti. Kolttalaisa tarkoitettua tukea ei myönnetä sellaiseen hankkeeseen, johon on myönnetty avustusta, valtionlainaa tai korkotukilainaa muun lainsäädännön nojalla.

Koltta-alueella asuvalla koltalla on koltta-alueella sijaitsevilla valtion maa- ja vesialueilla ilman eri korvausta oikeus käyttää laajemmin aluetta ja sijoittaa sinne rakennuksia ja rakennelmia kuin rahoituslain nojalla.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoilla voidaan hankkia kalanpoikasia istutettaviksi koltta-alueen vesistöihin ja suorittaa muitakin kalavesien hoitoon liittyviä toimenpiteitä. Valtio voi myös tarvittaessa tehdä tai teettää kolttien tiloja varten tarpeelliset tien- teko- ja vesihuoltotyöt. Lisäksi maatilatalouden kehittämisrahaston varoista voidaan myöntää avustuksia hankkeisiin, joilla kehitetään ja ylläpidetään koltta-alueen kulttuuri-, tieto- ja muita palveluja.

Elinkeinokalatalouden tuki

Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista annetun lain (1447/2006) mukaan voidaan myöntää tukea elinkeinokalatalouteen. Tuen saaja voi olla oikeushenkilö tai luonnollinen henkilö. Investointitukea voidaan myöntää vain sille, joka on arvonlisäverovelvollinen. Lisäksi tuen saamiseksi investointiin edellytetään, että hakija on kalastuslain (286/1982) 6 a §:n 1 momentissa tarkoitettu ammattikalastaja.

Ammattikalastajana pidetään henkilöä, joka harjoittaa kalastusta ja saa siitä sekä pyytämänsä saaliin jalostamisesta toimeentulonsa tai oleellisen osan siitä. Kalastajan katsotaan saavan tästä toiminnasta toimeentulonsa tai oleellisen osan siitä, jos hänen mainitusta toiminnasta saamansa myyntitulot (kalastuksen kokonaistulo) ovat vähintään 30 prosenttia kalastajan saamien kaikkien elinkeinotoiminnan kokonaistulojen, palkkatulojen ja muiden hänen säännöllisesti saamiensa kokonaistulojen yhteismäärästä. Yhtiön tai osuuskunnan osakkaana kalastusta harjoittavan kalastajan kalastuksen kokonaistuloihin luetaan myös yhtiön tai osuuskunnan kalastuksen kokonaistuloista hänelle kuuluva osuus. Toisen palveluksessa olevan kalastajan kalastuksen kokonaistuloihin luetaan myös hänen kalastuksesta saamansa palkkatulot. Henkilöä, jonka saama kalastuksen kokonaistulo on alle 30 prosenttia, mutta vähintään 15 prosenttia hänen saamiensa kaikkien elinkeinotoiminnan kokonaistulojen, palkkatulojen ja muiden hänen säännöllisesti saamiensa kokonaistulojen yhteismäärästä, pidetään ammattikalastajana kalastuslain 6 §:n 4 momenttia sekä kalansaaliin ilmoittamista ja kalastuksen sääntelyä koskevia säännöksiä sovellettaessa.

Hakijalle, joka ei tukea haettaessa täytä edellä mainittuja Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista annetussa laissa säädettyjä vaatimuksia, voidaan myöntää tukea kalastusinvestointeihin, jos hän esittää toteuttamiskelpoisen suunnitelman vaatimusten täyttämiseksi kolmen vuoden kuluessa tuen viimeisen erän maksamisesta.

Kalatalousrahaston varoista voidaan myöntää tukia kalatalousrahastoasetuksessa säädettyihin ja toimintaohjelmassa tarkemmin määriteltyihin toimenpiteisiin kalastuksen, vesiviljelyn, kalan jalostuksen ja kalan tukukaupan investointeihin, elinkeinokalatalouden yritysten toimintaympäristön investointeihin ja kehittämishankkeisiin, kalatalousryhmien toimintaan sekä muihin kalatalousrahastoasetuksen mukaisiin toimenpiteisiin. Sisävesikalastuksen tuen piiriin voivat kuulua sisävesikalastuksen tilojen ja laitteiden rakentamiseen, laajentamiseen, varustamiseen ja nykyaikaistamiseen tarkoitetut investoinnit turvallisuuden, työolojen, hygienian ja tuotteiden laadun, ihmisten tai eläinten terveyden parantamiseksi tai haitallisten ympäristövaikutusten vähentämiseksi ja ympäristöä säästävien vaikutusten suosimiseksi. Kalastusaluksiin tehtäviä investointeja tuetaan kuitenkin vain rajoitetusti eikä uusien kalastusalusten hankintaan myönnetä tukea.

Tukijärjestelmien toimeenpano

Poronhoitolain 3 §:n mukaan poronhoitoa saadaan harjoittaa poronhoitoalueella maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta. Poronhoidossa on toisin sanoen vapaa laidunnusoikeus ja käsittää koko poronhoitoalueen. Poronhoitoa harjoitetaan laidunnuksen perustuen koko poronhoitoalueella. Poronhoitoalueen pohjoisosissa poronhoitoon on liittynyt perinteinen porojen paimennus tokkana paliskunnan alueella.

Vapaasta laidunnusoikeudesta johtuen porotalouden harjoittaminen sinänsä ei edellytä maan omistamista tai hallintaa. Asuinolojen parantamiseksi poronhoitajille muodostettiin kuitenkin porotilalain nojalla kaikkiaan 589 porotilaa pysyvää asuntoa varten. Näistä 49 prosenttia eli 288 tilaa sijaitsee saamelaisen kotiseutualueella, 21 prosenttia eli 127 tilaa muulla erityiseen poronhoitoalueeseen kuuluvalla alueella ja loput 30 prosenttia eli 174 tilaa muulla poronhoitoalueella.

Porotaloutta ja muita luontaiselinkeinoja eli kalastusta, metsästystä ja keräilytaloutta sekä muita niihin liittyviä elinkeinoja harjoittavien asuin- ja toimeentulomahdollisuuksien parantamiseksi perustettiin lisäksi yhteensä 113

uutta luontaiselinkeinotilaa sekä maata antamalla muodostettiin yhteensä 164 muuta luontaiselinkeinotilaa. Luontaiselinkeinolain soveltamisalue sijaitsi kokonaan saamelaisen kotiseutualueella. Saamelaisen osuus maata saaneista oli jonkin verran suurempi kuin heidän osuutensa kaikista maata hakevista.

Maata käytettiin porotilalain tarkoituksiin yhteensä 53 870 hehtaaria ja luontaiselinkeinolain tarkoituksiin 6 133 hehtaaria. Porotilalain mukainen tila voi sisältää tonttimaan, enintään neljä muunnettua peltohehtaaria maatalousmaata sekä metsäalueen, jonka vuotuinen tuotto oli enintään 60—75 kiinto-kuutiometriä sijainnista riippuen. Puuttuva metsämaa voitiin korvata osuudella yhteismetsään. Luontaiselinkeinon harjoittajille myytyjen metsälisäalueiden pinta-alat ovat olleet keskimäärin 25 hehtaaria ja puustoa on ollut keskimäärin 1 500 kuutiometriä. Puuntuotto 1 prosentin kasvun mukaan laskien oli 15 kuutiometriä vuodessa ja eteläisimmillä alueilla 2 prosenttia eli 30 kuutiometriä vuodessa.

Edellä esitetyn vuoksi suuri osa porotalouden harjoittajista omistaa nykyisin porojensa lisäksi myös maata. Rakennetukilainsäädäntö on näin ollen lähtenyt siitä, että tukea myönnetään pääasiassa henkilöille, joille on muodostettu tai joilla muuten on porotalouden tai muun luontaiselinkeinon harjoittamiseen soveltuva tila. Toisaalta tämä on vähimmillään voinut olla pelkkä rakennuskelpoinen tontti.

Rahoituslain nojalla on myönnetty tukea sellaisille porotalouden harjoittajille, joilla porotaloudella on ollut merkitystä pääasiallisen toimeentulon antajana. Tavoitteena on ollut toisaalta parantaa toimeentulomahdollisuuksia myöntämällä tukea porojen hankintaan sekä muihin tuotannollisiin investointeihin kuten maastokulkuneuvojen hankintaan. Asuinolojen parantamista on jatkettu myöntämällä valtionlainoja asuntorakentamiseen. Lisäksi tavoitteena on ollut helpottaa sukupolvenvaihdosten toteuttamista porotaloudessa sekä aloitustuella että myöntämällä tuettuja lainoja porotilojen ja muiden porotaloutta varten muodostettujen tai siihen soveltuvien tilojen hankkimiseen samoin kuin lisäalueiden hankkimiseen tällaisiin tiloihin. Vastavain toimenpitein on toteutettu samoja tavoit-

teita myös luontaiselinkeinoalueella luontaiselinkeinoon harjoittajia tuettaessa.

Yksityisille elinkeinonharjoittajille on vuosina 2000—2009 myönnetty rahoituslain nojalla avustuksia ja valtionlainoja seuraavasti:

Taulukko 4

Rahoituslain mukainen rahoitus 2000–2009												
Yksityiset porotalouden harjoittajat												
	Porokarjan hankinta		Tila- ja lisä-alueet		Rakentaminen				Irtaimisto			
	Lainat		Lainat		Lainat		Avustukset		Lainat		Avustukset	
	kpl	euroa	kpl	euroa	kpl	euroa	kpl	euroa	kpl	euroa	kpl	euroa
2000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2001	25	313041	10	193701	6	208624	3	27499	3	34112	176	235905
2002	11	173346	12	392045	10	232351	8	13330	0	0	139	203873
2003	7	90180	7	293598	13	303533	8	25163	0	0	94	145019
2004	4	47268	5	93853	2	22274	1	1039	0	0	161	251547
2005	2	58560	9	225541	3	163255	1	9952	0	0	187	300399
2006	9	156128	5	286453	6	233761	3	20752	0	0	116	18878
2007	5	90888	6	162000	6	306646	3	27337	0	0	140	240809
2008	2	48756	5	302800	3	88272	2	9348	0	0	175	322265
2009	7	150492	5	224874	10	994323	8	119522	1	19121	146	277815
Lapin TE-keskus												
Yhteensä	72	1128659	64	2174865	59	2553039	37	253942	4	53233	1334	1996510
Pohjois-Pohjanmaan TE-keskus	18	208870	2	103516	3	155405	0	0	0	0	69	95669
Kainuun TE-keskus	0	0	1	4000	0	0	0	0	0	0	21	27945
Kaikki yhteensä	90	133752	67	2282381	62	2708444	37	253942	4	53233	1424	21220124

Paliskunnille on myönnetty investointitukea vastaavana ajanjaksona rahoituslain nojalla seuraavasti:

Paliskunnat												
	Laidun-kiertoaidat		Esteaidat		Erotus- ym. aidat		Viljelysten suoja-aidat		Muu rakentaminen		Irtaimisto	
	avustus		avustus		avustus		avustus		avustus		avustus	
	kpl	euroa	kpl	euroa	kpl	euroa	kpl	euroa	kpl	euroa	kpl	euroa
2000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2001	4	95325	1	41943	16	274374	67	154820	0	0	48	137418

2002	3	142388	3	80847	10	160284	62	131668	7	86766	29	162021
2003	6	67796	3	103138	8	111089	47	104785	10	53378	35	84830
2004	4	70069	4	158311	25	300345	82	202245	6	94034	48	129021
2005	3	88598	3	164159	16	242602	21	63161	3	18952	18	62435
2006	4	187598	5	273123	13	211429	58	132957	3	20489	57	133470
2007	4	139332	1	7900	12	143956	60	155624	8	226907	18	165286
2008	7	216544	5	184801	18	360022	16	46719	3	11332	13	14484
2009	2	97652	1	59573	19	386991	63	223706	0	0	29	82259
Yhteensä	37	1105302	26	1073795	137	2191092	496	1215685	40	511858	295	971224

Aloitustukea on voitu myöntää siinä vaiheessa, kun nuori poronomistaja on hankkinut porotalouteen soveltuvan tilan ja hänen eloporojensa määrä on lisääntynyt vähintään

puolella, kuitenkin niin, että se on ollut vähintään 80. Aloitustukia on rahoituslain nojalla myönnetty seuraavasti:

Porotalouden aloittamistuet 1995—2009

Seutukunnittain	kpl
Itä-Lappi	39
Kemi-Tornio	1
Pohjois-Lappi	60
Rovaseutu	14
Tornionlaakso	7
Tunturi-Lappi	30
Lappi yhteensä	151
Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu	7
Kaikki yhteensä	158

Alueellisesti myönnettyt rahoituslain mukaiset tuet jakautuivat vuosina 2000—2006 seuraavasti:

Alue	Hankkeet kpl	Avustukset euroa	Valtionlainat euroa	Korkotukilainat euroa
Utsjoki	130	672752	542784	39 138
Enontekiö	269	920536	1051200	218 695
Inari	380	1973598	845721	307 974
Sodankylä	269	941517	963071	168 858
Yhteensä	1 048	45084034	3402776	730 665
Muu poronhoitoalue	1 647	5105706	296984	219 333
Kaikki yhteensä	2 695	9614109	6372614	949 998

Saamelaisten kotiseutualueella poronmistajista poronhoitovuonna 2007/2008 asui 26 prosenttia. Porojen omistus jakautui mainit-

tuna ajanjaksona koko alueella alueellisesti ja sukupuolen mukaan seuraavasti:

Poronmistajat	Naiset	Osuus %	Miehet	Osuus %	Yhteensä
Saamelaisten kotiseutualue	480	38,13	779	61,87	1 259
Poronhoitoalueen keskiosassa	666	25,60	1 936	74,40	2 602
Poronhoitoalueen eteläosa	164	18,49	723	81,51	887
Yhteensä	1 310		3 438		4 748

Omistuksessa olevat eloporoit puolestaan ovat vastaavana aikakana jakautuneet poron-

omistajien asuinalueen ja sukupuolen mukaan seuraavasti:

	Naiset poroja kpl	Omistusosuus %	Miehet poroja kpl	Omistusosuus %	Yhteensä poroja kpl
Saamelaisten kotiseutualue	16 749	21,26	62 017	78,74	78 766
Poronhoitoalueen keskiosassa	10 594	11,22	83 774	88,78	94 368
Poronhoitoalueen eteläosa	2 692	10,93	21 922	89,07	24 614
Yhteensä	30 035		167 713		197 748

Kyseisenä ajanjaksona oli eloporojen määrä paliskuntien omistamat porot mukaan lukien noin 198 000 eloporoa. Näistä noin 40 prosenttia oli saamelaisten kotiseutualueella, noin 48 prosenttia poronhoitoalueen keskiosassa ja noin 12 prosenttia poronhoitoalueen eteläosassa eli Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa. Poronhoitovuonna 2009/2010 määrä on laskenut noin 196 500 eloporoon.

Porotaloutta harjoittavia ruokakuntia oli poronhoitovuonna 2006/2007 yhteensä 4 077. Ruokakunnassa oli keskimäärin 1,2

poronmistajaa. Ruokakuntiin kuului alaikäisiä poronmistajia saamelaisten kotiseutualueella 200, poronhoitoalueen keskiosassa 345 ja poronhoitoalueen eteläosassa 85 eli yhteensä 630.

Ruokakunnista eläinlääkäristä tukea saavia oli vuoden 2009 lopussa vain 966 ja näiden keskimääräinen poromäärä oli 160 poroa. Eläinlääkäristä tukea saavat ruokakunnat ovat painottuneet poronhoitoalueen pohjoisosiin. Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen alueella niistä oli 841, sen sijaan Poh-

jois-Pohjanmaan ja Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen alueella yhteensä vain 125.

Koska merkittävä osa poroista ja poronmistajista on poronhoitoalueen pohjoisosassa, on luonnollista, että huomattava osa tukivaroistakin on kohdistunut sinne. Yksityisten porotalouden harjoittajien investointeihin myönnetystä valtionlainoista 46 prosenttia on kohdentunut saamelaiden kotiseutualueelle, mikä on enemmän kuin suoraan porojen suhteellisen määrän perusteella ja huomattavasti enemmän kuin poronmistajien suhteellisen määrään perusteella voisi odottaa. Jakauma johtuu lähinnä siitä, että porokarjojen koko on saamelaiden kotiseutualueella suurempi ja yksinomaan tai merkittävässä määrin porotaloudesta toimeentulonsa saavia on saamelaiden kotiseutualueella enemmän kuin muualla alueella. Heidän mahdollisuutensa investoida elinkeinon ovat parempia kuin sellaisten poronmistajien, joiden porokarjojen koko juuri ylittää tukikelpoisuusrajan. Sama jakauma näkyy myös aloitustuissa. Aloitustuista noin kolmannes on ohjautunut saamelaiden kotiseutualueelle. Tarkasteltaessa kaikkia tuettuja hankkeita niistä saamelaiden kotiseutualueella kohdentui 48 prosenttia ja avustusvaroista 50 prosenttia. Jakaumaan vaikuttaa myös paliskunnille myönnetty tuki. Varsinkin saamelaisalueelle myönnetty tuki on käsittänyt laajoja aita-hankkeita, jotka ovat sitoneet merkittävän osan avustusvaroista. Samoin teurastamoverkon rakentamiseen on sitoutunut varoja koko alueella. Toisaalta tukijärjestelmä on mahdollistanut tällaisen varojen jakautumisen.

Muihin luontaiselinkeinoihin kuin porotalouteen on vuosina 2000—2006 myönnetty vain kolmelle elinkeinonharjoittajalle avustuksina yhteensä noin 2 600 euroa ja valtionlainoina noin 60 000 euroa.

Tutkimusrahoitusta on vuosina 2000—2009 myönnetty 89 tutkimukseen ja selvitykseen yhteensä 3 810 000 euroa. Tutkimukset ja selvitykset ovat koskeneet usein poronhoitoa ja niiden elinolosuhteita, mutta viime vuosina myös porotalouden taloudellisia edellytyksiä. Rahoituksen saajina ovat olleet muun muassa tutkimuslaitokset ja yliopistot mutta myös yksityiset tutkijat. Rahoitus on

myönnetty maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Vapaaehtoisia velkajärjestelysopimuksia on tehty vuosina 2000—2009 kaikkiaan 47 porotalouden tai muun luontaiselinkeinojen harjoittajan kanssa. Vapaaehtoista velkajärjestelyä koskevia sopimuksia on voimassa noin 40. Uusia vapaaehtoista velkajärjestelyä koskevia hakemuksia tulee vuosittain vireille yksittäistapauksina. Samoin joitakin sopimuksia tarkistetaan vuosittain.

Metsähallituksen lupaa edellyttävä erityinen etuus on annettu kymmenkunnalle elinkeinonharjoittajalle. Muita etuuksien käyttäjiä arvioidaan olevan muutamia kymmeniä.

Rahoituslain nojalla myönnettyistä tuista avustukset ja valtionlainat on myönnetty maatilatalouden kehittämisrahastosta.

Rahoituslain nojalla ei ole myönnetty tukea porojen hätäruokintaan. Sen sijaan aikaisemman eli porotalouslain nojalla tukea on myönnetty kaksi kertaa, poronhoitovuonna 1996/1997 ja 1998/1999.

Muuhun yritystoimintaan kuin porotalouteen ja muihin luontaiselinkeinoihin ei ole myönnetty tukea rahoituslain nojalla. Sen sijaan maaseutuelinkeinojen rahoituslain nojalla on EY:n osaksi rahoittamana tuettu porotalouden ja luontaiselinkeinojen yhteydessä harjoitettua tai siihen liittyvää yritystoimintaa. Tukea on vuosina 2000—2006 myönnetty investointiavustuksena 250 yritykselle yhteensä 4 895 553 euroa, yritystoiminnan käynnistysavustuksena 13 yritykselle 152 858 euroa ja yrityksen kehittämisavustuksena 43 yritykselle 72 987 euroa. Näistä ensiasteen jalostusta koskevia hankkeita on ollut 29. Lisäksi EY:n osaksi rahoittama hanketuki porotalouteen on ollut merkittävää. Yksinomaan Lapin työ- ja elinkeinokeskus on tukenut 8 koulutushanketta 1 622 589 eurolla ja 22 kehittämishanketta 4 255 496 eurolla, minkä lisäksi toimintaryhmien kautta on rahoitettu 4 hanketta 335 416 eurolla. Yhteensä on tuettu 34 hanketta 6 213 501 eurolla. Merkittävimmät hankkeiden toteuttajat ovat olleet Paliskuntain yhdistys, Rovaniemen koulutuskuntayhtymä, Saamelaisalueen koulutuskeskus ja Saamelaiskäräjät. Hankkeet ovat koskeneet muun muassa poromatkailua, poronlihan menekinedistämistä, porotalouden laatustrategiaa ja paikkatietojärjes-

telmää, raaka-aineiden jalostamista, ammattitaitoa, perinteistä poronhoitoa ja saamelaisen elinkeinotoiminnan koordinoimista ja kehittämistä. Myös Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten alueella on tuettu joitakin porotaloutta koskevia hankkeita yhteensä 597 340 eurolla. Maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain nojalla on vastaaviin tarkoituksiin myönnetty vuosina 2007—2009 tukea yhteensä noin 1,3 miljoonaa euroa.

Maaseutuelinkeinojen rahoituslain ja maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain mukaiset avustukset yritys- ja hanketoimintaan on myönnetty valtion talousarvion määrärahasta.

Kolttalain nojalla on vuosina 2000—2009 rahoitettu joitakin investointeja. Avustusta on myönnetty kymmeneen porokarjan hankintaan, 42 rakentamishankkeeseen ja 12 muuhun hankintaan. Avustuksia on myönnetty yhteensä 1 103 356 euroa ja valtionlainaa yhteensä 819 801 euroa. Myös nämä on myönnetty maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen alueella oli rekisteröity vuonna 2008 yhteensä 139 kalastajaa, joista 67 harjoitti sisävesikalastusta. Elinkeinokalataloutta on rahoitettu EY:n osaksi rahoittamana ohjelmakaudella 2000—2006 yhteensä 1,6 miljoonalla eurolla, joka on jakautunut ammattikalastuksen tukemiseen sekä sisävesimerialueilla. Tuki on kohdentunut sekä vesiviljelyyn liittyviin hankkeisiin että kalastukseen liittyvien rakenteiden ja kaluston hankintaan. Tuki on myönnetty avustuksina valtion talousarvion määrärahasta.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Kansainväliset sopimukset

Vaikka porotalouden ja muiden luontaiselinkeinojen tukemisesta ei olekaan sinänsä kansainvälisiä sopimuksia, vaikuttaa näitä elinkeinoja koskeviin kansallisiin säännöksiin osaltaan kansallisia vähemmistöjä koskeva YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopi-

mus, jonka 27 artiklan mukaan niissä valtioissa, joissa on kansallisia, uskonnollisia tai kielellisiä vähemmistöjä, tällaisiin vähemmistöihin kuuluvilta henkilöiltä ei saa kieltää oikeutta yhdessä muiden ryhmänsä jäsenten kanssa nauttia omasta kulttuuristaan, tunnustaa ja harjoittaa omaa uskontoaan tai käyttää omaa kieltään. Joskaan Suomi ei ole toistaiseksi ratifioinut YK:n alaisen kansainvälisen työjärjestön itsenäisten maiden alkuperäis- ja heimokansoja koskevaa yleissopimusta nro 169 (ILO-sopimus), sopimukseen sisältyvillä periaatteilla on kuitenkin eräiltä osin ohjaava vaikutus lainsäädännössä perustuslakiin sisältyvän saamelaisten alkuperäiskansan aseman johdosta.

Porotalous naapurimaissa

Suomen naapurimaista porotaloutta harjoitetaan sekä Ruotsissa, Norjassa että Venäjällä. Ruotsissa ja Norjassa porotalous on lähtökohtaisesti saamelaisten yksinoikeus. Venäjälläkin porotaloutta harjoittaa pääosin alueen alkuperäinen väestö. Ruotsissa ja Norjassa porotaloutta ei harjoiteta paliskunnissa, vaan yhteisöissä, joita vastaavat Suomessa vanhat lapinkylät. EU:n alueella porotaloutta harjoitetaan vain Suomessa ja Ruotsissa.

Ruotsi

Ruotsissa poronhoito perustuu lakiin rennälingslag (1971:437). Porotalouden harjoittaminen on säädetty saamelaisten yksinoikeudeksi. Edellytyksenä on lisäksi kuuluminen saamelaiskylään (sameby), joka on sekä maantieteellinen alue että taloudellinen yhteistyömuoto. Kylän jäsenet saavat harjoittaa porotaloutta saamelaiskylälle vahvistetulla alueella. Osalla tätä aluetta kylän jäsenet saavat myös kalastaa ja metsästää sekä pysyttää pirttejä ja poronhoidossa tarvittavia rakennelmia. Laissa säädetään lisäksi muun muassa saamelaiskylästä ja niiden jäsenistä, poronhoidosta, enimmäisporomäärästä, saamelaiskylän oikeuksista, velvollisuuksista ja toimielimistä, poromerkeistä sekä vastuista porojen aiheuttamista vahingoista. Sametinget (Saamelaiskäräjät) ylläpitää poromerkki-luetteloa sekä päättää muun muassa saame-

laiskylien alueista. Valvonta kuuluu lääninhallitukselle.

Saamelaisalue käsittää noin 30–40 prosenttia Ruotsin pinta-alasta Norrbottenin, Västerbottenin ja Jämtlandin lääneissä. Saamelaiskyliä on yhteensä 51 ja niihin kuului poronhoitovuonna 2007/2008 yhteensä noin 4500 poronmistajaa, joista vajaa 900 oli yrityksestä vastuullisia poronmistajia. Vastavana ajankohtana porojen määrä oli noin 256 000. Poronmistajaa kohden keskimääräinen poromäärä oli 56, mutta yritystoiminnasta vastaavien poronmistajien keskimääräinen poromäärä vaihteli huomattavasti sukupuolesta ja alueesta riippuen. Puhtaasti poronhoitoon perustuvissa saamelaiskylissä Västerbottenin läänissä yritystoiminnasta vastuullisen miespuolisen poronmistajan keskimääräinen poromäärä oli 443 ja Norrbottenin läänissä vastaavan naispuolisen poronmistajan poromäärä 74.

Tukea porotalouteen myönnetään sekä kansallisista varoista että Ruotsin maaseudun kehittämisohjelmasta EU:n osaksi rahoittamana. Tukea haetaan Sametingetilta, joka myös myöntää ja maksaa ne. Eri tukimuodoista säädetään asetuksilla, joita on täydennetty Sametingetin määräyksillä.

Poronhoidon kannattavuudelle merkittävin tuki on poronlihan hintatuki, joka maksetaan saamelaiskylälle teurastettujen porojen perusteella. Samoin kuin Suomessa valtio maksaa myös korvauksia menetetyistä poroista kuten petovahinkojen, auto-onnettomuuksien tai muiden vastaavien syiden vuoksi menetetyistä. Lisäksi korvausta maksetaan petojen aiheuttamista vahingoista, liikenteessä kuolleista poroista, korvausta Tsernobylnonnettomuuden aiheuttamista menetyksistä, katastrofisuojutukea, jota myönnetään vaikeiden sääolosuhteiden vaatimaan hätäruokintaan, samoin kuin eräitä muita korvauksia.

Samoin kuin Suomessa myös Ruotsissa porotalousyrittäjä voi saada tukea yrityksensä rakenteen parantamiseen investointitukena ja yritystoiminnan aloittamiseen aloitustukena. Molemmat tuet ovat EU:n osaksi rahoitettavia ja sisältyvät Ruotsin maaseudun kehittämisohjelmaa. Ohjelmasta on myös mahdollista tukea toimenpiteitä, joilla korvataan kustannuksia laiumien hoidosta ja rakenteiden ylläpidosta. Ohjelmaan sisältyvien tukien ehdot

määräytyvät EU:n maaseudun kehittämisasetuksen mukaisin ehdoin. Lisäksi on asetettu joitakin kansallisia rajoituksia.

Investointituen enimmäismäärä on pääsääntöisesti rajoitettu 30 prosenttiin hyväksyttävistä kustannuksista, mutta haja-asutusalueella Pohjois-Ruotsissa tuen määrä voi nousta 50 prosenttiin. Tukea voidaan myöntää paitsi alkutuotannossa tarvittaviin investointeihin, myös maa- ja puutarhataloustuotteiden, porotaloustuotteiden tai metsätaloustuotteiden jalostamisessa ja alkutuotannon yhteydessä harjoitettavan muun yritystoiminnan kehittämisessä tarvittavaan investointiin. Tuettavia kohteita ovat rakennusten ja rakennelmien hankinta, uudisrakentaminen ja jo olevien rakennusten peruskorjaaminen ja laajentaminen, siirrettävien laitteiden kuten teurastamoyksiköiden sekä koneiden ja laiteiden hankinta, mihin luetaan myös tietokoneohjelmat. Lisäksi tuetaan investointien konsultti- ja yleiskustannuksia. Sen sijaan korvausinvestointiin, jolla esimerkiksi vain korvataan vastaava aikaisempi kone, tai eläinten hankintaan tukea ei myönnetä. Investointituki maksetaan jälkikäteen vasta, kun hanke on valmistunut kokonaan. Maksu suoritetaan toteutuneiden kustannusten perusteella. Tuettu kohde on pidettävä vähintään viisi vuotta, tai jos kohde luovutetaan, luovutuksensaajan on jatkettava tuen ehtojen täyttämistä tai tuki voidaan periä takaisin siltä, jolle se myönnettiin.

Aloitustuen enimmäismäärä on 250 000 kruunua eli noin 26 860 euroa, jollei sen määrää ole alueellisesti rajoitettu. Lääninhallitus päättää hakemusten etusijajärjestyksestä eikä kaikille hakijoille taata aloitustukea. Aloitustukea myönnetään vain luonnollisille henkilöille, jotka aloittavat alkutuotannon harjoittamisen, ovat alle 40-vuotiaita, esittävät elinkeinosuunnitelman ja ovat hankkineet asianmukaisen ammattitaidon joko maatalousoppilaitoksessa tai muulla tavoin. Poikkeuksellisesti ammattitalouden hankkimiseen voidaan myöntää kolmen vuoden määräaika. Elinkeinojen harjoittamisen pitää olla aloitettuna ja yritystoiminnan käynnissä ennen kuin aloitustukea saa hakea. Kolmen vuoden ajan Lääninhallitus seuraa tuen saajan toimintaa ja, jos siinä esiintyy suuria poikkeamia elin-

keinosuunnitelmaan nähden, voi periä tuen takaisin.

Ympäristötukea maaseudun kehittämisohjelmasta voidaan myöntää perinteisten porolaidunten ja -aitojen kunnossapitoon. Kohteelta edellytetään, että se on liittynyt perinteiseen saamelaiseen poronhoitoon ja että se pääsääntöisesti on peräisin varhaisemmalta ajalta kuin 1960-luvulta. Tuen saaminen edellyttää viisivuotista kunnossapitotoumusta ja tuki myönnetään syntyneisiin kustannuksiin.

Samoin maaseudun kehittämisohjelmasta on mahdollista saada tukea porotaloutta koskeviin hankkeisiin sekä ammattitaidon lisäämiseen.

Norja

Poronhoito kuuluu Norjan maatalous- ja ruokaministeriön alaan. Sitä hallinnoi ministeriön alainen poronhoitohallinto ja sen alaisuudessa on kuusi poronhoitopiiriä. Valtakunnallisesti päätetään poronhoitoalueen jaosta saamelaisiin alueellisiin poronhoitoalueisiin. Altassa sijaitseva poronhoitohallinto päättää näiden jakamisesta poronhoitopiireihin. Saamelaisen poronhoitoalueen ulkopuolella poronhoitoon vaaditaan erillinen lupa.

Poronhoitoa koskeva lainsäädäntö on uusittu vuonna 2007 ja siitä säädetään nyt laissa Lov om reindrift nr 40. Samoin kuin Ruotsissa, myös Norjassa lainsäädännössä lähtökohdana on, että poronhoito kuuluu saamelaisille ja sitä harjoitetaan pääosin alueella, joilla saamelaiset ikimuistoisista ajoista ovat harjoittaneet elinkeinoaan. Elinkeino harjoitetaan edelleen siidoina, mikä vastaa Ruotsin saamelaiskylää. Porot ovat kuitenkin yksityisten poronomistajien omistuksessa samoin kuin Ruotsissa.

Saamelaisesta poronhoitoalueesta säädetään laissa ja lukuun ottamatta joitakin vuoristoalueita eteläisessä Norjassa se ulottuu yhtenäisenä Etelä-Trøndelagista pohjoiseen katteen koko Pohjois-Norjan. Poronhoitoalue on noin 40 prosenttia koko Norjan pinta-alasta.

Saamelaisella poronhoitoalueella vain poromerkkiin oikeutetulla on oikeus omistaa poroja. Lisäksi omistuksen edellytyksenä pääasiassa on, että porot kuuluvat siidaosuuteen tai ns. sivuosuuteen, jossa tarkoituksena on siirtää oikeus yhdelle lapsista. Siidaosuudella tarkoitetaan perhekuntaa tai yksittäisiä henkilöitä, jotka ovat osa siidaa. Siidaosuus vastaa aikaisemmin käytössä ollutta toimintayksikköä. Myös tällä on käytännössä tarkoitettu poronhoitoa harjoittavaa yksittäistä poronomistajaa tai poronomistajaperhettä.

Poronhoitovuonna 2008/2009 siidoja oli 150. Näihin kuului poroja omistavia siidaosuuksia noin 550 ja siidaosuuksiin kuului puolestaan noin 3 400 henkilöä, joilla poroja oli yhteensä noin 243 200.

Laissa säädetään yksityiskohtaisesti muun muassa siidaosuuden vahvistamisesta, perheen sisäisistä vastuista ja osuuden lakkaamisesta, poronhoito-oikeudesta, enimmäisporomäärästä, poronhoidosta, porojen merkitsemisestä ja poromerkkien rekisteröinnistä, poronhoidon organisoimisesta alueisiin ja siidoihin, siidoista ja niiden sekä porotaloushallinnon porotaloutta koskevasta varojen käytöstä, poronhoidon kehittämisrahastosta (Reindriftens Utviklingsfond), aluesuunnitelmista ja alueiden käyttösäännöistä, suhteesta alueen muuhun käyttöön, vastuusta vahingoista, viranomaisista, sanktioista ja pakkotoimista.

Lisäksi valtio ja Norjan poronhoitoa harjoittavien saamelaisten valtakunnallinen yhdistys (Norske Reindriftsamernas Hovedforbund) ovat vuonna 1993 tehneet poronhoitosopimuksen, jota päivitetään vuosittain.

Vuotuisessa poronhoitosopimuksessa sovitetaan poronhoitoa koskevista asioista ja julkisten varojen käytöstä porotalouteen. Poronhoitovuotta 2009—2010 koskevassa poronhoitosopimuksessa on sovittu noin 30 miljoonaa kruunua eli noin 3,7 miljoonaa euroa siirrettäväksi poronhoidon kehittämisrahastoon ja noin 63 miljoonaa kruunua eli noin 7,8 miljoonaa euroa käytettäväksi kustannusten alentamiseen ja suoriin lisiin. Sopimukseen on sisällytetty pääasiallinen kehittämisrahaston varojen jako eri tarkoituksiin sekä kustannusten alentamiseen ja suoriin lisiin käytettävien varojen pääasialliset ehdot.

Maatalous- ja ruokaministeriö on lisäksi antanut tarkempia määräyksiä porotalousso-
pimuksesta sovitusta julkisten varojen käytöstä. Tällaisia määräyksiä on annettu muun muassa poronhoidon kehittämisrahastosta.

Tukea rahastosta voidaan myöntää muun muassa paimennuspaikkojen laajentamiseen, äkillisten laajojen onnettomuuksien aiheuttamien porojen menetysten korvaamiseen, siidaosuuden lunastamiseen, koulutukseen sekä poroteurastamojen ja pysyvien aitojen rakentamiseen. Lisäksi määräyksiä on annettu muun muassa aluelisästä, porotalouden harjoittamiseen myönnettävästä toimintatuesta, tuotantotuesta, vasateurastuslisästä, varhaisteurastuslisästä, puolisolisästä, kuljetuslisästä, korvauksista poronlihan radioaktiivisuuden edellyttämistä toimista sekä porotalouden varhaiseläkkeestä. Määräyksissä on tukimuotokohtaisia rajoituksia. Esimerkiksi toimintatuen lisätuki myönnetään kolmena vuonna alle 35-vuotiaalle porotalouden jatkajalle. Vasateurastus- ja varhaisteurastustuen saantia rajoittaa teurastusaika ja alue, jolla siidaisuus harjoittaa porotaloutta.

Venäjä

Porojen määrä Venäjällä on mittava, vuoden 2010 alussa noin 1,5 miljoonaa. Poronhoidolla on ollut alkuperäisille asukkailla tärkeä merkitys elinkeinona varsinkin Siperiassa, missä poronomistajat osaksi vielä harjoittavat elinkeinoaan paimentolaisina.

Poronhoitoa on tuettu jo aikaisemmin Venäjän aluehallinnon tasolla, mutta poronhoidosta ja sen tukemisesta on tarkoitus säätää valtakuunnan tasolla. Venäjän federaation hallitus perusti komission valmistelemaan lakia poronhoidosta ja sen valtioneuvoja. Lain ensimmäinen käsittely lakiasäätävässä elimessä on jo ollut.

Lisäksi Venäjän federaation hallitus on valtakuunnan tasolla vuonna 2007 tekemällään päätöksellä vahvistanut Venäjän maatalouden kehittämissuunnitelman 'Maatalouden kehittäminen ja maataloustuotteiden, raaka-aineiden ja elintarvikkeiden markkinoiden sääntely vuosina 2008—2012', missä poronhoito kuuluu tuettaviin prioriteettialoihin. Ohjelman mukaan poronhoidon ja laumahevosten kasvattamisen kehittämistoimenpiteiden tarkoituksena on pohjoisen, Siperian ja Kaukoidän perinteisen elämänmuodon säilyttäminen ja työllisyyden turvaaminen, laajojen laidunalueiden muille eläimille kelpaamat-

toman rehun tehokas käyttö, sekä poro- ja hevostalouden tuotteiden tuotannon kasvataminen. Asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ohjelmassa on katsottu välttämättömäksi vakiinnuttaa porojen pääluku noin miljoonaa.

Venäjän federaation budjetista on tarkoitus myöntää tukea Venäjän federaation subjektien maataloustuottajille porojen, maraalien ja laumahevosten hoitamiseen sillä ehdolla, että osa rahoituksesta saadaan federaation subjektien budjeteista. Subjektilla tässä tarkoitetaan Venäjän aluehallinnon yksikköä, joita Venäjän federaatioon kuuluu kaikkiaan 83. Tällaisia subjekteja ovat esimerkiksi Karjalan tasavalta ja Murmanskin alue. Tuki myönnetään eläinakohtaisesti siten, että federaation tuki tarkoitukseen on enintään 30 prosenttia. Lisäksi subjektin budjettiosuuden on oltava vähintään 30 prosenttia federaation tukiosuudesta.

Kyseisessä Venäjän maatalouden kehittämissuunnitelmassa poroja ja laumahevosia varten myönnettäviä tukia käsitellään yhdessä. Molempien eläinten kasvatuksen kehittämistä tuetaan ohjelman mukaan siten, että suunniteltu tuki vuonna 2010 on 287,3 miljoonaa ruplaa, mistä jo pelkästään porotalouden kehittämiseen on maksettu 280 miljoonaa ruplaa eli noin 7,0 miljoonaa euroa.

Suomen kannalta merkityksellisintä on kuitenkin Kuolan niemimaalla eli Murmanskin alueella harjoitettu poronhoito.

Murmanskin alueen aluehallinto on vuonna 2010 antanut asetuksen no 327-PP Murmanskin alueen maataloustuottajille aluebudjetista maksettavasta valtioneuvesta vuosina 2010—2012, missä määritellään alueen maataloustuottajille maksettavat tuet. Porojen osalta tuki on laskettu yhtä poroa kohden ja vuonna 2010 se jakautunut siten, että aluebudjetista on myönnetty 145 ruplaa eli noin 3,6 euroa ja federaation budjetista noin 204 ruplaa eli noin 5,1 euroa, mikä lisäksi aluebudjetista on maksettu jalostusvaatimesta 742 ruplaa eli noin 18,55 euroa.

Aluehallinto on myös vuonna 2010 antanut asetuksen no 93-PP Murmanskin alueen maataloustuottajille aluebudjetista maksettavasta valtioneuvesta vuosina 2010—2012 Murmanskin alueella myydystä poronlihaki-
lostosta tuottajille maksettavasta tuesta, mikä

asetuksen mukaan on 7,14 ruplaa eli noin 0,18 euroa, kun liha on myyty valtion laitoksille kuten lastentarhoille, sairaaloille ja kouluille, ja 5,98 ruplaa eli noin 0,15 ruplaa, kun liha on myyty muille organisaatioille.

Lisäksi Murmanskin aluehallinto on vuonna 2009 antanut asetuksen no 184-PP, joka koskee maataloustuotannon tukemista sekä federaation että aluehallinnon budjeteista vuonna 2010. Asetuksen mukaan federaation budjetista maksetaan korkotukea koneiden ja laitteiden ostoon tarvittavasta lainasta. Korkotuki maksetaan Venäjän keskuspankin koron mukaan, Korke on tällä hetkellä 14 prosenttia, josta federaation tuki on 7,75 prosenttia ja josta aluehallinnon budjetista maksetaan 3 prosenttia.

Porotalouden harjoittajia koskee myös alkuperäiskansojen kehittämisohjelma, joka on laadittu vuoteen 2020 asti. Ohjelmasta tuetaan pääasiassa asumista, terveyshuoltoa, koulutusta ja perheporo-osuuskuntien perustamista ja siihen liittyen porojen ostoja.

EU:n lainsäädäntö

EU:n kilpailupolitiikkaan kuuluvat valtiontukisäännöt rajoittavat myös kokonaan kansallisesti rahoitettavan tuen myöntämistä. Euroopan komission yksinomaiseen toimivaltaan kuuluu päättää, täyttääkö kansallinen tukijärjestelmä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan mukaiset edellytykset, joiden perusteella lähtökohtaisesti kiellettyä jäsenvaltioiden välistä kauppaa vääristävää valtiontukea voidaan kuitenkin myöntää. Siltä osin, kuin kysymys on maataloudeksi katsottavasta tuotantotoiminnasta, komissio arvioi hyväksyttävyyttä antamiensa suuntaviivojen mukaisesti. Näihin ovat kuuluneet myös yhteisön suuntaviivat maatalousalan valtiontuesta (EYVL 28 C 1.2.2000/2), joihin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain hyväksyntä on osaksi perustunut. Suuntaviivat on korvattu uusilla komission antamilla maa- ja metsätalouden valtiontukea koskevilla suuntaviivoilla vuosiksi 2007—2013 (EUVL 319 C 27.12.2006/1).

Pääsääntöisesti tukijärjestelmästä on ilmoitettava ennakkoon komissiolle. Komissio

kuitenkin sallii antamiensa niin sanottujen ryhmäpoikkeusasetusten perusteella tietyissä tilanteissa tuen myöntämisen pelkästään Euroopan unionin virallisessa lehdessä (EUVL) julkaistun ilmoituksen perusteella, jollei komissio määräajassa ole ilmoittanut vastustavansa tukea. Tällainen on komission asetus (EY) N:o 1857/2006 perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta maataloustuotteiden tuottamisen alalla toimiviin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin sekä asetuksen (EY) N:o 70/2001 muuttamisesta.

Lisäksi komissio voi sallia Suomen myöntää porotaloudelle tukea Suomen liittymisestä Euroopan unioniin koskevan liittymissopimuksen mukaisesti. Sopimuksen liitteessä I kohta V koskee maataloutta. Sen yhteisiä markkinajärjestelyjä koskevan B.XII kohdan mukaan tiettyjen perustamissopimuksen liitteessä II (nykyisin liite I) lueteltujen tuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 827/68 5 artiklaa sovitettiin täydennettäväksi siten, että komission suostumuksella Norja, Ruotsi ja Suomi voivat kuitenkin myöntää tukea porojen ja porotuotteiden (CN 0208:sta ja 0210:stä) tuotantoon ja markkinoille saattamiseen siltä osin kuin ei aiheudu perinteisten tuotantotasojen kasvua. Asetus on korvattu uudella, maatalouden yhteisestä markkinajärjestelystä ja tiettyjä maataloustuotteita koskevasta erityissäännöksistä (yhteisiä markkinajärjestelyjä koskeva asetus) annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1234/2007. Sen 182 artiklan 1 kohtaan sisältyy edelleen Suomelle ja Ruotsille myönnetty poikkeus saada myöntää tukea vastaaviin tarkoituksiin.

Komissio on 23 päivänä tammikuuta 2001 antamallaan päätöksellä SG(2001) D/285315 hyväksynyt porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslakiin perustuvan kansallisen rakennetuen järjestelmän. Päätös on perustunut porotalouden investointien osalta osaksi liittymissopimuksen liitteen I mukaisesti neuvoston asetuksen (ETY) N:o 827/68 5 artiklaan ja osaksi edellä mainittuihin yhteisön suuntaviivoihin maatalousalan valtiontuesta (EYVL 28 C 1.2.2000/2). Vapaaehtoiset velkajärjestelyt komissio on hyväksynyt 17 päivänä elokuuta 2000 antamallaan päätöksellä SG(2000) D/ 106272.

Luontaiselinkeinojen investointituen osalta päätös on perustunut lähinnä kyseisiin suuntaviivoihin. Siltä osin kuin tuki koskee muuta kuin maataloutta, maatalouden ensiasteen jalostusta tai kalastusta, esteitä tuen myöntämiselle ei ole ollut, koska se on ilmoitettu myönnettäväksi vähämerkityksisenä tukena. Tällä on tarkoitettu komission asetusta (EY) N:o 69/2001 EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen. Asetuksen on korvannut vastaava komission asetusta (EY) N:o 1998/2006 perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen.

Makeanveden kalastukseen liittyvien investointien osalta tuki on noudattanut kalatalousalan rakenteellisia toimia koskevista yksityiskohtaisista säännöistä ja edellytyksistä annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 2792/1999. Kyseinen asetusta on kumottu Euroopan kalatalousrahastosta annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1198/2006. Kalataloutta koskee lisäksi oma ryhmäpoikkeusasetus eli komission asetusta (EY) N:o 875/2007 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen kalastusalalla ja asetuksen (EY) N:o 1860/2004 muuttamisesta.

Vaikka rahoituslaki itsessään mahdollistaisi tukien myöntämisen pääosaan tukikohteista EU:n osaksi rahoittamina, osarahoitus edellyttää, että asianomainen toimenpide on sisällytetty ohjelmaan, jonka EU:n komissio on hyväksynyt. Rahoituskaudella 2000—2006 on tuettu tavoite 1 – ohjelmasta nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittamista mukaan lukien tilanpidon aloittaminen porotaloustilalla. EU:n osaksi rahoittamina on tuettu myös porotalouden ja luontaiselinkeinojen kehittämishankkeita, mutta näissä kansallisena rahoitusperusteena on ollut maaseutuelinkeinojen rahoituslaki ja vuodesta 2007 laki maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista.

EY:n yhteistä maatalouspolitiikkaa ja rakennerahastojen avulla toteutettavaa alueiden kehittämistä uudistettaessa maaseudun kehittämisen tukeminen siirrettiin lähes kokonaan rakennerahastoista pois ja sen sijaan rahoitettavaksi maaseudun kehittämisen maataloustukirahastosta eli maaseuturahastosta. Maa-

seudun kehittämisen ohjelmista ja ohjelmiin sisältyvien toimenpiteiden rahoittamisesta osaksi EU:n varoin säädetään nykyisin Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1698/2005, jäljempänä EU:n maaseutuasetus. Asetukseen sisältyvät EU:n ohjelmia koskevat säännökset myös ohjelmasta rahoitettavia toimenpiteitä, tuen määrää ja hyväksyttäviä kustannuksia koskevat säännökset. Neuvoston asetuksen nojalla on lisäksi annettu komission asetusta (EY) N:o 1974/2006 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä. Mainituissa asetuksissa säädetään muun muassa aloitustuen edellytyksistä ja enimmäismääristä.

Neuvoston asetuksen nojalla Suomen maaseudun kehittämistoimenpiteiden tukeminen EU:n osaksi rahoittamana on hyväksytty osana Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaa 2007—2013, johon myös porotalouden tukitoimenpiteistä on sisällytetty aloitustuki. Lisäksi maaseudun kehittämisasetuksen nojalla voidaan tukea porotaloutta koskevaa yritys- ja hanketoimintaa.

2.3 Nykytilan arviointi

Alun perin tavoitteena oli, että rahoituslain nojalla voitaisiin ympäristötukea ja luonnonhaittakorvausta lukuun ottamatta käyttää sekä kansallisia että EU:n osa rahoittamia tukijärjestelmiä, jotka sisältyvät neuvoston asetukseen (EY) N:o 1257/1999. Tämän vuoksi lain rakenne noudattaa suurimmaksi osaksi vastaavaa maatalouden rakennetoimenpiteitä koskenutta lakia eli maaseutuelinkeinojen rahoituslakia. EU:n rahastokauden vaihduttua porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslakia muutettiin lailla 54/2008 siten, että viittaukset aikaisempaan neuvoston asetukseen muutettiin viittauksiksi neuvoston asetukseen (EY) N:o 1698/2005. Samalla tehtiin eräitä muutoksia, jotka johtuivat tukijärjestelmien teknisestä sopeutuksesta maatalouden vastaaviin tukiin. Muutokset rajoittuivat

vain välttämättömmimpiin elinkeinon rahoituksen jatkuvuuden turvaamiseksi.

Siltä osin kuin kysymys on porotalouden ja luontaiselinkeinojen alkutuotantoon liittyvistä toimenpiteistä, rahoituslaki onkin täyttänyt asetetut tavoitteet ja rakennetukia on myönnetty. Porojen hankintaan on myönnetty valtionlainaa yhteensä 58 porotalouden harjoittajalle. Porokarjojen keskikoko onkin kannattavuuskirjanpitoiltoilla kasvanut 145 eloporosta 174 eloporoon porohoitovuodesta 2002/2003 poronhoitovuoteen 2008/2009, mutta alueelliset vaihtelut porokarjojen koossa ovat suuret. Suurimpien porokarjojen siirtämisessä seuraavalle sukupolvelle tai lisäporoiksi toiselle porotalouden harjoittajalle yksinomaan lainamuotoisen tuen avulla on ilmennyt ongelmia, koska etenkin nuorten porotalouden harjoittajien on ollut vaikeaa järjestää rahoitusta hankinnalle. Sukupolvenvaihdoksia aloitustuen avulla on toteutunut harvakseltaan, koska siinä edellytetään tilan hankintaa. Tämä puolestaan johtuu EU:n lainsäädännön tukiedellytyksistä. Tosin viime aikoina tukien myöntäminen nuorille porotaloutta aloittaville on lisääntynyt. Suurin merkitys rakennetoimenpiteissä on kuitenkin paliskuntien investointien tukemisessa. Ilman huomattavaa rahoitusosuutta laajojen investointihankkeiden toteuttaminen ja elinkeinon edellyttämän infrastruktuurin ylläpito ei olisi mahdollista nykyisen kaltaisenä.

Rahoituslain nojalla on mahdollista myöntää kansallista tukea sekä porotalouden ja luontaiselinkeinojen harjoittajien investointeihin että paliskuntien investointeihin maatilatalouden kehittämisrahastosta. Näihin investointeihin olisi mahdollista lain mukaan myöntää myös EU:n osaksi rahoittamaa tukea valtion talousarviosta, mutta käytännössä osarahoitettuja tukia ei ole myönnetty, vaan investoinnit on rahoitettu kansallisista varoista. Tämä on johtunut yhteisön varojen käytön priorisoinnista ohjelmissa kohteisiin, joissa niistä on katsottu saatavan suurin hyöty.

Lisäksi porotalouden ja luontaiselinkeinojen harjoittajille on mahdollista myöntää nuoren viljelijän aloitustukea EU:n osaksi rahoittamana maatilatalouden kehittämisrahastosta. Aloitustuista vain avustuksena myönnettävä osuus on käytännössä myönnetty EY:n, nykyisin EU:n osaksi rahoittamana. Porotalout-

ta ja luontaiselinkeinoja koskeviin hankkeisiin ja yritystoimintaan olisi lisäksi ollut mahdollista myöntää EY:n osa rahoittamana tukea tavoite 1 -ohjelmasta rahoituslain nojalla, mutta käytännössä hanke- ja yritystuki on myönnetty maaseutuelinkeinojen rahoituslain nojalla valtion talousarviosta. Uuden ohjelmakauden ohjelmaan ei enää sisällykään mahdollisuutta rahoittaa yritys- ja hanketoimintaa EU:n osaksi rahoittamana rahoituslain nojalla. Sen sijaan maaseutuelinkeinojen rahoituslain mukaisella yritys- ja hankerahoituksella on sekä vahvistettu perinteistä osaaamista että luotu uusia toimintatapoja elinkeinon. Sen avulla on kehitetty porotaloutteen ja luontaiselinkeinoihin liittyvää yritystoimintaa maan pohjoisimmista osista. Toimintaa on tarkoituksenmukaista edelleen jatkaa, mutta niin, ettei sen perusteena edelleenkään käytettäisi porotaloutta koskevaa lainsäädäntöä, vaan maaseudun kehittämisestä annettua lakia.

Tutkimuksiin ja selvityksiin taas on rahoituslain nojalla myönnetty kansallista rahoitusta maatilatalouden kehittämisrahastosta. Tutkimusrahoituksella on oma merkityksensä edelleen sellaisen elinkeinon edistämiseksi, joka koskee varsin vähäistä henkilömäärää, mutta laajaa aluetta maassa. Rahoituslain mukaisella tutkimusrahoituksella on jatkuvasti merkittävä osa ajanmukaisen tutkimustiedon saamisesta porotaloudesta ja luontaiselinkeinoista. Tutkimustoiminta on perinteisesti kohdistunut poronhoitoon. Etenkin viimeaikainen taloustutkimus on myös tuonut elinkeinoa hyödyttävää uutta tietoa ja sitä on voitu käyttää edelleen elinkeinon tarpeisiin.

Maanhankintaan ja asuntorakentamiseen on lisäksi mahdollista myöntää kansallisesti rahoitettuna valtionlainaa maatilatalouden kehittämisrahastosta. Näihin kohteisiin ja investointeihin on lisäksi mahdollista myöntää kansallista korkotukea talousarviosta, mutta korkotukilainoja ei ole käytännössä myönnetty. Vaikka valtionlainoillakin on pääsääntöisesti oltava pankkitoiminnassa yleisesti käytetty vakuus, luottolaitokset ovat olleet haluttomia myöntämään korkotukilainoja rahoituslain mukaisiin tarkoituksiin ilman valtiontakausta.

Elinkeinojenharjoittajien rakentamisinvestoinneissa pääkohde ovat olleet asuinrakent-

nukset. Rakentamiseen on vuosina 2000—2009 myönnetty valtionlainaa yhteensä 2,7 miljoonaa euroa ja avustuksia yhteensä 0,25 miljoonaa euroa. Suurin osa asuinrakennuksista on ollut peruskorjauskohteita. Asuntorakentamisessa painopiste on myös tulevaisuudessa peruskorjauksissa, jotta valtion merkittävällä rahoitustuella rakennettu asuntokanta alueella säilyisi asumiskelpoisena.

Lain mahdollistamat rahoitusjärjestelmät ja käytännön toteutus eivät kuitenkaan ole kaikilta osin vastanneet lain alkuperäisiä tavoitteita. Yritys- ja hanketoimintaa koskevat säännökset rahoituslaissa ovat osoittautuneet tarpeettomiksi, koska käytäntö on ohjannut toimenpiteet ja hankkeet rahoitettaviksi kaikki samasta järjestelmästä, aluksi maaseutuelinkeinojen rahoituslain ja nyt maaseudun kehittämisestä annetun lain nojalla. Näiden säännösten säilyttäminen rakennetukia koskevassa laissa ei ole enää tarkoituksenmukaista.

Muutenkin on tarpeen selkeyttää lakien soveltamisaloja ja täsmentää määritelmiä. Rahoituslaissa luontaiselinkeinoihin luetaan myös sellainen matkailu- ja palvelutoiminta, jota voidaan tukea maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain nojalla. Soveltamisaloja ja tuettavaa toimintaa koskevia määritelmiä tulisi tämän vuoksi täsmentää niin, että tukijärjestelmät eivät olisi nykyisessä määrin päällekkäisiä. Päälekkäisistä tukijärjestelmistä aiheutuu paitsi ongelmia soveltamisessa myös tarpeettomia hallinnollisia kustannuksia toimeenpanossa.

Mahdollisuus myöntää korkotukilainoja on myös niin kauan vailla käytännön toteutusta, kun lainoille ei voida myöntää samalla valtiotakausta.

Porotaloutta ja luontaiselinkeinoja koskevat nykyiset tukikohteet ovat pääosin edelleen tarpeellisia ja tarkoituksenmukaisia. Tukea investointeihin porokarjan koon lisäämiseksi tarvitaan jatkossakin toimeentuloedellytysten parantamiseksi. Samoin kustannussäästöjä tuovan irtaimiston, lähinnä maastojoneuvojen, hankinnan tukemista on tarpeen jatkaa kannattavuuden parantamiseksi porotaloudessa. Tukikohteisiin on tarpeen tehdä vain joitakin tuen saannin ehtoja ja eräiltä osin tukitasoja koskevia muutoksia.

Myös maanhankinnan ja asuntorakentamisen tukea on tarkoituksenmukaista jatkaa niissä rajoissa, jotka EU:n lainsäädäntö mahdollistaa. Luontaiselinkeinoalueella sijaitsevien asuinrakennusten peruskorjausten tukiehtoja on kuitenkin tarpeen parantaa valtion rahoituksella rahoitettujen asuntojen säilymiseksi asuttavina.

Nykyisin voimassa oleva tukijärjestelmä ei kuitenkaan riittävästi ota huomioon nuorten porotalouden harjoittajien asemaa ja mahdollisuuksia ryhtyä elinkeinon harjoittajiksi. Varsinkin poronhoitoalueen pohjoisosissa nuorten on vaikeaa ostaa lisäporoja. Alueen eteläosassa porotalouden kannattavuus taas on heikkoa, porotalouden harjoittajien määrä vähenee ja sukupolvenvaihdosten toteuttaminen on hankalaa. Ongelmat investointi- ja aloitustukijärjestelmän ehdoissa eivät kuitenkaan niinkään liity itse lakiin, vaan sen nojalla annettuihin asetuksiin.

Rahoituslakiin sisältyvä mahdollisuus myöntää investointitukea porojen hätäruokintaan ei käytännössä sovellu kovin hyvin niihin ehtoihin, joilla investointeja tuetaan. Kysymys onkin pikemmin korvausjärjestelmästä, josta olisi tarpeen säätää erikseen. Ongelmaksi on lisäksi muodostunut korvausmahdollisuuden suppeus, sillä ilmaston muuttuminen tuo muitakin katastrofin uhkia kuin yksinomaan sääoloista johtuvan hätäruokintatarpeen.

Mahdollisuutta tehdä vapaaehtoisia velkajärjestelysopimuksia on käytetty koko lain voimassaoloajan ja niiden merkitys saattaa kasvaa, jos taloudellinen tilanne heikkenee. Vapaaehtoisella velkajärjestelyllä on saavutettu sen olemassa oloajan myönteisiä tuloksia, minkä vuoksi järjestelmää on tarpeen jatkaa.

Paliskuntien tukijärjestelmä ei sinänsä edellytä juurikaan muutoksia. Lakien soveltamisalan selkeyttämiseksi ja paliskuntien voimavarojen kohdentamiseksi niiden perustehtävin uusien teurastamojen rahoittaminen paliskunnille rahoituslain nojalla ei enää voida pitää tarkoituksenmukaisena. Sen sijaan olemassa olevien teurastamojen peruskorjaukseen tulisi edelleen voida myöntää tukea paliskunnallekin teurastamoverkon säilymiseksi toimivana.

Maatalouden rakennetuista annetulla lailla (1476/2007) maatalouden rakennetukijärjestelmä on uudistettu kokonaan ja samalla otettu huomioon perustuslain soveltamiskäytännöstä aiheutuneet muutostarpeet. Sen sijaan porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain osalta tämä ei ollut mahdollista aika-taulusyistä. Tämä on kuitenkin tarpeen toteuttaa lain kokonaisuudistuksena. Tällöin koko lain rakenne olisi uusittava, koska osa nykyisin asetuksiin sisältyvistä seikoista on tarpeen sisällyttää lakiin, jotta sekä laki että alemman asteiset säädökset täyttäsivät perustuslain edellyttämät säädöksiä koskevat vaatimukset. Samoin asetusten ja määräysten antamisvaltuutta sekä tehtävien siirtoa hallinnon ulkopuolelle on tarpeen täsmentää.

Perustuslain mukaan saamelaisilla alkupe- räiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan, mihin säännöksen perustelujen mukaan saamelaisten kulttuurimuotojen osalta kuuluvat muun muassa saamelaisten perinteiset elinkeinot, kuten poronhoito, kalastus ja metsästys. Lain tavoitteita koskevan 1 §:n 2 momentin mukaan porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain mukaisissa toimenpiteissä on kiinnitettävä erityistä huomiota saamelaisten mahdollisuuksiin ylläpitää ja kehittää kulttuurimuotoonsa kuuluvia elinkeinoja saamelaisten kotiseutualueella.

Rahoituslakia sovellettaessa saamelaisten kotiseutualue on ollut hyvin edustettuna tuen kohdentumisessa, vaikka lakiin ja sen nojalla annettuihin asetuksiin ei sisällykään sellaisia toimenpiteitä, joiden voitaisiin osoittaa olevan kohdennettuja nimenomaan saamelaisille tuensaajina. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota saamelaisten aseman parantamiseen. Rahoituslain nojalla porotaloutta tuettaessa lähtökohtana on ollut, että tuki kohdennetaan toimenpiteisiin, joilla elinkeinoa ja sen avulla saatavaa toimeentuloa parhaiten edistetään. Tämä parantaa myös saamelaisten asemaa. Sen sijaan tukitoimia ei ole säädöksiin alueellisesti kohdennettu erityisesti saamelaisille tai saamelaisalueelle. Painopiste tukivarojen kohdentamisessa on kuitenkin ollut paliskuntien investoinneissa ja erityisesti infrastuktuuri-investoinneissa. Poronhoitoalueen pohjoisosien alueiltaan laajojen paliskuntien aitaainvestoinnit sekä teu-

rastamoverkon rakentaminen ovat vaatineet huomattavan osuuden käytettävissä olevista tukivaroista. Näin ollen käytännössä varojen ohjauksessa on pidetty huolta saamelaiseen kulttuuriin kuuluvan poronhoidon edistämisestä nimenomaan toimeentuloa antavana elinkeinona. Käytännössä saamelaisia jossain määrin suosiva tuki seuraa myös luontaiselinkeinoalueen erinäisistä tukitoimista, koska niissä tuki on kohdennettu luontaiselinkeinoiloille, joiden omistajissa saamelaisten suhteellinen osuus on merkittävä.

Vaikka Suomea koskee sama liittymisso- pimuksen pöytäkirja, jolla Ruotsi on turvan- nut saamelaisten yksinoikeuden jatkamiseen, Suomessa poronhoitoa ei kuitenkaan ole kat- sottu tarkoituksenmukaiseksi säätää yksin- omaan saamelaisille kuuluvaksi elinkeinoksi. Tämä johtuu suurelta osin siitä, että porota- loutta suomessa ovat vuosisatojen ajan harjoittaneet muutkin kuin saamelaiset. Edes saamelaisten kotiseutualueella porotalous täl- lä hetkellä ei ole vain saamelaisten harjoitta- ma elinkeino. Tukijärjestelmin tavoitteena on pidetty koko elinkeinon edistämistä. Toisaal- ta toimeenpanossa kuitenkin on jatkuvasti pidetty huolta myös siitä, että varojen koh- dentumisessa painopiste on sellaisilla alueil- la, joilla porotalouden merkitys on suurin, toisin sanoen varoja on kohdentunut suhteel- lisesti enemmän saamelaisten kotiseutualue- eelle kuin muualla poronhoitoalueelle. Sa- moin tukikohteista ja tukitasoista päätettäessä on pidetty tärkeänä käytettävissä olevien va- rojen ohjaamista siten, että niistä saatava hyöty ohjautuu mahdollisimman tehokkaasti porotaloudesta pääosin toimeentulonsa saa- ville. Sen sijaan yksittäisten tukihakemusten ratkaisussa etnisen alkuperän vaikutukseen on suhtauduttu varsin varovaisesti, koska jär- jestelmien toimeenpanossa on päämääränä kuitenkin pidetty hakijoiden yhdenvertaisuut- ta, niin ettei perusoikeuksia loukattaisi.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on edistää porotalou- den ja luontaiselinkeinojen elinkeinotoimin- ta ja parantaa näiden elinkeinojen rakennet-

ta ja toimintaedellytyksiä. Lisäksi tavoitteena on edistää uusiutuvien luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja kehittää poronhoito- ja luontaiselinkeinoaluetta.

Tavoitteena on myös osittain tukea haja-asutusalueiden ja yhdyskuntien kehittämistä poronhoitoalueella ja luontaiselinkeinojen harjoittamisalueella. Tähän tavoitteeseen pääsemistä on tarkoitus toteuttaa osana porotalouden ja luontaiselinkeinojen toimintaedellytysten kehittämistä.

Esityksen tavoitteena on luoda sellainen porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetukijärjestelmä, jonka avulla voidaan lisätä elinkeinojen kannattavuutta ja siten lisätä etenkin päätoimisten elinkeinonharjoittajien tuloja elinkeinosta. Tavoitteena on, että tuen avulla voitaisiin lisätä porokarjajen siirtymistä nuorille elinkeinonharjoittajille ja tukea elinkeinossa jo toimivien investointeja niin, että sillä olisi olennaista vaikutusta heidän tulomuodostukseensa. Tavoitteena on myös tukea paliskuntien investointeja niin, että poronhoidon kannalta olennaisen tärkeät rakenteet säilyisivät ja niitä voitaisiin myös parantaa. Samoin tavoitteena on säilyttää elinkeinonharjoittajien asuinkäytössä olevat asuinrakennukset asumiskelpoisina.

Koska porotalous varsinkin saamelaisten perinteisesti harjoittamiin elinkeinoihin, tukijärjestelmää toimeenpantaessa on erityisesti tarkoitus kiinnittää huomiota siihen, ettei varoja kohdentamista saamelaisalueelle heikennetä, vaan sen suhteellinen osuus varojen kohdentamisessa säilyy edelleen. Lisäksi tavoitteena on tukiehtoja eräiltä osin muuttamalla parantaa mahdollisuuksia tukea paimennukseen perustuvaa poronhoitoa. Toisaalta tavoitteena on myös luoda keinoja parantaa eteläisen poronhoitoalueen heikkoa kannattavuutta.

Porotalouden vahinkojen korvaamisesta säädettäväksi ehdotetulla uudella lailla on tarkoitus mahdollistaa menettely, jolla voitaisiin nopeasti ottaa katastrofin tapahduttua käyttöön korvausjärjestelmä, jolla turvataan elinkeinon jatkumisen edellytykset. Tarkoituksena on varautua myös sellaisten vahinkojen korvaamiseen, joihin ei ole mahdollista varautua vakuutusturvalla ja joita pelkästään hätäruokinnan tukemisella ei voida riittävällä tavalla kattaa.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Esityksen perusteena on tarkasteltu vaihtoehtoina tukijärjestelmien säilyttämistä nykyisellään, tukijärjestelmien muuttamista kustannusneutraalisti, tukijärjestelmien muuttamista kustannuksia lisäävästi sekä sellaisten uusien tukimuotojen käyttöönottoa, jotka lisäävät kustannuksia.

Esityksessä on päädytty sekä rakennetukijärjestelmien muuttamiseen siten, että kustannusten lisääntyminen on mahdollista, sekä täysin uuden tukimuodon eli aitojen kunnosapitotuen käyttöönottoon. Myös porotaloutta kohdanneiden vahinkojen korvaamisesta aiheutuu kustannuksia, jos korvattavaksi ehdotettu tuho tapahtuu. Tarkoitus kuitenkin on, että sen nojalla korvauksia maksettaisiin hyvin harvoin, eikä menoja siten olisi odottavissa kuin joinakin yksittäisinä vuosina. Kyseisen lain tarkoituksena on pikemminkin toimia vakuutuksen tavoin, olla turvana siltä varalta, että vahinko saattaa tapahtua.

Tukijärjestelmän säilyttäminen ennallaan ei tullut kysymykseen, koska jo varhaisessa vaiheessa todettiin yritys- ja hanketukien säilyttäminen kahdessa lainsäädännössä lähes identtisinä tarpeettomaksi. Toisaalta porotalouden ja luontaiselinkeinojen harjoittajien investointi- ja aloitustuissa oli ilmennyt sellaisia ongelmia, joiden korjaaminen on tarpeen toteuttaa lakia uudistettaessa. Tukikohteisiin ja niiden ehtoihin liittyvät ongelmat eivät kuitenkaan ole sellaisia, että ne olennaisesti liittyisivät itse lakiin, vaan niiden nojalla annettaviin asetuksiin. Valmistelussa on käsitelty niitä muutostarpeita, joita asetuksiin on tarpeen tehdä ja niistä aiheutuvia kustannuksia.

Tukijärjestelmän muuttaminen täysin kustannusneutraalistikaan ei tullut kysymykseen, koska tällöin olisi ollut tarpeen heikentää tukea nykyisiin tukikohteisiin eikä sellaisia kohteita juurikaan ole, joissa tukimäärä voitaisiin alentaa niin, että tuella vielä saavutetaan ne tavoitteet, joita varten tuki ylipäätään myönnetään. Tukitasoja on tarkoitus eräissä paliskuntien investointikohteissa alentaa, mutta kun niitä toisissa kohteissa taas on tarkoitus nostaa ja lisäksi elinkeinonharjoittajien investointituen ja aloitustuen ehtoja on tarkoitus muuttaa, muutokset todennäköisesti

lisäävät kustannuksia enemmän kuin tukea joissakin kohteissa säästyy. Tukitasoista säädetäisiin kuitenkin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tällöin lopullisesti päätetään sekä tukitasoista että tukikohteista käytettävissä olevien varojen rajoissa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan uutena tukimuotona paliskuntien aitojen kunnossapitotuen käyttöönottoa.

Sen sijaan esitykseen ei ole sisällytetty tukea suoranaisesti porojen paimennukseen, mitä valmistelun yhteydessä käsiteltiin. Valmistelussa on katsottu, että paimennuksen tukemisessa on kyse toimintatuesta, joka ei luonteeltaan sovellu esitettyyn lainsäädäntöön, jossa tuen kohteena ovat selkeät rakenteelliset toimenpiteet elinkeinon kehittämiseksi. Paimennuksen tuki ei sovellu ehdotettuun korvauslakiin, koska tuen kohteena olisi lähinnä elinkeinon kuuluvasta paimennuksesta aiheutuva työ sinänsä. Esityksissä on kuitenkin otettu huomioon porojen paimentamista ja vapaata laiduntamista tukevia uusia tukikohteita sekä aikaisempia kohteita siten, että näistä joidenkin tukitasoja on tarkoitus korottaa. Varsinkin paliskuntien laidun- ja työaitojen tukitasojen korottaminen, porotalouden ja luontaiselinkeinojen työmaasuojien tukeminen sekä maastoajoneuvojen tukitasojen korottaminen osaltaan korvaavat paimentamisesta aiheutuvia kustannuksia.

Muilta osin tukijärjestelmät sinänsä on katsottu tarpeellisiksi säilyttää, mutta muun muassa niiden myöntö- ja maksuennettelyjä on tarpeen tarkistaa laissa.

Valmistelussa on myös päädytty rakennetoimenpiteitä koskevan lain uusimiseen kokonaan, koska voimassa olevaan rahoituslakiin jouduttaisiin tekemään niin paljon muutoksia, että se käytännössä vastaa lain uusimista, eikä siinä kuitenkaan voisi ottaa huomioon tarvetta parantaa lain rakennetta.

Lisäksi hätäruokinnan ja muiden vahinkojen korvaukset on katsottu tarkoituksenmukaiseksi siirtää omaan lakiin sen sijaan, että ne säilytettäisiin rakennetukia koskevassa laissa. Tämä johtuu siitä, että rakennetoimenpiteiden tuissa on kysymys tulevaisuudessa tehtävien toimenpiteiden tukemisesta, hätäruokinnassa ja muista syistä johtuvissa korvauksissa sen sijaan jo tapahtuneen va-

hingin korvaamisesta. Samalla on todettu, että varautuminen muihinkin katastrofeihin on tarpeen, koska porotaloutta harjoitetaan alueella, jossa etenkin luonnon pilaantumisen korjaantuu hitaasti.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan porotalouden rahoituslainsäädäntöä muutettavaksi siten, että porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetoimenpiteiden tukeminen siirrettäisiin uuteen lakiin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista. Uuteen lakiin sisältyisivät myös porotalouden ja luontaiselinkeinojen asuntorakentamisen tukeminen, tutkimusrahoitus, velkajärjestelyt sekä erityiset etuudet luontaiselinkeinoalueella. Sen sijaan muuta yritystoimintaa ja hanketoimintaa ehdotetaan tuettavaksi jatkossa maaseudun kehittämistä annetun lain nojalla.

Ehdotetun uuden lain soveltamisala rajautuisi porotalouden ja muiden luontaiselinkeinojen alkutuotantoon. Pääsääntöisesti laki ei koskisi ensimmäisen asteen jalostusta eli sellaista jalostusta, missä jalostettu tuote katsotaan vielä maataloustuotteeksi. Poroteurastamien peruskorjausten tukeminen kuuluisi kuitenkin lain soveltamisalaan. Lisäksi eräitä tilatoimintoja tuettaisiin.

Lain soveltamisalue säilyisi voimassa olevan lain mukaisena. Laki koskisi poronhoitoalueella harjoitettavaa poronhoitoa ja pohjoisimmissa kunnissa harjoitettua muuta luontaiselinkeinoja.

Tuettaviksi rakennetoimenpiteiksi ehdotetaan porotalouteen ja muihin luontaiselinkeinoihin liittyviä investointeja, asuntorakentamistukea, elinkeinon harjoittamisen aloittamista nuorena elinkeinoharjoittajana eli alle 40-vuotiaana, paliskuntien investointeja ja aitojen kunnossapitoa, velkajärjestelyjä, tutkimusrahoitusta ja erityisiä etuuksia Metsähallituksen hallinnassa olevalla maalla.

Aloitustukea voitaisiin myöntää avustuksena ja lainaan liittyvänä tukena. Aloitus- ja avustustukeen käytettäisiin valtionlainoja. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi tilan hankinta. Jos elinkeino perustuu pääasiassa toimeentuloon porotaloudesta, edellytyksenä olisi porojen määrän kasvaminen vähintään 80 eloporoona. Tukea voitaisiin myöntää myös sekä

tilan että elinkeinossa tarvittavan irtaimiston hankintaan, mukaan lukien porojen hankinta.

Investointituki voisi samoin olla kohteesta riippuen avustusta, lainaan liittyvää tukea tai molempia. Tuen kohteena voisi olla porotalous- tai luontaiselinkeino-tilan, porojen ja porotaloudessa tai muussa luontaiselinkeinoissa tarvittavan irtaimiston hankkiminen sekä elinkeinotoiminnassa tarvittavan rakennuksen rakentaminen, peruskorjaaminen tai laajentaminen. Tukikelpoisiin investointeihin kuuluisivat myös tilan sähköistys- ja vesihuoltohankkeet. Eläinten hankintaa tuettaisiin EU:n lainsäädännön asettamissa rajoissa. Tarkoituksena on tukea lisäporojen hankintaa pääasiassa lainamuotoisella tuella ja 40 vuotta nuorempia elinkeinonharjoittajia lisäksi avustuksella. Avustusta on kuitenkin tarkoitus rajoittaa siten, ettei sitä myönnettäisi porokarjan kasvattamiseen yli 80 eloporon. Myös elinkeinon harjoittamisessa tarpeellisten maastoajoneuvojen hankinnan tukemista on tarkoitus helpottaa. Investointituen ehtoja ja tuen enimmäismääriä on tarkoitus eräiltä osin muuttaa niin, että tuki paremmin kohdistuisi sitä eniten tarvitseville. Erityisesti tarkoitus on ottaa huomioon nuorten elinkeinon harjoittajien tarpeet sekä alueellinen kohdentuminen.

Vaikka lainamuotoinen tuki olisi edelleen pääasiassa valtionlainoitusta, myös korkotukilainojen käyttö olisi mahdollista samoin kuin niihin liittyvä valtiontakaus.

Tukea voitaisiin myöntää elinkeinotoimintaan ja asunorahoitukseen vain luonnollisille henkilöille. Sekä investointituen että aloitustuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että tuen hakija asuu asianomaisella tukialueella ja saa pääasiallisen toimeentulonsa tuettavasta elinkeinosta. Lisäksi edellytettäisiin riittävää ammattitaitoa. Tuen myöntäminen edellyttäisi myös elinkeinosuunnitelman laatimista.

Paliskunnalle voitaisiin edelleen myöntää avustuksia porotaloudessa tarvittavien aitojen rakennusinvestointeihin. Lisäksi tukea voitaisiin myöntää poroteurastamojen peruskorjaukseen, erotusaidoille ja teurastamoille johtavien teiden rakentamiseen, näiden laitosten sähköistämisen- ja vesihuoltohankkeisiin sekä porotaloudessa tarvittavan irtaimiston hankintaan. Myös paliskuntien avustusten koh-

teita ja niiden tukitasoja on tarkoitus joiltakin osin tarkistaa vastaamaan paremmin nykyisiä tarpeita.

Lisäksi ehdotetaan, että paliskunnalle voitaisiin myöntää avustusta poroaitojen kunnossapidosta aiheutuviin kustannuksiin. Tuki myönnettäisiin vuotuisen suunnitelman perusteella ja maksettaisiin kustannuksia vastaavasti.

Porotaloutta ja luontaiselinkeinoja koskevien tutkimusten ja selvitysten rahoittamista ehdotetaan jatkettavaksi pääosin samoin edellytyksin kuin voimassa olevassa laissa. Tuen myöntö- ja maksuennettelyyn sekä valvontaan ja takaisinperintään sovellettaisiin kuitenkin valtionavustuslakia (688/2001) ja toimenpiteistä vastaisi Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Tutkimusrahoitusta voitaisiin myöntää myös yksityisoikeudellisille ja julkisoikeudellisille yhteisöille ja säätiöille.

Vapaaehtoisia velkajärjestelyjä ehdotetaan jatkettavaksi. Lakiin otettaisiin kuitenkin eräitä tuen myöntämisen edellytyksiä ja tuen määrää koskevia täsmennyksiä, jotka johtuvat pelastus- ja rakenneuudistustukea koskevista EU:n valtiontuen suuntaviivoista (EUVL 2006 C 319).

Tuen rahoitukseen voitaisiin käyttää sekä EU:n että kansallisia varoja tai yksinmaan kansallisia taikka EU:n varoja. Käytännössä EU:n varat muodostuisivat tällä hetkellä EU:n maaseudun kehittämisrahaston varoista, jotka on osoitettu Suomelle Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmassa. Kansallinen osuus yhteisrahoitetusta tuesta myönnettäisiin maatilatalouden kehittämisrahaston varoista. Koko tuki myönnettäisiin edelleen kehittämisrahaston varoista ja EU:lta saatu osuus tuloutettaisiin kehittämisrahastoon kuten tähänkin asti. Jos tarkoitukseen käytettäisiin myös korkotukilainaa, korkotuki myönnettäisiin valtion talousarvion määrärahasta. Valtiontakaukset myönnettäisiin siten, että takaus maksettaisiin maatilatalouden kehittämisrahastosta.

Lainaan liittyvä tuki voisi olla valtionlainan koron alennusta, korkovapautta tai lyhennysvapautta taikka korkotukilainan korkotukea taikka valtionlainan vakuudettomuuteen tai valtiontakaukseen liittyvää tukea. Lainoille voisi edelleen myöntää maksuhel-

potuksia tilapäisten maksuvaikeuksien vuoksi ja sen lisäksi voitaisiin pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin joutuneelle myöntää vapaaehtoinen velkajärjestely, jossa järjestettäisiin etenkin valtionlainoja mutta samalla selvitetäisiin velallisen taloudelliset toimintaedellytykset muutenkin.

Tuen saajaa koskevia ikärajoja esitetään muutettavaksi niin, että alaikäiselle ei enää olisi mahdollista myöntää tukea. Tuen saajan alaikäraja olisi 18 vuotta, kuitenkin alle 65 vuotta. Maanhankintaan liittyvää tukea voitaisiin kuitenkin myöntää enintään 60 vuotta täyttäneelle.

Tuki suunnattaisiin henkilöille, jotka saavat porotaloudesta ja muusta luontaiselinkeinosta pääasiallisen toimeentulonsa. Porotalouden perusteella tukea hakeneiden toimeentuloa tarkasteltaisiin pääasiallisesti poromäärän perusteella. Tarkoitus on, että vähimmäisporomäärä säilyisi pääosin ennallaan. Porotaloudesta katsottaisiin muodostuvan pääasiallinen toimeentulo, jos hakijalla on vähintään 80 eloporoa. Maastoajoneuvojen ja lisäporojen hankinnan tukeminen olisi kuitenkin mahdollista vähäisemmälläkin poromäärällä. Muusta luontaiselinkeinosta katsottaisiin pääasiallisen toimeentulo muodostuvan, jos hakijan kokonaistulo harjoitetuista luontaiselinkeinoista täyttää asetettavan vähimmäismäärän.

Huomattavat elinkeinon ulkopuoliset tulot estäisivät edelleen tuen myöntämisen.

Samoin tuen myöntämisen edellytyksenä olisi edelleen, että tuen saaja asuu tukialueella. Asuminen luontaiselinkeinoalueella olisi vaatimuksena silloin, kun kysymyksessä on muihin kuin porotalouteen liittyvä luontaiselinkeino tai tukiehdot eroavat luontaiselinkeinoalueella ja, kun kysymyksessä olisi porotalouden harjoittamisen tukeminen muussa tapauksessa, tukikelpoisuuden edellytyksenä olisi asuminen poronhoitoalueella.

Voimassa olevaan lainsäädäntöön perustuvaa edellytystä tilan hallinnasta lievennettäisiin siten, että elinkeinon harjoittamiseen liittyvissä tuissa tilan hallintaa ei enää edellytetäisi lukuun ottamatta nuoren elinkeinon harjoittajan aloitustukea, jossa tilan hankinta kuitenkin olisi tukiedellytys. Lisäksi asunorahoituksen tukemisessa edellytettäisiin edelleen tilan hallintaa. Käytännössä tukiehdon lievennyksen ei odoteta tuovan merkittäviä

muutoksia tukikäytäntöön, sillä lainamuotoisissa tuissa edelleen vakuuksien saaminen voi olla hankalaa ilman tilaa.

Tuen myöntämisen edellytyksenä edelleen pääsääntönä olisi, ettei toimenpidettä saa aloittaa ennen kuin tuki on myönnetty. Tuki-hakemuksen jättämisen jälkeen olisi kuitenkin mahdollista aloittaa hanke, jossa kysymys on korvaavasta toimenpiteestä kuten viljelysten suoja-aitojen rakentamisesta porojen viljelyksille aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi. Aloitustukea olisi haettava kymmenen kuukauden kuluessa aloittamisesta lukien.

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoitustuet myönnetään samoista varoista kuin vastaavat maatalouteen myönnettävät aloitus- ja investointituet. Maatilatalouden kehittämisrahaston käyttökohteista maatalouden investointiavustukset muodostavat suurimman yksittäisin kohteen, johon varoja ohjataan. Sen jälkeen, kun maatalojen valtionlainoitus lopetettiin, kehittämisrahastolla ei enää käytännössä ole sijoitustoimintaa porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain valtionlainoja lukuun ottamatta. Rahaston omat varat tulevat näin ollen jatkuvasti vähenemään ja rahaston toiminta edellyttää varojen siirtoa valtion talousarvosta.

Maatalouden rakennetuista annettu laki sisältää tuettavien toimenpiteiden valintamenettelyn tilanteessa, jossa varat eivät riitä kaikkien tukikelpoisten hankkeiden tukemiseen. Vastaava menettely ehdotetaan otettavaksi käyttöön myös porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetukia myönnettäessä. Soveltamisessa porotalouteen on kuitenkin sellaisia ongelmia, joita ei esiinny maatalojen tukitoiminnassa. Erityisesti paliskuntainvestointeihin on vaikea luoda valintakriteereitä ottaen huomioon, että tarpeet tukeen vaihtelevat merkittävästi paliskunnan sijainnin ja koon sekä toimintatapojen johdosta. Sen sijaan varsinkin elinkeinoharjoittajien investointeihin valintamenettelyä voitaisiin soveltaa. Tämä olisi perustelua senkin johdosta, että paliskuntainvestoinneissa on kysymys kaikkia paliskunnan jäseniä hyödyttävistä tärkeistä infrastruktuuri-investoinneista, mutta elinkeinon harjoittajat hakevat tukea kukin omista lähtökohdistaan. Näin ollen olisi tarkoituksenmukaista, että varojen ollessa niukat nimenomaan yksityisten investointeihin

käytettävät varat joustavat. Sen sijaan aloitustukiin olisi tarkoituksenmukaista noudattaa samanlaista menettelyä kuin maatilojen aloitustukiinkin.

Tuettavien toimenpiteiden valintaperusteina ehdotetaan käytettäväksi tekijöitä, jotka koskevat hakijoiden tila- -tai yrityskohtaisia ja taloudellisia edellytyksiä, tuettavan toimenpiteen vaikutusta hakijan maksuvalmiuteen sekä vaikutuksia poro- ja luontaiselinkeinoalan tuotanto-olosuhteisiin työympäristön, luonnonvarojen kestävän käytön tai eläinten hyvinvoinnin kannalta.

Porotaloudessa ja muissa luontaiselinkeinoissa tarvittavien työmaa-asuntojen sijoittaminen Metsähallituksen hallinnassa olevalle maalle olisi edelleen mahdollista Metsähallituksen luvalla luontaiselinkeinoalueella samoin kuin kyseisen alueen käyttäminen vastaavalla tavalla kuin voimassa olevassa laissa.

Kiinteistön hankintaan myönnetyn tuetun lainan nojalla olisi edelleen mahdollista saada vapautus varainsiirtoverosta niissä tilanteissa, joissa EU:n valtioneuvoston päätöksillä mahdollistavat menettelyn.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi erillinen laki porotaloutta kohdanneiden vahinkojen korvaamisesta. Laissa säädettäisiin edellytyksistä ja ehdoista, joilla maatalouden kehittämisrahaston varoista voitaisiin maksaa porotalouden harjoittajille korvausta vahingoista, jotka ovat johtuneet ennalta arvaamattomista, elinkeinosta riippumattomien tilanteiden aiheuttamista menetyksistä tai ylimääräisistä kustannuksista. Laki koskisi varsinkin hätäruokinnan kustannuksia, jotka johtuvat yllättävistä ja poikkeuksellisista sääoloista, kun porot eivät voi käyttää tavanomaisia ravintolähteitään. Lisäksi korvattavia tuhoja voisivat olla esimerkiksi erilaisten kasvustoa tuhoavien hyönteisten ja -tautien vaikutuksiltaan niitä vastaavista tapahtumista aiheutuviin haittojen aiheuttamien menetysten korvaaminen. Korvaus ei voisi kattaa kustannuksia kokonaan, vaan niihin liittyisi aina elinkeinonharjoittajan omavastuuosuus. Korvauksia voitaisiin myöntää ja maksaa vasta sen jälkeen, kun valtioneuvoston päätöksellä olisi todettu korvaukseen oikeuttavan onnettomuuden tai tuhon tapahtuneen. Menetys tai ylimääräiset kustannukset olisi kunkin haki-

jan osalta erikseen selvitettävä. Korvausta hätäruokintaan tai muun tuhon vuoksi olisi mahdollista hakea tuhon tapahduttua.

Korvausten siirtäminen erilliseen lakiin on perusteltua, koska myöntö- ja maksuennetelmät ovat erilaisia haettaessa tukea etukäteen suunnitelman perusteella ja korvattaessa poikkeuksellisista oloista aiheutuvia kustannuksia jälkikäteen. Vaikka korvattavia vahinkoja ehdotetaan laajennettavaksi, tarkoitus kuitenkin on, että lainsäädäntö on ainoastaan valmiina niitä poikkeusoloja varten. Lainatasoinen sääntely etukäteen on tarpeen, koska tuhon jo tapahduttua tai uhatessa tapahtua korvausjärjestelmistä säätäminen hidastaa korvausjärjestelmän käynnistymistä. Tuhon vaikutukset ja taloudelliset seuraamukset voivat tällöin olla vakavampia kuin jos käytössä on valmis lainsäädäntö korvausjärjestelmää varten siten, että sen hyväksyttävyyttä EU:n lainsäädäntöön nähden on varmistettu.

Elinkeinoalan harjoittamisen riski kuuluu lähtökohtaisesti elinkeinolle itselleen. Valtiolla ei lähtökohtaisesti tule ottaa uusia lakisäätöjä vastuuta ja korvausvelvoitteita. Myös alkutuotannossa vahinkojen korvaamisessa ollaankin siirtymässä vakuutusperusteiseen korvausjärjestelmään ja esimerkiksi metsätaloudessa jo pitkään vakuutus on ollut pääasiallinen korvaustapa. Maataloudessa on jonkin verran satovahinkovakuutuksia etenkin erikoiskasvutuotannossa. Muutenkin maatalouden vahinkojen korvaamisessa on tarkoitus jatkaa siirtymistä vakuutuksiin perustuviin korvauksiin.

Porojen laajojen tuhojen korvaamiseen ei kuitenkaan ole omissa kattavia vakuutuksia. Elinkeinoalanharjoittajien määrä on myös niin pieni, ettei elinkeinon oma kantokyky riitä turvaamaan koko elinkeinon jatkuvuutta, jos sitä kohtaa hyvin laaja tuho. Ottaen huomioon elinkeinon erityislaadun saamelaisen perinteisenä elinkeinona ja toisaalta sen suuren merkityksen matkailulle itse elinkeinon kohdanneen tuhon vaikutukset voivat lisäksi heijastua laajemmalle kuin vain itse elinkeinon harjoittajiin.

Nämä seikat huomioon ottaen ehdotettua korvausjärjestelmää voidaan pitää perusteltuna. Tämä muodostaisi kuitenkin yksittäisen poikkeuksen eikä olisi laajennettavissa muihin tuotantosuuntiin tai elinkeinoihin.

Kummankin ehdotetun uuden lain toimeenpano ehdotetaan keskitettäväksi Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen.

Aikaisemman lain toimeenpanoon liittyvää luovutuslupakäytäntöä ehdotetaan jatkettavaksi siten, että porotilalain, porotalouslain ja luontaiselinkeinolain mukaisiin luovutuslupiin liittyvät asiat käsiteltäisiin Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset julkiseen talouteen

Ehdotukseen sisältyvät tukitoimet on tarkoitettu rahoittamaan pääosin maatalouden kehittämistä rahastosta. Korkotukilainojen korkotuki rahoitettaisiin kuitenkin valtion talousarvion määrärahasta. Esityksellä ei arvioida olevan juurikaan vaikutuksia tukimenojen määrään tai myöntövaltuuteen vuoden 2011 talousarviossa. Korkotukilainoja on tarkoitettu myöntämään vain siinä tapauksessa, että maatalouden kehittämistä rahaston varat lainoitukseen osoittautuisivat riittämättömiksi, jolloin korkotukilainat myönnettäisiin samasta myöntövaltuudesta kuin maatalouden rakennetuista annetun lain mukaiset korkotukilainat. Tällä ei kuitenkaan olisi vaikutusta myöntövaltuuden määrään. Korkotukilainojen merkitys voi kuitenkin seuraavina vuosina kasvaa, jos samalla mahdollisuudet käyttää valtiontakauksia lisääntyvät.

Voimassa olevan rahoituslain nojalla on porotalouden ja luontaiselinkeinojen mukaisiin investointiavustuksiin ja asuntorahoitukseen käytetty vuosittain maatalouden kehittämistä rahaston varoja noin 1–1,2 miljoonaa euroa avustuksina, joista noin 0,7 miljoonaa euroa yksityisten elinkeinonharjoittajien avustuksiin. Valtionlainoihin on käytetty vuosittain keskimäärin 0,6 miljoonaa euroa. Valtionlainoja nuoren viljelijän aloitustukeen on käytetty keskimäärin 0,33 miljoonaa euroa vuodessa ja avustuksena talousarvion määrärahasta keskimäärin 0,34 miljoonaa euroa vuodessa.

Esityksessä ehdotettujen toimenpiteiden tukemisesta arvioidaan vuosittain lisäävän porotalouden ja luontaiselinkeinojen inves-

toimien tukemisesta aiheutuvia valtion avustusmenoja noin 120 000 euroa. Avustusten osalta merkittävimmän muutoksen aikaisempien vuosien määrärahatarpeeseen aiheuttaa paliskunnille aitojen kunnossapitotoimenpiteisiin ehdotettu avustus. Tätä varten on tarkoitettu osoittaa erikseen 100 000 euroa maatalouden kehittämistä rahastosta. Lisäksi muutosten tukiehdossa arvioidaan jonkin verran lisäävän tukimenoja.

Aloittamistuen osalta arvioidaan määrärahatarpeen aikaisempien vuosien keskiarvoon verrattuna lisääntyvän avustusten osalta noin 150 000 euroa. Valtionlainojen määrän arvioidaan kasvavan noin 170 000 euroa. Kasvu johtuu lähinnä entistä suurempien porokarjien tulemisesta tuettaviksi aloitustuella ja porotalouden harjoittajien ikääntymisestä, mikä edistää sukupolvenvaihdoksia. Myös kiinteistöjen arvon nousu on vaikuttanut, joskin tilanteeseen saattaa tulla talouden taantumana johdosta muutos.

Rahoituksen lisätarve porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetoimenpiteisiin ei edellyttäisi lisävaroja, vaan toteutettaisiin kehittämistä rahaston nykyisten varojen ja menokehysten rajoissa.

Lisäksi joinakin vuosina korvattaisiin hätäruokinnasta ja muiden katastrofien korvaamisesta aiheutuvia kustannuksia. Hätäruokinnan kustannuksista aikaisempina vuosina aiheutuneet menot ovat olleet vähäisiä verrattuna vuotuisen tuen kokonaismäärään. Muista tuhoista saattaa aiheutua merkittäviä menoja, mutta tällaisia tuhoja odotetaan aiheutuvan porotaloudelle hyvin harvoin. Vahingon tapahtuessa korvaukset maksettaisiin hallinnonalan käytössä olevin varoin niitä uudelleen kohdentamalla.

Vaikutuksen elinkeinonharjoittajien talouteen

Esitykseen sisältyvien tukien ja niiden ehtojen arvioidaan parantavan porotalouden ja muiden luontaiselinkeinojen harjoittajien mahdollisuuksia toimia elinkeinossa ja saada siitä toimeentulonsa, koska investointeja ja aloittamista tukemalla voidaan vähentää elinkeinotoiminnan tuotantokustannuksia. Yksityisten elinkeinonharjoittajien osalta avustuspainotteisilla tuilla arvioidaan olevan suurempi merkitys luontaiselinkeinoalueella,

mikä käsittää kokonaisuudessaan myös saamelaisten kotiseutualueen, kuin eteläisellä poronhoitoalueella. Paliskuntien investoinneissa esitetyt muutokset tuettaviin kohteisiin ja tuen ehtoihin auttavat kohdentamaan käytettävissä olevat varat tarkoituksenmukaisella tavalla koko elinkeinon kokonaisuhyötyä ajatellen parhaalla tavalla. Tämä osaltaan parantaa myös yksityisten elinkeinonharjoittajien taloudellista tilannetta, koska porotalouden harjoittamisessa paliskunnan ylläpitämät perusrakenteet hyödyttävät myös yksityisiä poronomaistajia. Vaikutukset eri kohteiden osalta kuitenkin vaihtelevat sen mukaan, missä paliskunta sijaitsee. Paliskuntien laidunkierro-, este-, ja työaidat kohdistuvat poronhoitoalueen keski- ja pohjoisosan paliskuntiin. Eteläiselle poronhoitoalueella painotus on osittain viljelysten suoja-aitojen rakentamisessa.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksessä ehdotetaan, että kaikki porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetukia koskevan lain mukaiset hakemukset ratkaistaisiin Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa. Nykyisin hakemuksia käsitellään myös Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa.

Muutos lisääisi Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen työmäärää ja aiheuttaisi arviolta noin 0,5 henkilötyövuoden lisätarpeen. Vastaavasti työvoimaa vapautuisi jonkin verran Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa muihin tehtäviin.

Muutoksen avulla asioiden käsittely tehostuisi, koska suppean asiaryhmän asiantunteudesta ei tarvittaisi enää kolmessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa.

4.3 Ympäristövaikutukset

Esitys vastaa pääosin voimassa olevaa lainsäädäntöä eikä sillä arvioida olevan välittömiä uusia ympäristövaikutuksia. Voidaan kuitenkin katsoa, että parannukset, joita on tarkoitus tehdä laidunkierro- ja työaitojen tukeen, osaltaan edesauttavat porolaitumien

kestävää ja suunnitelmallista käyttöä. Myös viljelysten suoja-aitojen tukiehtojen parannusten arvioidaan aikaansaavan myönteistä kehitystä. Sekä porotalouden harjoittajat että viljelijät katsovat, että suoja-aitoja rakentamalla porojen viljelyksille aiheuttamia haittoja saadaan vähennetyksi. Myös paliskunnille ehdotettu uusi tukimuoto, jolla on tarkoitus tukea varsinkin hirvien aiheuttamista vahingoista poroaidoille aiheutuvia kunnostustoimenpiteitä, myötävaikuttaisi aitojen kuntoon ja ympäristön tilaan.

Porojen hankinnan tukeminen tapahtuisi edelleen poronhoitolain mukaisin edellytyksin eikä poromäärä tuen johdosta voisi nousta paliskuntakohtaisia ja poronomaistajakohtaisia enimmäismääriä suuremmaksi. Tuen avulla sen sijaan edistetään porokarjojen siirtymistä sellaisille henkilöille, joiden tarkoituksena on harjoittaa porotaloutta elinkeinonaan ja erityisesti osallistua poronhoitotöihin. Tämän voidaan odottaa tuovan myönteisiä vaikutuksia poroista ja poronhoitosta aiheutuvaan luonnonlaitumien käyttöön. On mahdollista, että maastoajoneuvojen tukiehtoihin tarkoitettujen muutosten ja muiden ehdotettujen toimenpiteiden johdosta ajoneuvojen käyttö jonkin verran lisääntyy. Tällä ei kuitenkaan arvioida olevan haitallista vaikutusta luonnon kestävään käyttöön.

Esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi asuinrakentamisen tukemista haja-asutusalueelle. Samalla kuitenkin olisi mahdollista tukea myös näiden asumusten tilakohtaisia vesi- ja viemäröintihankkeita. Haja-asutuksen tukemisella arvioidaan olevan enemmän myönteisiä kuin kielteisiä vaikutuksia, koska samalla voidaan ylläpitää harvaanasuttujen alueiden asuntokantaa.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Selkeyttämällä eri tukijärjestelmiä voidaan paremmin ottaa huomioon myös luontaiselinkeinoihin liittyvien ja niiden yhteydessä harjoitettavien toimintojen tukeminen samoin kuin sellaisten hankkeiden tukeminen, joilla porotaloutta ja luontaiselinkeinoja edistetään. Tukemalla näitä toimenpiteitä EU:n osaksi rahoittamana voidaan tehokkaasti käyttää sekä EU:n että kansallisia varoja ja tukijärjestelmiä.

Perustuslain mukaan on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan muun muassa saamelaisilla alkuperäiskansana. Säännöksen perustelujen mukaan saamelaisen kulttuurimuotojen osalta tähän kuuluvat saamelaisten perinteiset elinkeinot, kuten poronhoito, kalastus ja metsästys. Esityksessä on saamelaisten asemaan kiinnitetty huomiota kautta koko esityksen ja otettu huomioon myös alueellinen painotus poronhoitoalueen eri osissa. Erityisesti on kiinnitetty huomiota muuhun alkutuotantoon kuin porotalouteen kuuluvien luontaiselinkeinojen säilyttämiseen rakennetukitoimien piirissä luontaiselinkeinoalueella, mihin saamelaisaluekin kuuluu. Tämä katsottu tarpeelliseksi, koska näiden elinkeinojen tukeminen muiden tukijärjestelmien kautta ei ole juurikaan mahdollista kalastusta lukuun ottamatta. Pääsääntöisesti kalastuksen tukeminen sisältyisi kuitenkin esitykseen yhteisön lainsäädännön rajoissa ja vain siltä osin, kuin sitä ei voida tukea muiden tukijärjestelmien perusteella. Tämä kuitenkin turvaisi tukijärjestelmän elinkeinolle riippumatta laajuudesta, jossa sitä harjoitetaan, edellyttäen että kuitenkin kysymys on elinkeinoksi katsottavasta toiminnasta.

Esityksessä on pyritty ottamaan tukijärjestelmään mukaan erilaisia tukivälineitä, joita voitaisiin kohdentaa kunkin alueen tarpeita vastaavasti. Irtaimistotuilla ja paimentamiseen perustuvien aitojen tukemisella edistetään erityisesti pohjoisen alueen poronhoitotapaan perustuvaa poronhoitoa. Nuorille porotalouden harjoittajille suunnatut tuet hyödyttävät erityisesti Kainuun ja muun eteläisen alueen porotaloutta. Suoja-aitojen rakentamisella on erityisesti merkitystä alueella, jolla harjoitetaan myös maataloutta eli alueen keski- ja eteläosassa. Varsinkin suoja-aitojen rakentamisella edistetään eri elinkeinonharjoittajien mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinonaa samalla alueella.

Luomalla korvausjärjestelmä tuhojen varalle varaudutaan siihen, etteivät yllättävät tuhot vie kokonaan mahdollisuuksia jatkaa elinkeinon harjoittamista. Olennaista tällaisissa tilanteissa on nopea toiminta tuhojen seurannaisvaikutusten estämiseksi. Tällöin on tärkeää, että lainsäädännön puolesta valmius korvausten käyttöön ottamiseen on olemassa.

Saamelaisten asemaa tuensaajina korostaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle asetettava velvoite neuvotella tukivarojen kohdentamisesta vuosittain.

Ehdotetuissa tukimuodoissa ei ole sukupuoleen erikseen kohdistuvia tukia. Esitykseen sisältyvät ehdotetut tukijärjestelmät edistävät sukupuolten välistä tasa-arvoa siten, että tukiehtojen täyttymistä ei tarkastella ruokakunnittain vaan hakijakohtaisesti.

Investointitukijärjestelmään tehtävillä poromääriä koskevilla muutoksilla on tarkoitus helpottaa nuorten kynnystä ryhtyä porotalouden tai luontaiselinkeinojen harjoittajaksi. Muutoksen arvioidaan mahdollistavan noin 40 nuoren aloittaminen elinkeinossa vuosittain, mikä lisäisi nuorten porotalouden harjoittajien määrää ja parantaisi elinkeinon ikärakennetta.

Toimeenpanon keskittämällä Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle vahvistaa alueellista vaikuttamista maan pohjoisosassa. Se myös parantaisi tuen hakijoiden oikeusturvaa, kun osaaminen keskittyisi.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 21 päivänä maaliskuuta 2008 työryhmän, jonka tehtävänä oli saatujen selvitysten perusteella ja niitä arvioituaan linjata, mitä tukikohteita porotaloudessa ja luontaiselinkeinoissa tukisi tukea vuosina 2010—2013, millaisia tukimuotoja kyseisissä tukikohteissa tulisi käyttää, millaisia rahoitus- ja tukitasoja olisi tarkoituksenmukaista käyttää, millaisille tuensaajille ja millä edellytyksillä tuki tulisi kohdentaa, millä alueella tukea tulisi myöntää, onko tuensaajia, -kohteita tai tasoja tarkoituksenmukaista eriyttää alueen sisällä ja jos on, millaisin perustein, miten tukijärjestelmän toimeenpano on tarkoituksenmukaista järjestää, mikä on tarkoituksenmukainen järjestely porotalouden ja luontaiselinkeinojen hanke-, yritys- ja tutkimusrahoitukselle ja onko arvetta jatkaa porotalouden ja luontaiselinkeinojen vapaaehtoista velkajärjestelyä. Työryhmän tuli työssään tarkastella useampaa eri vaihtoehtoa ja selvittää niiden kustannusvaikutukset.

Työryhmässä oli edustajat maa- ja metsätalousministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, Maaseutuvirastosta, Lapin työ- ja elinkeinokeskuksesta, Paliskuntain yhdistyksestä, Luontaiselinkeinoaliitosta ja Saamelaiskäräjiltä. Puheenjohtaja oli Lapin työ- ja elinkeinokeskuksesta.

Työryhmä kuuli työnsä aikana eri organisaatioiden edustajia, muun muassa Saamelaiskäräjiä ja Suomen porosaamelaiset ry:tä. Työryhmä järjesti lisäksi poronhoitoalueen eri osissa erikseen kolme kuulemistilaisuutta, joihin oli vapaa pääsy alueen porotalouden ja luontaiselinkeinojen harjoittajilla ja muilla porotalouden ja luontaiselinkeinojen kanssa toimiville. Kuulemistilaisuuksiin osallistui kaikkiaan yli sata henkilöä.

Työryhmän ehdotus porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoitustukijärjestelmän uudistamiseksi sisältyy työryhmän muistioon mmm 2008:10. Työryhmä ehdotti tukitoimenpiteiltään pääosin voimassa olevan rahoituslain mukaisen rakennetukijärjestelmän jatkamista. Työryhmä esitti tukialueen säilyttämistä voimassa olevan lain mukaisena, mutta tuen saamisen edellytyksiä joiltakin osin muutettavaksi palvelemaan nykyisiä tarpeita. Tuki tulisi työryhmän mielestä edelleen ohjata porotaloudesta ja luontaiselinkeinoalueella muista luontaiselinkeinoista pääasiallisen toimeentulonsa saaville elinkeinonharjoittajille, jotka asuvat tukialueella. Porotaloudessa päätoimiseksi katsottaisiin edelleen 80 eloporon omistus. Muissa luontaiselinkeinoissa tarkasteltaisiin tuloja samoin kuin tähänkin asti. Ikärajat työryhmä esitti pidettäväksi pääosin ennallaan lukuun ottamatta enimmäisikärajan nostamista 63 vuodesta 65 vuoteen. Nuorille alle 40-vuotiaille elinkeinonharjoittajille työryhmä esitti mahdollisuutta saada investointitukea jo 50 eloporon perusteella eräisiin investointeihin. Aloitustukijärjestelmää työryhmä esitti jatkettavaksi pääosin voimassa olevin ehdoin. Samoin työryhmä esitti paliskuntien investointitukijärjestelmän jatkamista pääosin entisellään tukitasoja jonkin verran tarkistaen ja rajoittaen teurastamoinvestointien tukemisen vain peruskorjauksiin. Työryhmä piti myös asuntorahoituksen jatkamista tarpeellisenä ja korosti luontaiselinkeinoalueelle perustettujen luontaiselinkeinoiltojen kunnos-

sapitoa mahdollisuudella myöntää nykyistä suurempi avustus asuinrakennusten peruskorjauksiin. Samoin velkajärjestelyjen jatkamista entisin ehdoin pidettiin perusteltuna ja erityisten etuuksien jatkamista, kuitenkin niin, että tukikohtia voitaisiin perustaa myös porotaloutta varten. Uutena toimenpiteenä työryhmä esitti otettavaksi lakiin paliskuntien aitojen korjaustuen. Työryhmä käsitteli myös saamelaiskäräjien esitystä erilliseksi paimennustueksi, mutta päätyi siihen, ettei sen ottamiselle esitykseen ole riittäviä perusteita. Sen sijaan työryhmä piti tärkeänä säilyttää porojen hätäruokinnan tuki ja laajentaa se muihinkin katastrofeihin kuin pelkästään sääolosuhteista aiheutuvaan hätäruokinnan tarpeeseen.

Esitys on valmistelu pääosin työryhmän muistion perusteella.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esityksestä on pyydetty lausunto oikeusministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Maaseutuvirastolta, Metsähallitukselta, Elintarviketurvallisuusvirastolta, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselta, Metsäntutkimuslaitokselta, Säteilyturvakeskukselta Kainuun työ- ja elinkeinokeskukselta, Lapin työ- ja elinkeinokeskukselta, Pohjois-Pohjanmaan työ- ja elinkeinokeskukselta, Maatalousyrittäjien eläkelaitokselta, Kuntaliitolta, Nordea Pankki Oyj:tä, Osuuspankki-liitolta, Paikallisosuuspankkiliitolta, Sampo Pankki Oyj:tä, Luontaiselinkeinoharjoittajien liitolta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK:ta, Paliskuntain yhdistykseltä, Saamelaiskäräjiltä, Suomen porosaamelaiset ry:ltä ja Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC:tä.

Näistä lausunnon ovat antaneet oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, Maaseutuvirasto, Metsähallitus, Elintarviketurvallisuusvirastolta, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Metsäntutkimuslaitos, Säteilyturvakeskus, Lapin työ- ja elinkeinokeskus, Maatalousyrittäjien eläkelaitos, Luontaiselinkeinoharjoittajien liitto, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK, Paliskun-

tain yhdistys, saamelaiskäräjät, Suomen porosaamelaiset ry ja Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC.

Lausunnoissa on pääosin pidetty esitystä perusteltuna ja esitettyjä muutoksia tarpeellisina. Lausunnoissa on korostunut toisaalta ymmärrys poroelinkeinojen tukemisen merkityksestä ja toisaalta huoli varojen oikeasta ohjaamisesta. Valtiovarainministeriö on erityisesti edellyttänyt tukijärjestelmältä johdonmukaisuutta maatalouden tukijärjestelmän kanssa, asuntorahoitukseen yhtenäisiä tukiehtoja ja katsonut, ettei nykyistä kattavamman katastrofitukijärjestelmän luomiselle omana lainsäädäntönä yhdelle elinkeinolle ole esitetty perusteita. Oikeusministeriön lausunnossa on kiinnitetty huomiota erityisesti niihin edellytyksiin, joita perustuslaki asettaa, saamelaisten asemaan ja eräisiin säädos- tekniisiin seikkoihin. Saamelaiskäräjät ja Suomen porosaamelaiset ry on arvostellut esityksen lähtökohtaa tukea sellaista poronhoitoa, joka perustuu poronhoitolakiin ja katsonut, ettei esityksessä ole riittävästi otettu huomioon saamelaisten asemaa alkuperäiskansana ja saamelaisen poronhoidon erityispiirteitä. Saamelaiskäräjät on vaatinut paimennustuen ottamista mukaan tukijärjestelmiin. Metsähallitus on vastustanut yksityisten poronomistajien poronhoitoon tarvitsemien tukikohtien sijoittamista sen hallinnassa olevalla maalla, mitä myös saamelaiskäräjät on vastustanut.

Lausunnot on pyritty mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon. Erityisesti esitystä on tarkistettu perustuslain vaatimuksia koskevien huomioiden johdosta sekä täs-

mennetty saamelaisten asemaa koskevia kohtia samoin kuin muutoinkin lisätty esityksen perusteluja ja tehty täsmennyksiä. Erityistä huomiota on kiinnitetty tarpeeseen varautua yllättäviin elinkeinoja kohtaaviin katastrofeihin. Ehdotettuun rakennetukia koskevaan lakiin ei kuitenkaan ole otettu saamelaiskäräjien esittämää paimennustukea, koska se toimintatuen luonteisena ei sovellu elinkeinojen kehittämistä koskevaan rakennetukilainsäädäntöön eikä sen soveltavuudesta osaksi porotalouden tukijärjestelmiä muutenkaan ole olemassa riittäviä perusteita.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnalle on tarkoitus antaa hallituksen esitys laeiksi maatalouden rakennetuista annetun lain ja julkisista hankinnoista annetun lain 6 §:n muuttamisesta. Esitys koskisi julkisista hankinnoista annetun lain (348/2007) soveltamista maatalouden rakennetuista annetun lain mukaisiin hankintoihin. Lakia sovellettaisiin vain, jos kysymys on EU-kynnysarvot ylittävistä hankinnoista. Vastaväinlaisestä menettelystä tulisi tällöin säätää myös ehdotetussa laissa porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista.

7 Riippuvuus yhteisön lainsäädännöstä

Esitys sisältää muutoksia tukijärjestelmään, joka sisältää SEUT 107 artiklassa tarkoitettua valtiontukea. Ennen lain voimaantuloa muutokselle on saatava Euroopan komission hyväksyntä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista

1 luku Yleiset säännökset

1 §. Lain tavoitteet. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lain tavoitteista. Lain ensisijai-

nen tavoite olisi parantaa porotalouden ja muiden luontaiselinkeinojen rakennetta. Tällä tarkoitettaisiin sellaisten porotalous- ja luontaiselinkeinoyksiköiden muodostumista, joilla on edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan. Kannattavuuteen vaikuttaa osaltaan tuotantovälineiden laatu, määrä sekä hankinta- ja käyttömahdollisuudet kustannukset mukaan lukien. Vaikuttamalla näihin tekijöiden voidaan vaikuttaa myös elinkel-

poisten yksiköiden muodostumiseen. Tavoitteena olisi myös edistää näitä elinkeinoja jo harjoittavien elinkeinotoimintaa sekä nuorten henkilöiden elinkeinotoiminnan aloittamista. Tällöin huomio kiinnitettäisiin erityisesti elinkeinotoiminnan edellytyksiin ja siihen, miten parhaiten luodaan toimeentulomahdollisuuksia porotaloutta ja luontaiselinkeinoja harjoittaville henkilöille. Näitä tavoitteita olisi toteutettava siten, että samalla myös edistetään uusiutuvien luonnonvarojen käyttöä kestäväen kehityksen periaatteita noudattaen. Laki koskee sellaista aluetta, joka on luonnoltaan erityisen herkkä ja jossa toteutetuilla toimenpiteillä saattaa olla pitkäaikaiset vaikutukset alueen luontoon. Siksi toimenpiteitä toteutettaessa olisi tärkeää pyrkiä sellaiseen lopputulokseen, jossa etsitään tasapaino sekä elinkeinotoiminnan edistämisen että luonnon säilyttämisen ja suojelun välillä.

Toimenpiteitä toteutettaessa olisi lisäksi otettava huomioon poronhoito- ja luontaiselinkeinoalueen kehittäminen asuinalueena ja sekä sellaisena alueena, että se säilyy tulevaisuudessaakin porotaloutteen ja luontaiselinkeinoihin soveltuvana toimintaympäristönä. Nämä seikat koskisivat erityisesti rakentamista, mutta myös toimenpiteitä, jotka vaikuttavat olennaisesti maankäyttöön ja elinkeinotoimintaan.

Pykälän 2 momentin mukaan lain mukaisissa toimenpiteissä olisi kiinnitettävä erityistä huomiota saamelaisten mahdollisuuksiin ylläpitää ja kehittää kulttuurimuotoonsa kuuluvia elinkeinoja saamelaisten kotiseutualueella. Kulttuuriin luettaisiin saamelaisten alkuperäiskansana harjoittamat elinkeinot. Näillä elinkeinoilla tarkoitettaisiin ensisijaisesti porotaloutta, mutta myös metsästystä ja kalastusta. Erityisesti Utsjoella kalastus on ollut tärkeä saamelaiselinkeino. Metsästys elinkeinona on sen sijaan riistan vähenemisen johdosta menettänyt aikaisempaa merkitystään. Porotalouden harjoittajien ja porojen alueellisen jakautumisen vuoksi tukitoimenpiteet kohdistuvat jo luonnostaan saamelaisen kotiseutualueella harjoitettavaan porotalouteen. Tukitoiminnassa olisi kuitenkin erityisesti otettava huomioon porotalouden säilymisen edellytykset toimeentulomahdollisuudet turvaavana elinkeinona alueella. Tällöin olisi otettava huomioon myös porotalou-

den monimuotoisuus ja porotalouden kehittymisen mahdollisuudet osana muun yhteiskunnan kehitystä.

2 §. Soveltamisala. Lakia sovellettaisiin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakenteen ja toimintaedellytysten parantamiseksi ja kehittämiseksi myönnettävään tukeen. Siten tulotuet ja niiden luonteiset tuet jäisivät edelleen soveltamisalan ulkopuolelle. Tuki voitaisiin rahoittaa kokonaan EU:n varoista tai EU:n varoista ja vastaavista kansallisista varoista yhteisrahoitettuna tai kokonaan kansallisista varoista. EU:n varoista myönnettävä rahoitusosuus tulisi käytännössä Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta eli EU:n maaseuturahastosta. Kansallinen rahoitus taas olisi peräisin pääasiassa maatalouden kehittämisrahastosta. Se voisi kuitenkin olla myös valtion talousarviosta myönnettyä rahoitusta. Siinä tapauksessa, että EU voisi rahoittaa laissa tarkoitettuja toimenpiteitä, lakia voitaisiin soveltaa myös tällaiseen tukeen.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että maatalouden rakenteen parantamiseen myönnettävistä tuista on voimassa, mitä maatalouden rakennetuista annettussa laissa säädetään. Ehdotettua lakia voitaisiin kuitenkin soveltaa, jos porotalous- tai luontaiselinkeinoilalla harjoitettavasta muusta alkutuotannosta kuin porotaloudesta saatava tulo alittaa vähimmäismäärän, joka on edellytyksenä tuen myöntämiseksi mainitun lain nojalla. Vähimmäismäärästä säädetään maatalouden investointituesta ja nuoren viljelijän aloitustuesta annettussa valtioneuvoston asetuksessa (299/2008). Vähimmäismäärä on aloitustukea myönnettäessä 10 000 euroa ja investointitukea myönnettäessä 17 000 euroa. Metsätaloudesta saatu tulo ei kuitenkaan estäisi ehdotetun lain soveltamista.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan lain soveltamisalan ulkopuolelle rajattavaksi tuen myöntäminen muuhun yritys- ja elinkeinotoimintaan kuin porotalouteen ja luontaiselinkeinoihin. Porotalous- ja muun maataloustuotteen ensiasteen jalostukseen ja markkinointiin sekä porotalous- tai luontaiselinkeinoalan toiminnan laajentamiseen porotalouden tai muun luontaiselinkeinoalan ulkopuolelle myönnettävistä tuista olisi voimassa, mitä maaseudun kehittämiseen myönnettävistä

tuista annetussa laissa säädetään. Ehdotettua lakia sovellettaisiin kuitenkin paliskuntien teurastamoihin liittyviin investointeihin. Lain soveltamisala olisi suppeampi kuin voimassa olevan rahoituslain, koska muun yritystoiminnan tukeminen ja hanketoiminnan tukeminen ei enää sisältyisi porotaloutta ja luontaiselinkeinoja koskevaan lainsäädäntöön. Näitä toimenpiteitä tuettaisiin kuitenkin edelleen, mutta se tapahtuisi maaseudun kehittämisestä annetun lain mukaisesti. Lisäksi tukea voitaisiin hyvin rajoitetusti myöntää tukea tilalla tapahtuvaan toimintaan, joka on tarpeen eläin- tai kasvituotteen valmistamiseksi ensimyyntiä varten.

Lakia ei sovellettaisi tukeen tai korvaukseen, joka myönnetään maataloutta harjoittavalle tuotantotoiminnasta luopumiseen. Porotaloudesta luopumista tuettaisiin edelleen maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) nojalla. Lakia ei sovellettaisi myöskään hankkeeseen tai toimenpiteeseen, jota on tuettu kolttalain nojalla.

Lisäksi lain soveltamisalan ulkopuolelle rajattaisiin EU:n rakennerahastojen tai Euroopan kalatalousrahaston varoista rahoitettava tuki sekä sellainen EU:n yhteisen kalastuspolitiikan alaan kuuluva toimenpide, johon voidaan myöntää tukea muun kalatalouden tukea koskevan lainsäädännön nojalla.

3 §. Tukijärjestelmät. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lakiin sisällytyistä tukijärjestelmistä. Tukijärjestelmällä tässä yhteydessä tarkoitettaisiin toimenpidekokonaisuutta, joka muodostuisi toiminnan kohteesta ja tarkoituksesta sekä siinä käytettävistä tukivälineistä samoin kuin tuen edellytyksistä ja ehdoista. Käytettäviä tukijärjestelmiä olisivat elinkeinon harjoittajan investointituki, nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustuki, elinkeinonharjoittajan asunnonrakentamistuki, paliskunnan investointituki, poroaitojen kunnossapitotuki, vapaaehtoinen velkajärjestely, tutkimusrahoitus sekä erityiset etuudet. Erityisillä etuuksilla tarkoitettaisiin mahdollisuutta Metsähallituksen luvalla käyttää korvauksetta sen hallinnassa olevaa aluetta rakennuspaikkana ja karjan pitämiseen liittyen laiduntaa karjaa sekä koota sille heinää, lehdeksiä, järviluhtaa ja -kortetta samalla tavoin kuin rahoituslain nojalla.

Tukijärjestelmiin eivät enää kuuluisi yritystoimintaa koskevat tuet eikä hanketoiminnan tuki. Poroaitojen kunnossapitotuki olisi kokonaan uusi tukijärjestelmä. Sen sijaan muut ehdotetut tukijärjestelmät sisältyvät myös rahoituslakiin.

Lakiehdotukseen otettavia tukijärjestelmiä on rajoitettu varojen ja hallinnollisten voimavarojen käyttämiseksi mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Poroaitojen kunnossapitotuki puolestaan tehostaisi paliskuntien investointituen käyttöä, kun sen avulla voitaisiin keskittyä suuriin aitahankkeisiin ja kunnossapitotuella ylläpidettäisiin aitojen peruskuntoa.

4 §. Maantieteellinen soveltamisala. Soveltamisalueeksi ehdotetaan poronhoitolaissa tarkoitettua poronhoitoaluetta tuettaessa porotalouden harjoittamista.

Pykälän 2 momentissa soveltamisalue rajattaisiin muita luontaiselinkeinoja kuin porotaloutta tuettaessa Enontekiön, Inarin, Utsjoen ja Savukosken kunnissa sekä Muonion, Kittilän, Sodankylän ja Sallan kuntien niissä osissa, jotka ovat Kajangin, Tepaston, Pomo-vaaran, Peurasuvannon, Savukosken Seitajärven, Ruotsukaisen, Pulkkaviidan ja Ylirovanvaaran muodostaman rajaviivan pohjoispuolella olevaan alueeseen Jos taloryhmä sijaitsee rajaviivalla, sovellettaisiin lakia koko taloryhmään.

Alueellinen soveltamisalue vastaisi voimassa olevaa lainsäädäntöä.

5 §. Suhde Euroopan unionin lainsäädäntöön. Pykälässä säädettäisiin lain suhteesta EU:n lainsäädäntöön myönnettäessä sellaista tukea, jota EU kokonaan tai osaksi rahoittaa. Ehdotettua lakia sovellettaisiin myös näiden tukien myöntämiseen, maksamiseen, seurantaan, tarkastukseen ja takaisinperintään. Laki olisi kuitenkin toissijainen EU:n lainsäädäntöön nähden.

Tukea myönnettäessä sovellettaisiin pykälän 2 momentin mukaan myös, mitä valtiontuen myöntämisen edellytyksistä ja rajoituksesta maatalousalalla ja muiden elinkeinojen alalla EU:n lainsäädännössä säädetään tai määrätään. Tällä tarkoitettaisiin ensinnäkin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107—109 artiklan säännöksiä ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksi-

tyiskohtaisista säännöistä annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 659/1999 sekä sen täytäntöönpanosta annettu komission asetusta (EY) N:o 794/2004 muutoksineen, mutta myös niin sanottuja ryhmäpoikkeusasetuksia, joilla tietyissä tilanteissa sallitaan tuen myöntäminen ilmoittamalla siitä etukäteen komissiolle, edellyttäen, että tukitoimet täyttävät ryhmäpoikkeusasetuksen mukaiset edellytykset. Tällaisia komission asetuksia ovat maatalousalan vähämerkityksistä tukea koskeva komission asetusta (EY) N:o 1535/2007 ja maatalousalan ryhmäpoikkeusasetus eli komission asetusta (EY) N:o 1857/2006. Lain soveltamisalaan kuuluvalla kalastusalalla on voimassa vähämerkityksistä tukea koskeva komission asetusta (EY) N:o 875/2007. Käytännössä yhteisön lainsäädäntöön perustuva velvollisuus ilmoittaa suunnitellusta tuesta tarkoittaa velvollisuutta noudattaa myös yhteisön asianomaista toimenpidettä koskevia valtiontukisuuuntaviivoja, koska komissio arvioi ilmoitetut tuet niihin sisältyvien periaatteiden mukaisesti.

Porotalouden kansallista tukea koskee liittymissopimukseen perustuva poikkeus, jonka mukaan Suomi ja Ruotsi voivat komission suostumuksella myöntää tukea porojen ja porotuotteiden (CN-koodit ex0208 ja ex0210) tuotantoon ja kaupan pitämiseen sikäli kuin niistä ei aiheudu perinteisten tuotantotasojen lisäystä. Mahdollisuus myöntää tukea sisältyy nykyisin maatalouden yhteisestä markkinajärjestelystä ja tiettyjä maataloustuotteita koskevista erityissäännöksistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 (yhteisiä markkinajärjestelyjä koskeva asetusta) 182 artiklan 1 kohtaan. Koska kyseessä on markkinajärjestelyasetusta, komissio voi rajoittaa mahdollisuutta kansallisen tuen myöntämiseen.

Valtiontukea koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta ehdotetun lain mukaiseen tukijärjestelmään säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella, samoin tukijärjestelmän käyttöönottamisesta ja kestosta EU:n kokonaan tai osaksi rahoittamia tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maatalouden rakennetukia koskevan EU:n lainsäädännön, muita elinkeinoja koskevan lainsäädännön sekä valtion talousarviossa tai maatilatalouden kehittämisrahaston

käyttösuunnitelmassa tukijärjestelmän rahoitusta varten osoitettujen varojen rajoissa. Käytännössä asetuksella ensisijaisesti täsmennettäisiin, mitä eri valtiontukea koskevia EU:n säädöksiä ja valtiontukisääntöjä on tarkoitus soveltaa eri tukijärjestelmiin, sekä säädettäisiin niistä johtuvista rajoituksista.

6 §. Määritelmät. Pykälässä säädettäisiin laissa käytettävistä käsitteistä. Pääosin käsitteet noudattaisivat voimassa olevassa rahoituslaissa käytettyjä käsitteitä. Niitä kuitenkin täsmennettäisiin eräiltä osin ja lisäksi määritettäisiin eräitä uusia käsitteitä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa määritettäisiin porotalous, jolla tarkoitettaisiin edelleen poronhoitolain mukaista poronhoitoa.

Momentin 2 kohdassa puolestaan luontaiselinkeinoilla tarkoitettaisiin poronhoitoa, kalastusta ja metsästystä, muun luontaiselinkeino ohella harjoitettavaa pienimuotoista maa- ja metsätaloutta sekä muuta luonnon jatkuvaan tuottokykyyn perustuvien luonnonvarojen hyödyntämistä kuten ammatti- maista marjastusta ja sienestystä. Suurin osa näistä toiminnoista EU:n lainsäädännön näkökulmasta luetaan maataloudeksi, metsätalous tosin vain siltä osin kuin kysymys on kasvavan metsän hoidosta. Kalastusta ja kalanviljelyä koskee erillinen kalastuspolitiikka, vaikka kalat luetaankin maataloustuotteiksi. Luontaiselinkeinolla tässä yhteydessä kuitenkin tarkoitetaan toimintaa, jossa olennaista ei ole ihmisen vaikutus alkutuotteen kuten voimaperäisessä maataloudessa, vaan luonnon osuus tuotannossa. Voimassa olevan lain vastaavaan käsitteeseen verrattuna määritelmä eroaisi siinä, että luontaiselinkeinoksi ei enää katsottaisi luontaiselinkeino ohella harjoitettavaa kalanviljelyä, käsityönä tai muutoin kotiteollisesti tapahtuvaa luontaiselinkeinosta saatujen tuotteiden kunnostamista ja jatkojalostusta, luontaiselinkeinoissa tarvittavien välineiden valmistusta ja kunnostamista, matkamuistojen valmistusta eikä luontaiselinkeino harjoittamisen ohessa tapahtuvaa matkailijoiden majoittamista tai opastusta eikä muuta palvelutoimintaa. Nämä toiminnot luettaisiin 3 kohdassa määritellyiksi luontaiselinkeinoon liittyviksi elinkeinoiksi, joilla tarkoitettaisiin sellaista elinkeinotoimintaa, jota harjoitetaan luontaiselinkeino ohessa ja joka koskee elinkeinoissa tar-

vittavien välineiden valmistusta ja kunnostamista, luontaiselinkeinoa hyödyntävää palvelutoimintaa taikka luontaiselinkeinosta saatujen tuotteiden jalostamista. Kalanviljelyn tukemiseen sovellettaisiin Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista annettua lakia (1447/2006) ja muihin mainittuihin toimintoihin maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annettua lakia.

Momentin 4 kohdassa porotaloustilalla tarkoitettaisiin porotilalain tai porotalouslain nojalla perustettua porotalouden harjoittajan asuinpaikaksi tarkoitettua tilaa taikka muuta yhden tai useamman kiinteistön tai kiinteistön osan tai tuotantorakennuksen ja sen maapohjan muodostamaa, porotalouden harjoittamisessa käytettävää toiminnallisesti ja taloudellisesti itsenäistä poronhoitoalueella sijaitsevaa yksikköä, jota hallitaan yhtenä kokonaisuutena omistuksen tai vuokrauksen perusteella. Tällainen tila voisi muodostua myös siten, että sen rakentamista on rahoitettu edellä mainittujen lakien, porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain tai ehdotetun lain mukaisella tuella. Voimassa olevassa laissa porotaloustilaa ei ole määritelty. Sen sijaan sitä aikaisemmassa lainsäädännössä tuettava tila määriteltiin. Nyt ehdotettu määrittely noudattaisi maatalouden tukijärjestelmissä käytettyä toiminnalliseen ja taloudelliseen kokonaisuuteen perustuvaa tapaa määrittellä tuen kohteena oleva kiinteistö.

Momentin 5 kohdassa porotalousyrityksellä tarkoitettaisiin elinkeinotoimintaa, jossa harjoitetaan yksinomaan porotaloutta taikka porotalouden ohella porotaloudesta saatujen tuotteiden jalostusta tai niihin liittyvää palvelutoimintaa. Käsitteenä yritys näin ollen liittyisi tuen saajan toimintaan eikä olisi varsinaisen tuen saaja, kuten voimassa olevassa rahoituslaissa.

Momentin 6 kohdassa luontaiselinkeinotila määriteltäisiin pääosin samoin kuin porotaloustila 4 kohdassa, mutta toiminnallisuus voisi perustua muuhunkin luontaiselinkeinoon kuin porotalouteen ja lisäksi tilan olisi sijaittava 4 §:n 2 momentissa tarkoitettulla luontaiselinkeinoalueella.

Momentin 7 kohdassa luontaiselinkeinoyritys määriteltäisiin vastaavalla tavalla kuin porotalousyritys 5 kohdassa. Tällaisessa yri-

tyksessä harjoitettaisiin kuitenkin yhtä tai useampaa luontaiselinkeinoa tai luontaiselinkeinon ohessa 3 kohdassa tarkoitettua toimintaa.

Momentin 8 kohdassa saamelaisten kotiseutualueella tarkoitettaisiin saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitettua aluetta.

Momentin 9 kohdassa rahoituksella tarkoitettaisiin avustuksena, lainana, muuna luottona tai pääomasijoituksena yritykselle annettua pitkäaikaiseen käyttöön tarkoitettua pääomaa. Tässä yhteydessä korkotuki ei olisi rahoitusta, vaan nimenomaan rahoitukseen liittyvää tukea.

Momentin 10 kohdassa julkisella rahoituksella tarkoitettaisiin EU:n, valtion tai muun julkisyhteisön varoista myönnettyä rahoitusta tai rahoitusta, josta on päättännyt julkinen tah.

Momentin 11 kohdassa yksityisellä rahoituksella tarkoitettaisiin muuta kuin 10 kohdassa tarkoitettua rahoitusta. Tähän kuuluisi myös tuen saajan korotukilainan pääoma.

Momentin 12 kohdassa tuella puolestaan tarkoitettaisiin nimenomaan ehdotetun lain nojalla EU:n varoista taikka valtion talousarvioon sisältyvistä tai maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnettyä avustusta, korkotukea, valtionlainaan liittyvää tukea sekä tukea, joka sisältyy maatilatalouden kehittämisrahaston vastuulla myönnettyyn takaukseen, tai muuta etuutta, joka myönnetään ehdotetun lain nojalla.

Momentin 13 kohdassa muulla tuella tarkoitettaisiin muulla perusteella kuin ehdotetun lain nojalla myönnettävää EU:n, valtion tai muun julkisyhteisön tai julkisyhteisön käytävissä olevista varoista myönnettyä avustusta, korkotukea tai korkoetuutta. Jos valtioneuvosto ei myönnetä kaupallisen takauksen ehdoin, myös valtioneuvoston sisällyttämät laskennalliset tukien tai muun lainaan tai takaukseen sisältyvä tukiosuus olisi muuta tukea. Tukea kaiken kaikkiaan olisi mikä tahansa muu hakijan saama tai hakijalle kuuluva tai muun viranomaisen tai julkisyhteisön myöntämä tuki tai etuus, jonka hakija on saanut tai joka on kohdistunut hakijan porotalous- tai luontaiselinkeinoyritykseen kustannusten vähennyksenä, käyttöoikeutena tai muulla tavoin muodossa, joka ei ole yritystä

varten myönnettyä rahoitusta. Tällöin tueksi ei kuitenkaan katsota verovähennyksiä, ellei vähennys kuulu SEUT 107 artiklan mukaiseen hyväksytyyn tukijärjestelmään. Esimerkiksi varainsiirtoverolakiin perustuva verovapaus on tuki.

Momentin 14 kohdassa tuettavalla toimenpiteellä tarkoitettaisiin porotalouden tai muun luontaiselinkeinon aloittamista tai niiden yhteydessä harjoitettavaa toimintaa, johon tukea on haettu tai johon tuki on myönnetty, esimerkiksi investointia, velkojen järjestelmistä tai poroaidan korjaamista.

Momentin 15 kohdassa investoinnilla tarkoitettaisiin rakennuksen, rakenteen tai rakennelman rakentamista, laajentamista, peruskorjaamista tai hankkimista sekä muuta käyttöajaltaan pitkäaikaisen aineellisen ja aineettoman omaisuuden hankkimista. Määritelmä vastaisi investoinnin käsitettä maatalouden rakennetuista annettussa laissa siten, kuin se on määritelty mainitun lain 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa.

Momentin 16 kohdassa hyväksytyllä luotonantajalla tarkoitettaisiin maatalouden rakennetuista annetun lain 52 §:n 1 momentissa tarkoitettua luotonantajaksi hyväksyttyä luottolaitosta. Luotonantajaksi voidaan edellä mainitun lain 52 §:n 1 momentin mukaan hyväksyä luottolaitostoinnista annetun lain (121/2007) 8 §:ssä tarkoitettu luottolaitos, jolla on luotonantajalle mainitussa laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tarvittavat hallinnolliset ja tekniset edellytykset. Luottolaitosta ei siten tarvitsisi enää erikseen hyväksyä toimimaan ehdotetun lain mukaisten lainojen myöntäjänä, jos se on hyväksytty myöntämään maatalouden rakennetuista annetun lain mukaisia lainoja.

Momentin 17 kohdassa keskusrahallaitoksella tarkoitettaisiin maatalouden rakennetuista annetun lain 52 §:n 2 momentissa tarkoitettua luottolaitosta tai muuta yhteisöä, jonka Maaseutuvirasto on hyväksynyt toimimaan keskusrahallaitoksena. Keskusrahallaitokseksi voidaan hyväksyä mainitun pykälän 1 momentissa tarkoitettu luotonantaja taikka luottolaitos tai muu vastaava yhteisö, jonka luotonantajat ovat valtuuttaneet puolestaan hoitamaan keskusrahallaitokselle mainitussa laissa säädettyjä tehtäviä. Näillä tahoilla tulee olla tehtävien hoitamiseksi tarvittavat

hallinnolliset ja tekniset edellytykset. Keskusrahallaitoksena toimiminen myös ehdotetun lain mukaisissa tehtävissä edellyttää valtuutuksien täydentämistä tältä osin.

Pykälän 2 momentin mukaan porotaloustilan ja luontaiselinkeinotilan kiinteistön osalla tarkoitettaisiin sekä määräosaa että määrää alaa. Tältä osin määrittely vastaa aikaisempaa lainsäädäntöä.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin ensinnäkin siitä, milloin maa- ja metsätaloutta pidetään pienimuotoisena ja milloin porotaloustilana tai luontaiselinkeinotilana voidaan pitää rakennuskelpoista kiinteistöä, sekä porotaloustilan ja luontaiselinkeinotilan enimmäiskoosta. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin myös luontaiselinkeinoon liittyvistä elinkeinoista. Tällä rajoitettaisiin niitä elinkeinoja, joiden voitaisiin katsoa kuuluvan porotalous- tai luontaiselinkeinoyritykseen. Tällä on merkitystä arvioitaessa tuensaaajan tilan elinkelpoisuutta.

2 luku Tuen rahoitus

7 §. *Tuen rahoitusta ja määrää koskevat edellytykset.* Pykälässä säädettäisiin tuen rahoituksen rajoituksista ja rahoituksen määrästä. Rajoitteet vastaisivat pääosin maatalouden rakennetuista annetun lain 14 §:n mukaisia rajoitteita.

Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että valtion talousarviossa tai maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa on osoitettu tarkoitusta varten myöntämisvaltuus tai määräraha. Säännös ei estä ottamasta vastaan hakemuksia etukäteen, mutta päätöstä myönnöstä ei voisi tehdä ilman, että sen rahoittamiseksi on osoitettavissa määräraha.

Tukea ei myöskään voitaisi myöntää siltä osin kuin julkisen tuen osuus tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista ylittää EU:n lainsäädännössä säädetyn julkisen tuen enimmäismäärän. Jos kysymys on ohjelmaan perustuvasta tuesta, tukeen sisältyvän julkisen rahoituksen määrä ei saisi ylittää ohjelmassa määritetyn julkisen rahoituksen enimmäismäärää. Ehdotetun lain mukaisesti tukea myönnettäessä otettaisiin vähentävänä huomioon samaan hankkeeseen myönnet-

ty muu julkinen tuki, joka liittyy toimenpiteen rahoittamiseen.

Pykälän 4 momentin mukaan tuettavan toimenpiteen rahoitustavat olisi ilmoitettava. Tällöin erityisesti rahoituksen jakautuminen yksityiseen ja julkiseen rahoitukseen olisi selvitettävä. Rahamääräisen suorituksen lisäksi yksityisenä rahoituksena voitaisiin hyväksyä vastikkeetta tehty työ tai tuotantopanoksen luovutus. Käytännössä tämä tulee kysymykseen lähinnä rakentamiskohteissa. Tyypillisiä tukikohteita, joissa käytetään merkittävästä omia tuotantopanoksia ja työtä, ovat paliskuntien aita- ja investoinnit.

Pykälän 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin vastikkeetta tehdyn työn tai tuotantopanoksen luovutuksen käyttämisestä yksityisenä rahoituksena. Asetuksella säädettäisiin niistä edellytyksistä, joilla vastikkeeton työ ja tuotantopanokset voidaan hyväksyä yksityiseksi rahoitukseksi. Samoin asetuksella säädettäisiin tällaisen työn ja tuotantopanosten arvosta ja siitä, miten se todennetaan.

8 §. Ohjelmaan sisältyvä tuki. Ohjelmaan sisältyvään tukeen sovellettaisiin, mitä maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annetussa laissa (532/2006) säädetään. Tämä koskee erityisesti kuluvan ohjelmakauden Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa ja siitä EU:n osaksi rahoittamaa nuorelle myönnettävää tukea elinkeinon aloittamiseen. Laki on kuitenkin tarkoitus olla voimassa toistaiseksi, joten se voi tulla koskemaan myös kuluvan ohjelmakauden jälkeen laadittavia ohjelmia ja niistä rahoitettavia tukia. Säännös vastaa maatalouden rakennetuista annetun lain 8 §:ää.

3 luku **Tuen saamisen yleiset edellytykset**

9 §. Tukemisen tarkoituksenmukaisuus. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että toimenpiteen tukeminen kokonaisuutena arvioiden on tarkoituksenmukaista. Kokonaisuusarviointissa olisi otettava huomioon paitsi toimenpiteen kustannukset, myös toimenpiteen pitkäaikaisvaikutukset, toimenpiteestä aiheutuvat muut kuin toteuttamiskustannukset sekä vaihtoehdot saman lopputu-

loksen saamiseksi muilla toimenpiteillä. Tukea myönnettäessä olisi erityisesti otettava huomioon toimenpiteen vaikutukset elinkeinon harjoittamisen jatkuvuuteen ja elinkeinonharjoittajien toimeentuloedellytysten parantamiseen.

Pykälän 2 momentin mukaan saamelaisen kotiseutualueella voitaisiin ottaa taloudellisten seikkojen lisäksi huomioon toimenpiteen merkitys saamelaisalueen paronhoitoon ja muiden luontaiselinkeinojen harjoittamiseen kokonaisuutena. Tämä olisi lisäarviointiperuste kokonaisarviointia suoritettaessa.

Pykälän 3 momentin mukaan tukea ei kuitenkaan myönnettäisi, elleivät lakiehdotuksessa tarkoitetut muut tuen myöntämisen edellytykset täytyisi.

10 §. Tuen saaja. Pykälässä rajoitettaisiin tuen saajia sen mukaan, millaisesta tuesta on kysymys. Elinkeinojen harjoittamiseen ja vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn liittyvää tukea sekä asunnonrakentamistukea voitaisiin myöntää luonnolliselle henkilölle. Tuen katsottaisiin kohdistuvan elinkeinonharjoittamiseen paitsi investointituessa, aloitustuessa ja velkajärjestelyssä myös asuntorahoituksessa, koska siinä edellytetään porotalous- tai luontaiselinkeinotilaa. Myös erityisen etuuden saajana voisi olla vain luonnollinen henkilö. Paliskunnalle voitaisiin myöntää investointitukea ja poroaitojen kunnossapitotukea. Tutkimusrahoitusta voitaisiin myöntää kaikille ja siinä tuensaajina voisi siten olla luonnollinen henkilö, yksityis- ja julkisoikeudellinen yhteisö sekä säätiö.

Tukea voitaisiin myöntää samaan toimenpiteeseen yhtä useammalle luonnolliselle henkilölle yhdessä, jos nämä kaikki täyttävät tuen myöntämisen edellytykset. Vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn liittyvää tukea voitaisiin kuitenkin myöntää, jos veloista pääosin vastuussa oleva täyttää tuen myöntämisen edellytykset. Tällä olisi merkitystä erityisesti toteutettaessa velkajärjestely asunnon säilyttämiseksi ja hakijana on esimerkiksi leski ja alaikäisiä lapsia kuolinpesän osakkaina.

Luonnollisen henkilön vähimmäisikä tukea haettaessa olisi 18 vuotta. Maan tai kiinteistön hankintaan taikka asuinrakennuksen rakentamiseen, laajentamiseen tai peruskorjaukseen ei kuitenkaan myönnettäisi tukea 60 vuotta täyttäneelle eikä muuta tukea 65 vuot-

ta täyttäneelle henkilölle. Myös tällöin tarkasteltaisiin hakijan ikää hakemuksen tullessa vireille. Vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn liittyvää tukea voitaisiin sen sijaan myöntää kuitenkin ikärajoista riippumatta. Ikärajat vastaavat pääosin rahoituslain 5 §:n 3 momentin ja rahoitusasetuksen 5 §:n mukaisia ikärajoja. Koska valtioneuvoston asetuksella ei enää voisi poiketa laissa säädetyistä edellytyksistä, käytännössä ikäraja asuntojen korjaushankkeissa alenisi. Alaikäisille ei enää myönnettäisi tukea.

Paliskunnalle voitaisiin myöntää tukea vain, jos se täyttää poronhoitolaissa sille asetetut velvoitteet. Tällä tarkoitettaisiin pääasiassa paliskunnan pysymistä niille poronhoitolain nojalla vahvistetuissa suurimmissa sallituissa poroluvuissa. Tätä arvioitaisiin paliskunnan pitämien poroluetteloiden perusteella, jollei esimerkiksi aluehallintoviranomaisen suorittamassa valvonnassa muuta asiassa osoiteta.

11 §. Tuettavan toimenpiteen aloittaminen. Pykälän säädettäisiin rajoituksista, jotka koskevat toimenpiteen aloittamista. Pykälän 1 momentin pääsääntö vastaisi maatalouden rakennetuista annetun lain 13 §:n 1 momenttia ja voimassa olevaa rahoituslakia. Porotalouden tai luontaiselinkeinon harjoittajan taikka paliskunnan investointitukea, asunonrakentamistukea tai tutkimusrahoitusta ei myönnettäisi sellaiseen toimenpiteeseen, jonka toteuttaminen on aloitettu, jollei erityisestä syystä muuta johdu. Silloinkin, kun erityisiä syitä on, rajoitteena toimenpiteen tukemiselle aloitettuun kohteeseen olisi EU:n lainsäädännön ja valtioneuvoston päätösten rajoitukset. Jos tuen hyväksyttävyyden edellytyksenä on, että se täyttää EU:n lainsäädännön mukaiset valtion tukea koskevat vaatimukset ja kysymys on tuesta, jonka hyväksyttävyyden arvioidaan vuosiksi 2007—2013 annettujen maa- ja metsätalouden valtiontukea koskevien yhteisön suuntaviivojen (EUVL 2006 C 319) tai vastaavan komission asetuksen (EY) N:o 1857/2006 perusteella, toimenpiteen aloittaminen ennen tuen myöntämistä koskevan päätöksen antamista ei ole mahdollista. Nuoren elinkeinon harjoittajan aloitustukea porotaloutta tai muuta luontaiselinkeinoa varten voidaan kuitenkin myöntää enintään 18 kuukauden kuluessa porotalouden taikka

muun luontaiselinkeinon harjoittamisen aloittamisesta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että paliskunnalle voitaisiin kuitenkin myöntää tukea sellaiseen toimenpiteeseen, jossa investoinnin toteuttamisen aloittaminen on ollut välttämätön muulle kuin porotalouden harjoittajalle aiheutuvan vahingon estämiseksi tai investoinnilla on korvattu paliskunnasta riippumattomasta syystä tuhoutunut tai rikkoutunut aita. Tarkoituksena on, että tältä osin tukijärjestelmän perusteena voitaisiin käyttää osaksi maa- ja metsätalouden valtiontukea koskeviin suuntaviivoihin sisältyvää korvaavia toimenpiteitä koskevaa poikkeusta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 porotaloutta koskevaa poikkeussäännöstä.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin siitä, milloin toimenpide katsotaan aloitetuksi, ja siitä, milloin 2 momentissa tarkoitettuun aloitettuun toimenpiteeseen voidaan erityisestä syystä myöntää tukea. Aloittamisen määrittelyssä noudatettaisiin voimassa olevaan lainsäädäntöön perustuvaa menettelyä. Toimenpide katsottaisiin pääsääntöisesti aloitetuksi, kun sen toteuttamista tai hankintaa koskeva sitova sopimus on tehty. Jos hakija toteuttaa rakentamista koskevan investoinnin omatoimisesti, aloittamisen määrittelyssä tarkasteltaisiin myös rakennustöiden aloittamista. Myös tutkimuksissa, joissa hankkeen toteuttaa hakija omin resurssein, tarkasteltaisiin tosiasiallisen työn aloittamista.

12 §. Luvat ja rakentamissuunnitelmat. Tuen myöntäminen edellyttäisi luvan esittämistä, jos tuen kohteena oleva toimenpide edellyttää luvan hankkimista viranomaiselta. Menettely sisältyy jo voimassa olevaan rahoituslain 4 a §:n 2 momenttiin ja sekä vastaavaan maatalouden rakennetuista annetun lain 13 §:n 2 momenttiin.

Jos tuettavaan toimenpiteeseen sisältyy rakentamisinvestointi, edellytettäisiin lisäksi esitettäväksi rakentamista koskeva suunnitelma, josta käy ilmi rakentamisinvestoinnin toimivuus, tarkoituksenmukaisuus ja ympäristöön sopivuus. Myös tämä edellytys sisältyy voimassa olevaan rahoituslain 14 a §:n 3 momenttiin ja vastaa maatalouden rakennetuista annetun lain 14 §:n 3 momenttia.

Pykälän 3 momenttiin sisältyisi valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin rakentamista koskevan suunnitelman sisällöstä. Voimassa olevaa menettelyä ei ole tarkoitus juurikaan muuttaa.

Pykälän 4 momenttiin sisältyisi lisäksi valtuus maa ja metsätalousministeriön asetuksella säätää rakentamisinvestoinnin teknisistä, taloudellisista, toiminnallisista sekä turvallisuuteen ja ympäristöön liittyvistä seikoista. Tarkoitus on, että annettavan asetuksen sisältö vastaa pääperiaatteiltaan maatalouden rakennetuista annetun lain nojalla annettuja rakentamisen yksityiskohtaisia säännöksiä. Pääpaino ohjaamisessa on tuotantoon liittyvässä toiminnallisuudessa ja kustannustehokkuudessa. Toisaalta niissä otettaisiin huomioon myös vaikutukset valtiontaloudelle rakentamishankkeita tuettaessa. Samalla ohjattaisiin asuntorahoituksella tuettavaa rakentamista. Ministeriön asetuksella säädettäisiin hyväksyttävistä rakentamisen yksikkökustannuksista eli asetuksella määritettäisiin rakennuksen eri rakenneosien hyväksyttävä kustannus riippuen rakennusmateriaalista, rakenteesta, sijainnista ja niihin verrattavista seikoista. Ministeriön asetuksella voitaisiin myös säätää tukikelpoisen suunnittelun tasosta, tukikelpoisista energiaratkaisuista ja ohjata tukikelpoisilla jätehuoltoratkaisuilla rakentamista ympäristön kannalta kestävään suuntaan.

13 §. Tuen vähimmäismäärä. Pykälässä rajoitettaisiin tuen myöntämistä hyvin vähäisiin hankkeisiin. Rakentamisinvestointiin ei myönnettäisi tukea, jos hakemuksen perusteella tuen määrä olisi enintään 1 000 euroa. Muissa toimenpiteissä vastaava määrä olisi 500 euroa. Rajoituksella estettäisiin tuen myöntäminen toimintatuen kaltaisiin tarkoituksiin. Vähimmäismäärät ovat alempia kuin maatalouden rakennetuista annetussa laissa, mutta toisaalta porotaloudessa ja luontaiselinkeinoissa elinkeinon liikevaihto on yleensä huomattavasti pienempi kuin maataloilla ja investoinnit pienempiä.

14 §. Tuettavien toimenpiteiden valinta. Pykälässä säädettäisiin tuettavien kohteiden valintamenettelystä. Menettely sisältyy myös maatalouden rakennetuista annettuun lakiin. Vastaava menettely on tarkoituksenmukaista ottaa myös ehdotettuun lakiin, koska toimen-

piteiden tukemiseen käytetään samalla talousarvion momentilla ja maatilatalouden kehittämisrahastossa olevia varoja. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tuettavien toimenpiteiden valinnan pääperusteista. Tukea myönnettäisiin lakiehdotuksen 7 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa rajoissa ensisijaisesti sellaisiin toimenpiteisiin, jotka merkittävästi edistävät lakiehdotuksen 1 §:n mukaisia tavoitteita ja, jos tuki sisältyy ohjelmaan, ohjelmassa asetettuja tavoitteita.

Pykälän 2 momentissa valintaperusteita tarkennettaisiin. Jos hakemus koskee investointien tukemista, tuettavien toimenpiteiden valinnassa voitaisiin ottaa huomioon tuen kohteena olevan elinkeinotoiminnan taloudellisiin edellytyksiin vaikuttavat tekijät, toimenpiteen vaikutukset tuen kohteena olevan porotalous- tai luontaiselinkeinoyrityksen talouteen ja toimenpiteen vaikutukset tuen kohteena olevan porotaloustilan tai luontaiselinkeinoalan tuotanto-olosuhteisiin työympäristön, luonnonvarojen kestävä käytön tai eläinten hyvinvoinnin kannalta. Tarkasteltaessa vaikutuksia yritykseen voitaisiin ottaa huomioon myös samaan kokonaisuuteen kuuluva porotalouden tai muun luontaiselinkeinoalan harjoittajan muu liiketoiminta. Tuen kohteena tulisi kuitenkin aina olla porotalous tai muu luontaiselinkeino.

Pykälän 3 momenttiin sisältyisi nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustukea koskeva poikkeus. Tällöin tuettavien toimenpiteiden valinnassa sovellettaisiin ainoastaan pykälän 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua perustetta eli tuen kohteena olevan yritystoiminnan taloudellisiin edellytyksiin vaikuttavia tekijöitä. Ne vaikuttaisivat valinnassa myös silloin, jos hakemus koskee asunnonrakentamistukea, minkä lisäksi otettaisiin huomioon tuen vaikutukset hakijan asuinoloihin.

Pykälän 4 momenttiin sisältyisi valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin tuettavien toimenpiteiden valinnassa käytettävistä perusteista.

4 luku **Elinkeinoalan harjoittajaa koskevat edellytykset**

15 §. Elinkeinoalan harjoittaminen. Tuen myöntämiseksi edellytettäisiin, että hakija harjoittaa tai ryhtyy harjoittamaan porotalo-

utta porotaloustilalla tai porotaloutta tai muuta luontaiselinkeinoa luontaiselinkeinoilalla tavalla, joka tuottaa pääasiallisen osan hänen toimeentulostaan. Jos porotaloutta harjoittavalla hakijalla kuitenkin on vähintään 80 eloporoa, katsottaisiin hänen saavan pääasiallisen osan toimeentulostaan porotaloudesta. Tämä vastaa voimassa olevan rahoituslain mukaisen päätoimisen porotalouden harjoittajan määrittelyä ja täyttää maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain 14 §:n mukaisen eläinakohtaisen tuen myöntämisen edellytykset sellaisena kuin siitä säädetään poronhoitovuodelta 2010/2011 maksettavasta eläinakohtaisesta tuesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Muun luontaiselinkeinoa harjoittavan henkilön olisi saatava yli puolet vuotuisista tuloistaan luontaiselinkeinoista, kuitenkin vähintään määrä, josta säädetäisiin valtioneuvoston asetuksella. Maaseutuvirasto tarkistaisi määräyksellään vähimmäismäärän vuosittain käyttäen Tilastokeskuksen säännöllisen ansion indeksia. Maaseutuviraston olisi myös huolehdittava määräyksen asianmukaisesta tiedottamisesta. Rahoituslain nojalla on luontaiselinkeinoista saatujen vuotuisen tulojen vähimmäismääräksi säädetty 8 300 euroa. Tulojen vähimmäismääräedellytys koskee myös henkilöitä, joilla on vähemmän kuin 80 eloporoa. Lukuun ottamatta ansiotason kehitystä vähimmäismäärää ei ole tarkoitus muuttaa.

Osassa poronhoitoalueen paliskunnista poronomistajien ikääntymisen vuoksi on ollut vaikeaa saada riittävästi poronomistajia tekemään paliskunnan poronhoitotöitä. Osaksi tämä johtuu siitä, ettei nuorilla porotalouden harjoittajilla ole mahdollisuuksia kerralla hankkia niin paljon poroja, että 80 eloporon vaatimus täytyisi. Vanhemmat poronomistajat eivät myöskään mielellään luovu poroistaan ja nuorten on vaikea hankkia lisää poroja. Nuorten aseman helpottamiseksi ja paliskuntien työvoiman saannin lisäämiseksi ehdotetaan 2 momentissa poikettavaksi 80 eloporon vähimmäisvaatimuksesta. Momentissa annettaisiin valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin tilanteista, joissa alle 40-vuotiaalle henkilölle voitaisiin myöntää tukea poiketen porojen määrää ja tuloosuutta koskevasta edellytyksestä. Tarkoitus on mahdollistaa tuen myöntäminen eräisiin

investointeihin vähintään 50 eloporon omistajalle, jos hakija samalla sitoutuu tekemään paliskunnalle töitä määräajan. Myös määräajasta säädetäisiin valtioneuvoston asetuksella. Tällöin kahden täysiaikaisen työpäivän katsottaisiin vastaavan yhtä eloporoa. Työpäiviä edellytettäisiin niin paljon, että eloporon ja työpäivien määrän avulla 80 eloporon vähimmäisvaatimuksen voitaisiin katsoa täyttyvän. Tällaisia investointeja olisivat maastoajoneuvojen hankinta ja sen mukaan kuin EU:n lainsäädäntö ja valtioneuvoston päätökset mahdollistavat, lisäporojen hankinta.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetäisiin myös siitä, milloin kansallista tukea voidaan myöntää ilman, että hakijalla on porotalous- tai luontaiselinkeinoilaa. Asetuksella on tarkoitus mahdollistaa lähinnä irtaimistohankintojen tukeminen ilman tilan hallintaa. Sen sijaan rakentamisinvestoinneissa samoin kuin vesihuolto-, tie- ja sähköistämisinvestoinneissa edelleen vaadittaisiin porotalous- luontaiselinkeinoilaa omistusta tai pitkäaikaiseen vuokrasopimukseen perustuvaa hallintaa jo tuen luonteen vuoksi. Tämä muuttaisi jonkin verran voimassa olevaan lainsäädäntöön perustuvaa tukijärjestelmää, jossa pääosin edellytetään tilan hallintaa. Sallimalla irtaimiston tukeminen ilman tilan hallintaa voitaisiin nykyistä paremmin ottaa huomioon nuorten porotalouden ja muiden luontaiselinkeinojen harjoittajien toimintaedellytykset sekä alueen pohjoisosassa harjoitettu poronhoitotapa.

16 §. Hakijan tulot. Pykälässä säädetäisiin hakijan tulojen vaikutuksesta tuen myöntämiseen. Hakijalta edellytettäisiin, että hän on saamansa tulot huomioon ottaen tuen tarpeessa. Vaikka pääasiallisesti tarkasteltaisiinkin hakijan tuloja, toimeentulon tarpeen arviointiin vaikuttaisivat myös hakijan puolison tulot silloin, kun tukea haetaan asunnon rakentamiseen, laajentamiseen tai peruskorjaukseen, riippumatta siitä, ovatko puoliset yhdessä hakijana vai ei. Hakijan puolisoa tarkoitettaisiin hakijan aviopuolisoa tai henkilöä, jonka kanssa hakija asuu samassa taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetäisiin enimmäistuloista ja tuloista, jotka tällöin otetaan huomioon. Hakijan muusta kuin porotaloudesta, muusta

luontaiselinkeinosta tai luontaiselinkeinoon liittyvästä elinkeinosta saamat tulot eivät saisi olla valtioneuvoston asetuksella säädettyä määrää suuremmat. Enimmäistuloissa ei kuitenkaan otettaisi huomioon sosiaalisin perustein saatuja tuloja kuten asumistukea tai lapsilisiä. Maaseutuvirasto tarkistaisi määräyksellään tulot vuosittain yleistä ansiokehitystä vastaavasti. Voimassa olevassa tukijärjestelmässä vuonna 2010 enimmäistulo on tarkistettu 35 300 euroksi.

Asuntorakentamista tuettaessa tulo rajoista säädettäisiin erikseen. Voimassa olevassa järjestelmässä asuntorahoituksessa kokonaistulon tulo raja on yhdellä henkilöllä 37 000 euroa ja puolisoilla 47 100 euroa. Tässä ei kuitenkaan oteta huomioon luontaiselinkeinoista saatuja tuloja eikä sosiaaliperusteisia tuloja. Annettavalla asetuksella enimmäistuloja on tarkoitus korottaa, mutta toisaalta niissä otettaisiin huomioon hakijan ja hänen puolisonsa kaikki tulot. Tulorajoja voitaisiin kuitenkin korottaa hakijan huollettavina olevien alakäisten lasten määrän perusteella.

Asuntorahoituksen tukiehtoja on tarkoitus tässä yhteydessä yhtenäistää sekä ympäristöministeriön hallinnonalan asuntorahoituksen että maaseutuelinkeinojen rahoituslain mukaisen asuntorahoituksen kanssa. Tulorajat on tarkoitus asettaa siten, että porotalous- ja luontaiselinkeinotilat säilyisivät nimenomaan näissä elinkeinoissa toimivien asuntoina. Huomattavat tulot yleensä ovat palkkat tai vastaavia tuloja ja osoittavat hakijan toimeentulon lähteeksi muun kuin tuettavaksi tarkoitettujen elinkeinot.

17 §. Ammattitaito. Tuen saamiseksi vaadittaisiin riittävää ammattitaitoa. Hakijalta edellytettäisiin nimenomaan sellaista ammattitaitoa, joka koskee tuen kohteena olevaa elinkeinoa. Ammattitaito vaadittaisiin jo tukea haettaessa. Ainoa poikkeus olisi sellainen nuori elinkeinon harjoittamisesta aloittava, jolla ei tukea haettaessa ole riittävää ammattitaito. Tällöin kuitenkin edellytettäisiin, että hän sitoutuu täyttämään hakijan ammattitaitoa koskevan edellytyksen 36 kuukauden kuluessa tuen myöntämisestä. Edellytys perustuu maaseuturahaston tukea koskevan neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 22 artiklan 1 kohdan b alakohtaan, jonka mukaan nuoren tilanpidon aloittajan aloitustuen

myöntämisen edellytyksenä on riittävä ammattitaito. Asetuksen soveltamista koskevan komission asetuksen (EY) N:o 1974/2006 13 artiklan 1 kohdan mukaan ammattitaitovaatimuksen täyttämiseksi voidaan asettaa edellä mainitun pituinen ajanjakso, jos nuori viljelijä tarvitsee mukautumisjakson, jonka kuluessa hän perustaa tilan tai uudistaa sen rakenteita, edellyttäen, että mainitun asetuksen 22 artiklan 1 kohdan c alakohtassa tarkoitettussa elinkeinosuunnitelmassa todetaan tällainen tarve. Ammattitaitovaatimus on henkilökohtainen ja koskee jokaista tuen saajaa.

Pykälän 2 momenttiin sisältyisi valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin riittävästä ammattitaidosta. Ammattitaitovaatimuksia ei ole tarkoitus muuttaa nykyisistä. Pääsääntö olisi edelleen luonnonvaralan toisen asteen koulutus asianomaisessa luontaiselinkeinossa. Koulutus voitaisiin korvata vähintään kolmen vuoden työkokemuksella. Aloitustukea ei kuitenkaan myönnettäisi pelkän työkokemuksen perusteella, vaan lisäksi vaadittaisiin vähintään 20 opintoviikon tai vastaavasti 30 opintopisteen koulutus, josta puolet on oltava taloudellista koulutusta. Jos elinkeinon harjoittamisen aloittaa kaksi tai useampi luonnollinen henkilö yhdessä, ammattitaitoa koskevan edellytyksen katsottaisiin täyttyvän, jos kaikilla on vähintään kolmen vuoden työkokemus ja vähintään puolella yrittäjistä edellä tarkoitettu yritystoiminnan harjoittamisen kannalta tarkoituksenmukainen vähintään 20 opintoviikon tai 30 opintopisteen koulutus.

18 §. Asuminen. Pykälässä edellytettäisiin hakijalta asumista paronhoitoalueella tai, jos tukea haetaan muuhun luontaiselinkeinoon kuin porotalouteen, lakiehdotuksen 4 §:n 2 momentissa tarkoitettulla luontaiselinkeinoalueella. Myös voimassa olevassa lainsäädännössä edellytetään, että tuen tarkoituksenmukaisuutta harkittaessa vaaditaan asumisesta tukialueella. Kyseessä on harkinnanvarainen tuki, jonka kohdistuminen tukialueeseen on olennaisen tärkeää. Hakijoilla ei ole oikeutta tukeen, joten ei voida katsoa, että kenenkään oikeus riippuisi asuinpaikasta. Ehdotettuun lakiin sisältyvä vaatimus asumisesta tukialueella osaltaan estää paronomistuksen siirtymisen henkilöille, joilla on vain

heikko kytkentä itse poronhoitoon. Elinkeinoon säilymisen kannalta on tärkeää, että alueella asuu mahdollisimman paljon sellaisia poronmestajia, jotka itse työhön osallistuen harjoittavat porotaloutta. Alueen elinvoimaisuuden osalta sama koskee myös muita luontaiselinkeinoja.

19 §. *Porotalous- ja luontaiselinkeinotilan sijaintipaikka ja yhteisön kotipaikka.* Pykälässä säädettäisiin, millä perusteella määritettäisiin porotalous- ja luontaiselinkeinotilan sijainti. Määrittely voi vaikuttaa siihen, pidetäänkö tilakokonaisuutta ylipäätään porotaloustilana tai, jos se sijaitsee luontaiselinkeinoalueen rajalla, onko kysymyksessä porotaloustila vai luontaiselinkeinotila. Pääsääntö olisi, että yhdestä tai useammasta tilasta tai tilan osasta muodostuvan porotaloustilan tai luontaiselinkeinotilan katsotaan sijaitsevan siinä kunnassa, jossa sen asuinrakennus sijaitsee. Jos rakennetulla porotalous- tai luontaiselinkeinotilalla ei ole asuinrakennusta, sijaintikuntana pidettäisiin kuntaa, jolla tilan muu rakennus tai, jos niitä on useita, pääosa niistä sijaitsee. Jollei kiinteistö ole rakennettu, sen katsotaan sijaitsevan siinä kunnassa, jossa pääosa kiinteistön alueesta sijaitsee.

Pykälän 2 momentissa edellytettäisiin, että porotaloustilan on sijaittava poronhoitoalueella ja luontaiselinkeinotilan lakiehdotuksen 4 §:n 2 momentissa tarkoitetulla alueella. Jos kysymys on ohjelmaan perustuvasta tuesta, porotalous- tai luontaiselinkeinotilan on sijaittava ohjelman soveltamisalueella. Tämä edellytys täyttyy kuluvalle ohjelmakaudella kaikissa tapauksissa, koska ainoa EU:n osaksi rahoittama tuki eli aloitustuki myönnetään Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta, jonka alue kattaa koko Suomen Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Yhteisön ohjelmat kuitenkin saattavat muuttua, minkä lisäksi seuraavan kauden ohjelma-alueita ei vielä tiedetä, koska se tulee perustumaan uuteen EU:n lainsäädäntöön. On myös mahdollista, että ehdotettuja rahoitusjärjestelmiä käytettäisiin kansallisissa ohjelmissa.

Yhteisömuotoiselta hakijalta edellytettäisiin lisäksi, että sen kotipaikan sijaitsee EU:n alueella. Tämä vaatimus koskisi vain tutkimusrahoitusta.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin

siitä, missä porotaloustilan tai luontaiselinkeinotilan katsotaan sijaitsevan. Valtuus on tarpeen tilanteissa, joissa tilakokonaisuus sijaitsee tukeen vaikuttavalla tavalla kunnan sisällä eri paliskunnissa.

20 §. *Porotalouden ja muun luontaiselinkeinon harjoittamiseen käytetyn tilan hallintaa koskevat edellytykset.* Pykälässä edellytettäisiin, että hakija hallitsee tuen kohteena olevaa porotalous- tai luontaiselinkeinotilaa. Hallinta voisi perustua omistukseen tai vuokrasopimukseen. Jos tuen kohteena olevan tilan hallinta kuuluu yhteisesti kahdelle tai useammalle, muuta tukea kuin elinkeinonharjoittajan aloitustukea voitaisiin myöntää, jos nämä hakevat tukea yhdessä. Tällöin vähintään kolmasosan porotalous- tai luontaiselinkeinotilasta olisi oltava sellaisen porotalouden tai muun luontaiselinkeinon harjoittajan hallinnassa, joka täyttää lakiehdotuksen 15—18 §:ssä tarkoitetut edellytykset. Tämä tarkoittaisi sitä, että yksi tukiehdot täyttävistä hakijoista hallitsee kolmasosaa tilasta. Säännös tiukentaisi jonkin verran rahoituslain nojalla annettuun voimassa olevaan valtioneuvoston asetukseen sisältyviä edellytyksiä, mutta vastaisi maatalouden rakennetuista annetun lain 9 §:n 2 momentin mukaisia vaatimuksia. Kun samalla 15 §:n 2 momentin nojalla voitaisiin luopua tilavaatimuksesta lähinnä irtaimiston hankintaa tuettaessa, ehdotettu tilan hallintaa koskeva muutos selkeyttäisi kiinteistöä koskevan tuen myöntämistä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vuokraukselle ja muulle hallinnalle asetettavista vaatimuksista. Jos porotalous- tai luontaiselinkeinotilan osaa hallitaan vuokrasopimuksen tai kiinteistön hallinnan jakamista koskevan sopimuksen perusteella ja tätä osaa varten haetaan tukea rakentamisinvestointiin, edellytettäisiin, että sopimukseen perustuva oikeus on kirjattu. Vastaava edellytys koskisi sellaista tilan osaa, jolla on olennaista merkitystä tuen kohteena olevan yritystoiminnan jatkuvuuden kannalta. Lisäksi vuokraoikeudelta vaadittaisiin, että se on siirrettävissä kolmannelle kiinteistön omistajaa kuulematta ja että sen voimassaolo jatkuu vähintään 10 vuotta. Vastaava edellytys sisältyy maatalouden rakennetuista annetun lain 9 §:n 3 momenttiin.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin hallinnan arvioinnista yhteisomistustilanteissa. Asetuksella lähinnä täsmennettäisiin, miten tilan kolmasosan hallinta arvioidaan, kun esimerkiksi tilakokonaisuuteen kuuluvien rekisteritilojen omistussuhteet ovat erilaiset.

21 §. *Tuen kohteena olevaa elinkeinotoimintaa koskevat edellytykset.* Tuen myöntämiseksi edellytettäisiin, että porotaloustilalla harjoitetulla poronhoidolla voidaan osoittaa olevan edellytykset jatkuvaan kannattavuuteen. Vastaava jatkuvan kannattavuuden edellytys koskisi myös luontaiselinkeinoilalla harjoitettua luontaiselinkeinoita. Jos hakemus koskee elinkeinonharjoittajan aloitustukea, kannattavuuden edellytyksiä arvioitaessa voitaisiin ottaa huomioon myös tuen kohteena olevalla tilalla harjoitettavaan luontaiselinkeinoon liittyvät elinkeinot. Maksuvalmiuden osoittaminen kuitenkin riittäisi, kun tukea voidaan myöntää elinkeinotoimintaan ilman tilaa tai haettaessa asuntorahoitusta. Edellytys ei olisi asiallisesti uusi, mutta sitä täsmennettäisiin. Elinkeinotoiminnan osalta säännös vastaisi maatalouden rakennetuista annetun lain 10 §:n 1 momenttia lukuun ottamatta poronhoitoa, jota voidaan tukea ilman tilan hallintaa ja osoittamalla kannattavuuden sijaan maksuvalmius. Asuntorakentamisen osalta maksuvalmiusvaatimus säilyisi entisenä.

Jatkuvan kannattavuuden edellytyksiä arvioitaessa otettaisiin huomioon tuen kohteena olevan porotalous- tai luontaiselinkeinoilalla tuotantoedellytyksiä koskevat seikat, hakijan taloudellinen asema, tuotteiden markkinointimahdollisuudet sekä elinkeinon harjoittajalle myönnettävän investointituen osalta tuettavan toimenpiteen arvioidut vaikutukset. Tilan tuotanto-olosuhteilla tarkoitetaan kokonaisuutta, joka porotaloudessa muodostuu pääosin porokarjasta mutta myös porotaloustilan tai luontaiselinkeinoilalla tuotannollisista ominaisuuksista kuten rakennuksista, muista tuotantovälineistä ja tuotantoon käytettävästä maasta. Porotaloudessa tilalla saattaa olla tarpeen kasvattaa heinää porojen lisäruokintaa varten. Muuta luontaiselinkeinoita harjoitettaessa kyseessä voi olla niitty, laidun tai pelto, jota käytetään viljelyyn tai eläinten laiduntamiseen. Tuotanto-olosuhteiden, tuot-

teiden markkinointimahdollisuuksien sekä muiden yritystoimintaan vaikuttavien tekijöiden vaikutukset kannattavuuteen tulisi esittää laskelmien muodossa. Taloudellisen aseman osalta tarkasteltaisiin erityisesti hakijan maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta, missä voitaisiin ottaa huomioon myös koko porotalousyrityksen tai luontaiselinkeinoyrityksen toiminta. Investointituen osalta arvioinnissa otettaisiin myös huomioon tuettavan toimenpiteen vaikutukset esimerkiksi tuotantoedellytyksiin, vakavaraisuuteen ja markkinointimahdollisuuksiin. Arviointiperusteiden kannalta merkitykselliset tiedot olisi sisällytettävä lakiehdotuksen 22 §:ssä tarkoitettuun elinkeinosuunnitelmaan.

Pykälän 2 momentissa annettaisiin valtuus valtioneuvoston asetuksella säätää tarkemmin tuen kohteena olevan elinkeinotoiminnan edellytyksiä arvioitaessa käytettävistä perusteista.

22 §. *Elinkeinosuunnitelma.* Tuen myöntämiseksi edellytetään esitettäväksi elinkeinosuunnitelma, joka koskee tuen kohteena olevaa elinkeinoita. Suunnitelmaan olisi sisällytettävä myös luontaiselinkeinoon liittyvien elinkeinojen tiedot haettaessa tukea tilanpidon aloittamiseen. Elinkeinosuunnitelmaan olisi sisällytettävä lakiehdotuksen 15—21 §:n mukaisia edellytyksiä ja tuettavaa toimenpidettä koskevat tiedot. Lisäksi suunnitelmaan olisi sisällytettävä toimenpiteeseen nähden tarkoituksenmukaisessa laajuudessa porotalouden harjoittamista koskevat tavoitteet, keinot tavoitteiden saavuttamiseksi sekä arvio toiminnan kehityksestä.

Pykälän 2 momentin mukaan elinkeinosuunnitelmassa olisi esitettävä lakiehdotuksen 17 §:n 1 momentissa tarkoitettujen ammattitaidon hankkimista koskevan sitoumuksen täyttämiseksi suoritettavat toimenpiteet, jollei riittävää ammattitaitoa ole aloitustukea haettaessa.

Pykälän 3 momentin mukaan tarkemmat säännökset elinkeinosuunnitelman sisällöstä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Valtuuden nojalla säädettäisiin tarkemmin ehdotetun lain 15, 17—21 ja 23 §:ssä tarkoitettuja edellytyksiä eli elinkeinotoiminnan lähtökoh-
tia sekä 5 ja 6 luvussa tarkoitettua tuettavaa toimenpidettä koskevien tietojen esittämisestä. Erityisesti on tarpeen säätää elinkeinotoi-

minnan tavoitteita ja niiden saavuttamisessa tarpeellisia keinoja sekä tulevaa kehitystä koskevien laskelmien ja selvitysten esittämisestä. Elinkeinosuunnitelmassa olisi erityisesti esitettävä komission asetuksen (EY) N:o 1974/2006 13 artiklan 2 kohdan mukaisesti tiedot suunnitelluista investoinneista, koulutuksesta sekä neuvontapalveluiden käyttämisestä. Säännös koskee nuoren viljelijän aloitustukea. Kansallisesti on kuitenkin tarkoitus säätää pääosin samansisältöisesti porotalous- ja luontaiselinkeinotilan investointituen edellytyksenä olevasta elinkeinosuunnitelmasta. Elinkeino toiminnan suunnittelua koskeva osio voisi kuitenkin olla aloitustuen ja investointituen osalta erilainen. Suunnitelman laajuutta voitaisiin myös suhteuttaa toimenpiteen laatuun ja laajuuteen nähden. Maaseutuvirasto antaisi 48 §:n 2 momentin nojalla tarkempia määräyksiä tukihakemukseen liitettävän suunnitelman esitystavasta sekä käytettävistä lomakkeista.

23 §. Porotalouden ja muun luontaiselinkeinon tuotanto-olosuhteet. Tuen myöntämiseksi edellytettäisiin, että tuen kohteena olevaa porotaloutta tai muuta luontaiselinkeinoa harjoitettaessa noudatetaan sellaisia asianomaista tuotannonalaa koskevia pakollisia vaatimuksia, jotka perustuvat ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevaan EU:n ja kansalliseen lainsäädäntöön. Hakijalta voitaisiin edellyttää selvitystä vaatimusten noudattamisesta. Tämän osoittamiseksi voitaisiin edellyttää tarvittaessa tuen myöntäneen viranomaisen tai eläinlääkärin suorittamaa tarkastusta.

Pykälän 2 momentissa annettaisiin valtuus valtioneuvoston asetuksella säätää vaatimusten noudattamista koskevasta selvityksestä. Siltä osin, kuin kysymys on luontaiselinkeinotilalla harjoitetusta sellaisesta maataloudesta, johon ei voida myöntää tukea maatalouden rakennetusta annetun lain nojalla, luontaiselinkeinona harjoitettuun maatalouteen kuitenkin sovellettaisiin maatalouden rakennetusta annetun lain 12 §:n 2 momentin nojalla säädetyjä tuotanto-olosuhteita koskevia vaatimuksia. Koska porotaloutta tai muuta luontaiselinkeinoa harjoittaville ei yleensä makseta tilatukia tai ympäristötukia, vaatimusten noudattamista ei voitaisi osoittaa tilatuen maksamisella tai täydentävien ehto-

jen noudattamisella. Näiltäkin elinkeinoharjoittajilta edellytettäisiin kuitenkin tuen saamiseksi vastaavan tasoista ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevaan EU:n ja kansalliseen perustuvan lainsäädännön pakollisten vaatimusten noudattamista.

5 luku **Porotalouden ja muun luontaiselinkeinon harjoittajan investointituki**

24 §. Elinkeinon harjoittajan investointituen kohteet ja tuen edellytykset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin investointituen kohteista. Elinkeinoharjoittajalle voitaisiin myöntää tukea sekä porotaloudessa että muun luontaiselinkeinon harjoittamisessa tarpeelliseen investointiin. Edellytyksenä olisi, että investointi lisää elinkeinotoiminnassa tehokkuutta, parantaa laatua, turvaa toimintaedellytyksiä tai helpottaa elinkeinon sopeutumista uusiin olosuhteisiin tai vaatimuksiin. Investoinnit voivat koskea irtaimen tai kiinteän omaisuuden hankintaa, kuitenkin vain niissä rajoissa, joita EU:n lainsäädäntö ja valtiontukisäännöt sallivat.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tukikelpoisista kustannuksista. Niiden tulisi olla investoinnista aiheutuvia ja investointiin nähden tarpeellisia ja kohtuullisia. Hyväksyttävien kustannusten enimmäismäärä voitaisiin määrittää investoinnin kohteeseen sovellettavien maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettävien yksikkökustannusten avulla. Muussa tapauksessa voitaisiin edellyttää selvitystä kustannusten perustumisesta tavanomaiseen hintatasoon.

Pykälän 3 momentissa annettaisiin valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin investointituella tuettavasta toiminnasta ja hyväksyttävistä kustannuksista. Tarkoitus on, että tukikelpoisina kohteina säilyisivät voimassa olevan rahoituslain 11 ja 12 §:n mukaiset investoinnit, joista tärkeimpiä ovat elinkeinon harjoittamisessa tarpeellisen rakennuksen rakentamisesta, laajentamisesta tai peruskorjaamisesta aiheutuvat kustannukset sekä maastoajoneuvojen ja muun elinkeinossa tarvittavan irtaimiston hankinta.

25 §. Investointituki. Pykälässä säädettäisiin tuen laskentatavasta ja tuen muodosta. Pykälän 1 momentin mukaan investointituki

myönnettäisiin prosentuaalisena osuutena tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista. Tukea voitaisiin kohdentaa eri investointikohteisiin kohdealueen, elinkeinon, ja tuen kohderyhmän perusteella ottaen huomioon lakiehdotuksen 1 §:ssä säädetty tavoitteet, porotaloudessa tai muussa luontoiselinkeinossa vallitseva markkinatilanne ja tuen rahoitukseen käytettävissä olevat varat. Samoin perustein eri kohteisiin olisi kohdennettavissa myös tuen muoto, taso ja enimmäismäärä. Toimenpidettä voitaisiin rahoittaa avustuksella, valtionlainalla tai korkotukilainalla. Tuki puolestaan voitaisiin myöntää avustuksena, valtionlainan lyhennyksiin, vakuudettomuuteen ja sen korkoon liittyvänä tukena, korkotukilainan korkotukena, valtiontakaukseen liittyvänä tukena taikka näiden yhdistelmänä.

Investointeihin voitaisiin myöntää sekä avustusta että lainamuotoista tukea sen mukaan kuin siitä varoja kohdennettaessa valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetäisiin. Avustuksen ja muun tuen ja lainan määrä laskettaisiin kuitenkin vain hyväksyttävistä enimmäiskustannuksista, joina käytettäisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettyjä yksikkökustannuksia silloin kun ne on asianomaiselle rakennuskohdelle vahvistettu. Rahoitus voisi kattaa hyväksyttävät kustannukset kokonaankin joissakin kohteissa. Sikäli kuin porojen hankintaa tuettaisiin, niihin myönnettäisiin pääsääntöisesti lainamuotoista tukea.

Nuoret alle 40-vuotiaat porotalouden harjoittajat on tarkoitus ottaa erityisesti huomioon siten, että heille voitaisiin myöntää tukea avustuksena kohteisiin, joissa tuen myöntämissä muille luontoiselinkeinonharjoittajille on tiukemmat edellytykset. Tällaisia kohteita olisivat sekä maastokulkuneuvojen että porojen hankinta. Tuen myöntämistä maastokulkuneuvojen hankintaan on kuitenkin tarkoitus helpottaa yleisestikin.

Poronhoitoalueen eteläosassa on koettu ongelmaksi tukikelpoisuuden edellytyksenä olevan 80 eloporon vähimmäismäärän saavuttaminen. Jotta nuoret porotalouden harjoittajat saavuttaisivat muita tukia koskevan 80 eloporon vähimmäisvaatimuksen, on tarkoituksenmukaista edistää tämän vähimmäismäärän saavuttamista. Toisaalta kuitenkin

kin tuki on tarkoitus kohdentaa henkilöille, jotka itse työskentelevät poronhoitotöissä. Tämä on tärkeää myös paliskuntien toimintaedellytysten turvaamiseksi. Siksi investointitukea alle 40-vuotiaalle porotalouden harjoittajalle voitaisiin myöntää vain, jos nuori elinkeinonharjoittaja samalla sitoutuu työskentelemään porotaloudessa paliskunnan hyväksi niin, että sen voidaan katsoa vastaavan vähimmäisporomäärästä puuttuvien porojen määrää. Tarkoitus on edellyttää porojen määrän korvaaminen työpäivillä, jotka tehdään paliskunnan hyväksi. Vähintään 80 eloporon määrä olisi kuitenkin saavutettava viimeistään viiden vuoden kuluessa tuen myöntämisestä. Tuen saajan olisi toimitettava määräajan päätyttyä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle selvitys eloporojensa määrästä.

Pykälän 2 momentissa annettaisiin valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin investointituen tasosta ja enimmäismäärästä, tuen muodosta sekä siitä, milloin valtionlaina voidaan myöntää kokonaan tai osaksi ilman vakuutta EY:n lainsäädännön ja valtiontukisääntöjen rajoissa. Siltä osin, kun vapautus vakuuden hankinnasta myönnettäisiin, laina voisi olla kokonaan ilman vakuutta. Se ei kuitenkaan estäisi luottolaitosta edellyttämästä vakuutta, jota se ei kuitenkaan lainaa myönnettäessä pidä täysin turvaavana.

6 luku Nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustuki

26 §. *Nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustuen edellytykset.* Porotalouden harjoittajalle myönnettävän aloitustuen edellytyksenä olisi, että nuori elinkeinonharjoittaja saa hallintaansa porotaloustilan ja ensimmäistä kertaa ryhtyy poronhoidosta vastaavaksi elinkeinonharjoittajaksi. Tämä vastaisi maatalouden rakennetuista annetun lain mukaista tilanpidon aloitustukea. Kumpikin tuki perustuisi maaseuturahastoa koskevan neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 22 artiklaan, jonka mukaan nuoren viljelijän aloitustukea voidaan myöntää henkilöille, jotka ovat alle 40-vuotiaita ja ryhtyvät ensimmäistä kertaa tilanpidosta vastaaviksi maatalousyrittäjiksi. Tukea voitaisiin myöntää myös muun luontoiselinkeinon harjoittajalle, joka saa hallin-

taansa muun luontaiselinkeinoon harjoittamiseen soveltuvan tilan ja ryhtyy ensimmäistä kertaa porotalouden yhteydessä muun luontaiselinkeinoon harjoittajaksi. Yksinomaan muiden luontaiselinkeinojen kuin porotalouden perusteella tukea ehdotetun lain perusteella ei voisi saada.

Voimassa olevassa aloitustukijärjestelmässä aloitustuen saamisen edellytyksenä tilan hankinnan lisäksi on porokarjan määrän lisääntyminen vähintään puolella, kuitenkin vähintään 80 eloporoa. Tämä on joissakin tilanteissa koettu ongelmalliseksi poronhoitoalueen pohjoisosassa. Toisaalta alueen eteläosissa 80 eloporomäärän saavuttamisessakin on usein vaikeuksia. Koska eläinkehittämisen tuen saamisen vähimmäismäärä ruokakuntaa kohden on kuitenkin 80 eloporoa, ei ole tarkoituksenmukaista luopua tästä vähimmäisporomäärästä. Sen vuoksi aloitustuen saamiseksi on tarkoitus edelleen vaatia tilan hankinnan lisäksi vähintään 80 eloporon määrää. Porojen hankinnan tai saamisen ajankohta vaihtelee kuitenkin suuresti ja monesti varsinkin poronhoitoalueen pohjoisosissa vanhemmat siirtävät poroja jo alaikäisille lapsilleen niin, että näillä on vähimmäisporomäärä ennen kuin he tulevat täysi-ikäisiksi. Elinkeinoon harjoittamisen aloittamisajankohta on siksi tarkoitus edelleen määrittää tilan hankinnan ajankohdan perusteella. Tämä on perusteltua senkin johdosta, että kyseessä on EU:n osaksi rahoittama tuki, joka edellä mainitun neuvoston asetuksen mukaan on tarkoitettu nimenomaan tilanpidon aloittamiseen. Jotta samalla tapahtuisi kuitenkin muutosta myös elinkeinoon harjoittamisen laajuudessa, edellytettäisiin edelleen, että poromäärä lisääntyisi vähintään puolella.

Pykälän 2 momentissa edellytettäisiin, että aloitustuen hakija on hakemuksen vireille tullessa alle 40-vuotias. Vaatimus johtuu edellä mainitun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 soveltamista koskevan komission asetuksen (EY) N:o 1974/2006 13 artiklan 1 kohdasta.

Pykälän 3 momenttiin sisältyisi valtuus valtioneuvoston asetuksella säätää tuettavasta toiminnasta. Asetuksella ei ole tarkoitus poiketa juurikaan niistä tilan hankintaa ja porojen määrää sekä elinkeinoon aloittamista koskevista vastaavista voimassa olevista sään-

nöksistä, jotka sisältyvät rahoituslain nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen 175/2000.

27 § Aloitustuen määrä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tuen muodosta ja määräytymistavasta. Tuki voisi olla kiinteä tasamääräinen tuki tai prosentuaalinen osuus tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista taikka näiden yhdistelmänä. Tuen muoto, taso ja enimmäismäärä voitaisiin määrittää kohdealueen, tuotannonalan tai tuen kohderyhmän perusteella ottaen huomioon 1 §:ssä säädetyt tavoitteet, porotaloudessa ja muissa luontaiselinkeinoissa tuotannonalalla vallitseva markkinatilanne tuen rahoitukseen käytettävissä olevat varat. Tuki voitaisiin myöntää avustuksena, valtionlainaan liittyvänä tukena tai korkotukilainan korkotukena, valtiontakauksena taikka näiden yhdistelmänä. EY:n osaksi rahoittamana tuki voitaisiin myöntää vain avustuksena. Muita tukimuotoja voitaisiin käyttää vain kansallisesti rahoitettuna.

Pykälän 2 momenttiin sisältyisi valtuus valtioneuvoston asetuksella säätää tarkemmin tuen muodosta ja enimmäismäärästä EU:n lainsäädännön asettamissa rajoissa. Aloitustuen tasosta ja hyväksyttävistä kustannuksista voitaisiin säätää valtioneuvoston asetuksella edellä tarkoitetuissa rajoissa.

Maaseudun kehittämistä koskevan neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 liitteen mukaan yhteisön osaksi rahoittamana aloitustukena voidaan myöntää avustuksena enintään 40 000 euroa ja korkotukena enintään 40 000 euroa, yhteensä kuitenkin enintään 70 000 euroa.

Voimassa olevassa rahoituslain mukaisessa tukijärjestelmässä aloitustuen enimmäismäärä avustuksena on 25 000 euroa ja korkotukena samoin enintään 25 000 euroa. Aloitustuen enimmäismääriä ei ole tarkoitus muuttaa.

7 luku **Elinkeinoonharjoittajan asunnonrakentamistuki**

28 §. Asunnonrakentamistuen edellytykset. Pykälän 1 momentin mukaan asunnonrakentamistukea voitaisiin myöntää porotalouden tai muun luontaiselinkeinoon harjoittajalle sellaiseen investointiin, jonka tarkoituksena on

porotaloustan tai luontaiselinkeinotilan asunto-olojen parantaminen. Tukea ei kuitenkaan myönnettäisi, jos tarkoitukseen voidaan myöntää muuta tukea julkisista varoista. Lakiehdotuksen mukainen rahoitus ja siihen liittyvä tuki olisi toisin sanoen toissijaista tuettava rahoitusta. Jos tarkoitukseen olisi saattavissa esimerkiksi ympäristöministeriön hallinnonalan korkotukilainaa, asunnonrakentamistukea ei myönnetä. Samoin olisi laita, jos maatalous on niin laajaa, että tarkoitukseen olisi mahdollista saada asuntorahoitusta maa-seutuelinkeinojen rahoituslain nojalla. Olennaista rahoituksessa olisi edelleen, että kyseessä on selvästi porotalous- tai luontaiselinkeinotila. Painopiste asuntorahoituksessa on tarkoitus asettaa olemassa olevan asuntokannan peruskorjaamiseen.

Pykälän 2 momentin mukaan asunnonrakentamistuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että tuen kohteena olevaa asuntoa käytetään hakijan, tämän perheenjäsenten tai tilan sukupolvenvaihdon yhteydessä elinkeinonharjoittamisesta luopuvan vakinaisena asuntona. Porotalouden tai muun luontaiselinkeinon harjoittajan ja hänen perheensä oma asumistarve on ensisijainen peruste tuen myöntämiselle. Perheenjäsenellä tarkoitettaisiin hakijan puolisoa sekä heidän alaikäisiä lapsiaan taikka hakijan tai toisen puolison alaikäisiä lapsia. Perheenjäsenen edellytetään asuvan samassa taloudessa. Myös niin sanotun syytinkiasunnon rakentamisen rahoitus sukupolvenvaihdokseen liittyen olisi lisäksi mahdollista. Asunnon tulisi olla kooltaan ja varustelultaan tarkoituksenmukaisessa suhteessa edellä tarkoitettuun käyttötarkoitukseen sekä sijaita elinkeinon harjoittamisen kannalta tarkoituksenmukaisesti. Lisäksi tuen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa voitaisiin ottaa huomioon asuinrakennuksen vaatimat tie-, sähköistys- ja vesihuoltojärjestelyt.

Pykälän 3 momentissa annettaisiin valtuus valtioneuvoston asetuksella säätää tarkemmin tuen myöntämisen edellytyksistä, tuen kohteena olevan asunnon koosta ja käyttötarvoksesta sekä hyväksyttävistä kustannuksista. Tarkoitus on, että asuntorakentamisen tukemisessa noudatettaisiin samoja periaatteita kuin rahoituslain 13 §:n mukaisessa asuntorahoitusjärjestelmässä. Maatilan asunto-olojen parantamisen tukemisesta annetulla

valtioneuvoston asetuksella (302/2009) asunnon tukikelpoiseksi asuinalueeksi on säädetty enintään 120 neliometriä. Asuinalue on kuitenkin enintään 180, jos hakijaruokakunnan henkilöluku on enemmän kuin kuusi henkilöä tai jos tuen kohteena on asunnonrakennuksen peruskorjaus. Tukikelpoinen asuinalue vastaisi ympäristöministeriön hallinnonalan tukijärjestelmän tuettavia asuinalueita, mutta muutoin tarkoitus ei ole asetuksella olennaisesti muuttaa tukikelpoisen asuinrakennuksen määrittelyä voimassa olevista säännöksistä.

29 §. Taloudellinen tarkoituksenmukaisuus Pykälän 1 momentissa asunnonrakentamistuen myöntämisen edellytykseksi asetettaisiin tukemisen tarkoituksenmukaisuus ottaen huomioon hakijan taloudelliset olosuhteet. Tällöin tarkasteltaisiin hakijan ja hänen puolisonsa 16 §:ssä tarkoitettuja kokonaistuloja sekä rakennushankkeen laajuutta ja kustannuksia hakijan asunnontarpeen suhteen. Kokonaistuloilla tarkoitetaan hakijan ja hänen puolisonsa kaikkia tuloja, joiden enimmäismäärästä säädetään 16 §:n 3 momentin nojalla.

30 §. Asunnonrakentamistuen määrä. Pykälän I momentissa säädettäisiin tukimuodoista ja tuen määräytymisperusteista. Asunnonrakentamistuki myönnettäisiin valtionlainaan liittyvänä tukena taikka korkotukena ja valtiontakauksena. Erityisestä syystä tuki voitaisiin myöntää avustuksena. Tällainen syy voisi olla rakennuskohteen sijainti luontaiselinkeinoalueella. Tukea voitaisiin myöntää asuntorakentamisesta ja siihen liittyvistä sähköistys- ja vesihuoltotoimenpiteistä aiheutuviin tarpeellisiin ja kohtuullisiin kustannuksiin. Tuki myönnettäisiin prosentuaalisena osuutena tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävien kustannusten enimmäismäärä voitaisiin määrittellä yksikkökustannusten avulla. Niistä säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Toimenpiteistä, joihin ei ole yksikkökustannuksia, voitaisiin edellyttää selvitystä kustannusten perustumisesta tavanomaiseen hintatasoon.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin hyväksyttävistä kustannuksista sekä tukitasosta, tuen määrästä ja sen muodosta. Voimassa olevassa asuntorahoitusjär-

jestelmässä tuen perusteena ovat yksikkökustannukset tai, jos hyväksytty kustannusarvio on alempi, kustannusarvio. Ainoastaan luontaiselinkeinoalueella asuntorakentamisessa on käytetty tukimuotona avustusta siten, että enimmäisavustus on ollut 10 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Muualla poronhoitoalueella on ollut mahdollista saada vain valtionlainaa enintään 80 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista ja siihen liittyvää tukea. Tarkoitus on jatkaa samoin tukimuodon ja tukitasoin. Avustuksen enimmäismäärä luontaiselinkeinoalueella peruskorjauksista tuettaessa on kuitenkin tarkoitus nostaa 20 prosenttiin. Lisäksi olisi mahdollista tarvittaessa käyttää korkotukilainoja ja niihin liittyvää valtiontakausta.

8 luku Paliskunnan tuet

31 §. Paliskunnan investointituki. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin paliskunnalle myönnettävän investointituen edellytyksistä. Paliskuntien investointituet lukuun ottamatta uuden poroteurastamon rakentamisen tukemista säilyisivät pääosin ennallaan. Myöskään olemassa olevan poroteurastamon laajentamista ei enää tuettaisi porotalouden rakennetukilainsäädännön nojalla. Tukeminen olisi kuitenkin mahdollista edelleen, mutta maaseudun tukemisesta annetun lain nojalla.

Tuettavien investointien tulisi olla tarpeellisia niiden poronhoitoon liittyvien tehtävien suorittamiseksi, jotka poronhoitolaissa säädetään paliskunnan velvollisuudeksi tai jotka muuten ovat paliskunnan poronhoidossa tarpeellisia. Poronhoitolain mukaan paliskunnan on huolehdittava muun muassa siitä, että paliskunnan osakkaiden porot hoidetaan paliskunnan alueella ja että paliskunnan osakkaiden harjoittamaan poronhoitoon kuuluvat työt tulevat tehdyiksi. Paliskunnan on myös estettävä paliskunnan osakkaiden poroja tekemästä vahinkoa ja menemästä toisten paliskuntien alueelle samoin kuin suoritettava muutkin sille poronhoitolaissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä ja määräyksissä annetut tehtävät.

Pykälän 2 momentin mukaan investointitukea voitaisiin myöntää ensinnäkin poronhoidossa tarpeellisen aidan rakentamiseen ja peruskorjaamiseen. Tällaisia aitoja olisivat

edelleen voimassa olevan rahoituslain 15 §:n 1 momentin mukaiset este-, merkintä-, erotus-, syöttö-, laidun- suoja-aidat. Lisäksi tukea voitaisiin myöntää työaitoja varten. Tukea voitaisiin myöntää myös poroteurastamon peruskorjaamiseen. Käytännössä tukikelpoisia olisivat paliskunnan omistamat teurastamot, joiden rakentamista on tuettu aikaisemman porotalouden rahoitusta koskevan lainsäädännön nojalla. Samoin tukea voitaisiin myöntää poronhoidossa tarpeellisen muun rakennuksen kuin teurastamon rakentamiseen, laajentamiseen ja peruskorjaamiseen. Tällaisia rakennuksia olisivat erityisesti työpaikka-asunnot, joita tarvitaan poronhoitotöissä poroja paimennettaessa. Sekä teurastamon että muun rakennuksen, rakennelman tai rakenteen käyttämisessä välttämättömän tie- tai vesihuoltoliittymän tai vastaavan muun liittymän hankintaan ja rakentamiseen voitaisiin myös myöntää tukea samoin kuin sellaisen irtaimiston hankintaan, jolla helpotetaan poronhoitotöitä, mahdollistetaan investointien käyttäminen tai vähennetään poronhoidosta aiheutuvia kustannuksia. Tällaista irtaimistoa ovat varsinkin maastokuluneuvot sekä viestintävälineet ja muuhun poronhoidon automatisointiin liittyvät välineet ja ohjelmat. Kohteet vastaisivat rahoituslain 15 §:n 2 momentin ja 16 §:n mukaisia tukikohteita.

Pykälän 3 momentin mukaan avustusta ei edelleenkaan myönnettäisi esteaitojen rakentamiseen valtakunnan rajalle tai tällaisten aitojen kunnossapitoon. Niitä rahoitettaisiin jatkossakin kansainvälisten sopimusten perusteella. Rajoite sisältyy myös rahoituslakiin.

Pykälän 4 momentissa annettaisiin valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin tuettavasta toiminnasta, hyväksyttävistä kustannuksista ja avustuksen määrästä. Asetuksella on tarkoitus täsmentää 1 momentissa tarkoitettuja tukikohteita siten, että ne vastaisivat voimassa olevaan tukijärjestelmään sisältyviä kohteita. Tuki myönnettäisiin edelleen avustuksena. Avustuksen enimmäismäärä on tarkoitus myös pitää pääosin ennallaan. Avustuksen enimmäismäärä vaihtelisi tukikohteittain 50 prosentista 70 prosenttiin ottaen kuitenkin huomioon EU:n lainsäädännöstä johtuvat rajoitteet.

32 §. *Paliskunnan aitojen kunnossapitotuki.* Pykälän 1 momentin mukaan paliskunnalle voitaisiin myöntää tukea ehdotetun lain 31 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen aitojen kunnossapitoon. Tuen tarve arvioitaisiin paliskunnan hoidettavana olevien aitojen määrän, iän, kunnan ja tarpeellisuuden perusteella. Tukikohde on uusi. Tarkoituksena on helpottaa paliskuntien mahdollisuuksia saada tarvittaessa työntekijöitä korjaamaan aitoja erityisesti silloin, kun rikkoutuneesta aidasta on vaara aiheutua vahinkoa toisille. Lisäksi tuki helpottaisi muutenkin paliskuntien hoito- ja järjestämistä.

Pykälän 2 momentin mukaan tuki myönnettäisiin hyväksytyjen kustannusten perusteella. Tuki voitaisiin myöntää kiinteämääräisenä tukena.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin ensinnäkin tuen edellytyksistä. Näihin kuuluisi ainakin paliskunnalta vaadittava aitojen hoitosuunnitelma ja investointisuunnitelma. Asetuksella säädettäisiin myös hyväksyttävistä kustannuksista ja tuen enimmäismäärästä. Tuki myönnettäisiin avustuksena ja se maksettaisiin vain syntyneiden kustannusten perusteella. Tukea hakiessaan paliskunnan olisi esitettävä arvio niistä kunnossapitotöistä ja niiden kustannuksista, joita se aikoo hakuvuonna suorittaa. Tukikelpoisia olisivat kunnossapitotöissä käytettävien aineiden, maastajoneuvojen käytön sekä työpalkkojen kustannukset. Viimeksi mainittuihin kuuluisivat myös välilliset työvoimakustannukset.

9 luku Tutkimusrahoitus

33 §. *Rahoitettavat tutkimukset ja selvitykset.* Pykälän 1 momentin mukaan ehdotetun lain nojalla voitaisiin maatilatalouden kehittämisrahaston varoin edelleen rahoittaa porotalouden ja luontaiselinkeinojen toimintaedellytyksiä ja kehittämistoimintaa koskevien tutkimusten ja selvitysten suorittamista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tutkimustoimintaa ohjaamaan ja seuraamaan asetavasta neuvottelukunnasta. Maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä on toiminut neuvottelukunta, jonka tehtäviin on kuulunut tutkimusvarojen jakamista ja käyttämistä

koskevat asiat. Neuvottelukunnan on tullut toimia ministeriön apuna. Neuvottelukunnan on asettanut maa- ja metsätalousministeriö. Ennen kuin maa- ja metsätalousministeriö päättää tutkimusrahoituksen myöntämisestä, sen on tullut saada asiassa neuvottelukunnan lausunto. Neuvottelukunnasta säädetään rahoituslain nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen (175/2000) 89 §:ssä. Mahdollisuus asettaa neuvottelukunta ehdotetaan otettavaksi lakiin. Neuvottelukunnan tehtävät säilyisivät ennallaan.

Pykälän 3 momentin mukaan rahoituksesta tiedottamiseen, hakemiseen, myöntämiseen, maksamiseen, valvontaan ja takaisinperintään sovellettaisiin, mitä valtioneuvoston asetuksen (688/2001) säädetään. Tutkimustoiminnan rahoitusmenettelyyn sovellettaisiin tällöin pääosin samoja sääntöjä kuin vastaavaan maataloutta koskevaan tutkimukseen valtakunnallisen maaseudun kehittämisen ja tutkimuksen sekä maa- ja elintarviketalouden tutkimuksen rahoituksesta annetun lain (1477/2007) mukaan. Ehdotetusta laista tutkimusrahoitukseen sovellettaisiin vain 49 §:ää, 50 §:n 1 momenttia, 53 §:n 1 momenttia sekä 54 ja 58 §:ää.

Pykälän 4 momentissa annettaisiin valtuus valtioneuvoston asetuksella säätää tarkemmin rahoituksesta, rahoitettavista tutkimuksista ja selvityksistä, hyväksyttävistä kustannuksista, rahoituksen muodosta sekä neuvottelukunnan asettamisesta ja tehtävistä. Valtioneuvoston asetuksella täsmennettäisiin tutkimukselta vaadittavaa kokonaisrahoitusta ja tuettaville tutkimuksille ja selvityksille asetettavia tutkimuskohteita ja laatua koskevia vaatimuksia. Asetuksella säädettäisiin rahoituksen muodosta, joka voisi olla valtion talousarvion ulkopuolisille tahoille myönnettävä avustus tai rahoituspäätöksellä tehty siirto maatilatalouden kehittämisrahastosta valtion talousarvion piirissä olevalle taholle. Asetukselle täsmennettäisiin hyväksyttävistä kustannuksista muun muassa siten, ettei tutkimusrahoituksella voi rahoittaa vähäisiä hankintoja lukuun ottamatta investointeja. Neuvottelukunnasta säädettäisiin pääsääntöisesti vastaavalla tavalla kuin voimassa olevassa asetuksessakin.

10 luku **Tukimuodot**

34 §. Tukimuodot. Pykälän mukaan yksityisen elinkeinonharjoittajan tukimuotoina voitaisiin käyttää avustusta ja valtionlainaan liittyvää tukea, joka voi olla korkoetuus, korkovapaus, lyhennyksen vapaavuosi, lyhennyksen lykkäys tai valtionlainan täysi tai osittainen vakuudettomuus. Lisäksi tukimuotona voitaisiin käyttää korkotukilainan korkotukea, valtiontakaukseen liittyvä tukea, luottojen ehtojen muutosta vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä ja valtionmaan käyttöön liittyvää etuutta. Ehdotetut tukimuodot sisältyvät myös rahoituslakiin. Korkotuki ja valtiontakaus mahdollisina tukimuotoina voisivat kuitenkin olla tukimuotoina myös muissa kuin taloudellisten vaikeuksien helpotuksiin liittyvissä toimenpiteissä. Muutoin tukimuotoja käytettäisiin samoin kuin voimassa olevaan lakiin perustuvissa tukijärjestelmissä.

Tutkimusrahoituksen tukimuotoina olisivat avustus ja varojen siirto maatilatalouden kehittämisrahastosta valtion budjettitalouden piirissä olevalle rahoituksen saajalle.

11 luku **Lainaan liittyvän tuen myöntämisen erityiset edellytykset**

35 §. Luotonantaja. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin hyväksytystä luotonantajasta. Vain hyväksytyt luotonantajan myöntämää lainaa varten voitaisiin myöntää tukea. Hyväksytty luotonantaja määriteltäisiin lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin 16 kohdassa ja se olisi luottolaitos, jonka Maaseutuvirasto on hyväksynyt maatalouden rakennetuista annetun lain 52 §:n mukaisesti. Tavanomaista pankkitoimintaa harjoittavat yhteisö Suomessa on pääsääntöisesti hyväksytty toimimaan tuettujen lainojen myöntäjinä.

Vain hyväksytty luotonantaja voisi pykälän 2 momentin mukaan myöntää lainan valtionlainana maa- ja metsätalousministeriön osoittamista maatilatalouden kehittämisrahaston varoista (*valtionlainat*) tai sellaisena muuna lainana, johon liittyy tuki. Laina voitaisiin myöntää vasta sen jälkeen, kun tukipäätös on tehty, sen jälkeen, kun tukipäätös on tehty. Menettely vastaa rahoituslain mukaista lainoitusmenettelyä.

36 §. Valtionlainan myöntämisen edellytykset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valtionlainojen myöntämisestä. Valtionlaina voitaisiin myöntää maatilatalouden kehittämisrahastosta. Valtionlainojen myöntämisvaltuus vahvistetaan vuosittain kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa. Lainat olisi myönnettävä valtuuden rajoissa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättäisi valtionlainan enimmäismäärästä antaessaan tukipäätöksen. Enimmäismäärä ei saisi ylittää luotonantajan hyväksymää enimmäismäärää. Tämä tarkoittaisi myös, ettei tukipäätöksellä voitaisi hyväksyä valtionlainaa myönnettäväksi, ellei luottolaitos olisi etukäteen hyväksynyt lainamäärää. Menettely vastaa voimassa olevan rahoituslain mukaista lainoitusmenettelyä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin valtionlainan ehdoista. Lainaehdot säilyisivät rahoituslain 21 §:n 2 momentin ja 27 §:n 1 momentin mukaisina. Valtionlainana voitaisiin myöntää vain sellainen laina, jonka laina-aika on enintään 30 vuotta. Valtionlainan kokonaiskorko voisi olla enintään valtioneuvoston asetuksella säädettävän viitekoron ja siihen lisättävän kiinteän prosenttiyksikömäärän summa. Lainansaajan olisi maksettava korkoetuuden verran kokonaiskorkoa alempaa korkoa. Lainansaajan olisi kuitenkin aina maksettava vähintään vähimmäiskoron suuruisa korkoa. Vuotuinen vähimmäiskorko olisi edelleen yksi prosentti. Lisäksi valtionlainan määrää rajoitettaisiin siten, ettei se saisi yhdessä samaan tarkoitukseen myönnetyn avustuksen ja muun tuen, lukuun ottamatta lainaan liittyvää tukea, kanssa ylittää tuettavan toimenpiteen hyväksyttäviä kustannuksia.

Pykälän 3 momentissa annettaisiin valtuus valtioneuvoston asetuksella säätää tarkemmin valtionlainan enimmäismäärästä, viitekorosta, kiinteästä viitekorkoon lisättävästä prosenttiyksiköstä sekä koron ja lainansaajan maksaman koron muuttumisesta. Valtionlainan enimmäismääräksi on tarkoitus elinkeinotoiminnan investoinneissa asettaa 80 prosenttia siten, että valtionlainan ja avustuksen yhteismäärä ei saisi ylittää mainittua määrää. Aloitustukeen liittyvä laina, joka myönnettäisiin maanhankintaan, ei myöskään voisi ylittää kustannusten täyteen kattavuuteen. Sen si-

jaan asuntorahoituksessa se olisi mahdollista. Viitekorkona käytettäisiin kuuden kuukauden ja 12 kuukauden helibor-korkoja, kuten rahoituslain nojallakin on säädetty. Samoin viitekorkoon lisättävä kiinteä prosenttiyksikkömäärä on tarkoitus säilyttää ennallaan. Lainansaajan maksama korko olisi vaihtuva ja muuttuisi viitekoron muuttuessa. Lisäksi korko voisi muuttua sen johdosta, että lainaan liittyvä tuki tulee käytetyksi loppuun ennen laina-ajan päättymistä.

37 §. Valtionlainaan sisältyvä tuki. Pykälässä säädettäisiin valtionlainaan sisältyvän tuen määräytymisestä. Pykälän 1 momenttiin sisältyisi pääsääntö, jonka mukaan valtionlainaan tukena voisi sisältyä korkoetuus, korkovapaus, yksi tai useampi lyhennyksen vapaavuosi ja vapautus velvollisuudesta hankkia valtionlainalla vakuus. Valtionlainan tukimuotoja voitaisiin myös yhdistää samassa valtionlainassa. Tällöin olisi kuitenkin otettava huomioon tuen enimmäismäärää koskevat rajoitukset.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin erityisesti korkoetuudesta ja sen määrästä. Korkoetuus on valtionlainan kokonaiskoron ja lainansaajan maksaman koron erotus. Se olisi viisi prosenttiyksikköä ja jatkuisi, kunnes lainaan liittyvä tuki on tullut käytetyksi loppuun. Lainan saajan olisi kuitenkin maksettava lainasta vähintään yhden prosentin vuotista korkoa. Korkoetuus olisi näin ollen pienempi sinä aikana, jona kokonaiskorko alittaa kuusi prosenttia. Valtionlainaan liittyvän tuen loputtua tuensaajan olisi maksettava valtionlainasta kokonaiskoron suuruista korkoa. Korkoetuuden määrä ja vähimmäiskorko vastaisivat rahoituslain ja sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen 175/2000 mukaisia vastaavia lainaehtoja. Tukipäätöksessä laina-aika on edelleen tarkoitus mitoitaa niin, että korkoetuus säännönmukaisin lyhennyksin riittäisi koko laina-ajaksi.

Pykälän 3 momentissa edellytettäisiin, että luotonantaja on hyväksynyt tukihakemukseen sisältyvän valtionlainan määrän ja lainaehdot. Tämä olisi tärkeää sen vuoksi, että luotonantaja vastaa valtioon nähden lainan takaisinmaksusta.

Pykälän 4 momentissa annettaisiin valtuus valtioneuvoston asetuksella säätää tarkemmin korkoetuuden, korkovapauden, vapaa-

vuosien ja vakuudettomuuden arvon määrittelystä, vapaavuosien määrästä, tuen käytöstä laina-aikana sekä luotonantajan lainaehtoja koskevasta hyväksynnästä. Tarkoitus on jatkaa rahoituslain ja valtioneuvoston asetuksen 175/2000 mukaista menettelyä.

Korkoetuus laskettaisiin siten, että lainaajalta korkojaksoihin sisältyvän korkoetuuden määrät laskettaisiin yhteen ja summa diskontattaisiin nykyarvoon. Nykyarvoinen korkoetuus olisi perusteena arvioitaessa myönnettävän tuen suhdetta siihen tuen enimmäismäärään, joka haettuun kohteeseen on mahdollista myöntää. Sen sijaan tuen käytön perusteena olisi nimellisarvoinen tuki, jota siis luottolaitos seuraisi. Myönnettäessä korkovapautta siltä ajalta, jolta vapautus myönnetään, maksettavaa korkoa ei veloiteta lainansaajalta lainkaan. Sama koskee lyhennyksen vapaavuosia. Vapaavuosia voitaisiin myöntää enintään kolme. Tuki muodostuisi siitä lyhennyksen tai lyhennysten määrästä, jotka jätetään panematta maksuun ja kuitataan velasta vapaavuosina.

Vakuudettomuuden arvo puolestaan määräytyisi prosentuaalisena osuutena siitä lainasta tai lainan osasta, joka sallittaisiin myöntää ilman pankkitoiminnassa yleisesti käytettävää vakuutta. Vakuudettomuuden arvon määrittelyssä käytetty kerroin on rahoituslakiin perustuvassa valtionlainoituksessa yksi prosentti lainan määrästä, jos lainalle ei edellytetä lainkaan hankittavaksi tällaista vakuutta, ja 0,45 prosenttia valtionlainan määrästä, jos vakuudetta voi olla vain osa lainasta. Kerrointa ei ole tarkoitus muuttaa, jollei EU:n lainsäädännöstä ja valtioneuvoston päätöksistä muuta johdu.

Samoin säädettäisiin lainaan liittyvien eri tukimuotojen enimmäismäärästä sekä muun muassa siitä, missä järjestyksessä valtionlainaan liittyvät eri tukimuodot käytetään ja tuki loppuu. Lisäksi asetuksella säädettäisiin siitä, miten tuen hakijan on hankittava luotonantajan hyväksyntä haettavan lainan myöntämiselle.

38 §. Korkotuen myöntämisen edellytykset. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi niistä rajoitteista, joita lainalle asetetaan, jotta sille voitaisiin myöntää korkotukea. Lainoja voitaisiin ensinnäkin myöntää vain valtion talousarviossa vuosittain vahvistetun korkotuki-

lainojen myöntämisvaltuuden rajoissa. Lisäksi korkotuki voitaisiin myöntää vain lainalle, jonka laina-aika on enintään 30 vuotta. Lainan kokonaiskorkeo saisi olla enintään sellaisen koron suuruinen, joka vastaa hyväksytyyn luotonantajan samanlaisiin tarkoituksiin myöntämien normaaliehtoisten lainojen korkoa ja johon on lisätty korkotukilainojen myöntämisestä ja hoitamisesta aiheutuvat ylimääräiset kustannukset. Lisäksi lainamäärä yhdessä samaan tarkoitukseen myönnetyn avustuksen ja muun tuen kuin lainaan liittyvän tuen kanssa ei saa ylittää tuettavan toimenpiteen hyväksyttävien kustannuksien. Vastaavat rajoitteet sisältyvät myös voimassa olevaan rahoituslain 26 §:n 1 momenttiin ja 27 §:n 1 momenttiin.

39 §. Korkotuki. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin korkotuen määrästä ja lainan vähimmäiskorosta. Korkotuki olisi neljä prosenttiyksikköä. Edellytyksenä olisi kuitenkin, että lainan saaja maksaa lainasta vähintään yhden prosentin vuotuista korkoa. Jos lainan korko jossakin vaiheessa laina-aikana on vähemmän kuin viisi prosenttia, korkotukea maksetaan tältä ajalta vähemmän. Korotuen loputtua lainan saajan olisi maksettava lainasta luotonantajan kanssa sovittua korkoa. Korkotukea ei myönnettäisi kustannuksiin, jotka aiheutuvat ulkomaan valuutan määräisen luoton valuuttakurssin muutoksesta. Käytännössä tämä tuskin tulee kysymykseen, koska valuuttalainoja ei ennen euroon siirtymistäkään juuri lainkaan käytetty tuetuissa lainoissa. Korkotuen edellytykset vastaisivat voimassa olevaan rahoituslain 26 §:n 2 momenttiin sisältyviä vastaavia edellytyksiä.

Pykälän 2 momentin mukaan korkotuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että luotonantaja on hyväksynyt tukihakemukseen sisältyvän korkotukilainan määrän ja lainaehdot. Menettely olisi sama kuin valtionlainaa myönnettäessä ja vastaisi rahoituslain mukaista menettelyä.

Pykälän 3 momentissa annettaisiin valtuus valtioneuvoston asetuksella säätää tarkemmin korkotukilainan enimmäismäärästä, korkotuen määrittelystä, korkotuen käytöstä sekä luotonantajan lainaehdoista koskevasta hyväksynnästä. Korkotukea käytettäisiin lähinnä siinä tilanteessa, että maatilatalouden kehittämistärahaston varojen käyttöä valtionlai-

noihin ei pidettäisi tarkoituksenmukaisena. Korkotuen määrä laskettaisiin vastaavalla tavalla kuin valtionlainan korkoetuus. Menettely vastaisi maatalouden rakennetuista annetun lain mukaista korkotuen määrän määrittelyä. Luotonantajan hyväksyntä korkotukilainalle vaadittaisiin samalla tavalla kuin valtionlainaa myönnettäessä.

40 §. Korkotukilainan koron arviointi. Pykälän mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi pyytää Maaseutuvirastoa arvioimaan haetun lainan koron, jos sillä on aiheutta epäillä, että lainan korko ylittää ehdotetun lain 38 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua koron. Tällöin luotonantajan olisi toimitettava Maaseutuvirastolle sen asiassa pyytämä selvitys. Mahdollisuus sisältyy voimassa olevaan rahoituslain mukaiseen tukimenettelyyn. Seurannasta vastaavana viranomaisena Maaseutuvirastolla on käytännössä paremmat mahdollisuudet arvioida kulloistakin korkotilannetta ja yksittäisen lainan suhdetta siihen kuin tukea myöntävällä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.

12 luku **Valtiontakauksen myöntäminen**

41 §. Valtiontakauksen enimmäismäärä. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi valtiontakauksen kohteena olevien lainojen kokonaispääoman enimmäismäärästä. Valtiontakaus voitaisiin myöntää vain maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa vuosittain vahvistetun lainojen pääoman enimmäismäärän rajoissa. Lisäksi valtiontakauksen kohteena olevien lainojen pääomaa saisi samanaikaisesti olla maksamatta enintään 80 miljoonaa euroa. Tähän määrään luettaisiin myös lainat, jotka on myönnetty maatalouden rakennetuista annetun lain ja sitä vastaavan aikaisemman lainsäädännön nojalla. Samoin siihen laskettaisiin mukaan sellaisten lainojen pääoma, johon kohdistuvan takaajan vastuun toteutumisesta aiheutuvat menot katetaan maatilatalouden kehittämisrahaston varoista. Tällaisia lainoja ovat muun muassa rahoituslain mukaisesti määräämisiin maksuhelpotuksiin myönnettyjen lainojen valtiontakaukset.

42 §. Valtiontakauksen myöntämisen edellytykset. Pykälän 1 momentin mukaan valti-

ontakaus voitaisiin myöntää korkotukilainan tai muun normaaliehtoisen lainan pääoman, koron sekä muiden luottoehtojen mukaisten maksujen suoritusten vakuudeksi. Valtiontakaus voitaisiin tukimuotona yhdistää korkotukeen tai se voitaisiin myöntää normaaliehtoiseen lainaan liittyvien suoritusten vakuudeksi. Valtiontakauksen määrä ei saisi ylittää tuettavan toimenpiteen kokonaiskustannuksia.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston myöntämisen edellytyksenä olisi, että hakijalla ei ole porotaloustilan tai luontaiselinkeinotilan hallintaan, sijaintiin tai muihin vastaaviin syihin liittyen lainan saamiseksi riittäviä vakuuksia tai että lainan hakijalla ei ole lainkaan vakuudeksi soveltuvaa omaisuutta. Valtiontakauksista ei myönnettäisi, jos hakijalla on käytettävissään riittävästi muuta vakuudeksi käypää omaisuutta. Vakuudeksi soveltuvaan omaisuuteen luettaisiin myös hakijan omistamat porot ja hänen muu omaisuutensa, myös sellainen, jota tarvitaan tuotantotoiminnassa.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston myöntämisen edellytyksenä olisi lisäksi, että takauksen kohteena olevaan toimintaan ei liity merkittäviä riskejä. Tällä tarkoitetaan sitä, että valtioneuvoston myöntävän tuen kohteena olevan elinkeinotoiminta tulisi olla taloudellisesti ja toiminnallisesti vakaata. Tarkoituksena ei ole siirtää elinkeinotoiminnan toiminnallisia riskejä valtiolle, vaan helpottaa sellaisten elinkeinonharjoittajien rahoituksensaantia, joiden toiminta on vakaata, mutta vakuudeksi soveltuva omaisuus puuttuu kokonaan tai osaksi, mikä vaikeuttaa rahoituksen saantia. Hakijan olisi myös asetettava vastavakuus valtioneuvostolle. Vastavakuuden ei tarvitsisi olla turvaava. Vastavakuus voisi käytännössä olla esimerkiksi kiinnitys sellaiseen omaisuuteen, johon jo on vahvistettu kiinnityksiä merkittävään osaan siitä määrästä, jota luottolaitokset pitävät omaisuuden vakuusarvona. Lainan ensisijainen vakuus ja vastavakuus eivät kuitenkaan yleensä voisi kohdistua kiinnityksinä samaan kiinteistöön. Lisäksi edellytyksenä olisi, että luotonantaja antaa tukihakemuksessa esitetyistä lainaa koskevista tiedoista puoltavan lausunnon.

Pykälän 4 momenttiin sisältyisi valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin valtioneuvoston tuettavasta toiminnasta, valtioneuvoston enimmäismäärästä ja valtioneuvoston sisältyvän tuen määrittelystä EU:n valtioneuvoston täyttämiseksi. Tarkoituksena on tässä yhteydessä ottaa huomioon enimmäismäärä, johon valtioneuvoston kohteena oleva laina yhdessä samaan tarkoitukseen myönnetyn avustuksen kanssa saanut nousta. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin vastavakuudesta sekä valtioneuvoston myöntämiseen liittyvien riskien arvioinnista. Valtioneuvoston sisältyvän tuen laskennallisesta määrästä säädettäisiin EU:n lainsäädännön ja valtioneuvoston rajoissa.

13 luku Tuen ehdot

43 §. Toimenpiteen toteutusaika. Pykälässä säädettäisiin tuettavien toimenpiteiden toteuttamisajasta. Tuen myöntämisen ehtona olisi, että toimenpide toteutetaan kokonaisuudessaan kahden vuoden kuluessa tuen myöntämisestä. Myönnettäessä tukea nuorelle elinkeinonharjoittajalle elinkeinon aloittamiseen tuettavana toimenpiteenä pidetään tällöin tilan ja porojen hankintaa. Määräaika ei koski vapaaehtoista velkajärjestelyä eikä tutkimusta.

Tuettavan toimenpiteen toteuttamiselle voitaisiin kuitenkin asettaa lyhyempi määräaika, jos se on toimenpiteen toteutustavan tai toiminnan luonteen kannalta perusteltua. Lyhyempi toteuttamisaika voisi tulla kysymykseen varsinkin aitojen kunnostamisessa ja sellaisten suoja-aitojen rakentamisessa, joiden toteuttamisella on erityinen kiire vahinkojen välttämiseksi. Samoin irtaimistohankinnoissa lyhyempi toteutusaika voisi tulla kysymykseen. Jos tukea on myönnetty rakentamisinvestoinnin yhteydessä irtaimiston hankintaan eikä hankintaa voida toteuttaa ennen rakentamisinvestoinnin valmistumista, laskettaisiin määräaika rakentamisinvestoinnin valmistumisesta.

Pykälän 2 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi pidentää edellä tarkoitettua määräaikaa hakemuksesta. Edellytyksenä olisi, että hakemus on tehty ennen määräajan päättymistä. Lisäksi vaadit-

taisiin, että tuettavan toimenpiteen toteuttaminen on aloitettu edellä tarkoitettussa määräajassa. Määräaikaa pidennettäisiin vain, jos siihen on hyväksyttävä syy. Määräaikaa voitaisiin pidentää enintään kaksi kertaa ja kerralla enintään vuodeksi. Myös voimassa olevaan rahoituslainsäädäntöön sisältyy mahdollisuus pidentää määräaikaa hakemuksesta.

Menettely vastaisi maatalouden rakennetuista annetun lain 19 §:ää eikä juurikaan poikkeaisi rahoituslain mukaisesta menettelystä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa valtioneuvoston asetuksella tarkemmat säännökset tuettavan toimenpiteen toteuttamiselle asetettavasta määräajasta.

44 §. Tuen käyttöä koskevat ehdot. Jos tuki myönnetään tavaroiden tai palveluiden hankintaan taikka urakalla teettämiseen, on tuettava toiminnassa noudatettava julkisista hankinnoista annettu lakia (348/2007). Tämä tarkoittaa pääsääntöisesti hankinnan kilpailuttamista silloin, kun tuen määrä ylittää 50 prosenttia hankinnan arvosta ja hankinta puolestaan ylittää mainitussa laissa tarkoitettut kynnsarvot. Lakiin ehdotetaan otettavaksi tältä viittaus julkisista hankinnoista annettuun lakiin, jotta tämä kävisi selkeästi ilmi. Tuen saajan olisi esitettävä selvitys hankinnan toteuttamisesta mainitussa laissa edellytetyllä tavalla.

Laki julkisista hankinnoista on tarkoitettu julkisten toimijoiden hankintatoimeen. Sitä kuitenkin on sovellettava paitsi julkisten toimijoiden hankintoihin, minkä tahansa hankintayksikön hankintaan, jos hankintaan on myönnetty tukea yli 50 prosenttia hankinnan arvosta. Erityisesti yksittäisten elinkeinonharjoittajien ollessa tuen saajia tästä voi aiheutua ongelmia.

Lisäksi kyseisessä laissa säädetään erikseen EU-kynnsarvot ylittävissä hankinnoista noudatettavasta menettelystä ja kansalliset kynnsarvot ylittävissä hankinnoissa noudatettavasta menettelystä. EU:n lainsäädäntöön perustuvista EU-kynnsarvot ylittäviä hankintoja koskevasta menettelystä ei voida kansallisella lainsäädännöllä poiketa. Sen sijaan kansalliset kynnsarvot ylittävistä hankinnoista voidaan lailla toisin säätää.

Maatalouden rakennetukien osalta eduskunnalle on tarkoitus antaa hallituksen esitys,

jossa näin meneteltäisiin. Siinä tapauksessa, että eduskunta hyväksyy maatalouden rakennetukijärjestelmän muuttamisen mainitulla tavalla, olisi tarkoituksenmukaista, että eduskunnan käsitellessä lakiehdotusta porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista hankintalain soveltamista koskevat poikkeukset otettaisiin huomioon myös porotalouden ja luontaiselinkeinojen tukitoiminnassa.

Pykälän 2 momentin mukaan tuetun investoinnin kohdetta ei saisi pysyvästi tai merkittävässä määrin käyttää muuhun kuin tuen kohteena olevaan elinkeinotoimintaan. Jos tuen saaja on paliskunta, kohdetta ei saisi käyttää muuhun kuin paliskunnan toimintaan. Vastaavasti tuetun asuinrakennuksen käyttötarkoitusta ei saisi muuttaa. Rajoitukset olisivat voimassa viisi vuotta avustuksen viimeisen erän maksamisesta. Lainamuotoisessa tuessa määräaika laskettaisiin lainan tai sen viimeisen erän nostamisesta. Jos tuetun investoinnin kohteen omistus- tai hallintaoikeus luovutetaan toiselle ennen edellä tarkoitettua määräajan päättymistä, tuen saajan olisi ennen luovutusta hankittava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupa. Luvan myöntämisen edellytyksenä olisi, että luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja että tuen kohteena olevan toiminnan luonne ei olennaisesti muutu.

Pykälän 3 momentissa rajoitettaisiin tuettavan toiminnan lopettamista. Tuen kohteena olevaa elinkeinotoimintaa tai muuta toimintaa ei saisi lopettaa eikä olennaisesti supistaa ennen kuin viisi vuotta on kulunut avustustuotoisen tuen viimeisen erän maksamisesta. Jos tuki on lainaan liittyvää tukea, määräaika laskettaisiin lainan tai sen viimeisen erän nostamisesta. Samoin rajoitettaisiin tuettavaan toimintaan liittyvän omaisuuden luovuttamista. Jos tuen kohteena oleva elinkeinotoiminta tai siihen liittyvien varojen omistus- tai hallintaoikeus luovutetaan toiselle ennen edellä tarkoitettua määräajan päättymistä, tuen saajan olisi ennen luovutusta hankittava luovutukseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupa. Tämä tarkoittaisi, että elinkeinonharjoittajan aloitustukea saanut henkilö olisi velvollinen jatkamaan elinkeinossaan ja säilyttämään elinkeinon liittyvän varallisuutensa, mutta myös investointituen saajan olisi jatkettava toimintaan-

sa, vaikka hän ei nimenomaan luovuttaisi-kaan juuri tuettua omaisuutta. Samoin rajoite koskisi asuntorahoitustukea, koska siinäkin tuen myöntämisen edellytyksenä on elinkeinon harjoittaminen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi kuitenkin myöntää luvan luovutukseen. Lupa olisi harkinnanvarainen. Lupa olisi mahdollinen vain, jos luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset eikä tuen kohteena olevan elinkeinotoiminnan tai muun toiminnan luonne olennaisesti muutu.

Pykälän 2 ja 3 momentin tarkoituksena on varmistaa, että tuettua toimintaa harjoitetaan ja tuettua kohdetta käytetään riittävän pitkään tuen tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi osarahoitteisen tuen osalta säännösten avulla täytettäisiin neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 72 artiklan 1 kohdassa säädetyt velvoitteet. Mainitun säännöksen mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimi saa maaseuturahaston tukea ainoastaan, jos kyseiseen toimeen ei kohdistu viiden vuoden kuluessa tuen myöntämistä koskevan päätöksen tekemisestä sellaisia huomattavia muutoksia, jotka vaikuttaisivat sen luonteeseen tai täytäntöönpanoedellytyksiin tai hyödyttäisivät aiheettomasti jotakin yritystä tai julkista toimijaa tai jotka johtuisivat perusrakenteen jonkin osan omistussuhteissa tapahtuneista muutoksista, tuotantotoiminnan lopettamisesta tai sijainnin muuttamisesta. Säännös liittyy lakiehdotuksen 95 §:n 1 momenttiin, jossa säädettäisiin tuen maksamisen keskeyttämisestä tai takaisinperinnästä niissä tilanteissa, joissa tuetun investoinnin kohteen tai yritystoiminnan luovutukseen on ryhdytty ilman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupaa.

Pykälän 2 ja 3 momentissa tarkoitettuina luovutuksina ei pidettäisi tuetun investoinnin kohteen tai tuen kohteena olevan elinkeinotoiminnan siirtymistä perintöoikeudellisen saannon perusteella. Samoin ulkopuolelle jäisivät luovutukset, joissa on kysymys sellaisesta sukupolvenvaihdoksesta, jonka yhteydessä on maksettu tukea porotalouden tai luontaiselinkeinon harjoittamisesta luopumiseen tai myönnetty porotalouden tai luontaiselinkeinon harjoittajan aloitustukea. Tarkoituksena ei ole vaikuttaa perheoikeudellisiin saantoihin. Toisaalta tarkoituksena on ohjata

sukupolvenvaihdosten yhteydessäkin toteutettavia luovutuksia siten, että niiden avulla voitaisiin vaikuttaa porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakenteeseen.

Rahoituslaissa vastaavat rajoitteet johtuvat tuen takaisinperintäsäännöksistä. Sen sijaan maatalouden rakennetuista annetun lain 20 §:ään on otettu vastaavat säännökset nimenomaan tuen käyttöä koskevinä ehtoina.

45 §. Kirjanpitovelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin tuen saajan kirjanpitovelvollisuudesta, kirjanpidolle asetettavista edellytyksistä sekä kirjanpitoaineiston säilyttämisestä. Pykälän tavoitteena on taata tuen saajan kirjanpidon hoitaminen ja kirjanpitoaineiston säilyttäminen siten, että tuettavan toimenpiteen menot, sellaisina kuin ne on sisällytettävä maksuhakemukseen, ovat tosiasiallisia ja todennettavissa maksuhakemuksen käsittelyn ja tarkastuksen yhteydessä. Säännös vastaa pääosin maatalouden rakennetuista annetun lain 21 §:n säännöksiä kirjanpitovelvollisuudesta. Tuen saajan olisi pidettävä tuettavasta toimenpiteestä kirjanpitoa. Kirjanpito olisi lähtökohtaisesti järjestettävä osaksi tuen saajan kirjanpitolain (1336/1997) mukaista kirjanpitoa siten, että tuettavan toimenpiteen kirjanpito voidaan vaikeudetta tunnistaa ja erottaa muusta kirjanpidosta.

Pykälän 2 momentissa otettaisiin kuitenkin huomioon, että porotalouden harjoittajia verotetaan tuottooperusteisesti ja osaa kirjanpidosta pitää paliskunta. Sen sijaan muiden luontaiselinkeinon harjoittajien kirjanpitoon sovelletaan kirjanpitolain säännöksiä, jollei kysymys ole maatilatalouden tuloverolain (543/1967) mukaisesti verotetusta elinkeinon harjoittamisesta ja tuen saajaa koske erityinen verotuksen toimittamiseen liittyvä muistutuksenovelvollisuus. Näissäkin tapauksissa tilinpito olisi järjestettävä siten, että tuettavan toimenpiteen kustannukset voidaan vaikeudetta tunnistaa ja erottaa muusta tilinpidosta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kirjanpitoaineiston säilyttämisestä, mikä on tärkeää etenkin EU:n lainsäädännössä säädetyin EU:n varoja koskevien maksujen todennettavuuden vuoksi. Tuen saajan olisi säilytettävä tuettavaa toimenpidettä koskeva kirjanpitoaineisto siten kuin kirjanpitolain 2 luvun 9 ja 10 §:ssä

säädetään. Kirjanpitolain 10 §:n mukainen säilyttämisaika on kirjanpitokirjojen ja tiliuutelon osalta 10 vuotta tilikauden päättymisestä. Muu kirjanpitoaineisto on sanotun säännöksen mukaan säilytettävä kuusi vuotta sen vuoden lopusta, jona tilikausi on päättynyt. EU:n osaksi rahoittamaan ohjelmaan perustuvien tukien osalta on tarpeen säätää erityisestä säilyttämismäärästä, jolla taataan menojen todennettavuus riittävän kauan EU:n toimielinten suorittamia tarkastuksia varten. Jos tuki sisältyy EU:n kokonaan tai osaksi rahoittamaan ohjelmaan, kirjanpitoon liittyvä aineisto olisi säilytettävä vähintään kolme vuotta siitä, kun Euroopan komissio suorittaa ohjelman viimeisen EU:n rahoitusosuuden maksun.

46 §. Tiedonanto- ja avustamisvelvollisuus. Tuen saajalta voitaisiin edellyttää tuettavaa toimintaa koskevien tietojen antamista. Tuensaajan ilmoitusvelvollisuus sisältyy rahoituslain 46 §:ään. Velvollisuus avustaa tarkastuksessa seuraa takaisinperintää koskevasta 95 §:n 1 momentin 6 kohdasta. Ehdotettu pykälä täsmentää ilmoitusvelvollisuutta ja sisältää erikseen velvoitteen avustaa tarkastuksessa. Pykälä vastaa sisällöltään maatalouden rakennetuista annetun lain 22 §:ää.

Pykälän 1 momentin mukaan tuen saaja olisi velvollinen antamaan tuen myöntäneelle viranomaiselle tuettavaa toimenpidettä, sen edistymistä sekä tuen käyttöä koskevat oikeat ja riittävät tiedot. Säännöksen on tarkoitus täydentää sitä, mitä muualla lakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi erityisistä selvityksistä ja tiedoista, jotka ovat tuen myöntämisen tai maksamisen edellytyksiä. Säännös liittyy lakiehdotuksen 95 §:n takaisinperintää koskeviin säännöksiin, joihin sisältyy mahdollisuus periä tuki takaisin, jos tuen saaja on antanut sellaisen virheellisen tai puutteellisen tiedon, joka on olennaisesti vaikuttanut tuen maksamiseen.

Tuen saajan olisi lisäksi 2 momentin mukaan viivytyksettä ilmoitettava toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sellaisista asemaansa, toimintaansa tai tuettavaa toimenpidettä koskevista muutoksista, joilla voi olla vaikutusta tuen maksamisen edellytyksiin tai jotka voivat johtaa tuen takaisinperintään. Tämä mahdollistaisi ajoissa tukien maksamisen oikein perustein.

Pykälän 3 momentissa tuen saaja velvoitetaisiin avustamaan tarkastuksen suorittajaa antamalla korvaukset tarkastustehtävän suorittamiseksi välttämättömät tiedot ja tarkastuksen kohdetta koskevat selvitykset sekä esittelemällä tuen kohdetta. Säännöksellä rajattaisiin tuen saajan avustamisvelvollisuus tarkastustehtävän suorittamiseksi välttämättömiin tietoihin ja selvityksiin. Lisäksi säädettäisiin avustamisesta tuen kohdetta ja toimintaa esittelemällä.

14 luku **Tuen hakeminen ja myöntäminen**

47 §. Hakumahdollisuudesta tiedottaminen. Pykälä koskee tiedottamista siitä, että tukea voi hakea tietynä hakuaikana. Porotalouden rakennetuen hakeminen tapahtuisi vuosittain järjestettävien hakukierrosten yhteydessä. Tuen hakemiselle asetettaisiin määräaika, jonka kuluessa saapuneet hakemukset osallistuisivat arviointimenettelyyn. Tämän vuoksi on tärkeää, että hakumahdollisuudesta tiedotetaan mahdollisimman kattavasti. Tiedottamisvelvollisuus koskisi hakumahdollisuuden lisäksi hakuaikaa, hakumenettelyä ja tuen myöntämisen edellytyksiä sekä ehtoja. Tiedottamisesta vastaisi Maaseutuvirasto ja sen laajuus olisi riippuvainen tukijärjestelmän alueellisesta soveltamisesta. Tarkoitus kuitenkin on, että pääsääntöisesti tukihaku koskisi koko poronhoitoaluetta, vaikka tukitasoja ja kohteita voitaisiinkin tarvittaessa eriyttää alueittain. Säännös vastaisi maatalouden rakennetuista annetun lain 28 §:ää.

48 §. Tukihakemus. Pykälässä säädettäisiin tukihakemuksen muotovaatimuksista. Pykälä vastaisi pääosin sisällöltään maatalouden rakennetuista annetun lain 29 §:ää. Tukihakemus olisi pykälän 1 momentin mukaan tehtävä kirjallisesti tarkoitusta varten vahvistetulle lomakkeelle. Velvoite vahvistaa tukihakemuslomake ei kuitenkaan koskisi tutkimusrahoitusta. Tutkimusrahoituksen hakumenettelyyn sovellettaisiin valtionavustuslakia ja menettelystä vastaisi maa- ja metsätalousministeriö.

Tukihakemus olisi aina allekirjoitettava, ja siihen olisi liitettävä tuen myöntämisen edellytysten arvioinnin kannalta välttämättömät asiakirjat, selvitykset sekä suunnitelmat. Sel-

vityksillä tarkoitetaan erityisesti porotalouden ja muun luontaiselinkeinon rakennetuen myöntämisen edellytyksiä koskevia selvityksiä ja niiden tueksi esitettäviä asiakirjoja. Suunnitelmalla puolestaan tarkoitetaan elinkeinosuunnitelmaa sekä rakentamista koskevaa suunnitelmaa. Hakemuksessa olisi esitettävä myös selvitys tuettavan toimenpiteen toteuttamiseen käytettävästä yksityisestä rahoituksesta.

Maaseutuvirasto antaisi 2 momentin mukaan tarkemmat määräykset tuen hakemisessa käytettävistä lomakkeista, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista sekä suunnitelman ja selvitysten esitystavasta. Valtuuden nojalla Maaseutuvirasto vahvistaisi tuen hakulomakkeet ja selvitysten laatimisessa käytettävät lomakkeet tutkimusrahoitusta lukuun ottamatta. Lisäksi Maaseutuvirasto voisi 2 momentin mukaan antaa tarkemmat määräykset erilaisista teknisluonteisista asiakirjoista, jotka koskisivat esimerkiksi poromäärien selvittämistä.

Maaseutuvirasto antaisi myös määräyksiä esimerkiksi elinkeinosuunnitelman ja rakentamista koskevan suunnitelman esitystavasta sekä tutkintotodistuksen tai muun ammattitaitoa koskevan selvityksen tavasta sekä verotusta koskevan lomakkeen esittämisestä tukihakemuksen yhteydessä. Sen sijaan suunnitelmiin sisällöstä säädettäisiin tarkemmin lakiehdotuksen 12 §:n 3 momentin ja 22 §:n 3 momentin nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella.

49 §. Tuen hakeminen. Pykälässä säädettäisiin mahdollisuudesta asettaa tuen hakemiselle määräaika. Pykälä vastaisi pääosin sisällöltään maatalouden rakennetuista annetun lain 30 §:ää. Jotta tuettavien hakemusten valinta voitaisiin tasapuolisin perustein suorittaa, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella tulee hakemusten arvioimiseksi olla käytettävissään vertailukelpoisia hakemuksia. Hakujan päätyttyä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus pyytäisi hallintolain (434/2003) 22 §:n 1 momentin mukaisesti hakijoita tarvittaessa määräajassa täydentämään hakemustaan, minkä jälkeen se voisi suorittaa arvioinnin keskitetysti. Tällöin myös tukipäätökset voidaan tehdä kohtuullisessa ajassa tukihakemusten saapumisen jälkeen. Menettely antaisi myös hakijalle mahdollisuuden

ennakoida tukihakemuksen käsittelyn kestoja, mikä on erityisen tärkeää silloin, kun tuettavaa toimenpidettä ei voida aloittaa ennen tukipäätöksen tekemistä.

Tukihakemus olisi toimitettava Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Hakemusten käsittelyn keskittäminen Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen mahdollistaisi yhdenmukaisen käsittelyn koko poronhoitoalueella ja tutkimusrahoituksen osalta edistäisi rahoituksen kohdentamista elinkeinon ja aluekehityksen kannalta ensisijaisiin kohteisiin.

Tuen hakemiselle asetettavasta määräajasta voitaisiin 2 momentin mukaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Määräaika asetettaessa olisi kuitenkin otettava huomioon sekä käytettävissä olevat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle osoitettavat maatalouden kehittämisrahaston varat ja valtion talousarvion lainojenmyöntämisvaltuus että nuoren elinkeinonharjoittajan tukihakemuksen käsittelyä koskeva aloitustuen myöntämistä koskeva EY:n lainsäädännöstä johtuva 18 kuukauden määräaika. Tämän vuoksi olisi oltava mahdollista säätää tuen hakemista koskevasta kiinteästä määräajasta sekä nuoren viljelijän aloitustukea koskevan hakemuksen jättämiselle asetettavasta määräajasta.

Pykälän 3 momentin mukaan toimivaltaisella elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella tarkoitettaisiin pääsääntöisesti Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta. Eräiden aikaisemman lainsäädännön toimeenpanoon liittyvissä asioissa voisi kuitenkin edelleen toimivaltainen viranomaisella olla myös Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus siten kuin 119 §:ssä säädettäisiin. Lisäksi annettaessa 127 §:n nojalla tarvittaessa tarkempia säännöksiä aikaisemman lainsäädännön mukaisista asioista voitaisiin samalla säätää myös toimivaltaisesta viranomaisesta.

50 §. Tukihakemuksen arviointi. Pykälässä säädettäisiin toimenpiteistä, joita voidaan käyttää apuna tukihakemuksen arvioinnissa. Ennen tuen myöntämistä koskevan päätöksen tekemistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi 1 momentin mukaan pyytää muilta viranomaisilta lausunnon tuen saajaan ja tuettavaan toimenpiteeseen liittyvistä sei-

koista, jos tämä on tarpeen tuen myöntämisen edellytysten arvioimisessa. Lausunnonantajina tulisivat viranomaisten lisäksi kysymykseen Paliskuntain yhdistys ja saamelaiskäräjät. Lausunnot eivät olisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta sitovia, mutta niillä voisi olla merkittävä asema erityisesti haettaessa tukea rakentamiseen alueilla, joita käytetään porojen paimentamiseen.

Suurehkoissa investoinneissa lausunto Paliskuntain yhdistykseltä olisi 2 momentin mukaan aina pyydettävä. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin investointikustannuksista, joiden ylityksessä lausunto olisi aina pyydettävä. Enimmäiskustannus voitaisiin eriyttää investointityypeittäin. Pääasiassa velvollisuus pyytää lausunto koskisi paliskuntien investointeja. Jos investointi toteutetaan saamelaisten kotiseutualueella, olisi lisäksi pyydettävä lausunto saamelaiskäräjiltä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin toisesta tuettavan toimenpiteen sisällön arviointia varten tehtävästä toimenpiteestä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi ennen rakennetuen myöntämistä suorittaa tuen myöntämisen edellytysten sekä tuettavan toimenpiteen arvioimiseksi käynnin porotalous- tai luontaiselinkeinotilalla taikka alueella, jolla toimenpide on tarkoitus toteuttaa. Näillä käynneillä hankittaisiin tuettavien toimenpiteiden valintamenettelyssä tarvittavaa tietoa tuen kohteena olevasta elinkeinotoiminnasta. Vastaava säännös sisältyy maatalouden rakennetuista annetun lain 31 §:n 2 momenttiin. Käynti paikan päällä suoritettaisiin ainoastaan tuen hakijan suostumuksella ja tälle sopivassa laajuudessa. Tällaisen käynnin suorittamiseen sovellettaisiin hallintolain 38 §:ssä säädettyä menettelyä. Mainittuun säännökseen sisältyy rajoitus, jonka mukaan katselmusta ei saa suorittaa pysyväisluonteeseen asumiseen käytetyissä tiloissa. Käynnin havainnot on kirjattava, ja ne on annettava tiedoksi hakijalle.

51 §. *Tuen myöntämisen keskeyttäminen.* Maa- ja metsätalousministeriön olisi oikeus keskeyttää tuen myöntäminen koko poronhoitoalueella tai alueellisesti, jos EU:n lainsäädäntö tätä edellyttää. Näin olisi meneteltävä esimerkiksi silloin, jos käy ilmi, että tuen myöntäminen uhkaa muodostua SEUT 107 artiklan 1 kohdan perusteella kielletyksi

valtiontueksi tai on muutoin selvästi vastoin EU:n kilpailuoikeutta tai maa- tai kalastustalouspolitiikan alaan kuuluvaa lainsäädäntöä. Tällöin on tarpeen keskeyttää tuen myöntäminen välittömästi hakijoille aiheutuvien ylimääräisten kustannusten ja kielletyn valtiontuen tapauksessa oikeuden menetysten välttämiseksi tai sen estämiseksi, että tuki muusta syystä olisi perittävä EU:n lainsäädännön mukaan tuen saajalta takaisin.

Tuen myöntämisen keskeyttäminen voitaisiin 2 momentin mukaan tehdä määräajaksi tai toistaiseksi, jos tilanteen korjaantumiseen kuluva aika ei voida ennakoita. Tuen myöntämisen keskeyttämisestä olisi neuvoteltava etukäteen Paliskuntain yhdistyksen sekä tarvittaessa niiden muiden tuottaja- ja elinkeinoyrjösten kanssa, joita asia koskee. Jos keskeyttäminen koskee saamelaisten kotiseutualueella, keskeytyksestä olisi neuvoteltava myös saamelaiskäräjien kanssa. Keskeytyksestä olisi tiedotettava asianmukaisessa laajuudessa, ja ilmoitus siitä olisi julkaistava Virallisessa lehdessä. Keskeytyksestä olisi tiedotettava myös alueella yleisesti ilmestyvissä sanomalehdissä. Tarvittaessa voitaisiin käyttää muitakin tiedotusvälineitä.

Vastaava tuen myöntämisen keskeyttämistä koskeva säännös sisältyy maatalouden rakennetuista annetun lain 32 §:ään.

52 §. *Neuvottelu saamelaiskäräjien kanssa.* Pykälässä säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja saamelaiskäräjien välisestä tukitoimintaa koskevasta neuvotteluista. Neuvottelut olisi käytävä vuosittain sen jälkeen, kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on saanut käyttöönsä asianomaista vuotta koskevat määrärahat tukitoimintaa varten. Neuvottelut koskisivat elinkeinotoiminnan tasapainoista ohjaamista saamelaisten kotiseutualueella siten, että siinä otettaisiin huomioon myös saamelaiset perinteiset elinkeinot. Neuvotteluissa olisi käsiteltävä niitä periaatteita, joita elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus säädösten antaman harkintavallan rajoissa tukia myöntäessään noudattaa. Neuvotteluissa olisi erityisesti käsiteltävä varojen alueellista ohjaamista yleensä sekä erityisesti niiden ohjaamista porotalouteen ja luontaiselinkeinoihin, asunorakentamiseen ja elinkeinoyrjösten tukemiseen sekä paliskuntien ja elinkeinoyrjösten harjoittajien

hankkeisiin saamelaisalueella. Tarkoituksena on, että neuvotteluissa otetaan huomioon myös porotalouden kulloisetkin rakenteelliset ongelmat ja ne painotukset tukitoiminnassa, jotka parhaiten ottavat huomioon elinkeinon edistämisen koko poronhoitoalueella.

Neuvotteluihin sovellettaisiin muuten, mitä saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:ssä säädetään. Neuvottelun tulos olisi toimitettava tiedoksi maa- ja metsätalousministeriölle ja Maaseutuvirastolle.

53 §. Tukipäätös. Pykälässä säädettäisiin tuen myöntäjästä ja tukipäätökseen otettavista ehdoista. Pykälän 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättäisi tuen ja valtiontakauksen myöntämisestä. Myös tutkimusrahoituksesta päättäminen siirtyisi Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Päätökseen otettavia tukiehtoja puolestaan olisivat myönnetyn tuen määrä, lakiehdotukseen sisältyvät tuen ehdot sekä tuen maksamisen ja takaisinperinnän edellytykset. Päätökseen tulisi lisäksi ottaa EU:n lainsäädännössä asetetut ehdot ja edellytykset. Tukipäätöksellä hyväksyttäisiin rakentamista koskeva suunnitelma.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi erityinen lainaan liittyvää tukea koskeva säännös. Sen mukaan tukipäätöksellä hyväksytään valtionlainan, korkotukilainan tai valtiontakauksen kohteena olevan lainan määrä ja lainaehdot. Samoin tukipäätöksellä hyväksyttäisiin valtiontakauksen määrä ja sen ehdot. Sekä valtionlainaan liittyvän tuen että korkotukena tai valtiontakauksena myönnettävän tuen edellytyksenä on luotonantajan kirjallinen tahdonilmaisu, jonka perusteella tämän katsotaan hyväksyneen lakiehdotukseen sisältyvät tukea koskevat ehdot sekä hakemuksessa esitetyt lainaa koskevat tiedot. Jos tukipäätös valituksen johdosta muuttuu, lainan määrän ja lainaehtojen muuttaminen edellyttäisi luotonantajan suostumusta. Säännöksen tarkoituksena on suojata luotonantajaa niissä tilanteissa, joissa lopullisen tukipäätöksen mukaiset lainaehdot poikkeavat luottolupauksen perusteena olleista lainaehdoista.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin erityisestä ehdosta, jotka liittyvät tukipäätöksen voimassaoloon. Säännös on tarpeen sen vuoksi, ettei porotalouden ja luontaiselinkei-

nojen rakennetukiin käytettävissä olevia varoja jätetä sidotuksi varsinkin sellaiseen rakentamisinvestointiin, joka ei toteudu tukipäätöksen mukaisena sen vuoksi, että siihen tarvittava lupa tai sen ehdot muuttuvat valituksen johdosta. Jos tuettava toimenpide edellyttää luvan hankkimista ja hakija on esittänyt luvan, mutta ei ole tukipäätöksen tekohetkeen mennessä esittänyt lainvoimasta lupaa, tukipäätökseen voitaisiin ottaa ehto, jonka mukaan päätös raukeaa, jollei hakija esitä asetetussa määräajassa sellaista lainvoimasta lupaa, joka mahdollistaa toimenpiteen toteuttamisen tukipäätöksen mukaisena. Päätöstä tuen myöntämisestä ei voitaisi tehdä, jollei hakija ole esittänyt edes lain voimaa vailla olevaa lupapäätöstä.

Nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustukea koskeva päätös olisi 5 momentin mukaan tehtävä 18 kuukauden kuluessa tilanpidon aloittamisesta. Säännös perustuu komission asetuksen (EY) N:o 1974/2006 13 artiklan 4 kohtaan.

54 §. Saamelaiskäräjien lausunto. Pykälässä säädettäisiin tapauksista, joissa tutkimushankkeen rahoittamista koskevasta hakemuksesta olisi pyydettyä saamelaiskäräjien lausunto. Tällaisia olisivat hankkeet, joissa hanke toteutetaan tai sen pääasiallinen tutkimuskohde sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella. Lausunnon pyytäminen voitaisiin ratkaista toteuttajan sijaintipaikan tai tutkittavan ilmiön esiintymisalueen perusteella. Samoin lausunto olisi pyydettyä hankkeesta, jos se koskee olennaisesti saamelaisia. Hankkeen ei tarvitsisi olla erityisesti tarkoitettu kosemaan saamelaisia. Riittää, että tosiasiallisesti tutkittava ilmiö koskee saamelaisia. Lisäksi lausunto olisi aina pyydettyä merkittävistä porotaloutta koskevista tutkimushankkeista. Tämä johtuu porotalouden kuulumisesta saamelaisten perinteisiin elinkeinoihin. Väheisistä tutkimushankkeista lausuntoa ei pyydettäisi, varsinkin, jos tutkimuksen kohteena on porotalouden harjoittaminen muualla kuin saamelaisten kotiseutualuetta.

Saamelaiskäräjistä annetun lain 4 a §:n mukaan saamelaiskäräjiin ja sen toimielimiin sovelletaan hallintolakia (434/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), henkilötietolakia (523/1999) ja arkistolakia (831/1994), jollei

mainitussa laissa toisin säädetä. Säännös koskisi saamelaiskäräjiä myös sen antaessa ehdotetun pykälän mukaisia lausuntoja.

55 §. *Tukipäätöksen mukaisen oikeuden siirtäminen.* Pykälässä säädettäisiin tukipäätöksen siirtämisestä. Sen mukaan tukipäätöksen mukainen oikeus tukeen voidaan siirtää toiselle 10 §:ssä tarkoitetulle taholle, jos kyseisen tuen myöntämisen edellytykset täyttyvät. Siirron saajan olisi haettava päätökseen sisältyvän oikeuden siirtämistä 48 §:ssä tarkoitettua menettelyä noudattaen. Päätökseen sisältyvän oikeuden siirtämistä seuraisi myös tukeen liittyvien velvoitteiden siirtyminen. Tukipäätöksen mukaisen oikeuden siirtämisestä päättäisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Siirtäminen tulee kysymykseen lähinnä niissä tilanteissa, joissa tuen kohteena oleva porotaloustila tai luontaiselinkeino-tila, tuen kohteena oleva osa niistä tai muu tuella hankittu omaisuus siirtyy uudelle omistajalle ja omaisuuden siirtymistä ei ole lakiehdotuksen 44 §:n 4 momentin mukaan pidettävä luovutuksena tai siihen on myönnetty elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettu lupa. Menettely vastaa maatalouden rakennetuista annetun lain 34 §:n mukaista menettelyä eikä olennaisesti eroa voimassa olevaan rahoituslakiin perustuvasta menettelyä.

15 luku Tuen maksaminen

56 §. *Avustusmuotoisen aloitustuen maksaminen.* Nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustuki voidaan myöntää avustuksena tai korkotukena. Avustusmuotoinen nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustuki maksettaisiin pykälän 1 momentin mukaan ilman erillistä hakemusta. Avustuksena myönnettävä aloitustuki myönnetään elinkeinon harjoittamisen aloittamisesta ja tilan hankinnasta aiheutuviin kustannuksiin. Tosiasiallisten toteutuneiden kustannusten esittämistä tuen maksamista varten ei kuitenkaan edellytetäisi. Avustuksen maksu suoritettaisiin kahtena vuotuisena eränä, mikä olisi yksi maksuerä vähemmän kuin nykyisessä vastaavassa tukijärjestelmässä. Muilta osin menettely vastaisi kuitenkin nykyistä tukijärjestelmää ja olisi

yhdenmukainen maatalouden rakennetuista annetun lain 35 §:n kanssa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin avustuksen maksamista koskevista edellytyksistä. Jos aloitustuki on myönnetty ennen elinkeinon harjoittamisen aloittamista, avustuksen ensimmäisen erän maksamisen edellytyksenä olisi selvitys aloittamisesta. Jos tuen myöntämiseksi on vaadittu sitoumus ammattitaitoa koskevan vaatimuksen täyttämisestä, avustuksen toisen erän maksamiseksi tuen saajan olisi esitettävä selvitys elinkeinosuunnitelmassa esitettyjen, sitoumuksen täyttämiseksi tehtyjen toimenpiteiden toteuttamisesta. Myös tältä osin säännös vastaisi maatalouden rakennetuista annetun lain 35 §:ää.

Tarkemmat säännökset avustusmuotoisen aloitustuen maksueristä sekä maksamisen edellytyksenä olevien selvitysten toimittamiselle asetettavasta määräajasta annettaisiin 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkoituksena on säätää kahdesta vuotuisesta kalenteripäivästä, jolloin tuen maksu voidaan tuen myöntämisen ajankohdasta riippuen suorittaa, sekä avustuksen jakautumisesta erien välillä. Lisäksi säädettäisiin siitä, mihin mennessä selvitykset on toimitettava, jotta maksu voi tapahtua. Vastavat säännökset sisältyvät maatalouden rakennetuista annetun lain 35 §:ään. Maaseutuvirasto antaisi tarkemmat määräykset tilanpidon aloittamista sekä koulutustoimenpiteitä koskevista selvityksistä. Käytännössä tällä tarkoitetaan esimerkiksi kauppakirjan tai todistuksen toimittamista.

57 §. *Avustusmuotoisen investointituen, asunnonrakentamistuen ja paliskunnalle ai-tojen kunnossapitoon myönnetyn tuen maksaminen.* Investointituki voitaisiin myöntää avustuksena, valtionlainaan liittyvänä tukena, korkotukena tai valtioneuvoston asetuksena. Pykälässä säädettäisiin avustuksen maksamisen edellytyksistä. Pykälän 1 momentin mukaan tuen saajan olisi haettava avustuksen maksua kirjallisesti tarkoitusta varten vahvistetulla lomakkeella. Maksuhakemus olisi allekirjoitettava. Hakemuksen jättämiselle voitaisiin asettaa kohtuullinen määräaika, joka laskeaan tukipäätöksen tekemisestä tai, jos kyse on tuettavan toimenpiteen viimeisestä maksuhakemuksesta, tuettavan toimenpiteen toteutuksen päättymisestä. Määräajan asetta-

minen on perusteltua sen vuoksi, että tukipäätöksellä tehty määrärahojen sidonta tuettavan toimenpiteen rahoitusta varten on vapautettavissa muiden toimenpiteiden rahoitukseen ainoastaan siinä tapauksessa, että tuen viimeisen erän maksaminen on tehty. Hakemus olisi toimitettava tuen myöntäneelle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Säännöksessä ei ehdoteta muutoksia nykytilaan. Maksuhakemuksen toimittamiseen ja hakemuksen täydentämiseen sekä vireille tuloon tulisivat sovellettavaksi hallintolain säännökset. Menettely vastaa myös maatalouden rakennetuista annetun lain 36 §:n mukaista maksumenettelyä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin avustuksen maksueristä ja erän määräytymisestä. Avustus voitaisiin maksaa enintään viidessä erässä. Irtaimiston hankintaa varten myönnetty avustus on voitu maksaa enintään kahdessa erässä ja rakentamiseen myönnetty avustus enintään viidessä erässä. Avustusta maksettaisiin enintään tukitasoa sekä myönnetyn tuen määrää vastaava osuus maksuhakemukseen sisältyvistä hyväksyttävistä kustannuksista. Jos myönnetyn tuen määrä on perustunut yksikkökustannuksiin, tämä tarkoittaa sitä, että riippumatta yksikkökustannusten tasosta tukea maksetaan enintään toteutuneiden kustannusten mukaan. Tuen saajan olisi tarvittaessa esitettävä selvitys yksityisen rahoituksen toteutumisesta. Erillistä selvitystä ei tarvittaisi, jos yksityinen rahoitus muodostuu tuen kohteena olevasta lainasta, jonka nostamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on tieto nostolupamenettelyn perusteella. Nostolupamenettely on lisätty jo voimassa olevaan tukijärjestelmään lailla 54/2008. Kun myös rakentamisen tukemisessa edellytetään selvitystä toteutuneista kustannuksista ja siitä, että ne vastaavat tuen myöntöedellytyksiä, rakennetukia koskevat tukijärjestelmät ovat tältä osin yhdenmukaisia sekä maatalouden että porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakenneinvestointeja tuettaessa. Sen sijaan toteutuneiden kustannusten osoittamisessa noudatettavassa menettelyssä voisi olla edelleen eroja, jos se tukikohteen luonteesta johtuen on perusteltua.

Pykälän 3 momentin mukaan avustuksen maksamisen edellytyksenä olisi, että tuen saaja on noudattanut tuen ehtoja. Maksami-

sen edellytyksenä olisi lisäksi tuen saajalle aiheutuneen menon tosiasiallisuus, lopullisuus ja todennettavuus sekä kohdentuminen tuettavaan toimenpiteeseen. Tukea ei maksettaisi sellaisten menojen perusteella, joita ei ole tosiasiallisuudessa syntynyt, jotka eivät ole tuen saajan lopullisia menoja, joita ei voida todentaa tai jotka eivät ole aiheutuneet tuettavasta toimenpiteestä. Jos avustusta on myönnetty rakentamisinvestointiin, olisi viimeisen erän maksamisen edellytyksenä, että rakentamisinvestointi on kokonaisuudessaan toteutunut tukipäätöksen mukaisena. Maksuhakemukseen olisi liitettävä avustuksen maksamisen edellytysten kannalta välttämättömät tilinpitoasiakirjat ja selvitykset. Tämä koskisi myös porotaloutta siinäkin tapauksessa, että osa porotalouden tilinpidosta tapahtuu palikunnissa.

Kysymys on erityisesti sellaisista EU:n varoista myönnetyn tuen maksamiselle asetettavista edellytyksistä, joiden täyttämistä Maaseutuviraston on varmistuttava ennen maksun suorittamista. Nämä seikat sisältyvät valvontaa koskevan komission asetuksen (EY) N:o 1975/2006 26 artiklan 3 kohtaan, jossa säädetään maksuhakemuksille suoritettavista hallinnollisista tarkastuksista. Tällaisia seikkoja ovat ilmoitettujen menojen todenperäisyys, hankittujen tavaroiden ja palveluiden toteutuminen sekä tuettavan toimenpiteen toteutuminen tukipäätöksen mukaisena. Lisäksi tuen saajan on mainitun artiklan 5 kohdan mukaan esitettävä maksuhakemukseen sisältyviä menoja koskevat asiakirjat eli laskut ja kuitit. Jos tämä ei ole mahdollista, ne voidaan korvata vastaavilla todistusvoimaisilla kirjanpitoasiakirjoilla.

Edellä kuvattua menettelyä olisi sovellettava myös silloin, jos kansallisista varoista myönnetty tuki kohdistuu samaan toimenpiteeseen kuin osarahoitettu tuki. Jos kysymys on kokonaan kansallisista varoista rahoitettavasta toimenpiteestä, toteutuneiden kustannusten osoittaminen voisi maksatusvaiheessa tapahtua esimerkiksi kirjanpitoraportin tai muun kustannuksia koskevan yhteenvedon avulla. Rakentamisinvestoinnin osalta valmiusastetodistukseen perustuvan maksatuksen korvaisi tällöin selvitys toteutuneista kustannuksista. Lisäksi valmiusastetodistuksen hankkiminen on voinut aiheuttaa lisäkustan-

nuksia todistuksen antajan soveltamista käytännöstä riippuen. Tuen saajan kannalta ehdotettu muutos edistää rakennuskustannusten seurantaan ja siten myös investoinnin toteutumisen arviointia ja suunnitelmien mahdollista tarkistamista rakennusvaiheen aikana. Vasta viimeisen erän maksamisen edellytyksenä olisi selvitys investoinnin toteutumisesta tukipäätöksen mukaisena. Tämä tapahtuisi esimerkiksi esittämällä kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tekemän loppukatselmuksen pöytäkirja. Lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi tarvittaessa suorittaa maksamisen edellytysten toteamiseksi 44 §:ssä tarkoitettua tarkastuksen.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä menon tosiasiallisuuden, lopullisuuden ja todennettavuuden arvioinnissa käytettävistä perusteista. Tosiasiallisuuden, todennettavuuden ja lopullisuuden osalta säädettäisiin siitä, että meno on koitunut tuen saajan kustannukseksi, kun siitä on olemassa tosite, jonka osoittama meno on viety kirjanpitoon, ja menoa vastaava tavara tai palvelu on saatu eikä tuen saajalla ole ollut mahdollisuutta saada menosta hyvitystä tai vähentää sitä verotuksessa. Kysymys ei ole maksamisen edellytyksiä koskevasta selvityksestä, vaan perusteista, joilla edellytysten täyttymistä arvioidaan. Tarkemmat määräykset maksamisen edellytyksiä koskevista asiakirjoista ja selvityksistä antaisi Maaseutuvirasto.

Myös avustusmuotoisen investointituen maksueristä ja maksuhakemuksen jättämiselle asetettavasta määräajasta voitaisiin säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Valtuuden nojalla voitaisiin säätää rakentamiseen tai irtaimiston hankintaan myönnetyn avustuksen maksueristä sekä avustuksen jakautumisesta erien välillä. Vastaava säännös sisältyy maatalouden rakennetuista annetun lain 36 §:n 4 momenttiin.

Samoin pykälän 4 momentissa säädettäisiin Maaseutuviraston toimivallasta antaa tarkempia määräyksiä menon tosiasiallisuutta, lopullisuutta, todennettavuutta ja kohdentamista koskevista selvityksistä ja tilinpitoasiakirjoista. Menojen tukikelpoisuuden varmistaminen on tehtävä, jonka hoitamisesta Maaseutuvirasto hallinnointilain 15 §:ssä

tarkoitettuna maksajavirastona vastaa yhteisön lainsäädännön perusteella. Valtuus katkaisi näin ollen myös ne tilanteet, joissa investointitukia katsottaisiin tarpeelliseksi myöntää ja maksaa osarahoitteisena maaseutuohjelmasta tai muusta ohjelmasta kokonaan tai osaksi EU:n varoin. Maaseutuvirastolle kuuluu erityisesti edellä mainituista seikoista varmistuminen yhteisölle toimitettavaan menoilmoitukseen otettavien maksujen osalta. Säännös palvelee myös kansallisia tarpeita, sillä myös kansallisten varojen valvonnan kannalta on tärkeää, että varojen käytöstä on täsmälliset määräykset. Valtuuden nojalla annettaisiin määräykset menojen tosiasiallisuuden ja todennettavuuden osoittamisesta tositteiden, kirjanpitoraportin tai muun toteutuneita kustannuksia koskevan yhteenvedon avulla. Menon lopullisuuden osalta Maaseutuvirasto antaisi määräykset selvityksestä, joka koskee tuen saajan mahdollisuutta vähentää maksamansa arvonlisävero tai tuen saajan saamaa muuta hyvitystä, joka vähentää tosiasiasa kirjanpitoon vietyä ja alkupe räiseen tositteeseen perustuvaa menon määrää. Menojen kohdentamisessa on kysymys menon ja tuettavan toimenpiteen välisen yhteyden selvittämisestä. Määräyksiä voitaisiin antaa tilinpitoasiakirjoihin tehtävistä merkinnöistä, joilla menon kohdentuminen tuettavaan toimenpiteeseen selvitetään. Lisäksi Maaseutuvirasto vahvistaisi maksun hakemisessa käytettävät lomakkeet.

58 §. Avustusmuotoisen tuen maksun suorittaminen. Pykälässä säädettäisiin avustuksen maksun suorittamisesta. Säännös koskee sekä avustuksena myönnettyä aloitustukea että investointitukea samoin kuin poroitosten korjaustukea ja tutkimusrahoitusta. Pykälän 1 momentin mukaan tuen maksamisesta päätäisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Tältä osin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hoitaisi osarahoitteisen tuen osalta yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1290/2005 6 artiklan mukaisesti maksajaviraston vastuulle kuuluvaa tehtävää. Maksajaviraston vastuulla olisi maksupäätöksen asianmukainen valmistelu ja laatiminen. Maksupäätös laadittaisiin Maaseutuviraston vahvistaman kaavan mukaisesti. Momentissa säädettäisiin maksuja koskevien tietojen toi-

mittamisesta Maaseutuvirastolle maksun suorittamista varten. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kokoaisi myöntämiensä tukien maksupäätöksiä koskevat tiedot ja toimittaisi ne maksusanomien muodossa Maaseutuvirastolle. Maaseutuvirasto vastaisi maksusanomiin sisältyvien menojen tarkastamisesta ja hyväksymisestä sekä maksujen teknisestä suorittamisesta. Menettely vastaisi pääosin voimassa olevan rahoituslain mukaista menettelyä sekä noudattaisi vastaavaa käytäntöä, mistä säädetään maatalouden rakennetuista annetun lain 37 §:ssä.

16 luku **Lainaan liittyvää tukea koskevat erityiset ehdot**

59 §. *Valtionlainan ja korkotukilainan myöntäminen.* Pykälässä säädettäisiin sekä valtionlainan että korkotukilainan myöntämisestä tukipäätöksen ehtojen mukaisena. Luotonantaja voisi myöntää valtionlainan ja sitä koskeva velkakirja voitaisiin allekirjoittaa sen jälkeen kun tukipäätös on tehty. Vastava menettely koskisi myös korkotukilainaa. Valtionlainaan liittyvän tuen tai korkotuen ehtona olisi lisäksi lainan myöntäminen tukipäätöksen mukaisin ehdoin. Velkakirjaan olisi otettava ehto, jonka mukaan tukipäätöksen mukaiset lainaehdot ovat ensisijaisia velkakirjan ehtoihin nähden. Näin varmistetaan, että tuen kohteena oleva laina vastaa ehdoiltaan tuen myöntämisen edellytyksiä sekä lainan nostamista, lyhentämistä ja koron maksua koskevia ehtoja. Tukipäätös olisi liitettävä velkakirjaan. Säännöksessä ei ehdoteta muutoksia nykytilaan. Vastaavalla tavalla korkotukilainojen osalta on meneteltävä maatalouden rakennetuista annetun lain 23 §:n mukaan.

60 §. *Valtionlainan ja korkotukilainan nostaminen.* Pykälässä säädettäisiin valtionlainan ja korkotukilainan nostamista koskevista ehdoista. Pykälän 1 momentin mukaan sekä valtionlainan että korkotukilainan voisi nostaa ennen kuin tukipäätös on saanut lainvoiman. Jos tukipäätös valituksen johdosta muuttuu, tukipäätökseen sisältyviä lainan ehtoja ja lainamäärää ei kuitenkaan saisi lakiehdotuksen 53 §:n 2 momentin mukaan muuttaa ilman luotonantajan suostumusta.

Sekä valtionlainan että korkotukilainan saisi nostaa enintään kahdessa erässä. Pääsääntö koskisi lähinnä kiinteän tai irtaimen omaisuuden hankintaan taikka tilanpidon aloittamiseen myönnettyä lainaa. Jos valtionlainaa tai korkotukea on myönnetty rakentamisinvestointia varten, valtionlainan ja korkotukilainan saisi kuitenkin nostaa enintään viidesä erässä. Näin on tarpeen menetellä sen vuoksi, että rakentamisen osalta kustannuksia syntyy kausiluontoisesti pitkän ajanjakson kuluessa. Tältä osin säännöksessä ei ehdoteta muutoksia nykytilaan. Säännös vastaa maatalouden rakennetuista annetun lain 24 §:ää.

Pykälän 2 momentti koskisi lainan nostamiselle asetettavaa määräaikaa. Maanostoon myönnetty laina olisi nostettava kahden vuoden kuluessa tukipäätöksen tekemisestä. Voimassa olevassa porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoitustuista annetussa valtioneuvoston asetuksessa lainan nostoaika vaihtelee tuen kohteen mukaan. Myös nostoerien määrä vaihtelee. Momentissa ehdotetaan sen sijaan lainan nostamisen määräajaksi toimenpiteen 43 §:n mukaista toteuttamisaikaa. Tällä tarkoitetaan mainitun pykälän 1 momentissa säädettyä kahden vuoden toteutusaikaa, sen mukaisesti asetettua lyhyempää määräaikaa tai pykälän 2 momentissa tarkoitettulla tavalla pidennettyä määräaikaa. Valtionlaina ja korkotukilaina taikka lainan ensimmäinen erä olisi nostettava mainituissa pykälässä tarkoitetun määräajan kuluessa. Jos valtionlainan tai korkotukilainaa nostetaan kahdessa erässä, lainan viimeisen erän voisi nostaa toteuttamiselle asetetun määräajan jälkeen, kuitenkin kolmen kuukauden kuluessa määräajan päättymisestä. Niissä tapauksissa, joissa valtionlainaa tai korkotukea on myönnetty rakentamisinvestointia varten, valtionlainan tai korkotukilainan viimeistä erää ei kuitenkaan saisi nostaa ennen kuin rakentaminen on kokonaisuudessaan toteutunut tukipäätöksen mukaisena. Tällöinkin viimeinen erä olisi kuitenkin nostettava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa rakennusinvestoinnin toteuttamiselle asetetun määräajan päättymisestä. Käytännössä tämä ei juurikaan poikkeaisi voimassaolevasta tukijärjestelmän mukaisesta käytännöstä. Säännös vastaisi maatalouden rakennetuista annetun lain 24 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentti koskee nostolupaa. Valtionlainan tai korkotukilainan tai sen erän nostamista varten tuen saajan olisi hankittava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupa. Jos valtintakaus on ainoa tuki, jota kohteeseen on myönnetty, myös valtioneuvoston kohteena olevan lainan nostamiseen olisi hankittava vastaava lupa. Lupa olisi esitettävä luotonantajalle ennen lainan tai sen erän nostamista. Nostoluvan hankkimisesta säädettäisiin lakiehdotuksen 61 §:ssä.

Valtionlainan tai korkotukilainan taikka niiden erien nostamisesta voitaisiin säätää tarkemmin 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella. Sen nojalla säädettäisiin kerrallaan nostettavien erien suuruudesta.

61 §. Nostolupa. Pykälässä säädettäisiin tuetun lainan tai sen erän nostamiseen tarvittavan luvan hankkimisesta. Tuetulla lainalla tarkoitettaisiin tällöin myös valtioneuvoston kohteena olevaa lainaa. Kysymys on vaiheesta, jossa varmistetaan tuen kohteena olevan lainan kohdistuminen tuettavan toimenpiteen hyväksyttäviin kustannuksiin sekä kustannusten tukikelpoisuus. Maaseutuviraston on seurattava valtionlainan korkoetuuden ja muun valtionlainaan liittyvän tuen sekä valtioneuvoston sisältyvän tuen käyttämistä luottolaitoksilta saatujen tietojen perusteella. Valtionlainaan ja valtioneuvoston liittyvän tuen käyttämisestä säädettäisiin lakiehdotuksen 66 §:ssä. Korkotuen maksaminen suoritetaan lakiehdotuksen 71 §:n mukaisesti luotonantajalle keskusrahallituksen välityksellä. Itse nostolupamenettely ei ole uusi, se on lisätty voimassa olevaan rahoituslakiin lailla 54/2008. Luvan edellytyksistä säädetään kuitenkin edelleen valtioneuvoston asetuksella. Ehdotetussa pykälässä ne siirrettäisiin pääosin lakiin. Asiallisesti ei tapahtuisi merkittäviä muutoksia.

Pykälän 1 momentin mukaan lupaa olisi haettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Luvan hakemiselle voitaisiin asettaa määräaika. Tämä koskee sekä valtionlainaa, korkotukilainaa että valtioneuvoston kohteena olevaa lainaa. Määräajan tarkoituksena on varmistaa, että hakemus toimitetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle riittävän hyvissä ajoin ennen lakiehdotuksen 43 §:ssä tarkoitettua määräajan päättymistä.

Hakemukseen olisi liitettävä tarvittavat tilinpitoasiakirjat ja selvitykset.

Lisäksi 2 momentissa säädettäisiin ehdosta, jonka mukaan lainaa saadaan nostaa enintään toteutuneita kustannuksia vastaava osuus. Nostolupamenettely on noudattanut vastaavaa menettelyä, josta säädetään maatalouden rakennetuista annetun lain 38 §:ssä. Menettelyä ei ole tarkoitus muuttaa. Toteutuneiden kustannusten osoittaminen olisi aina lainan nostamisen edellytys. Toteutuneiden kustannusten esittäminen tapahtuisi paitsi kansallisista varoista rahoitettavissa toimenpiteissä, myös EU:n kokonaan tai osaksi rahoittamissa hankkeissa hakemalla nostolupaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Ennen lainmuutosta vastaavat selvitykset toimitettiin luotonantajalle. Rakentamiseen myönnetyn tuen osalta rakennuksen tai muun rakentamiskohteen tukemisessa on jo pääosin luovuttu rakennusaikaisesta valmiusasteen varmistamista. Tämä tapahtuisi vasta lainan viimeisen erän nostamisen tai, jos kohteeseen on myönnetty avustusta, avustuksen viimeisen erän maksamisen yhteydessä. Tällöin tuen saajan on osoitettava rakentamisinvestoinnin valmistuminen tukipäätöksen mukaisena. Tämä tapahtuisi vastaavalla tavalla kuin lakiehdotuksen 57 §:n kohdalla on avustuksen maksamisen osalta esitetty.

Pykälän 2 momentin mukaan luvan myöntämisen edellytyksenä olisi lisäksi, että tuen ehtoja on noudatettu. Täten edellytyksenä olisi muun muassa, että tuetun lainan nostoerien lukumäärää, toteutuneita kustannuksia ja määräaikoja koskevat ehdot täyttyvät. Lisäksi tuen saajalle aiheutuneen menon tulisi olla lopullinen ja todennettavissa minkä lisäksi sen tulee kohdentua tuettavaan toimenpiteeseen. Säännöksellä varmistettaisiin lainaan ja, jos kohteeseen on myönnetty valtioneuvoston kohteesta, siihen liittyvän tuen kohdentuminen tukipäätöksen mukaisiin hyväksyttäviin kustannuksiin. Vastaavat seikat tarkistettaisiin lakiehdotuksen 56 §:n mukaan avustusmuotoisen tuen maksuhakemuksen käsittelyn yhteydessä.

Jos kyse on nuoren porotalouden tai muun luontaiselinkeinon harjoittajan aloitustuen kohteena olevasta lainasta ja tuki on myönnetty ennen kyseisen elinkeinon harjoittamisen aloittamista, olisi pykälän 3 momentin

mukaan nostoluvan myöntämisen edellytyksenä selvityksen esittäminen siitä, että tuen saaja on alkanut harjoittaa luontaiselinkeinoa tilalla. Jos laina nostetaan kahdessa erässä, on viimeksi mainittu selvitys esitettävä toisen erän nostamista varten. Erityisestä syystä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää nostoluvan ennen toimenpiteiden toteuttamista. Lainan saisi tällöin nostaa, vaikka selvitystä ammattitaidon hankkimisesta ei ole vielä esitetty. Jollei tuen saaja kuitenkaan määräajassa hanki riittävää ammattitaitoa, valtionlaina voitaisiin määrätä irtisanottavaksi ja tuki periä takaisin.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin 4 momentin mukaan tarkemmin menon tosiasiallisuuden, lopullisuuden ja todennettavuuden arvioinnissa käytettävistä perusteista sekä nostoluvan hankkimiselle asetettavasta määräajasta. Luvan hankkimiselle on tarpeen säätää määräaika, jotta hakemus saadaan käsiteltäväksi hyvissä ajoin ennen 60 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tuetun lainan nostamiselle asetettujen määräaikojen päättymistä. Hakemuksen jättämiseksi asetettua määräaika voitaisiin pidentää kerran. Määräajan pidentämiseen tulisi olla hyväksyttävä syy. Tosiasiallisuuden, todennettavuuden ja lopullisuuden osalta säädettäisiin vastaavista seikoista kuin lakiehdotuksen 36 §:n yhteydessä on esitetty. Tarkemmat määräykset luvan hakemisessa käytettävistä lomakkeista sekä tilinpitoasiakirjojen ja selvitysten teknisestä esitystavasta antaisi Maaseutuvirasto. Vastaavaa valtuutta esitetään avustusmuotoisen investointituen maksamista koskevaan lakiehdotuksen 36 §:ään. Valtuuden nojalla annettaisiin määräykset menon tosiasiallisuuden ja todennettavuuden osoittamisesta tositteiden, kirjanpitoraportin tai muun kustannuksia koskevan yhteenvedon avulla. Lisäksi Maaseutuvirasto vahvistaisi nostoluvan hakemisessa käytettävät lomakkeet.

62 §. Valtionlainan vakuus. Pykälässä säädettäisiin valtionlainoille vaadittavista vakuuksista. Valtionlainalla tulisi lainaa nostettaessa olla pankkitoiminnassa yleisesti käytetty vakuus. Vakuuksina tulisivat kysymykseen lähinnä kiinteistökiinnitys, yrityskiinnitys ja muu reaalivakuus tai esimerkiksi kaupallinen takaus. Sen sijaa tarkoitus ei ole, että vakuuksina käytettäisiin henkilötakauksia.

Lukuun ottamatta asuntorakentamista valtiolainat myönnetään elinkeinotoimintaan. Jos lainasaaja ei voi maksukyvyttömyyden johdosta suoriutua maksuvelvoitteestaan, joutuisi henkilötakaaja maksamaan tuensaajan elinkeinotoiminnan lainaa. Valtion kannalta ei ole asianmukaista, että velvoitetuksi tulee taho, joka on toinen kuin lainavarat vastaanottanut ja jolla ei välttämättä ole sidosta lainansaajan elinkeinotoimintaan tai siihen liittyvään varallisuuteen.

Lainan myöntävän luottolaitoksen tehtävänä olisi huolehtia sekä vakuudeksi tarjotun omaisuuden riittävyyden ja sitä koskevan sitoumuksen arvioinnista sekä vakuuden vastaanottamisesta ja säilyttämisestä. Luottolaitos toisin sanoen toimisi vakuuden suhteen samoin kuin myöntäessään tavanomaisin ehdoin lainoja. Pykälän 1 momenttiin sisältyisi kuitenkin mahdollisuus erityisestä syystä myöntää vakuuden hankkimisesta vapautusta. Vapautus voisi koskea koko lainaa tai sen osaa. Tarkoitus on, että vapautus vakuuden hankkimisesta olisi erittäin poikkeuksellista, koskisi lähes yksinomaan vain osaa vakuusvajeesta ja tulisi kysymykseen lähinnä tilanteissa, joissa hakija yllättävistä, itsestä riippumattomista syistä joutuu pikaisesti investoimaan ilman, että hänellä on mahdollisuutta antaa lainalle tarvittavia vakuuksia. Vapautta myöntää laina ilman tavanomaista vakuutta ei ole tarkoitus käyttää maastoajoneuvojen hankintaan myönnettäviin lainoihin. Säännös ei vapauttaisi velvollisuudesta antaa lainalle mitään vakuuksia. Niiden vakuusarvo vain voisi olla heikompi kuin mitä luottolaitos edellyttää tavanomaisessa antolainauksessaan. Tällainen vakuus voisi olla esimerkiksi kiinnitys sellaiseen omaisuuteen, jonka arvo on jo pantattu lainojen vakuudeksi, mutta on ilmeistä, että vakuus vapautuu kattamaan myös uuden myönnettävän lainan. Esimerkiksi tätä koskeva ehto olisi mahdollista ottaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen.

Pykälän 2 momentissa annettaisiin valtuus valtioneuvoston asetuksella säätää tarvittaessa tarkemmin, millä edellytyksillä valtionlainan saa myöntää kokonaan tai ilman 1 momentissa tarkoitettua vakuutta.

63 §. Valtionlainan lyhentäminen ja koron suorittaminen. Pykälässä säädettäisiin lainan

hoitamisesta. Valtionlainaa olisi lyhennettävä säännöllisesti puolivuositain. Lyhennystapana olisi tasalyhennys yhtä suurina maksuerinä. Lyhennysmaksujen eräpäivät olisivat 30 päivänä huhtikuuta ja 31 päivänä lokakuuta. Lyhennystapa ja eräpäivät säilyisivät siten rahoituslain mukaisia.

Pykälän 2 momentin mukaan ensimmäinen lyhennysmaksu erääntyisi suoritettavaksi viimeistään sinä eräpäivänä, joka ensiksi seuraa vuoden kuluttua lainan tai sen ensimmäisen erän nostamisesta. Tästä poikettaisiin kuitenkin rakentamiseen myönnetyn valtionlainan osalta. Tällaisen valtionlainan ensimmäinen lyhennysmaksu erääntyisi maksettavaksi viimeistään sinä eräpäivänä, joka ensiksi seuraa kahden vuoden kuluttua lainan tai sen ensimmäisen erän nostamisesta. Korkoa olisi suoritettava puolivuositain lainan tai kunkin lainaerän nostopäivästä lukien edellä mainittuina lyhennysten eräpäivinä. Myös lyhennysten alkamisen ja koron eräpäivien osalta valtionlainan ehdot noudattaisivat rahoituslain mukaisia lainaehdoja.

Pykälän 3 momentin mukaan luotonantaja ja tuen saaja voisivat sopia ylimääräisistä lyhennysmaksuista, niiden vaikutuksesta jäljellä oleviin lyhennysmaksuihin sekä koko lainan ennaikaisesta takaisinmaksusta. Ylimääräinen lyhennysmaksu voisi vaikuttaa joko niin, että seuraava lyhennys suoritetaan seuraava eräpäivänä ja lainan takaisinmaksuaika lyhenee ylimääräistä lyhennystä vastaavasta, tai niin, että seuraavana tai seuraavina eräpäivinä jätetään lyhennys suorittamatta ylimääräisiä lyhennyksiä vastaavasti. Lainaehto ei muuttaisi voimassa olevaa käytäntöä.

Pykälän 4 momentin mukaan luotonantaja voisi myöntää lyhennysmaksuille lykkäystä, jos tämä on tarpeen tuen saajan tilapäisten taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Lykkäystä voitaisiin myöntää enintään vuodeksi kerrallaan ja yhteensä enintään viideksi vuodeksi. Jos lykkäystä tulisi myönnettäväksi yhteensä enemmän kuin kolme vuotta, luotonantajan olisi pyydettävä lykkäykseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupa. Lykkäyksen johdosta laina-aikaa voitaisiin pidentää 36 §:n 2 momentin 1 kohdassa ja 38 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetyn enimmäisajan rajoissa tai jäljellä olevia lyhennysmaksuja korottaa. Lykkäyksiä voitaisiin myöntää

myös rahoituslain nojalla ja niitä myönnettäisiin edelleen kumotun lainsäädännön nojalla myönnettyihin valtionlainoihin asianomaisen lain ehtojen mukaisesti. Mahdollisuus myöntää lykkäyksiä luottolaitoksessa kolmeen vuoteen asti noudattaisi maatalouden rakennetuista annetun lain 25 §:n 4 momentin mukaista mahdollisuutta myöntää lykkäyksiä korkotukilainoille vastaava määrä luottolaitoksissa.

Pykälän 5 momentin mukaan lykkäysten myöntämisen edellytyksistä voitaisiin tarvittaessa säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tämä voi osoittautua tarpeelliseksi tilanteessa, jos on tarpeen saada eri luottolaitoksille yhdenmukainen käytäntö lykkäysperusteisiin. Lisäksi voitaisiin säätää siitä, miten lykkäyksen vaikutus otetaan huomioon tuen kulumisessa. Yleensä korkoon liittyvä tuki kuluu sitä nopeammin, mitä pitempään lainan pääoma säilyy korkeana. Tarkoitus on, ettei lyhennyksen johdosta tukea tai lyhennyksen aiheuttamaa muutosta tuen kulumiseen diskontattaisi, jollei EU:n valtiontukisäännöistä muuta johdu.

64 §. Korkotukilainan lyhentäminen ja koron suorittaminen. Pykälässä säädettäisiin korkotukilain lainaehdoista. Pykälän mukaan myös korkotukilainaa olisi lyhennettävä puolivuositain tai neljännesvuositain yhtä suurina maksuerinä. Lainaehdot vastaisivat maatalouden rakennetuista annetun lain 25 §:n mukaisten korkotukilainojen ehtoja. Sen sijaan lyhentäminen poikkeaisi valtionlainojen lyhentämisestä, sillä laissa säädettyjä eräpäiviä ei olisi, mutta luotonantajan ja tuen saajan olisi sovittava eräpäivistä siten, että niitä olisi vuodessa joko kaksi tai neljä.

Pykälän 2 momentin mukaan ensimmäinen lyhennysmaksu erääntyisi suoritettavaksi viimeistään sinä eräpäivänä, joka ensiksi seuraa vuoden kuluttua lainan tai sen ensimmäisen erän nostamisesta. Jos korkotukilaina on myönnetty rakentamisinvestointiin, erääntyisi ensimmäinen lyhennysmaksu kuitenkin viimeistään sinä eräpäivänä, joka ensiksi seuraa kahden vuoden kuluttua lainan tai sen ensimmäisen erän nostamisesta. Tältä osin menettely noudattaisi valtionlainojen lainaehdoja ja olisi yhdenmukainen maatalouden rakennetuista annetun lain mukaisten korkotukilainojen ehtojen kanssa. Korkea olisi kuitenkin

suoritettava puolivuositain tai neljännesvuositain lainan tai kunkin lainaerän nostopäivästä lukien. Menettely vastaisi maatalouden rakennetuista annetun lain mukaisia lainaehdoja.

Pykälän 3 momentin mukaan luotonantaja ja tuen saaja voivat sopia myös korkotukilainojen ylimääräisistä lyhennysmaksuista, niiden vaikutuksesta jäljellä oleviin lyhennysmaksuihin sekä koko lainan ennaikaisesta takaisinmaksusta. Vaikutus olisi sama kuin valtionlainojen ylimääräisissä lyhennyksissä.

Pykälän 4 momenttiin sisältyisi luotonantajalle vastaava mahdollisuus kuin valtionlainoituksessa myöntää lyhennysmaksuille lykkäystä tuen saajan tilapäisten taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Lykkäystä voitaisiin myöntää samoin ehdoin kuin valtionlainoil- lekin.

Pykälän 5 momenttiin sisältyisi vastaava valtuus säätää tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella lykkäysten myöntämisen edellytyksistä kuin valtionlainoituksessa.

65 §. *Lainan siirtäminen ja lainaehdojen muuttaminen.* Pykälässä säädettäisiin tuen kohteena olevan lainan siirtämisestä sekä lainaehdojen muuttamisesta. Tuen kohteena oleva laina saataisiin 1 momentin mukaan siirtää toiselle maatalouden rakennetuista annetun lain 52 §:n 2 momentissa tarkoitettulle hyväksytylle luotonantajalle. Tuen kohteena olevan lainan siirtäminen edellyttäisi aina myös tukipäätöksen siirtämistä. Näin ollen tuen kohteena olevan lainan saisi siirtää toiselle tuen saajalle vain siinä tapauksessa, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hyväksyy lainan siirron tuen siirtämistä koskevan päätöksensä yhteydessä. Ehdotettu menettely poikkeaisi voimassa olevasta rahoituslakiin perustuvasta menettelystä. Ehdotuksessa luovuttaisiin tarkastamasta keskusrahailaitoksessa luottolaitosten välisiä lainansiirtoja. Sen sijaan lainan siirtoon lainansaajalta toiselle henkilölle vaadittaisiin nimenomainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuk- sen päätös nykyisen lausunnon sijasta. Lisäksi vaatimus lainan siirtämisestä tuen siirtä- mistä koskevan päätöksen yhteydessä on uusi vaatimus. Nykyisin tuki ja laina voidaan siirtää eri päätöksillä. Ehdotettu menettely vas- taisi maatalouden rakennetuista annetun lain 27 §:n mukaista menettelyä.

Pykälän 2 momentin mukaan valtionlainan ehtojen muuttaminen edellyttäisi aina elin- keino-, liikenne- ja ympäristökeskuk- sen lupaa. Pykälän 3 momentin mukaan sen sijaan korkotukilainan tai valtiontakauksen kohtee- na olevan muun lainan ehtoja saisi muuttaa edellyttäen, ettei sillä ole vaikutusta tuen myöntämisen edellytysten ja ehtojen kannal- ta. Lainan ehtoja voisi näin ollen muuttaa, mutta ei siten, että korkotukea koskevan pää- töksen mukaisista ehdoista poiketaan, laina- aikaa pidennetään yli 30 vuoden tai korkotu- kilainan kokonaiskorkoa muutetaan 38 §:n vastaisesti. Korkotukilainan lyhennysohjel- maakaan ei saisi muuttaa 64 §:n tai tuen eh- tojen vastaisesti. Muutoksella ei saisi lisätä valtion korkotukimenoja. Takauksen kohtee- na olevan lainan osalta ehtona olisi lisäksi, ettei muutos vaikuta valtion asemaan takaa- jana. Siinä tapauksessa, että kyse ei ole muu- toksesta, josta luottolaitos ja lainansaaja voi- vat keskenään sopia, lainaehdojen muuttami- seen olisi hankittava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuk- sen lupa.

Pykälän 4 momentin mukaan lupaa ei kui- tenkaan myönnettäisi siinä tapauksessa, että ehtojen muuttaminen vaikuttaa tuen myön- tämisen edellytyksiin. Näin ollen esimerkiksi valtionlainan tai korkotukilainan laina-aika ei voisi luvanvaraisestikaan ylittää 30 vuotta, valtionlainan korko poiketa laissa säädetyistä eikä valtionlainan tai valtiontakauksen koh- teena olevan lainan ehtoja saa muuttaa siten, että valtionvastuuseen tai valtiontakaukseen liittyvä taloudellinen riski muuttuu merkittä- väksi. Korkotuen maksun päättymisen jäl- keen lainan saaja ja luotonantaja voisivat so- pia lainan ehtojen muuttamisesta tai lainan siirtämisestä rajoituksesta. Näin voitaisiin kuitenkin menetellä vain siinä tapauksessa, ettei lainaan kohdistu valtiontakausta. Ehdot- tettu säännös ei olennaisesti muuta menette- lyä voimassa olevaan tukijärjestelmään ver- rattuna. Jo nyt edellytetään, että korkotuki- lainojen lainaehdojen muuttamiseen hanki- taan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökes- kuk- sen suostumus, jos on todennäköistä, että muutoksen johdosta valtion korkotukimenot lisääntyvät jäljellä olevana laina-aikana. Eh- dotettu menettely vastaisi maatalouden ra- kennetuista annetun lain 27 §:n mukaisten

korkotukilainojen ja valtiontakauksen kohteena olevien lainojen muutosmenettelyä.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin 5 momentin mukaan tarkemmin tilanteista, joissa lainan ehtojen muuttaminen edellyttää luvan hankkimista. Valtuuden nojalla määriteltäisiin sellaiset valtionlainan tai valtiontakauksen kohteena olevan lainan ehtojen muutokset, jotka vaikuttavat valtion asemaan valtionvastuun perusteella tai takaajana. Valtionlainan ja korkotukilainan osalta säädettäisiin luvan hankkimisesta lainan lyhentämiseen ja koron maksuun liittyviin muutoksiin. Asetuksella säädettäisiin luvan hankkimiselle asetettavasta määräajasta. Lupa olisi hankittava ennen kuin lyhennyksen tai koron suoritusvelvollisuus on tuen ehtojen mukaan syntynyt ja, jos kysymys on valtiontakauksen kohteena olevasta lainasta, ennen kuin lykkäyksen kohteena oleva lyhennys on eräännytynyt, taikka muu muutos toteutettu. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää myös siirrettäväksi kelpoisen lainan jäljellä olevan vähimmäismäärästä tai jäljellä olevasta vähimmäislaina-ajasta. Tältä osin tarkoitus on edellyttää noudatettavaksi pääosin edellytyksiä, jotka vastaisivat voimassa olevia siirtoehtoja. Maaseutuvirasto antaisi lisäksi tarkemmat määräykset luvan hankkimisessa käytettävistä lomakkeista.

66 §. *Valtionlainan korkoetuuden ja muun lainaan liittyvän tuen sekä valtiontakaukseen sisältyvän tuen käyttäminen.* Pykälässä säädettäisiin, miten valtionlainaan ja valtiontakaukseen liittyvä tuki käytetään. Pykälän 1 momentin mukaan valtionlainaan liittyvästä tuesta vähennettäisiin heti lainaa nostettaessa vakuudettomuuden arvon osuus tuesta. Kyseessä on laskennallinen tuki, jonka määrä lasketaan tukea myönnettäessä. Tukipäätöksessä on erikseen ilmentävä vakuudetta myönnettävän lainan osan määrä sekä vakuudettomuuden tukiarvo. Tämä tukiarvo vähennetään ensimmäisenä kokonaistuesta lainan noston yhteydessä. Myönnettyjen vapaavuosien, korkovapauden ja korkoetuuden yhteenlasketusta nimellisarvoisesta määrästä vähennettäisiin kultakin korkojaksolta kyseistä jaksoa koskeva vapaavuoteen kuuluvan puolen vuoden lyhennyksen määrä sekä korkovapauden tai korkoetuuden määrä. Jos tuki ei jonakin korkojaksena riitä kaikkiin tuen

osiin, vähennettäisiin tuen osat edellä mainitussa järjestyksessä. Ehdotettu säännös selkeyttäisi tuen käyttämisen järjestystä silloin, kun samaan lainaan liittyy useampia tukimuotoja.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin erikseen korkoetuuden käyttämisestä. Korkoetuutena myönnettyä tukea vähennettäisiin 37 §:n 2 momentissa tarkoitettua määrää vastaava osuus kullakin korkojaksolla voimassa olevasta valtionlainan kokonaiskorosta. Korkoetuutta vähennetään yhteensä enintään myönnetyn tuen nimellisarvoista määrää vastaava osuus. Menettely vastaa voimassa olevan rahoituslain mukaista valtionlainaan liittyvän tuen käyttöä koskevaa menettelyä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valtiontakaukseen sisältyvän tuen käyttämisestä. Menettely olisi sama sekä korkotukilainaa että muuta lainaa varten myönnettyyn valtiontakaukseen liittyvää tukea käytettäessä. Tuesta vähennettäisiin heti lainaa nostettaessa valtiontakaukseen sisältyvän tuen osuus lainaan liittyvästä kokonaistuesta. Muuta lainaan liittyvää tukea sisältyisi yleensä kuitenkin vain korkotukilainaan.

Pykälän 4 momentin mukaan Maaseutuvirasto antaisi tarkemmat määräykset menettelystä, jota luotonantajan on noudatettava käyttäessään lainaan liittyvää tukea myöntämäänsä valtionlainaan. Määräykset koskisivat etenkin tapaa, jolla luotonantajan on ylläpidettävä tietoja tuen käytöstä.

67 §. *Lainan myöntäminen maatilatalouden kehittämisrahaston varoista luotonantajalle.* Pykälässä säädettäisiin valtion ja luotolaitosten eli luotonantajien välisestä lainanannosta. Päätöksen lainan antamisesta luotonantajalle maatilatalouden kehittämisrahaston varoista tekisi Maaseutuvirasto. Laina myönnetään luotonantajalle edelleen lainattavaksi valtionlainoina viljelijöille. Luotonantajan olisi erikseen haettava lainaa Maaseutuvirastolta. Lainaa voisi hakea keskusrahallaitoksen välityksellä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtion ja luotonantajan välisistä velkakirjoista. Tehdyään päätöksen lainan myöntämisestä Maaseutuvirasto laatisi valtion ja yhden tai usean luotonantajan välisen velkakirjan, allekirjoitaisi sen valtion puolesta sekä huolehtisi velkakirjan säilyttämisestä ja luovuttamisesta

lainansaajalle lainan tultua maksetuksi tai korvatuksi uudella velkakirjalla. Menettely vastaa voimassa olevan rahoituslain mukaista menettelyä samoin kuin sitä menettelyä, jota sovelletaan edelleen myönnettäessä lainoja maaseutuelinkeinojen rahoituslain mukaisia lainoja varten.

Pykälän 3 momentin mukaan Maaseutuvirasto antaisi tarvittaessa tarkemmat määräykset menettelystä varoja valtiolta haettaessa, myönnettäessä ja maksettaessa.

68 §. Valtionlainan tilittäminen. Pykälässä säädettäisiin menettelystä, jolla valtionlaina olisi tilittävä takaisin valtiolle ja valtionlainasta maksettava hyvitys luotonantajalle. Pykälän 1 momentin mukaan luotonantaja olisi velvollinen maksamaan erääntyneet valtionlainan lyhennykset ja korot valtiolle sitä mukaa ja sen suuruisina kuin lainansaajat ovat velvolliset suorittamaan velkansa luotonantajalle. Tilitykset olisi suoritettava seitsemän pankkipäivän kuluessa siitä, kun laina on velalliseen nähden erääntynyt tai velallinen on maksanut ylimääräisen lyhennyksen.

Jos valtio puolestaan on velvollinen suorittamaan luotonantajan valtiolle maksamia lyhennyksiä ja korkoja luotonantajan hyvityshakemuksen johdosta takaisin luotonantajalle, olisi Maaseutuviraston päätöksen mukaiset maksut maksettava seitsemän pankkipäivän kuluessa siitä, kun luotonantaja on saanut päätöksestä tiedon.

Pykälässä ehdotettu menettely vastaa rahoituslain mukaista menettelyä ja on yhdenmukainen sen tilitysmenettelyn kanssa, jota noudatetaan rahoituslain sekä maaseutuelinkeinojen rahoituslain mukaisia valtionlainoja tilitettäessä.

69 §. Luotonantajan kulujen korvaaminen. Pykälässä säädettäisiin valtionlainojen hoitokorvauksista. Pykälän 1 momentin mukaan lainantajille suoritettaisiin valtionlainojen hoitamisesta aiheutuvista kuluista korvausta, jonka suuruudesta ja maksuehdoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Menettely vastaa rahoituslain 29 §:n 1 momentin mukaista menettelyä. Myös maataloutta koskevan lainsäädännön nojalla luottolaitosten hoidettavana olevista valtionlainoista maksetaan luottolaitoksille korvausta. Rahoituslain nojalla on valtioneuvoston asetuksella 175/2001 korvauksen määräksi säädetty 0,75

prosenttia maksamatta olevan lainapäöman määrästä. Korvauksen määrää ei ole tarkoitus muuttaa. Korvauksella on tarkoitus kattaa ne ylimääräiset kulut, joita valtionlainojen hoitamisesta luotonantajalle aiheutuu. Tällaisia ovat esimerkiksi ne ylimääräiset tietojärjestelmäkulut, jotka aiheutuvat tuen seurannasta sekä raportoinnista ja seurantajärjestelmistä aiheutuvat kustannukset.

Pykälän 2 momentin mukaan Maaseutuvirasto päättäisi valtionlainan hoitamisesta luotonantajalle maksettujen korvausten perimisestä takaisin osaksi tai kokonaan. Korvaus olisi palautettava, jos luotonantaja ei ole hoitanut valtionlainaa ehdotetussa laissa tai lainojalla säädetyllä tavalla taikka jos hyvää pankkitapaa ei ole noudatettu. Korvauksen takaisinperiminen luotonantajalta voisi tulla kysymykseen siitä huolimatta, että laina määrättäisiin irtisanottavaksi ja tuki takaisinperittäväksi. Vaikka on mahdollista, että sekä lainansaaja että luotonantaja ovat molemmat menelleet moitittavasti, kummankin toimenpiteitä tarkasteltaisiin erikseen ja arvio moitittavuudesta ja seuraamukset voisivat poiketa toisistaan. Hoitokorvauksen takaisinperimiseen luotonantajalta voitaisiin 95 §:n estämättä ryhtyä koko laina-ajan. Menettely vastaisi rahoituslain 29 §:n 2 momenttiin perustuvaa menettelyä.

70 §. Valtionlainojen varojen välittäminen. Pykälässä säädettäisiin valtionlainojen rahoituksesta. Menettely valtionvarojen välittämisessä noudattaisi rahoituslain 28 §:n mukaista menettelyä. Pykälän 1 momentin mukaan Maaseutuvirasto maksaisi valtion luotonantajalle myöntämän lainan keskusrahailaitoksen välityksellä.

Samoin pykälän 2 momentin mukaan Maaseutuvirasto maksaisi hakemuksesta valtionlainan hoitopalkkion keskusrahailaitoksen välityksellä luotonantajalle.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin luotonantajan velvollisuudesta maksaa valtionlainan lyhennykset ja korot keskusrahailaitoksen välityksellä Maaseutuvirastolle. Maaseutuviraston olisi tuloutettava saamansa varat maatilatalouden kehittämisrahastoon.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin menettelystä, jolla valtion ja luottolaitoksen välinen velkasuhde saataisiin pysymään samansuuruisena kuin luottolaitoksen ja lainansaajan

välinen velka tilanteissa, jossa lainansaajan velkaa järjestellään. Muutokset, jotka tehdään valtionlainaan tämän lain mukaisessa vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä, yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) mukaisessa järjestelyssä sekä yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) mukaisessa järjestelyssä, olisi tehtävä myös luottolaitoksen ja valtion väliseen velkaan.

Pykälän 5 momentin mukaan Maaseutuvirasto voisi antaa määräyksiä siitä, missä tapauksessa luotonantajat voivat toimittaa edellä mainitut tehtävät ilman keskusrahallaitosta. Tällaisia olisivat lähinnä tilanteet, joissa luottolaitos ei kuulu mihinkään luottolaitosryhmään, se on hyväksytty maatalouden rakennetuista annetun lain 52 §:n mukaiseksi luottolaitokseksi eikä sillä ole sellaisia sivukonttoreita, joiden vuoksi jokin konttori olisi määriteltävä keskusrahallaitokseksi.

71 §. Korkotuen maksaminen. Pykälässä säädettäisiin korkotuen maksamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan korkotukea maksettaisiin lakiehdotuksen 39 §:n 1 momentissa tarkoitettua määrää vastaava osuus kullakin korkojaksolla voimassa olevasta korkotukilainan kokonaiskorosta. Kokonais korko voi vaihtua myös kesken koronmaksujakson, mikä on otettava huomioon maksettavan korkotuen määrässä. Korkotukea maksettaisiin kuitenkin yhteensä enintään myönnetyn tuen nimellisarvoista määrää vastaava osuus. Menettely maksettavan korkotuen määrän laskemisesta vastaa valtionlainan korkoetuuden laskentatapaa. Korkotuki kuitenkin maksetaan pankille, joka korkotuen määrällä alentaa lainansaajan maksamaa korkoa. Korkotuen laskemisen tapa ja maksumenettely vastaa maatalouden rakennetuista annetun lain 39 §:n 1 momentin mukaista menettelyä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa korkotukilaina maksetaan kokonaan takaisin. Tällöin korkotuen maksaminen lakkaisi lainan takaisinmaksupäivästä lukien. Korkotukea ei maksettaisi erääntyneen lainapääoman osalta. Korkotuki on laskettu normaalisti lyhennettävälle lainalle. Jos lainansaajalla on maksuvaikeuksia, hän voisi hakea maksulykkäystä ennen lainan erääntymistä ja tällöin luonnollisesti korkotuki lasketaan kulloisestakin pääomasta. Sen sijaan maksuviivästyksestä seuraisi korkotuen laskeminen

siitä pääomasta, joka lainalla olisi kuulunut olla viimeistään eräpäivänä lyhennettäessä. Siinä tapauksessa, että kysymys olisi yritys-saneerausta tai yksityishenkilön velkajärjestelyä koskevan menettelyn vireilläolosta, korkotuki kuitenkin laskettaisiin myös erääntyneestä osasta lainaa. Jos edellä tarkoitettua tai siihen rinnastettavassa järjestelyssä korkotukilainan kokonaiskorkoa alennetaan, korkotukea maksettaisiin neljää prosenttiyksikköä vastaava osuus kokonaiskorosta, kuitenkin enintään kokonaiskoron määrä. Tarkoitus on, että järjestely tulee pääosin velallisen hyväksi. Momentin mukainen menettely vastaa maatalouden rakennetuista annetun lain 39 §:n 2 momentin mukaista menettelyä.

Pykälän 3 momentin mukaan luotonantajan olisi haettava korkotuen maksua kultakin korkojaksolta erikseen, kuitenkin enintään kerran kuukaudessa. Tarkoitus on, että maaseutuviraston hyväksymä keskusrahallaitos välittää hakemuksen Maaseutuvirastolle, joka suorittaa maksun keskusrahallaitokselle. Keskusrahallaitos välittää korkotuen luotonantajalle. Myös korkotuen rahaliikenne ja menettely siinä vastaisi maatalouden rakennetuista annetun lain 39 §:n 3 momentin mukaista menettelyä.

Pykälän 4 momentin mukaan tarkemmat määräykset korkotuen maksun hakemisesta ja välittämisestä noudatettavasta menettelystä antaisi Maaseutuvirasto. Nämä olisivat yhdenmukaisia niiden määräysten kanssa, jotka Maaseutuvirasto on jo antanut maatalouden rakennetuista annetun lain 39 §:n 4 momentin nojalla.

72 §. Vähäisen pääomamäärän suorittaminen kerralla. Pykälässä säädettäisiin pääomamäärältään vähäisen valtionlainan ja korkotukilainan maksamisesta kerralla. Pykälän 1 momentin mukaan siinä vaiheessa, jossa lainaa on lyhennetty niin paljon, että lainasta on jäljellä enää vähäinen määrä, laina olisi lyhennysohjelmasta poiketen maksettava takaisin kerralla seuraavana eräpäivänä tai kahtena seuraavana eräpäivänä. Säännös korvaa eräiden saamisten perimisestä kerta kaikkiaan annetun lain (682/1966), jäljempänä *kertaperintälaki*, 1 §:n 1 momentin säännöksen, jonka mukaan sen estämättä, mitä muualla säädetään tai mitä on sovittu, valtion tai sen hoidossa olevan rahaston varoista

myönnetty laina taikka valtion tai rahaston muu saaminen on kokonaisuudessaan maksettava yhdellä kertaa lähinnä seuraavassa kannossa, jos maksamaton pääoma on enintään 336 euroa. Jos maksamaton pääoma on suurempi kuin 336 euroa, mutta enintään 672 euroa, se on maksettava kahdessa lähinnä seuraavassa kannossa yhtä suurina erinä ja, jos maksamaton pääoma on enintään 1 000 euroa, se on maksettava kolmessa lähinnä seuraavassa kannossa yhtä suurina erinä. Edellä mainitun kertaperintälain säännös koskisi vain valtionlainoja, ei sen sijaan korkotukilainoja. Jotta menettely samaan tarkoitukseen myönnettävissä lainoissa olisi yhdenmukainen, koskisi säännös, joka siis olisi poikkeus kertaperintälaista, sekä valtionlainoja että korkotukilainoja. Säännöksellä esittäisiin pitkällä laina-ajoilla myönnettyjen lainojen jääminen lainanhoitojärjestelmiin hoidettaviksi silloinkin, kun niiden määrät ovat jo jääneet lainansaajien taloudelliseen toimintaan nähden vähäisiksi. Kertaperintälain 3 §:n nojalla valtioneuvostolla on valta erityisistä syistä päättää, ettei mainittua lakia ole myöskään sovellettava pykälässä mainittujen lakien mukaisten lainojen ja saamisten lisäksi erikseen määrättäviin muihin lainoihin. Valtioneuvosto voisi siten päättää, ettei kertaperintälakia sovellettaisi ehdotetun lain mukaisiin lainoihin.

Pykälän 2 momentissa annettaisiin valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella perittävien erien enimmäismäärästä ja menettelystä niitä perittäessä. Tarkoitus on, että lainapääomien sallittaisiin kuitenkin laskea jonkin verran pienemmiksi kuin kertaperintälaissa, koska lainamäärä voi esimerkiksi joissakin irtaimistohankinnoissa olla alun perinkin pieni.

17 luku Valtionlainan valtionvastuu

73 §. Valtionvastuu. Pykälässä säädettäisiin siitä vastuusta, joka valtiolla on valtionlainasta luotonantajaan nähden. Luotonantaja olisi velvollinen maksamaan valtionlainasta valtiolle lyhennyksiä ja korkoa niiden ehtojen mukaisesti, joilla lainansaaja on velvollinen lyhentämään ja maksamaan korkoa luotonantajalle. Luotonantajan olisi lakiehdotuksen 68 §:n mukaan suoritettava maksut seitsemän pankkipäivän kuluessa siitä, kun lai-

nansaajan olisi maksettava suoritus luotonantajalle. Luotonantajan olisi toisin sanoen suoritettava lyhennykset ja korot valtiolle riippumatta siitä, onko se saanut suorituksia lainansaajalta.

Pykälän 1 momentin mukaan valtio olisi vastuussa luotonantajalle ehdotetun lain nojalla myönnettyjen valtionlainojen niistä pääoman ja koron lopullisista menetyksistä, jotka johtuvat siitä, että luotonantaja velallisen maksukyvyttömyyden johdosta ei saakaan lainansaajalta niitä suorituksia, jotka se on jo ehtinyt tilittää valtiolle. Vastuu kuitenkin rajoittuisi siihen osaan, jota lainan vakuuksista kertyvät varat eivät riitä kattamaan. Vastuu koskisi sekä maksamatta olevia lyhennyksiä että korkoja eli lainan tavanomaisia suorituksia. Sen sijaan se ei koskisi viivästyskorkoja, sillä velallisen maksamia viivästyskorkoja ei tulouteta valtiolle.

Pykälän 2 momentin mukaan valtionvastuun voimassaolon edellytyksenä kuitenkin olisi, että luotonantaja huolehtii lainasta ja sen vakuuksista ehdotetun lain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisesti sekä hyvää pankkitapaa noudattaen. Valtionvastuu voisi lakata muun muassa, jos valtionlainan tilityksissä on olennaisia virheellisyyksiä tai jos luotonantaja on sallinut vakuuden heikentämisen ilman, että valtionlainaa on samalla lyhennetty. Lainan myöntänyt luotonantaja olisi myös velvollinen valvomaan valtion etua, kun lainan vakuutena oleva omaisuus muutetaan rahaksi vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä, pakkohuutokaupassa tai konkurssimenettelyn yhteydessä. Jos esimerkiksi sekä valtionlainan että tavanomaisin ehdoin myönnettyjen lainojen vakuutena on yleispanttaussitoumus, joka koskee pantattuja tiloja, valtionlainalle on ohjattava varoja realisoitua omaisuudesta samoin periaattein kuin muillekin lainoille. Myös laiminlyönnit valtion edun valvomisessa voisivat johtaa siihen, ettei valtionvastuuta enää ole. Ehdotettu valtionlainan valtionvastuu vastaisi rahoituslain 22 §:n mukaista valtionlainan valtionvastuuta samoin kuin sitä valtionvastuuta, josta säädettiin maaseutuelinkeinojen rahoituslain 26 §:ssä sellaisena kuin se oli laissa 329/1999 ja jota sovelletaan edelleen sanotun lain nojalla myönnettyihin valtionlainoihin.

Pykälän 3 momentin mukaan valtionlainan vapaaehtoinen velkajärjestely tai siihen verrattava muu järjestely edellyttäisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suostumusta. Tässä yhteydessä vapaaehtoiselle velkajärjestelyllä tai siihen verrattavalla muulla järjestelyllä tarkoitettaisiin yrityksen saneerauslainsäädännön mukaisesti annetun lain 97 §:ssä tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 78 §:ssä tarkoitettua menettelyä. Tällöin suostumuksessa tulisi edellyttää, että menettely vastaa sisällöltään ja edellytyksiltään vastaavaa tuomioistuimenmenettelyssä vahvistettavaa yrityssaneerausta tai yksityishenkilön velkajärjestelyä, mutta se toteutettaisiin ilman viranomaismenettelyä. Valtionlainan vakuutena olevan omaisuuden vapaaehtoinen rahaksi muuttaminen lainan takaisinperintää vaarantavalla tavalla olisi samoin mahdollista tehdä vain elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suostumuksella. Yleensä suostumusta pyydetään tilanteissa, jossa velallinen on taloudellisissa vaikeuksissa. Suostumus edellyttäisi, että muut saatavat velallisen maksuvaikeuksien helpottamiseen on selvitetty eikä muita keinoja ole, joita kohtuudella voitaisiin edellyttää käytettäväksi. Tarkoitus kuitenkin on, että suostumus tilanteissa, joissa valtionlainan takaisinmaksu vaarantuu, annettaisiin vain poikkeuksellisissa tilanteissa.

Maaseutuvirasto voisi pykälän 4 momentin mukaan määrätä tarkemmin valtion edun valvomiseen liittyvästä menettelystä.

74 §. *Valtionlainoista maksettavat hyvitykset.* Pykälässä säädettäisiin valtionvastuun perusteella maksettavista hyvityksistä. Pykälän 1 momentin mukaan päätöksen luotonantajalle suoritettavasta pääoman ja korkojen hyvityksestä tekisi Maaseutuvirasto. Ennen hyvityksen vahvistamista Maaseutuviraston olisi selvitettävä, että velallisen ja mahdollisen takaajan maksukyvyttömyydestä johtuva lopullinen menetys on todettu. Käytännössä tämä tarkoittaa ulosottomenettelyä ja, jos kiinteää omaisuutta ei ole muuten realisoitu, pakkohuutokauppaa. Lisäksi olisi selvitettävä, ettei menetyksiä ole voitu kattaa vakuutena olevan omaisuuden myynnistä saaduilla varoilla taikka, jos vakuutena on muu kuin henkilötakaus, muusta vakuudesta. Vakuuden myyntiä ei kuitenkaan vaadittaisi silloin,

kun velallinen tai lainasta vastuussa oleva kolmas henkilö saa yrityssaneerauksessa tai yksityishenkilön velkajärjestelyssä tai muussa vastaavassa järjestelyssä tai vakuusvastuun järjestelyssä säilyttää vakuutena olevan omaisuuden. Maaseutuvirasto suorittaisi hyvityksen luotonantajalle maatilatalouden kehittämisrahaston varoista. Menettely vastaa rahoituslain mukaista menettelyä.

Pykälän 2 momentissa edellyttäisiin, että lyhennykset ja korot, jotka lainansaaja hyvityksen maksamisen jälkeen suorittaa luotonantajalle, olisi tilitettävä Maaseutuvirastolle. Tällä tarkoitettaisiin tilannetta, jossa esimerkiksi valtio on maksanut luottolaitokselle hyvityksenä velkapääoman, joka saneerausmenettelyssä on todettu vakuudettomaksi velaksi ja jonka maksuvelvollisuus on poistettu ja myöhemmin saneerausohjelmaa muutetaan niin, että velalle kertyy suorituksia.

Pykälän 3 momentin mukaan maaseutuvirasto päättäisi luottolaitokselle maksetun hyvityksen perimisestä takaisin lainansaajalta, siltä osin, kuin lainaa tai sen korkoja ei ole maksettu valtiolle. Tämä voisi tulla kysymykseen lähinnä tapauksissa, joissa lainansaajan taloudellinen tilanne paranee hyvitysmenettelyn jälkeen merkittävästi eikä velka ole vielä vanhentunut. Lainansaajalta voitaisiin myös periä luotonantajalle hyvityshakemuksen perusteella maksetusta hyvityksestä vuotuista korkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan, mikä olisi mainittava myös tukipäätöksessä. Lainansaajan vastuu lainasta valtion nähden ei siten päättyisi siihen, että luotonantaja ei ole ulosotossa saanut velkaa perityksi, vaan sen jälkeen, kun hyvitys on maksettu luotonantajalle, velkasuhde siirtyisi suoraan lainansaajan ja valtion väliseksi.

Pykälän 4 momentin mukaan hyvitys menetyksistä voitaisiin jättää suorittamatta luotonantajalle tai hyvityksen määrää alentaa, jos lainan hoitamisessa ei ole noudatettu tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka hyvää pankkitapaa. Tällaisena tilanteena pidettäisiin esimerkiksi sitä, että luotonantaja on irtisanonut tavanomaisin ehdoin myönnetty pankkilainat ja ryhtynyt niitä koskevaan perintämenettelyyn ja vakuuksien realisointiin, mutta jättänyt valtionlainat ennalleen ja niitä koskevat mak-

suhäiriöt lisääntymään. Samoin tällainen tilanne voisi syntyä, jos valtionlainan tilityksiä valtioon päin ei ole hoidettu asianmukaisesti.

Pykälässä ehdotettu menettely vastaisi rahoituslain mukaista 23 §:n mukaista menettelyä samoin kuin sitä menettelyä, jota noudatetaan maksettaessa hyvityksiä maaseutuelinkeinojen rahoituslain nojalla myönne-
tyistä valtionlainoista.

Pykälän 5 momentin mukaan Maaseutuvirasto antaisi tarkemmat määräykset hyvityksen hakemista ja maksamista koskevasta menettelystä.

75 §. *Hyvityshakemusten käsittelyaika ja hyvityksiä koskevat viivästyskorot.* Pykälän 1 momentin mukaan Maaseutuviraston olisi käsiteltävä valtionlainaa koskeva hyvityshakemus kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun luotonantajan hakemus on saapunut Maaseutuvirastolle ja velallisen ja mahdollisen takaajan maksukyvyttömyydestä johtunut lopullinen menetys on todettu. Jollei hakemusta sellaisenaan voida ratkaista, laskettaisiin määräaika siitä, kun viimeinen hakemuksen ratkaisemiseksi välttämätön Maaseutuviraston pyytämä lisäselvitys luotonantajalta on saapunut. Jos määräaika ylitetään, olisi valtio velvollinen suorittamaan ylitysajalta viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan. Säännös on yhdenmukainen rahoituslain 24 §:n vastaavan säännöksen kanssa ja vastaa maaseutuelinkeinojen rahoituslain mukaisten valtionlainojen hyvityshakemusten käsittelymenettelyä.

18 luku Valtiontakausten ehdot

76 §. *Valtiontakauksen ehdot.* Pykälän 1 momentin mukaan valtiontakaus myönnettäisiin täytetakauksena. Tältä osin ja muutokin valtiontakauksen ehdot vastaisivat maatalouden rakennetuista annetun lain 26 §:n mukaisia valtiontakauksen ehtoja. Takauksen kohteena olevan lainan tai sen erän nostaminen edellyttäisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupaa. Tällä varmistetaan takauksen muodossa myönnettävän tuen kohdistuminen tuettavan toimenpiteeseen samalla, kun kustannusten tukikelpoisuus tutkitaan nostoluvan myöntämisen yhteydessä.

Valtiontakaus tulisi 2 momentin mukaan voimaan sen jälkeen, kun tuen kohteena oleva laina tai sen ensimmäinen erä on nostettu, 106 §:n 1 momentissa tarkoitettu kertamaksu on suoritettu ja vastavakuus on asetettu. Näin varmistetaan, että tukipäätöksen ehdoiksi otetut valtiontakauksen myöntämisen edellytykset toteutuvat ja takaukseen liittyvä maksu suoritetaan.

Takaussitoumus ei sitoisi valtiota, jos edellä toimenpiteitä ei ole toteutettu kahden vuoden kuluessa valtiontakauksen myöntämisestä tai lakiehdotuksen 65 §:ssä säädettyjä tuen kohteena olevan lainan siirtämistä ja ehtojen muuttamista koskevia ehtoja ei ole noudatettu. Säännöksellä turvattaisiin valtion etu takaajana. Lakiehdotuksen 43 §:n mukaan toimenpiteen suoritus-aika on kaksi vuotta, johon voitaisiin hakemuksesta myöntää lisää-
kaa edellyttäen, että toimenpiteen toteuttamiseen on ryhdytty. Takaukseen liittyvien riskien arvioinnin kannalta on myös tarpeen varmistaa, ettei lainan ehtoja muuteta tai lainaa siirretä tavalla, joka vaikuttaa valtion asemaan takaajana.

Pykälän 3 momentin mukaan valtiontakauksen ehtoina sovellettaisiin myös, mitä takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annettussa laissa (361/1999), jäljempänä takauslaki, takauksesta säädetään. Sen säännökset täydentäisivät lakiehdotukseen otettavia valtiontakaukselta koskevia säännöksiä. Valtiontakauksen kohteena olevista maksuista eli takausvastuun sisällöstä säädettäisiin lakiehdotuksen 42 §:ssä. Valtiontakauksen kohteena olevan lainan siirtämisestä toiselle luotonantajalle tai tuen saajalle ja lainaehtojen muuttamisesta säädettäisiin lakiehdotuksen 65 §:ssä. Takaajan vastuun vähentymiseen ja lakkaamiseen, päävelan perimiseen ja takautumisoikeuteen tulisivat sovellettaviksi takauslain säännökset.

Takauslain 15 §:n mukaan takaajan vastuu lakkaa, kun päävelka on suoritettu tai se on muuten lakannut. Lain 16 §:ssä säädetään takaajan vastuun lakkaamisesta niissä tilanteissa, joissa luotonantaja on laiminlyönyt saatavan valvonnan velallista koskevassa maksukyvyttömyysmenettelyssä. Lisäksi laissa säädetään myös muista perusteista, joilla takaajan vastuu voi lakata. Valtion vastuu takaajana vanhentuisi takauslain 19 §:n mukaisesti

kolmen vuoden kuluttua päävelan erääntymisestä, jollei vanhentumista ole katkaistu. Mainitun pykälän 3 momenttia ei kuitenkaan sovellettaisi. Sen mukaan takaussitoumus vanhentuu kymmenen vuoden kuluttua sitoumuksen antamisesta, jollei vanhentumista ole katkaistu. Tuen kohteena olevat lainat myönnetään pääsääntöisesti yli kymmenen vuoden laina-ajalla.

Valtiontakaus myönnettäisiin täytetakauksena. Takauslain 23 §:ssä säädetään täytetakauksen erääntymisestä. Jotta luotonantaja voi kohdistaa vaatimuksensa valtioon, päävelan erääntymisen lisäksi edellytyksenä on pääsääntöisesti, että lainan vakuutena oleva omaisuus on myyty tai ulosotossa on todettu, että myynnille on este. Lain 24 §:ssä säädetään tilanteista, joissa takaajan vastuun toteuttaminen edellyttää velan eräännyttämis-toimenpiteiden kohdistamista takaajaan. Takautumisoikeudesta säädetään takauslain 6 luvussa. Valtiontakauksen perusteella velkojalle suoritettu määrä voidaan vaatia lain 28 §:n mukaisesti tuen saajalta. Valtion takausvastuun toteutumiseen ja takautumisoikeuteen liittyvästä edunvalvonnasta säädetään lakiehdotuksen 107 §:ssä.

19 luku Vapaaehtoinen velkajärjestely

77 §. *Valtionlainojen ja valtion myyntihintasaamisten vapaaehtoinen velkajärjestely.* Pykälässä säädetään valtionlainojen vapaaehtoisesta velkajärjestelystä, joka vastaisi rahoituslain 30 §:ään sisältyvää velkajärjestelyä. Valtionlainoja koskevista säännöksistä poiketen voitaisiin pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin joutuneen lainansaajan taloudellisen tilanteen helpottamiseksi vapaaehtoisesti järjestellä valtionlainoja ja valtion myyntihintasaamisia.

Lainansaajan voitaisiin 2 momentin mukaan katsoa joutuneen pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin, jos hän on tullut tai on ilmeisessä vaarassa tulla maksukyvyttömäksi eikä maksukykyä voida pysyvästi palauttaa tavanomaisin maksuhelpotuksin. Näitä ovat korkotukilainojen ja valtionlainojen lyhenysmaksujen lykkäykset ja valtionlainojen korkovapaudet. Lainansaajan olisi myös ensin käytettävä velkojen maksuun sellaisia varoja, joita hänellä on saatavissa. Tällä tarkoi-

tettaisiin myös mahdollisuutta saada sellaista ulkopuolista rahoitusta, joka on mahdollista saada velallisella olevia velkoja edullisemmin. Samoin sillä tarkoitettaisiin sellaisen omaisuuden myymistä, joka ei ole tarpeellista elinkeinotoiminnassa. Velkajärjestelyn edellytykseksi ei kuitenkaan asetettaisi elinkeinotoiminnassa tarvittavien pääomien haitallista vähentämistä. Siten myös elinkeinon liittyvää varallisuutta voitaisiin joissakin tilanteissa edellyttää käytettäväksi velkojen maksuun, mutta jäljelle tulisi jäädä kuitenkin siinä määrin elinkeinon liittyviä varoja, että elinkeinon harjoittamisen jatkaminen ylipäätään on mahdollista.

Pykälän 3 momentin mukaan järjesteltävät lainat ja myyntihintasaamiset voisivat perustua ensinnäkin ehdotettuun lakiin sekä rahoituslakiin ja sitä vastaavaan aikaisempaan lainsäädäntöön. Lisäksi ne voisivat perustua maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin tai sitä vastaavaan aikaisempaan lainsäädäntöön. Tällaisia lainoja saattaa olla tiloilla, joilla on harjoitettu maataloutta, mutta jotka sitten ovat siirtyneet enimmäkseen porotaloustiloiksi. Samoin kysymykseen tulisivat maatalouden kehittämisrahastosta annettuun lakiin perustuvat valtion myyntihintasaamiset sekä sellaiseen muuhun lainsäädäntöön perustuvat lainat ja myyntihintasaamiset, joka koskee maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla valtion varoista myönnettyjä Valtiokonttorin hoidettavaksi siirrettyjä lainoja ja myyntihintasaamisia. Tällaisia muita valtion saamisia voisivat olla lailla 78/2007 Valtiokonttorin hoidettavaksi siirretyt lainat ja saamiset, joihin kuuluvat muun muassa kolttalainsäädännön nojalla syntyneet lainat ja myyntihintasaamiset. Momenttiin sisältyisivät vastaavat lainat ja saamiset kuin rahoituslain 30 ja 72 §:ään. Myös vapaaehtoisen velkajärjestelyn käyttöönoton edellytyksenä on, että Euroopan komissio hyväksyy tukijärjestelmän.

78 §. *Vapaaehtoisen velkajärjestelyn edellytykset.* Pykälässä säädetään vapaaehtoisen velkajärjestelyn edellytyksistä. Näihin kuuluisi ensinnäkin 1 momentin mukaan se, että velkajärjestelyn odotetaan olennaisesti parantavan lainansaajan taloudellista tilannetta. Kysymys ei ole hetkellisestä maksuhelpotuksesta, vaan koko velallisen elinkei-

notoiminnan perusteiden ja vastuiden selvittämisestä ja arvioimisesta velkajärjestelyn tuomaan muutokseen nähden. Tätä varten lainansaajan tilanteesta ja toimenpiteistä sen parantamiseksi edellytettäisiin laadittavaksi toteutettavissa oleva suunnitelma. Suunnitelma sisältäisi sekä kuvauksen velallisen tilanteesta sekä kuvauksen niistä toimenpiteistä ja yksittäisten toimenpiteiden vaikutuksista, joilla velallisen tilannetta helpotetaan. Suunnitelman olisi perustuttava laskelmiin ja toimenpiteiden vaikutukset olisi myös esitettävä laskelmina. Lisäksi lainansaajan olisi osallistuttava itse toimenpiteisiin. Tällä tarkoitettaisiin toisaalta oman varallisuuden käyttämistä velkoihin, mahdollisen muun rahoituksen hankkimista sekä elinkeinotoiminnan rakenteellista sopeuttamista velallisen taloudelliseen tilanteeseen.

Aikaisempi velkajärjestely pääsääntöisesti estäisi 2 momentin mukaan uuden velkajärjestelyn myöntämisen. Erityisestä syystä se voitaisiin kuitenkin myöntää. Uutta velkajärjestelyä ei kuitenkaan myönnettäisi viiden vuoden kuluessa edellisen velkajärjestelyn myöntämisestä. Määräaika vastaa valtioneuvoston päätöksissä olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annettujen yhteisön suuntaviivojen (EUVL 2004 C 244/02), jäljempänä pelastus- ja rakenneuudistuskisuuntaviivat, mukaisia rakenneuudistustuen myöntämisen edellytyksiä. Määräaika laskettaisiin lainvoimaisen päätöksen tekemisestä.

Pykälän 3 momentissa edellytettäisiin, että myös muut velkojat osallistuvat lainansaajan taloudellisen tilanteen ja toimintaedellytysten parantamiseen. Jotta valtionlainoja voitaisiin järjestellä, edellytettäisiin, että lainansaajalle korkotukilainaa tai muuta lainaa myöntäneistä velkojista merkittävimmät omalta osaltaan osallistuvat velkojen järjestelyyn. Järjestelyjen tulisi olla niin tuntuvia, että ne merkittäväällä tavalla alentavat lainansaajan velanhoidokuluja. Merkittävyys arvioitaisiin suhteessa lainansaajan tuloihin ja lainanhoidokulujen yhteismäärään. Esimerkiksi luontaiselinkeinotilalla, jossa vuotuinen liikevaihto juuri ja juuri ylittää 10 000 euroa, jo sadan euron alennus velanhoidomenoissa on merkittävä, kun taas 50 000 euron liikevaihdolla vastaava vähennys ei välttämättä vielä olennaisesti vaikuta

tuen hakijan tilanteeseen. On kuitenkin mahdollista, että muut lainan antajat tai muut luottajat ovat jo toteuttaneet tällaisia toimenpiteitä. Tällöin osallistumista ei vaadittaisi. Muiden osallistumisessa olisi kysymys tapauskohtaisesta harkinnasta silloin, kun osa velkojista on jo toiminut ja osa ei. Lähtökohdana olisi, että velkajärjestelytoimenpiteitä edellytettäisiin niiltä velkojilta, jotka eivät ole jo toteuttaneet tällaisia toimenpiteitä. Toimenpiteitä arvioitaisiin velkajärjestelyhakemustan edeltäneeltä viideltä vuodelta. Muiden osallistumista ei myöskään edellytetäisi, jos kysymys on suuresta määrästä pienten lyhytaikaisten velkojen velkojia. Lähinnä tällaiset velat voisivat olla tililuottoja, maksurästejä ja verovelkoja. Velkajärjestelyssä tulisi kuitenkin selvittää, millä tavoin velallinen aikoo selviytyä tällaisista veloista.

Pykälän 4 momenttiin sisältyisi valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin tuen myöntämisen edellytyksistä. Asetuksella säädettäisiin erityisesti niistä edellytyksistä, jotka seuraavat pelastus- ja rakenneuudistustuen suuntaviivoista.

79 §. Elinkeinotoiminnan lopettaneen henkilön velkajärjestelyn edellytykset. Pykälässä säädettäisiin siitä, millä edellytyksin elinkeinotoimintansa lopettaneen tai lopettavan lainansaajan velkoja voitaisiin vapaaehtoisesti järjestellä. Tarkoituksena on, että järjestely olisi mahdollista vain, jos lainansaajan asunon säilyttämistä ei voida muutoin turvata. Tällöinkin otettaisiin huomioon, onko lainansaajalla ylipäättään mahdollista ylläpitää sitä asuntoa, joka hänellä on, vai olisiko tarpeen järjestää asunto muulla tavalla. Säännös tai toteutettu vapaaehtoinen velkajärjestely ei kuitenkaan estäisi suostumasta yrityksen saneerauksesta annetun lain 97 §:ssä tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 78 §:ssä tarkoitettuun menettelyyn.

80 §. Toimenpiteet valtionlainan ja myyntihintasaamisen velkajärjestelyssä. Pykälässä säädettäisiin niistä menetelmistä, joita valtionlainan ja valtion myyntihintasaamisen vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä voitaisiin käyttää. Pykälän 1 momentin mukaan velkajärjestelyssä voitaisiin ensinnäkin pidentää valtionlainojen ja valtion myyntihintasaamisen takaisinmaksuaikaa. Pääsääntöisesti laina-aajan pidentämisenkin tulisi pysyä 30 vuo-

den enimmäislaina-ajan rajoissa. Erittäin painavasta syystä laina-aikaa voitaisiin kuitenkin pidentää tämän ylikin. Pidentämisessä yli 30 vuoden olisi erityisesti harkittava lainansaajalle koko laina-ajalta kertyvien korkomenojen kokonaismäärää ja sitä, onko tarkoituksenmukaista säilyttää velkarasitusta niin pitkään. Velkajärjestelyssä voitaisiin myös alentaa korkoa. Koron alentamisessa korkoa ei voitaisi poistaa kokonaan. Lisäksi voitaisiin myöntää lyhennysten ja korkojen suorittamisesta maksuvapautusta tai lykkäystä. Lykkäystä myönnettäessä lykätty lyhenys tai korko on suoritettava myöhempänä ajankohtana, maksuvapautuksessa sen sijaan kyseinen maksu poistetaan kokonaan. Kyseisistä seikoista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Käytettävien toimenpiteiden tulisi olla sellaisia, että ne ovat voimassa määräajan ja niihin sisältyvä uusi tuki on voitava määrittää. Valittujen toimenpiteiden tulisi olla sellaisia, että lainansaaja määräajan jälkeen kykenee huolehtimaan velvoitteistaan. Toimenpiteet vastaavat rahoituslain 30 §:n 4 momentin mukaisia toimenpiteitä.

Pykälän 2 momentin mukaan vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä sovitut velkasuhteen ehtojen muutokset koskisivat myös takaajaa, muuta velasta vastuussa olevaa henkilöä sekä velasta vakuuden asettanutta henkilöä. Näiden asemaa ei kuitenkaan saisi ilman asianomaisen suostumusta heikentää. Aikaisemman lainsäädännön nojalla myönnettyjen lainojen vakuutena on saatettu käyttää henkilötakaajia. Samoin on mahdollista, että vakuutena olevan omaisuuden luovuttaminen on sallittu, mutta rasitusta omaisuudesta ei ole poistettu tai luovutus ei ole edellyttänyt lupaa. Pääosa käytettävistä toimenpiteistä merkitsee helpotusta myös edellä mainittujen henkilöiden taloudelliseen asemaan. Lainan tai myyntihintasaamisen takaisinmaksuajan pidentäminen kuitenkin edellyttäisi takaajan tai, jos vakuus on muun henkilön kuin lainasta tai myyntihintasaamisesta vastuussa olevan omistuksessa, tämän suostumusta. Tältä osin pykälä vastaisi rahoituslain 30 §:n 5 momentin mukaisia velkajärjestelyn ehtoja.

81 §. *Korkotukilainojen vapaaehtoinen velkajärjestely.* Pykälä koskisi korkotukilainojen velkajärjestelyä. Porotalous- ja luon-

taiselinkeinon harjoittajille lakiehdotuksen tai muiden säädösten nojalla myönnettyjä korkotukilainoja voidaan vapaaehtoisesti järjestellä vastaavalla tavalla kuin 80 §:n mukaan järjestettäisiin valtionlainoja. Tällaisia muita korkotukilainoja voisivat kuitenkin olla vain sellaiset, joiden korkotuki maksetaan samasta määrärahasta kuin lakiehdotuksen mukaisten korkotukilainojen korkotukikin. Tämä tarkoittaisi lähinnä vanhoja maatalouden rakennetukilainsäädännön perusteella myönnettyjä korkotukilainoja, joita porotalouden harjoittajiksi siirtyneille elinkeinonharjoittajille on maataloudesta jäänyt. Jos jonkin muun hallinnonalan korkotukilainaa olisi tarpeen järjestellä, määräytyisi mahdollisuus järjestelyyn korkotuki säilyttäen sen lainsäädännön perusteella, jonka nojalla kyseinen korkotukilaina on myönnetty.

Pykälän 2 momentin mukaan korkotukilainan koron järjestely alentaisi lainansaajan maksamaa korkoa. Korkotuen määrä sen sijaan laskettaisiin edelleen velkakirjaehtojen mukaisesta korosta. Päinvastoin kuin valtionlainoissa korkotukilainojen järjestely edellyttää aina luotonantajan ja lainansaajan sopimista järjestelyn ehdoista. Lisäksi edellytettäisiin, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on antanut suostumuksen korkotukilainojen järjestelyyn.

Myös rahoituslain 32 §:ään sisältyy mahdollisuus korkotukilainojen järjestelyyn.

82 §. *Valtiontakaus vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä.* Porotalouden ja luontaiselinkeinojen harjoittajille ei ole aikaisemmin myönnetty valtiontakauksia tavanomaisissa vapaaehtoisissa velkajärjestelyissä. Valtiontakauksen myöntäminen oli mahdollista ainoastaan määräajan viimeistään vuoden 2000 loppuun mennessä tulleen hakemuksen perusteella. Tuolloin oli mahdollista myöntää porotalouden ja luontaiselinkeinojen harjoittajien luottolaitosten myöntämistä vapaarahoitteisista asuntolainoista ja elinkeinon harjoittamiseen liittyvistä lainoista sekä niihin liittyvistä maksuista aiheutuneiden erityisten taloudellisten vaikeuksien vakauttamiseksi valtion varoista korkotukea ja valtiontakauksia 31 päivään joulukuuta 2000 mennessä saapuneiden hakemusten perusteella. Luottolaitokset saattoivat myöntää korkotukilainaa omaa asuntoa ja elinkeinon harjoittamisen

vuoksi otettujen, tavanomaisin ehdoin myönnettyjen kotimaisten pankkilainojen sekä vero- ja muiden kulujen maksamiseen sellaisten luottojen ja maksujen osalta, joiden pääoman tai korkojen rästit olivat syntyneet ennen 1 päivää toukokuuta 1999. Lainalle myönnettävä valtioneuvoston päätös kattaa enintään 80 prosenttia lainan kokonaismäärästä.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että velalliselle voitaisiin myöntää valtioneuvoston päätös lyhytaikaisten velkojen korvaamiseksi tavanomaisin ehdoin myönnettävällä pankkilainalla. Yleensä korkeimmat korot maksuvaikeuksissa oleva lainansaaja maksaa maksamatta jääneistä laskuista ja lyhytaikaisista veloista, joita on myönnetty korkealla korolla ilman vakuuksia. Tällaisten luottojen korvaaminen pitempiä aikavälillä pankkilainalla yleensä alentaa korkomenoja. Luottolaitokset eivät kuitenkaan myönnä lainoja ilman tavanomaisia vakuuksia. Jos vakuudet on jo käytetty eikä niitä velkajärjestelyssä vapaudu, lainan saaminen on mahdotonta. Tämän vuoksi olisi tarkoituksenmukaista myöntää näissä tilanteissa lainalle valtioneuvoston päätös. Valtioneuvoston päätös voitaisiin myöntää tarvittaessa osana tavanomaisesta velkajärjestelystä. Valtioneuvoston päätös voisi olla enintään 80 prosenttia lainan määrästä. Muilta osin valtioneuvoston päätöksen sovellettaisiin, mitä lakiehdotuksen mukaan muuten valtioneuvoston päätöksistä säädetäisiin. Valtioneuvoston päätöksen soveltamista Euroopan komission suostumuksesta. Komissio käyttää arviointinsa perusteena komission tiedonantoa EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta valtioneuvoston päätöksiin (EUVL 2008 C 155/02) sekä edellä mainittuja pelastus- ja rakenneuudistustuki suuntaviivoja.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston päätöksellä säädetäisiin tarkemmin valtioneuvoston päätöksen myöntämisen edellytyksistä ja menettelystä. Nämä liittyisivät siihen, että valtioneuvoston päätös myönnetään nimenomaan vapaaehtoisen velkajärjestelyn yhteydessä.

83 §. Vapaaehtoisen velkajärjestelyn rajoitukset. Pykälässä rajoitettaisiin vapaaehtoisen velkajärjestelyn saamisen edellytyksiä. Pykälän 1 momentin mukaan maksuvapautusta valtioneuvoston päätöksille ei myönnettäisi, jos lainan esinevakuus tai lainalle liike- tai siihen verrattavassa toiminnassa annettu takaus turvaa lyhennysten maksun. Tarkoitus

on, että valtioneuvoston päätöksellä on todellinen merkitys lainoituksessa. Ainoastaan velallisen asunnon säilyttämiseksi, yrityksen toiminnan jatkumisen turvaamiseksi tai muista erityisen painavista syistä maksuvapautus voitaisiin kuitenkin myöntää. Velkajärjestelynäissäkin tilanteissa tulisi olla poikkeuksellinen menettely, myös silloin, kun kysymys on yritystoiminnan jatkumisesta tai asunnon säilyttämisestä. Elinkeinotoimintaan sisältyvää riskiä ei ole tarkoitus siirtää valtion kannettavaksi muutoin kuin tilanteissa, joissa sitä voidaan perustella painavilla syillä. Hakemus olisi näissä tapauksissa saatettava Maaseutuviraston ratkaistavaksi. Asunnon säilyttämisessäkin olisi ensin selvitettävä, onko lainansaajan ja hänen perheensä asuminen turvattavissa muulla tavoin.

Pykälän 2 momentissa rajoitettaisiin vapaaehtoisen velkajärjestelyn myöntämistä silloin, kun lainansaaja on lopettanut elinkeinon harjoittamisen. Tällöin edellytyksenä olisi, että luoton vakuutena oleva omaisuus on myyty asuinrakennusta lukuun ottamatta. Omaisuuden siirto toiselle, esimerkiksi perheen jäsenelle ei riittäisi. Tarkoitus on, että vakuuden myynnistä saadut varat on käytetty lainansaajan taloudellisen tilanteen parantamiseen. Lisäksi edellytettäisiin, että lainansaajan ei katsota kohtuudella selviytyvän lainan takaisinmaksusta. Syinä tähän voisi olla pysyvä työkyvyttömyys, pitkäaikaistyöttömyys, huoltovelvollisuus tai muun näihin verrattavan syy. Valtioneuvoston päätöksen ja koron maksuvapautus näissä tilanteissa olisi mahdollista vain, jos maksuvapautus tulee täysimääräisesti lainansaajan hyväksi. Tarkoitus ei ole parantaa samalla muiden velkojen oikeutta saada saamisistaan maksu. Näissäkin tilanteissa tavoitteena on kokonaisvaltainen, muiden velkojen osallistumista edellyttävä järjestely.

Pykälän 3 momenttiin sisältyy kuitenkin mahdollisuus toteuttaa pelkkiä valtioneuvoston päätöksiä ja myyntihintasaamisia koskeva velkajärjestely, vaikka lainansaajalle korkotuki- tai muuta luottoa myöntäneet velkojat eivät osaltaan suostu vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn. Tällöin vaadittaisiin velkajärjestelyyn erityisiä syitä. Tällainen syy voisi olla esimerkiksi muiden velkojen johtuminen pääosin julkisoikeudellisista perusteista siten,

ettei velkojana olevalla julkisella taholla ole mahdollisuutta osallistua tai se, että yksityis-oikeudelliset velkojat ovat jo järjestelleet velkojaan. Lisäksi edellytyksenä olisi, että valtionlainojen ja muiden valtion saamisten maksamatta oleva määrä on vähintään 60 prosenttia lainansaajan kaikista veloista.

84 §. *Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä myönnettävä tuki.* Pykälässä säädettäisiin tuesta, joka vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä käytettyihin toimenpiteisiin sisältyy. Pykälän 1 momentin mukaan tukena ei pidettäisi toimenpidettä, jonka seurauksena lainaan liittynyt tuki tulee käytetyksi nopeammin ilman, että tuen määrä kasvaa.

Rahoituslakiin ei sisälly vaatimusta eritellä valtion saamiin ja korkotukilainoihin jo sisältyvän tuen lisäksi velkajärjestelyssä lisättävää tukea. Ehdotettu säännös perustuu yhteisön pelastus- ja rakenneuudistustukea koskeisiin suuntaviivoihin.

Pykälän 2 momentin mukaan uutta tukea vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä voitaisiin myöntää tukea enintään 20 000 euroa. Jos tutettujen luottojen määrä nousee lähelle 100 000 euroa, enimmäistuen määrä kattaisi lyhennysten ja korkojen maksuvapautusten määrän kolmessa tai neljässä vuodessa lainaehtoista riippuen. Valtiontakauksiin sisältyvän tuen määrän laskeminen muuttuu myös vuoden 2010 alusta. On mahdollista, että tuen arvoksi lakiehdotukseen sisältyvien takauksen ehdoin katsotaan enemmän kuin 1 prosentti tuesta. Tämäkin on otettava tuen enimmäismäärässä huomioon, jotta valtiontakausten käyttö ylipäätään olisi mahdollista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, miltä osin käytetyt toimenpiteet kokonaan tai osaksi katsottaisiin tueksi. Tukena pidettäisiin momentin 1 kohdan mukaan sellaista valtionlainan tai valtion myyntihintasaamisen korkovapautta, lyhennyksen vapaavuosia, koron alentamista taikka koron tai lyhennyksen maksun olennaista lykkäämistä, jonka vaikutukset eivät vähennä lainaan tai myyntihintasaamiseen aikaisemmin liittynyttä tukea. Tällainen tilanne voi syntyä, jos valtionlainaan tai myyntihintasaamiseen alun perin liittynyt tuki on jo käytetty loppuun ja lainasta maksetaan tavanomaisia lyhennyksiä ja kokonaiskoron suuruista korkoa. Lisäksi voisi olla sellainen tilanne, ettei jäljellä oleva

tuki riitä kaikkiin niihin toimenpiteisiin, jotka velkajärjestelyssä on tarkoitus toteuttaa. Uutena tukea pidettäisiin myös valtiontakaukseen sisältyvää tukea. Sen määrä laskettaisiin samoin kuin lakiehdotuksen 42 §:n mukaisiin takauksiin sisältyvä tuki. Lisäksi uutena tukena pidettäisiin sellaista korkotukea, joka ei vähennä lainaan jo aikaisemmin liittynyttä korkotukea. Korkotukilainoissakin tilanne voisi olla se, että myönnetty tuki ei riitä niihin helpotuksiin, joita lainalle tehdään. Tällöin olisi mahdollista velkajärjestelyssä myöntää lisää korkotukea, jotta luottolaitos esimerkiksi suostuu alentamaan lainansaajan maksamaa korkoa.

Pykälän 4 momenttiin sisältyisi valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin tuesta, joka lisää aikaisemmin myönnettyä tukea samoin kuin sen määrän tai arvon määrittämisestä sekä tuen seurannasta.

85 §. *Velkajärjestelypäätös ja –sopimus.* Pykälässä säädettäisiin vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn liittyvästä menettelystä. Pykälän 1 momentin mukaan tukea olisi haettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, joka tekisi valituskelpoisen päätöksen velkajärjestelyyn suostumisesta ja niistä edellytyksistä, joilla valtio suostuu järjestelyyn. Käytännössä edellytettäisiin, että velkajärjestelyä valmistelea ulkopuolinen taho, joka laatii tarvittavat laskelmat ja on yhteydessä tärkeimpiin velkojiin yhteisymmärryksen sauttamiseksi. Valtio olisi yksi osapuoli näissä neuvotteluissa. Kun suunnitelma ja hakemus on tehty, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekisi päätöksen hakemukseen. Päätökseen olisi sisällytettävä myös suunnittelijalle maksettava korvaus kustannuksista suunnitelman laatimisesta.

Päätös ei vielä sitoisi muita luotonantajia. Jotta myös järjesteltäviä valtionlainoja ja korkotukilainoja myöntäneet luottolaitokset tulisivat osallisiksi velkajärjestelyyn, pykälän 2 momentin mukaan päätöksen tultua lainvoimaiseksi allekirjoitettaisiin sopimus, johon osallistuisivat toiselta puolen valtio ja muut luotonantajat velkojina ja toiselta puolen lainansaaja. Lainansaaja sitoutuisi sopimuksessa niihin toimenpiteisiin, joita lainansaajalta edellytetään lainakustannusten alentamiseksi. Sopimuksen laatimisesta vastaisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Es-

tettä ei olisi sille, että myös muut velkojat osallistuisivat sopimukseen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ei kuitenkaan olisi toimivaltaa päättää vapaaehtoisen velkajärjestelyn määräämisestä raukeamaan tällaisten velkojien luottojen osalta. Niitä koskisi yksityisoikeudellinen sopimusoikeus.

Sopimus syrjäyttäisi lainaa koskevan velkakirjan ja tukipäätöksen ehdot. Sopimuksella ei kuitenkaan voisi syrjäyttää sellaisia tukipäätöksen ehtoja, jotka perustuvat EU:n lainsäädäntöön.

Menettely vastaisi pääosin rahoituslain 33 §:n mukaista menettelyä.

Pykälän 3 momenttiin sisältyisi valtuus valtioneuvoston asetuksella säätää tarvittaessa tarkemmin vapaaehtoisen velkajärjestelyjen menettelyä.

86 §. *Vapaaehtoisen velkajärjestelyn raukeaminen.* Pykälässä säädettäisiin siitä, miten ja millä edellytyksillä vapaaehtoinen velkajärjestely raukeaisi. Pykälä vastaisi sisällöltään rahoituslain 34 §:n säännöksiä. Raukeaminen edellyttäisi päätöstä, jonka tekisi pykälän 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Valtion osalta velkajärjestely voitaisiin määrätä raukeamaan, jos velkajärjestelyn saamisen edellytyksiä alun alkuaankaan ei ole ollut olemassa. Jos velallinen on velkajärjestelyä hakieensa tai menettelyn kestäessä salannut järjestelyyn olennaisesti vaikuttavia seikkoja, seurauksena voisi olla järjestelyn raukeaminen. Vastaava seuraus voisi seurata myös siitä, että lainasaaja on antanut niistä olennaisessa kohdassa virheellisen tiedon. Lisäksi edellytettäisiin, että lainansaajan menettely on ollut sopimuksen muiden osapuolten kannalta erityisen moitittavaa. Tällaisia seikkoja voisivat olla esimerkiksi velkojen maksuun käytettävissä olevan varallisuuden salaaminen tai väärän tiedon antaminen siitä, tahallisen väärän tiedon antaminen velkojen määrästä ja velkojista taikka elinkeinon harjoittamisen edellytyksistä. Samoin raukeaminen voisi tulla kysymykseen, jos velkajärjestelysopimuksen tekemisen jälkeen lainansaaja on olennaisesti laiminlyönyt sopimuksen noudattamisen. Keskeisin laiminlyönti olisi luonnollisesti se, ettei lainansaaja hoida järjestelyjä velkojaan. Laiminlyönti voisi silti koskea myös muita sopimukseen otettuja eh-

toja kuten sovittuja lainansaajan omaisuuden järjestelyjä lainojen hoitamiseksi taikka elinkeinon uudelleen järjestelyjen laiminlyöntejä. Raukeamista ei kuitenkaan määrättäisi, jos lainansaajalla on menettelynsä hyväksyttävä syy. Tällainen syy voisi olla lainansaajan tai hänen perheenjäsenensä sellainen vakava tai pitkäaikainen sairastuminen, joka estää noudattamasta sopimusta, luonnononnettomuus, joka merkittävästi estää harjoittamasta kysymyksessä olevaa elinkeinoa tai muu hakijasta riippumaton, odottamaton tapahtuma, joka vaikuttaa mahdollisuuksiin toimia sopimuksen mukaisesti.

Pykälän 2 momentin mukaan vapaaehtoinen velkajärjestely raukeaisi myös silloin, kun tuomioistuin vahvistaa lainansaajalle yrityksen saneerauksesta annetun lain tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain mukaisen maksuohjelman. Tuomioistuimen olisi ohjelmaa vahvistaessaan otettava huomioon vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn sisältyneet lainat ja saatavat niiden ehtojen mukaan, joita olisi ollut noudatettava ilman vapaaehtoista velkajärjestelyä. Tarkoitus on, ettei samoja saamisia järjestellä kahteen kertaan, vaan tuomioistuimenmenettelyssä palattaisiin tilanteeseen, joka vallitsi ennen vapaaehtoisen velkajärjestelyn aloittamista. Tällöin luonnollisesti kuitenkin otettaisiin huomioon ne lainansaajan suoritukset, jotka hän on vapaaehtoisen velkajärjestelyn mukaisesti tehnyt.

Jos velkajärjestely on määrätty raukeamaan, olisi pykälän 3 momentin mukaan sopimukseen osallisella velkojalla oikeus vaatia maksua saatavastaan velalliselta niiden ehtojen mukaan, joita olisi ollut noudatettava ilman velkajärjestelyä. Velkoja ei kuitenkaan voisi vaatia velalliselta viivästyskorkoa velkajärjestelyn keston ajalta. Viivästyskoron periminen tulisi poikkeuksellisesti kysymykseen lähinnä tilanteissa, joissa velkoja on velallisen moitittavalla menettelyllä erehdytetty osallistumaan vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn.

Ennen kuin vapaaehtoinen velkajärjestely määrätään raukeamaan, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen olisi kuultava muita sopimusosapuolia.

20 luku **Muut etuudet**

87 §. Erityiset etuudet. Luontaiselinkeinolain 41 §:n nojalla luontaiselinkeinon harjoittajalla, joka omisti ja asui luontaiselinkeinotilaa tai lisäaluetta antamalla muodostettua tilaa taikka tilaa, jonka hankkimista tai rakentamista oli tuettu mainitun lain nojalla, oli ilman eri korvausta oikeus valtion maa- ja vesialueilla sijoittaa metsähallintoviranomaisen suostumuksella metsästys- ja kalapirttejä, kalakellareita ja varastosuojia tarvittaville paikoille, laiduntaa karjaa sekä koota sille heinää, lehdeksiä, järviluhtaa ja -kortetta sekä metsähallintoviranomaisen suostumuksella jäkälää. Vastaavat oikeudet oli myös sellaisella tilallaan asuvalla porotalouden harjoittajalla, joka omisti tai hallintasopimuksen nojalla hallitsi porotilaa tai lisäaluetta antamalla muodostettua vastaavaa tilaa taikka joka omisti muun tilan, jonka hankkimista tai rakentamista on tuettu porotilalain tai eräiden Kemijoen vesistön säännöstelyn johdosta maansa luovuttaneiden asuttamisesta annetun lain (556/63) nojalla. Suostumus voitiin kuitenkin antaa vain, jos asianomaisen rakennuksen sijoittamista tai jäkälän keräämistä oli pidettävä luontaiselinkeinon harjoittamisen kannalta perusteltuna.

Vastaavat etuudet siirrettiin rahoituslain 62 §:ään, mutta samalla käyttöoikeuksien edellytyksiä kiristettiin ja käsitteitä täsmennettiin. Hallituksen esityksen (HE 104/1999 vp.) yksityiskohtaisissa perusteluissa kiristämistä on perusteltu sillä, että luontaiselinkeinon harjoittajien tukikohtien tarpeen vastapuolena on myös luonnonvaraisten eläinten ja tunturimaiseman säilyminen. Jotta tarpeettomia rakennelmia ei luontoon rakennettaisi, tuli esityksen mukaan lupaa tukikohtien sijoittamiseen myönnettäessä pyytää työ- ja keskuksen lausunto tukikohdan tarpeellisuudesta. Edelleen esityksen mukaan lupa voitaisiin pääsääntöisesti myöntää metsästäystä varten silloin, kun hakija voi osoittaa sen olevan erityisen tarpeellinen. Kalastuksen osalta lupa esitettiin voitavaksi myöntää kalatalouden kannalta merkittävien vesistöjen välittömään läheisyyteen. Myös pykälän sanamuotoa ehdotettiin esityksessä muutettavaksi vastaamaan nykyaikaista käytäntöä siten, että käsitteet metsästyspirtti ja kalastus-

pirtti korvattaisiin ilmaisulla tukikohta metsästyksen ja tukikohta kalastukseen. Kyseisen perustelujen kohdan mukaan valtion metsämaan käyttäminen edellä kerrotulla tavalla on ollut luontaiselinkeinojen harjoittajille varsin merkityksellistä ja se on merkittävästi parantanut elinkeinojen harjoittamismahdollisuuksia.

Luontaiselinkeinojen harjoittamisen kannalta tukikohtien osoittaminen Metsähallituksen hallinnassa olevalla maalla on joissakin tilanteissa edelleen perusteltua. Varsinkin saamelaisien kotiseutualueella, missä kalastus ja jossakin määrin myös metsästys kuuluu perinteisiin saamelaisiin elinkeinoihin, saattaa olla tarvetta yksittäisissä tapauksissa perustaa uusia tukikohtia. Lisäksi saamelaisien kotiseutualueella on joissakin tapauksissa tarpeen perustaa uusia tukikohtia myös porotaloutta varten. Pykälään sisältyy tätä koskeva ehdotus. Jotta näitä tukikohtia ei perustettaisi tarpeettomasti sellaisille alueille, joilla luonto on erityisen herkkää ja luonnolle aiheutuneiden vaurioiden korjaantuminen kestää kauan, uusien tukikohtien perustamiseen tulisi kuitenkin pääsääntöisesti suhtautua pidättyvästi, varsinkin jos kysymys on metsästäystä varten perustettavasta tukikohdasta. Lisäksi ehdotetaan, että myös laiduntaminen ja kasvien kerääminen olisi luvanvaraista.

Metsähallituksen olisi ensinnäkin pyydyttävä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta lausunto tukikohdan ja laiduntamisen sekä muu 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettun toiminnan välttämättömyydestä elinkeinon harjoittamisen kannalta. Jos kysymys on porotaloutta varten tarvittavasta tukikohdasta, olisi lisäksi pyydyttävä lausunto sijaintipaikan paliskunnalta ja saamelaisalueelle sijoitettavasta tukikohdasta saamelaiskäräjiltä. Metsähallituksen asiana olisi kuitenkin arvioida alueen luontoarvojen ja hakemuksen kohteena olevan alueen muun käytön merkitys verrattuna alueen käyttöön haettuun tarkoitukseen. Lupa voitaisiin myös siirtää edellytykset täyttävälle luontaiselinkeinotilan uudelle haltijalle. Etuudessa on kysymys tuesta. Lupapäätökseen olisi sisällytettävä myös etuuteen sisältyvän tuen määrä.

Vaikka maatalouden tukeminen ehdotettun lain nojalla todennäköisesti jääkin vähäiseksi, olemassa olevien luontaiselinkeinotilojen

haltijoiden mahdollisuus laiduntaa karjaa sekä koota sille heinää, lehdeksiä, järviluhtaa ja –kortetta Metsähallituksen hallinnassa olevalla maalla ehdotetaan säilytettäväksi.

Pykälän 3 momenttiin sisältyisi valtuus valtioneuvoston asetuksella säätää luvan voimassaoloajasta sekä tuen määräytymisperusteista ja määrästä, joka lupaan katsotaan sisältyvän. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa säätää tarkemmin luvan myöntämisen edellytyksistä ja ehdoista.

88 §. Erityisen etuuden peruuttaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi erityisen etuuden peruuttamisesta. Säännös vastaisi rahoituslain 62 §:n 2 momenttia. Hallituksen esityksessä (HE 104/1999 vp.) peruuttamista koskevaa säännöstä perusteltiin sillä, että erityisiä etuuksia koskevat säännökset antavat luontaiselinkeinojen harjoittajille etuja, joiden tulee kuitenkin aina olla perusteltuja luontaiselinkeinojen harjoittamisen kannalta. Tämän erityisiä etuuksia koskevaan 62 §:ään ehdotettiin otettavaksi säännös siitä, että Metsähallitus voi peruuttaa myönnetyn erityisen etuuden, jos etuutta ei voida pitää luontaiselinkeinon harjoittamisen kannalta enää perusteltuna. Säännös on edelleen ajankohtainen ja mahdollistaisi sen, ettei erityisistä etuuksista muodostu sellaisia käyttöoikeuksia, joilla ei ole enää elinkeinollista perustetta.

Etuuden peruuttamista koskeva menettely säilyisi ennallaan. Pykälän 2 momentin mukaan ennen luvan peruuttamista Metsähallituksen tulisi pyytää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta lausunto, jossa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ilmoittaa käsityksensä siitä, onko luvan peruuttamiselle olemassa edellytyksiä. Käytännössä erityisen etuuden peruuttamiseen on ryhdytty, jos tukikohtaa ei ole käytetty luontaiselinkeinon harjoittamiseen kolmeen vuoteen. Varsinkin tilanteissa, joissa luontaiselinkeinotilan hallinta on siirtynyt muulle kuin sellaiselle henkilölle, joka täyttää investointituen myöntämisen edellytykset, etuuden peruuttaminen on usein perusteltua. Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus katsoo, ettei edellytyksiä etuuden peruuttamiselle ole, Metsähallitus voisi peruuttaa luvan vain erityisen painavista syistä. Metsähallitus käsitelisi luvan peruuttamista koskevia asioita viranomaisena

ja sen päätöksestä samoin kuin luvan myöntämistä ja siirtämistä koskevista päätöksistäkin olisi normaali valitusoikeus maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan, kuten rahoituslain nojalla tehdyistä päätöksistä.

Metsähallitus voisi edellyttää, että 87 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetulle alueelle pystytetyt rakennukset ja rakenteet on poistettava määräajassa etuuden lakattua.

21 luku Tuen seuranta

89 §. Elinkeinosuunnitelman seuranta. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi elinkeinosuunnitelman seurannasta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tuen saajan velvollisuudesta toimittaa elinkeinosuunnitelmaan sisältyvien tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista koskevat selvitykset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Komission asetuksen (EY) N:o 1974/2006 13 artiklan 3 kohdan mukaan elinkeinosuunnitelman noudattamista on arvioitava viiden vuoden kuluessa aloitustuen myöntämisestä. Elinkeinosuunnitelma vaaditaan myönnettäessä nuoren elinkeinon harjoittajan aloitustukea. Jäsenvaltion on mainitun komission asetuksen kohdan mukaan määriteltävä ne edellytykset, joilla takaisinperintään voidaan ryhtyä, jos elinkeinosuunnitelman ehtoja ei noudateta. Takaisinperinnän perusteista säädettäisiin 95 §:ssä. Tuki voitaisiin periä takaisin mainitun pykälän 1 momentin 2 kohdan perusteella, jos tuen saaja on elinkeinosuunnitelmassa antanut sellaisen virheellisen tai puutteellisen tiedon, joka on olennaisesti vaikuttanut tuen myöntämiseen. Myös investointituen myöntämisen perusteena käytettäisiin elinkeinosuunnitelmassa esitettyjä tavoitteita sekä laskelmia ja arviota, jotka koskevat tuen kohteena olevan elinkeinotoiminnan kannattavuutta investoinnin toteutumisen jälkeen. Näin ollen elinkeinosuunnitelman toteutumista koskeva seuranta on tarpeen järjestää myös investointituen osalta.

Pykälän 2 momenttiin sisältyisi valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä elinkeinosuunnitelmaan sisältyvien tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista koskevien selvitysten sisällöstä. Valtuuden nojalla säädettäisiin tavasta, jolla elinkeinosuunnitelman toteutumista on kuvattava läh-

tien elinkeinosuunnitelmassa esitetyistä toiminnan tavoitteista sekä niiden saavuttamiseksi tarvittavista toimenpiteistä. Maaseutuvirasto antaisi tarkempia määräyksiä selvitysten esitystavasta sekä niiden toimittamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Määräyksiä annettaisiin myös siitä, missä vaiheessa selvitykset on toimitettava. Selvitysten toimittaminen voisi tapahtua lomakkeella tai muulla vastaavalla tavalla sähköisesti tai kirjallisesti.

Elinkeinosuunnitelman seurantaan koskevat säännökset vastaisivat maatalouden rakennetuista annetun lain 40 §:ää.

90 §. *Valtionlainan, korkotukilainan ja valtiontakauksen kohteena olevan lainan seuranta.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin luotonantajan velvollisuudesta seurata lainan hoitamista sekä korkoetuuden ja korkotuen samoin kuin muiden lainaan liittyvien tuen osien kulumista. Ehdotettu säännös ei muuttaisi nykyistä käytäntöä. Pykälä vastaisi korkotuen osalta sisällöltään maatalouden rakennetuista annetun lain 41 §:ää ja sitä sovellettaisiin samalla tavalla. Kysymys on luottolaitoksen omiin tietojärjestelmiin sisältyvistä tiedoista. Tähän liittyisi lisäksi velvollisuus seurata tukipäätöksen mukaisen nimellisarvoisen korkoetuuden ja korkotuen sekä muun lainaan liittyvän tuen kulumista. Luotonantajan olisi toimitettava määräajoin Maaseutuvirastolle lainan myöntämistä, nostamista, lyhentämistä ja koron suorittamista sekä maksuhelpotuksia koskevat tiedot. Luotonantajan olisi viivytyksettä huolehdittava tuen kohteena olevaa lainaa koskevien muutosten tekemisestä tietojärjestelmiinsä.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin 2 momentin mukaan niistä tiedoista, joita luotonantajan on toimitettava Maaseutuvirastolle. Kysymys on lainan yksilöintiä koskevista tiedoista, lainan myöntämistä, nostamista ja lyhentämistä sekä koron suorittamista koskevien ehtojen sekä lainaan liittyvien tukien kuden vapaavuosien ja korkovapauden sekä valtiontakaukseen liittyvän tuen seurannassa sekä korkotuen maksamiseksi tarvittavista tiedoista, joita Maaseutuvirasto vertaa lakiehdotuksen 91 §:ssä tarkoitettuun seurantajärjestelmään. Maaseutuvirasto antaisi tarkemmat määräykset tietojen esitystavasta sekä niiden toimittamisessa noudatettavasta menettelystä.

Tietojen esitystavasta osalta Maaseutuvirasto antaisi määräyksiä sille toimitettavien tietueiden tietosisällöstä, muodosta sekä laskentatavasta. Lisäksi määräyksiä annettaisiin tietueiden toimittamisen määräajoista sekä teknisestä toteutustavasta.

91 §. *Seurannan tietojärjestelmä.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuen seurannan tietojärjestelmästä. Tukien rahoituksen, myöntämisen, maksamisen, tarkastuksen ja takaisinperinnän sekä niiden vaikutusten seurantaan varten olisi seurannan tietojärjestelmä, joka koostuu rekistereistä. Rekistereiden ylläpidosta ja käyttämisestä sekä niihin sisältyvien tietojen julkisuudesta ja salassapidosta säädetään maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa (284/2008). Seurannan tietojärjestelmään voitaisiin tallentaa hakijaa, tuen saajaa, tuettavaa toimenpidettä sekä tuen käyttöä koskevat vastaavat tiedot kuin tallennetaan maatalouden rakennetuista annetun lain 42 §:n mukaan rakennetuen hakijaa koskien. Paitsi 1 momentin 1—11 kohdassa tarkoitettuja tietoja, erikseen voitaisiin 12 kohdan mukaan lisäksi tallentaa muita hakemuksen käsittelyssä kertyneitä välttämättömiä tietoja. Tällaisia olisivat muun muassa tuen kohteena olevaa lainaa ja maksuhakemuksen osalta investoinnin toteutuneita hyväksyttäviä kustannuksia koskevat tiedot.

Pykälän 2 momentin mukaan rekisteröidyn oikeuteen tarkastaa häntä koskevat seurannan tietojärjestelmään sisältyvät tiedot, tiedoissa olevien virheiden tai puutteiden oikaisuun sekä vanhentuneiden ja tarpeettomien tietojen poistamiseen sovellettaisiin, mitä henkilötiedoissa (523/1999) säädetään.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännökset sellaisista rekisteriin tallennettavista tiedoista, jotka eivät ole henkilötietoja.

92 §. *Tietojen säilyttäminen.* Pykälässä säädettäisiin seurannan tietojärjestelmään sisältyvien tietojen säilyttämisestä. Pykälä vastaisi sisällöltään maatalouden rakennetuista annetun lain 43 §:ää. Seurannan tietojärjestelmään sisältyviä tietoja säilytettäisiin pykälän mukaan kymmenen vuotta tuen myöntämistä koskevan päätöksen tekemisestä. Jos tukea on myönnetty, tietoja säilytettäisiin kuitenkin kymmenen vuotta tuen viimeisen

erän maksamisesta tai korkotukilainan viimeisen erän nostamisesta. Tietoja on tarpeen säilyttää niin kauan kuin kansallisella viranomaisella tai komissiolla valtiontukisääntöjen vastaisen valtiontuen osalta on mahdollisuus ryhtyä tuen takaisinperintään. Kansallisesta takaisinperinnän määräajasta säädetäisiin 95 §:ssä. EU:n kokonaan tai osaksi rahoittamaan ohjelmaan sisältyvän tuen osalta tietoja säilytettäisiin viisi vuotta siitä, kun Euroopan komissio suorittaa ohjelman viimeisen yhteisön rahoitusosuuden maksun. Riippumatta kansallisista kirjanpitoa koskevista säännöksistä kansallisella viranomaisella on oltava käytössään tiedot niin kauan kuin tukiin liittyvät takaisinperinnät voivat jatkaa ohjelman sulkemisen jälkeen. Valtiontakausta koskevia tietoja olisi lisäksi aina säilytettävä takauksen voimassa olon ajan tai jos valtion takaajanvastuu on toteutunut, niin kauan kuin takautumissaatavaa voidaan periä. Takautumissaatavan vanhentumisesta säädetään takauslain 33 §:ssä, jonka mukaan takautumissaatava vanhentuu aikaisintaan kolmen vuoden kuluessa siitä, kun takaaja sai oikeuden periä takautumissaatavaa velalliselta. Samoin valtionlainaa koskevia tietoja olisi säilytettävä niin kauan, kuin luottolaitos ei ole saanut valtionlainaa ja sen korkoja kokonaan lainansaajalta. Tämä olisi tarpeen valtionvastuun voimassaoloa selvitettyä, kun luottolaitos hakee hyvitystä valtiolta. Tietoja säilytettäisiin mahdollisen hyvityshakemuksen lainvoimaiseen ratkaisuun asti.

22 luku **Tarkastus**

93 §. Tarkastusoikeus. Pykälässä säädetäisiin viranomaisten tarkastusoikeudesta. Rahoituslaissa säädetään valvonnasta ja tarkastuksista 37—40 §:ssä. Tarkastusten suorittamista ja tarkastusoikeuden sisältöä ei ole tarkoitus muuttaa. Valvontaa jatkettaisiin säännönmukaisena osana tukijärjestelmien toimeenpanoa kuten tähänkin asti. Valvonnasta ja tarkastuksista ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi vastaavalla tavalla kuin maatalouden rakennetuista annetun lain 44 ja 45 §:ssä.

Maa- ja metsätalousministeriön tarkastusoikeus liittyisi lähinnä sen vastuuseen tukijärjestelmistä vastaavana viranomaisena. Lisäksi ministeriön tarkastusoikeus liittyisi sille

hallinnointilain 14 §:n perusteella kuuluvien hallintoviranomaistehtävien hoitamiseen siltä osin kuin kysymys on neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 75 artiklan mukaan ohjelman tehokkaasta hallinnosta ja täytäntöönpanosta. Ministeriön tarkastusoikeus koskisi tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvontaa ja ulottuisi Maaseutuvirastoon, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin, luotonantajiin, keskusrahallaitoksiin sekä tuensaajiin. Vastaava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin, luotonantajiin, keskusrahallaitoksiin sekä tuensaajiin ulottuva tarkastusoikeus olisi Maaseutuvirastolla. Maaseutuviraston tarkastusten perusteet johdettaisivat pääosin kansallisten varojen käytön valvonnasta, mutta osaltaan liittyisivät myös sen tehtäviin neuvoston asetuksen (EY) N:o 1290/2005 6 artiklassa tarkoitettuna maksajavirastona. Maksajaviraston on varmistettava muun muassa tuen myöntämisessä ja maksamisessa noudatettavien menettelyiden yhteisön lainsäädännön mukaisuus, unionille toimitettavaan menoilmoitukseen sisältyvien kustannusten tukikelpoisuus sekä kirjanpidon ja asiakirjojen moitteettomuus ja saatavuus.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suorittamat tarkastukset liittyisivät sen tehtäviin tuen myöntävänä viranomaisena. Tarkastusoikeus kohdistuisi tuensaajiin tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi ja voisi koskea myös muuten salassa pidettäviä tietoja. Tällaisia salassa pidettäviä tietoja olisivat erityisesti tuen saajan ja välittäjän yritystoimintaan liittyvät tiedot, joihin voi kuulua viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 20 ja 23 kohdassa tarkoitettuja tietoja, mutta ei rajoittuisi yksinomaan näihin.

94 §. Tarkastuksen suorittaminen. Pykälässä säädetäisiin itse tarkastuksen suorittamisesta. Tarkastusmenettelyssä noudatettaisiin vastaavia periaatteita kuin mitä sisältyy maatalouden rakennetuista annetun lain 45 §:ään. Menettely täsmentyisi verrattuna voimassa olevaan rahoituslain 40 §:ään. Tarkastus voisi 1 momentin mukaan koskea valvontatehtävän edellyttämässä laajuudessa tuettavan toimenpiteen ja tuen käytön kannalta merkityksellisiä tiloja, rakennelmia, rakennuksia,

välineitä, olosuhteita, tietojärjestelmiä ja asiakirjoja. Tarkastusta ei kuitenkaan saisi suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa eli kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. Näin ollen pihapiiri, ajoneuvosuojat ja talousrakennukset voisivat kuulua tarkastusten piiriin silloin, kun tuen saaja säilyttää niissä elinkeinotoiminnassa tarpeellisia välineitä, kuten maastoajoneuvoja tai muuta kalustoa tai tarpeistoa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ulkopuolisen tilintarkastajan käyttämisestä apuna tarkastustehtävän suorittamisessa. Ulkopuolinen tilintarkastaja voitaisiin valtuuttaa suorittamaan tarkastus, jos tämä on tarpeen tarkastustehtävän asianmukaiseksi suorittamiseksi. Tilintarkastajan tulisi olla tilintarkastuslaissa (459/2007) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Edellytyksenä olisi, että tilintarkastusyhteisö nimeää tilintarkastuksesta vastuullisen tilintarkastajan. Koska säännöksellä siirrettäisiin julkinen hallintotehtävä muulle kuin viranomaiselle, momentissa säädettäisiin myös velvollisuudesta soveltaa tarkastustehtävää suoritettaessa hallintolakia, kielilakia, saamen kielilakia sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia. Lisäksi säädettäisiin tarkastustehtävää suorittavan tilintarkastajan virkavastuusta. Tarkastustehtävää suorittavaan tilintarkastajaan sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Virkarikoksista säädetään rikoslain 40 luvussa. Vahingonkorvausvastuun osalta säädettäisiin vahingonkorvauslain (412/1974) soveltamisesta tarkastustehtävää suoritettaessa aiheutettuun vahinkoon.

Tarkastuksesta olisi 3 momentin mukaan laadittava tarkastuskertomus. Kertomus olisi viipymättä toimitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä Maaseutuvirastolle. Muutoin tarkastuksen suorittamisessa noudatettaisiin hallintolain 39 §:ssä säädettyä menettelyä.

Pykälän 4 momentin mukaan tarkastusta suorittavalla olisi oikeus ottaa haltuunsa asiakirjat ja muu tuen käyttöön liittyvä aineisto, jos tarkastuksen päämäärän saavuttaminen tätä edellyttää. Asiakirjat ja aineisto olisi palautettava viipymättä sen jälkeen kun

tarkastuksen suorittaminen ei enää edellytä niiden hallussapitoa.

Pykälän 5 momentissa viitattaisiin poliisilain (493/1995) 40 §:ään, jossa säädetään poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua, jolloin pykälässä olisi edelleen säännös 93 §:ssä tarkoitettun viranomaisen oikeudesta saada korvauksetta virka-apua poliisilta tarkastuksen suorittamiseen. Vastaava säännös sisältyy rahoituslain 40 §:n 5 momenttiin ja maatalouden rakennetuista annetun lain 45 §:n 5 momenttiin.

23 luku **Tuen maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä**

95 §. *Tuen maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä.* Pykälässä säädettäisiin, millä edellytyksin myönnetyn tuen maksaminen voitaisiin keskeyttää ja jo maksettu tuki peritä takaisin. Määrittely tapahtuisi lakiehdotukseen sisältyvien tuen myöntämisen ja maksamisen keskeisten edellytysten ja ehtojen perusteella. Tuen maksu olisi keskeytettävä ja takaisinperintään ryhdyttävä, kun edellytykset täyttyvät. Perusteita ei enää jaettaisi rahoituslain 43 ja 44 §:n mukaisesti pakollisiin ja harkinnanvaraisiin takaisinperintäperusteisiin. Menettely vastaisi maatalouden rakennetuista annetun lain 46 §:n mukaista menettelyä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus olisi 1 momentin mukaan velvollinen keskeyttämään tuen maksamisen ja ryhtymään virheellisesti tai perusteetta maksetun tuen takaisinperintään, jos tuen myöntämisen tai maksamisen edellytykset eivät ole täyttyneet. Lisäksi toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä, jos tuen saaja on antanut sellaisen virheellisen tai puutteellisen tiedon, joka on olennaisesti vaikuttanut tuen myöntämiseen tai maksamiseen. Tällöin tiedolla on ollut vaikutusta esimerkiksi myönnetyn tai maksetun tuen määrään. Näistä takaisinperintäperusteista säädettäisiin pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdassa. Momentin 3 kohdan mukaan tuen maksaminen olisi keskeytettävä ja takaisinperintään ryhdyttävä, jos tuen ehtoja ei ole noudatettu. Tällä tarkoitetaan erityisesti tuettavan toimenpiteen suoritusaikaa, hankintoja koskevan lainsäädännön noudattamista ja lainaan liittyvää tukea koskevia ehtoja.

Pykälän 1 momentin 4 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi erityisestä takaisinperintäperusteesta, joka koskee nuoren elinkeinon harjoittajan aloitustuen myöntämisen edellytyksenä olevaa ammattitaitoa ja sen hankkimiseksi toteutettavia toimenpiteitä, joihin hakija sitoutuu elinkeinosuunnitelmassa. Säännöksen perusteena on komission asetuksen (EY) N:o 1974/2006 13 artiklan 3 kohta, jonka mukaan jäsenvaltion on määriteltävä edellytykset maksetun tuen takaisinperimiselle, jos nuori elinkeinoharjoittaja ei täytä elinkeinosuunnitelman ehtoja. Ehtojen noudattamista on mainitun säännöksen mukaan arvioitava viiden vuoden kuluessa tuen myöntämisestä.

Pykälän 1 momentin 5 kohdassa säädettäisiin tuen takaisinperinnästä niissä tilanteissa, joissa tuen saaja on ilman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupaa luovuttanut tuetun investoinnin kohteen tai tuen kohteena olevan yritystoiminnan ennen kuin viisi vuotta on kulunut avustusmuotoisen tuen viimeisen erän maksamisesta tai, jos kyse on lainaan liittyvästä tuesta, tuen kohteena olevan lainan tai sen viimeisen erän nostamisesta. Kysymys on tällöin lakiehdotuksen 44 §:n 2 ja 3 momentissa säädetyn tuen ehdon noudattamatta jättämisestä. Osarahoitteisen rakennetuen osalta erityinen velvollisuus takaisinperintään seuraa neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 72 artiklan 2 kohdasta. Lisäksi maksaminen olisi keskeytettävä ja tuen takaisinperintään ryhdyttävä momentin 6 kohdan mukaan, jos tuen saaja kieltäytyy avustamasta tarkastuksessa.

EU:n kokonaan tai osaksi rahoittamaa tukea tai valtiontukea koskeva lainsäädäntö voi edellyttää yhteisön säädösten vastaisesti maksetun tuen takaisinperintää myös niissä tapauksissa, joissa takaisinperintäperuste ei ole johtunut tuen saajan toiminnasta tai muista edellä tarkoitetuista tapauksista. Tätä tilannetta koskevasta takaisinperintäperusteesta säädettäisiin momentin 7 kohdassa. Tällainen takaisinperintä perustuisi EU:n kokonaan tai osaksi rahoittaman tuen osalta neuvoston asetuksen (EY) N:o 1290/2005 9 artiklan 1 kohdan a alakohtaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on annettava yhteisen maatalouspolitiikan yhteydessä kaikki tarvittavat lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset sekä

toteutettava muut tarvittavat toimenpiteet yhteisön taloudellisten etujen tehokkaan suojan varmistamiseksi ja erityisesti muun muassa väärinkäytösten tai laiminlyöntien vuoksi menetettyjen varojen takaisinperimiseksi ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 74 artiklaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on saatettava voimaan kaikki lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset, varmistaakseen, että yhteisön taloudelliset edut suojataan tehokkaasti. Komission asetuksen (EY) N:o 1974/2006 47 artiklassa säädetään mahdollisista ylivoimaisista esteistä, joiden perusteella jäsenvaltio voi jättää tuen kokonaan tai osittain perimättä takaisin. Tällaisia esteitä ovat muun muassa tuen saajan kuolema, tilaa kohdannut eläintauti tai luonnonkatastrofi tai tuen saajan pitkäaikainen työkyvyttömyys. Ylivoimaisena esteenä pidetään yleensä tuen saajan vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevaa, yllättävää tapahtumaa, joka on ilmennyt tuen myöntämisen jälkeen. Jos kysymys ei ole edellä mainitun kaltaisesta ylivoimaisesta esteestä, on takaisinperintä suoritettava neuvoston asetuksen (EY) N:o 1290/2005 33 artiklassa säädetyllä tavalla.

Esityksen perusteella voitaisiin ottaa käyttöön lisäksi kokonaan kansallisista varoista rahoitettavia tukia, mikä myös olisi pääasiallisin tukien rahoitustapa. Jos tukijärjestelmään sisältyvä tuki täyttää SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut valtion tuen tunnusmerkit, tukijärjestelmä on lähtökohtaisesti ilmoitettava Euroopan komissiolle. Sääntöjenvastaisesti myönnetyn valtion tuen takaisinperinnästä säädetään neuvoston asetuksessa (EY) N:o 659/1999. Asetuksen 14 artiklan 1 kohdan mukaan sääntöjenvastaista tukea koskevissa kielteisissä päätöksissä komissio päättää, että asianomaisen jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet tuen perimiseksi takaisin tuen saajalta. Takaisinperimistä ei kuitenkaan saa vaatia, jos tämä olisi yhteisön jonkin yleisen periaatteen vastaista. Mainitun artiklan 3 kohdan mukaan takaisinperintä on toteutettava viipymättä ja asianomaisen kansallisen lainsäädännön menettelyjen mukaisesti, jos ne mahdollistavat komission päätöksen välittömän ja tehokkaan täytäntöönpanon. Jos jäsenvaltio ei toteuta komission päätöksessä edellytetyt toimenpiteitä, komissio voi SEUT 108 artik-

lan 2 kohdan mukaan saattaa asian suoraan Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Eduskunnan käsitellessä hallituksen esitystä (HE 113/2007 vp.), johon sisältyi ehdotus laiksi ehdotus maatalouden rakennetuista, perustuslakivaliokunta puuttui lausunnossaan (PeVL 16/2007 vp.) lain 46 §:n säännöksiin tuen maksun keskeyttämisestä ja takaisinperinnästä. Lausunnossa on rakennetukia pidetty keskeisenä osana tilojen perustoimeentuloa ja katsottu, että säännöstä on arvioitava perustuslain 18 §:n mukaisen elinkeinovaivapauden kannalta. Tästä katsottiin seuraavan, että sääntelyssä on otettava huomioon perusoikeuksien yleisiin rajoitusperiaatteisiin kuuluva suhteellisuusperiaate, jonka mukaan vähäinen virhe, puutteellisuus tai laiminlyönti ei vielä voi johtaa maksamisen keskeyttämiseen tai tuen perimiseen takaisin. Lisäksi lausunnossa on todettu, että perustuslakivaliokunta on elinkeinotoimintaa säännellessä erilaisten lupien peruuttamisen yhteydessä pitänyt oikeasuhtaisuuden kannalta välttämättömänä sitoa ne vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että luvanhaltijalle mahdollisesti annetut huomautukset ja varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen ja ettei mainittua toimenpidettä toteuteta ennen kuin asianosaiselle on annettu mahdollisuus korjata virheensä.

Samaa lainkohtaa koskeneessa maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä (MmVM 6/2007 vp.) puolestaan on muun muassa todettu, että lakiehdotuksessa säädetään tuista, jotka maksetaan jälkikäteen toteutuneita kustannuksia vastaan ja joihin liittyvistä takaisinperintävelvoitteista säädetään Euroopan yhteisön osaksi rahoittamaa tukea ja valtiontukea koskevassa yhteisön lainsäädännössä. Mietinnön mukaan valiokunnalle toimitetussa selvityksessä oli kiinnitetty huomiota luvan peruuttamisen ja tuen takaisinperinnän eroihin. Tuen takaisinperintään sisältyy ajatus julkisten varojen moitteettoman käytön varmistamisesta sekä tuen saajalle koituneen perusteettoman etuuden poistamisesta.

Mietinnön mukaan selvityksessä oli myös todettu, että kyseiseen esitykseen sisältyvän tuen myöntämisen edellytykset tai tuen ehto-

jen noudattamiseen liittyvät virheet ovat luonteeltaan sellaisia, että niiden puuttumista on tarkastuksen ja siihen liittyvän takaisinperinnän yhteydessä usein mahdotonta korjata. Jos kysymys on tuen myöntämisen edellytysten puuttumisesta, asiaa ei voida jälkikäteen korjata. Jos on kyse edellytyksiä koskevan selvityksen puuttumisesta, asia voi joissakin tapauksissa olla korjattavissa. Tuen ehtoihin liittyviä laiminlyöntejä on käytännössä lähes mahdotonta korjata. Toinen asia on se, että verrattuna hallinnolliseen lupaan tuen myöntäminen edellyttää hakijalta välitoimenpiteitä, joissa hänen tukipäätöksellä syntynyt oikeutensa tukeen konkretisoituu. Tässä vaiheessa hakijalla on mahdollisuus yhä vaikuttaa siihen, ettei hänelle makseta tukea väärin perustein. Näissä tilanteissa pystytään vielä vaikuttamaan olemassa oleviin olosuhteisiin siten, että tuen maksamisen keskeyttämiseen tai takaisinperintään ei myöhemmin jouduta.

Mietinnössä on myös todettu, ettei päätöksenteon jälkeen tuen saajalla ole tuen myöntämiseen ja maksamiseen liittyvien tosiseikkojen osalta rajatonta oikeutta toimittaa uutta tietoa. Tuen myöntämisen edellytyksiä ja maksamisen edellytyksiä tarkastellaan päätöksentekohetken perusteella. Jos lähettäisiin siitä, että tuen saaja voisi korjaavilla toimenpiteillään muuttaa edellytysten olemassa oloa vielä takaisinperintäpäätöksen yhteydessä, menettäisivät yhteisön lainsäädäntö ja lakiehdotuksen säännökset käytännössä merkityksensä. Suomen hallintojärjestelmä ei tällöin täyttäisi yhteisön lainsäädännössä asetettuja vaatimuksia miltei osin.

Lisäksi valiokunta on mietinnössään kiinnittänyt huomiota siihen, että oikeasuhtaisuuden periaate on sinänsä huomioitu kyseisen 46 §:n 1 momentin 2 kohdassa, jonka mukaan tuen saajan antaman virheellisen tai puutteellisen tiedon on tullut olennaisesti vaikuttaa tuen myöntämiseen tai maksamiseen. Tuen myöntämisen tai maksamisen kannalta epäolennaiset virheet ja puutteet eivät johtaisi takaisinperintään. Näin ollut valiokunta katsoi, ettei perusteita säännöksen muuttamiseen ollut ja laki säädettiin tältä osin hallituksen esityksessä ehdotetun sisältöisenä.

Nyt ehdotetun lain 95 §:ään sisältyvät säännökset perustuvat valtaosin samoihin Eu-

roopan unionin säädöksiin unionin osaksi tai kokonaan rahoittamista tuista ja valtiontukisäännöistä. Samat periaatteet koskevat siten myös porotalouden rakennetukien maksamisen keskeyttämistä ja takaisinperintää kuin maatalouden rakennetukiakin. Rakennetuet ovat myös elinkeinon harjoittamisen jatkamisen kannalta erilaisia kuin säännöllisesti maksettavat tulotuen luonteiset tuet.

Pykälän 2 momentin mukaan takaisin perimättä voitaisiin kuitenkin jättää tuki, jonka takaisin perittävä määrä on vähäinen. Perimättä voitaisiin jättää enintään 25 euroa. Määrään ei laskettaisi korkoja. Tämä olisi euromäärältään pienempi mutta suhteessa tuen vähimmäismäärään samansuuruinen määrä kuin maatalouden rakennetuista annetun lain nojalla voidaan jättää perimättä perittävän määrän vähäisyyden takia.

Jos tuki on myönnetty yhteisesti useammalle, vastaisivat 3 momentin mukaan kaikki tuen saajat yhteisvastuullisesti tuen palauttamisesta. Tuen saajien kesken vastuu jakautuisi siinä suhteessa kuin tuen saaja on osallistunut tuen palautusvelvollisuuden perusteena olleeseen toimintaan. Yhteisvastuu sisältyy myös rahoituslain 49 §:ään.

Takaisinperittäväksi määrätty tuki olisi pykälän 4 momentin mukaan maksettava takaisin viimeistään vuoden kuluessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä. Tällä tarkoitettaisiin lainvoimasta päätöstä.

96 §. Valtionlainan määrääminen irtisanottavaksi. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi valtionlainaan liittyvän tuen takaisinperimisestä sekä valtionlainan irtisanomisesta. Pykälän 1 momentin mukaan valtionlainaan liittyvään tukeen sovellettaisiin, mitä lakiehdotuksen 95 §:ssä säädettäisiin. Siten tuensaaja voitaisiin määrätä maksamaan valtiolle myönnettyt vapaavuodet eli lyhennyksen anteeksi annetut lyhennykset. Lisäksi lainan korkoon ja lainan vakuudettomuuteen liittyvä tuki olisi maksettava valtiolle.

Pykälän 2 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi myös määrätä luotonantajan irtisanomaan valtionlainan, jos jokin 95 §:n 1 momentissa tarkoitetuista tuen takaisinperimisen edellytyksistä täyttyy. Nämä irtisanomisperusteet liittyisivät siihen, että kyseessä on tuettu laina ja tuen

myöntämisen tai maksamisen edellytyksissä tai ehtoissa jokin seikka ei täyty.

Pykälän 3 momentin mukaan valtionlaina voitaisiin lisäksi määrätä irtisanottavaksi tai luotonantaja voisi irtisanoa lainan, jos lainoitettu tila tai sen osa myydään ulosottoon, vakuuden arvo on hakijasta riippumattomasta syystä siinä määrin alentunut, että lainasta maksamatta olevan pääoman periminen vaarantuu, koron tai lyhennyksen suorittaminen on viivästynyt kauemmin kuin kolme kuukautta taikka lainansaaja tai takaaja on joutunut konkurssiin tai takaajan liiketoiminta on lakannut eikä lainansaaja ole kehotuksista huolimatta asettanut lainan antajan hyväksymää riittävää vakuutta. Irtisanomisen perusteena olisi tällöin se, että lainansaajan kyky hoitaa lainaa on jo heikentynyt, mikä ilmenee maksuviivästyksinä tai pakkotäytäntöönpanona, taikka sellainen vakuuteen liittyvä seikka, joka voi vaarantaa lainan takaisinmaksun. Pelkästään se, ettei vakuuden arvo enää täysin vastaa lainan jäljellä olevaan määrää, ei kuitenkaan riittäisi irtisanomiseen, jos lainansaaja on säännöllisesti hoitanut lainansa eikä odotettavissa ole sellaisia muutoksia, joiden johdosta lainan takaisinmaksu odotetaan vaarantuvan.

Ehdotetut irtisanomisperusteet vastaisivat rahoituslain 44 §:n 4 ja 9—11 kohtaa. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, ettei takaajan kuolema enää muodostaisi lainan irtisanomisperustetta, koska henkilötakauksia ei enää voitaisi käyttää vakuutena.

Päätös, jolla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus määrää luottolaitoksen irtisanomaan valtionlainan, on valituskelpoinen hallintopäätös, jota tehtäessä on noudatettava hallintolakia. Tämä tarkoittaa muun muassa, että ennen päätöksen tekemistä on kuultava asianomaisia, sekä lainansaajaa että luottolaitosta.

Pykälän 4 momentin mukaan irtisanottavaksi määrätty valtionlaina olisi maksettava takaisin enintään kahdessa erässä viimeistään puolen vuoden kuluessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä.

97 §. Tuen saajan ilmoitusvelvollisuus ja ennakkotieto. Pykälässä säädettäisiin tuensaajan velvollisuudesta ilmoittaa olosuhteiden muutoksista ja mahdollisuudesta saada ennakkotieto niiden vaikutuksista tukeen,

mistä säädetään vastaavalla tavalla rahoituslain 47 §:ssä. Tuen saajan olisi välittömästi ilmoitettava tuen myöntäjälle 95 §:n 1 momentissa tai 96 §:ssä tarkoitetusta sellaisesta tuen, valtionlainan tai valtiontakauksen myöntämisen perusteena olleista tai tuen maksun taikka lainan nostamisen edellytyksenä olevien olosuhteiden muutoksesta, joka saattaa aiheuttaa tuen takaisinperimisen tai lakkauttamisen taikka valtionlainan irtisanomisen.

Pykälän 2 momentin mukaan tuen saajalle voitaisiin pyynnöstä antaa sitova ennakkotieto siitä, aiheuttaako suunniteltu muutos, joka koskee 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua sitoumusta, elinkeinosuunnitelmaa, harjoitettua elinkeinoa tai tuen kohteena olleen omaisuuden muutosta tai luovutusta, tuen maksun lakkauttamisen, jo maksetun tuen takaisinperimisen tai valtionlainan irtisanomisen. Sitovan ennakkotiedon antaminen edellyttäisiin kirjallista hakemusta. Hakemuksessa olisi ilmoitettava yksilöitynä kysymys, josta ennakkotietoa haetaan, ja esitettävä asian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen olisi vastauksessaan ilmoitettava myös takaisinperinnän seuraamusvaikutukset kuten perittävä korko ja viivästyskorko ja vastaus olisi perusteltava. Ennakkotietoa koskeva elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös olisi voimassa vuoden sen antamisesta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ei voisi poiketa antamastaan ennakkotiedosta, jollei hakija ole toteuttanut toimenpidettään olennaisesti toisin kuin hän on ennakkotietoa koskevassa hakemuksessaan esittänyt tai esittänyt ennakkotiedon saamiseksi olennaisesti virheellisen tai puutteellisen tiedon.

Ennakkotietoa ei kuitenkaan annettaisi, jos muu hakemus asiassa on vireillä tai asia on viranomaisen toimesta ratkaistu taikka asian ratkaisu kuulu EU:n toimielimelle.

Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin menettelystä ennakkotietoa pyydettyä ja annettaessa.

98 §. Korkotukilainan irtisanominen. Pykälässä säädettäisiin luotonantajan mahdollisuudesta irtisanoa korkotukilainaa siinä tapauksessa, että korkotuki on lainvoimaisella päätöksellä päätetty periä takaisin tuensaajal-

ta. Pykälällä olisi merkitystä lähinnä tilanteissa, joissa luottolaitoksella on tämän vuoksi syyt epäillä lainansaajan kykyä hoitaa lainaa tai lainansaaja on lainan ja korkotuen saadakseen erehdyttänyt myös luottolaitosta. Pykälä vastaisi rahoituslain 45 §:n 2 momenttia.

99 §. Takaisinmaksettavan määrän korko. Pykälässä säädettäisiin takaisinperittäväälle määrälle laskettavasta korosta. Takaisinperintäkorko säilyisi rahoituslain 50 §:n 1 momentin mukaisena ja olisi edelleen korkolain 3 §:n 2 momentin mukainen vuotuinen korko lisättyinä kolmella prosenttiyksiköllä. Myös aika, jolta korko perittäisiin, säilyisi muun tuen kuin lainan korkoon liittyvän tuen osalta entisenä ja olisi tuen maksupäivän tai, jos tuki on laskennallinen tuki, tuen käyttöönottopäivän ja takaisinperittävän määrän maksupäivän välinen aika. Takaisinperittävän valtionlainan ja korkoon liittyvän tuen koronmaksuvelvollisuus alkaisi kuitenkin lainan nostopäivästä. Valtionlainalle olisi kuitenkin maksettava edellä tarkoitettua korkoa takaisinperintää koskevan päätöksen tekemisestä lukien, jos takaisinperintä perustuu 96 §:n 3 momenttiin. Korkoa olisi suoritettava takaisinperintäpäätöksessä asetettuun eräpäivään saakka. Siinä tapauksessa, että tuen saaja ilmoittaa haluavansa palauttaa takaisinperittävän määrän ennen eräpäivää, korko voitaisiin laskea takaisinmaksupäivään saakka.

Jos tuki liittyy valtionlainaan, olisi 2 momentin mukaan kuitenkin otettava huomioon takaisin perittävässä tuessa se, että vuotuinen takaisinperintäkorko on korkeampi kuin valtionlainan vuotuinen kokonaiskorko. Valtionlainan korkoetus perittäisiin takaisin osana valtionlainalle perittävää takaisinperintäkorko. Jos valtionlaina irtisanoaan ja samalla lainaan liittyvä tuki peritään takaisin, takaisinperittävä korkoetus myönnettylle tuelle ei siten laskettaisi enää korkoa ja valtionlainan takaisinperintäkoroista olisi vähennettävä lainansaajan jo maksama korko.

100 §. Viivästyskorko. Pykälässä säädettäisiin viivästyskorosta. Sen mukaan vuotuista viivästyskorkoa olisi maksettava korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua korkokannan mukaan, jos takaisin perittävää määrää ei makseta viimeistään takaisinperintää koskevassa päätöksessä asetettuna eräpäivänä. Vii-

västyskorko olisi näin ollen seitsemän prosenttiyksikköä korkeampi kuin korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko. Säännöksessä ei ehdoteta muutoksia nykytilaan.

101 §. Takaisinperinnän kohtuullistaminen. Pykälässä säädettäisiin takaisinperinnän kohtuullistamisesta. Rahoituslain 50 §:n 2 momenttiin sisältyy säännös ainoastaan takaisinperintäkoron kohtuullistamista koskeva säännös. Sen mukaan Maaseutuvirasto voi erityisestä syystä päättää, että korko jätetään osaksi tai kokonaan perimättä, jos tuen saajan menettely on tapahtunut lieventävien olosuhteiden vallitessa tai hänen tilanteensa on vanhuuden, sairauden, pysyvän työkyvyttömyyden, pakottavien taloudellisten vaikeuksien tai muun vastaavan syyn takia sellainen, ettei korkoja saataisi perityksi. Pykälässä sen sijaan ehdotetaan, että myös takaisinperittävä tuen tai lainan määrää voitaisiin kohtuullistaa. Kohtuullistamista koskeva säännös vastaisi perittävän tuen osalta maatalouden rakennetuista annetun lain 49 §:ää.

Ehdotetun säännöksen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi jättää virheellisesti tai perusteetta maksetun määrän tai sille suoritettavan koron kokonaan tai osaksi perimättä, jos perinnän suorittaminen täysimääräisenä olisi tuen saajan olosuhteet ja toiminta huomioon ottaen kokonaisuutena tarkastellen kohtuutonta. Kohtuullistaminen tulisi vaikuttaa takaisinperintäperusteeseen tai esimerkiksi silloin, kun tuen kohteena olevan elinkeinotoiminnan lopettaminen on aiheutunut pitkäaikaisesta työkyvyttömyydestä tai elinkeinotoiminnassa tarpeelliseen tuotantomaisuuteen kohdistuneesta onnettomuudesta.

Myös yhteisön lainsäädäntöön sisältyy säännöksiä ylivoimaisena esteenä pidetyistä tilanteista. Komission asetuksen (EY) N:o 1974/2006 47 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat luopua osarahoitteisen tuen takaisinperinnästä kokonaan tai osittain esimerkiksi tuen saajan kuoleman johdosta tai tilanteessa, jossa tuen saaja on pitkäaikaisesti estynyt harjoittamasta ammattiaan, maatalan kotieläintuotantoon tarkoitettut rakennukset ovat tuhoutuneet onnettomuudessa tai karjassa todetaan eläintauti. Tuen saajan tai hänen oikeudenhaltijansa on artiklan 2 kohdan mu-

kaan ilmoitettava viranomaiselle ylivoimaisesta esteestä kymmenen työpäivän kuluessa.

Kohtuullistamissäännöksestä huolimatta takaisinperintä ja korkojen periminen olisi kuitenkin suoritettava täysimääräisenä, jos EU:n osaksi rahoittamia tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maatalouden tai kalastuksen rakennetukia koskeva EU:n lainsäädäntö tätä edellyttää. Säännös rajoittaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen harkintaa takaisinperinnän kohtuullistamisessa, ja se on välttämätön yhteisön lainsäädännössä asetettujen velvoitteiden täyttämiseksi.

Samassa perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 16/2007 vp), johon on viitattu edellä 95 §:n perustelujen yhteydessä, on kiinnitetty huomiota myös maatalouden rakennetukia koskeneen lakiehdotuksen 49 §:n säännökseen takaisinperinnän kohtuullistamisesta. Perustuslakivaliokunta on tuolloin lausunnossaan pitänyt ongelmallisena sitä, että kyseisen lakiehdotuksen 49 § jättää työvoima- ja elinkeinokeskukselle harkintavaltaa sen suhteen, että ryhtyykö se takaisinperintään, jos takaisinperintä olisi kokonaisuutena tarkastellen kohtuutonta. Valiokunta on ehdottanut, että rahoittajaviranomaisen tulisi aina jättää kohtuuttomissa tapauksissa takaisinperintä suorittamatta. Tässä yhteydessä on viitattu kahteen aikaisempaan lausuntoon. Toinen lausunto (PeVL 41/2006 vp.) koski hallituksen esitystä laeiksi maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista sekä maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annetun lain muuttamisesta. Maa- ja metsätalousvaliokunta on edellä mainitussa mietinnössään (MmVM 6/2007 vp.) todennut, että se tarkasteli mietinnössään (MmVM 14/2006 vp. s. 11—13) takaisinperinnän kohtuullistamista suhteellisuusperiaatteen sekä tuen saajan oikeutettujen odotusten suojan kannalta. Tuolloin valiokunta käsitteli mietinnössään kattavasti osarahoitteista tukea ja valtiontukea koskevia yhteisön sääädöksiä sekä takaisinperinnästä luopumisen mahdollisuuksia Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen (EYTI), oikeuskäytännön valossa. Perusteista, joilla yhteisön osaksi rahoittaman tuen takaisinperinnästä voidaan luopua, säädetään maaseudun kehittämistukia koskevassa yhteisön lainsäädännössä. Valtiontukea koskevat perustamissopimuksen 87—88 ar-

tiklan määräykset sekä 89 artiklan nojalla annetut asetukset. EYTI:n oikeuskäytännössä on arvioitu niitä tilanteita, joissa jäsenvaltio voi luopua tuen takaisinperinnästä. Edellä tarkoitettuja määräyksiä ja säädöksiä sekä oikeuskäytännössä vahvistettuja periaatteita sovelletaan myös maatalouden rakennetuen takaisinperintään.

Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on mietinnön mukaan todettu, että Euroopan yhteisön osaksi rahoittaman tuen ja mahdollisen kansallisen valtiontuen toimeenpanon kannalta olisi erittäin ongelmallista, jos ehdotetussa laissa säädettäisiin viranomaisen velvollisuudesta luopua kokonaan tai osittain takaisinperinnästä tuen saajan olosuhteiden tai toiminnan ja näihin liittyvän yleisen kohtuullisuusharkinnan perusteella. Yhteisön lainsäädännön ja sitä koskevan oikeuskäytännön perusteella on selvää, ettei yhteisön oikeusjärjestys tunnusta mahdollisuutta luopua takaisinperinnästä yleisen kohtuullisuusharkinnan perusteella.

Valiokunta totesi tämän vuoksi mietinnössään, että takaisinperinnän kohtuullistamista koskevan pykälän ensimmäiseen virkkeeseen sisältyy rahoittajaviranomaisen toiminnan johdonmukaisuuden ja yhteisön lainsäädännön mukaisuuden varmistamiseksi harkintavalta sen suhteen, ryhdytäänkö takaisinperinnän kohtuullistamiseen, ja toiseen virkkeeseen sisältyy velvollisuus ryhtyä takaisinperintään aina, jos yhteisön lainsäädäntö tätä edellyttää. Siten työvoima- ja elinkeinokeskuksen takaisinperinnän kohtuullistamista koskevaa harkintaa rajoittaa edellä kuvatulla tavalla yhteisön lainsäädäntö.

Valiokunta katsoi tuolloin mietinnössään, ettei edellytyksiä ehdotettujen säännösten muuttamiseen ollut tältä osin olemassa. Laki säädettiin tältä osin hallituksen esityksessä ehdotetun sisältöisenä. Vastaavat periaatteet koskevat myös ehdotettua 101 §:ää.

102 §. Takaisinperintää ja maksamisen keskeyttämistä koskeva päätös. Pykälässä säädettäisiin päätöksestä, jolla maksaminen keskeytetään, tuki peritään takaisin tai laina määrätään irtisanottavaksi. Päätöksen tekisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Jos takaisinperintää kohtuullistetaan 101 §:n perusteella, olisi päätökseen sisällyttävä myös tätä koskeva ratkaisu. Päätöksellä vahvistet-

taisiin takaisinperittävä määrä, 99 §:ssä tarkoitettu korko sekä niiden suorittamiselle asetettava eräpäivä sekä ja 100 §:ssä tarkoitettu viivästyskorko.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin takaisinperintäpäätöksen määräajasta. Takaisinperintää koskeva päätös olisi tehtävä ilman aiheutonta viivytystä sen jälkeen, kun tuen takaisin perivä viranomaisn sai tiedon 95 §:ssä säädetyistä perusteista. Päätös olisi kuitenkin tehtävä viimeistään kymmenen vuoden kuluttua tuen viimeisen erän maksamisesta. Määräaika vastaa rahoituslain 45 §:n 1 momentissa säädettyä takaisinperinnän määräaika. Jos myönnetty tuki liittyy valtionlainan korkoon, määräaika laskettaisiin siitä, kun lainan korkoon liittyvä viimeinen tukierä on tullut käytetyksi. Koska tukipäätöksellä myönnettyjä lyhennysten vapaavuosia voi olla enintään kolme ja ne kuitataan sitä mukaa, kuin korkojaksot etenevät, niitä koskeva määräaika laskettaisiin viimeisestä lyhennyksen kuittauksesta. Laina-aikaista tukea koskeva määräaika liittyisi siten pääasiassa korkoon.

103 §. Takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpano. Rahoituslain 52 §:n mukaan takaisinperintää koskeva päätös voidaan ulosottotoimin panna täytäntöön sen jälkeen kun päätös on saanut lainvoiman. Rahoituslain mukaisten takaisinperintäsaatavien täytäntöönpanossa on sovellettu verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annettua lakia (367/1961). Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin takaisinperinnän suorittavasta viranomaisesta ja menettelystä. Takaisinperinnän suorittamisesta vastaisi Maaseutuvirasto lukuun ottamatta irtisanottavaa valtionlainaa ja sille maksettavaa korkoa. Tuen takaisinperintä voitaisiin pykälän 1 momentin mukaan suorittaa siten, että takaisinperittävä määrä korkoineen vähennetään muusta tuen saajalle maksettavasta tuesta.

Kuittaukseen voitaisiin ryhtyä sen jälkeen kun takaisinperintäpäätös on saanut lainvoiman eli takaisinperintäsaatavan määrä on vahvistunut. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisäksi takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanosta verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetyssä järjestyksessä. Kyseisen lain 4 §:n 1 momentin mukaan saatava saadaan periä

ulosotossa, vaikkei saatavan määrääminen ole tullut lainvoimaiseksi. Takaisinperinnän osalta säädettäisiin kuitenkin päätöksen lainvoimaa koskevasta edellytyksestä. Saatavan vanhentumiseen sovellettaisiin edellä mainitun lain 20 §:ää. Saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua sitä seuranneen vuoden alusta, kun saatava on määrätty eli takaisinperintäpäätös on tehty. Säännös vastaisi maatalouden rakennetuista annetun lain 51 §:ää.

Lopullisen päätöksen valtionlainan irtisanomisesta ja takaisinperintäkorosta tekisi lainan myöntänyt luottolaitos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksen mukaisesti. Luottolaitoksen olisi tilittävä irtisanottu laina ja sen korko seitsemän pankkipäivän kuluessa Maaseutuvirastolle 68 §:n 1 momentin mukaisesti. Irtisanotun valtionlainan ja sen koron periminen lainansaajalta olisi luottolaitoksen tehtävä.

24 luku **Lainaan liittyvää tukea koskevat menettelyt**

104 §. Luotonantajan ja keskusrahallaitoksen tehtävien hoitaminen. Pykälässä säädettäisiin luotonantajan tai keskusrahallaitoksen tehtävien hoitamiseen liittyvästä vastuusta. Säännös ei sisällä muutosta nykytilaan. Luotonantajan tehtävät tuetussa lainoituksessa lähtökohtaisesti ovat luotonantajan yksityistä toimintaa. Tuettuihin lainoihin sisältyy kuitenkin julkisten varojen käsittelyä ja lainan saajan oikeusasemaan vaikuttavaa toimintaa. Pykälän säännöksissä olisi kysymys perustuslain 124 §:ssä tarkoitetuista oikeusturvan ja hyvän hallinnon takeista julkisen hallinto-
tehtävän siirtämisen yhteydessä.

Luotonantajan tai keskusrahallaitoksen palveluksessa olevaan henkilöön sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä tämän hoitaessa ehdotetussa laissa säädetyt tehtävät. Rikoslain 40 luvun 11 §:n 5 kohdassa määritellään julkista valtaa käyttävä henkilö. Tuen kohteena olevan lainan ja tuen käytön seurannassa, valtionlainan sekä tuen maksun hakemisessa ja välittämisessä, tietojen antamisessa sekä valtioneuvoksesta perittävän maksun välittämisessä on kysymys tosiasiallisesta hallintotoiminnasta, johon ei liity varsinaista päätöksentekoa. Tehtävien hoitamiseen kuuluu tietojen ja va-

rojen siirtämistä luotonantajan, keskusrahallaitoksen ja viranomaisen välillä. Maksuhelpotusten myöntämisessä valtionlainoille ja korkotukilainoille voidaan katsoa olevan kysymys eräiltä osin viranomaisen tukipäätöksen ehtojen muuttamisesta. Luottolaitos ei kuitenkaan päättäisi uuden tuen myöntämistä. Kysymys olisi silti edellä mainitussa säännöksessä tarkoitettua tosiasiallisesta puuttumisesta toisen etuun tai oikeuteen, jota pidetään julkisen vallan käyttönä. Lisäksi luotonantaja voisi irtisanoa valtionlainan maksuviivästyksen perusteella. Julkista valtaa käyttävään henkilöön sovelletaan rikoslain 40 luvun 12 §:n mukaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Luotonantajalle tai keskusrahallaitokselle säädetyt tehtävät hoidettaessa aiheutettuun vahinkoon sovellettaisiin, mitä vahingonkorvauslaissa säädetään.

105 §. Luotonantajan avustamis- ja tiedonantovelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin luotonantajan erityisistä avustamis- ja tiedonantovelvollisuuksista. Luotonsaajan 97 §:ssä tarkoitettujen olosuhteiden muutoksia koskevan ilmoitusvelvollisuuden lisäksi pykälän 1 momentissa säädettäisiin itse luotonantajan tai lainan ehtojen muutoksia koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta. Luotonantajan olisi ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle lainan siirtämisestä toiselle luotonantajalle. Siirron edellytyksistä säädettäisiin 65 §:n 1 momentissa. Lisäksi luotonantajan olisi ilmoitettava sellaisista lainaehtojen muutoksista, jotka eivät lakiehdotuksen 65 §:n 3 momentin mukaan edellytä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupaa. Kysymys on tällöin mainitun momentin mukaan sallituista lainaehtojen muutoksista. Kaikki lainaehtojen muutokset tulisivat siten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tietoon, joko lupahakemuksina tai ilmoituksina. Jos lainaehtoja on muutettu tavalla, joka olisi edellyttänyt elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupaa, mutta sitä ei ole pyydetty, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi käsitellä asian tuen takaisinperimistä tai valtionlainan irtisanomista koskevana asiana. Lainaehtojen muutoksilla ei tarkoiteta 63 §:n 3 momentin ja 64 §:n 3 momentin mukaisia ylimääräisiä lyhennyksiä eikä 63 §:n 4 momentin ja 64 §:n 4 momen-

tin mukaisia maksulykkäyksiä. Näitä koskeva tieto tulisi 90 §:n mukaisesti suoraan Maaseutuvirastolle.

Pykälän 2 momentti koskee valtionlainaa ja valtiontakauksia. Sen mukaan luotonantajan tulisi valtionlainaa ja takauksen kohteena olevaa lainaa hoitaessaan ottaa huomioon valtion etu valtionlainan lopullisena velkojana tai muun lainan takaajana. Luotonantajan olisi lisäksi ilmoitettava Maaseutuvirastolle sellaisista tuen saajan taloudellisesta asemasta, tuen kohteena olevaa lainaa, tai lainan vakuutena olevan omaisuuden arvoa koskevasta muutoksesta, jolla voi olla vaikutusta valtion asemaan joko velkojana tai takaajana.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin luotonantajan ja keskusrahallaitoksen velvollisuudesta luovuttaa maa- ja metsätalousministeriölle, Maaseutuvirastolle sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sellaisia tuen saajaa koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä lainaan liittyvän tuen myöntämisen edellytysten ja tuen ehtojen noudattamisen valvomiseksi. Tiedon saantia koskeva pyyntö olisi aina yksilöitävä. Vastaava säännös sisältyy rahoituslain 39 §:n 3 momenttiin ja maatalouden rakennetuista annetun lain 54 §:n 3 momenttiin. Säännöksessä on kysymys lainaan liittyvän tuen valvomiseksi välttämättömistä tiedoista, jotka ovat pääasiassa ainoastaan luotonantajan tai keskusrahallaitoksen hallussa. Luotonantajan ja keskusrahallaitoksen tiedonantovelvollisuus koskisi myös salassapidettäviä tietoja. Tietojen käytömahdollisuus olisi hyvin rajoitettu. Niitä ei saisi käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon ne on viranomaiselle säädettyjen tehtävien hoitamiseksi luovutettu.

106 §. Valtiontakauksesta perittävät maksut. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin takauksesta perittävien maksujen määräytymisperusteista. Kysymyksessä on julkisoikeudellinen maksu. Säännös vastaisi osittain voimassa olevan rahoituslain mukaisiin määräajan voimassa olleisiin tukiin sisältyneistä valtiontakauksista perittyä maksua sekä maatalouden rakennetuista annetun lain mukaisista valtiontakauksista lain 55 §:n mukaan perittävää maksua. Voimassa olevassa lainsäädännössä määräytymisperusteena on yksinomaan lainan määrä ja takausmaksulla on enimmäismäärä.

Pykälän 1 momentissa valtiontakauksesta ehdotetaan perittäväksi tuen saajalta kertamaksu, joka määriteltäisiin joko prosentuaalisena osuutena takauksen kohteena olevan lainan määrästä, takaukseen sisältyvän riskin määrän perusteella tai takauksen hallinnollisten kustannusten perusteella taikka niiden yhdistelmänä. Lisäksi perittäisiin puolen vuoden välein maksu, joka määräytyisi joko prosentuaalisena osuutena takauksen kohteena olevan lainan jäljellä olevasta määrästä taikka riskin tai hallinnollisten kustannusten perusteella taikka niiden yhdistelmänä kuten kertamaksukin. Kertamaksut ja kahdesti vuodessa suoritettavat maksut tuloutettaisiin maatilatalouden kehittämisrahastoon. Takausmaksun määräytymisperusteeseen vaikuttaisi se, miten komissio arvioi lakiehdotukseen sisältyviä valtiontakauksia ja niiden takausmaksuja EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta valtiontukiin takauksina koskevan tiedonantonsa (EUVL 2008 C 155/02) perusteella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin maksun perimisessä noudatettavasta menettelystä. Sekä takauspäättökseen yhteydessä perittävän maksun että puolivuositain perittävän maksun välittäisi valtiolle luotonantaja. Menettely vastaa määräajan voimassa olleisiin tukiin sisältyneiden takauksien maksujen perintämenettelyä. Perintämenettelyyn on sisällytynyt mahdollisuus sopia perinnästä valtion ja keskusrahallaitoksen välillä. Ehdotetun säännöksen mukaan tämä kuuluisi luotonantajan tehtäviin. Maaseutuvirasto suorittaisi luotonantajalle korvauksen edellä tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta. Korvaus maksetaan maatilatalouden kehittämisrahaston varoista. Aikaisemman kaavamaisen jäljellä olevaan takausluoton määrään perustuneen korvauksen määrän sijaan korvaus perustuisi maksun välittämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Tarkoituksena on, että takausmaksun määräytymisperusteena säilyisi edelleen pääasiassa takauksen kohteena olevan lainan määrä. Samoin tarkoituksena on, että takausmaksulla säilyisi nykyinen 200 euron enimmäismäärä, jollei sen johdosta valtiontakaukseen sisältyvän tuen määrä olennaisesti muutu.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin 3 momentin mukaan tarkemmin takauksesta perittävien maksujen määrästä sekä luotonan-

tajan saaman korvauksen määrästä. Valtuuden nojalla määriteltäisiin takausmaksu 1 momentin mukaisesti sekä luotonantajalle 2 momentin mukaan maksettavan korvauksen määrä. Maaseutuvirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä maksujen välittämisessä noudatettavasta menettelystä. Määräykset kohdistuisivat luotonantajiin, ja niiden tarkoituksena olisi varmistaa, että välityksen teknisessä toteutuksessa käytetään yhdenmukaisia menettelyjä.

107 §. *Valtion takaajan vastuun toteutuminen.* Pykälässä säädettäisiin menettelyistä, joita tarvitaan valtion takaajan vastuun toteutuessa. Maaseutuvirastosta annetun lain 2 §:n 6 kohdan mukaan Maaseutuvirastolle kuuluvat valtioneuvastoihin liittyvät valtion edunvalvontatehtävät siten kuin muualla laissa säädetään. Valtion takaajan vastuuseen sekä takautumisoikeuteen liittyvästä edunvalvonasta lakiehdotuksessa tarkoitettujen tukien osalta vastaisi pykälän 1 momentin mukaan Maaseutuvirasto.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin takautumisvaatimuksesta luopumisesta. Ehdotettu säännös vastaisi maatalouden rakennetuista annetun lain 56 §:n 2 momenttia. Sen mukaan Maaseutuvirasto voisi jättää perimättä valtion takautumissaatavan sellaiselta tuen saajalta, jonka ei voida katsoa kohtuudella selviytyvän maksusta pysyvän työkyvyttömyyden, pitkäaikaisen työttömyyden, huoltovelvollisuuden tai muun näihin verrattavan syyn perusteella. Tällainen muu syy voisi olla tuen saajan kuolema tai maatalaan kohdistuva vakava onnettomuus. Vastaava säännös sisältyy maaseutuelinkeinojen rahoituslain 34 §:ään, jota rahoituslain 67 §:n 4 momentin mukaan oli sovellettava rahoituslain mukaisissa määräajan voimassa olleissa tuissa.

Takaajan vastuun toteutumisesta aiheutuvat maksut suoritettaisiin 3 momentin mukaan maatilatalouden kehittämisrahaston varoista. Vastaavasti takautumisoikeuden perusteella saadut korvaukset tilitettäisiin rahastoon. Myös tätä säännöstä vastaava säännös sisältyy rahoituslain 32 §:n 3 momenttiin, jota samoin on sovellettava rahoituslain mukaisissa määräajan voimassa olleissa tuissa.

108 §. *Luotonantajan tiedonsäilytysvelvollisuus.* Pykälässä säädettäisiin niistä tiedoista ja asiakirjoista, joita luotonantajan olisi säily-

tettävä erityisesti sen johdosta, että kyseessä on tuettu laina. Menettely vastaa pääosin maaseutuelinkeinojen rahoituslain 3 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohdan nojalla maaseutuelinkeinojen rahoituslaissa tarkoitetuista luottolaitoksista ja keskusrahailaitoksista annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (947/2000) säädettyjä vaatimuksia. Maatalouden rakennetuista annettuun lakiin velvoitetta ei ole enää sisällytetty, koska maatalouden tuissa ei enää käytetä valtionlainoja. Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaissa sen sijaan valtionlainoitus on ollut pääasiallinen rahoitusmuoto ja se tulee edelleen olemaan huomattavasti merkittävämpi kuin korkotukilainoitus. Sen vuoksi 1 momentissa olisi tarpeen edelleen säätää luotonantajan velvollisuudesta säilyttää asiakirjoja. Säilytysvelvollisuus koskisi asiakirjoja, jotka liittyvät lainaehtoihin ja niiden muuttamiseen maksuhelpotukset mukaan lukien. Näillä tarkoitettaisiin velkakirjoja, lainannostoasiakirjoja, lyhennyssitoumuksia ja päätöksiä maksuhelpotuksista ja lainansiirroista. Lisäksi olisi säilytettävä asiakirjat, jotka sisältävät tietoa valtionlainan tai valtioneuvastokorvauksen kohteena olevan lainan vakuudesta ja sen vakuuden arvioimisesta. Tähän sisältyisi myös valtionvakuuden vastavakuutta koskevat asiakirjat. Vakuuksiin liittyisivät myös asiakirjat, joista selviää, mitä velvoitteita vakuuteen liittyy sinä ajankohtana, jona valtionlainan, valtioneuvastokorvauksen kohteena olevan lainan tai takauksen vakuudeksi osoitettuun omaisuuden vahvistettiin pantti- tai muu oikeus. Myös lainan mahdollista irtisanomista koskevat asiakirjat olisi säilytettävä.

Säilytysvelvollisuus jatkuisi siihen asti, kunnes lainansaaja on maksanut valtionlainan takaisin. Jos luottolaitos kuitenkin on hakenut hyvitystä valtionlainasta tai maksua valtioneuvastokorvauksen perusteella, 1 momentissa tarkoitettujen asiakirjojen säilytettävä, kunnes hyvitys on maksettu tai maksu valtioneuvastokorvauksen perusteella suoritettu taikka lainvoimainen päätös hyvityshakemuksen tai maksuuhakemuksen hylkäämistä tehty.

25 luku Erinäiset säännökset

109 §. *Tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttaminen.* Viranomaisen oikeudesta antaa

tietoja toiselle viranomaiselle salassapitosäännösten estämättä säädetään yleisesti viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 29 §:ssä, jonka 1 momentin mukaan viranomainen voi antaa salassa pidettävän tiedon, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on säädetty laissa. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin tukien toimeenpanotehtäviä hoitavien viranomaisten tietojensaantioikeudesta ja oikeudesta luovuttaa tietoja. Säännös vastaa asiallisesti rahoituslain 41 §:n säännöksiä. Vastaava säännös sisältyy myös maatalouden rakennetuista annetun lain 61 §:ään.

Pykälän 1 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriöllä olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muulta viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitavalta taholta sellaisia hakijaa tai tuen saajaa, tämän taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa, julkisista varoista myönnettyä rahoitusta tai muuta tuen kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tukea koskevan asian käsittelemiseksi. Tietojensaantioikeus on tarpeen tukitehtävien asianmukaiseksi hoitamiseksi sekä välttämätön siltä osin kuin ministeriö toimii hallintoviranomaisena, joka vastaa ohjelman toimeenpanosta EU:n toimielimiin nähden. Vastaava oikeus olisi Maaseutuvirastolla, joka toimisi ohjelman toimeenpanosta vastaavana keskushallinnon viranomaisena ja maksajavirastona muun muassa varojen asianmukaisen käytön valvonnassa. Tietojensaantioikeus olisi myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella tuen myöntävän viranomaisen roolissa. Tietojensaantioikeus olisi rajattu sellaisiin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä tukea koskevan asian ratkaisemiseksi. Tällaisia ovat tapauskohtaisesti muun muassa tuen saajan taloudellisen tilanteen tai tuen saajaa koskevien tarkastushavaintojen taikka samaan toimenpiteeseen saadun rahoituksen selvittäminen tuen myöntämisen edellytysten tutkimiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriöllä, Maaseutuvirastolla sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella olisi vastaavasti salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taikka EU:n toimielimelle sellaisia tässä lais-

sa säädettyä tehtävää hoidettaessa saatuja, tuen saajaa koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä viranomaiselle, julkista tehtävää hoitavalle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi tai sen valvomiseksi, että EU:n lainsäädäntöä on noudatettu. Tietojen luovuttaminen tulisi näin ollen 2 momentin mukaan kysymykseen vain, jos tieto on välttämätön viranomaiselle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi. Lisäksi tieto voitaisiin luovuttaa sen valvomiseksi, että yhteisön lainsäädäntöä on noudatettu.

Pykälän 1 ja 2 momentin perusteella saatuja tietoja ei saisi 3 momentin mukaan käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty. Näin ollen esimerkiksi 105 §:n 3 momentin nojalla luottolaitokselta saatuja tietoja tuensaajan taloudellisesta asemasta ei saisi käyttää muussa yhteydessä kuin sitä hakemusta tai asiaa käsiteltäessä, jota varten ne on luottolaitokselta pyydetty. Tämä vaikuttaisi myös mahdollisuuteen luovuttaa muulle viranomaiselle tällä tavoin saatua salassa pidettävää tietoa.

110 §. Päätöksen tiedoksianto. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi päätöksen tiedoksiannossa noudatettavasta menettelystä. Sen mukaan päätös voitaisiin antaa tiedoksi hallintolain 59 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Yleisin tapa olisi tavallinen kirje, jolloin vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä. Todisteellinen tiedoksianto tulisi kysymykseen, jos asian luonne sitä edellyttää. Tuen takaisinperintää koskeva päätös olisi kuitenkin aina annettava tiedoksi hallintolain 60 §:ssä säädetyllä tavalla. Ehdotettu säännös ei juurikaan muuta tiedoksiantomenettelyä nykyisestä rahoituslain mukaisesta käytännöstä.

111 §. Päätöksen maksullisuus. Viranomaisten suoritteiden maksullisuudesta säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992), jonka 4 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan hakemuksesta tehdyt viranomaisten päätökset ovat maksullisia. Lakiehdotuksessa tarkoitetut päätökset koskevat hakijalle myönnettyjä tukia. Pykälässä säädettäisiin lakiehdotuksessa tarkoitetun päätöksen maksuttomuudesta. Tuen myöntämistä, maksamista ja takaisinperintää koskevan päätöksen lisäksi maksuttomia olisivat lakiehdot-

tuksessa tarkoitetut lupapäätökset ja velkajärjestelyä koskevat päätökset. Sen sijaan Metsähallituksen päätöksiin erityisistä etuuksista sovellettaisiin valtion maksuperustelakia. Siltä osin, kuin Metsähallituksen päätös koskee erityiseen etuuteen sisältyvää tukea, päätös olisi kuitenkin maksuton.

Maksuttomuus ei koskisi valtiontakauksesta perittäviä maksuja, jotka ovat korvaus valtion ottamasta taloudellisesta riskistä. Itse valtiontakauspäätös sen sijaan olisi maksuton.

112 §. Varojen alueellinen kohdentaminen. Pykälässä säädettäisiin varojen alueellisesta kohdentamisesta. Sen mukaan maa- ja metsätalousministeriö vastaisi valtion talousarviossa tai maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa tarkoitusta varten osoitettujen varojen ja myöntövaltuuden suuntaamisesta lakiehdotuksessa tarkoitettuihin tukiin ja tuettuihin lainoihin ja ja valtiontakauksiin sekä päättäisi niiden osoittamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen käyttöön. Tarvittaessa varoja voitaisiin osoittaa alueellisiin perustein eriteltynä poronhoito- ja luontaiselinkeinoalueen mukaisesti tai saamelaisalueen mukaisesti. Mahdollisuus varojen alueelliseen ohjaamiseen sisältyy myös rahoituslain 7 §:ään ja maatalouden rakennetuista annetun lain 64 §:ään.

113 §. Maatilatalouden kehittämisrahaston varojen käyttäminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi maatilatalouden kehittämisrahaston varojen käyttökohteista. Sen lisäksi mitä muualla lakiehdotuksessa tuen myöntämisen edellytyksistä ja varojen osoittamisesta rahaston käyttösuunnitelmassa säädettäisiin, pykälän 1 momentissa todettaisiin, että tukimenoihin voidaan käyttää rahaston varoja. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että rahaston varojen käyttämisessä on varauduttava kattamaan käyttösuunnitelman mukaiset tukimenot.

Lisäksi rahaston varoja voitaisiin käyttää rahastoon kuuluvan kiinteän omaisuuden hoitamisesta ja kunnostamisesta aiheutuviin menoihin. Rahaston varoilla on hankittu aikaisemman lainsäädännön nojalla myös lakiehdotuksen soveltamisalueella maata, jota ei ole vielä käytetty. Sen sijaan ehdotetun lain nojalla ei enää hankittaisi maata, vaan se tehtäisiin maatilatalouden kehittämisrahastosta

annetun lain nojalla silloinkin, kun sen käyttötarkoitus tulee olemaan ehdotetun lain mukainen ja alue on ehdotetun lain soveltamisalueella. Hoitotoimet käsittävät lähinnä rakennusten pitämistä vakuutettuina, vahinkojen korjaamista, välttämättömiä metsänhoitotoita ja niitä vastaavia toimenpiteitä. Vastavien hoitotoimenpiteiden kustannuksia voitaisiin maksaa myös, kun maa on hankittu samanlaisiin tarkoituksiin valtion talousarvion varoin.

Varoja voitaisiin edelleen käyttää sekä uusien että jo myönnettyjen valtionlainojen hoitamisesta luottolaitoksille maksettaviin palkkioihin. Porotaloutta ja luontaiselinkeinojen kehittämistoimintaa koskevien tutkimusten ja selvitysten suorittamisen kustannukset maksettaisiin samoin rahaston varoista. Lisäksi rahastosta voitaisiin maksaa palkkioita ja korvausta vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn tarkoitettuun menettelyyn liittyvistä kustannuksista. Pääosin nämä olisi kustannuksia suunnitelmista, joita edellytetään laadittavaksi edellytyksenä velkajärjestelyn saamiselle.

114 §. Tekninen apu. Lakiehdotukseen sisältyy mahdollisuus toimeenpanna eräiltä osin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa siihen sisältyvien tukien johdosta. Pykälässä viitattaisiin teknisen avun osalta lakiin maaseudun kehittämisen tukemista, jonka 54 §:ssä säädetään teknisen avun käyttämisestä muun muassa ohjelman laatimiseen ja toimeenpanoon liittyviin tehtäviin. Teknisen avun käyttämisestä Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan liittyviin tehtäviin on säädetty mainitun pykälän nojalla maaseudun kehittämisohjelman teknisestä avusta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (442/2009). Käytännössä tekninen apu koskisi kuluvalle ohjelmakaudella lähinnä nuoren elinkeinon harjoittajan aloitustuen toimeenpanoa.

115 §. Muutoksenhaku. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta sekä asian ratkaisemisen viranomaisten että valituksen ratkaisemisen viranomaisen päätökseen. Muutoksenhausta säädetään nyt rahoituslain 55—57 §:ssä. Ensiasteen päätökseen haetaan muutosta maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalta. Ehdotettuun pykälään ei sisälly asiallisia muutoksia. Huolimatta siitä, että maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan tehtävi-

en siirtämistä hallinto-oikeuksille on pitkää selvitetty, siirrosta ei ole toistaiseksi päätetty eikä sellaista päätöstä ole lähiaikoina näköpiirissä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee päätöksiä pääasiassa tuen myöntämiseen, maksamiseen ja takaisinperintään liittyvissä asioissa. Niihin haettaisiin edelleen muutosta maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalta. Myös Maaseutuvirasto tekee muun muassa valtion ja luottolaitoksen väliseen valtionlainoitukseen liittyviä hallintopäätöksiä. Näihinkin haettaisiin edelleen muutosta maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalta. Samoin meneteltäisiin Metsähallituksen erityisiä etuuksia koskevien päätösten osalta. Menettelyyn sovellettaisiin, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Pykälän 2 momentin mukaan valituskirjelmä voitaisiin toimittaa myös sille viranomaiselle, jonka päätökseen haetaan muutosta. Viranomaisen olisi toimitettava valituskirjelmä sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa muutoksenhakuviranomaiselle. Kysymys on maatalouden ja porotalouden tukia koskevassa muutoksenhaussa vakiintuneesta menettelystä, josta säädetään rahoituslain 56 §:ssä ja maatalouden rakennetuista annetun lain 67 §:ssä.

Valituslautakunnan päätökseen asiassa, joka koskee tuen maksamisen keskeyttämistä tai takaisinperintää, saisi 3 momentin mukaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutoin hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

116 §. *Hankinnan toteuttamista koskevat oikeusturvakeinot.* Koska yli 50 prosentin tukea hankintaan saaneiden olisi noudatettava julkisista hankinnoista annettua lakia, tulisivat myös mainitun lain mukaiset oikeusturvakeinot sovellettaviksi. Tämä ehdotetaan erikseen todettavaksi siten, että julkisista hankinnoista annetun 6 §:n 5 kohdassa tarkoitetun hankintayksikön tekemään hankintaan, johon on myönnetty tukea ehdotetun lain nojalla ja jossa hankinta ylittää julkisista hankinnoista annetun lain 15 §:ssä tarkoitetut kynnyksarvot, sovelletaan, mitä mainitun lain 11 luvussa säädetään.

Siinä tapauksessa, että maatalouden rakennetuista annettua lakia muutetaan siten, että tukitoiminnassa hyväksytään myös oikeusturvakeinojen osalta noudatettavaksi joustavampaa menettelyä kuin voimassa olevassa laissa, tulisi vastaava muutos tehdä myös porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetukijärjestelmään.

26 luku **Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset**

117 §. *Voimaantulo.* Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Lakiehdotukseen sisältyvät tukitoimenpiteet ovat kaikki sellaisia, että niiden voidaan katsoa täyttävän SEUT 107 artiklan 1 kohdan mukaisen valtiontuen määritelmän. Porotalous luetaan maataloudeksi ja lisäksi luontaiselinkeinoihin sisältyy elinkeinoja, jotka katsotaan maataloudeksi. Maatalouden tukijärjestelmissä yleensä on kysymys tuista, joiden katsotaan vaikuttavan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, jollei tuen määrä ole niin pieni, että se alittaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen maataloustuotteiden tuotannon alalla annetun komission asetuksen (EY) N:o 1535/2007 3 artiklan 2 kohdassa säädetyt enimmäismäärät. Asetuksen mukaista tukea voidaan myöntää samalle yritykselle enintään 7 500 euroa minkään kolmen verovuoden jakson aikana. Muussa tapauksessa tuki muodostuu valtioneuvostoksi, jonka on joko täytettävä maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen tai maatalouden valtiontukisuuntaviivojen mukaiset edellytykset taikka yritysten pelastus- ja rakenneuudistustukea koskevien suuntaviivojen edellytykset. Lakiehdotukseen sisältyy toimenpiteitä, joihin ei voida soveltaa ryhmäpoikkeusasetusta. Pääosa tukitoimenpiteistä on joka tapauksessa ilmoitettava komissiolle. Jos käytetään liittymissopimuksen mukaista poikkeusäännöstä, tuen myöntämisen edellytyksenä on myös komission lupa. Tämän vuoksi on tarkoituksemukaista, että laki tulee voimaan vasta sen jälkeen, kun komission hyväksyntä lakiehdotukseen sisältyville tukijärjestelmille on saatu.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan kumotavaksi porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaki. Koska ehdotettu laki tulisi voimaan vasta valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana, voitaisiin nyt voimassa olevan lainsäädännön mukaisia tukijärjestelmiä toimeenpanna siihen asti, kunnes komissio on hyväksynyt ehdotetun lain ja sen nojalla annettavat asetukset.

Pykälän 3 momentin mukaan ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Näitä olisivat muun muassa tarvittavien asetusten antaminen niin, että ne voisivat tulla voimaan yhtä aikaa lain kanssa. Samoin tarvittavien hallintojärjestelmien, mukaan lukien tietojärjestelmät, valmistelu voitaisiin aloittaa.

118 §. Varojen käyttö. Pykälän mukaan maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voitaisiin edelleen käyttää voimassa olevan ja sitä aikaisemman lainsäädännön mukaisesti loppuun saatettaviin hankkeisiin, jotka ovat lain voimaan tullessa kesken, jotta ne saadaan toteutettua loppuun. Hankkeilla ei tarkoitettaisi tässä pelkästään kehittämishankkeita ja tutkimuksia, vaan myös elinkeinonharjoittajien toimia, joihin tukea on myönnetty. Samoin porotilalain, porotalouslain tai luontaiselinkeinolain tarkoituksiin hankittua tai muulla tavoin saatua omaisuutta käytettäisiin edelleen ehdotetun lain tultua voimaan maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain 3 §:ssä säädettyihin tarkoituksiin.

Vastaava säännös sisältyy rahoituslain 70 §:ään.

119 §. Aikaisemman lainsäädännön soveltaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lain voimaan tullessa vireillä olevien hakemusten käsittelemisestä loppuun niiden säädösten mukaisesti, joita asiaan on tullut soveltaa lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti, jollei jäljempänä toisin säädettäisi. Tämä tarkoittaisi pääsääntöisesti asian vireilletuloajankohtana voimassa olleiden säännösten soveltamista. Joissakin tapauksissa viranomaisien toimivaltaa koskevat säännökset ovat kuitenkin muuttuneet, jolloin muuttuneita säännöksiä olisi sovellettava. Tällaisia ovat esimerkiksi säännökset valtion myyntihintasaamisten hoidosta, mikä on lailla 78/2007 siirretty Valtio-

konttorille, ja Maaseutuvirastolle lailla 667/2006 siirretyistä aikaisemmin maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen hoitamista tehtävistä. Lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsittelee se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jossa asia on vireillä. Tällä tarkoitettaisiin käsiteltävänä olevaa hakemusta, takaisinperintää, irtisanomista ja muuta vastaavaa asiaa. Lisäksi myönnetyn avustuksen maksaisi loppuun tuen myöntänyt elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Tämä tarkoittaisi sitä, että myös Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset käsittelevät loppuun vireillä olevat asiansa ja maksaisivat myöntämänsä avustukset siten, kuin siitä on aikaisemmin säädetty. Sen sijaan aikaisemmin myönnetyn, loppuun maksetun avustuksen takaisinperiminen käsiteltäisiin Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa, jollei takaisinperintäasia olisi lain voimaantullessa kesken toisessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa. Pelkästään myönnettyyn tukeen sisältyvä mahdollisuus hakea esimerkiksi maksuhelpotusta tai velkajärjestelyä ei tekisi maksuhelpotus- tai velkajärjestelyasiasta vireillä olevaa, jollei sellaisen asian tosiasiallinen käsittely ole viranomaisessa kesken.

Rahoituslain, porotalouslain ja luontaiselinkeinolain sekä muun ennen ehdotetun lain voimaantuloa voimassa olleen lainsäädännön täytäntöönpanon osalta sekä mainitun lainsäädännön nojalla syntyneen valtion, kunnan ja luottolaitoksen saamisen osalta noudatettaisiin ehdotetun lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja niiden mukaisia sopimusehtoja. Säännös tarkoittaisi myös rahoituslakia aikaisemman lainsäädännön soveltamista, jos kysymys on esimerkiksi aikaisemman lainsäädännön mukaisen tuen takaisinperimisestä tai lainojen irtisanomisesta. Porotilalain mukaisiin luovutuslupiin ja muihin rajoituksiin sovellettaisiin edelleen porotilalain säännöksiä, kuitenkin niin, että toimivaltaisen viranomaisen osalta olisi otettava huomioon rahoituslain 80 §:n säännökset. Samoin rahoituslain ja sitä aikaisemman lainsäädännön mukaisten valtionlainojen valtionvastuu olisi voimassa lain voimaantullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Lukuun ottamatta vireillä olevia asioita ja

avustusten maksamista siirtyisivät muutoin aikaisemman lainsäädännön toimeenpanoon liittyvät asiat Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Asiakirjoja, jotka liittyvät toimeenpanoon, ei kuitenkaan siirrettäisi suoraan Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Siirto tehtäisiin vain siinä tapauksessa, että Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa tulee vireille asia, joissa asiakirjoja tarvitaan. Näiden asioiden muusta toimeenpanosta ja erityisesti toimivallasta säädettäisiin 125 §:ssä.

Pykälä vastaisi sisällöltään rahoituslain 71, 73, 76, 76 a ja 80 §:ää.

120 §. *Aikaisemman lainsäädännön mukaiset maksuhelpotukset.* Rahoituslain ja sitä aikaisemman lainsäädännön mukaisten valtion myyntihintasaamisten ja lainojen maksuhelpotusten myöntämisen edellytykset määräytyisivät edelleen aikaisemman lainsäädännön mukaisesti eli käytännössä pääasiassa sitä lainsäädäntöä soveltaen, joka oli voimassa saamisen syntyessä. Pykälässä kuitenkin ehdotetaan, että korkotukilainojen maksuhelpotusten myöntömenettelyyn sovellettaisiin 64 §:n 4 momenttia, jolloin lyhennysten lykäykset voitaisiin myöntää kaikilta osin luottolaitoksessa ilman tarkastusmenettelyä. Menettely olisi yhdenmukainen uusien myönnettävien korkotukilainojen maksuhelpotusten kanssa sekä maatalouden rakennetuista annetun lain 25 §:n 4 momentin kanssa. Myös rahoituslain 72 §:n mukaan oli mahdollista käsitellä aikaisemman lainsäädännön maksuhelpotuksia rahoituslain mukaista menettelyä noudattaen.

121 §. *Aikaisemman lainsäädännön mukaiset ohjelmaperusteiset tuet.* Ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen lainsäädännön mukaisten EU-osarahoitteisten ohjelmaperusteisten avustusten ja muiden tukien myöntämisessä ja maksamisessa, valvonnassa ja muissa menettelyissä noudatettaisiin asianomaista ohjelmakautta koskevia tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja määräyksiä, jollei EU:n säännöksistä muuta johdu. Tämä tarkoittaisi ohjelmakauden 2000—2006 tukien toimeenpanemista asianomaista ohjelmakautta koskevin säännöksin ja kuluvaan ohjelmakautta 2007—2013 kos-

kevien tukijärjestelmien toimeenpanoa ehdotetun lain voimaantullessa voimassa ollein säännöksin. Jos EU:n lainsäädäntö kuitenkin muuttuu niin, että esimerkiksi jo myönnettujen tukien maksuehdot muuttuisivat, olisi sitä kuitenkin noudatettava. Säännös vastaa sisällöltään rahoituslain 73 §:ää.

122 §. *Aikaisemmin myönnettujen valtionlainojen hoitopalkkiot.* Rahoituslain ja sitä aikaisemman lainsäädännön nojalla myönnettujen valtionlainojen hoitamisesta maksettaisiin edelleen luottolaitoksille kohtuullista hoito- ja muiden kustannusten korvausta siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin. Tarkoitus ei ole muuttaa hoitopalkkioiden määräytymisperusteita. Säännös vastaa rahoituslain 75 §:ää.

123 §. *Muutoksenhaku aikaisemman lainsäädännön nojalla tehdyistä ratkaisuista.* Pykälässä säädettäisiin muutoksenhakusta ratkaisuihin, jotka on tehty aikaisemman lainsäädännön nojalla. Lain tultua voimaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, Maaseutuviraston ja maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan antamiin päätöksiin rahoituslain, porotalouslain ja luontaiselinkeinonlain sekä sitä aikaisemman lainsäädännön mukaisissa asioissa haettaisiin muutosta siten, kuin lakiehdotuksen 115 §:ssä vastaavien asioiden osalta säädetään sen estämättä, mitä muutoksenhausta on aikaisemmin säädetty.

124 §. *Viittaussäännökset.* Milloin muualla laissa viitataan porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslakiin, olisi sovellettava lakiehdotuksen vastaavaa säännöstä, jollei asiasta toisin säädetä. Vastaava säännös on sisältynyt 63 §:ään.

125 §. *Rakennuspaikka.* Paliskunta, joka porotilalain mukaisella hallinto-oikeudella hallitsee rakennuspaikka-aluetta, voisi samoin kuin tähänkin asti Metsähallituksen lupapäätöksellä vaihtaa sijainniltaan epätarkoituksenmukaisen tai sijainniltaan tarpeettomaksi käyneen rakennuspaikka-alueen Metsähallituksen osoittamaan porotalouden kannalta soveliaaseen paikkaan. Paliskunnan olisi siirrettävä omistamansa rakennukset alueelta kahden vuoden kuluessa Metsähallituksen päätöksestä lukien. Metsähallitus voisi tehostaa päätöstä uhkasakolla tai teettämishallalla, siten kuin niistä uhkasakolaissa (1113/1990) säädetään. Säännös vastaa ra-

hoituslain 79 §:ää. Tarkemmin lupamenettelystä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

126 §. *Eräät aikaisemman lainsäädännön mukaiset toimenpiteet ja oikeussuhteet.* Porotalain, luontaiselinkeinolain ja porotalouslain säännöksiä noudatettaisiin edelleen niiden asioiden osalta, jotka liittyvät mainittujen lakien täytäntöönpanoon ja joista ei ehdotetussa laissa säädetä toisin. Tämä koskisi myös maksuhelpotuksia sekä tilojen rajoituksia. Valtion saamisten siirtäminen, valtion saamisten sekä avustusten takaisin periminen, tilan tai sen osan rajoituksista ja pantt vastuusta vapauttaminen, luovutuslupien myöntäminen sekä maksuhelpotusten myöntäminen valtion saamisten osalta kuuluisi kuitenkin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimivaltaan, jollei niitä ole annettu maa- ja metsätalousministeriön tehtäväksi tai siirretty lailla 78/2008 Valtiokonttorille. Mainittuja lakeja noudatettaisiin soveltuvin osin myös lainojen osalta. Maksuhelpotukset ja lainojen siirrot ratkaisisi kuitenkin lainan myöntänyt luottolaitos, jonka tulisi tällöin noudattaa, mitä ennen ehdotetun lain voimaantuloa voimassa olleessa lainsäädännössä on säädetty.

127 §. *Menettelyä koskevat poikkeukset.* Pykälässä ehdotetaan, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin kuitenkin säätää tuen tai muun etuuden hakemista, maksamista, siirtoa tai takaisinperintää taikka niitä vastaavaa toimenpidettä koskevaan menettelyyn liittyvistä poikkeuksista 118—126 §:ssä sovellettaessa. Maaseutuvirasto voisi samoin antaa 118—126 §:ssä tarkoitettuja asioita käsiteltäessä tarvittavista asiakirjoista tarkempia määräyksiä. Poikkeuksiin saattaa olla tarvetta sen johdosta, että toimivaltaiset viranomaiset voivat muuttua siitä, mitä ne olivat alkuperäistä tukea myönnettäessä ja tästä aiheutuu muutostarvetta tukeen liittyvien toimenpiteiden toteuttamisessa.

1.2 Laki porotaloutta kohdanneiden vahinkojen korvaamisesta

1 §. *Lain tarkoitus.* Ehdotetussa laissa säädettäisiin porotalouden kohdistuneiden vahinkojen korvaamisesta. Laki olisi uusi. Se

käsittäisi rahoituslain 11 §:n 7 kohdassa tarkoitettujen porojen hätäruokinnan tuen, mutta olisi soveltamisalaltaan laajempi.

Korvausten siirtäminen erilliseen lakiin on perusteltua, koska myöntö- ja maksumenetelmät ovat erilaisia haettaessa tukea etukäteen suunnitelman perusteella ja korvattaessa poikkeuksellisista oloista aiheutuvia kustannuksia jälkikäteen. Vaikka korvattavia vahinkoja ehdotetaan laajennettavaksi, tarkoitus kuitenkin on, että lainsäädäntö on ainoastaan valmiina poikkeusoloja varten. Laintasoinen sääntely etukäteen on tarpeen, koska tuhon jo tapahduttua tai uhatessa tapahtua korvausjärjestelmistä hidastaa korvausjärjestelmän käynnistymistä. Tuhon vaikutukset ja taloudelliset seuraamukset voivat tällöin olla vakavampia kuin jos käytössä on valmis lainsäädäntö korvausjärjestelmää varten siten, että sen hyväksyttävyyttä EU:n lainsäädäntöön nähden on varmistettu.

Pykälässä säädettäisiin lain tarkoituksesta, joka olisi auttaa porotalouselinkeinossa toimivia selviytymään laajoista ja odottamattomista porotalouteen kohdistuneista vahingoista. Porotalouden toimijoita olisivat sekä porotalouden harjoittajat että paliskunnat.

Laki koskisi vain merkittäviä vahinkoja, jotka ovat kohdistuneet porotalouteen. Laajoilla vahingoilla tarkoitettaisiin sekä alueellisesti laajaa vahinkoa että huomattavaa määrää porotalouden harjoittajia ja paliskuntia kohdanneita porokarjakohtaisista vahingoista taikka yksittäisiä porotalouden harjoittajia koskeneita suuria vahinkoja. Tällöin kysymys olisi jo kokonaisten suurehkojen porokarjajen menettämisestä.

Vahinkojen tulisi olla myös odottamattomia. Tavanomaiset luonnonoloissa tapahtuvat vaihtelut ja niistä aiheutuvat menetykset eivät vielä voisi olla korvauksen perusteena.

On todennäköistä, että ilmastonmuutoksen vauhdittuessa jatkuvasti jossakin osassa poronhoitoaluetta ainakin paikallisesti syntyy tilanteita, joissa poronhoitajat joutuvat turvautumaan laajempaan hätäruokintaan kuin vuosittain keskimäärin. Korvauksen perusteena olevalla tuholle tarkoitetaan kuitenkin sellaisia mittavia ja laajakantoisia tuhoja, joita ei esiinny vuosittain, vaan päinvastoin suhteellisen harvoin.

Järjestelmä olisi siten harkinnanvarainen, että olosuhteiden muuttumisesta korvaukseen oikeuttavaksi katastrofiksi tehtäisiin aina erillinen päätös eikä korvausten maksamiseen ryhdyttäisi suoraan lain nojalla.

Korvausjärjestelmä olisi lisäksi tarpeen vain niin kauan kuin vastaavien katastrofien tai muiden vahinkojen korvaamiseksi ei ole olemassa elinkeinon jatkumiselle riittävän turvan tuovaa vahinkovakuutusjärjestelmää.

2 §. Soveltamisala. Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalasta. Lakia ehdotetaan sovellettavaksi koko poronhoitolaissa tarkoitulla poronhoitoalueella sellaisten vahinkojen korvaamiseen, jotka ovat aiheutuneet porotaloutta kohdanneesta luonnononnettomuudesta tai muusta tuhosta. Vahingon aiheuttaja voisi olla peräisin muualtakin, mutta vahingon tulisi ilmetä poronhoitoalueella.

3 §. Luonnononnettomuus ja muu tuho. Pykälässä ehdotetaan täsmennettäväksi, mitä laissa tarkoitetaan luonnononnettomuudella ja muulla tuholla. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan näitä olisivat ensinnäkin poikkeukselliset sää- ja luonnonolosuhteet, jotka merkittäväällä tavalla estävät poroja käyttämästä tavanomaisia laitumiaan ja vaikeuttavat merkittävästi tai estävät kokonaan porojen ruuan saantia, kuten olennaiset muutokset lumiolosuhteissa, laitumien jäätyminen tai vastaavat säästä johtuvat muutokset taikka porojen käyttämään kasvillisuuteen levinneet tuholaiset tai taudit. Muutosten tulisi olla myös sellaisia, että ne aiheuttavat huomattavaa lisäruokinnan tarvetta tai porojen menehtymistä taikka heikentävät muuten merkittävästi porojen mahdollisuutta selviytyä luonnossa. Tuhon syynä voisi olla myös poikkeuksellinen ja laajalle levinnyt poroihin tarttunut eläintauti. Tällöin tarkoitettaisiin lähinnä sellaista äkillisen ja tuhoisan eläintaudin leviämistä, jota ei ole aikaisemmin juurikaan esiintynyt ja johon ei ole ollut syytä ennalta varautua.

Pykälän 2 momenttiin sisältyisi valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin korvauksen perusteeksi hyväksyttävästä luonnononnettomuudesta ja muusta tuhosta.

4 §. Yleiset edellytykset. Pykälässä säädettäisiin korvauksesta ja sen rahoituksesta. Korvausta porotaloutta kohdanneesta tuhosta välittömästi aiheutuneiden vahinkojen joh-

dosta voitaisiin maksaa, edellyttäen, että tarkoitukseen on osoitettu määräraha maatalouden kehittämisrahaston vuotuisessa käytösuunnitelmassa taikka määräraha tai myöntämisvaltuus valtion talousarviossa. Pääsääntöisesti käytettäisiin kehittämisrahaston varoja.

5 §. Tuhon toteaminen. Pykälässä säädettäisiin, miten vahingot aiheuttanut tuho todettaisiin. Korvausta ei maksettaisi, ellei tuhon vaikutusta porotalouteen ole selvitysten perusteella todettu tai yhteyttä poikkeuksellisten olojen ja vahingon välillä osoitettu. Myös tuhon laajuus olisi todettava luotettavalla tavalla.

Olosuhteiden muuttuminen korvauksen perusteena olevaksi tuhoksi olisi todettava asianmukaisesti tutkimuslaitosten selvityksillä. Tehtävä voitaisiin antaa Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselle, Metsäntutkimuslaitokselle, Säteilyturvakeskukselle tai Elin-
tarvike- ja turvallisuusvirastolle. Selvitys voitaisiin tehdä myös kahden tai useamman tutkimuslaitoksen yhteistyönä. Poikkeuksellisesti tehtävään voitaisiin käyttää myös yksityisoikeudellisia tutkimuksia suorittavia tahoja ja muita julkisia tutkimuslaitoksia.

Pykälän 2 momenttiin sisältyisi valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella menettelyä tuhon toteamiseksi ja korvaamiseksi. Menettelyn osalta säädettäisiin siitä, miten tuhon laajuutta ja vaikutuksia porotalouteen selvitetään. Samalla säädettäisiin myös siitä, miten todetaan, että tuhon perusteella on syytä maksaa korvauksia.

Määräyksen selvityksen tekemiseen antaisi 3 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö hallinnonalansa tutkimuslaitoksille ja valtioneuvosto muiden hallinnonalojen tutkimuslaitoksille. Yksityisoikeudellisten tahojen käyttämisestä päättäisi maa- ja metsätalousministeriö. Kysymyksessä olisi tällöin hankintalain mukainen hankinta. Yksityisten tahojen käyttämisellä ei kuitenkaan saisi viivyttää korvausten maksamista.

Pykälän 4 momentin mukaan selvitysten perusteella valtioneuvosto toteaisi, onko tuho ollut laajuudeltaan ja vaikutuksiltaan sellainen, että sen perusteella voidaan maksaa korvauksia. Selvityksinä tuhosta tulisivat kysymykseen erilaiset maastotutkimukset, paikkatietoon perustuvat otantatutkimukset,

satelliittitutkimukset ja kenttätutkimukset. Tutkimuskohteena voisivat olla muutokset sää- ja lumiolosuhteissa, kasvillisuudessa, eliöstössä ja ennen kaikkea poroissa. Tuhon vaikutuksia poroihin taas selvitettäisiin porojen määrän muutoksilla ja muutosten syiden selvityksillä porojen terveydentilaan.

6 §. Vahingon toteaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi vahingon toteamisesta. Tämä olisi eri asia kuin tuhon toteaminen. Vahingon toteamisessa olisi kysymys hakijalle aiheutuneen vahingon laajuuden ja määrän toteamisesta. Vahingon toteamisessa olisi selvitettävä, mitä omaisuutta ja kuinka paljon vahingon kärsijä on menettänyt. Samoin olisi selvitettävä menetetyt omaisuuden arvo. Menetyksessä voi olla kysymys itse porojen menettämisestä, mutta myös muiden tuotantovälineiden menettämisestä. Omaisuudelle aiheutunutta vahinkoa todettaessa olisi otettava huomioon, onko omaisuus menetetty kokonaan vai osaksi. Esimerkiksi siitosporoiksi tarkoitetut porot ovat voineet jäädä tapahtuneessa tuhossa henkiin, mutta niiden terveys on voinut siinä määrin heikentyä, että eläimillä ei ole enää kuin vähäinen teurasarvo tai ei arvoa lainkaan. Niistä voi päinvastoin aiheutua ylimääräisiä kustannuksia, jos ruhoja ei voida käyttää, vaan ne on hävitettävä. Lisäruokintaan tarkoitettu rehu on voinut pilaantua ja laidun saastua vuosikymmeniksi käyttökelvottomaksi. Vahinkoa todettaessa on voitava luotettavalla tavalla osoittaa, ettei eläimiä enää voida käyttää myytäväksi tai että laidun on niin pilaantunut, että se vaikuttaa porojen ruokintaan. Vahingossa on otettava huomioon se menetetyt omaisuuden arvo, tulojen menetys tai ylimääräisten kustannusten määrä, joka tuhosta poronomistajalle tai paliskunnalle on aiheutunut. Vahingon määrässä voidaan ottaa huomioon myös vaikutukset tuleviin tulojen menetyksiin, mutta vain kohdulliselta ajalta. Pääsääntöisesti vahingon toteamisessa ei voitaisi ottaa huomioon tulomenetyksiä kahta vuotta pitemmältä ajalta.

Porotalouden harjoittajalle aiheutuneen vahingon arvioisi kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen. Jos vahinko ja sen määrä on ilmeinen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi luopua arvion vaatimisesta.

Paliskunnalle aiheutuneen vahingon arvioisi kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin menettelystä vahinkoa arvioitaessa sekä siitä, milloin arvion vaatimisesta voitaisiin luopua.

7 §. Korvattava vahinko. Korvattava vahinko voi käsittää menehtyneen poron arvion, porojen menetyksestä aiheutuneen tulomenetyksen tai vahingosta aiheutuneiden ylimääräisten kustannusten korvaamisen.

Vahingon määrää arvioitaessa olisi perusteena käytettävä hakijalla kolmena tuhoa edeltäneenä poronhoitovuonna ollutta keskimääräistä eloporomäärää sekä hänen vastaavana aikana käyttämien tuotantokustannusten ja tulojen määrää. Tällä tavoin voitaisiin saada arvio menetettyjen porojen arvion lisäksi hakijalle aiheutuneesta tulomenetyksestä kahtena tuhoa seuraavana vuonna.

8 §. Korvauksen saaja ja korvauksen saamisen edellytykset. Pykälässä säädettäisiin siitä, kenelle korvausta voitaisiin maksaa ja sen saamisen edellytyksistä. Korvauksen saajina voisivat 1 momentin mukaan tulla kysymykseen vain porotalouden harjoittaja ja paliskunta. Porotalouden harjoittajalle voitaisiin 2 momentin mukaan maksaa korvausta, jos hänelle on aiheutunut huomattavia menetyksiä porojen menehtymisen takia tai tuhosta aiheutuneita merkittäviä ylimääräisiä kustannuksia. Korvauksen maksamisen edellytyksenä olisi, että porotalouden harjoittajalla tai ruokakunnalla, johon hän kuuluu, on vähintään 50 poroa. Menetyksen ja ylimääräisten kustannusten merkittävyys arvioitaisiin poronomistajakohtaisesti, ei ruokakuntakohtaisesti.

Pykälän 3 momentin mukaan korvauksen saajana voisi olla myös sellainen paliskunta, jolle tuhosta on aiheutunut merkittäviä ylimääräisiä kustannuksia. Nämä kustannukset voisivat olla paitsi ylimääräisiä rehukustannuksia myös esimerkiksi ylimääräisiä työpalkkoja, jos porojen paimentamiseen tai muuhun poronhoitotyöhön on jouduttu tuhon johdosta käyttämään huomattavan paljon sellaista työtä, joka ei kuulu tavanomaiseen poronhoitotyöhön. Tällaista työtä voisi aiheutua esimerkiksi siitä, etteivät sairastuneet porot kykene kulkemaan laitumilla omin voimin,

vaan ne joudutaan kuljettamaan maastosta pois muulla tavoin. Merkittävä ylimääräinen kustannus voisi olla myös eläintaudin tuhojen estämiseksi tarvittava lääkitys tai muu vastaava kustannus. Pääasiallinen kustannuserä kuitenkin olisi hätäruokinta silloin, kun porot tuhon johdosta eivät joko löydä ruokaa tai niiden ei voida antaa käyttää pilaantuneita laitumia.

Pykälän 4 momenttiin sisältyisi valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin menetyksistä, joita voidaan korvata, ja hyväksyttävistä ylimääräisistä kustannuksista, korvattavien menetysten ja ylimääräisten kustannusten enimmäismäärästä sekä porotalouden harjoittajan ruokakuntaan kuuluvista henkilöistä.

9 §. Korvauksen määrä. Pykälässä säädettäisiin korvauksen määrästä. Vahinkoa ei korvattaisi täysin valtion varoista, vaan vahingon kärsijällä olisi aina osittainen omavastuu. Tämä johtuu siitä, että korvaus koskee elinkeinotoimintaa, johon sinänsä liittyy aina riskiä. Toisaalta enimmäismäärä, josta omavastuu lasketaan, ei voisi ylittää todetun menetyksen tai hyväksyttävän kustannuksen määrää. Korvauksen määrä olisi omavastuun ylittävä osa tästä määrästä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin omavastuun määrästä. Hakijan omavastuun määrä olisi aina vähintään 20 prosenttia todetusta vahingosta tai hyväksyttävistä ylimääräisistä kustannuksista. Vahingon laadusta ja laajuudesta riippuen omavastuun osuus voisi olla suurempikin, ei kuitenkaan yleensä yli 70 prosenttia vahingon määrästä tai ylimääräisistä kustannuksista. Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvosto päättäisi 5 §:n 3 momentissa tarkoitetun päätöksen yhteydessä myös omavastuusuudesta.

10 §. Korvausten ja tukien yhteensovittaminen. Pykälässä säädettäisiin siitä, miten samasta vahingosta mahdollisesti maksettavat vakuutuskorvaukset ja julkiset korvaukset sovitetaan yhteen. Korvausta maksettaisiin vain siltä osin, kuin hakijalle ei omavastuun ylittävältä osin makseta joiltain osin korvausta vakuutuksesta. Jos hakijalle on saman vahingon johdosta maksettu tai maksetaan vakuutuskorvausta, vähentäisi vakuutuskorvaus siten maksettavaa korvausta. Samoin muu julkinen tuki tai korvaus saman vahingon tai

ylimääräisten kustannusten johdosta vähentäisi ehdotetun lain mukaista korvausta. Ehdotetun lain mukainen korvaus olisi siten toissijainen mahdollisiin muihin korvauksiin nähden.

Pykälän 2 momentin mukaan katsottaisiin hakijalle suoritetun tai suoritettavan vakuutuskorvauksen tai muun korvauksen kohdistuvan ensisijaisesti omavastuusuuden ylittävään osuuteen, jos hakija voi saada muuta korvausta samaan tarkoitukseen kuin ehdotetun lain mukaista korvausta.

11 §. Korvauksen hakeminen. Pykälässä säädettäisiin korvauksen hakemisesta. Hakemus olisi tehtävä kirjallisesti Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Hakijalta vaadittaisiin hakemukseen allekirjoitus. Hakemuksen voisi luonnollisesti allekirjoittaa myös valtuutettu.

Pykälän 2 momentin mukaan korvausta voitaisiin hakea vasta sen jälkeen, kun tuho on valtioneuvoston päätöksellä todettu.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin menettelystä korvausta haettaessa. Tämä käsitäisi myös määräajan korvauksen hakemiselle ja tarvittaessa muita määräaikoja kuten sen, mihin mennessä tutkimuslaitoksen tai muun viranomaisen tai julkisen laitoksen olisi selvitettävä tuhon ja vahingon määrä. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin myös tarkemmin menettelystä korvausta haettaessa sekä hakemukseen vaadittavista selvityksistä.

12 §. Päätös korvauksesta. Päätöksen korvauksen maksamisesta tekisi Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Jos kuitenkin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on tehnyt paliskunnalle aiheutuneen vahingon arvion, tekisi päätöksen korvauksesta Maaseutuvirasto. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen olisi siirrettävä näissä tapauksissa hakemus Maaseutuviraston käsiteltäväksi.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää määräajasta, jonka kuluessa päätös olisi tehtävä.

13 §. Korvauksen maksaminen. Korvauksen maksaisi kaikissa tapauksissa Maaseutuvirasto sen jälkeen, kun päätös korvauksen maksamisesta on tehty. Maaseutuvirastossa on eriytetty hallinto tukien myöntämistä ja maksamista koskeville asioille.

14 §. *Korvausjärjestelmän muu toimeenpano.* Pykälässä ehdotetaan, että lain toimeenpanossa noudatettaisiin valtionavustuslakia siltä osin, kuin pykälässä erikseen säädetäisiin. Tällaisia seikkoja olisivat 9 §:n 2 momentissa tarkoitettu hakumahdollisuudesta tiedottaminen, 10 §:n mukainen hakijan selvittämisvelvollisuus, 11 §:ssä tarkoitettu päätökseen sisällytettävät seikat, 12 §:n 1 momentin mukainen maksaminen sekä mitä 13—21 §:ssä, 22 §:n 1 momentin 1, 2 ja 7 kohdassa ja 2 ja 3 momentissa ja 24—30 §:ssä valtionavustuksen kohteen käytöstä, tiedonantovelvollisuudesta, tarkastuksesta, maksatuksen keskeytyksestä ja takaisinperinnästä ja siihen liittyvistä seikoista, 31 ja 32 §:ssä tietojen saamisesta ja antamisesta, 33—35 §:ssä päätöksen tiedoksiannosta, muutoksenhausta ja täytäntöönpanosta, 36 §:ssä vaikutusten arvioinnista ja 37 §:ssä ohjeiden antamisesta säädetään.

Sen lisäksi, mitä valtionavustuslain 16 §:ssä säädetään, pykälän 2 momentin mukaan oikeus suorittaa tarkastuksia ja päätöksellään valtuuttaa suorittamaan tarkastuksia olisi myös maa- ja metsätalousministeriöllä ja Maaseutuvirastolla.

Samoin voitaisiin maksettu korvaus periä takaisin, jos Euroopan unionin valtiontukea koskeva lainsäädäntö tätä edellyttää. Kysymys olisi tällöin sellaisesta korvauksesta, jonka saamiseen tai pitämiseen sen saajalla ei ole oikeutta.

Poiketen siitä, mitä hallintolaissa säädetään, muutosta valtionavustuslain 34 §:ssä tarkoitettuun oikaisupäätökseen annettuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen haettaisiin maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalta eikä hallinto-oikeudelta.

15 §. *Korvauksen maksun keskeyttäminen ja korvauksen takaisinperintä.* Päätöksen korvauksen maksun keskeyttämisestä ja korvauksen takaisinperimisestä tekisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Päätöksen korvauksen maksun keskeyttämisestä tai takaisinperinnästä tekisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus myös silloin, kun päätöksen korvauksen maksamisesta on tehnyt Maaseutuvirasto. Päätöksellä vahvistettaisiin takaisinperittävä määrä, korkolain (633/1982) 3 §:ssä tarkoitettu korko sekä niiden suorittamiselle asetettava eräpäivä.

Pykälän 2 momentin mukaan takaisinperintää koskeva päätös olisi tehtävä ilman aiheutonta viivytystä sen jälkeen, kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sai tiedon valtionavustuslain 21 tai 22 §:ssä säädetystä perusteesta ja viimeistään kymmenen vuoden kuluttua tuen viimeisen erän maksamisesta.

16 §. *Takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpano.* Maaseutuvirasto vastaisi takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanosta. Takaisinperintä lainvoimaisen päätöksen perusteella voitaisiin suorittaa siten, että takaisinperittävä määrä korkoineen vähennetään muusta tuen saajalle maksettavasta tuesta.

Takaisinperintäpäätös voitaisiin pykälän 2 momentin mukaan ulosottoin panna täytäntöön sen jälkeen, kun päätös on saanut lainvoiman. Päätöksen täytäntöönpanoon sovelletaan, mitä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään.

17 §. *Tuhon toteamisesta ja vahingon arvioinnista aiheutuvat kustannukset.*

Tuhon toteaminen kuuluisi tutkimuslaitoksen tehtäviin sen jälkeen, kun tutkimuslaitoksen käyttämisestä tuhon toteamiseen on 5 §:n 3 momentissa tarkoitettu tavoitin päätetty.

Tuhon toteamisesta ei 2 momentin mukaan maksettaisi julkiselle viranomaiselle tai tutkimuslaitokselle eri korvausta. Jos tuhon toteamisessa käytetään apuna yksityistä tahoa, korvausta voidaan maksaa maatilatalouden kehittämisrahaston varoista kohtuullisiin hyväksyttäviin kustannuksiin. Päätöksen korvauksesta tekisi maa- ja metsätalousministeriö.

Ehdotetussa laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta kunnalle aiheutuvista kustannuksista ei 3 momentin mukaan maksettaisi valtion varoista muuta kuin kuntien valtionosuuslaissa (1147/1996) säädettyä korvausta.

18 §. *Voimaantulo.* Pykälässä ehdotetaan, että laki tulisi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Tämä johdetaan siitä, että korvaus olisi sellaista valtiontukea, joka on ilmoitettava Euroopan komissiolle valtiontukea eikä sitä saa panna voimaan ennen kuin tukijärjestelmä on hyväksytty.

Pykälän 2 momentin mukaan ehdotettua lakia sovellettaisiin korvauksiin, jotka maksetaan lain voimaantulon jälkeen tapahtuneen tuhon perusteella.

Pykälän 3 momentin mukaan ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

1.3 Poronhoitolaki

33 §. *Aitaamisavustus.* Poronhoitolain 33 §:n mukaan aitaamisesta paliskunnalle aiheutuviin kustannuksiin myönnettävästä avustuksesta säädetään porotalouslaissa, joka on korvattu rahoituslailla. Viittaus porotalouslakiin ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annettavaan lakiin.

34 §. *Korvattava vahinko.* Pykälän 1 momentissa säädetään sekä niistä porojen aiheuttamista vahingoista, jotka paliskunnan on korvattava että vahingoista, joita paliskunta ei ole velvollinen korvaamaan. Jälkimmäisiin kuuluu momentin 4 kohdan mukaan vahinko, joka on aiheutunut rahoituslain 3 §:n 1 momentissa tarkoitetun tilan eli porotalous- tai luontaiselinkeinojen omistajalle. Myös tämä viittaus ehdotetaan muutettavaksi siten, että korvauksen ulkopuolelle jäisi porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annettavan lain 6 §:n 1 momentin 4 tai 6 kohdassa tarkoitetun tilan omistaja.

1.4 Aravalaki

Aravalain 1 §:n 2 momentin mukaan kyseisen lain nojalla ei myönnetä lainaa sellaisiin asuntoihin, joita varten voidaan myöntää lainaa tai korkotukea maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) tai rahoituslain nojalla tai muun lain nojalla maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Viittaus rahoituslakiin ehdotetaan korvattavaksi viittauksella ehdotettuun lakiin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista.

1.5 Laki omistusasuntolainojen korkotuesta

Omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain (1204/1993) 1 §:n 2 momentin mukaan

mainittu laki ei koske omistusasuntoja, joita varten voidaan myöntää lainaa tai korkotukea maaseutuelinkeinojen rahoituslain tai rahoituslain nojalla tai muun lain nojalla maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Viittaus rahoituslakiin ehdotetaan korvattavaksi viittauksella ehdotettuun lakiin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista.

1.6 Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista

Maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain 1 §:n 2 momentin mukaan mainittua lakia ei sovelleta muun muassa rahoituslain perusteella maksettaviin tukiin.

Viittaus rahoituslakiin ehdotetaan korvattavaksi viittauksella ehdotettuun lakiin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista. Samalla pykälään lisättäisiin viittaus maatalouden rakennetuista annettuun lakiin.

1.7 Kolttalaki

Kolttalain 8 §:n 1 momentin mukaan koltta-alueella toimivia paliskuntia tuetaan rahoituslain mukaisesti. Muutoin kolttalain 4 §:ssä tarkoitetuille koltille myönnetään rahoituslaissa tarkoitettuja etuuksia vastaavat edut kolttalain lain mukaisesti.

Viittaus rahoituslakiin ehdotetaan korvattavaksi viittauksella ehdotettuun lakiin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista.

1.8 Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta

Maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966) 3 §:n 3 momentin mukaan maatilatalouden kehittämisrahaston varoja käytettäessä on erityisesti edistettävä maatalouden rakennetuista annetun lain, maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain, maaseutuelinkeinojen rahoituslain ja rahoituslain mukaisia tavoitteita.

Viittaus rahoituslakiin ehdotetaan korvattavaksi viittauksella ehdotettuun lakiin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista.

1.9 Laki pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle

Pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain (23/1938) 7 §:n 2 momentissa säädetään muun muassa siitä, että pakkohuutokaupasta lunastettu kiinteistö tai sen osa, joka käytetään maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain tarkoituksiin, voidaan antaa kiinteistön entiselle omistajalle tai hänen aviopuolisollensa taikka heidän tai jommankumman heistä perintökaaren (40/1965) 2 luvussa tarkoitettulle sukulaiselle, ottolapselle tai kasvattilapselle taikka tällaisen henkilön aviopuolisolle, vaikka maaseutuelinkeinojen rahoituslain 5 §:ssä tai rahoituslain 4 luvussa tarkoitettuja tai näiden lakien nojalla säädettyjä edellytyksiä ei olisikaan olemassa. Lunastettu kiinteistö tai sen osa voidaan antaa myös yhteisesti kahdelle tai useammalle henkilölle.

Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lunastettu kiinteistön tai sen osa voitaisiin antaa edellä mainituille henkilöille, vaikka porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annettavaksi ehdotetun lain 3 ja 4 luvussa tarkoitettut edellytykset eivät täytyisikään. Samalla muutettaisiin maaseutuelinkeinojen rahoituslakia koskeva viittaus kohdistumaan 10 ja 12 §:ään, joissa nykyisin säädetään asetuntorahoituksen edellytyksistä ja lisättäisiin viittaus tuen myöntämisen edellytyksiä koskeviin vastaaviin säännöksiin maatalouden rakennetuista annettussa laissa.

1.10 Laki maatalouden rakennetuista

Maatalouden rakennetuista annetun lain 2 §:n 3 momentissa säädetään muun muassa, että porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakenteen parantamiseen myönnettävistä tuista on voimassa, mitä rahoituslaissa sekä kolttalaissa säädetään.

Viittaus rahoituslakiin ehdotetaan korvattavaksi viittauksella ehdotettuun lakiin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista.

1.11 Maaseutuelinkeinojen rahoituslaki

Maaseutuelinkeinojen rahoituslain 2 §:n 3 momentin mukaan rahoituslain tai kolttalain mukaista elinkeinotoimintaa harjoittavalle maatalon asuinrakennusta tai perinneympäristön säilyttämistä varten taikka vapaaehtoisen velkajärjestelyn yhteydessä myönnettävään tukeen sovelletaan, mitä mainituissa laeissa säädetään. Sellaisellekin maataloutta harjoittavalle, jolla on vain vähän porotaloutta, tuki voidaan myöntää vain porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain mukaisesti. Jos maatalouden osuus on merkittävä, tukea porotalouteen ei käytännössä voida myöntää lainkaan, koska porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain nojalla tukea voidaan myöntää vain pienimuotoista maataloutta harjoittavalle.

Viittaus rahoituslakiin ehdotetaan korvattavaksi viittauksella ehdotettuun lakiin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista.

1.12 Laki valtakunnallisen maaseudun kehittämisen ja tutkimuksen sekä maa- ja elintarviketalouden tutkimuksen rahoituksesta

Valtakunnallisen maaseudun kehittämisen ja tutkimuksen sekä maa- ja elintarviketalouden tutkimuksen rahoituksesta annetun lain soveltamisalaa koskevassa 1 §:n 2 momentissa säädetään muun muassa, että porotalouden ja luontaiselinkeinojen tutkimukseen myönnettävästä tuesta on voimassa, mitä säädetään rahoituslaissa.

Viittaus rahoituslakiin ehdotetaan korvattavaksi viittauksella ehdotettuun lakiin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista.

1.13 Laki Metsähallituksesta

Metsähallituksesta annetun lain 6 §:ssä säädetään Metsähallituksen julkisista hallintotehtävistä. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan niihin kuuluvat muun muassa rahoituslaissa säädetyt tehtävät.

Viittaus rahoituslakiin ehdotetaan korvattavaksi viittauksella ehdotettuun lakiin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista.

ta. Samalla viittaus maastoliikennelakiin (670/1991) ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi maastoliikennelakiin (1710/1995), jolla ensiksi mainittu laki on kumottu.

1.14 Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta

3 §. Määritelmät. Maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) 3 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan mainitussa laissa tarkoitetaan maatilalla yhden tai useamman peltoa käsittävän tilan tai tilanosan muodostamaa maatilatalouden harjoittamiseen tarkoitettua yksikköä. Lainkohdan mukaan harjoitettaessa porotaloutta maatilaksi katsotaan myös rahoituslaissa tarkoitettu porotaloustila tai luontaiselinkeinoilta taikka niihin verrattava muu tila. Mainitussa laissa on tarkoitus säilyttää mahdollisuus porotalouden luopumisen tukemiseen. Viittaus rahoituslakiin ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annettuun lakiin.

17 §. Luopuminen porotalouden harjoittamisesta. Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna sukupolvenvaihdosluovutuksena ei kuitenkaan pidetä porojen ja tuotantorakennusten luovuttamista sellaiselle luovutuksensaajalle, joka on jo aikaisemmin ryhtynyt porotalouden harjoittajaksi siten, että hänelle on myönnetty rahoituslain 18 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu nuorten viljelijöiden aloitustuki tai sitä vastaava aikaisemman lainsäädännön mukainen tuki tilanpidon aloittamiseen taikka käynnistystuki. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että rahoituslaissa tarkoitettujen aloitustuen sijasta sukupolvenvaihdoksen esteenä olisi porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annettavan lain 3 §:n 2 kohdassa tarkoitettu nuoren elinkeinon harjoittajan aloitustuki.

1.15 Varainsiirtoverolaki

14 §. Eräät maatalouselinkeinolainsäädännön mukaiset luovutukset. Pykälässä säädetään poikkeuksista varainsiirtoveron suorittamisen velvollisuudesta. Voimassa olevan pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan, jos

luovuttajana on valtio ja luovutus tapahtuu maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain tai kolttalain nojalla rahoituslain tai kolttalain mukaisiin tarkoituksiin, veroa ei ole suoritettava. Momentin 2 kohdan mukaan luovutus on samoin verosta vapaa, jos luovutuksensaajalle on myönnetty 1 kohdassa tarkoitettun lain mukainen laina rahoituslain tai kolttalain mukaiseen tarkoitukseen tai maatalouden rakennetuista annetun lain 6 §:ssä tarkoitettun tuen yhteydessä korkotukilaina kiinteistön tai sen osan hankkimista varten. Veroa ei momentin 3 kohdan mukaan ole myöskään suoritettava luovutuksesta, jos luovutuksensaajan vastattavaksi on siirretty 2 kohdassa tarkoitettu laina tai 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua lainsäädäntöä vastaavan aikaisemman lainsäädännön mukainen laina, jos luovutuksensaajalle olisi voitu myöntää laina 1 tai 2 kohdassa tarkoitettun lainsäädännön mukaan.

Nykyisen sisältönsä kyseinen sai lailla 611/2010 säädetyllä muutoksella. Pykälän 14 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan viittaus rahoituslakiin ehdotetaan korvattavaksi viittauksella luontaiselinkeinojen rakennetuista annettavaan lakiin. Samalla täsmennettäisiin 1 momentin 2 ja 3 kohdan sekä 2 momentin sanamuotoa. Verovapaus perustuisi edelleen vain maanhankintaan myönnettyyn tuettuun lainaan

Laki tulisi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Lähtökohteisesti ennen voimaantuloa tehtyihin luovutuksiin sovellettaisiin ennen voimaantuloa voimassa olevia säännöksiä. Tämä koskisi myös varansiirtoverolain 14 §:n muuttamisesta annetun lain (611/2010) voimaantulosäännöksiä. Luovutukset, jotka on tehty ennen lain voimaantuloa, voisivat olla verosta vapaita myös siinä tapauksessa, että niihin on myönnetty uuden lain mukainen laina, mutta laina olisi voitu myöntää myös aikaisemmin voimassa olleen lain mukaisesti.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Perussäännökset eri tuen myöntämisestä eri tukijärjestelmiin sisältyviin tukiin olisivat laissa. Sekä porotalouden ja luontaiselinkei-

nojen rakennetukia koskevaan lakiehdotukseen että porotalouteen kohdistuneiden vahinkojen korvaamisesta koskevaan lakiehdotukseen sisältyy useita valtuussäännöksiä. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin porotaloutta ja luontaiselinkeinoja koskeviin elinkeinonharjoittajien investointeihin myönnettävän tuen, porotalouteen liittyvien paliskunnan investointituen ja aitojen kunnossapitotuen, nuoren elinkeinon harjoittajan aloitustuen, asuntorakentamisen tuen, vapaaehtoisen velkajärjestelyn ja tutkimusrahoituksena myönnettävän tuen sekä vahinkojen korvaamiseen myönnettävän tuen myöntämisen edellytyksistä sekä tuen ehdoista. Myös erityisten etuuksien myöntämisen edellytyksistä ja ehdoista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Valtuussäännösten käyttöä rajoittaisi perustuslain 80 §:n 1 momenttiin sisältyvä laissa säätämisen vaatimus. Lisäksi valtuuksien käyttöä rajoittaisivat EU:n kokonaan tai osaksi rahoittamaa tukea sekä valtiontukea koskeva lainsäädäntö. Lakiin perustuvan tukijärjestelmän käyttööntoimittamisesta ja kestosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Valtuuden käyttöä rajoittaisivat edellä mainitun yhteisön lainsäädännön lisäksi tukijärjestelmän rahoitukseen käytettävissä olevat varat. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin erityisesti rakentamiseen myönnettävää tukea koskevasta yksityiskohdista kuten yksikkökustannuksista sekä rakentamisinvestoinnin teknisistä, taloudellisista, toiminnallisista sekä turvallisuuteen ja ympäristöön liittyvistä seikoista.

Tuen ja korvauksen sekä valtionlainan hakemiseen, myöntämiseen ja maksamiseen liittyvistä menettelyistä, tuen maksun ja lainan nostoluvan edellytyksistä, valtiontakauksesta perittävästä maksusta sekä valtionlainan valtionvastuusta säädettäisiin laissa. Tuen ja lainan hakuajasta, tuen maksun ja nostoluvan hakemisen määräajoista sekä tuen maksamisen ja nostoluvan edellytyksiin, valtiontakauksesta perittävään maksuun ja luottolaitokselle suoritettavaan korvaukseen liittyvistä tarkemmista perusteista samoin kuin velkajärjestelyn edellytyksistä ja toteuttamisesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Maaseutuvirasto voisi antaa määräyksiä tuen, sen maksun ja lainan nostoluvan hakemiseen

sekä valtionlainan, korkotuen ja takausmaksun välittämiseen liittyvistä teknisistä yksityiskohdista.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa myös menettelyä koskevia säännöksiä, jotka koskevat aikaisemman lainsäädännön toimeenpanoa. Tämä olisi välttämätöntä esimerkiksi sen johdosta, että toimivaltaiset viranomaiset muuttuvat tai aikaisempaan lainsäädäntöön liittyviä menettelyjä ei muusta syystä ole mahdollista esimerkiksi teknisen kehityksen johdosta toteuttaa enää aikaisemmin säädetyllä tavalla. Maaseutuvirasto voisi vastaavasti antaa asiasta teknisluonteisia määräyksiä. Säännöksillä ei puututtaisi rahoituslain perusteella hakijalle, tuen saajalle, luottolaitokselle tai valtiolle syntyneiden oikeuksien tai velvollisuuksien perusteisiin.

Porotaloutta kohdanneiden vahinkojen korvaamista koskevan lain nojalla annettaisiin valtioneuvoston asetuksella säännöksiä korvausjärjestelmän toteuttamisesta.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohdattana.

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetukia koskevassa laissa ja porotaloutteen kohdistuneiden vahinkojen korvaamista koskevassa laissa säädetään tukijärjestelmistä, joita ei saa toteuttaa ennen kuin komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän. Koska muut ehdotetut lait liittyvät porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetukia koskevaan lakiin, ei niitäkään voida panna voimaan ennen mainitun lain voimaantuloa.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esityksen tarkoituksena on porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetukia koskevan lainsäädännön uudistaminen.

Lakiehdotusten suhteessa perustuslakiin merkityksellistä on erityisesti perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuutta, 10 §:n yksityiselä-

män suojaa, 12 §:n sananvapautta ja julkisuutta, 17 §:n oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin, 79 §:n lain voimaantuloa, 80 §:n asetuksen antamista ja lainsäädäntövallan siirtämistä, 81 §:n valtion veroja ja maksuja, 121 §:n kunnallista ja muuta alueellista itsehallintoa sekä 124 §:n hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle koskevat säännökset.

Perustuslain 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä eikä ketään saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetukia koskevan lain mukaan tuen saamisen edellytyksenä olisi asuminen laissa säädettävällä tukialueella. Lisäksi tuen myöntämisen perusteena olisi tuen saajan ikä. Lakiin sisältyvät tuet ovat kuitenkin kaikilta osin harkinnanvaraisia ja riippuvat muun muassa käytettävissä olevista määrärahoista. Valintamenettelyn myötä tuen harkinnanvaraisuus entisestään korostuu. Kysymys ei siten ole kenenkään oikeutta koskevasta rajoituksesta, vaan julkisten varojen suuntaamisesta tavalla, jolla ohjattaisiin varoja elinkeinopoliittisesti tarkoituksenmukaisella tavalla. Perustuslakivaliokunta on iän osalta nimenomaan todennut rahoituslain muutosta koskevassa lausunnossaan (PeVL 21/2007 vp.) että valiokunnan käytännössä on vakiintuneesti katsottu, ettei yhdenvertaisuusperiaatteesta voi johtua tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn.

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetukia koskevassa laissa esitetään säädettäväksi myös tuen valvonnasta. Esityksessä on perustuslain 10 §:n yksityisyyden suoja otettu huomioon siten, ettei tarkastuksia saisi suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. Tällä tarkoitettaisiin lähinnä asumiseen käytettäviä tiloja. Sen sijaan talusrakennukset, esimerkiksi ajoneuvosuojat, ja tilat, jotka liittyvät elinkeinon harjoittamiseen, kuuluisivat tarkastusoikeuden piiriin. Säännös vastaa asiallisesti aikaisempaa lainsäädäntöä.

Samoin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetukia koskevassa laissa esitetään

säädettäväksi toisaalta viranomaisen oikeudesta saada elinkeinonharjoittajaa koskevia tietoja sekä toisilta viranomaisilta että luottolaitoksilta että toisaalta tukitoiminnassa syntyneiden salassa pidettävien asiakirjojen luovuttamisesta. Säännökset vastaavat aikaisempaa lainsäädäntöä ja ovat yhdenmukaisia maatalouden rakennetuista annetun lain vastaavien säännösten kanssa, jotka ovat olleet perustuslakivaliokunnan arvioitavana viimeksi mainittua lakia koskevan hallituksen esityksen (HE 113/2007 vp.) yhteydessä. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 16/2007 vp.) ei ole puututtu kyseisiin säännöksiin. Sen sijaan siinä on puututtu rakennetukia koskevan lakiehdotuksen 22 §:ään, jossa esitettiin tuen saajan tiedonantovelvollisuutta. Maa- ja metsätalousvaltiokunnan mietinnössä (MmtVM 6/2007 vp.) tiedonantovelvollisuutta on kuitenkin pidetty perusteltuna ja laki säädettiin tältä osin hallituksen esityksessä ehdotetussa muodossa. Vastaava tiedonantovelvollisuus sisältyisi myös porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetukia koskevan lakiehdotuksen 46 §:ään. Samoin yksityisiä henkilöitä koskevien henkilötietojen rekisteröinnistä seurannan tietojärjestelmiin ja näiden tietojen käytöstä säädettäisiin samalla tavoin kuin maatalouden rakennetuista annetun lain mukaisista tuista.

Olennaista porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetukia koskevan lain ja porotalouden kohdistuneiden vahinkojen korvaamista koskevan lain osalta olisi niiden suhde perustuslain 17 §:n 3 momentissa säädettyyn saamelaisien oikeuteen alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Kulttuuriin tässä yhteydessä on katsottu perusoikeusuudistusta koskevan hallituksen esityksen (HE 309/1003 vp.) mukaan kuuluvan sellaistensaamelaisien kulttuurimuotoon kuuluvien perinteisten elinkeinojen kuin poronhoidon, kalastuksen ja metsästyksen harjoittaminen, joita säännöksellä on tarkoitus turvata. Tällaisena saamelainen kulttuuri on arvioitu myöhemmin perustuslakivaliokunnan kannanotoissa, muun muassa (PeVM 17/1994 vp. ja PeVL 29/2004 vp.).

Esityksessä on ensinnäkin säilytetty paitsi poronhoidon, myös metsästyksen tukeminen juuri saamelaisiin perinteisiin elinkeinoihin kuuluvana. Samasta syystä esityksessä on

säilytetty kalastuksen tukeminen, kuitenkin sillä rajoituksella, että tuen on tältä osin oltava yhteisön kalastuspolitiikkaa koskevan lainsäädännön mukainen eikä se saa mennä päällekkäin muun kansallisen kalastuksen tukemisen kanssa.

Esityksen tärkein tukemisen kohde on kuitenkin porotalouden harjoittajien tukeminen, kun kysymys on porotalouden harjoittamisesta elinkeinona ja kyseisen elinkeinon harjoittamisen edellytyksiin vaikuttaminen. Tarkoituksena on mahdollistaa toisaalta sekä elinkeinon harjoittamisen aloittaminen aloitustuen avulla ja toisaalta vahvistaa elinkeinossa jo toimivien mahdollisuuksia saada siitä toimeentulonsa.

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetukia koskevassa esityksessä on lähdetty poronhoitolakiin eli paliskuntajärjestelmään perustuvasta poronhoidosta ja sen tukemisesta. Myös saamelaisalueella poronomistajat kuuluvat paliskuntiin ja vaikka paliskuntien merkitys itse poronhoidossa alueen sisällä jonkin verran vaihtelee, voidaan paliskuntapohjaisen poronhoidon Suomessa kuitenkin katsoa kuuluvan nykyisin saamelaiseenkin poronhoitoon. Varsinkin saamelaisalueella paliskunnat ovat merkittävästi käyttäneet hyväkseen mahdollisuutta paliskunnille myönnettävän investointituen avulla aidata paliskuntien alueet vieraiden porojen pitämiseksi poissa oman paliskunnan alueelta ja toisaalta laidunkiertonsa turvaamiseksi.

Esityksessä on otettu kuitenkin huomioon erot poronhoitotavoissa poronhoitoalueen eri osissa. Tämän vuoksi esitykseen sisältyy mahdollisuus painottaa tukia eri tavoin alueen eri osissa niin, että sekä aluettaiset että paliskunnittaiset erot voitaisiin ottaa huomioon tukitoimia kohdennettaessa. Tämä näkyisi toisaalta paimentamiseen painottuvan poronhoitotavan tukemisena alueen pohjoisimmissa osissa eli pääosin saamelaisalueella ja toisaalta osittain tarharuokintaan perustuvan poronhoidon tukemisena alueen eteläisissä osissa. Uutena tukijärjestelmänä esitetyn poroaitojen kunnossapitotuen odotetaan helpottavan erityisesti saamelaisalueiden paliskuntia, joiden alueet on pääosin aidattu esteidoilla ja joilla siten on huomattava työmäärä näiden ja muiden poronhoidossa tarvitsemiensa aitojen kunnossapidossa.

Esitykseen ei myöskään sisälly mitään selaista, mikä muuttaisi nykyistä painotusta tukien kohdentumisessa voimakkaimmin alueen pohjoisosiin poromäärien ja elinkeinon harjoittajien määrän mukaisesti. Myös porotaloutta kohdanneiden vahinkojen korvaamista koskeva laki mitä ilmeisimmin vaikutuksiltaan kohdentuisi pääosin alueen pohjoisosiin, koska poromäärät ovat siellä suurimmat.

Erityisiä etuuksia koskevat säännökset eivät puuttuisi saamelaisten perinteisiin oikeuksiin harjoittaa elinkeinojaan alueella ja laiduntaa poroja maan hallinta- ja omistusoikeudesta riippumatta. Sen sijaan niiden avulla säädettäisiin edelleen siitä, millä edellytyksillä Metsähallituksen hallinnassa olevalle maalle saisi rakentaa tukikohtia perinteisten elinkeinojen harjoittamisesta varten.

Kun koko porotalouden rakennetukijärjestelmän toimeenpano keskitetään Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen, vahvistetaan samalla porotalouden tukijärjestelmän toimeenpanoa ja osaamista, mikä hyödyttää koko elinkeino- ja ympäristökeskusta. Kun lisäksi Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella olisi velvollisuus vuosittain neuvotella Saamelaiskäräjien kanssa varojen kohdentamisesta alueella, lisääntyisivät myös saamelaiskäräjien mahdollisuudet vaikuttaa saamelaisten harjoittaman poronhoidon tukemiseen, mikä osaltaan vahvistaa saamelaisten elinkeinojen ja perustuslain 17 §:n 3 momentin säännösten huomioon ottamista tukitoiminnassa. Tuensaajien yhdenmukaisen kohtelun turvaamiseksi yksittäiset päätökset tuen myöntämisestä tekisi kuitenkin edelleen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Ehdotetussa tukijärjestelmässä on siten otettu huomioon saamelaisia koskevat perustuslain 17 §:n säännökset, minkä lisäksi tukijärjestelmä on sopeutettu sekä yhteisön lainsäädäntöön että Suomea sitoviin kansainvälisen oikeuden velvoitteisiin, joihin kuuluu erityisesti YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 27 artiklan alkuperäiskansoja koskevat velvoitteet.

Perustuslain 79 §:n 3 momentin mukaan laista tulee käydä ilmi, milloin se tulee voimaan. Erityisestä syystä laissa voidaan säätää, että sen voimaantuloajankohdasta sääde-

tään asetuksella. Erityisenä syynä on perustuslakivaltiokunnan käytännössä pidetty muun muassa lain voimaantumisen sidonnaisuutta EU:n lainsäädännön voimaantumiseen. Ehdotettuihin lakeihin sisältyvät tukijärjestelmät ovat sellaisia, että ne edellyttävät Euroopan komission hyväksyntää.

Lisäksi olennaista ehdotetuissa laeissa suhteessa perustuslakiin on lakiehdotuksiin sisältyvät valtuussäännökset. Esitykseen sisältyy huomattava määrä valtuuksia säättää asioista tarkemmin lakia alemmanasteisesti. Valtuussäännöksiä ja niiden käyttöä rajoittavia tekijöitä on selvitetty edellä esityksessä. Viime kädessä valtuuksien käyttöä rajoittaa perustuslain 80 §:n 1 momenttiin sisältyvä laissa säätämisen vaatimus. Esitykseen sisältyvässä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetukia koskevassa lakiehdotuksessa on nostettu lain tasolle sellaisia tukijärjestelmän perusteita koskevia säännöksiä, jotka sisältyvät nykyisin lakia alemmanasteisiin säädöksiin. Lakiehdotukseen sisältyy kuitenkin edelleen useita valtuussäännöksiä, joita käytettäisiin säädettäessä tarkemmin tukien myöntämisen ja maksamisen edellytyksistä, tuen ehdoista ja tuen toimeenpanossa käytettävistä menettelyistä.

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetukia koskevan lain soveltamisalaan kuuluisi sekä EU:n yhteisön varoista kokonaan tai osaksi rahoitettavia että kokonaan kansallisista varoista rahoitettavia tukia. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä (PeVL 47/2001 vp. ja PeVL 25/2005 vp.) on kiinnitetty huomiota siihen, että tukijärjestelmiin liittyvien valtuuksien käyttöä rajaavat käytännössä EU:n varoista osaksi rahoitettavia tukia ja valtiontukia koskeva yhteisön lainsäädäntö sekä eduskunnan päätökset talousarvioon otettavista määrärahoista, niiden käyttötarkoituksista sekä muista talousarvion perusteluista. Säädettäessä tarkemmin maatalouden rakennetukea koskevaan lakiehdotukseen sisältyvän osarahoitteisen tuen myöntämisen ja maksamisen edellytyksistä sekä noudatettavista menettelyistä, valtuuden käyttöä rajaisivat merkittävässä määrin EU:n osarahoittamaa tukea koskevat säännökset, jotka ovat edelliseen ohjelmakautteen verrattuna entistä yksityiskohtaisempia. Vastaavasti SEUT 107—109 artiklan määräykset, liit-

tymissopimuksen määräykset ja niiden perusteella annetut EU:n säädökset määrittäisivät valtuuden käyttöä pitkälti kansallisista tuista säädettäessä. Esityksessä on lisäksi otettu huomioon maatalouden rakennetuista annettua lakia koskevasta hallituksen esityksestä annettu perustuslakivaliokunnan lausunto (PeVL 16/2007 vp.).

Myös ministeriön asetuksenantovaltuuksista ja Maaseutuviraston määräysten antovaltuuksista ehdotetaan säädettäväksi vastaavalla tavalla kuin maatalouden rakennetuista annettussa laissa.

Perustuslain 81 §:n 2 momentin mukaan julkisen maksun perusteista on säädettävä lailla. Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetukea koskevaan lakiehdotukseen sisältyvät säännökset valtiontakauksesta peritävistä maksuista, niiden määrääntymisen perusteista sekä maksun enimmäismäärästä.

Perustuslain 121 §:n 2 momentin mukaan kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla. Porotaloutta kohdanneiden vahinkojen korvaamista koskevan lain mukaan kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisia käytettäisiin arvioitaessa porotaloudelle aiheutuneita vahinkoja. Tehtävä ei sisälly voimassa olevaan lainsäädäntöön ja siitä on säädettävä lailla.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetukia koskevaan lakiehdotukseen sisältyvät säännökset luottolaitosten käyttämisestä valtionlainojen välittämisessä, korkotuen hoitamisessa sekä valtiontakausten maksujen välittämisessä. Tehtävät ovat luonteeltaan hallintotehtäviä eivätkä sisällä julkisen vallan käyttöä. Vain siltä osin kuin luottolaitos voi irtisanoa valtionlainan maksuviivästyksen vuoksi, voidaan tehtävään katsoa sisältyvän jonkinasteista julkisen vallan käyttöä. Kokonaisuutena tarkastellen valtionlainojen hoitoon ei kuitenkaan katsota sisältyvän merkittävää julkisen vallan käyttöä.

Lakiehdotuksiin ei arvioida sisältyvän sää-
tämisenjärjestykseen vaikuttavia seikkoja.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Edus-
kunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehd-
tokset:

1.

Laki

porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tavoitteet

Tämän lain tavoitteena on parantaa porotalouden ja muiden luontaiselinkeinojen rakennetta ja toimintaedellytyksiä sekä edistää näitä elinkeinoja harjoittavien elinkeinotoimintaa ja poronhoito- ja luontaiselinkeinoalueen kehittämistä asuinalueena kestävän kehityksen periaatteita noudattaen.

Lain mukaisissa toimenpiteissä on kiinnitettävä erityistä huomiota saamelaisten mahdollisuuksiin alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää kulttuurimuotoonsa kuuluvia elinkeinoja saamelaisten kotiseutualueella.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan porotalouden ja muiden luontaiselinkeinojen rakenteen ja toimintaedellytysten parantamiseksi ja kehittämiseksi myönnettävään tukeen, joka rahoitetaan kokonaan tai osittain Euroopan unionin varoista tai yksinomaan kansallisista varoista.

Maatalouden rakenteen parantamiseen myönnettävistä tuista säädetään maatalouden

rakennetuista annetussa laissa (1476/2007). Tätä lakia voidaan kuitenkin soveltaa, jos porotalous- tai luontaiselinkeinotilalla harjoitettavasta muusta alkutuotannosta kuin porotaloudesta saatava tulo alittaa vähimmäismäärän, joka on edellytyksenä tuen myöntämiseksi mainitun lain nojalla. Alkutuotannosta saataviin tuloihin ei tällöin kuitenkaan lueta metsätalouden tuloja.

Porotaloustuotteen ja muun maataloustuotteen ensiasteen jalostukseen ja markkinointiin sekä porotalous- tai luontaiselinkeinotilan toiminnan laajentamiseen porotalouden tai muun luontaiselinkeinon ulkopuolelle myönnettävistä tuista säädetään

maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetussa laissa (1443/2006). Tätä lakia sovelletaan kuitenkin paliskuntien teurastamojen peruskorjausinvestointeihin ja sellaiseen tilalla tapahtuvaan toimintaan, joka on tarpeen eläin- tai kasvituotteen valmistamiseksi ensimyyntiä varten.

Lakia ei sovelleta tukeen tai korvaukseen, joka myönnetään maataloutta harjoittavalle tuotantotoiminnasta luopumiseen. Lakia ei sovelleta hankkeeseen tai toimenpiteeseen, jota on tuettu kolttalain (253/1995) nojalla.

Lakia ei myöskään sovelleta Euroopan unionin rakennerahastojen tai Euroopan kalatalousrahaston varoista rahoitettavaan tukeen eikä sellaiseen Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan alaan kuuluvaan toimenpiteeseen, johon voidaan myöntää tukea muun

kalatalouden tukea koskevan lainsäädännön nojalla.

3 §

Tukijärjestelmät

Tässä laissa tukijärjestelmällä tarkoitetaan:

- 1) elinkeinonharjoittajan investointitukea;
- 2) nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustukea;
- 3) elinkeinonharjoittajan asunnonrakentamistukea;
- 3) paliskunnan investointitukea;
- 4) paliskunnan aitojen kunnossapitotukea;
- 5) vapaaehtoista velkajärjestelyä;
- 6) tutkimusrahoitusta; ja
- 7) erityisiä etuuksia.

4 §

Maantieteellinen soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan tuettaessa porotalouden harjoittamista poronhoitolaissa (848/1990) tarkoitetulla poronhoitoalueella.

Muihin luontaiselinkeinoihin kuin porotalouteen tätä lakia sovelletaan Enontekiön, Inarin, Utsjoen ja Savukosken kunnissa sekä Muonion, Kittilän, Sodankylän ja Sallan kuntien niissä osissa, jotka ovat Kajangin, Tepaston, Pomovaaran, Peurasuvannon, Savukosken Seitajärven, Ruotsukaisen, Pulkkaviidan ja Ylirovanvaaran muodostaman rajaviivan pohjoispuolella. Jos rajaviiva kulkee taloryhmän läpi, sovelletaan lakia koko taloryhmään.

5 §

Suhde Euroopan unionin lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan Euroopan unionin kokonaan tai osaksi rahoittamien tukien myöntämiseen, maksamiseen, seurantaan, tarkastukseen ja takaisinperintään, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu.

Tukea myönnettäessä sovelletaan myös, mitä valtiontuen myöntämisen edellytyksistä ja rajoituksista maatalousalalla ja muiden

elinkeinojen alalla Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään tai määrätään ottaen kuitenkin huomioon, mitä porotaloudesta erikseen on sovittu Suomen liittyessä Euroopan unioniin.

Valtiontukea koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta tämän lain mukaiseen tukijärjestelmään annetaan tarkemat säännökset valtioneuvoston asetuksella. Tukijärjestelmän käyttöönottamisesta ja kestosta säädetään valtioneuvoston asetuksella Euroopan unionin kokonaan tai osaksi rahoitettavia taikka kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maatalouden rakennetukia koskevan Euroopan unionin lainsäädännön, muita elinkeinoja koskevan lainsäädännön sekä valtion talousarviossa tai maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa tukijärjestelmän rahoitusta varten osoitettujen varojen rajoissa.

6 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *porotaloudella* poronhoitolaissa tarkoitettua poronhoitoa;

2) *luontaiselinkeinoilla* poronhoitoa, kalastusta ja metsästystä, muun luontaiselinkeino ohella harjoitettavaa pienimuotoista maa- ja metsätaloutta sekä muuta luonnon jatkuvaan tuottokykyyn perustuvien luonnonvarojen hyödyntämistä kuten ammattimaista marjastusta ja sienestystä;

3) *luontaiselinkeinoon liittyvällä elinkeinolla* sellaista elinkeinotoimintaa, jota harjoitetaan luontaiselinkeino ohessa siltä osin kuin se koskee elinkeinoissa tarvittavien välineiden valmistusta ja kunnostamista, luontaiselinkeino hyödyntävää palvelutoimintaa taikka luontaiselinkeinoista saatujen tuotteiden jalostamista;

4) *porotaloustilalla* porotilalain (590/1969) tai porotalouslain (161/1990) nojalla perustettua taikka niiden, porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) tai tämän lain nojalla rakentamiseen myönnettyllä tuella rahoitettua porotalouden harjoittajan asuinpaikaksi tarkoitettua tilaa taikka muuta yhden

tai useamman kiinteistön tai kiinteistön osan tai tuotantorakennuksen ja sen maapohjan muodostamaa, porotalouden harjoittamisessa käytettävää toiminnallisesti ja taloudellisesti itsenäistä poronhoitoalueella sijaitsevaa yksikköä, jota hallitaan yhtenä kokonaisuutena omistuksen tai vuokrauksen perusteella;

5) *porotalousyrityksellä* elinkeinotoimintaa, jossa harjoitetaan yksinomaan porotaloutta taikka porotalouden ohella porotaloudesta saatujen tuotteiden jalostusta tai niihin liittyvää palvelutoimintaa;

6) *luontaiselinkeinotilalla* luontaiselinkeinolain (610/1984) nojalla perustettua, lisäaluetta antamalla muodostettua taikka mainitun lain, porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain tai tämän lain nojalla rakentamiseen myönnettyllä tuella rahoitettua luontaiselinkeinojen harjoittajan asuinpaikaksi tarkoitettua tilaa taikka muuta yhden tai useamman kiinteistön tai kiinteistön osan tai tuotantorakennuksen ja sen maapohjan muodostamaa, luontaiselinkeinojen harjoittamisessa käytettävää toiminnallisesti ja taloudellisesti itsenäistä 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua alueella sijaitsevaa yksikköä, jota hallitaan yhtenä kokonaisuutena omistuksen tai vuokrauksen perusteella;

7) *luontaiselinkeinoyrityksellä* elinkeinotoimintaa, jossa harjoitetaan yksinomaan yhtä tai useampaa luontaiselinkeinoa tai luontaiselinkeinojen ohessa 3 kohdassa tarkoitettua toimintaa;

8) *saamelaisien kotiseutualueella* saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitettua aluetta;

9) *rahoituksella* avustuksena, lainana, muuna luottona tai pääomasijoituksena yritykselle annettua pitkäaikaiseen käyttöön tarkoitettua pääomaa;

10) *julkisella rahoituksella* Euroopan unionin, valtion tai muun julkisyhteisön varoista myönnettyä rahoitusta tai rahoitusta, josta on päättänyt julkinen taho;

11) *yksityisellä rahoituksella* muuta kuin 10 kohdassa tarkoitettua rahoitusta;

12) *tuella* tämän lain nojalla Euroopan unionin varoista taikka valtion talousarvioon sisältyvistä tai maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnettyä avustusta, korkotukea, valtionlainaan liittyvää tukea sekä tukea, joka sisältyy maatilatalouden kehittä-

misrahaston vastuulla myönnettyyn takaukseen, tai muuta etuutta, joka myönnetään tämän lain nojalla;

13) *muulla tuella* muuta kuin 12 kohdassa tarkoitettua Euroopan unionin, valtion tai muun julkisyhteisön tai julkisyhteisön käytävissä olevista varoista myönnettyä avustusta, korkotukea, korkoetuutta, valtiontakausta tai, jos valtiontakaukseen on erikseen sisällynyt laskennallinen tuki, valtiontakauksen laskennallista tukea sekä muuta lainaan tai takaukseen sisältyvää tukiosuutta sekä mitä tahansa muuta hakijan saamaa tai hakijalle kuuluvaa tai muun viranomaisen tai julkisyhteisön myöntämää tukea tai etuutta, joka on kohdistunut hakijan porotalous- tai luontaiselinkeinoyritykseen kustannusten vähennyksenä, käyttöoikeutena tai muulla tavoin muodossa, joka ei ole yritystä varten myönnettyä rahoitusta; tueksi ei kuitenkaan katsota verovähennyksiä, ellei vähennys kuulu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan mukaiseen hyväksytyyn tukijärjestelmään;

14) *tuettavalla toimenpiteellä* porotalouden tai muun luontaiselinkeinojen aloittamiseen tai harjoittamiseen liittyvää toimintaa, johon tukea on haettu tai johon tuki on myönnetty;

15) *investoinnilla* rakennuksen, rakenteen tai rakennelman rakentamista, laajentamista, peruskorjaamista tai hankkimista sekä muuta käyttöajaltaan pitkäaikaisen aineellisen ja aiheetoman omaisuuden hankkimista;

16) *hyväksytyllä luotonantajalla* maatalouden rakennetuista annetun lain 52 §:n 1 momentissa tarkoitettua luotonantajaksi hyväksyttyä luottolaitosta;

17) *keskusrahallaitoksella* maatalouden rakennetuista annetun lain 52 §:n 2 momentissa tarkoitettua luottolaitosta tai muuta yhteisöä, jonka Maaseutuvirasto on hyväksynyt toimimaan keskusrahallaitoksena.

Edellä 1 momentin 4 ja 6 kohdassa kiinteistön osalla tarkoitetaan määräosaa ja määrääalaa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään siitä, milloin maa- ja metsätaloutta pidetään pienimuotoisena ja milloin porotaloustilana tai luontaiselinkeinotilana voidaan pitää rakennuskelpoista kiinteistöä, sekä porotaloustilan ja luontaiselinkeinotilan enimmäiskoosta. Valtioneuvoston asetuksella annetaan

myös tarkemmat säännökset luontaiselinkeinoon liittyvistä elinkeinoista.

2 luku

Tuen rahoitus

7 §

Tuen rahoitusta ja määrää koskevat edellytykset

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että valtion talousarviossa tai maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa on osoitettu tarkoitusta varten myöntämisvaltuus tai määräraha.

Tukea ei voida myöntää siltä osin kuin julkisen tuen osuus tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista ylittää Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyn julkisen tuen enimmäismäärän. Jos kysymys on ohjelmaan perustuvasta tuesta, tukeen sisältyvän julkisen rahoituksen määrä ei saa ylittää ohjelmassa määritetyn julkisen rahoituksen enimmäismäärää.

Tämän lain mukaista tukea myönnettäessä tuen enimmäismäärän vähennyksenä huomioon samaan hankkeeseen myönnetty muu toimenpiteen rahoittamiseen myönnetty tuki.

Tuettavan toimenpiteen rahoitustavat on ilmoitettava. Rahamääräisen suorituksen lisäksi yksityisenä rahoituksena voidaan hyväksyä vastikkeetta tehty työ tai tuotantopanoksen luovutus.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään vastikkeetta tehdyn työn tai tuotantopanoksen luovutuksen käyttämisestä yksityisenä rahoituksena.

8 §

Ohjelmaan sisältyvä tuki

Ohjelmaan sisältyvään tukeen sovelletaan, mitä maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annetussa laissa (532/2006) säädetään.

3 luku

Tuen saamisen yleiset edellytykset

9 §

Tukemisen tarkoituksenmukaisuus

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että toimenpiteen tukeminen kokonaisuutena arvioiden on tarkoituksenmukaista. Tukea myönnettäessä on erityisesti otettava huomioon toimenpiteen vaikutukset elinkeinon harjoittamisen jatkuvuuteen ja elinkeinonharjoittajien toimeentuloedellytysten parantamiseen.

Saamelaisten kotiseutualueella voidaan ottaa taloudellisten seikkojen lisäksi huomioon toimenpiteen merkitys saamelaisalueen poronhoitoon ja muiden luontaiselinkeinojen harjoittamiseen kokonaisuutena.

Tukea ei kuitenkaan myönnetä, elleivät jäljempänä säädettyt tuen myöntämisen edellytykset täyty.

10 §

Tuen saaja

Elinkeinojen harjoittamiseen ja vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn liittyvää tukea, asunto-rahoituksen tukea sekä erityisiä etuuksia voidaan myöntää luonnolliselle henkilölle. Palkunnalle voidaan myöntää investointitukea ja poroaitojen korjaustukea. Tutkimusrahoitusta voidaan myöntää luonnolliselle henkilölle, yksityis- ja julkisoikeudelliselle yhteisölle sekä säätiölle.

Tukea voidaan myöntää samaan toimenpiteeseen useammalle luonnolliselle henkilölle yhdessä, jos nämä kaikki täyttävät tuen myöntämisen edellytykset. Vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn liittyvää tukea voidaan kuitenkin myöntää, jos veloista pääosin vastuussa oleva täyttää tuen myöntämisen edellytykset.

Luonnollisen henkilön on tukea hakiessaan oltava 18 vuotta täyttänyt. Maan tai kiinteistön hankintaan taikka asuinrakennuksen rakentamiseen, laajentamiseen tai peruskorjaukseen ei myönnetä tukea 60 vuotta täyttä-

neelle eikä muuta tukea 65 vuotta täyttäneelle. Vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn liittyvää tukea voidaan myöntää kuitenkin ikärajoista riippumatta.

Paliskunnalle voidaan myöntää tukea vain, jos se täyttää poronhoitolaissa sille asetetut velvoitteet.

11 §

Tuettavan toimenpiteen aloittaminen

Jollei erityisestä syystä muuta johdu, porotalouden tai luontaiselinkeinon harjoittajan taikka paliskunnan investointitukea, asunnonrakennustukea tai tutkimusrahoitusta ei myönnetä sellaiseen toimenpiteeseen, jonka toteuttaminen on aloitettu. Nuoren elinkeinon harjoittajan aloitustukea voidaan kuitenkin myöntää enintään 18 kuukauden kuluessa porotalouden taikka muun luontaiselinkeinon harjoittamisen aloittamisesta.

Edellä 1 momentista poiketen paliskunnalle voidaan myöntää tukea myös sellaiseen investointiin, jonka toteuttamisen aloittaminen on ollut välttämätöntä muulle taholle kuin porotalouden harjoittajalle aiheutuvan vahingon estämiseksi tai paliskunnasta riippumattomasta syystä tuhoutuneen tai rikkoutuneen aidan korvaamiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset siitä, milloin toimenpide katsotaan aloitetuksi, ja siitä, milloin jo aloitettuun toimenpiteeseen voidaan erityisestä syystä myöntää tukea.

12 §

Luvat ja rakentamissuunnitelmat

Jos tuettava toimenpide edellyttää luvan hankkimista viranomaiselta, tuen myöntämisen edellytyksenä on luvan esittäminen.

Jos tuettavaan toimenpiteeseen sisältyy rakentamisinvestointi, hakijan on lisäksi esitettävä rakentamista koskeva suunnitelma, josta käy ilmi rakentamisinvestoinnin toimivuus, tarkoituksenmukaisuus ja ympäristöön sopivuus.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset rakentamista koskevan suunnitelman sisällöstä.

Maa ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan säätää rakentamisinvestoinnin teknisistä, taloudellisista, toiminnallisista sekä turvallisuuteen ja ympäristöön liittyvistä seikoista.

13 §

Tuen vähimmäismäärä

Rakentamisinvestointiin ei myönnetä tukea, jos hakemuksen perusteella tuen määrä olisi enintään 1 000 euroa. Muissa toimenpiteissä vastaava määrä on 500 euroa.

14 §

Tuettavien toimenpiteiden valinta

Tukea myönnetään 7 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa rajoissa ensisijaisesti sellaisiin toimenpiteisiin, jotka merkittävästi edistävät 1 §:ssä säädettyjä tavoitteita ja, jos tuki sisältyy ohjelmaan, ohjelmassa asetettuja tavoitteita.

Jos hakemus koskee investointien tukemista, tuettavien toimenpiteiden valinnassa voidaan ottaa huomioon seuraavat seikat:

1) tuen kohteena olevan elinkeinotoiminnan taloudellisiin edellytyksiin vaikuttavat tekijät;

2) toimenpiteen vaikutukset tuen kohteena olevan porotalousyrityksen tai luontaiselinkeinoyrityksen talouteen;

3) toimenpiteen vaikutukset tuen kohteena olevan porotaloustilan tai luontaiselinkeinotilan tuotanto-olosuhteisiin työympäristön, luonnonvarojen kestävän käytön tai eläinten hyvinvoinnin kannalta.

Jos hakemus koskee nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustukea, tuettavien toimenpiteiden valinnassa sovelletaan 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua perustetta. Jos hakemus koskee asuntorahoitusta, tuettavien toimenpiteiden valinnassa otetaan huomioon 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu peruste sekä tuen vaikutukset hakijan asuinoloihin.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tuettavien toimenpiteiden valinnassa käytettävistä perusteista..

4 luku

Elinkeinon harjoittajaa koskevat edellytykset

15 §

Elinkeinon harjoittaminen

Tukea voidaan myöntää hakijalle, joka harjoittaa tai ryhtyy harjoittamaan porotaloutta porotaloustilalla taikka porotaloutta tai muuta luontaiselinkeinoa luontaiselinkeinotilalla niin, että hän saa siitä pääasiallisen osan toimeentulostaan. Vähintään 80 eloporoa omistavan henkilön katsotaan kuitenkin saavan pääasiallisen osan toimeentulostaan porotaloudesta. Muun luontaiselinkeinoa harjoittavan on saatava vuotuisista tuloistaan luontaiselinkeinoista vähintään määrä, josta säädetään valtioneuvoston asetuksella ja jonka määrän Maaseutuvirasto määräyksellään vuosittain tarkistaa yleistä ansiokehitystä vastaavaksi.

Paliskunnan työntekijämäärän lisäämiseksi voidaan vähemmän kuin 80 eloporoa omistavalle, joka ei ole täyttänyt 40 vuotta ja joka sitoutuu tekemään paliskunnalle työtä määräjän, myöntää tukea. Tarkemmat säännökset tuesta ja sen myöntämisen edellytyksistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään myös siitä, milloin tukea voidaan myöntää ilman, että hakijalla on porotalous- tai luontaiselinkeinotilaa.

16 §

Hakijan tulot

Hakijan on oltava hänen saamansa tulot huomioon ottaen tuen tarpeessa. Tuloina voidaan ottaa huomioon myös hakijan puolison tulot. Puolisoiden hakiessa yhdessä tukea otetaan huomioon kummakin puolison tulot yhteensä.

Puolisolla tarkoitetaan tässä laissa elinkeinonharjoittajan aviopuolisoa tai henkilöä,

jonka kanssa hän asuu samassa taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään hakijan ja hänen puolisonsa enimmäistuloista sekä niistä tuloista, jotka otetaan enimmäistuloissa huomioon. Enimmäistulot voidaan eriyttää tukikohteittain. Maaseutuvirasto tarkistaa määräyksellään enimmäismäärän vuosittein yleistä ansiokehitystä vastaavaksi. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää myös tuloista, joita ei oteta huomioon kokonaistuloissa.

17 §

Ammattitaito

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on tuen kohteena olevaa elinkeinoa koskeva riittävä ammattitaito. Jos hakija on nuori elinkeinon harjoittamisen aloittaja, jolla ei tukea haettaessa ole riittävää ammattitaitoa, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hän sitoutuu täyttämään hakijan ammattitaitoa koskevan edellytyksen 36 kuukauden kuluessa tuen myöntämisestä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset riittävästä ammattitaidosta.

18 §

Asuminen

Tuen myöntämisen edellytyksenä on että hakija asuu poronhoitoalueella tai, jos tukea haetaan muuhun luontaiselinkeinoon kuin porotalouteen, 4 §:n 2 momentissa tarkoitulla alueella.

19 §

Porotalous- ja luontaiselinkeinotilan sijaintipaikka ja yhteisön kotipaikka

Jos porotalous- tai luontaiselinkeinotila muodostuu yhtä useammasta tilasta tai tilan osasta, porotaloustilan tai luontaiselinkeinotilan katsotaan sijaitsevan siinä kunnassa, jossa sen asuinrakennus sijaitsee tai, jos rakenne-

tulla porotalous- tai luontaiselinkeinotilalla ei ole asuinrakennusta, jossa sillä oleva rakennus tai rakennukset pääosin sijaitsevat. Jollei kiinteistö ole rakennettu, sen katsotaan sijaitsevan siinä kunnassa, jossa pääosa kiinteistön alueesta sijaitsee.

Porotaloustilan on sijaittava poronhoitoalueella ja luontaiselinkeinotilan 4 §:n 2 momentissa tarkoitetulla alueella. Jos kysymys on ohjelmaan perustuvasta tuesta, porotalous- tai luontaiselinkeinotilan on sijaittava ohjelman soveltamisalueella. Jos hakija on yhteisö, tämän kotipaikan tulee sijaita Euroopan unionin alueella.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, missä porotalous- ja luontaiselinkeinotilan katsotaan sijaitsevan.

20 §

Porotalouden ja muun luontaiselinkeinon harjoittamiseen käytetyn tilan hallintaa koskevat edellytykset

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija hallitsee tuen kohteena olevaa porotalous- tai luontaiselinkeinotilaa omistuksen tai vuokrasopimuksen perusteella. Jos tuen kohteena olevan tilan hallinta kuuluu yhteisesti kahdelle tai useammalle, muuta tukea kuin elinkeinonharjoittajan aloitustukea tukea voidaan myöntää, jos nämä hakevat tukea yhdessä ja vähintään kolmasosa porotaloustilasta tai luontaiselinkeinotilasta on sellaisen porotalouden tai muun luontaiselinkeinon harjoittajan hallinnassa, joka täyttää 15—18 §:ssä säädetyt edellytykset.

Jos sellaista porotalous- tai luontaiselinkeinotilan osaa, jota varten haetaan tukea rakentamisinvestointiin tai jolla on olennaista merkitystä tuen kohteena olevan elinkeinotoiminnan jatkuvuuden kannalta, hallitaan vuokrasopimuksen tai kiinteistön hallinnan jakamista koskevan sopimuksen perusteella, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että sopimukseen perustuva oikeus on kirjattu. Vuokraoikeuden tulee lisäksi olla siirrettävissä kolmannelle kiinteistön omistajaa kuulematta, ja sen voimassaolon tulee jatkua vähintään 10 vuotta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hallinnan arvioinnista yhteisömuotoisissa tilanteissa.

21 §

Tuen kohteena olevaa elinkeinotoimintaa koskevat edellytykset

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että porotaloustilalla harjoitetulla poronhoidolla voidaan osoittaa olevan edellytykset jatkuvaan kannattavuuteen. Vastaava edellytys koskee luontaiselinkeinotilalla harjoitettua poronhoitoa ja muuta luontaiselinkeinoa. Jos hakemus koskee elinkeinonharjoittajan aloitustukea, edellytyksiä arvioitaessa voidaan ottaa huomioon tuen kohteena olevalla tilalla harjoitettavat luontaiselinkeinoon liittyvät elinkeinot. Jos tukea voidaan myöntää ilman, että hakijalla on hallinnassaan porotaloustila tai luontaiselinkeinotila tai jos hakemus koskee asunnon rakentamista, laajentamista tai peruskorjaamista, hakijan on osoitettava kykenevänsä tuloillaan sekä julkisen ja yksityisen rahoituksen avulla vastaamaan hankkeen toteuttamisesta ja sen rahoituksesta johtuvista kustannuksista.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tuen kohteena olevan elinkeinotoiminnan sekä porotalous- ja luontaiselinkeinoyrityksen toimintaedellytyksiä arvioitaessa käytettävistä perusteista.

22 §

Elinkeinosuunnitelma

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija esittää tuen kohteena olevaa porotalouden harjoittamista koskevan suunnitelman (*elinkeinosuunnitelma*), johon on sisällytetty myös luontaiselinkeinoon liittyvien elinkeinon tiedot haettaessa tukea tilanpidon aloittamiseen. Elinkeinosuunnitelmaan on sisällyttävä 15—21 §:ssä säädetyt edellytykset ja tuettavaa toimenpidettä koskevat tiedot. Lisäksi suunnitelmaan on sisällyttävä toimenpiteeseen nähden tarkoituksenmukaisessa laajuudessa porotalouden ja muiden luontaiselinkeinojen harjoittamista koskevat ta-

voitteet, keinot tavoitteiden saavuttamiseksi sekä arvio toiminnan kehityksestä.

Elinkeinosuunnitelmassa on esitettävä 17 §:n 1 momentissa tarkoitettujen sitoumuksen täyttämiseksi suoritettavat toimenpiteet.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset elinkeinosuunnitelman sisällöstä.

23 §

Porotalous- ja luontaiselinkeinotilan tuotanto-olosuhteet

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuen kohteena olevassa porotalousyrityksessä tai luontaiselinkeinoyrityksessä noudatetaan sellaisia asianomaista tuotannonalaa koskevia pakollisia vaatimuksia, jotka perustuvat ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevaan Euroopan unionin ja kansalliseen lainsäädäntöön. Hakijalta voidaan edellyttää selvitystä vaatimusten noudattamisesta. Tarvittaessa vaatimusten noudattaminen voidaan todeta tuen myöntäneen viranomaisen tai eläinlääkärin suorittamalla tarkastuksella.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään vaatimusten noudattamista koskevasta selvityksestä.

5 luku

Elinkeinoon harjoittajan investointituki

24 §

Elinkeinonharjoittajan investointituen edellytykset

Porotalouden harjoittajalle voidaan myöntää tukea porotaloudessa tarpeellisiin investointeihin, jotka lisäävät tehokkuutta, parantavat laatua, turvaavat toimintaedellytyksiä tai helpottavat elinkeinon sopeutumista uusiin olosuhteisiin tai vaatimuksiin. Tukea voidaan myöntää sekä irtaimen että kiinteän omaisuuden hankintaa koskeviin investointeihin. Vastaaviin tarkoituksiin voidaan myöntää tukea myös muun luontaiselinkeinon harjoittamisessa tarpeellisiin investointeihin.

Tukea voidaan myöntää 1 momentissa tarkoitettua investoinnista aiheutuviin tarpeellisiin ja kohtuullisiin kustannuksiin. Hyväksyttävien kustannusten enimmäismäärä voidaan määrittää investoinnin kohteeseen sovellettavien maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettyjen yksikkökustannusten avulla. Jollei yksikkökustannuksista ole säädetty, voidaan edellyttää selvitystä kustannusten perustumisesta tavanomaiseen hintatasoon.

Investointituella tuettavasta toiminnasta ja hyväksyttävistä kustannuksista, annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

25 §

Investointituen määrä

Investointituki myönnetään prosentuaalisena osuutena tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista. Tukea voidaan kohdentaa sekä tuen muoto, taso ja enimmäismäärä määrittää kohdealueen, elinkeinon, tuen kohderyhmän tai kohteen perusteella ottaen huomioon 1 §:ssä säädetty tavoitteet, porotaloudessa tai muussa luontaiselinkeinossa vallitseva markkinatilanne ja tuen rahoitukseen käytettävissä olevat varat. Toimenpidettä voidaan rahoittaa avustuksella, valtionlainalla tai korkotukilainalla.

Investointituen tasosta ja enimmäismäärästä, tuen muodosta sekä siitä, milloin valtionlaina voidaan myöntää kokonaan tai osaksi ilman tavanomaista pankkitoiminnassa käytettyä vakuutta, annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella Euroopan unionin lainsäädännön asettamissa rajoissa.

6 luku

Nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustuki

26 §

Nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustuen edellytykset

Nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustukea voidaan myöntää porotalouden harjoittajalle,

joka saa hallintaansa porotaloustilan ja joka ensimmäistä kertaa ryhtyy poronhoidosta vastaavaksi elinkeinonharjoittajaksi. Tukea voidaan myöntää myös muun luontaiselinkeinon harjoittajalle, joka saa hallintaansa muun luontaiselinkeinon harjoittamiseen soveltuvan tilan ja ryhtyy ensimmäistä kertaa porotalouden yhteydessä muun luontaiselinkeinon harjoittajaksi.

Aloitustukea ei myönnetä sille, joka tukea hakiessaan on täyttänyt 40 vuotta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset aloitustuella tuettavasta toiminnasta.

27 §

Aloitustuen määrä

Aloitustuki voidaan myöntää kiinteänä tasamääräisenä tukena tai prosentuaalisena osuutena tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista taikka näiden yhdistelmänä. Tuen muoto, taso ja enimmäismäärä voidaan määrittää kohdealueen, tuotannonalan tai tuen kohderyhmän perusteella ottaen huomioon 1 §:ssä säädetyt tavoitteet, porotaloudessa ja muissa luontaiselinkeinoissa tuotannonalalla vallitseva markkinatilanne ja tuen rahoitukseen käytettävissä olevat varat.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tuen muodosta ja enimmäismäärästä Euroopan unionin lainsäädännön asettamissa rajoissa. Aloitustuen tasosta ja hyväksyttävistä kustannuksista voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella edellä tarkoitetuissa rajoissa.

7 luku

Elinkeinonharjoittajan asunnonrakentamistuki

28 §

Asunnonrakentamistuen edellytykset

Asunnonrakentamistukea voidaan myöntää porotalouden tai muun luontaiselinkeinon harjoittajalle sellaiseen investointiin, jonka

tarkoituksena on porotaloustilan tai luontaiselinkeinotilan asunto-olojen parantaminen. Tukea ei myönnetä, jos samaan tarkoitukseen voidaan myöntää muuta tukea julkisista varoista.

Asunnonrakentamistuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuen kohteena olevaa asuntoa käytetään hakijan, tämän perheenjäsenen tai tilan sukupolvenvaihdoksen yhteydessä elinkeinonharjoittamisesta luopuvan henkilön vakinaisena asuntona, jos luopuja on tällöin pidättänyt itselleen oikeuden asua tilalla. Asunnon tulee olla kooltaan ja varustelultaan tarkoituksenmukaisessa suhteessa edellä tarkoitettuun käyttötarkoitukseen sekä sijaita elinkeinon harjoittamisen kannalta tarkoituksenmukaisesti. Lisäksi tuen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa voidaan ottaa huomioon asuinrakennuksen vaatimat tie-, sähköistys- ja vesihuoltojärjestelyt.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tuen myöntämisen edellytyksistä, tuen kohteena olevan asunnon koosta ja käyttötarkoituksesta sekä hyväksyttävistä kustannuksista.

29 §

Taloudellinen tarkoituksenmukaisuus

Asunnonrakentamistuen myöntämisen tulee olla hakijan taloudelliset olosuhteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaista. Tällöin tarkastellaan hakijan ja hänen puolisonsa kokonaistuloja.

30 §

Asunnonrakentamistuen määrä

Asunnonrakentamistuki myönnetään asuntorakentamisesta ja siihen liittyvistä sähköis- ja vesihuoltotoimenpiteistä aiheutuviin tarpeellisiin ja kohtuullisiin kustannuksiin. Tuki myönnetään prosentuaalisena osuutena tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävien kustannusten enimmäismäärä voidaan määrittellä investoinnin kohteeseen sovellettavien maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettävien yksikkökustannusten avulla. Jollei yksikkökustannuksia ole annettu, voidaan edel-

lyttää selvitystä kustannusten perustumisesta tavanomaiseen hintatasoon.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset hyväksyttävistä kustannuksista sekä tukitasosta, tuen määrästä ja sen muodosta.

8 luku

Paliskunnan tuet

31 §

Paliskunnan investointituki

Paliskunnalle voidaan myöntää tukea investointiin, joka on tarpeellinen sellaisen poronhoitoon liittyvän tehtävän suorittamiseksi, joka poronhoitolaissa säädetään paliskunnan velvollisuudeksi tai joka muuten on paliskunnan poronhoidossa tarpeen.

Investointitukea voidaan myöntää:

- 1) poronhoidossa tarpeellisen aidan rakentamiseen ja peruskorjaamiseen;
- 2) teurastamon peruskorjaamiseen;
- 3) poronhoidossa tarpeellisen muun rakennuksen kuin teurastamon rakentamiseen, laajentamiseen ja peruskorjaamiseen;
- 4) teurastamon tai muun rakennuksen, rakenteen tai rakennelman käyttämisessä välttämättömän tie- tai vesihuoltoliittymän tai vastaavan muun liittymän hankintaan ja rakentamiseen;

5) sellaisen irtaimiston hankintaan, jolla helpotetaan poronhoitotöitä, mahdollistetaan investointien käyttäminen tai vähennetään poronhoidosta aiheutuvia kustannuksia.

Tukea ei myönnetä valtakunnan rajalle rakennettavien esteaitojen rakentamiseen eikä niiden kunnossapitoon.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tuettavasta toiminnasta, hyväksyttävistä kustannuksista sekä tuen muodosta ja enimmäismäärästä.

32 §

Paliskunnan aitojen kunnossapitotuki

Paliskunnalle voidaan myöntää tukea 31 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun aidan kunnossapitoon. Tuen tarve arvioidaan

paliskunnan hoidettavana olevien aitojen määrän, iän, kunnan ja tarpeellisuuden perusteella.

Tuki myönnetään hyväksytyjen kustannusten perusteella.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tuen edellytyksistä, hyväksyttävistä kustannuksista sekä tuen muodosta ja enimmäismäärästä.

9 luku

Tutkimusrahoitus

33 §

Rahoitettavat tutkimukset ja selvitykset

Tämän lain nojalla voidaan maatilatalouden kehittämisrahaston varoin rahoittaa porotalouden ja luontaiselinkeinojen toimintaedellytyksiä ja kehittämistä koskevia tutkimuksia ja selvityksiä.

Tutkimusten ja selvitysten rahoittamisen ohjaamista ja seurantaa varten voidaan asettaa neuvottelukunta.

Sen lisäksi, mitä 49 §:ssä, 50 §:n 1 momentissa, 53 §:n 1 momentissa sekä 54 ja 58 §:ssä säädetään, rahoituksesta tiedottamiseen sekä sen hakemiseen, myöntämiseen, maksamiseen, valvontaan ja takaisinperintään sovelletaan, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi antaa tarkempia säännöksiä rahoituksesta, tuettavista tutkimuksista ja selvityksistä, hyväksyttävistä kustannuksista, rahoituksen muodosta ja enimmäismäärästä sekä neuvottelukunnasta ja sen tehtävistä.

10 luku

Tukimuodot

34 §

Tukimuodot

Tämän lain mukainen tuki elinkeinoharjoittajalle voidaan myöntää:

- 1) avustuksena;
- 2) valtionlainaan liittyvänä tukena, joka voi olla korkoetuus, korkovapaus, lyhennyksen vapaavuosi, lyhennyksen lykkäys tai valtionlainan täysi tai osittainen vakuudettomuus;
- 3) korkotukilainan korkotukena;
- 4) valtiontakaukseen liittyvänä tukena;
- 5) luottojen ehtojen muutoksena vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä;
- 6) valtionmaan käyttöön liittyvänä etuutena;

Paliskunnalle tuki voidaan myöntää avustuksena.

Tutkimuksen suorittajalle rahoitus voidaan myöntää avustuksena tai tutkimusrahoitus voidaan toteuttaa siirtona maatilatalouden kehittämisrahastosta.

11 luku

Lainaan liittyvän tuen myöntämisen erityiset edellytykset

35 §

Luotonantaja

Lainaan liittyvää tukea voidaan myöntää sellaista lainaa varten, jonka myöntää hyväksytty luotonantaja.

Hyväksytty luotonantaja voi myöntää lainan valtionlainana maa- ja metsätalousministeriön osoittamista maatilatalouden kehittämisrahaston varoista (*valtionlainat*) tai muuna lainana, johon liittyy tuki, sen jälkeen, kun tukipäätös on tehty.

36 §

Valtionlainan myöntämisen edellytykset

Valtionlaina voidaan myöntää maatilatalouden kehittämisrahaston vuosittain vahvistetun käyttösuunnitelman myöntämisvaltuuden rajoissa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää tukipäätöksellään valtionlainan enimmäismäärästä. Enimmäismäärä ei saa ylittää luotonantajan hyväksymää enimmäismäärää.

Luotonantaja voi myöntää valtionlainana sellaisen lainan:

- 1) jonka laina-aika on enintään 30 vuotta;
- 2) jonka vuotuinen kokonaiskorko on enintään valtioneuvoston asetuksella säädetty viitekoron ja siihen lisättävän kiinteän prosenttiyksikkömäärän summa;
- 3) josta lainansaaja maksaa korkoetuuden verran kokonaiskorkoa alemmaa korkoa, kuitenkin vähintään yhden prosentin vuotuista korkoa; ja
- 4) jonka lainamäärä ei yhdessä samaan tarkoitukseen myönnetyn avustuksen ja muun kuin lainaan liittyvän tuen kanssa ylitä tuettavan toimenpiteen hyväksyttäviä kustannuksia.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset valtionlainan enimmäismäärästä, viitekorosta, kiinteästä viitekoron lisättävästä prosenttiyksikköstä sekä koron ja lainansaajan maksaman koron muuttamisesta.

37 §

Valtionlainaan sisältyvä tuki

Valtionlainaan sisältyvänä tukena voidaan myöntää korkoetuus, korkovapaus, lyhennyksen vapaavuosi ja vapautus velvollisuudesta hankkia valtionlainalla vakuus. Valtionlainan tukimuotoja voidaan yhdistää samassa valtionlainassa.

Korkoetuus on valtionlainan kokonaiskoron ja lainansaajan maksaman koron erotus. Korkoetuuden määrä on viisi prosenttiyksikköä, jollei 36 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettua vähimmäiskorosta muuta johdu. Valtionlainaan liittyvän tuen loputtua tuensaajan on maksettava valtionlainasta kokonaiskoron suuruista korkoa.

Korkoetuuden myöntämisen edellytyksenä on, että luotonantaja on hyväksynyt tukihakemukseen sisältyvän valtionlainan määrän ja lainaehdot.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset korkoetuuden, korkovapauden, vapaavuosien ja vakuudettomuuden arvon määrittelystä, vapaavuosien määrästä, lainaan liittyvän tuen enimmäismäärästä, tu-

en käytöstä laina-aikana sekä luotonantajan lainaehdot koskevasta hyväksynnästä.

38 §

Korkotuen myöntämisen edellytykset

Korkotukea voidaan myöntää valtion talousarviossa vuosittain vahvistetun korkotukilainojen myöntämisvaltuuden rajoissa sellaista luottoa varten, jonka:

- 1) laina-aika on enintään 30 vuotta;
- 2) kokonaiskorko on enintään sellaisen koron suuruinen, joka vastaa hyväksytyin luotonantajan samanlaisiin tarkoituksiin myöntämien normaaliehtoisten lainojen korkoa ja johon on lisätty korkotukilainojen myöntämisestä ja hoitamisesta aiheutuvat ylimääräiset kustannukset; ja
- 3) lainamäärä yhdessä samaan tarkoitukseen myönnetyn avustuksen ja muun kuin lainaan liittyvän tuen kanssa ei ylitä tuettavan toimenpiteen hyväksyttäviä kustannuksia.

39 §

Korkotuki

Korkotuen määrä on neljä prosenttiyksikköä. Edellytyksenä on kuitenkin, että lainan saajan maksaa lainasta vähintään yhden prosentin vuotuista korkoa. Korotuen loputtua lainan saajan on maksettava lainasta luotonantajan kanssa sovittua korkoa. Korkotukea ei myönnetä kustannuksiin, jotka aiheutuvat ulkomaan valuutan määräisen luoton valuuttakurssin muutoksesta.

Korkotuen myöntämisen edellytyksenä on, että luotonantaja on hyväksynyt tukihakemukseen sisältyvät korkotukilainan määrän ja lainaehdot.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset korkotukilainan enimmäismäärästä, korkotuen määrittelystä, korkotuen käytöstä sekä luotonantajan lainaehdot koskevasta hyväksynnästä.

40 §

Korkotukilainan koron arviointi

Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on aihetta epäillä lainan koron ylittävän 38 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua koron, se voi pyytää Maaseutuvirastoa arvioimaan, täyttääkö lainan korko edellä mainitussa lainkohdassa tarkoitettua edellytyksen. Luotonantajan on toimitettava Maaseutuvirastolle sen asiassa pyytämä selvitys.

12 luku

Valtiontakauksen myöntäminen

41 §

Valtiontakausten enimmäismäärä

Valtiontakaus voidaan myöntää maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa vuosittain vahvistetun lainojen pääoman enimmäismäärän rajoissa. Valtiontakauksen kohteena olevien lainojen pääomaa saa samanaikaisesti olla maksamatta enintään 80 miljoonaa euroa mukaan lukien lainat, jotka on myönnetty maatalouden rakennetuista annettuna lain ja sitä vastaavan aikaisemman lainsäädännön nojalla. Edellä mainittua määrää laskettaessa otetaan lisäksi huomioon sellaisten lainojen pääoma, johon kohdistuvan takaajan vastuun toteutumisesta aiheutuvat menot katetaan maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

42 §

Valtiontakauksen myöntämisen edellytykset

Valtiontakaus voidaan myöntää korkotukilainan tai muun normaaliehtoisen lainan pääoman, koron sekä muiden luottoehtojen mukaisten maksujen suoritusvakuudeksi. Valtiontakauksen määrä ei saa ylittää tuettavan toimenpiteen hyväksyttäviä kokonaiskustannuksia.

Valtiontakaus voidaan myöntää sellaiselle hakijalle, jolla ei ole porotaloustilan tai luontaiselinkeino-tilan hallintaan, sijaintiin tai muihin vastaaviin syihin liittyen lainan saamiseen riittäviä vakuuksia.

Valtiontakauksen myöntämisen edellytyksenä on, ettei takauksen kohteena olevaan toimintaan liity merkittäviä riskejä ja että takaukselle asetetaan vastavakuus. Vastavakuuden ei tarvitse olla turvaava. Lisäksi edellytyksenä on, että luotonantaja antaa tukihakemuksessa esitetyistä lainaa koskevista tiedoista puoltavan lausunnon.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset valtiontakauksella tuettavasta toiminnasta, valtiontakauksen enimmäismäärästä, valtiontakaukseen sisältyvän tuen määrittelystä, vastavakuudesta sekä valtiontakauksen myöntämiseen liittyvien riskien arvioinnista.

13 luku

Tuen ehdot

43 §

Toimenpiteen toteutusaika

Muu tuettava toimenpide kuin vapaaehtoinen velkajärjestely ja tutkimus- tai selvityshanke on kokonaisuudessaan toteutettava kahden vuoden kuluessa tuen myöntämisestä. Nuorelle porotalouden tai luontaiselinkeino-harjoittajalle elinkeinon aloittamiseen myönnetyn tuen tuettavana toimenpiteenä pidetään tällöin tilan ja porojen hankintaa. Tuettavan toimenpiteen toteuttamiselle voidaan kuitenkin asettaa lyhyempi määräaika, jos se on toimenpiteen toteutustavan tai toiminnan luonteen kannalta perusteltua. Jos tukea on myönnetty rakentamisinvestoinnin yhteydessä irtaimiston hankintaan eikä hankintaa voida toteuttaa ennen rakentamisinvestoinnin valmistumista, lasketaan määräaika rakentamisinvestoinnin valmistumisesta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi pidentää 1 momentissa tarkoitettua määräaika hakemuksesta, joka on tehty ennen määräajan päättymistä. Edellytyksenä on, et-

tä tuettavan toimenpiteen toteuttaminen on aloitettu 1 momentissa tarkoitettua määräajassa ja että määräajan pidentämiseen on hyväksyttävä syy. Määräaika voidaan pidentää kahdesti enintään vuodeksi kerrallaan.

Tarkempia säännöksiä tuettavan toimenpiteen toteuttamiselle asetettavasta määräajasta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

44 §

Tuen käyttöä koskevat ehdot

Tuen käyttämisestä tavaroiden tai palveluiden hankinnasta taikka urakalla teettämisestä säädetään julkisista hankinnoista annetussa laissa (348/2007) säädetään. Tuen saajan on esitettävä selvitys hankinnan toteuttamisesta mainitussa laissa edellytetyllä tavalla.

Tuetun investoinnin kohdetta ei saa pysyvästi tai merkittävässä määrin käyttää muuhun kuin tuen kohteena olevaan elinkeinotoimintaan tai paliskunnan toimintaan eikä tuetun asuinrakennuksen käyttötarkoitusta muuttaa ennen kuin viisi vuotta on kulunut avustusmuotoisen tuen viimeisen erän maksamisesta tai, jos tuki on lainaan liittyvää tukea, lainan tai sen viimeisen erän nostamisesta. Jos tuetun investoinnin kohteen omistus- tai hallintaoikeus luovutetaan toiselle ennen edellä tarkoitettua määräajan päättymistä, tuen saajan on ennen luovutusta hankittava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja että tuen kohteena olevan toiminnan luonne ei olennaisesti muutu.

Tuen kohteena olevaa elinkeinotoimintaa tai muuta toimintaa ei saa lopettaa eikä olennaisesti supistaa ennen kuin viisi vuotta on kulunut avustusmuotoisen tuen viimeisen erän maksamisesta tai, jos tuki on lainaan liittyvää tukea, lainan tai sen viimeisen erän nostamisesta. Jos tuen kohteena olevan elinkeinotoiminta tai siihen liittyvien varojen omistus- tai hallintaoikeus merkittävästi osin luovutetaan toiselle ennen edellä tarkoitettua määräajan päättymistä, tuen saajan on ennen luovutusta hankittava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja että

tuen kohteena olevan elinkeinotoiminnan tai muun toiminnan luonne ei olennaisesti muutu.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettuna luovutuksena ei pidetä tuetun investoinnin kohteen tai tuen kohteena olevan elinkeinotoiminnan siirtymistä perintöoikeudellisen saannon tai sellaisen sukupolvenvaihdoksen kautta, jonka yhteydessä on maksettu tukea porotalouden tai luontaiselinkeinon harjoittamisesta luopumiseen tai myönnetty porotalouden tai luontaiselinkeinon harjoittajan aloitustukea.

45 §

Kirjanpitovelvollisuus

Tuen saajan on pidettävä tuettavasta toimenpiteestä kirjaa. Kirjanpito on järjestettävä osaksi tuen saajan kirjanpitolain (1336/1997) mukaista kirjanpitoa siten, että tuettavan toimenpiteen kirjanpito voidaan vaikeudetta tunnistaa ja erottaa muusta kirjanpidosta.

Jos tuen saaja on henkilö, jota verotetaan maatilatalouden tuloverolain (543/1967) mukaisesti tai osana porotalouden harjoittajan kirjanpitoa, pidetään tuettavan toimenpiteen riittävänä kirjanpitoa, mitä tuen saajan muulta tilinpidolta verotuksen toimittamiseksi edellytetään. Tällöin on tilinpito kuitenkin järjestettävä siten, että tuettavan toimenpiteen kustannukset voidaan vaikeudetta tunnistaa ja erottaa muusta tilinpidosta.

Tuen saajan on säilytettävä tuettavaa toimenpidettä koskeva kirjanpitoaineisto siten kuin kirjanpitolain 2 luvun 9 ja 10 §:ssä säädetään. Jos kysymys on Euroopan unionin kokonaan tai osaksi rahoittamaan ohjelmaan sisältyvästä tuesta, kirjanpitoon liittyvä aineisto on säilytettävä vähintään kolme vuotta siitä, kun Euroopan unionin komissio suorittaa ohjelman viimeisen yhteisön rahoitusosuuden maksun.

46 §

Tiedonanto- ja avustamisvelvollisuus

Tuen saaja on velvollinen antamaan tuen myöntäneelle viranomaiselle tuettavaa toi-

menpidettä, sen edistymistä sekä tuen käyttöä koskevat oikeat ja riittävät tiedot.

Tuen saajan on viivytyksettä ilmoitettava toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sellaisista asemaansa, toimintaansa tai tuettavaa toimenpidettä koskevista muutoksista, joilla voi olla vaikutusta tuen maksamisen edellytyksiin tai jotka voivat johtaa tuen takaisinperintään.

Tuen saaja on velvollinen avustamaan 93 ja 94 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen suorittajaa antamalla korvaukset tarkastustehtävän suorittamiseksi välttämättömät tiedot ja tarkastuksen kohdetta koskevat selvitykset sekä tarvittaessa esittelemällä tuettavaa kohdetta ja toimenpidettä.

14 luku

Tuen hakeminen ja myöntäminen

47 §

Hakumahdollisuudesta tiedottaminen

Maaseutuviraston on tarkoituksenmukaisessa laajuudessa tiedotettava mahdollisuudesta hakea 5—8 luvussa tarkoitettua tukea, tuen hakemiselle asetettavasta määräajasta, hakemisessa noudatettavasta menettelystä sekä myöntämisen pääasiallisista edellytyksistä ja ehdoista.

48 §

Tukihakemus

Tukea on haettava kirjallisesti. Muuta kuin tutkimusrahoitusta koskeva tukihakemus on tehtävä tarkoitusta varten vahvistetulle lomakkeelle. Hakemus on allekirjoitettava. Hakemukseen on liitettävä tuen myöntämisen edellytysten arvioinnin kannalta välttämättömät asiakirjat, selvitykset sekä suunnitelmat. Hakemuksessa on esitettävä myös selvitys tuettavan toimenpiteen toteuttamiseen käytettävästä yksityisestä rahoituksesta.

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitetun tuen hakemisessa käytettävistä lomakkeista, hakemuk-

seen liitettävistä asiakirjoista sekä selvitysten ja suunnitelmien esitystavasta.

49 §

Tuen hakeminen

Tuen hakemiselle voidaan asettaa määräaika. Tukihakemus on toimitettava Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Tuen hakemiselle asetettavasta määräajasta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Toimivaltainen viranomainen on Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jollei jäljempänä 119 §:ssä tai 127 §:n nojalla toisin säädetä.

50 §

Tukihakemuksen arviointi

Ennen tuen myöntämistä koskevan päätöksen tekemistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi pyytää muilta viranomaisilta, Paliskuntien yhdistykseltä tai saamelaiskäräjiltä lausunnon tuen saajaan ja tuettavaan toimenpiteeseen liittyvistä seikoista, jos tämä on tarpeen tuen myöntämisen edellytysten arvioimisessa.

Jos porotaloutta koskevan investoinnin kustannukset ylittävät valtioneuvoston asetuksella säädetyn määrän, Paliskuntain yhdistykseltä on pyydettävä lausunto. Jos investointi lisäksi toteutetaan saamelaisten kotiseutualueella, lausunto on pyydettävä myös saamelaiskäräjiltä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi ennen tuen myöntämistä suorittaa tuen myöntämisen edellytysten sekä tuettavan toimenpiteen arvioimiseksi tilakäynnin porotaloustilalla, luontaiselinkeinotilalla tai muussa kohteessa, jossa elinkeinonharjoittaja tai paliskunta aikoo toteuttaa investoinnin. Tilakäynnin havainnot on kirjattava, ja ne on annettava tiedoksi hakijalle. Tilakäynti porotalous- ja luontaiselinkeinotilalla ei saa koskea pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyjä tiloja.

51 §

Tuen myöntämisen keskeyttäminen

Maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus keskeyttää tuen myöntäminen koko poronhoitoalueella tai alueellisesti, jos Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

Tuen myöntäminen voidaan keskeyttää määräajaksi tai toistaiseksi. Ennen keskeyttämistä asiasta on neuvoteltava porotalouden osalta Paliskuntain yhdistyksen kanssa ja muiden luontaiselinkeinojen osalta niiden tuottaja- ja elinkeinojärjestöjen kanssa, joita asia koskee. Jos keskeyttäminen koskee saamelaisten kotiseutualueetta, keskeytyksestä on neuvoteltava saamelaiskäräjien kanssa. Keskeytyksestä on tiedotettava asianmukaisessa laajuudessa, ja ilmoitus siitä on julkaistava Virallisessa lehdessä.

52 §

Neuvottelu saamelaiskäräjien kanssa

Saatuun käyttöönsä vuotuiset määrärahat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on neuvoteltava saamelaiskäräjien kanssa periaatteista, joita tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten lisäksi noudatetaan tuettavista kohteista päätettäessä.

Neuvotteluissa on käsiteltävä seuraavia asioita:

- 1) varojen alueellinen ohjaaminen saamelaisalueelle;
- 2) varojen ohjaaminen porotalouteen ja luontaiselinkeinoihin;
- 3) varojen ohjaaminen asuntorakentamiseen ja elinkeinojen tukemiseen saamelaisalueella;
- 4) varojen ohjaaminen paliskuntien ja elinkeinojen harjoittajien hankkeisiin saamelaisalueella.

Neuvotteluihin sovelletaan, mitä saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:ssä säädetään.

Neuvottelun tulos on toimitettava tiedoksi maa- ja metsätalousministeriölle ja Maaseutuvirastolle.

53 §

Tukipäätös

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää tuen ja valtioneuvoston myöntämistä.

Tukipäätökseen on otettava 5—8 luvussa tarkoitettujen tuen myönnetty määrä, tässä laissa säädetyt tuen ehdot, sen maksamisen ja takaisinperinnän edellytykset sekä takauksen ehdot. Päätökseen tulee lisäksi ottaa Euroopan unionin lainsäädännössä asetetut ehdot ja edellytykset. Rakentamisinvestointia koskevalla päätöksellä hyväksytään rakentamista koskeva suunnitelma.

Lainaan liittyvää tukea koskevalla päätöksellä hyväksytään valtionlainan tai korkotukilainan taikka valtioneuvoston kohteena olevan lainan määrä ja lainaehdot sekä valtioneuvoston määrää ja ehdot. Jos valtionlainaa, korkotukea tai valtioneuvostoa koskeva päätös valituksen johdosta muuttuu, lainan määrän ja ehtojen muuttaminen edellyttää luotonantajan suostumusta.

Jos tuettava toimenpide edellyttää luvan hankkimista ja hakija ei ole tukipäätöksen tekoaikeeseen mennessä esittänyt lainvoimaista lupaa, tukipäätökseen voidaan ottaa ehto, jonka mukaan päätös raukeaa, jollei hakija esitä määräajassa sellaista lainvoimaista lupaa, joka mahdollistaa toimenpiteen toteuttamisen tukipäätöksen mukaisena.

Nuoren elinkeinon harjoittajan aloitustukea koskeva päätös on tehtävä 18 kuukauden kuluessa tilanpidon aloittamisesta.

54 §

Saamelaiskäräjien lausunto

Saamelaiskäräjien lausunto on pyydettävä tutkimus- tai selvityshankkeen rahoittamista koskevasta hakemuksesta, jos hanke toteutetaan tai sen pääasiallinen tutkimuskohde sijaitsee saamelaisten kotiseutalueella tai hanke koskee olennaisesti saamelaisten perinteisiä elinkeinoja. Lausunto on aina pyydettävä merkittävistä porotaloutta koskevista tutkimus- tai selvityshankkeista.

55 §

Tukipäätöksen mukaisen oikeuden siirtäminen

Edellä 5—9 luvussa tarkoitettua tukea koskeva tukipäätöksen mukainen oikeus tukeen voidaan siirtää toiselle 4 luvussa säädetyt edellytykset täyttävälle, jos kyseisen tuen myöntämisen edellytykset täyttyvät. Siirron saajan on haettava päätöksen mukaisen oikeuden siirtämistä 48 §:ssä tarkoitettua menettelyä noudattaen. Tukipäätöksen siirtämisestä päättää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

15 luku

Tuen maksaminen

56 §

Avustusmuotoisen aloitustuen maksaminen

Avustusmuotoinen elinkeinon harjoittajan aloitustuki maksetaan ilman erillistä hakemusta. Avustus maksetaan enintään kahtena vuotuisena eränä.

Jos aloitustuki on myönnetty ennen porotalouden tai luontaiselinkeinojen harjoittamisen aloittamista, avustuksen ensimmäisen erän maksamisen edellytyksenä on, että tuen saaja esittää selvityksen tuen perusteena olevan elinkeinon harjoittamisen aloittamisesta porotalous- tai luontaiselinkeinoilalla. Jos tukea on myönnetty 17 §:n 1 momentissa tarkoitettujen sitoumuksen perusteella, avustuksen toisen erän maksamisen edellytyksenä on lisäksi, että tuen saaja osoittaa toteuttaneensa 22 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden.

Tarkempia säännöksiä avustusmuotoisen aloitustuen maksueristä sekä 2 momentissa tarkoitettujen selvitysten toimittamiselle asetettavasta määräajasta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset edellä tarkoitetuista selvityksistä.

57 §

Avustusmuotoisen investointituen, asunnonrakentamistuen ja paliskunnalle aitojen kunnossapitoon myönnetyn tuen maksaminen

Porotalous- tai luontaiselinkeinoyritystä varten myönnetyn investointituen tai asunnonrakentamistuen taikka paliskunnan investointituen aitojen kunnossapitotuen saajan on haettava avustuksen maksua kirjallisesti tarkoitusta varten vahvistetulla lomakkeella. Maksuhakemus on allekirjoitettava. Hakemuksen jättämiselle voidaan asettaa kohtuullinen määräaika, joka lasketaan tukipäätöksen tekemisestä tai, jos kyse on tuettavan toimenpiteen viimeisestä maksuhakemuksesta, tuettavan toimenpiteen toteutuksen päättymisestä. Hakemus on toimitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Avustus voidaan maksaa enintään viidessä erässä. Avustusta maksetaan enintään tukitasa sekä myönnetyn tuen määrää vastaava osuus maksuhakemukseen sisältyvistä hyväksyttävistä kustannuksista. Tuen saajan on tarvittaessa esitettävä selvitys yksityisen rahoituksen toteutumisesta.

Avustuksen maksamisen edellytyksenä on, että tuen saaja on noudattanut tuen ehtoja. Lisäksi maksamisen edellytyksenä on tuen saajalle aiheutuneen menon tosiasiallisuus, lopullisuus ja todennettavuus sekä kohdentuminen tuettavaan toimenpiteeseen. Jos avustusta on myönnetty rakentamisinvestointiin, viimeisen erän maksamisen edellytyksenä on, että rakentamisinvestointi on kokonaisuudessaan toteutunut tukipäätöksen mukaisena. Maksuhakemukseen on liitettävä avustuksen maksamisen edellytysten kannalta välttämättömät tilinpitoasiakirjat ja selvitykset.

Tarkemmat säännökset menon tosiasiallisuuden, lopullisuuden ja todennettavuuden arvioinnissa käytettävistä perusteista annetaan valtioneuvoston asetuksella. Avustusmuotoisen investointituen maksueristä ja maksuhakemuksen jättämiselle asetettavasta määräajasta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset maksun hakemisessa käytettävistä lomakkeista sekä maksuhakemukseen

liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä antaa Maaseutuvirasto.

58 §

Avustusmuotoisen tuen maksun suorittaminen

Edellä 5—9 luvussa tarkoitetun avustuksen maksamisesta päättää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kokoaa myöntämiensä tukien maksupäätöksiä koskevat tiedot ja toimittaa ne Maaseutuvirastolle. Maaseutuvirasto vastaa maksupäätöksiin sisältyvien menojen tarkastamisesta ja hyväksymisestä sekä maksujen teknisestä suorittamisesta.

16 luku

Lainaan liittyvää tukea koskevat erityiset ehdot

59 §

Valtionlainan ja korkotukilainan myöntäminen

Luotonantaja voi myöntää valtionlainan tai, jos tuki myönnetään korkotukena, korkotukilainan ja lainaa koskeva velkakirja saadaan allekirjoittaa, kun tukipäätös on tehty. Lainaa ei saa myöntää tukipäätöksestä poikkeavin ehdoin. Velkakirjaan on otettava ehto, jonka mukaan tukipäätöksen mukaiset lainaehdot ovat ensisijaisia velkakirjan ehtoihin nähden. Tukipäätös on liitettävä velkakirjaan.

60 §

Valtionlainan ja korkotukilainan nostaminen

Valtionlainan ja korkotukilainan saa nostaa ennen kuin tukipäätös on lainvoimainen. Lainan saa nostaa enintään kahdessa erässä. Jos valtionlainaa tai korkotukea on myönnetty rakentamisinvestointia varten, lainan saa kuitenkin nostaa enintään viidessä erässä.

Valtionlaina ja korkotukilaina tai lainan ensimmäinen erä on nostettava 43 §:ssä tarkoitettua määräajan kuluessa. Jos valtionlainaa tai korkotukea on myönnetty rakentamisinvestointia varten, valtionlainan tai korkotukilainan viimeistä erää ei saa nostaa ennen kuin rakentamisinvestointi on kokonaisuudessaan toteutunut tukipäätöksen mukaisena. Lainan viimeinen erä on tällöin nostettava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa 43 §:ssä tarkoitettua määräajan päättymisestä.

Valtionlainan tai korkotukilainan taikka sen erän nostamista varten tuen saajan on hankittava nostolupa. Lupa on esitettävä lainan myöntäneelle luotonantajalle ennen nostoa.

Tarkemmat säännökset lainan nostoeristä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

61 §

Nostolupa

Luvan tuen kohteena olevan lainan tai sen erän nostamiseen myöntää hakemuksesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Hakemukseen on liitettävä luvan myöntämiseen tarvittavat tilinpitoasiakirjat ja selvitykset. Nostoluvan hakemiselle voidaan asettaa määräaika, jota voidaan pidentää kerran ennen määräajan päättymistä tehdystä hakemuksesta. Määräajan pidentämiseen tulee olla hyväksyttävä syy.

Tuen kohteena olevaa lainaa voidaan nostaa kerrallaan enintään toteutuneita kustannuksia vastaava osuus. Nostoluvan myöntämisen edellytyksenä on, että tuen ehtoja on noudatettu. Lisäksi edellytyksenä on tuen saajalle aiheutuneen menon lopullisuus ja todennettavuus sekä kohdentuminen tuettavaan toimenpiteeseen. Tuen saajan on tarvittaessa esitettävä selvitys yksityisen rahoituksen toteutumisesta.

Jos kyse on nuoren elinkeinon harjoittajan aloitustuen kohteena olevasta lainasta ja tuki on myönnetty ennen elinkeinon harjoittamisen aloittamista, nostoluvan myöntämisen edellytyksenä on, että tuen saaja esittää selvityksen elinkeinon harjoittamisen aloittamisesta tilalla. Jos tuki on myönnetty 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua sitoumuksen perus-

teella, nostoluvan myöntämisen edellytyksenä on, että tuen saaja osoittaa toteuttaneensa 22 §:n 2 momentissa tarkoitettua toimenpiteet. Jos laina nostetaan kahdessa erässä, on viimeksi mainittu selvitys esitettävä toisen erän nostamista varten. Erityisestä syystä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää nostoluvan ennen toimenpiteiden toteuttamista.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä menon tosiasiallisuuden, lopullisuuden ja todennettavuuden arvioinnissa käytettävistä perusteista sekä nostoluvan hankkimiselle asetettavasta määräajasta. Tarkemmat määräykset luvan hakemisessa käytettävistä lomakkeista sekä hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä antaa Maaseutuvirasto.

62 §

Valtionlainan vakuus

Valtionlainalla tulee lainaa nostettaessa olla pankkitoiminnassa yleisesti käytetty vakuus, jollei elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus erityisestä syystä myönnä vakuuden hankkimisesta vapautusta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, millä edellytyksillä valtionlainan saa myöntää kokonaan tai osittain ilman 1 momentissa tarkoitettua vakuutta.

63 §

Valtionlainan lyhentäminen ja koron suorittaminen

Valtionlainaa on lyhennettävä puolivuositain yhtä suurina maksuerinä. Lyhennysmaksujen eräpäivät ovat 30 päivänä huhtikuuta ja 31 päivänä lokakuuta.

Ensimmäinen lyhennysmaksu erääntyy suoritettavaksi viimeistään sinä eräpäivänä, joka ensiksi seuraa vuoden kuluttua lainan tai sen ensimmäisen erän nostamisesta. Jos valtionlaina on myönnetty rakentamisinvestointiin, erääntyy ensimmäinen lyhennysmaksu kuitenkin viimeistään sinä eräpäivänä, joka ensiksi seuraa kahden vuoden kuluttua lainan

tai sen ensimmäisen erän nostamisesta. Korkoa on suoritettava puolivuositain lainan tai kunkin lainaerän nostopäivästä lukien eräpäivinä.

Luotonantaja ja tuen saaja voivat sopia ylimääräisistä lyhennysmaksuista, niiden vaikutuksesta jäljellä oleviin lyhennysmaksuihin sekä koko lainan ennaikaisesta takaisinmaksusta.

Luotonantaja voi myöntää lyhennysmaksuille lykkäystä, jos tämä on tarpeen tuen saajan tilapäisten taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Lykkäystä voidaan myöntää enintään vuodeksi kerrallaan ja yhteensä enintään viideksi vuodeksi. Jos lykkäystä tulisi myönnettäväksi yhteensä enemmän kuin kolme vuotta, luotonantajan on pyydettävä lykkäykseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupa. Lykkäyksen johdosta laina-aikaa voidaan pidentää 36 §:n 2 momentin 1 kohdassa ja 38 §:n 1 kohdassa säädetyn enimmäisajan rajoissa tai jäljellä olevia lyhennysmaksuja korottaa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lykkäyksen myöntämisen edellytyksistä ja lykkäyksen vaikutuksesta tukeen.

64 §

Korkotukilainan lyhentäminen ja koron suorittaminen

Korkotukilainaa on lyhennettävä puolivuositain tai neljännesvuositain yhtä suurina maksuerinä.

Ensimmäinen lyhennysmaksu erääntyy suoritettavaksi viimeistään sinä eräpäivänä, joka ensiksi seuraa vuoden kuluttua lainan tai sen ensimmäisen erän nostamisesta. Jos korkotukilaina on myönnetty rakentamisinvestointiin, ensimmäinen lyhennysmaksu erääntyy kuitenkin viimeistään sinä eräpäivänä, joka ensiksi seuraa kahden vuoden kuluttua lainan tai sen ensimmäisen erän nostamisesta. Korkoa on suoritettava puolivuositain tai neljännesvuositain lainan tai kunkin lainaerän nostopäivästä lukien.

Luotonantaja ja tuen saaja voivat sopia ylimääräisistä lyhennysmaksuista, niiden vaikutuksesta jäljellä oleviin lyhennysmak-

suihin sekä koko lainan ennaikaisesta takaisinmaksusta.

Luotonantaja voi myöntää lyhennysmaksuille lykkäystä, jos se on tarpeen tuen saajan tilapäisten taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Lykkäystä voidaan myöntää enintään vuodeksi kerrallaan ja yhteensä enintään viideksi vuodeksi. Lykkäyksen johdosta laina-aikaa voidaan pidentää 36 §:n 2 momentin 1 kohdassa ja 38 §:n 1 kohdassa säädetyn enimmäisajan rajoissa tai jäljellä olevia lyhennysmaksuja korottaa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lykkäyksen myöntämisen edellytyksistä ja lykkäyksen vaikutuksesta tukeen.

65 §

Lainan siirtäminen ja lainaehtojen muuttaminen

Valtionlaina tai tuen kohteena oleva muu laina saadaan siirtää toiselle hyväksytylle luotonantajalle. Laina saadaan siirtää toiselle tuen saajalle, jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tämän hyväksyy 55 §:ssä tarkoitetun päätöksen yhteydessä.

Valtionlainan ehtoja ei saa muuttaa ilman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupaa.

Tuen kohteena olevan muun lainan ehtoja saadaan muuttaa edellyttäen, ettei tällä ole vaikutusta tuen myöntämisen edellytysten tai ehtojen täyttämiseen taikka valtion asemaan takaajana. Muussa tapauksessa tuen saajan on hankittava lainan ehtojen muuttamiseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupa. Jollei korkotukilainaan kohdistu valtioneuvoston päätös, laina saadaan siirtää ja sen ehtoja muuttaa rajoituksetta sen jälkeen, kun korkotuen maksaminen on päättynyt.

Lupaa lainan ehtojen muuttamiseen ei voida myöntää, jos lainan ehtojen muuttaminen vaikuttaa tuen myöntämisen edellytysten täyttämiseen taikka lisää olennaisesti valtionvastuuseen tai valtioneuvoston perustuvaa valtion vastuuta lainasta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tilanteista, joissa lainan ehtojen muuttaminen edellyttää luvan hankkimista, sekä luvan hankkimiselle asetetta-

vasta määräajasta. Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset luvan hankkimisessa käytettävistä lomakkeista.

66 §

Valtionlainan korkoetuuden ja muun lainaan liittyvän tuen sekä valtioneuvoston sisältyvän tuen käyttäminen

Valtionlainaan liittyvästä tuesta vähennetään heti lainaa nostettaessa vakuudettomuuden arvon osuus tuesta. Myönnettyjen vapaavuosien, korkovapauden ja korkoetuuden yhteenlasketusta nimellisarvoisesta määrästä vähennetään kultakin korkojaksolta kyseistä jaksoa koskeva vapaavuoteen kuuluvan puolen vuoden lyhennyksen määrä sekä korkovapauden tai korkoetuuden määrä. Jos tuki ei jonakin korkojaksolla riitä kaikkiin tuen osiin, vähennetään tuen osat edellä mainitussa järjestyksessä.

Korkoetuutta vähennetään 37 §:n 2 momentissa tarkoitettua määrää vastaava osuus kullakin korkojaksolla voimassa olevasta valtionlainan kokonaiskorosta. Korkoetuutta vähennetään yhteensä enintään myönnetyn tuen nimellisarvoista määrää vastaava osuus.

Korkotukilainaa tai muuta lainaa varten myönnettyyn valtioneuvoston sisältyvästä tuesta vähennetään heti lainaa nostettaessa valtioneuvoston sisältyvän tuen osuus lainaan liittyvästä tuesta.

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset menettelystä, jota luotonantajan on noudatettava käyttäessään lainaan liittyvää tukea myöntämäänsä valtionlainaan.

67 §

Lainan myöntäminen maatilatalouden kehittämisrahaston varoista luotonantajalle

Maaseutuvirasto päättää luotonantajan hakemuksesta lainan myöntämisestä luotonantajalle valtionlainojen myöntämistä varten. Lainaa voi hakea keskusrahallituksen välityksellä.

Maaseutuvirasto laatii valtion ja yhden tai usean luotonantajan välisen velkakirjan, allekirjoittaa sen valtion puolesta sekä huolehtii velkakirjan säilyttämisestä ja luovuttamisesta lainansaajalle lainan tultua maksetuksi tai korvatuksi uudella velkakirjalla.

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset menettelystä varoja valtiolta haettaessa, myönnettäessä ja maksettaessa sekä siitä, milloin luotonantaja voi toimia ilman keskusrahallituksen välitystä.

68 §

Valtionlainan tilittäminen

Luotonantaja on velvollinen maksamaan erääntyneet valtionlainan lyhennykset ja korot valtiolle sitä mukaa ja sen suuruisina kuin lainansaajat ovat velvolliset suorittamaan velkansa luotonantajalle. Tilitykset on suoritettava seitsemän pankkipäivän kuluessa siitä, kun laina on velalliseen nähden erääntynyt tai velallinen on maksanut ylimääräisen lyhennyksen.

Luotonantajan hyvityshakemuksen johdosta annetun Maaseutuviraston päätöksen mukaiset maksut on maksettava seitsemän pankkipäivän kuluessa siitä, kun luotonantaja on saanut päätöksestä tiedon.

69 §

Luotonantajan kulujen korvaaminen

Lainantajille suoritetaan valtionlainojen hoitamisesta aiheutuvista kuluista korvausta, jonka suuruudesta ja maksuehdoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Maaseutuvirasto päättää valtionlainan hoitamisesta luottolaitokselle maksettujen 1 momentissa tarkoitettujen korvausten perimisestä luottolaitokselta takaisin osaksi tai kokonaan, jos luottolaitos ei ole hoitanut valtionlainaa tässä laissa tai sen nojalla säädetyllä tavalla tai hyvän pankkitavan edellyttämällä tavalla. Takaisinperimiseen voidaan 95 §:n estämättä ryhtyä koko laina-ajan.

70 §

Valtionlainojen varojen välittäminen

Maaseutuvirasto maksaa valtion luotonantajalle myöntämän lainan keskusrahallaitoksen välityksellä.

Maaseutuvirasto maksaa hakemuksesta valtionlainan hoitopalkkion keskusrahallaitoksen välityksellä luotonantajalle.

Luotonantajan on maksettava keskusrahallaitoksen välityksellä valtionlainan lyhennykset ja korot Maaseutuvirastolle maatilatalouden kehittämisrahastoon tulouttaviksi.

Muutokset, jotka tehdään valtionlainaan tämän lain mukaisessa vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä, yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) mukaisessa järjestelyssä sekä yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) mukaisessa järjestelyssä, tehdään myös luottolaitoksen ja valtion väliseen velkaan.

Maaseutuvirasto voi antaa määräyksiä siitä, missä tapauksessa luotonantajat voivat toimittaa edellä mainitut tehtävät ilman keskusrahallaitosta.

71 §

Korkotuen maksaminen

Korkotukea maksetaan 39 §:n 1 momentissa tarkoitettua määrää vastaava osuus kullakin korkojaksolla voimassa olevasta korkotukilainan kokonaiskorosta. Korkotukea maksetaan kuitenkin yhteensä enintään myönnetyn tuen nimellisarvoista määrää vastaava osuus.

Jos korkotukilaina maksetaan kokonaan takaisin, korkotuen maksaminen lakkaa lainan takaisinmaksupäivästä lukien. Korkotukea ei makseta erääntyneen lainapääoman osalta, jollei kysymys ole yritysaneerausta tai yksityishenkilön velkajärjestelyä koskevan menettelyn vireilläolosta. Jos edellä tarkoitettua tai siihen rinnastettavassa järjestelyssä korkotukilainan kokonaiskorkoa alennetaan, vahvistettu lainansaajan maksaman koron alentaminen ei vaikuta korkotuen määrään.

Luotonantajan on haettava korkotuen maksua kultakin korkojaksolta erikseen, kuitenkin

enintään kerran kuukaudessa. Maaseutuviraston hyväksymä keskusrahallaitos välittää hakemuksen Maaseutuvirastolle, joka suorittaa maksun keskusrahallaitokselle. Keskusrahallaitos välittää korkotuen luotonantajalle.

Tarkemmat määräykset korkotuen maksun hakemisesta ja välittämisestä noudatettavasta menettelystä antaa Maaseutuvirasto.

72 §

Vähäisen pääomamäärän suorittaminen kerralla

Pääomamäärältään vähäinen valtionlaina ja korkotukilaina on maksettava takaisin yhtenä tai kahtena eränä seuraavana tai kahtena seuraavana eräpäivänä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään erin enimmäismäärästä ja menettelystä niitä perittäessä.

17 luku

Valtionlainan valtionvastuu

73 §

Valtionvastuu

Valtio on vastuussa luotonantajalle tämän lain nojalla myönnettyjen valtionlainojen niistä pääoman ja koron lopullisista menetyksistä, jotka johtuvat velallisen maksukyvyttömyydestä siltä osin kuin lainan vakuuksista kertyvät varat eivät riitä kattamaan valtionlainasta maksamatta olevia lyhennyksiä ja korkoja.

Valtionvastuun voimassaolon edellytyksenä on, että luotonantaja huolehtii lainasta ja sen vakuuksista tämän lain mukaisesti sekä hyvää pankkitapaa noudattaen. Lainan myöntänyt luotonantaja on myös velvollinen valvomaan valtion etua, kun lainan vakuutena oleva omaisuus muutetaan rahaksi yritysaneerauksessa, yksityishenkilön velkajärjestelyssä, pakkohuutokaupassa tai konkurssi-menettelyn yhteydessä.

Vapaaehtoinen velkajärjestely tai siihen verrattava muu järjestely taikka lainan vakuutena olevan omaisuuden vapaaehtoinen rahaksi muuttaminen lainan takaisinperintää vaarantavalla tavalla saadaan tehdä vain elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suostumuksella.

Maaseutuvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä valtion edun valvomiseen liittyvästä menettelystä.

74 §

Valtionlainoista maksettavat hyvitykset

Maaseutuvirasto päättää luotonantajalle valtionvastuun perusteella suoritettavasta pääoman ja korkojen hyvityksestä. Ennen hyvityksen vahvistamista Maaseutuviraston on selvitettävä, että velallisen ja mahdollisen takaajan maksukyvyttömyydestä johtuva lopullinen menetys on todettu ja ettei menetystä ole voitu kattaa vakuutena olevan omaisuuden myynnistä saaduilla varoilla taikka, jos vakuutena on muu kuin henkilötakaus, muusta vakuudesta. Vakuuden myyntiä ei kuitenkaan vaadita silloin, kun velallinen tai lainasta vastuussa oleva kolmas henkilö saa yrityssaneerauksessa tai yksityishenkilön velkajärjestelyssä tai muussa vastaavassa järjestelyssä tai vakuusvastuun järjestelyssä säilyttää vakuutena olevan omaisuuden. Maaseutuvirasto suorittaa hyvityksen luotonantajalle maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Lyhennykset ja korot, jotka lainansaaja hyvityksen maksamisen jälkeen suorittaa luotonantajalle, on tilitettävä Maaseutuvirastolle.

Maaseutuvirasto päättää luotonantajalle maksetun hyvityksen perimisestä takaisin lainansaajalta, siltä osin, kuin lainaa tai sen korkoja ei ole maksettu valtiolle. Lainansaajalta voidaan periä luotonantajalle hyvityshakemuksen perusteella maksetusta hyvityksestä vuotuista korkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan. Tästä on tehtävä merkintä tukipäätökseen.

Hyvitys menetyksistä voidaan jättää suoritamatta luotonantajalle tai hyvityksen määrää

alentaa, jos lainan hoitamisessa ei ole noudatettu tätä lakia taikka hyvää pankkitapaa.

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset hyvityksen hakemista ja maksamista koskevasta menettelystä.

75 §

Hyvityshakemusten käsittelyaika ja hyvityksiä koskevat viivästyskorot

Maaseutuviraston on käsiteltävä valtionlainaa koskeva hyvityshakemus kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun luotonantajan hakemus on saapunut Maaseutuvirastolle ja velallisen ja mahdollisen takaajan maksukyvyttömyydestä johtunut lopullinen menetys on todettu. Jollei hakemusta sellaisenaan voida ratkaista, määräaika lasketaan siitä, kun viimeinen hakemuksen ratkaisemiseksi välttämätön Maaseutuviraston pyytämä lisäselvitys luotonantajalta on saapunut. Jos määräaika ylitetään, valtio on velvollinen suorittamaan ylitysajalta viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

18 luku

Valtiontakauksen ehdot

76 §

Valtiontakauksen ehdot

Valtiontakaus myönnetään täytetakauksena. Takauksen kohteena olevan lainan tai sen erän nostamista varten tuen saajan on hankittava 61 §:ssä tarkoitettu lupa. Lupa on esitettävä lainan myöntäneelle luotonantajalle ennen nostoa.

Valtiontakaus tulee voimaan sen jälkeen, kun tuen kohteena oleva laina tai sen ensimmäinen erä on nostettu, 106 §:n 1 momentissa tarkoitettu kertamaksu on suoritettu ja vastavakuus on asetettu. Takaussitoumus ei sido valtiota, jos edellä tarkoitettuja toimenpiteitä ei ole toteutettu kahden vuoden kuluessa valtiontakauksen myöntämisestä tai 65 §:ssä säädettyjä ehtoja ei noudateta.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, valtiontakaukseen sovelletaan, mitä takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetussa laissa (361/1999) säädetään. Valtiontakauksen vanhentumiseen ei kuitenkaan sovelleta, mitä mainitun lain 19 §:n 3 momentissa säädetään.

19 luku

Vapaaehtoinen velkajärjestely

77 §

Valtionlainojen ja valtion myyntihintasaamisten vapaaehtoinen velkajärjestely

Sen estämättä mitä muualla tässä laissa säädetään, voidaan pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin joutuneen lainansaajan taloudellisen tilanteen helpottamiseksi vapaaehtoisesti järjestellä valtionlainoja ja valtion myyntihintasaamisia.

Lainansaajan voidaan katsoa joutuneen pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin, jos hän on tullut tai on ilmeisessä vaarassa tulla maksukyvyttömäksi eikä maksukykyä voida pysyvästi palauttaa:

1) myöntämällä korkotukilainojen ja valtionlainojen lyhennysmaksuille lykkäystä tai valtionlainoille korkovapautta; taikka

2) sellaisilla varoilla, jotka ovat saatavissa hakijan yrityspääomia haitallisesti vähentämättä.

Järjesteltävät lainat ja myyntihintasaamiset voivat perustua:

1) tähän lakiin;

2) porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslakiin (45/2000) tai sitä vastaavaan aikaisempaan lainsäädäntöön;

3) maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin (329/1999) tai sitä vastaavaan aikaisempaan lainsäädäntöön;

4) maatilatalouden kehittämisrahastosta annettuun lakiin (657/1966);

5) muuhun lainsäädäntöön, joka koskee maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla valtion varoista myönnettyjä Valtiokonttorin hoidettavaksi siirrettyjä lainoja.

78 §

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn edellytykset

Edellytyksenä velkajärjestelylle on, että sen odotetaan olennaisesti parantavan lainansaajan taloudellista tilannetta, velallisen tilanteesta ja toimenpiteistä sen parantamiseksi on laadittu toteutettavissa oleva suunnitelma ja velallinen osallistuu itse toimenpiteisiin.

Ellei erityisiä syitä ole, velkajärjestelyä ei voida myöntää, jos hakijalle on jo aikaisemmin myönnetty vapaaehtoinen velkajärjestely. Uutta velkajärjestelyä ei kuitenkaan myönnetä viiden vuoden kuluessa edellisen velkajärjestelyn myöntämisestä.

Valtionlainoja ja valtion myyntihintasaamisia voidaan järjestellä vain, jos lainansajalle korkotukilainaa tai muuta lainaa myöntäneistä velkojista merkittävimmät omalta osaltaan osallistuvat velkojen järjestelyyn toimenpiteillä, jotka merkittävällä tavalla alentavat lainansaajan velanhoitokuluja. Muiden osallistumista järjestelyyn ei kuitenkaan edellytetä, jos sanotut luotonantajat ovat viiden edeltäneen vuoden aikana jo olennaisesti järjestelleet saamisiaan lainansaajan lainanhoitokyvyn palauttamiseksi tai kysymys on suuresta määrästä pienten lyhytaikaisten velkojen velkojia.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset vapaaehtoisen velkajärjestelyn ja siihen sisältyvän tuen myöntämisen edellytyksistä.

79 §

Elinkeinotoiminnan lopettaneen henkilön velkajärjestelyn edellytykset

Elinkeinotoimintansa lopettaneen tai lopettavan lainansaajan velkoja voidaan vapaaehtoisesti järjestellä vain, jos lainansaajan asunnon säilyttämistä ei voida muutoin turvata. Vapaaehtoinen velkajärjestely ei estä suostumasta yrityksen saneerauksesta annetun lain 97 §:ssä tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 78 §:ssä tarkoitettuun menettelyyn.

80 §

Toimenpiteet valtionlainan ja myyntihintasaamisen velkajärjestelyssä

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä voidaan pidentää valtionlainojen ja valtion myyntihintasaamisen takaisinmaksuaikaa, alentaa korkoa sekä myöntää lyhennysten ja korkojen suorittamisesta maksuvapautusta tai lykäystä. Tarkemmat säännökset velkajärjestelykeinojen käyttämisestä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Laina-aikaa voidaan erityäin painavasta syystä pidentää yli 36 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetyn enimmäislaina-ajan.

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä sovitut velkasuhteen ehtojen muutokset koskevat myös takaajaa, muuta velasta vastuussa olevaa sekä velasta vakuuden asettanutta. Näiden asemaa ei kuitenkaan saa ilman asianomaisen suostumusta heikentää.

81 §

Korkotukilainojen vapaaehtoinen velkajärjestely

Porotalous- ja luontaiselinkeinon harjoittajille tämän lain tai muiden säädösten nojalla myönnettyjä korkotukilainoja voidaan vapaaehtoisesti järjestellä siten kuin 80 §:ssä säädetään.

Korkotukilainan koron järjestely alentaa lainansaajan maksamaa korkoa. Korkotuen määrä lasketaan velkakirjaehtojen mukaisesti korosta. Velkajärjestely voidaan suorittaa, jos lainansaaja ja lainan myöntänyt luottolaitos ovat yksimielisiä velkajärjestelyn ehdoista ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on antanut suostumuksen korkotukilainojen järjestelyyn.

82 §

Valtiontakaus vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä voidaan velalliselle myöntää valtiontakaus lyhytai-

kaisten velkojen korvaamiseksi tavanomaisin ehdoin myönnettävällä pankkilainalla. Valtiontakaus voi kattaa enintään 80 prosenttia lainan kokonaismäärästä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään takauksen myöntämisen edellytyksistä ja menettelystä.

83 §

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn rajoitukset

Maksuvapautusta valtionlainan lyhennyksille ei myönnetä, jos lainan esinevakuus tai lainalle liike- tai siihen verrattavassa toiminnassa annettu takaus turvaa lyhennysten maksun. Velallisen asunnon säilyttämiseksi, yrityksen toiminnan jatkumisen turvaamiseksi tai muista erityisen painavista syistä maksuvapautus voidaan kuitenkin myöntää. Hakemus on näissä tapauksissa saatettava Maa-seutuviraston ratkaistavaksi.

Jos lainansaaja on lopettanut elinkeinon harjoittamisen, maksuvapautus voidaan 1 momentissa säädetyn estämättä kuitenkin myöntää, jos:

1) lainansaaja on myynyt vakuutena olevan omaisuuden asuinrakennusta ja siihen liittyvää maa-aluetta lukuun ottamatta;

2) lainansaajan ei katsota kohtuudella selviytyvän lainan takaisinmaksusta pysyvän työkyvyttömyyden, pitkäaikaistyöttömyyden, huoltovelvollisuuden tai muun näihin verrattavan syyn vuoksi; ja

3) maksuvapautus tulee täysimääräisesti lainansaajan hyväksi parantamatta samalla muiden velkojen oikeutta saada saamisistaan maksu.

Jos lainansaajalle korkotukilainaa tai muuta luottoa myöntäneet velkojat eivät osaltaan suostu vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn, valtionlainat voidaan järjestellä vain erityisestä syystä ja edellyttäen, että valtionlainojen ja muiden valtion saamisten maksamatta oleva määrä on vähintään 60 prosenttia lainansaajan kaikista veloista.

84 §

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä myönnettävä tuki

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä myönnettävänä tukena ei pidetä toimenpidettä, jonka seurauksena lainaan liittynyt tuki tulee käytetyksi nopeammin ilman, että tuen määrä kasvaa.

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä voidaan myöntää tukea enintään 20 000 euroa.

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä myönnettäväksi tueksi katsotaan:

1) sellaisen valtionlainan tai valtion myyntihintasaamisen korkovapaus, lyhennyksen vapaavuosi, koron alentaminen tai olennainen koron tai lyhennyksen maksun lykkääminen, jonka vaikutukset eivät vähennä lainaan tai myyntihintasaamiseen aikaisemmin liittynyttä tukea;

2) valtiontakaukseen sisältyvä tuki;

3) sellainen korkotuki, joka ei vähennä lainaan jo aikaisemmin liittynyttä korkotukea.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tuesta, joka lisää aikaisemmin myönnettyä tukea sekä sen määrän tai arvon määrittämisestä sekä tuen seurannasta.

85 §

Velkajärjestelypäätös ja -sopimus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää velallisen hakemuksesta suostumisesta velkajärjestelyyn valtion puolesta sekä suostumuksen edellytyksistä.

Päätöksen tultua lainvoimaiseksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä velallinen ja luottolaitos allekirjoittavat yhdessä valtionlainojen ja korkotukilainojen vapaaehtoisen velkajärjestelyn toteuttamista koskevan sopimuksen. Sopimus syrjäyttää lainaa koskevan velkakirjan ja tukipäätöksen ehdot. Sopimuksella ei voi syrjäyttää kuitenkaan sellaisia tukipäätöksen ehtoja, jotka perustuvat Euroopan unionin lainsäädäntöön.

Vapaaehtoisen velkajärjestelyssä noudatettavasta menettelystä ja seurannasta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

86 §

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn raukeaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi päätöksellään määrätä vapaaehtoisen velkajärjestelyn valtion osalta raukeamaan, jos:

1) velallinen on velkajärjestelyä hakiessaan tai menettelyn kestäessä salannut järjestelyyn olennaisesti vaikuttavia seikkoja tai antanut niistä olennaisesti virheellisen tiedon ja velallisen menettely on ollut sopimuksen muiden osapuolten kannalta erityisen moitittavaa; tai

2) lainansaaja on olennaisesti laiminlyönyt sopimuksen noudattamisen ilman hyväksyttävää syytä.

Vapaaehtoinen velkajärjestely raukeaa myös silloin, kun tuomioistuimien vahvistaa lainansaajalle yrityksen saneerauksesta annetun lain tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain mukaisen maksuohjelman. Tuomioistuimen on ohjelmaa vahvistaessaan otettava huomioon vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn sisältyneet lainat ja saatavat niiden ehtojen mukaan, joita olisi ollut noudatettava ilman vapaaehtoista velkajärjestelyä.

Jos velkajärjestely on määrätty raukeamaan, sopimukseen osallisella velkojalla on oikeus vaatia maksua saatavastaan velalliselta niiden ehtojen mukaan, joita olisi ollut noudatettava ilman velkajärjestelyä. Velallisen ei kuitenkaan ole suoritettava velkojalle viivästyskorkoa velkajärjestelyn keston ajalta, jollei elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus velkajärjestelyn raukeamisen syyn vuoksi toisin päättä.

Ennen kuin vapaaehtoinen velkajärjestely määrätään raukeamaan, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on kuultava muita sopimusosapuolia.

20 luku

Erityiset etuudet

87 §

Erityiset etuudet

Luontaiselinkeinon harjoittajalla, joka 4 §:n 2 momentissa tarkoitettulla alueella

omistukseen perustuen tai muutoin hallitsee porotalous- tai luontaiselinkeinotilaa ja asuu sillä, on ilman eri korvausta oikeus valtion maa- ja vesialueilla:

1) sijoittaa saamelaisten kotiseutualueella tukikohta porotaloutta varten, jos se on välttämätöntä poronhoidon kannalta;

2) sijoittaa tukikohta metsästäystä varten, jos siihen on erityisen painavia syitä;

3) sijoittaa kalastusta varten tukikohta sekä kalakellareita ja varastosuojia elinkeinon harjoittamisen kannalta välttämättömille paikoille kalastuselinkeinon kannalta merkittävien vesistöjen välittömään yhteyteen; ja

4) laiduntaa karjaa sekä koota sille heinää, lehdeksiä, järviluhtaa ja -kortetta.

Edellytyksenä 1 momentissa tarkoitetun etuuden käyttämiselle on, että Metsähallitus päätöksellään myöntää siihen hakemuksesta luvan. Lupa voidaan antaa vain, jos asianomaisen rakennuksen sijoittamista tai maan käyttämistä on pidettävä porotalouden tai muun luontaiselinkeinon harjoittamisen kannalta välttämättömänä. Ennen luvan antamista Metsähallituksen on pyydettävä tukikohdan tarpeellisuudesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja porotaloutta varten tarvittavasta tukikohdasta sen paliskunnan lausunto, jonka alueelle se on tarkoitus sijoittaa. Lisäksi porotaloutta varten tarvittavasta tukikohdasta on pyydettävä saamelaiskäräjien lausunto, jos tukikohta on tarkoitus sijoittaa saamelaisalueelle. Lupa voidaan vastata menettelyä noudattaen siirtää henkilölle, jolle luontaiselinkeinotilan hallinta on siirtynyt ja joka täyttää luvan myöntämisen edellytykset. Metsähallituksen päätöksessä on mainittava myös etuuteen sisältyvän tuen määrä, jos tuen määrästä 3 momentin nojalla säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään luvan voimassaoloajasta sekä luvan myöntämisen edellytyksistä ja ehdoista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä myös siitä tuen määrästä, joka lupaan katsotaan sisältyvän, sekä tuen määrätymisperusteista.

88 §

Erityisen etuuden peruuttaminen

Metsähallitus voi, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen annettua asiasta lausunnon, peruuttaa myönnetyn erityisen etuuden, jos etuutta ei voida pitää porotalouden tai muun luontaiselinkeinon harjoittamisen kannalta enää perusteltuna.

Metsähallitus voi edellyttää, että 87 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetulle alueelle pystytetyt rakennukset ja rakenteet on poistettava määräajassa etuuden lakattua.

21 luku

Tuen seuranta

89 §

Elinkeinosuunnitelman seuranta

Tuen saajan on esitettävä elinkeinosuunnitelmaan sisältyvien tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista koskevat selvitykset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitettujen selvitysten sisällöstä. Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset selvitysten esitystavasta sekä niiden toimittamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

90 §

Valtionlainan, korkotukilainan ja valtioneuvoston takauksen kohteena olevan lainan seuranta

Luotonantajan on järjestettävä valtionlainan, korkotukilainan ja valtioneuvoston takauksen kohteena olevan lainan hoitamista sekä valtioneuvoston liittyvän tuen ja muun lainan korkotuen sekä muun lainaan liittyvän tuen kulumista koskeva seuranta. Sen toimitettava määräajoin Maaseutuvirastolle lainan myöntämistä, nostamista, lyhentämistä sekä valtionlainan, korkotukilainan ja valtioneuvoston takauksen kohteena olevan lainan koron suorittamista koskevat tiedot sekä lainaan liittyvän tuen käyttämistä koskevat tiedot. Luotonan-

tajan on viivytyksettä huolehdittava valtionlainan ja muuta tuen kohteena olevaa lainaa koskevien muutosten tekemisestä tietojärjestelmiinsä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset niistä tiedoista, joita luotonantajan on toimitettava Maaseutuvirastolle. Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset tietojen esitystavasta sekä niiden toimitamisessa noudatettavasta menettelystä.

91 §

Seurannan tietojärjestelmä

Tukien rahoituksen, myöntämisen, maksamisen, tarkastuksen ja takaisinperinnän sekä niiden vaikutusten seurantaan varten on seurannan tietojärjestelmä, joka koostuu rekistereistä. Rekistereiden ylläpidosta ja käytämisestä sekä niihin sisältyvien tietojen julkisuudesta ja salassapidosta säädetään maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa (284/2008).

Seurannan tietojärjestelmään voidaan tallentaa seuraavat hakijaa, tuen saajaa, tuettavaa toimenpidettä sekä tuen käyttöä koskevat tiedot:

- 1) hakijan nimi ja yhteystiedot sekä henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus;
- 2) hakijan yhteyshenkilön nimi ja yhteystiedot;
- 3) elinkeinosuunnitelmaan ja rakentamista koskevaan suunnitelmaan sisältyvät tiedot;
- 4) tuettavan toimenpiteen rahoitukseen osallistuvaa ohjelmaa koskevat tiedot;
- 5) tuki- tai maksuhakemusta ja sen ratkaisemista sekä tuen yksilöintiä koskevat tiedot;
- 6) tiedot tuen saajalle myönnettyistä ja maksetuista tuista sekä valtioneuvoston koskevat tiedot;
- 7) tiedot tukeen liittyvistä sopimuksista;
- 8) tuettavaan toimenpiteeseen kohdistuvan julkisen tuen määrä;
- 9) tiedot tarkastuksesta ja siinä tehdyistä havainnoista;
- 10) tiedot tuen saajalta takaisinperittävästä tuista, takaisinperinnän toteutumisesta ja sopimusten purkautumisesta;
- 11) 89 §:ssä tarkoitetut seurantaan varten kerättävät tiedot;

12) muita hakemuksen käsittelyssä kertyneitä välttämättömiä tietoja.

Rekisteröidyn oikeuteen tarkastaa häntä koskevat seurannan tietojärjestelmään sisältyvät tiedot, tiedoissa olevien virheiden tai puutteiden oikaisuun sekä vanhentuneiden ja tarpeettomien tietojen poistamiseen sovelletaan henkilötietolaki (523/1999).

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sellaisista rekisteriin tallennettavista tiedoista, jotka eivät ole henkilötietoja.

92 §

Tietojen säilyttäminen

Tietojärjestelmään sisältyviä tietoja säilytetään kymmenen vuotta tuen myöntämistä koskevan päätöksen tekemisestä. Jos tukea on myönnetty, tietoja säilytetään kymmenen vuotta avustuksen viimeisen erän maksamisesta taikka valtionlainan tai korkotuen kohteena olevan lainan viimeisen erän nostamisesta, kuitenkin niin kauan kuin korkotukea maksetaan. Valtioneuvoston koskevia tietoja säilytetään takauksen voimassaolon ajan tai, jos takaajan vastuu on toteutunut, niin kauan kuin takautumissaatavaa voidaan periä. Valtionlainaa koskevia tietoja on säilytettävä niin kauan kuin luottolaitoksella on valtionlainaa koskeva saaminen lainansaajalta tai, jos luotonantaja on hakenut valtionlainan hyvitystä Maaseutuvirastolta, kunnes hyvitystä koskeva hakemus on lainvoimaisesti ratkaistu. Jos kysymys on Euroopan unionin osaksi rahoittamaan ohjelmaan sisältyvästä tuesta, tietoja säilytetään viisi vuotta siitä, kun Euroopan unionin komissio suorittaa ohjelman viimeisen yhteisön rahoitusosuuden maksun.

22 luku

Tarkastus

93 §

Tarkastusoikeus

Maa- ja metsätalousministeriö ja Maaseutuvirasto voivat suorittaa tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytys-

ten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi tuen myöntäjiin, maksajiin, välittäjiin ja saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Vastaava oikeus on tuen välittäjien ja saajien osalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella. Mainituilla viranomaisilla on tiedonsaantioikeus salassapitosäännöksistä riippumatta.

94 §

Tarkastuksen suorittaminen

Tarkastus voi koskea valvontatehtävän edellyttämässä laajuudessa tuettavan toimenpiteen ja tuen käytön kannalta merkityksellisiä tiloja, rakennelmia, rakennuksia, välineitä, olosuhteita, tietojärjestelmiä ja asiakirjoja. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa.

Tarkastustehtävän asianmukaiseksi hoitamiseksi ulkopuolinen tilintarkastaja voidaan valtuuttaa suorittamaan tarkastus. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (459/2007) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tilintarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja. Tarkastustehtävää suoritettaessa sovelletaan hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), saamen kielilakia (1086/2003) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999). Tarkastustehtävää suorittavaan tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Tarkastustehtävää suoritettaessa aiheutettuun vahinkoon sovelletaan, mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään.

Tarkastuksesta on laadittava tarkastuskerromus, joka toimitetaan viipymättä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä Maaseutuvirastolle.

Tarkastusta suorittavalla on oikeus ottaa asiakirjat ja muu tuen käyttöön liittyvä aineisto haltuunsa, jos tarkastuksen päämäärän saavuttaminen tätä edellyttää. Asiakirjat ja muu aineisto tulee viipymättä palauttaa, kun tarkastuksen suorittaminen ei enää edellytä niiden hallussapitoa.

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään poliisilain (493/1995) 40 §:ssä.

23 luku

Tuen maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä

95 §

Tuen maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on velvollinen keskeyttämään 5—8 luvussa tarkoitettun tuen maksamisen ja perimään tuen takaisin, jos:

- 1) tuen myöntämisen tai maksamisen edellytykset eivät ole täyttyneet;
- 2) tuen saaja on antanut sellaisen virheellisen tai puutteellisen tiedon, joka on olennaisesti vaikuttanut tuen myöntämiseen tai maksamiseen;
- 3) tuen ehtoja ei ole noudatettu;
- 4) tuen saaja ei ole täyttänyt 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua sitoumusta;
- 5) tuen saaja on luovuttanut ilman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupaa tuen kohteena olevan elinkeinotoiminnan tai tuetun investoinnin kohteen taikka asuntorahoituksella tuetun asuinrakennuksen ennen 44 §:n 2 momentissa säädetyn määräajan päättymistä;
- 6) tuen saaja on kieltäytynyt avustamasta tarkastuksessa; tai
- 7) Euroopan unionin kokonaan tai osaksi rahoittamia tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maatalouden rakennetukia koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

Perimättä voidaan kuitenkin jättää määrä, joka on enintään 25 euroa.

Jos tuki on myönnetty yhteisesti useammalle, vastaavat kaikki tuen saajat yhteisvastuullisesti tuen palauttamisesta. Tuen saajien kesken vastuu jakautuu siinä suhteessa kuin tuen saaja on osallistunut tuen palautusvelvollisuuden perusteena olleeseen toimintaan.

Takaisinperittäväksi määrätty tuki on maksettava takaisin viimeistään vuoden kuluessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä

96 §

Valtionlainan määrääminen irtisanottavaksi

Valtionlainaan liittyvään tukeen sovelletaan, mitä 95 §:ssä säädetään.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myös määrätä luotonantajan irtisanomaan valtionlainan, jos jokin 95 §:n 1 momentissa säädetyistä edellytyksistä täyttyy.

Valtionlaina voidaan lisäksi määrätä irtisanottavaksi tai luotonantaja voi irtisanoa lainan, jos:

1) lainoitettu tila tai sen osa myydään ulosottoihin;

2) vakuuden arvo on hakijasta riippumattomasta syystä siinä määrin alentunut, että lainasta maksamatta olevan pääoman periminen vaarantuu;

3) koron tai lyhennyksen suorittaminen on viivästynyt enemmän kuin kolme kuukautta;

4) lainansaaja tai takaaja on asetettu konkurssiin taikka jos takaajan liiketoiminta on lakannut eikä lainansaaja ole kehotuksista huolimatta asettanut lainan antajan hyväksymää riittävää vakuutta.

Irtisanottavaksi määrätty valtionlaina on maksettava takaisin enintään kahdessa erässä viimeistään puolen vuoden kuluessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä.

97 §

Tuen saajan ilmoitusvelvollisuus ja ennakkotieto

Tuen saajan on välittömästi ilmoitettava tuen myöntäjälle 95 §:n 1 momentissa tai 96 §:ssä tarkoitetusta sellaisesta tuen, valtionlainan tai valtioneuvoston myöntämisen perusteena olleiden tai tuen maksun taikka lainan nostamisen edellytyksenä olevien olosuhteiden muutoksesta, joka saattaa aiheuttaa tuen takaisinperimisen tai lakkauttamisen taikka valtionlainan irtisanomisen.

Tuen saajalle voidaan pyynnöstä antaa sitova ennakkotieto siitä, aiheuttaako suunniteltu toimenpide, joka koskee 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua sitoumusta, elinkeinosuunnitelmaa, harjoitettua elinkeinoa tai tuen kohteena olleen omaisuuden muutosta tai

luovutusta, 95 §:n 1 momentissa tai 96 §:ssä tarkoitetun seuraamuksen. Hakemuksessa on ilmoitettava yksilöitynä kysymys, josta ennakkotietoa haetaan, ja esitettävä asian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys. Ennakkotietoa koskeva elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös on voimassa vuoden sen antamisesta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ei voi poiketa antamastaan ennakkotiedosta, jollei hakija ole toteuttanut toimenpidettään olennaisesti toisin kuin ennakkotietoa koskevassa hakemuksessaan on esittänyt tai esittänyt ennakkotiedon saamiseksi olennaisesti virheellisen tai puutteellisen tiedon.

Ennakkotietoa ei anneta, jos muu hakemus asiassa on vireillä tai asia on viranomaisen toimesta ratkaistu taikka asian ratkaisu kuuluu Euroopan unionin toimielimelle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä menettelystä ennakkotietoa pyydettyäessä ja annettaessa.

98 §

Korkotukilainan irtisanominen

Jos korkotuki on lainvoimaisella päätöksellä päätetty periä takaisin tuensaajalta, luotonantaja voi irtisanoa korkotukilainan osaksi tai kokonaan.

99 §

Takaisinmaksettavan määrän korko

Tuen saajan on maksettava palautettavalle tai takaisinperittäväälle määrälle korkolain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua vuotuista korkoa lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä. Korkoa on suoritettava tuen maksupäivästä tai, jos takaisin maksettava määrä on valtionlaina tai takaisinperittävä tuki on korkoon liittyvä tuki, lainan nostopäivästä, kunnes takaisinperittävä määrä on tullut kokonaan maksetuksi. Valtionlainalle on kuitenkin maksettava edellä tarkoitettua korkoa takaisinperintää koskevan päätöksen tekemisestä, jos takaisinperintä perustuu 96 §:n 3 momenttiin. Jos tuki on laskennallinen ja muu kuin valtionlainan korkoon liittyvä tuki,

koron maksuvelvollisuus alkaa tuen käyttöönottopäivästä.

Jos valtionlaina irtisanotaan ja samalla lainaan liittyvä tuki peritään takaisin, takaisinperittäville lainan korkoon liittyvälle tuelle ei lasketa korkoa ja lainan takaisinperintäkosta on vähennettävä lainansaajan jo maksama korko.

100 §

Viivästyskorko

Jos takaisin perittävää määrää ei makseta viimeistään 102 §:n 1 momentissa tarkoitettuna eräpäivänä, sille on suoritettava vuotuis-ta viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua korkokannan mukaan.

101 §

Takaisinperinnän kohtuullistaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi jättää virheellisesti tai perusteetta maksetun määrän tai sille suoritettavan koron kokonaan tai osaksi perimättä, jos perinnän suorittaminen täysimääräisenä olisi tuen saajan olosuhteet ja toiminta huomioon ottaen kokonaisuutena tarkastellen kohtuutonta. Takaisinperintä ja korkojen periminen on kuitenkin suoritettava täysimääräisenä, jos Euroopan unionin kokonaan tai osaksi rahoittamia tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maatalouden tai kalastuksen raketukia koskeva Euroopan unionin lain-säädäntö tätä edellyttää.

102 §

Takaisinperintää ja maksamisen keskeyttämistä koskeva päätös

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuk-sen on tehtävä takaisinperinnästä ja tuen maksamisen keskeyttämisestä sekä valtion-lainan määräämisestä irtisanottavaksi päätös. Päätöksellä vahvistetaan takaisinperittävä tai irtisanottava määrä, 99 §:ssä tarkoitettu kor-

ko sekä niiden suorittamiselle asetettava erä-päivä.

Takaisinperintää koskeva päätös on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sai tiedon 95 §:ssä säädetystä perusteesta ja vii-meistään kymmenen vuoden kuluttua tuen viimeisen erän maksamisesta. Valtionlainaan liittyvä tuki katsotaan käytetyksi, kun vii-meinen lainan korkoon liittyvä tukierä on tul-lut käytetyksi.

103 §

Takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpano

Maaseutuvirasto vastaa tuen takaisinperin-tää koskevan päätöksen täytäntöönpanosta. Takaisinperintä lainvoimaisen päätöksen pe-rusteella voidaan suorittaa siten, että ta-kaisinperittävä määrä korkoineen vähenne-tään muusta tuen saajalle maksettavasta tues-ta. Valtionlainan ja sen koron perinnästä vas-taa kuitenkin lainan myöntänyt luottolaitos.

Takaisinperintäpäätös voidaan ulosottotoi-min panna täytäntöön sen jälkeen, kun päätös on saanut lainvoiman. Päätöksen täytäntöön-panoon sovelletaan, mitä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

Valtionlainan irtisanominen ja takaisinpe-rintäkoron periminen kuuluu kuitenkin lainan myöntäneelle luottolaitokselle.

24 luku

Lainaan liittyvää tukea koskevat menette-lyt

104 §

Luotonantajan ja keskusrahallaitoksen tehtä-vien hoitaminen

Luotonantajan tai keskusrahallaitoksen pal-veluksessa olevaan henkilöön sovelletaan ri-kosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä tämän hoitaessa tässä laissa sää-dettyjä tehtäviä. Edellä tarkoitettuja tehtäviä

hoidettaessa aiheutettuun vahinkoon sovelletaan vahingonkorvauslakia.

105 §

Luotonantajan avustamis- ja tiedonantovelvollisuus

Luotonantajan on ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tuen kohteena olevan lainan siirtämisestä toiselle luotonantajalle sekä sellaisista 65 §:n 3 momentissa tarkoitetuista lainan ehtojen muutoksista, jotka eivät edellytä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupaa.

Luotonantajan tulee ottaa huomioon valtiolainaa hoitaessaan valtion etu luotonantajana samoin kuin takauksen kohteena olevaa lainaa hoitaessaan valtion etu takaajana. Luotonantajan on viivytyksettä ilmoitettava Maaseutuvirastolle sellaisista tuen saajan taloudellista asemaa, tuen kohteena olevaa lainaa tai lainan vakuutena olevan omaisuuden arvoa koskevasta muutoksesta, jolla voi olla vaikutusta valtion asemaan luotonantajana tai takaajana.

Luotonantajalla ja keskusrahallaitoksella on velvollisuus yksilöidystä pyynnöstä luovuttaa maa- ja metsätalousministeriölle, Maaseutuvirastolle sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sellaisia tuen saajaa koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä lainaan liittyvän tuen myöntämisen edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi.

Luotonantajan ja keskusrahallaitoksen tiedonantovelvollisuus koskee myös salassapidettäviä tietoja. Tietoja ei saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon ne on viranomaiselle säädettyjen tehtävien hoitamiseksi luovutettu.

106 §

Valtiontakauksesta perittävät maksut

Valtiontakauksesta peritään tuen saajalta maksu, jonka määräytymisen perusteena voi olla takauksen prosentuaalinen osuus takauksen kohteena olevan lainan määrästä, takauksen sisältyvän riskin määrä tai takauksen hallinnolliset kustannukset taikka niiden yh-

distelmä. Valtion takauksesta peritään lisäksi kahdesti vuodessa maksu, joka määräytyy samoin perustein kuin takauksen kertamaksu. Maksut tuloutetaan maatilatalouden kehittämisrahastoon.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun maksun välittää valtiolle luotonantaja. Maaseutuvirasto suorittaa luotonantajalle korvauksen edellä tarkoitetun tehtävän hoitamisesta. Korvaus maksetaan maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset takauksesta perittävien maksujen määrästä ja määräytymistavasta sekä luotonantajalle suoritettavan korvauksen määrästä. Maaseutuvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä maksujen välittämisessä noudatettavasta menettelystä.

107 §

Valtion takaajan vastuun toteutuminen

Valtion takaajan vastuuseen sekä takautumisoikeuteen liittyvästä edunvalvonnasta vastaa Maaseutuvirasto.

Maaseutuvirasto voi päättää, että valtion takautumissaatavaa ei peritä sellaiselta tuen saajalta, jonka ei voida katsoa kohtuudella selviytyvän maksusta pysyvän työkyvttömyyden, pitkäaikaisen työttömyyden, huoltoyvelvollisuuden tai muun näihin verrattavan syyn perusteella.

Takaajan vastuun toteutumisesta aiheutuvat maksut suoritetaan maatilatalouden kehittämisrahaston varoista. Takautumisoikeuden perusteella saadut korvaukset tilitetään mainittuun rahastoon.

108 §

Luotonantajan tiedonsäilytysvelvollisuus

Sen lisäksi, mitä muualla säädetään luotonantajan velvollisuudesta säilyttää asiakirjoja, luotonantajan on säilytettävä vähintään laina-ajan asiakirjat, jotka koskevat:

- 1) lainaehtoja ja lainaehtojen muuttamista maksuhelpotukset mukaan lukien;
- 2) valtionlainan vakuusarviota;

3) vakuuden rasituksia sinä ajankohtana, jona valtionlainan tai takauksen vakuudeksi osoitettuun omaisuuteen vahvistettiin pantti- tai muu oikeus;

4) lainan irtisanomista.

Asiakirjat on säilytettävä, kunnes valtionlaina tai valtiontakauksen kohteena oleva laina on maksettu takaisin. Jos luottolaitos on hakenut hyvitystä valtionlainasta tai maksua valtiontakauksen perusteella, 1 momentissa tarkoitettujen asiakirjat on säilytettävä, kunnes hyvitys on maksettu tai maksu valtiontakauksen perusteella suoritettu tai lainvoimainen päätös hyvityshakemuksen tai takaukseen perustuvan maksuhakemuksen hylkäämistä tehty.

25 luku

Erinäiset säännökset

109 §

Tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttaminen

Maa- ja metsätalousministeriöllä, Maaseutuvirastolla sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muulta viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitavalta taholta sellaisia hakijaa tai tuen saajaa, tämän terveydentilaa, taloudellista asemaa ja liike- tai ammatti-toimintaa, julkisista varoista myönnettyä rahoitusta tai muuta tuen kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tukea koskevan asian käsittelemiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriöllä, Maaseutuvirastolla sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taikka Euroopan unionin toimielimelle sellaisia tässä laissa säädettyä tehtävää hoidettaessa saatuja tuen saajaa koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä viranomaiselle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi tai sen valvomiseksi, että Euroopan unionin lainsäädäntöä on noudatettu.

Edellä 1 ja 2 momentin perusteella saatuja tietoja ei saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty.

110 §

Päätöksen tiedoksianto

Tässä laissa tarkoitettu päätös voidaan antaa tiedoksi hallintolain 59 §:ssä säädetyllä tavalla.

Tuen takaisinperintää koskeva päätös on kuitenkin annettava tiedoksi hallintolain 60 §:ssä säädetyllä tavalla.

111 §

Päätöksen maksullisuus

Tässä laissa tarkoitettu päätös on hakijalle tai tuen saajalle maksuton. Metsähallituksen päätökseen erityisestä etuudesta sovelletaan, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään, kuitenkin niin, että siltä osin kuin päätös koskee erityiseen etuuteen sisältyvää tukea, päätös on maksuton.

112 §

Varojen alueellinen kohdentaminen

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua myöntämisvaltuuden tai määrärahan suuntaamisesta tässä laissa tarkoitettuihin tukiin ja päättää niiden osoittamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen käyttöön.

113 §

Maatilatalouden kehittämisrahaston varojen käyttäminen

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan sen lisäksi, mitä niiden käyttämisestä säädetään edellä, käyttää:

1) kehittämisrahaston varoin hankitun tai rahastoon siirretyin maan ja muun omaisuuden hoitamiseen ja kunnostamiseen;

2) lainoituksesta aiheutuviin hoitopalkkioihin muihin menoihin;

3) tämän lain mukaisiin tukitoimenpiteisiin ja valtionlainoihin;

4) porotalouden ja luontaiselinkeinojen kehittämistoimintaa koskevien tutkimusten ja selvitysten suorittamiseen.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista saadaan maksaa palkkioita ja korvausta vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn tarkoitettuun menettelyyn liittyvistä kustannuksista.

114 §

Tekninen apu

Teknisen avun käyttämisestä tässä laissa tarkoitetun tuen toimeenpanoon sovelletaan, mitä teknisen avun käyttämisestä maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain 54 §:ssä säädetään.

115 §

Muutoksenhaku

Maaseutuviraston, Metsähallituksen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valituskirjelmä voidaan toimittaa myös sille viranomaiselle, jonka päätökseen haetaan muutosta. Viranomaisen on toimitettava valituskirjelmä sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa muutoksenhakuviranomaiselle.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan päätökseen asiassa, joka koskee tuen maksamisen keskeyttämistä tai takaisinperintää, saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutoin valituslautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

116 §

Hankinnan toteuttamista koskevat oikeusturvakeinot

Julkisista hankinnoista annetun lain 6 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun hankintayksikön tekemään hankintaan, johon on myönnetty tukea tämän lain nojalla ja jossa hankinta ylittää julkisista hankinnoista annetun lain 15 §:ssä tarkoitetut kynnyksarvot, sovelletaan, mitä mainitun lain 11 luvussa säädetään.

26 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

117 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tällä lailla kumotaan porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaki.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

118 §

Varojen käyttö

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan edelleen käyttää myös sellaisiin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain ja sitä aikaisemman lainsäädännön mukaisesti loppuun saatettaviin hankkeisiin, joihin niitä on voitu käyttää tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Lisäksi porotilalain, porotalouslain tai luontaiselinkeinolain tarkoituksiin hankittua tai muulla tavoin saatua omaisuutta käytetään tämän lain voimaan tultua maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain 3 §:ssä säädettyihin tarkoituksiin.

119 §

Aikaisemman lainsäädännön soveltaminen

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain ja sitä aikaisemman lainsäädännön nojalla vireillä olevat asiat käsitellään loppuun mainittujen lakien mukaisesti siinä viranomaisessa, jossa ne ovat vireillä tämän lain tullessa voimaan. Myönnetyn avustuksen maksaa sen myöntänyt viranomainen.

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain, porotalouslain ja luontaiselinkeinolain sekä muun ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen lainsäädännön täytäntönnäpön osalta sekä mainitun lainsäädännön nojalla syntyneen valtion, kunnan ja luottolaitoksen saamisen osalta noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja niiden mukaisia sopimusehtoja, kuitenkin niin, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimivaltaan kuuluneen asian käsittelee ja ratkaisee Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

120 §

Aikaisemman lainsäädännön mukaiset maksuhelpotukset

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain ja sitä aikaisemman lainsäädännön mukaisen valtion myyntihintasaamista taikka valtionlainaa tai korkotukilainaa koskevan maksuhelpotuksen edellytyksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Menettelyyn korkotukilainojen maksuhelpotuksia myönnettäessä sovelletaan kuitenkin, mitä 64 §:n 4 momentissa säädetään.

121 §

Aikaisemman lainsäädännön mukaiset ohjelmaerusteiset tuet

Ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen lainsäädännön mukaisten EU-osarahoitteisten ohjelmaerusteisten avustusten ja muiden tukien myöntämisessä ja mak-

samisessa, valvonnassa ja muissa menettelyissä noudatetaan asianomaista ohjelmakautta koskevia tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja määräyksiä, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu.

122 §

Aikaisemmin myönnettyjen valtionlainojen hoitopalkkiot

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain ja sitä aikaisemman lainsäädännön nojalla myönnettyjen valtionlainojen hoitamisesta maksetaan luottolaitoksille kohtuullinen korvaus hoitokustannuksista ja muista kustannuksista. Tarkemmat säännökset korvauksen perusteista ja määrästä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

123 §

Muutoksenhaku aikaisemman lainsäädännön nojalla tehdyistä ratkaisuksista

Tämän lain voimaan tultua elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, Maaseutuviiraston ja maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan antamiin päätöksiin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain, porotalouslain ja luontaiselinkeinolain sekä sitä aikaisemman lainsäädännön mukaisissa asioissa haetaan muutosta siten kuin tämän lain 115 §:ssä vastaavien asioiden osalta säädetään sen estämättä, mitä muutoksenhausta on aikaisemmin säädetty.

124 §

Viittaussäännökset

Jos muussa laissa tai sen nojalla annetussa säännöksessä viitataan porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslakiin, viittauksen katsotaan tarkoittavan viittausta tämän lain vastaaviin säännöksiin, jollei tästä laista muuta johdu.

125 §

Rakennuspaikka

Metsähallitus voi päätöksellään myöntää paliskunnalle, joka porotilalain mukaisella hallintaoikeudella hallitsee rakennuspaikka-aluetta, luvan vaihtaa sijainniltaan epätarkoituksenmukaisen tai sijainniltaan tarpeettomaksi käynyt rakennuspaikka-alue Metsähallituksen osoittamaan porotalouden kannalta soveliaaseen paikkaan. Paliskunnan on siirrettävä omistamansa rakennukset alueelta kahden vuoden kuluessa Metsähallituksen päätöksestä lukien. Metsähallitus voi tehostaa päätöstä uhkasakolla tai teettämishalla, siten kuin niistä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lupamenettelystä rakennuspaikkaa vaihdettaessa.

126 §

Eräät aikaisemman lainsäädännön mukaiset toimenpiteet ja oikeussuhteet

Porotilalain, luontaiselinkeinolain ja porotalouslain säännöksiä noudatetaan niiden asioiden osalta, jotka liittyvät mainittujen lakien täytäntöönpanoon ja joista ei tässä laissa säädetä toisin. Sanottu koskee myös maksuhelpotuksia sekä tilojen rajoituksia. Valtion saamisten siirtäminen, valtion saamisten sekä

avustusten takaisin periminen, tilan tai sen osan rajoituksista ja panttivastuusta vapauttaminen, luovutuslupien myöntäminen sekä maksuhelpotusten myöntäminen valtion saamisten osalta kuuluu kuitenkin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimivaltaan. Maa- ja metsätalousministeriön myöntämän avustuksen perii kuitenkin takaisin tuen myöntänyt ministeriö. Mainittuja lakeja noudatetaan soveltuvin osin myös lainojen osalta. Maksuhelpotukset ja lainojen siirrot ratkaisee kuitenkin lainan myöntänyt luottolaitos, jonka tulee tällöin noudattaa, mitä ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleessa lainsäädännössä on säädetty.

127 §

Menettelyä koskevat poikkeukset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan kuitenkin säätää tuen tai muun etuuden hakemista, maksamista, siirtoa tai takaisinperintää taikka niitä vastaavaa toimenpidettä koskevaan menettelyyn liittyvistä poikkeuksista 118—126 §:ssä sovellettaessa, jos aikaisemman lainsäädännön tarkoituksenmukainen soveltaminen tässä laissa säädettyihin tukijärjestelmiin nähden sitä edellyttää.

Maaseutuvirasto voi antaa 118—126 §:ssä tarkoitettuja asioita käsiteltäessä tarvittavista asiakirjoista tarkempia määräyksiä.

2.

Laki**porotaloutta kohdanneiden vahinkojen korvaamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksen on auttaa poro porotalouselinkeinon toimijoita selviytymään laajoista ja odottamattomista porotalouteen kohdistuneista vahingoista.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan poronhoitolaissa (848/1990) tarkoitettulla poronhoitoalueella porotaloutta kohdanneesta luonnononnettomuudesta tai muusta tuhosta aiheutuneista vahingoista maksettaviin korvauksiin.

3 §

Luonnononnettomuus ja muu tuho

Tässä laissa tarkoitetaan *luonnononnettomuudella ja muulla tuholla*:

1) poikkeuksellisia sää- ja luonnonolosuhteita, jotka merkittäväällä tavalla estävät poroja käyttämästä tavanomaisia laitumiaan ja aiheuttavat huomattavaa lisäruokinnan tarvetta, aiheuttavat muuten porojen menehtymistä tai heikentävät muuten merkittävästi porojen mahdollisuutta selviytyä luonnossa;

2) poikkeuksellista ja laajalle levinnyttä poroihin tarttunutta eläintautia.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset korvauksen perusteeksi hyväksyttävästä luonnononnettomuudesta ja muusta tuhosta.

Jäljempänä tässä laissa tuholla tarkoitetaan sekä luonnononnettomuutta että muuta tuhoa.

4 §

Yleiset edellytykset

Tässä laissa tarkoitettua korvausta voidaan maksaa valtion varoista vahingosta, joka on aiheutunut välittömästi porotaloutta kohdanneesta tuhosta.

Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että tarkoitukseen on osoitettu määräraha maatalouden kehittämisrahaston vuotuisessa käyttösuunnitelmassa taikka määräraha tai myöntämisvaltuus valtion talousarviossa.

5 §

Tuhon toteaminen

Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että tuho sekä sen laajuus ja vaikutus porotalouteen on todettu selvityksellä, jonka on tehnyt yksi tai useampi tutkimuslaitos tuhon laadun mukaan.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään menettelystä tuhon toteamiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriö päättää hallinalansa tutkimuslaitosten sekä yksityisten tutkimuslaitosten käyttämisestä tuhon toteamiseen. Valtioneuvosto päättää muiden julkisten tutkimuslaitosten käyttämisestä vastaavaan tarkoitukseen.

Olosuhteiden muuttuminen korvaukseen oikeuttavaksi tuhoksi todetaan valtioneuvoston päätöksellä.

6 §

Vahingon toteaminen

Porotalouden harjoittajalle aiheutuneen vahingon arvioi kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen. Jos vahinko ja sen määrä on ilmeinen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi luopua arvion vaatimisesta.

Paliskunnalle aiheutuneen vahingon arvioi kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä menettelystä vahinkoa arvioitaessa sekä siitä, milloin arvion vaatimisesta voidaan luopua.

7 §

Korvattava vahinko

Korvattava vahinko voi käsittää menehtyneen poron arvon, porojen menetyksestä aiheutuneen tulonmenetyksen tai vahingosta aiheutuneiden ylimääräisten kustannusten korvaamisen.

Vahingon määrää arvioitaessa on perusteenä käytettävä hakijalla kolmena tuhoa edeltäneenä poronhoitovuonna ollutta keskimääräistä eloporomäärää sekä vastaavana aikana olleiden tuotantokustannusten ja tulojen määrää.

8 §

Korvauksen saaja ja korvauksen saamisen edellytykset

Korvausta voidaan maksaa porotalouden harjoittajalle ja paliskunnalle.

Korvauksen maksamisen edellytyksenä porotalouden harjoittajalle on, että hänelle on aiheutunut huomattavia menetyksiä porojen menehtymisen takia tai tuhosta aiheutuneita merkittäviä ylimääräisiä kustannuksia ja että hänellä tai ruokakunnalla, johon hän kuuluu, on vähintään 50 poroa.

Korvauksen maksamisen edellytyksenä paliskunnalle on, että sille on aiheutunut tuhosta merkittäviä ylimääräisiä kustannuksia.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä menetyksistä, joita voidaan korvata, hyväksyttävistä ylimääräisistä kustannuksista, korvattavien menetysten ja ylimääräisten kustannusten enimmäismäärästä sekä porotalouden harjoittajan ruokakuntaan kuuluvista henkilöistä.

9 §

Korvauksen määrä

Korvausta voidaan maksaa enintään määrä, joka vastaa omavastuun ylittävää todetun menetyksen tai hyväksyttävän kustannuksen määrää.

Hakijan omavastuu on vähintään 20 prosenttia todetusta menetyksestä ja hyväksyttävistä ylimääräisistä kustannuksista.

Valtioneuvosto päättää 5 §:n 3 momentissa tarkoitetun päätöksen yhteydessä myös omavastuuosuudesta.

10 §

Korvausten ja tukien yhteensovittaminen

Korvausta maksetaan vain siltä osin, kuin hakijalle ei omavastuun ylittävältä osin makseta korvausta vakuutuksesta taikka tukea tai muuta korvausta julkisista varoista.

Jos hakijalle maksetaan menetyksen tai ylimääräisten kustannusten johdosta samaan tarkoitukseen muuta korvausta tai tukea, katsotaan niiden kohdistuvan ensisijaisesti omavastuuosuuden ylittävään osuuteen.

11 §

Korvauksen hakeminen

Korvausta on haettava kirjallisesti Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Hakijan on allekirjoitettava hakemus.

Korvausta voidaan hakea sen jälkeen, kun tuho on valtioneuvoston päätöksellä todettu.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä korvauksen hakemisen

määräajasta, menettelystä korvausta haettaessa ja hakemukseen vaadittavista selvityksistä.

12 §

Päätös korvauksesta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee päätöksen korvauksen maksamisesta. Jos paliskunnalle aiheutuneen vahingon on arvioinut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, päätöksen korvauksen maksamisesta tekee Maaseutuvirasto.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää määräajasta, jonka kuluessa päätös on tehtävä.

13 §

Korvauksen maksaminen

Korvauksen maksaa Maaseutuvirasto.

14 §

Korvausjärjestelmän muu toimeenpano

Tässä laissa tarkoitettuun korvaukseen sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001) siltä osin, kuin kysymys on mainitun lain 9 §:n 2 momentissa, 10 ja 11 §:ssä, 12 §:n 1 momentissa, 13—21 §:ssä, 22 §:n 1 momentin 1, 2 ja 7 kohdassa ja 2 ja 3 momentissa sekä 23—36 §:ssä tarkoitetuista seikoista.

Sen lisäksi, mitä valtionavustuslain 16 §:ssä säädetään, oikeus suorittaa tarkastuksia ja päätöksellään valtuuttaa suorittamaan tarkastuksia on myös maa- ja metsätalousministeriöllä ja Maaseutuvirastolla.

Sen estämättä, mitä valtionavustuslaissa säädetään, korvaus voidaan periä takaisin, jos Euroopan unionin valtiontukia koskeva tai muu lainsäädäntö sitä edellyttää.

Oikaisuvaatimukseen annettuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen saa hakea muutosta maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalta.

15 §

Korvauksen maksun keskeyttäminen ja korvauksen takaisinperintä

Päätöksen korvauksen maksun keskeyttämisestä ja korvauksen takaisinperimisestä tekee elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Päätöksellä vahvistetaan takaisinperittävä määrä, korkolain (633/1982) 3 §:ssä tarkoitettu korko, niiden suorittamiselle asetettava eräpäivä sekä korkolain 4 §:ssä tarkoitettu viivästyskorko.

Takaisinperintää koskeva päätös on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sai tiedon valtionavustuslain 21 tai 22 §:ssä säädetystä perusteesta ja viimeistään kymmenen vuoden kuluttua korvauksen viimeisen erän maksamisesta.

16 §

Takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpano

Maaseutuvirasto vastaa takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanosta. Takaisinperintä lainvoimaisen päätöksen perusteella voidaan suorittaa siten, että takaisinperittävä määrä korkoineen vähennetään muusta tuen saajalle maksettavasta tuesta.

Takaisinperintäpäätös voidaan ulosottotoimin panna täytäntöön sen jälkeen, kun päätös on saanut lainvoiman. Päätöksen täytäntöönpanoon sovelletaan, mitä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

17 §

Tuhon toteamisesta ja vahingon arvioinnista aiheutuvat kustannukset

Tuhon toteaminen kuuluu Elintarviketurvallisuusviraston, riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen, metsäntutkimuslaitoksen tai säteilyturvakeskuksen tehtäviin sen jälkeen, kun tutkimuslaitoksen käyttämisestä tuhon toteamiseen on 5 §:n 3 momentissa tarkoitettuihin tavoin päätetty.

Jos tuhon toteamisessa käytetään apuna yksityistä tahoa, maatilatalouden kehittämisrahaston varoista voidaan maksaa korvausta kohtuullisiin hyväksyttäviin kustannuksiin. Päätöksen korvauksen maksamisesta tekee maa- ja metsätalousministeriö.

Tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta kunnalle aiheutuvista kustannuksista ei makseta valtion varoista muuta kuin kuntien valtionosuuslaissa (1147/1996) säädettyä korvausta.

18 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tätä lakia sovelletaan korvauksiin, jotka maksetaan tämän lain voimaantulon jälkeen tapahtuneen tuhon perusteella.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

3.**Laki****poronhoitolain 33 ja 34 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poronhoitolain (848/1990) 33 § ja 34 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisena kuin niistä on 34 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 54/2000, seuraavasti:

33 §

Aitaamisavustus

Aitaamisesta paliskunnalle aiheutuviin kustannuksiin myönnettävästä avustuksesta säädetään porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetussa laissa (/).

34 §

Korvattava vahinko

Porojen maa- ja metsätaloudelle aiheuttama vahinko samoin kuin porojen 31 §:n 1 mo-

mentissa tarkoitettulla alueella aiheuttama vahinko on korvattava vahinkoa kärsineelle. Vahingonkorvausta ei kuitenkaan suoriteta:

4) porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain 6 §:n 1 momentin 4 tai 6 kohdassa tarkoitettun tilan omistajalle.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

4.

Laki**aravalain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aravalain (1189/1993) 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 50/2000, seuraavasti:

1 §
Soveltamisala

jen rahoituslain (329/1999) tai porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (/) nojalla tai muun lain nojalla maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Tämän lain nojalla ei myönnetä lainaa sellaisiin asuntoihin, joita varten voidaan myöntää lainaa tai korkotukea maaseutuelinkeino-

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

5.

Laki**omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain (1204/1993) 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 51/2000, seuraavasti:

1 §
Soveltamisala

(329/1999) tai porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (/) nojalla tai muun lain nojalla maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Tämä laki ei koske omistusasuntoja, joita varten voidaan myöntää lainaa tai korkotukea maaseutuelinkeinojen rahoituslain

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

6.

Laki**maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 457/2010, seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia ei sovelleta maa- ja puutarhataloudelle myönnettävään Euroopan unionin kokonaan rahoittamaan suoraan tukeen, maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007), porotalouden ja luontaiselin-

keinojen rakennetuista annetun lain (/), kolttalain (253/1995), maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain (1443/2006) tai luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annetun lain (1440/2006) perusteella maksettaviin tukiin.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

7.

Laki**kolttalain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kolttalain (253/1995) 8 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 55/2000, seuraavasti:

8 §

Eräät muun lainsäädännön mukaiset tukitoimenpiteet

Koltta-alueella toimivia paliskuntia tuetaan porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (/) mukaisesti. Muutoin 4 §:ssä tarkoitetuille kolttille myönnetään porotalouden ja luontaiselinkeinojen raken-

netuista annetussa laissa tarkoitettuja etuuksia vastaavat edut tämän lain mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

8.

Laki**maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966) 3 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1481/2007, seuraavasti:

3 §

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja käytettäessä on erityisesti edistettävä maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007), maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain (1443/2006), maaseutuelinkeinojen rahoitus-

lain (329/1999) sekä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (/) mukaisia tavoitteita.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

9.

Laki**pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain (23/1938) 7 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 53/2000, seuraavasti:

7 §

Milloin lunastettu kiinteistö tai sen osa käytetään maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain tarkoituksiin, se voidaan antaa kiinteistön entiselle omistajalle tai hänen aviopuolisollensa taikka heidän tai jomankumman heistä perintökaaren (40/1965) 2 luvussa tarkoitetulle sukulaiselle, ottolapselle tai kasvattilapselle taikka tällaisen henkilön aviopuolisolle, vaikka maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) 10 ja

12 §:ssä, maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) 2 ja 3 luvussa tai porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (/) 4 luvussa tarkoitettuja edellytyksiä ei olisikaan olemassa. Lunastettu kiinteistö tai sen osa voidaan antaa myös yhteisesti kahdelle tai useammalle henkilölle.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

10.

Laki**maatalouden rakennetuista annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) 2 §:n 3 momentti seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

taiselinkeinojen rakenteen parantamiseen myönnettävistä tuista säädetään porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annettussa laissa (/) ja kolttalaissa (253/1995).

Maataloustuotteen ensiasteen jalostukseen ja markkinointiin sekä maatilain toiminnan laajentamiseen maatalouden ulkopuolelle myönnettävistä tuista säädetään maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetussa laissa (1443/2006). Porotalouden ja luon-

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olleisiin asioihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

11.

Laki**maaseutuelinkeinojen rahoituslain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) 2 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1479/2007, seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala

vapaaehtoisen velkajärjestelyn yhteydessä myönnettävään tukeen sovelletaan, mitä mainituissa laeissa säädetään.

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (/) tai kolttalain (253/1995) mukaista elinkeinotoimintaa harjoittavalle maatilain asuinrakennusta tai perinneympäristön säilyttämistä varten taikka

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

12.

Laki**valtakunnallisen maaseudun kehittämisen ja tutkimuksen sekä maa- ja elintarviketalouden tutkimuksen rahoituksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtakunnallisen maaseudun kehittämisen ja tutkimuksen sekä maa- ja elintarviketalouden tutkimuksen rahoituksesta annetun lain (1477/2007) 1 §:n 2 momentti seuraavasti:

1 §
Soveltamisala

tuesta säädetään porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetussa laissa (/).

Maaseudun kehittämisselmaan sisältyvästä hanketuesta säädetään maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetussa laissa (1443/2006). Porotalouden ja luontaiselinkeinojen tutkimukseen myönnettävästä

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olleisiin asioihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

13.

Laki**Metsähallituksesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Metsähallituksesta annetun lain (1378/2004) 6 §:n 2 kohta seuraavasti:

6 §
Julkiset hallintotehtävät

(468/2003), poronhoitolaissa, porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetussa laissa (/) ja ulkoilulaissa (606/1973) säädetyt tehtävät;

Metsähallituksen julkisia hallintotehtäviä ovat:

2) erämaalaissa (62/1991), kalastuslaissa (286/1982), kolttalaissa (253/1995), maasto- liikennelaissa (1710/1995), metsästyslaissa (615/1993), oikeudesta yleisiin vesialueisiin annetussa laissa (204/1966), pelastuslaissa

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

14.

Laki**maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain 3 ja 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) 3 §:n 1 momentin 1 kohta ja 17 §:n 3 momentti, sellaisena kuin niistä on 3 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 1787/2009, seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maatilalla* yhden tai useamman peltoa käsittävän tilan tai tilanosan muodostamaa maatilatalouden harjoittamiseen tarkoitettua yksikköä, jolla on maatilan tuotantosuunta huomioon ottaen tarpeelliset tuotantorakennukset; harjoitettaessa porotaloutta maatilaksi katsotaan myös porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetussa laissa (/) tarkoitettu porotaloustila tai luontaiselinkeino-tila taikka niihin verrattava muu tila;

tenkaan pidetä porojen ja tuotantorakennusten luovuttamista sellaiselle luovutuksensaajalle, joka on jo aikaisemmin ryhtynyt porotalouden harjoittajaksi siten, että hänelle on myönnetty porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain 3 §:n 2 kohdassa tarkoitettu nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustuki tai sitä vastaava aikaisemman lainsäädännön mukainen tuki tilanpidon aloittamiseen taikka käynnistystuki.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

17 §

Luopuminen porotalouden harjoittamisesta

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna sukupolvenvaihdosluovutuksena ei kui-

15.

Laki**varainsiirtoverolain 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan varainsiirtoverolain (931/1996) 14 §, sellaisena kuin se on laeissa 52/2000, 1436/2009 ja 611/2010, seuraavasti:

14 §

Eräät maatalouselinkeinolainsäädännön mukaiset luovutukset

Veroa ei ole suoritettava, jos:

1) luovuttajana on valtio ja luovutus tapahtuu maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966) tai kolttalain (253/1995) nojalla porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (/) tai kolttalain mukaisiin tarkoituksiin;

2) luovutuksensaajalle on myönnetty kiinteistön tai sen osan hankkimista varten 1 kohdassa tarkoitetun lain mukainen valtiolaina tai korkotukilaina taikka vastaavaan tarkoitukseen korkotukilaina maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) 6 §:ssä tarkoitetun tuen yhteydessä;

3) luovutuksensaajan vastattavaksi on siirretty 2 kohdassa tarkoitettu laina tai 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua lainsäädäntöä vastaavan aikaisemman lainsäädännön mukainen laina, edellyttäen että luovutuksensaajalle olisi voitu myöntää laina 1 tai 2 kohdassa tarkoitetun lainsäädännön mukaan.

Verovapauden edellytyksenä on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen antama todistus siitä, että luovutus tapahtuu tai on tapahtunut 1 momentin 1 kohdassa mainittuun tarkoitukseen tai että luovutuksensaajalle on myönnetty 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu laina taikka että hänen vastattavakseen on siirretty 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu laina.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn kiinteistön tai sen osan hankintaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Veroa ei ole kuitenkaan suoritettava silloin, kun luovutus on tehty porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (/) voimaantulon jälkeen, mutta ennen tämän lain voimaantuloa, jos luovutuksensaajalle on myönnetty kiinteistön tai sen osan hankintaa varten mainitun lain mukainen laina ja laina olisi voitu myöntää myös porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) nojalla.

Tämän lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen tehty kiinteistön tai sen osan luovutus on verosta vapaa myös, kun luovutuksensaajalle on kiinteistön tai sen osan hankintaa varten ennen lain voimaatuloa myönnetty porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain mukainen laina.

Helsingissä 5 päivänä marraskuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Maa- ja metsätalousministeri *Sirkka-Liisa Anttila*

3.

Laki**poronhoitolain 33 ja 34 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poronhoitolain (848/1990) 33 § ja 34 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisena kuin niistä 34 §:n 1 momentin 4 kohta on laissa 54/2000, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

33 §

33 §

*Aitaamisavustus**Aitaamisavustus*

Aitaamisesta paliskunnalle aiheutuviin kustannuksiin myönnettävästä avustuksesta säädetään porotalouslaissa (161/90).

Aitaamisesta paliskunnalle aiheutuviin kustannuksiin myönnettävästä avustuksesta säädetään *porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista* annetussa laissa (/).

34 §

34 §

*Korvattava vahinko**Korvattava vahinko*

Porojen maa- ja metsätaloudelle aiheuttama vahinko samoin kuin porojen 31 §:n 1 momentissa tarkoitettulla alueella aiheuttama vahinko on korvattava vahinkoa kärsineelle. Vahingonkorvausta ei kuitenkaan suoriteta:

Porojen maa- ja metsätaloudelle aiheuttama vahinko samoin kuin porojen 31 §:n 1 momentissa tarkoitettulla alueella aiheuttama vahinko on korvattava vahinkoa kärsineelle. Vahingonkorvausta ei kuitenkaan suoriteta:

4) porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahituslain (45/2000) 3 §:n 1 momentissa tarkoitettun tilan omistajalle.

4) porotalouden ja luontaiselinkeinojen *rakennetuista annetun lain 6 §:n 1 momentin 4 tai 6 kohdassa* tarkoitettun tilan omistajalle.

Tämä asetus tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

4.

Laki**aravalain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aravalain (1189/1993) 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 50/2000, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

*Soveltamisala**Soveltamisala*

 Tämän lain nojalla ei myönnetä lainaa sellaisiin asuntoihin, joita varten voidaan myöntää lainaa tai korkotukea maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) tai porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) nojalla tai muun lain nojalla maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

 Tämän lain nojalla ei myönnetä lainaa sellaisiin asuntoihin, joita varten voidaan myöntää lainaa tai korkotukea maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) tai porotalouden ja luontaiselinkeinojen *rakennetuista annetun lain (/)* nojalla tai muun lain nojalla maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Tämä asetus tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

5.

Laki**omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain (1204/1993) 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 51/2000, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Soveltamisala

Soveltamisala

 Tämä laki ei koske omistusasuntoja, joita varten voidaan myöntää lainaa tai korkotukea maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) tai porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) nojalla tai muun lain nojalla maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

 Tämä laki ei koske omistusasuntoja, joita varten voidaan myöntää lainaa tai korkotukea maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) tai porotalouden ja luontaiselinkeinojen *rakennetuista annetun lain (/)* nojalla tai muun lain nojalla maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Tämä asetus tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

6.

Laki**maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 457/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tätä lakia ei sovelleta maa- ja puutarhataloudelle myönnettävään Euroopan yhteisön kokonaan rahoittamaan suoraan tukeen, maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000), kolttalain (253/1995), maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain (1443/2006) tai luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annetun lain (1440/2006) perusteella maksettaviin tukiin.

Tätä lakia ei sovelleta maa- ja puutarhataloudelle myönnettävään Euroopan *unionin* kokonaan rahoittamaan suoraan tukeen, maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007), porotalouden ja luontaiselinkeinojen *rakennetuista annetun lain (/)*, kolttalain (253/1995), maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain (1443/2006) tai luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annetun lain (1440/2006) perusteella maksettaviin tukiin.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

7.

Laki**kolttalain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kolttalain (253/1994) 8 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 55/2000, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

8 §

Eräät muun lainsäädännön mukaiset tukitoimenpiteet

Eräät muun lainsäädännön mukaiset tukitoimenpiteet

Koltta-alueella toimivia paliskuntia tuetaan porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) mukaisesti. Muutoin 4 §:ssä tarkoitetuille koltille myönnetään porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaisissa tarkoitettuja etuuksia vastaavat edut tämän lain mukaisesti.

Koltta-alueella toimivia paliskuntia tuetaan porotalouden ja luontaiselinkeinojen *rakennetuista annetun lain* (/) mukaisesti. Muutoin 4 §:ssä tarkoitetuille koltille myönnetään porotalouden ja luontaiselinkeinojen *rakennetuista annetussa laissa* tarkoitettuja etuuksia vastaavat edut tämän lain mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olleisiin asioihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

8.

Laki**maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966) 3 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1481/2007, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

3 §

3 §

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja käytettäessä on erityisesti edistettävä maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007), maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain (1443/2006), maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) ja porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) mukaisia tavoitteita.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja käytettäessä on erityisesti edistettävä maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007), maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain (1443/2006), maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) *sekä* porotalouden ja luontaiselinkeinojen *rakennetuista annetun lain* (/) mukaisia tavoitteita.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

9.

Laki**pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain (23/1938) 7 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 53/2000, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

7 §

7 §

Milloin lunastettu kiinteistö tai sen osa käytetään maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain tarkoituksiin, se voidaan antaa kiinteistön entiselle omistajalle tai hänen aviopuolisollensa taikka heidän tai jomman-

Milloin lunastettu kiinteistö tai sen osa käytetään maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain tarkoituksiin, se voidaan antaa kiinteistön entiselle omistajalle tai hänen aviopuolisollensa taikka heidän tai jom-

kumman heistä perintökaaren (40/1965) 2 luvussa tarkoitettulle sukulaiselle, ottolapselle tai kasvattilapselle taikka tällaisen henkilön aviopuolisolle, vaikka maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) 5 §:ssä tai porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) 5 §:ssä tai näiden lakien nojalla säädettyjä edellytyksiä ei olisikaan olemassa. Lunastettu kiinteistö tai sen osa voidaan antaa myös yhteisesti kahdelle tai useammalle henkilölle.

mankumman heistä perintökaaren (40/1965) 2 luvussa tarkoitettulle sukulaiselle, ottolapselle tai kasvattilapselle taikka tällaisen henkilön aviopuolisolle, vaikka maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) 10 ja 12 §:ssä, maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) 2 ja 3 luvussa tai porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (/) 4 luvussa tarkoitettuja edellytyksiä ei olisikaan olemassa. Lunastettu kiinteistö tai sen osa voidaan antaa myös yhteisesti kahdelle tai useammalle henkilölle.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

10.

Laki

maatalouden rakennetuista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) 2 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Maataloustuotteen ensiasteen jalostukseen ja markkinointiin sekä maatilan toiminnan laajentamiseen maatalouden ulkopuolelle myönnettävistä tuista on voimassa, mitä maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetussa laissa (1443/2006) säädetään. Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakenteen parantamiseen myönnettävistä tuista on voimassa, mitä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaissa (45/2000) sekä kolttalaissa (253/1995) säädetään.

Maataloustuotteen ensiasteen jalostukseen ja markkinointiin sekä maatilan toiminnan laajentamiseen maatalouden ulkopuolelle myönnettävistä tuista säädetään maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetussa laissa (1443/2006). Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakenteen parantamiseen myönnettävistä tuista säädetään porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetussa laissa (/) ja kolttalaissa (253/1995).

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olleisiin asioihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

11.

Laki

maaseutuelinkeinojen rahoituslain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) 2 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1479/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Lain soveltamisala

Lain soveltamisala

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) tai kolttalain (253/1995) mukaista elinkeinotoimintaa harjoittavalle maatilan asuinrakennusta tai perinneympäristön säilyttämistä varten taikka vapaaehtoisen velkajärjestelyn yhteydessä myönnettävään tukeen sovelletaan, mitä mainituissa laeissa säädetään.

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen *rakennetuista annetun lain (/)* tai kolttalain (253/1995) mukaista elinkeinotoimintaa harjoittavalle maatilan asuinrakennusta tai perinneympäristön säilyttämistä varten taikka vapaaehtoisen velkajärjestelyn yhteydessä myönnettävään tukeen sovelletaan, mitä mainituissa laeissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

12.

Laki**valtakunnallisen maaseudun kehittämisen ja tutkimuksen sekä maa- ja elintarviketalouden tutkimuksen rahoituksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtakunnallisen maaseudun kehittämisen ja tutkimuksen sekä maa- ja elintarviketalouden tutkimuksen rahoituksesta annetun lain (1477/2007) 1 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Maaseudun kehittämissuunnitelmaan sisältyvästä hanketuesta on voimassa, mitä maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetussa laissa (1443/2006) säädetään. Porotalouden ja luontaiselinkeinojen tutkimukseen myönnettävästä tuesta on voimassa, mitä säädetään porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaissa (45/2000).

Maaseudun kehittämissuunnitelmaan sisältyvästä hanketuesta *säädetään* maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetussa laissa (1443/2006) säädetään. Porotalouden ja luontaiselinkeinojen tutkimukseen myönnettävästä tuesta *säädetään* porotalouden ja luontaiselinkeinojen *rakennetuista* annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olleisiin asioihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

13.

Laki**Metsähallituksesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Metsähallituksesta annetun lain (1378/2004) 6 §:n 2 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Julkiset hallintotehtävät

Julkiset hallintotehtävät

Metsähallituksen julkisia hallintotehtäviä ovat:

Metsähallituksen julkisia hallintotehtäviä ovat:

 2) erämaalaissa (62/1991), kalastuslaissa (286/1982), kolttalaissa (253/1995), maasto-
 liikennelaissa (670/1991), metsästyslaissa (615/1993), oikeudesta yleisiin vesialueisiin
 annetussa laissa (204/1966), pelastuslaissa (468/2003), poronhoitolaissa, porotalouden ja
 luontaiselinkeinojen rahoituslaissa (45/2000) ja ulkoilulaissa (606/1973) säädetty tehtävät;

 2) erämaalaissa (62/1991), kalastuslaissa (286/1982), kolttalaissa (253/1995), maasto-
 liikennelaissa (1710/1995), metsästyslaissa (615/1993), oikeudesta yleisiin vesialueisiin
 annetussa laissa (204/1966), pelastuslaissa (468/2003), poronhoitolaissa, porotalouden ja
 luontaiselinkeinojen *rakennetuista* annetussa laissa (/) ja ulkoilulaissa (606/1973)
 säädetty tehtävät;

*Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston
 asetuksella säädettävänä ajankohtana.*

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olleisiin asioihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

14.

Laki**maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain 3 ja 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) 3 §:n 1 momentin 1 kohta ja 17 §:n 3 momentti,
 sellaisena kuin niistä on 3 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 1787/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maatilalla* yhden tai useamman peltoa käsittävän tilan tai tilanosan muodostamaa maatilatalouden harjoittamiseen tarkoitettua yksikköä, jolla on maatilalan tuotantosuunta huomioon ottaen tarpeelliset tuotantorakennukset; harjoitettaessa porotaloutta maatilaksi katsotaan myös porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaissa (45/2000) tarkoitettu porotaloustila tai siihen verrattava muu tila;

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maatilalla* yhden tai useamman peltoa käsittävän tilan tai tilanosan muodostamaa maatilatalouden harjoittamiseen tarkoitettua yksikköä, jolla on maatilalan tuotantosuunta huomioon ottaen tarpeelliset tuotantorakennukset; harjoitettaessa porotaloutta maatilaksi katsotaan myös porotalouden ja luontaiselinkeinojen *rakennetuista annettussa laissa (/)* tarkoitettu porotaloustila tai *luontaiselinkeinotila taikka niihin* verrattava muu tila;

17 §

17 §

Luopuminen porotalouden harjoittamisesta

Luopuminen porotalouden harjoittamisesta

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna sukupolvenvaihdosluovutuksena ei kuitenkaan pidetä porojen ja tuotantorakennusten luovuttamista sellaiselle luovutuksensaajalle, joka on jo aikaisemmin ryhtynyt porotalouden harjoittajaksi siten, että hänelle on myönnetty porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain 18 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu nuorten viljelijöiden aloitustuki tai sitä vastaava aikaisemman lainsäädännön mukainen käynnistystuki.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna sukupolvenvaihdosluovutuksena ei kuitenkaan pidetä porojen ja tuotantorakennusten luovuttamista sellaiselle luovutuksensaajalle, joka on jo aikaisemmin ryhtynyt porotalouden harjoittajaksi siten, että hänelle on myönnetty porotalouden ja luontaiselinkeinojen *rakennetuista annetun lain 3 §:n 2* kohdassa tarkoitettu *nuoren elinkeinonharjoittajan* aloitustuki tai sitä vastaava aikaisemman lainsäädännön mukainen *tuki tilanpidon aloittamiseen taikka* käynnistystuki.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

15.

Laki

varainsiirtoverolain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan annetun varainsiirtoverolain (931/1996) 14 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 52/2000, 1436/2009 ja 611/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

14 §

Eräät maatalouselinkeinolainsäädännön mukaiset luovutukset

Eräät maatalouselinkeinolainsäädännön mukaiset luovutukset

Veroa ei ole suoritettava, jos:

1) luovuttajana on valtio ja luovutus tapahtuu maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966) tai kolttalain (253/1995) nojalla porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) tai kolttalain mukaisiin tarkoituksiin;

2) luovutuksensaajalle on myönnetty 1 kohdassa tarkoitetun lain mukainen laina porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain tai kolttalain mukaiseen tarkoitukseen tai maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) 6 §:ssä tarkoitetun tuen yhteydessä korkotukilaina kiinteistön tai sen osan hankkimista varten; tai

3) luovutuksensaajan vastattavaksi on siirretty 2 kohdassa tarkoitettu laina tai 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua lainsäädäntöä vastaavan aikaisemman lainsäädännön mukainen laina, jos hänelle olisi voitu myöntää laina 1 tai 2 kohdassa tarkoitetun lainsäädännön mukaan.

Verovapauden edellytyksenä on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen antama todistus siitä, että luovutus tapahtuu 1 momentin 1 kohdassa mainittuun tarkoitukseen tai että luovutuksensaajalle on myönnetty 1 mo-

Veroa ei ole suoritettava, jos:

1) luovuttajana on valtio ja luovutus tapahtuu maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966) tai kolttalain (253/1995) nojalla porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (/) tai kolttalain mukaisiin tarkoituksiin;

2) luovutuksensaajalle on myönnetty kiinteistön tai sen osan hankkimista varten 1 kohdassa tarkoitetun lain mukainen valtionlaina tai korkotukilaina taikka vastaavaan tarkoitukseen korkotukilaina maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) 6 §:ssä tarkoitetun tuen yhteydessä;

3) luovutuksensaajan vastattavaksi on siirretty 2 kohdassa tarkoitettu laina tai 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua lainsäädäntöä vastaavan aikaisemman lainsäädännön mukainen laina, edellyttäen että luovutuksensaajalle olisi voitu myöntää laina 1 tai 2 kohdassa tarkoitetun lainsäädännön mukaan.

Verovapauden edellytyksenä on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen antama todistus siitä, että luovutus tapahtuu tai on tapahtunut 1 momentin 1 kohdassa mainittuun tarkoitukseen tai että luovutuksensaajalle on

mentin 2 kohdassa tarkoitettu laina tai hänen vastattavakseen on siirretty 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu laina.

myönnetty 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu laina taikka että hänen vastattavakseen on siirretty 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu laina.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn kiinteistön tai sen osan hankintaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Veroa ei ole kuitenkaan suoritettava silloin, kun luovutus on tehty porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (/) voimaantulon jälkeen, mutta ennen tämän lain voimaantuloa, jos luovutuksen-saajalle on myönnetty kiinteistön tai sen osan hankintaa varten mainitun lain mukainen laina ja laina olisi voitu myöntää myös porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) nojalla.

Tämän lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen tehty kiinteistön tai sen osan luovutus on verosta vapaa myös, kun luovutuksensaajalle on kiinteistön tai sen osan hankintaa varten ennen lain voimaantuloa myönnetty porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain mukainen laina

Liitteet

Saamenkieliset käännökset

Láhkaevttohusat

1.

Láhka**boazodoalu ja luondduealáhusaid struktuvradoarjagiid birra**

Riikkabeivviid mearrádusa mielde áсахuvvo:

1 lohku

Almmolaš njuolggadusat

1 §

Lága ulbmilat

Dát láhka heivehuvvo Eurohpá Uniovna ollásit dahje muhtumassii ruhtadan doarjagiid miediheapmái, máksimii, čuovvumii, dárkkisteapmái ja ruovttoluottabearramii, jos Eurohpá Uniovna láchkamearrádusain ii nuppeláhkai daddjojuvvo.

Lága vuollásaš doaibmabijuin galgá gidet erenoamáš fuopmášumi sámiid vejolašvuodaide álgoálbmogin bajásdoallat ja ovddidit iežaset kulturhápmai gullelaš ealáhusaid sámiid ruovttuguovllus.

2 §

Heivehansuorgi

Dát láhka heivehuvvo dan doarjagii, mii miedihevvo boazodoalu ja eará luondduealáhusaid struktuvrra ja doaibmavejolašvuodaide buoridan ja ovddidan dihte ja ruhtaduvvo ollásit dahje muhtumassii Eurohpá Uniovna ruđaiguin dahje aivve riikkadási ruđaiguin.

Daid doarjagiid hárrái, mat miedihevvojit eanadoalu struktuvrra buoridan dihte, mearriduvvo eanadoalu struktuvradoarjjalágas (1476/2007). Dán lága sáhtá goittotge heivehit, jos eará álgobuvttadusa go boazodoalu boadut báhcet dan vuolimusmeari vuolábeal-

lai, mii gáibiduvvo doarjaga miediheapmái dán lága vuodul. Álgobuvttadeamis fitnašuvvi boaduide eai dalle goittotge lohkkujuvvo vuovdedoalu boadut.

Daid doarjagiid birra, mat miedihevvojit boazodoallobuktaga ja eará eanadoallobuktaga vuosttasceahki ovddosdikšumii ja márkastimii sihke boazodálu dahje luondduealáhusdálu doaimma viiddideapmái boazodoalu dahje eará luondduealáhusa olggobeallai, mearriduvvo lágas (1443/2006). Dát láhka heivehuvvo goittotge bálgosiid njuovhagaid divodaninvesteremiidda ja dálus dáhpáhuvvi dakkár doibmii, masa lea darbu ealli- dahje šaddobuktaga válmmaštan dihte ovdavuovdima várás.

Láhka ii heivehuvvo doarjagii dahje buhtadussii, mii miedihevvo eanadoallái buvttandoaimmas luohpama várás. Láhka ii heivehuvvo fidnui dahje doaibmabidjui, mii lea dorjojuvvon nuortalašlága (253/1995) vuodul.

Láhka ii maiddái heivehuvvo dan doarjagii, mii ruhtaduvvo Eurohpá Uniovna struktuvrafoandda dahje Eurohpá guolledoallofoandda ruđaiguin, iige maiddái Eurohpá Uniovna oktasaš guolástuspolitihka suorgái gullelaš dakkár doaibmabidjui, masa sáhtá miedihit doarjaga guolledoalloarjagii guoskevaš eará láchkamearrádusaid vuodul.

3 §

Doarjjavuogádagat

Dán lágas oaivvilduvvon doarjjavuogádagaide gullet:

- 1) ealáhusbargi investerendoarjja;
- 2) nuorra ealáhusbargi álggahandoarjja;
- 3) ealáhusbargi visteruhtadandoarjja;
- 4) bálgosa investerendoarjja;
- 5) bálgosa áididiid divodandoarjja;
- 6) eaktodáhtolaš vealgeordnestallan;
- 7) dutkandoaimma ruhtadeapmi; ja
- 8) sierra ovddut

Doarjjavuogádaga atnuiváldima birra meariduvvo sierra stáhtarádis ásahusa vuodul.

4 §

Eatnandiedalaš heivehansuorgi

Dát lánka heivehuvvo, go dorjojuvvo boazodoaluin bargan boazodoallolágas (848/1990) oaivvilduvvon boazodoalloguovvlus.

Eará luondduealáhusaide go boazodollui dát lánka heivehuvvo Eanodaga, Anára, Ohcejoga ja Suovvaguoikka gielddain sihke Muoná, Gihttela, Soađegili ja Salla gielddaid dain osiin, mat leat Kajanki, Tepasto, Pomoaara, Peurasuvanto, Suovvaguoikka Seitajärvi, Ruotsukainena, Pulkkaviita ja Ylirovanvaara hábmen rádjelinnjá davábealde. Jos rádjelinnjá manná vistejoavkku bokte, de heivehuvvo lánka oppa vistejovkui.

5 §

Gaskavuohta Eurohpá Uniovnna lánka-mearrádusaide

Dát lánka heivehuvvo Eurohpá Uniovnna ollásit dahje muhtumassii ruhtadan doarjagiid miediheapmái, máksimii, čuovvumii, dárkkisteapmái ja ruovttoluottaberramii, jos Eurohpá Uniovnna lánkamearrádusain ii nuppelánkai daddjojuvvo.

Doarjaga miedihettiin heivehuvvo maiddá, mii stáhtadoarjaga miedihaneavttuid ja ráddjehusaid birra eanadoallosuorggis ja eará ealáhusaid suorggis Eurohpá Uniovnna lánkamearrádusain ásahuvvo dahje mearriduvvo. Dalle válđojuvvo goittotge vuhtii, mii boazodoalu birra lea sierra sohppojuvvon, go Suopma searvvai Eurohpá Uniovdnii.

Stáhtadoarjagii guoskevaš Eurohpá Uniovnna lánkamearrádusaid heiveheamis dán lága vuollásaš doarjjavuogádahkii addojuvvojit dárkilet njuolggadusat stáhtarádi ásahusa vuodul. Doarjjavuogádaga atnuiváldimis ja bistináiggis mearriduvvo stáhtarádi ásahusa vuodul. Dát dáhpáhuvvá Eurohpá Uniovnna ollásit dahje muhtumassii ruhtadan dahje ollásit riikkadásis ruhtaduvvon eanadoalu struktuvradoarjagiidda guoskevaš Eurohpá Uniovnna lánkamearrádusaid, eará ealáhusaide guoskevaš lánkamearrádusaid ja stáhtabušehtas dahje eanadálodoalu ovddidanfoandda geavahanplánas doarjjavuogádaga ruhtadeami várás čujuhuvvon ruđaid olis.

6 §

Meroštallamat

Dán lágas oaivvildit:

1) *boazodoaluin* boazodoallolágas oaivvilduvvon boazodoalu;

2) *luondduealáhusaiguin* boazodoalu, guolástusa ja meahcebevuddu ja eará smávva eana- ja vuovdedoalu, mii jođihuvvo luondduealáhusaid oktavuodas sihke luonddu jotkolaš buvttadannávccaide vuodđuduvvi luondduriggodagaid eará ávkinatnima dego ámmátlágan murjema ja guoppardeami;

3) *luondduealáhusii guoskevaš ealáhusain* dakkár ealáhusdoaimma, mii jođihuvvo luondduealáhusaid oktavuodas dakko bokte go dat guoská ealáhusas dárbbášlaš bargoneavvuid válmmašteapmái ja divodeapmái, luondduealáhusa ávkinadni bálvalandoibmii dahje luondduealáhusbuktagiid ovddosdikšumii;

4) *boazodáluin* boazodállolága (590/1969) dahje boazoeconomiijalága (161/1990) vuodul vuodđuduvvon dahje daid, boazodoalu ja luondduealáhusaid ruhtadanlága (45/2000) dahje dán lága vuodul huksendoarjagiin ruhtaduvvon dálu, mii lea oaivvilduvvon boazodoalli orohahkan. Boazodáluin sáhttet oaivvildit maiddá doaimma ja ekonomija dáfus eará iehčanas ovtadaga, mii čohkiida ovttá giddodagas dahje moanain giddodagain dahje giddodatosiin dahje buvt-

tadanvisttis ja daidda gullevaš eanavuodus ja mii geavahuvvo boazodoalu dárbbuide ja hálddašuvvo oktan ollisvuohtan oamasteami dahje láigoheami vuodul;

5) *boazodoallofitnodagain* ealáhusdoaimma, mas bargojuvvo aivve boazodoaluin dahje boazodoalu lassin boazodoallobuktagiid ovddosdikšumiin dahje daidda guoskevaš bálvalandoaimmain;

6) *luondduealáhusdáluin* luondduealáhuslága (610/1984) vuodul vuodđuduvvon, lasseeatnama addimiin čohkkejuvvon dahje máinnašuvvon lága, boazodoalu ja luondduealáhusaid ruhtadanlága ja dán lága vuodul huksemii mieđihuvvon doarjagiin ruhtaduvvon dálu, mii lea oaiivilduvvon luondduealáhusbargi orohahkan. Luondduealáhusdáluin sáhttet oaiivildit maiddá doaimma ja ekonomii ja dáfus eará iehčanas ovttaga (4 §:a 2 momeanttas oaiivilduvvon guovllus), mii čohkiida ovttá giddodagas dahje moanain giddodagain dahje giddodatosiin dahje buvttadanvisttis ja daidda gullevaš eanavuodus ja mii geavahuvvo luondduealáhusa dárbbuide ja hálddašuvvo oktan ollisvuohtan oamasteami dahje láigoheami vuodul;

7) *luondduealáhusfitnodagain* ealáhusdoaimma, mas bargojuvvo aivve ovttain dahje moanaiguin luondduealáhusaiguin dahje luondduealáhusa oktavuodas 3 čuoggás oaiivilduvvon doaimmain;

8) *sámiid ruovttuguovlluin* sámediggelága (974/1995) 4 §:s oaiivilduvvon guovllu.

9) *ruhtademiin* ruhtadoarjjan, loatnan, eará vealgin dahje oaiiveopmodatinvesteremin fitnodahkii addojuvvon guhkálaš atnui oaiivilduvvon oaiiveopmodaga;

10) *almmolaš ruhtademiin* Eurohpá Uniovnna, stáhta dahje eará almmosservoša ruđain mieđihuvvon ruhtadeami dahje dakkár ruhtadeami, mas lea mearridan almmolaš oassebealli;

11) *priváhta ruhtademiin* eará go 10 čuoggás oaiivilduvvon ruhtadeami;

12) *doarjagiin* dán lága vuodul Eurohpá Uniovnna ruđain dahje stáhtabušehttii gullevaš dahje eanadállodoalu ovddidanfoandda ruđain mieđihuvvon ruhtadoarjaga, reantodoarjaga, stáhtaloatnadoarjaga dahje dakkár doarjaga, mii gullá eanadállodoalu ovddidanfoandda vásttuin mieđihuvvon dáhkádušii,

dahje eará ovddu, mii mieđihuvvo dán lága vuodul;

13) *eará doarjagiin* eará go 12 čuoggás oaiivilduvvon Eurohpá Uniovnna, stáhta dahje eará almmosservoša ruđain dahje almmosservošii oskkilduvvon ruđain mieđihuvvon ruhtadoarjaga, reantodoarjaga, reantoovdu ja stáhtadáhkádusa. Dasa lassin jos stáhtadáhkádusii lea gullan rehketlaš doarjja, de eará doarjagiin oaiivildit maiddá stáhtadáhkádusa rehketlaš doarjaga ja lotnii dahje dáhkádušii gullevaš eará doarjjaossoadaga sihke ohcci oazžun dahje ohccái gullevaš dahje eará eiseválddi dahje almmosservoša mieđihan man beare eará doarjaga dahje ovddu, mii lea geahpedan ohcci boazodoalloja luondduealáhusfitnodaga goluid, láchán dasa geavahanvuoigatvuođa dahje eará vuoigatvuođa. Dákkár vuoigatvuohta ii sáhte leat fitnodaga várás mieđihuvvon ruhtadeapmi. Doarjjan eai goittotge gehččojuvvo vearrogeahpádušat, jos geahpáduš ii gula Eurohpá Uniovnna vuodđudansoahpamuša 107 artihkkala mielde dohkkehuvvon doarjja-vuogádahkii;

14) *doarjunvuloš doaibmabijuin* boazodoalu dahje eará luondduealáhusa álggahan- ja jodihandoaimma, masa doarjja lea ohccojuvvon dahje masa doarjja lea mieđihuvvon;

15) *investeremiin* vistti, rusttega dahje ráhkádusa huksema, viiddideami, divodeami dahje háhkama sihke geavahanáiggi dáfus eará guhkálaš ávnnaslaš ja ávnnasmeahttun opmodaga háhkama;

16) *dohkkehuvvon loatnaaddiin* eanadoalu struktuvradoarjja lága 52 §:a 1 momeanttas oaiivilduvvon loatnalágádusa, mii lea dohkkehuvvon loatnaaddin;

17) *guovddášruhtalágádusain* eanadoalu struktuvradoarjja lága 52 §:a 2 momeanttas oaiivilduvvon loatnalágádusa dahje eará servoša, man Dálonguovlovirgebáiki lea dohkkehan doaibmat guovddášruhtalágádusain.

Ovdalis 1 momeantta 4 ja 6 čuoggás giddodatosiin oaiivildit mearreoasi dahje mearreviidodaga.

Stáhtaráđi ásahusa vuodul mearriduvvo das, goas eana- ja vuovdedoallu adnojuvvo smávisin ja goas boazodállun dahje luondduealáhusdállun sáhtta atnit huksehahti giddodaga, ja dasa lassin mearriduvvo boazodálu ja luondduealáhusdálu alimusturrodas.

gas. Stáhtaráđi ásaħusa vuodul addojuvvojit maiddái dárkilet njuolggadusat sierra luondduealáhusain.

2 lohku

Doarjaga ruhtadeapmi

7 §

Doarjaga ruhtadeapmái ja mearrái guoskevaš eavttut

Doarjja miedihuvvo dalle, jos stáhta-bušeahas dahje eanadállodoalu ovddidanfonda geavahanplánas lea čujuhuvvon ulbmila várás miedihanvuogatuohhta dahje mearruhta.

Doarjaga ii sáhte miedihit dakko bokte go almmolaš doarjaga ossodat doarjunvuloš dohkálaš goluin manná badjel dan almmolaš doarjaga alimusmeari, mii lea mearriduvvon Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusain. Jos jearaldat lea prográmmii vuodđuduvvi doarjagis, de doarjagii gullevaš almmolaš ruhtadeami mearri ii oaččo mannat badjel prográmmas meroštallon almmolaš ruhtadeami alimusmeari.

Dán lága vuollásaš doarjaga miedihettiin doarjaga alimusmeari geahpádussan váldojuvvo vuhtii eará doarjja, mii lea miedihuvvon seamma fidnui doaibmabiju ruhtadeami várás.

Doarjunvuloš doaibmabiju ruhtadanvuogit galget almmuhuvvot. Ruhtamiediheami lassin priváhta ruhtadeapmin sáhtá dohkkehit almmá buhtadusa haga dahkkojuvvon barggu dahje buvttadanbidjosa luohpadeami.

Stáhtaráđi ásaħusa vuodul mearriduvvo almmá buhtadusa haga dahkkojuvvon barggu dahje buvttadanbidjosa luohpadeami geavaheamis priváhta ruhtadeapmin.

8 §

Prográmmii gullevaš doarjja

Prográmmii gullevaš doarjagii heivehuvvo, mii lágas (532/2006) (láhka dálonguovllu ovddidanprográmmaid hálddašeamis) mearriduvvo.

3 lohku

Doarjaga oazžuma oppalaš eavttut

9 §

Doarjuma vuogasvuohhta

Doarjja miedihuvvo dalle, jos doaibmabiju gánnáha oppalaččat geahčadettiin doarjut. Doarjaga miedihettiin galgá erenoamážit váldit vuhtii dan, mo doaibmabidju váikkuha ealáhusain bargama jotkkolašvuhtii ja ealáhusbargiid birgenvejolašvuodaid buori-deapmái.

Sámiid ruovttuguovllus sáhtá váldit ekonomalaš áššiid lassin vuhtii doaibmabiju mearkkašumi sámevuovllu boazodollui ja eará luondduealáhusaiguin bargamii oppalaččat.

Doarjja ii goittotge miedihuvvo, jos manjelis ásaħuvvon doarjjamiedihaneavttut eai dieva.

10 §

Doarjjaoazžu

Ealáhusain bargamii ja eaktodáhtolaš vealgeordnestallamii guoskevaš doarjaga, vistaruhtadandoarjaga ja sierra ovdduid sáhtá miedihit lunddolaš persovnaide. Bálgosii sáhtá miedihit investerendoarjaga ja boazoáiddiid divodandoarjaga. Dutkanruhtadeami sáhtá miedihit lunddolaš persovnaide, priváhta- ja almosvuogatuohdalaš servošii sihke vuodđudussii.

Doarjaga sáhtá miedihit seamma doaibmabidjui moanaide lunddolaš persovnaide oktasáččat, jos dát buohkat devdet doarjaga miedihaneavttuid. Eaktodáhtolaš vealgeordnestallandoarjaga sáhtá goittotge miedihit, jos váldovelggolaš deavdá doarjaga miedihaneavttuid.

Lunddolaš persovdna galgá leat doarjaga ozadettiin badjel 18-jahkásaš. Eatnama dahje giddodaga háhkamii dahje ássanvistti huksemii, viiddideapmái dahje divodeapmái ii miedihuvvo doarjja badjel 60-jahkásažžii iige eará doarjja badjel 65-jahkásažžii. Eaktodáhtolaš vealgeordnestallandoarjaga sáhtá

miedihit goittotge ahkeráddjehusain beroškeahttá.

Bálgosii sáhtta miedihit doarjaga dušše dalle, jos dat deavdá boazodoallolagas dasa ása-huvvon geatnegahttimiid.

11 §

Doarjunvuloš doaibmabiju álggaheapmi

Jos ii nuppeláhkai daddjojuvvo, de boazodoalli dahje luondduealáhusbargi dahje bálgosa investerendoarjja, visteruhtadandoarjja dahje dutkanruhtadeapmi eai miedihuvvo dakkár doaibmabidjui, mii lea juo álggahuvvon. Nuorra ealáhusbargi álggahandoarjaga sáhtta goittotge miedihit guhkimustá 18 mánotbaji sisa das, go olmmoš lea bargagoahtán boazodoaluin dahje eará luondduealáhusain.

Nuppeláhkai go ovdalis 1 momeanttas daddjojuvvo, de bálgosii sáhtta miedihit doarjaga maiddái dakkár investeremii, man lea ferten ollašuttigoahtit eará oassebeallái go boazodoallái čuoheci vahága hehtten dihte dahje bálgosis sorjjakeahtes siva dihte biedganán dahje vihkáduvvan áiddi divvun dihte.

Stáhtaráđi ása-husa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat das, goas doaibmabidju gehččojuvvo álggahuvvon, ja das, goas juo álggahuvvon doaibmabidjui sáhtta sierra siva dihte miedihit doarjaga.

12 §

Lobit ja huksenplánat

Jos doarjunvuloš doaibmabiju dihte galgá ohcat lobi eiseválddis, de doarjaga miedihaneaktun lea ahte ohccis lea dákkár lohpi.

Jos doarjunvuloš doaibmabidjui gullá hukseninvesteren, de ohcci galgá dasa lassin ovdanbuktit huksenplána, mas čilget hukseninvesterema doaibmivuohta, vuogasvuohta ja birrasii heiven.

Stáhtaráđi ása-husa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat huksenplána sisdoalus.

Eana- ja meahccedoalloministeriija ása-husa vuodul sáhtta mearridit hukseninvesterema tehnikkalaš, ekonomalaš ja doaibmivuhtii, dorvvolašvuhtii ja birrasii guoskevaš áššiin.

13 §

Doarjaga vuolimusemearri

Hukseninvesteremii ii miedihuvvo doarjja, jos ohcama vuodul doarjaga mearri livččii eanemustá 1 000 euro. Eará doaibmabijuin doarjaga vuolimusemearri lea 500 euro.

14 §

Doarjunvuloš doaibmabijuid válljen

Doarjja miedihuvvo 7 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon prinsihpaid olis vuosttažettiin dakkár doaibmabijuide, mat ovddidit mealgat 1 §:s ása-huvvon ulbmiliid ja, jos doarjja gullá prográmmii, de doaibmabijut ovddidit prográmmas ása-huvvon ulbmiliid.

Jos ohcamuš guoská investeremiid doarjumii, de doarjunvuloš doaibmabijuid válljemis galget váldojuvvo vuhtii čuoovvovaš áššit:

- 1) doarjunvuloš ealáhusdoaimma ekonomalaš eavttuide váikkuheaddji áššit;
- 2) doaibmabiju váikkuhusat doarjunvuloš boazodoallo- dahje luondduealáhusfitnodaga ekonomiijai;
- 3) doaibmabiju váikkuhusat doarjunvuloš boazodálu dahje luondduealáhusdálu buvttadandilálašvuodaide bargobirrasa, luondduriggodagaid bastevaš geavaheami dahje ealliid buorredili dáfus.

Jos ohcamuš guoská nuorra ealáhusbargi álggahandoarjagii, de doarjunvuloš doaibmabijuid válljemis heivehuvvo 2 momeantta 1 čuoggás oaivvilduvvon ágga. Jos ohcamuš guoská visteruhtadeapmái, de doarjunvuloš doaibmabijuid válljemis váldojuvvojit vuhtii 2 momeantta 1 čuoggás oaivvilduvvon ágga ja doarjaga váikkuhusat ohcci ássandilálašvuodaide.

Dárkilet njuolggadusat dain ákkain, maid vuodul doarjunvuloš doaibmabijut válljejuvvojit, addojuvvojit stáhtaráđi ása-husa vuodul.

4 lohku

Ealáhusbargái guoskevaš eavttut

15 §

Ealáhusain bargan

Doarjaga sáhttá mieđihit ohccái, guhte bargá dahje bargagoahtá boazodoaluin boazodálus dahje boazodoaluin dahje eará luondduealáhusain luondduealáhusdálus nu, ahte oažžu das váldooasi áigái boadustis. Olmmoš, geas leat uhcimustá 80 ealihanbohcco, gehččojuvvo goittotge oažžut váldooasi áigái boadustis boazodoalus. Olmmoš, guhte bargá eará luondduealáhusain, galgá oažžut jahkásaš boaduinis luondduealáhusain uhcimustá dan meari, mas mearriduvvo stáhtaráđi ásahusa vuodul. Máinašuvvon meari dárkkista Dálonguovlovirgebáiki jahkásaččat vástidit oppalaš dienasovdáneami.

Bálgosa bargimeari lasihan dihte sáhttá vuollel 40-jahkásaš olbmui, geas leat uhcit go 80 ealihanbohcco ja guhte čatnasa bargat bálgosii dihto mearreáiggi, mieđihit doarjaga. Dárkilet njuolggadusat dorjagis ja dan mieđihaneavttuin addojuvvojit stáhtaráđi ásahusa vuodul.

Stáhtaráđi ásahusa vuodul mearriduvvo maiddá das, goas doarjaga sáhttá mieđihit almmá ahte ohccis lea boazo- dahje luondduealáhusdálлу.

16 §

Ohcci boadut

Ohcci galgá leat, go váldá vuhtii su boaduid, doarjaga dárbbus. Boahtun váldojuvvojit vuhtii maiddá ohcci guoimmi boadut. Go guimmežat ohcaba ovttas doarjaga, de váldojuvvojit vuhtii sudno boadut oktiibuot.

Guimmiin oaivvildit dán lágas ealáhusbargi náittosguoimmi dahje olbmo, geainna son ássá seamma dállodealus náittosdililágan dilis.

Stáhtaráđi ásahusa vuodul mearriduvvo ohcci ja su guoimmi alimusboaduin ja dain

boaduin, mat váldojuvvojit alimusboaduin vuhtii. Alimusboaduid sáhttá sierranahttit doarjjačuozáhagaid mielde. Dálonguovlovirgebáiki dárkkista iežas mearrádusa vuodul alimusmeari vástidit almmolaš dienasovdáneami. Stáhtaráđi ásahusa vuodul sáhttá mearridit maiddá dain boaduin, mat eai váldojuvvo vuhtii ollislaš boaduin.

17 §

Ámmátdáidu

Doarjja mieđihuvvo dalle, jos ohccis lea doarjunvuloš ealáhussii guoskevaš doarvái buorre ámmátdáidu. Jos ohcci lea nuorra álggahalli ealáhusbargi, geas ii doarjaga ozadettiin leat doarvái buorre ámmátdáidu, de doarjja mieđihuvvo dalle, jos son čatnasa deavdit ohcci ámmátdáidoeavttu 36 mánotbaji sisa doarjaga mieđiheamis.

Stáhtaráđi ásahusa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat doarvái buori ámmátdáiddus.

18 §

Ássan

Doarjja mieđihuvvo dalle, jos ohcci ássá boazodoalloguovllus dahje, jos doarjja ohc-
cojuvvo eará luondduealáhussii go boazodol-
lui, de dalle ohcci galgá ássat 4 §:a 2 mo-
meanttas oaivvilduvvon guovllus.

19 §

Boazo- ja luondduealáhusdálu sajádatbáiki ja servoša ruovttubáiki

Jos boazo- dahje luondduealáhusdálлу čohkiida eanet go ovttá dálus dahje dálloasis, de boazo- ja luondduealáhusdálлу gehččojuvvo leat dan gielddas, man siste dan ássanvisti lea; dahje jos huksejuvvon boazo- dahje luondduealáhusdálus ii leat ássanvisti, de dálлу lea dan gielddas, man siste dasa gulle-
vaš visti dahje eatnašat dan visttiin leat. Jos

giddodat ii leat huksejuvvon, de dat gehččojuvvo leat dan gielddas, mas eanaš oassi gidodagas lea.

Boazodállu galgá leat boazodoalloguovllus ja luondduealáhusdállu 4 §:a 2 momeanttas oavvilduvvon guovllus. Jos jearaldat lea prográmmii vuodđuduvvi doarjagis, de boazo- dahje luondduealáhusdállu galgá leat prográmma heivehanguovllus. Jos ohccin lea searvvuš, de dán ruovttubáiki galgá leat Eurohpá Uniovna rájiid siste.

Stáhtaráđi ásausa vuodul sáhtta addit dárkilet njuolggadusaid das, gos boazo- dahje luondduealáhusdállu gehččojuvvo leat.

20 §

Boazodoalu ja eará luondduealáhusain bargama várás geavahuvvon dálu hálddašaneavttut

Doarjja miedihuvvo dalle, jos ohcci hálddaša doarjunvuloš boazo- dahje luondduealáhusdálu oamasteami dahje láigosoahpamuša vuodul. Jos doarjunvuloš dálu hálddašepmi gullá oktasaččat guovtte olbmui dahje moanaide olbmuid, de eará doarjaga go ealáhusbargi álggahandoarjaga sáhtta miedihit, jos máinnašuvvon olbmot ohcet doarjaga ovttas dahje uhcimustá goalmádaša boazodálus dahje luondduealáhusdálus hálddaša dakkár boazodoalli dahje luondduealáhusbargi, guhte deavdá 15-18 §:ain mearriduvvon eavttuid.

Jos boazodálu dahje luondduealáhusdálu oassi, man várás ohccojuvvo doarjja hukseninvesteremii dahje mii mearkkaša mealgat doarjunvuloš ealáhusdoaimma jotkkolašvuoda dáfus, hálddašuvvo láigosoahpamuša dahje giddodaga hálddašeami juohkinsoahpamuša vuodul, de doarjaga sáhtta miedihit, jos soahpamuššii vuodđuduvvi vuogitvuohhta lea registrerejuvvon. Láigovuogitvuoda galgá dasa lassin sáhttit sirdit goalmádii gulakeahttä giddodaga oamasteaddji, ja dan gustonáigi galgá joatkašuvvat uhcimustá 10 jagi.

Stáhtaráđi ásausa vuodul sáhtta addit dárkilet njuolggadusaid hálddašeami árvvoštallamis ovttasomastandiliin.

21 §

Doarjunvuloš ealáhusdoibmii guoskevaš eavttut

Doarjja miedihuvvo dalle, jos ohcci sáhtta čájehit ahte boazodálus jodihuvvon boazodoallu gánnáha dás duohkoge. Sullasaš eaktu guoská luondduealáhusdálus jodihuvvon boazodollui ja eará luondduealáhussii. Jos ohccojuvvo ealáhusbargi álggahandoarjja, de eavttuid árvvoštaladettiin sáhttet váldojuvvot vuhtii dat luondduealáhussii guoskevaš ealáhushámit, maiguin bargojuvvo doarjunvuloš dálás. Jos doarjaga sáhtta miedihit almmá ahte ohcci hálddaša boazodálu dahje luondduealáhusdálu dahje jos ohcamuš guoská vistti huksemii, viiddideapmái dahje divodeapmái, de ohcci galgá sáhttit čájehit iežas suitit boađuidisguin sihke almmolaš ja priváhta ruhtadeami bokte vástidit fitnu ollašuhttimis ja dan ruhtadangoluin.

Stáhtaráđi ásausa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat dain ákkain, mat geavahuvvojit doarjunvuloš ealáhusdoaimma ja boazodoallo- ja luondduealáhusfitnodaga doaimmavejolašvuodaid árvvoštaladettiin.

22 §

Ealáhusplána

Doarjja miedihuvvo dalle, jos ohcci ovdanbuktá plána (*ealáhusplána*) das, mo doarjunvuloš boazodoaluin lea jurdda bargat. Plánas galget gávdnot luondduealáhussii guoskevaš ealáhusdieđut, go ohccojuvvo doarjja dállo- doalu álggaheapmái. Ealáhusplánas galget gávdnot maiddái 15-21 §:ain mearriduvvon eavttut ja doarjunvuloš doaimbaidjui guoskevaš dieđut. Dasa lassin plánii galget váldojuvvot doaimbaidjui dáfus vuogas viidodagas boazodoalu ja eará luondduealáhusaid jodihheapmái guoskevaš ulbmilat, vuogit ulbmiliid ollašuhttin dihte ja árvvoštallan doaimma ovdáneamis.

Ealáhusplánas galget ovdanbuktot dárbbaslaš doaimbaidjui 17 §:a 1 momeanttas oavvilduvvon čatnaseami deavdin dihte.

Stáhtaráđi ášahusa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat ealáhusplána sisdoalus.

23 §

Boazo- ja luondduealáhusdálu buvttadandilálašvuodát

Doarjja miedihuvvo dalle, jos doarjunvuloš boazodoallo- dahje luondduealáhusfitnodagas čuvvojuvvojit áššáigullelaš buvttadansuorgái guoskevaš dakkár bákkolaš gáibádušat, mat vuodđuduvvet birrasii, hygieniijai ja ealliid buorredillái guoskevaš Eurohpá Uniovna ja riikkadási láhkamearrádušaide. Ohccis sáhtá gáibiduvvot čielggadus máinnašuvvon gáibádušaid čuovvumis. Dárbbu mielde gáibádušaid čuovvuma sáhtášii dárkkistit doarjaga miedihan ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš dahje šibitdoavttir.

Stáhtaráđi ášahusa vuodul mearriduvvo das, mo gáibádušaid čuovvun čielggaduvvo.

5 lohku

Ealáhusbargi investerendoarjja

24 §

Ealáhusbargi investerendoarjaga eavttut

Boazodoallái sáhtá miedihit doarjaga boazodoalus dárbblaš investeremiidda, mat beavttálmahttet ealáhusa, buoridit kvalitehta, dorvvastit doaibmavejolašvuodaid dahje álkidahttet ealáhusa vuogáiduvvama ođđa dilálašvuodaide dahje gáibádušaide. Doarjaga sáhtá miedihit sihke luovos- ja gittaopmodaga háhkaninvesteremiidda oktan eanaháhkamiin. Sullasaš ulbmiliidda sáhtá miedihit doarjaga maidái luondduealáhusa jođiheamis dárbblaš eará investeremiidda.

Doarjaga sáhtá miedihit 1 momeanttas oaivvilduvvon investerema dagahan dárbblaš ja govtolaš goluide. Dohkálaš goluid alimusmeari sáhtá meroštallat ovttatgoluid vuodul. Investerenčuozáhahkii heivehit oaivvilduvvon ovttatgoluid mearriduvvojit Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul. Jos ovttatgoluid eai leat mear-

riduvvon, de sáhtá gáibidit čielggadusa das, vuodđuduvvetgo golud virolaš haddedássái.

Dan doaimmas, mii dorjojuvvo investerendoarjaga vuodul, ja dohkálaš goluin addojuvvojit dárkilet njuolggadusat stáhtaráđi ášahusa vuodul.

25 §

Investerendoarjaga mearri

Investerendoarjja miedihuvvo prosentála ossodahkan doarjunvuloš doaibmabiju dohkálaš goluin. Doarjaga sáhtá miedihit dihto ulbmiliidda, ja doarjaga hámi, dási ja alimusmeari sáhtá meroštallat čuozáhanguovllu, ealáhusa, doarjaga čuozáhajoavkku dahje čuozáhaga vuodul. Dalle válđojuvvojit vuhtii 1 §:s ášahuvvon ulmilat, boazodoalu dahje eará luondduealáhusa márkandilli ja ruhtadanruđat. Doaibmabiju sáhtá ruhtadit ruhtadoarjaga, stáhtaloana dahje reantodoarjaloana vuodul.

Investerendoarjaga dásis ja alimusmearis, doarjaga hámis ja das, goas stáhtaloana sáhtá miedihit ollásit dahje muhtumassii almmá bájkkodoaimmas geavahuvvon virolaš dáhádusa haga, addojuvvojit dárkilet njuolggadusat stáhtaráđi ášahusa vuodul Eurohpá Uniovna láhkamearrádušaid olis.

6 lohku

Nuorra ealáhusbargi álggahandoarjja

26 §

Nuorra ealáhusbargi álggahandoarjaga eavttut

Nuorra ealáhusbargi álggahandoarjaga sáhtá miedihit boazodoallái, guhte hálddašišgohtá boazodálu ja guhte vuosttas háve álgá boazodoalus vástideaddji ealáhusbargin. Doarjaga sáhtá miedihit maidái eará luondduealáhusain bargi olbmui, guhte hálddašišgohtá eará luondduealáhusa jođiheapmái heivvolaš dálu ja bargagohtá vuosttas háve boazodoalu oktavuodas eará luondduealáhusain.

Álggahandoarjja ii miedihuvvo dasa, guhte doarjaga ozadettiin lea deavdán 40 jagi.

Stáhtaráđi ášahusa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat dan doaimmas, man sáhtta doarjut álggahandoarjaga vuodul.

27 §

Álggahandoarjaga mearri

Álggahandoarjaga sáhtta miedihit giddes dássemearrásas doarjjan dahje prosentála ossodahkan doarjunvuloš dohkálaš goluin dahje dáid oktiibidjun. Doarjaga hámi, dási ja alimusmeari sáhtta meroštallat čuožahatguovllu, buvttadansuorggi dahje doarjaga čuožahatjoavkku vuodul. Dalle váldojuvvojit vuhtii 1 §:s ášahuvvon ulbmilat, boazodoalu ja eará luondduealáhusaid buvttadansuorggi márkandilli ja doarjaga ruhtadanruđat.

Stáhtaráđi ášahusa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat doarjaga hámis ja alimusmearis Eurohpá Uniovnna láhka-mearrádusaid olis. Álggahandoarjaga dásis ja dohkálaš goluin sáhtta mearridit stáhtaráđi ášahusa vuodul ovdalis oaivvilduvvon mearrádusaid olis.

7 lohku

Ealáhusbargi vistehuksendoarjja

28 §

Vistehuksendoarjaga eavttut

Vistehuksendoarjaga sáhtta miedihit boazodoallái dahje eará luondduealáhusbargái dakkár investeremii, mii galggašii buoridit boazodálu dahje luondduealáhusdálu vistedi-li. Doarjja ii miedihuvvo, jos seamma ulbmilii sáhtta miedihit juoga eará doarjaga almolaš ruđain.

Vistehuksendoarjaga sáhtta miedihit dalle, jos doarjunvuloš visti geavahuvvo ohcci, dán bearašlahtu dahje dálu buolvadatmolsuma oktavuodas ealáhusas luohppi olbmo fásta vistin, jos luohppi lea dalle doallan accesis vuogatvuoda ássat dálus. Visti galgá leat sturrodaga ja rusttegiid dáfus vuogas ovdalis oaivvilduvvon geavahanulbmilii ja ealáhusain bargama dáfus vuogas sajis. Dasa lassin

doarjaga vuogasvuoda árvvoštaladettiin sáhtta váldit vuhtii ássanvistti gáibidan geaidno-, šleađga- ja čáhcefuolahusordnestal-lamiid.

Stáhtaráđi ášahusa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat doarjaga miedihaneavttuin, doarjunvuloš vistti sturrodagas ja geavahanulbmilis sihke dohkálaš goluin.

29 §

Ekonomalaš vuogasvuohta

Vistehuksendoarjaga miediheapmi galgá leat vuogas ohcci ekonomalaš dilálašvuodaid ektui. Dalle guorahallojit ohcci ja su guoimmi ollislaš boadut.

30 §

Vistehuksendoarjaga mearri

Vistehuksendoarjja miedihuvvo vistehuksema ja dasa guoskevaš šleađgadan- ja čáhcefuolahusdoaimmaid dagahan dárbbaslaš ja govtolaš goluide. Doarjja miedihuvvo proseantuála ossodahkan doarjunvuloš doaimbaju dohkálaš goluin. Dohkálaš goluid alimusmeari sáhtta meroštallat ovttatgoluid vuodul, mat mearriduvvojit Eana- ja meahcedoalloministeriija ášahusa vuodul. Jos ovttatgolut eai leat addojuvvon, de sáhtta gáibiduvvot čielggadus das, vuodduvetgo golut virolaš haddedássái.

Stáhtaráđi ášahusa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat dohkálaš goluin sihke doarjjadásis, doarjaga mearis ja dan hámis.

8 lohku

Bálgosa doarjagat

31 §

Bálgosa investerendoarjja

Bálgosii sáhtta miedihit doarjaga dárbbaslaš investeremii boazodollui guoskevaš doibmii, mii boazodoallolágas mearriduvvo bálgosa geatnegasvuohtan dahje masa muđui lea dárbu bálgosa boazobargguin.

Investerendoarjaga sáhtta miedihit:

1) boazodoalus dárbbášlaš áiddi ráhka-deapmái ja divodeapmái;

2) njuovahaga divodeapmái;

3) boazodoalus dárbbášlaš eará vitti go njuovahaga huksemii, viiddideapmái ja divodeapmái;

4) njuovahaga dahje eará vitti, ráhkadusa dahje rusttega geavaheamis vealtameahttun geaidno- dahje čáhcefuolahuslavtta dahje eará sullasaš lavtta háhkamii ja ráhka-deapmái; ja

5) dakkár luovosopmodaga háhkamii, mii álkidahtta boazobargguid, addá vejolašvuoda geavahit investeremiid dahje geahpeda boazodoallogoluid.

Doarjja ii miedihuvvo cagganáiddiide, mat ráhkaduvvojit riikkaráji ala iige daid bajásdoallamii.

Stáhtaráđi áhahusa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat doarjunvuloš doaimmas, dohkálaš goluin ja doarjaga hámis ja alimusmearis.

32 §

Bálgosa áiddiid bajásdoallandoarjja

Bálgosii sáhtta miedihit doarjaga 31 §:a 2 momeantta 1 čuoggás oaivvilduvvon áiddi bajásdoallamii. Doarjaga dárbu árvoštallo bálgosa dikšunvuloš áiddiid meari, agi, ortnega ja dárbbu vuodul.

Doarjja miedihuvvo dohkálaš goluid vuodul.

Stáhtaráđi áhahusa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat doarjaga eavttuin, dohkálaš goluin sihke doarjaga hámis ja alimusmearis.

9 lohku

Dutkanruhtadeapmi

33 §

Ruhtadanvuloš dutkamušat ja čielggadusat

Dán lága vuodul sáhtta eanadálodoalu ovddidanfoandda ruđaiguin ruhtadit boazodoalu ja luondduealáhuseid doaibmavejolašvuodaide ja ovddideapmái guoskevaš dutkamušaid ja čielggaduseid.

Dutkamušaid ja čielggaduseid ruhtadeami stivrema ja čuovvuma várás sáhtta áhahuvvot ráđđádallangoddi.

Dasa lassin, mii 49 §:s, 50 §:a 1 momeanttas sihke 54 ja 58 §:ain mearriduvvo, de ruhtadeamis dieđiheapmái, ruhtadeami ohcamii, miediheapmái, máksimii, goziheapmái ja ruovttoluottabearramii heivehuvvo, mii stáhtadoarjjalágas (688/2001) mearriduvvo.

Stáhtaráđi áhahusa vuodul sáhtta dasa lassin addit dárkilet njuolggaduseid ruhtadeamis, doarjunvuloš dutkamušain ja čielggaduseid, dohkálaš goluin, ruhtadeami hámis ja alimusmearis sihke ráđđádallangottis ja dan doaimmain.

10 lohku

Doarjjahámit

34 §

Doarjjahámit

Dán lága vuollasaš doarjaga ealáhusbargái sáhtta miedihit:

1) ruhtadoarjjan;

2) stáhtalotnii guoskevaš doarjjan, mii sáhtta leat reantoovdu, reantofriddjavuoha, oanideami friddjajahki, oanideami mañideapmi dahje stáhtaloana dáhkádušas luoitin ollásit dahje muhtumassii;

3) stáhtadoarjjaloana reantodoarjjan;

4) stáhtadáhkádussii guoskevaš doarjjan;

5) loatnaeavttuid nuppástussan eaktodáhtolaš vealgeordnestallamis;

6) stáhtaeatnama geavahanovdun.

Bálgosii doarjja sáhtta miedihuvvot ruhtadoarjjan.

Dutkamúša dahkkái sáhtta ruhtadeapmi miedihuvvot ruhtadoarjjan dahje dutkanruhtadeapmi sáhtta ollašuttot sirdimin eanadálodoalu ovddidanfoanddas.

11 lohku

Loatnadoarjaga miediheami sierraeavttut

35 §

Loatnaaddi

Loatnadoarjaga sáhtta mieđihit dakkár loa-
na várás, man mieđiha dohkkehuvvon loat-
naaddi.

Dohkkehuvvon loatnaaddi sáhtta mieđihit
loana stáhtaloatnan Eana- ja meahccedoallo-
ministeriija čujuhan eanadállodoalu ovddi-
danfoandda ruđain (*stáhtaloanat*) dahje eará
doarjjaloatnan dan maŋŋá, go doarjja-
mearrádus lea dahkkojuvvon.

36 §

Stáhtaloana mieđihaneavttut

Stáhtaloana sáhtta mieđihit eanadállodoalu
ovddidanfoandda jahkásaččat nannejuvvon
geavahanplána mieđihanvuogatvuoda olis.
Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš mearri-
da doarjjamearrádusainis stáhtaloana ali-
musmearis. Alimusmearri ii oáččo mannat
badjel loatnaaddi dohkkehan alimusmeari.

Loatnaaddi sáhtta mieđihit stáhtaloatnan
dakkár loa-
na:

- 1) man loatnaáigi lea guhkimustá 30 jagi;
- 2) man jahkásaš ollislaš reantu lea eane-
mustá refereansareanttu (mearriduvvo
stáhtaráđi áhahusa vuodul) ja giddes prosean-
taovttadatmeari (lasihuvvo refereansarentui)
submi;
- 3) mas loatnaoažžu máksá reantoovddu
mađe ollislaš reanttu vuolit reanttu, goittotge
uhcimustá ovttá proseantta jahkásaš reanttu;
ja
- 4) man loatnamearri ii ovtta seamma ulb-
milii mieđihuvvon ruhtadoarjagiin ja eará
doarjagiin go loatnadoarjagiin mana badjel
doarjunvuloš doaibmabiju dohkálaš goluid.

Stáhtaráđi áhahusa vuodul addojuvvojit
dárkilet njuolggadusat stáhtaloana alimus-
mearis, refereansarentui lasihit oaihvilduv-
von giddes proseantaovttadagas sihke reanttu
ja loatnaoažžu máksin reanttu rievdamis.

37 §

Stáhtalotnii gullelaš doarjja

Stáhtalotnii gullelaš doarjjan sáhtta mieđi-
hit reantoovddu, reantofriiddjavuođa, oanádu-
sa friiddjajagi dahje luoitit geatnegasvuodas
háhkát stáhtalotnii dáhkádusa. Stáhtaloana

doarjjahámiid sáhtta ovttaštahttit seamma
stáhtaloanas.

Reantoovdu lea stáhtaloana ollislaš reanttu
ja loatnaoažžu máksin reanttu erohus. Rean-
toovddu mearri lea vihtta proseantaovttada-
ga, jos 36 §:a 2 momemntta 3 čuoggás oai-
vilduvvon vuolimusreanttu birra ii nuppeláh-
kai mearriduvvo. Dan maŋŋá go stáhtalotnii
gullelaš doarjja lea nohkan, de doarjjaoažžu
galgá máksit stáhtaloanas ollislaš reanttu
sturrosaš reanttu.

Reantoovdu mieđihuvvo dalle, jos loat-
naaddi lea dohkkehan doarjjaohcamuššii gul-
lelaš stáhtaloana meari ja loatnaeavttuid.

Stáhtaráđi áhahusa vuodul addojuvvojit
dárkilet njuolggadusat reantoovddu, reanto-
friiddjavuođa, friiddjagiid ja dáhkádusas luito-
juvvon árvvu meroštallamis, friiddjajagiid
mearis, loatnadoarjaga alimusmearis, doarja-
ga geavaheamis loatnaáigge ja loatnaaddi
loatnaeavttuide guoskevaš dohkkeheamis.

38 §

Reantoovddu mieđihaneavttut

Reantoovddu sáhtta mieđihit stáhtabušeah-
tas jahkásaččat nannejuvvon stáhtadoarjjalo-
anaid mieđihanvuogatvuoda olis dakkár loa-
na várás, man:

- 1) loatnaáigi lea guhkimustá 30 jagi;
- 2) ollislaš reantu lea eanemustá dakkár
reanttu sturrosaš, mii vástida loatnaaddi
seammalágan ulbmiliidda mieđihan
normálaevttot loanaid reanttu ja masa leat la-
sihuvvon reantodoarjjaloanaid mieđiheamis
ja dikšumis šaddan liigegolut; ja
- 3) loatnamearri ovtta seamma ulbmilii
mieđihuvvon ruhtadoarjagiin ja eará doarja-
giin go loatnadoarjagiin ii mana badjel doar-
junvuloš doaibmabiju dohkálaš goluid.

39 §

Reantodoarjja

Reantodoarjaga mearri lea njeallje prosean-
taovttadaga. Loatnaoažžu galgá goittotge
máksit loanas uhcimustá ovttá proseantta
sturrosaš jahkásaš reanttu. Dan maŋŋá go
reantodoarjja lea nohkan, de loatnaoažžu
galgá máksit loanas loatnaaddiin sohppojuv-

von reanttu. Reantodoarjja ii miedihuvvo go-luide, mat šaddet olgoriikka valuhttii čadno-juvvon loana valuhttagurssa rievdamis.

Reantodoarjja miedihuvvo dalle, jos loatnaaddi lea dohkkehan doarjjaohcamuššii gullevaš reantodoarjjaloana meari ja loatnaeavttuid.

Stáhtaráđi áhahusa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat reantodoarjjaloana alimusmearis, reantodoarjaga meroštallamis, reantodoarjaga geavaheamis ja loatnaaddi loatnaeavttuide guoskevaš dohkkeheamis.

40 §

Reantodoarjjaloana reanttu árvvoštallan

Jos ealáhus-, johtalus- ja birasguovddázis leat sivat eahpidit ahte loana reantu manná badjel 38 §:a 1 momaanta 2 čuoggás oavvilduvvon reanttu, de dat sáhtá bivdit Dálonguovlovirgebáikki árvvoštallat, deavdágo loana reantu ovdalis máinnašuvvon láchkačuoggás oavvilduvvon eavttu. Loatnaaddi galgá doaimmahit Dálonguovlovirgebáikki čielggadusa, man dat dán áššis bivdá.

12 lohku

Stáhtadáhkádusa miediheapmi

41 §

Stáhtadáhkádusaid alimusmearri

Stáhtadáhkádusa sáhtá miedihit eanadállo-doalu ovddidanfoandda geavahanplánas jahkásaččat nannejuvvon loanaid oaveopmodaga alimusmeari olis. Loanaid, maid stáhta dáhkida, oaveopmodat oážžu leat oktanaga mávssekahtá eanemustá 80 miljoyna euro oktan daiguin loanaguin, mat leat miedihuvvon eanadoalu struktuvradoarjjalága ja dan vástideaddji ovddit láchka-mearrádusaid vuodul. Ovdalis máinnašuvvon meari rehkenasttedettiin galgá dasa lassin váldit vuhtii dakkár loanaid oaveopmodaga, masa guoskevaš dáhkideaddjivásttus šaddan golut gokčojuvvojit eanadállo-doalu ovddidanfoandda ruđaguin.

42 §

Stáhtadáhkádusa miediheapmi

Stáhtadáhkádusa sáhtá miedihit reantodoarjjaloana dahje eará normálaevttot loana oaveopmodaga, reanttu ja eará loatnaeavttuid vuollásaš mávssuid máksima dáhkádus-san. Stáhtadáhkádusa mearri ii oáččo mannat badjel doarjunvuloš doaibmabiju ollislaš go-luid.

Stáhtadáhkádusa sáhtá miedihit dakkár ohccái, geas eai leat boazodálu dahje luondduealáhusdálu hálddašepmái, sajádatbáikkái dahje eará sullasaš áššiide guoskevaš sivaiddihte doarvái dáhkádusat loana oážžun dihte. Stáhtadáhkádus ii miedihuvvo, jos ohccis lea doarvái eará opmodat, mii dohkke dáhkádus-san.

Stáhtadáhkádusa sáhtá miedihit, jos dáhkádusvuloš doibmii eai čuoze mearkašahhti riskkat ja jos dáhkádussii áhahuvvo vuostedáhkádus. Vuostedáhkádus ii dárbbáš leat dorvvasteaddji. Dasa lassin loatnaaddi galgá addit doarjjaohcamušas ovdanbukton loatnadiid birra guottiheaddji cealkámuša.

Stáhtaráđi áhahusa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat stáhtadáhkádusa alimusmearis, stáhtadáhkádussii gullevaš meari meroštallamis, vuostedáhkádusas ja stáhtadáhkádusa miediheapmái guoskevaš riskkaid árvvoštallamis.

13 lohku

Doarjaga eavttut

43 §

Doaibmabiju ollašuttináiigi

Eará doarjunvuloš doaibmabiju go eaktodáhtolaš vealgeordnestallama ja dutkan-dahje čielggadanfitnu galgá ollásit ollašuttit guovtte jagi sisa doarjaga miediheamis. Nuorra boazodoallái dahje luondduealáhus-bargái ealáhusa álggaheapmái miedihuvvon doarjaga doarjunvuloš doaibmabidjun adnojuvvo dalle dálu dahje bohccuid háhkan. Doarjunvuloš doaibmabiju ollašuttin dihte sáhtá goittotge áhahit oanehet mearreáiggi, jos dasa gávdnojit sivat doaibmabiju ol-

lašuhhtinvuogi dahje doaimma iešlági dáfus. Jos doarjja lea miedihuvvon hukseninvesterema oktavuodas luovosopmodaga háhkamii iige luovosopmodaga sáhte háhkat ovdal hukseninvesterema gergema, de rehkenasto mearreáigi hukseninvesterema gergema rájes.

Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš sáhtá guhkidit 1 momeanttas oaivvilduvvon mearreáiggi ohcama vuodul. Ohcamuš galgá leat dahkkojuvvon ovdal mearreáiggi nohkama. Doarjunvuloš doaibmabiju ollašuhhtin galgá leat álggahuvvon 1 momeanttas oaivvilduvvon mearreáiggi sisa ja mearreáiggi guhki-deapmái galgá leat dohkálaš sivva. Mearreáiggi sáhtá guhkidit guktii guhkimustá jahkái hávil.

Dárkilet njuolggadusaid dan mearreáiggis, mii ásahevvo doarjunvuloš doaibmabiju ollašuhhtimii, sáhtá addit stáhtarádi ásaheava vuodul.

44 §

Doarjaga geavahaneavttut

Doarjaga geavaheamis, gálvvuid dahje bálvalusaid háhkamis dahje agoarttain barggaheamis mearriduvvo almmolaš háhkamiid birra addojuvvon lágas (348/2007). Doarjjaoažžu galgá ovdanbuktit čielggadusa háhkama ollašuvvamis máinnašuvvon lágas gáibiduvvon vuogi mielde.

Dorjojuvvon investerenčuozáhaga ii oáččo bissovaččat dahje mearkkašahhtiláhkai geavahit eará ulbmilii go doarjunvuloš ealáhusdoibmii dahje bálgosa doibmii iige dorjojuvvon ássanvistti geavahanulbmila oáččo rievdatit ovdalگو leat vássán vihtta jagi ruhtadoarjaga mañimuš eari máksimis, dahje jos doarjja lea loatnadoarjja, de loana dahje dan mañimuš eari loktema rájes. Jos dorjojuvvon investerenčuozáhaga oamastan- ja hálddašannvuogiatvuohhta luohpaduvvo nubbái ovdalگو ovdalis oaivvilduvvon mearreáigi lea vássán, de doarjjaoažžu galgá ovdal luohpadeami háhkat ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža lobi. Lohpi miedihuvvo, jos luohpadeamioažžu deavdá doarjaga miedihaneavttuid iige doarjunvuloš doaibma mearkkašahhtiláhkai rievdda.

Doarjunvuloš ealáhusdoaimma dahje eará doaimma ii oáččo loahpahit iige meark-

kašahhtiláhkai gáržžidit ovdalگو leat vássán vihtta jagi ruhtadoarjaga mañimuš eará máksimis, dahje jos doarjja lea loatnadoarjja, de loana dahje dan mañimuš eari loktemis. Jos doarjunvuloš ealáhusdoaimma dahje dasa guoskevaš váriid oamastan- dahje hálddašannvuogiatvuohhta buorre muddui luohpaduvvo nubbái ovdalگو ovdalis máinnašuvvon mearreáigi lea vássán, de doarjjaoažžu galgá ovdal luohpadeami háhkat ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža lobi. Lohpi miedihuvvo, jos luohpadeamioažžu deavdá doarjaga miedihaneavttuid iige doarjunvuloš doaibma mearkkašahhtiláhkai rievdda.

Ovdalis 2 ja 3 momeanttas oaivvilduvvon luohpadeapmin ii adnojuvvo dorjojuvvon investerenčuozáhaga dahje doarjunvuloš ealáhusdoaimma sirdašuvvan árbevuogiatvuodalaš oažžumuša dahje dakkár buolvadtmolsuma bokte, man oktavuodas lea máksojuvvon doarjja boazodoalus dahje luondduealáhusas heaitimii dahje miedihuvvon boazodoalli dahje luondduealáhusbargi álggahandoarjja.

45 §

Ruhtadoallogeatnegasvuohhta

Doarjjaoažžu galgá doallat doarjunvuloš doaibmabijus ruhtadoalu. Ruhtadoalu galgá lágídit oassin doarjjaoažžu ruhtadoallolága (1336/1997) vuollásaš ruhtadoalus nu, ahte doarjunvuloš doaibmabiju ruhtadoalu lea álki oaidnit ja earuhit eará ruhtadoalus.

Jos doarjjaoažžun lea olmmoš, guhte vearuhuvvo eanadállodoalu dienasvearrolága (543/1967) mielde dahje oassin boazodoalli ruhtadoalus, de adnojuvvo doarjunvuloš doaibmabiju doarvái buorin ruhtadoallun dat, mii doarjjaoažžu eará ruhtadoalus vearuhusa doaimmahan dihte gáibiduvvo. Dalle galgá ruhtadoalu goittotge lágídit nu, ahte doarjunvuloš doaibmabiju goluid lea álki oaidnit ja earuhit eará ruhtadoalus.

Doarjjaoažžu galgá vurkkodit doarjunvuloš doaibmabidjui guoskevaš ruhtadoallomateriála nugo ruhtadoallolága 2 logu 9 ja 10 §:ain mearriduvvo. Jos jearaldat lea Eurohpá Uniovnna ollásit ja muhtumassii ruhtadan prográmmii gullevaš doarjagis, de ruhtadoallomateriála galgá vurkkodit uhcimustá

golbma jagi das, go Eurohpá Uniovnna kommišuvdna máksá Uniovdnii gullevaš mañimuš ruhtadanossodatmávssu.

46 §

Diehtoaddin- ja veahkehangeatnegasvuohta

Doarjjaoažžu galgá addit doarjaga miedi- han eiseváldái doarjunvuloš doaibmabidjui, dan ovdáneapmái sihke doarjaga geava- heapmái guoskevaš rivttes ja doarvái vuđolaš dieđuid.

Doarjjaoažžu galgá farggamusat almmuhit ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáži iežas sajádahkii, doibmii dahje doarjunvuloš do- aibmabidjui guoskevaš dakkár nuppástusain, mat sáhttet váikkuhit doarjaga máksinvejo- lašvuođaide dahje mat sáhttet dagahit doarja- ga ruovttoluottabearrama.

Doarjjaoažžu galgá veahkehit 93 ja 94 §:ain oaivvilduvvon dárkkisteaddji nu, ahte addá nuvttá dárkkistanbarggu čađahan dihte vealtameahttun dieđuid ja dárkkistanvuloš čuožáhahkii guoskevaš čielggadusaid ja dárbbu mielde muitala doarjunvuloš čuožáhagas ja doaibmabijus.

14 lohku

Doarjaga ohcan ja miediheapmi

47 §

Ohcanvejolašvuođas dieđiheapmi

Dálonguovlovirgebáiki galgá vuohkkasit dieđihit, mo 5-8 loguin oaivvilduvvon doarjja ohccojuvvo, ja dieđihit maidái doarjaga oh- cama mearreáiggis, ohcama čuovvunmean- nudeamis sihke miediheami váldogáibádu- sain ja -eavttuin.

48 §

Doarjjaohcamuš

Doarjja galgá ohccojuvvo čálalaččat. Eará go dutkanruhtadeapmái guoskevaš doarjja- ohcamuš galgá dahkkojuvvo dán ulbmila várás nannejuvvon skovvá. Ohcamuš galgá

vuolláičállojuvvo. Ohcamušii galget lakto- juvvo doarjaga miedi- haneavttuid árvvoštalla- lama dáfus vealtameahttun áššegirjijt, čielg- gadusat ja plánat. Ohcamušas galgá ovdan- buktit maidái čielggadusa dan priváhta ruh- tadeamis, mii geavahuvvo doarjunvuloš do- aibmabiju ollašuttimii.

Dálonguovlovirgebáiki addá dárkilet mearrádusaid 1 momeanttas oaivvilduvvon doarjaga ohcanskoviin, ohcamušii gullevaš áššegirjjiin ja plánaid ovdanbuktinvuogis.

49 §

Doarjaga ohcan

Doarjaga ohcamii sáhtta áhahuvvo mear- reáigi. Doarjjaohcamuš galgá doaimmahuv- vot Lappi ealáhus-, johtalus- ja biras- guovddáži.

Doarjaga ohcamii áhahit oaivvilduvvon mearreáiggis sáhtta addit dárkilet njuolgg- adusaid stáhtarádi áhahusa vuodul.

Doaibmaválddalaš eiseváldin lea Lappi ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš, jos mañnelis 119 §:a dahje 127 §:a vuodul ii nuppeláhkai mearriduvvo.

50 §

Doarjjaohcamuša árvvoštallan

Ovdalgo mearriduvvo doarjaga miedi- heamis, de ealáhus-, johtalus- ja biras- guovddáš sáhtta bivdit eará eiseváldiin, Bálgosiid Ovtastusas dahje Sámedikkis cealkámuša doarjjaoažžui ja doarjunvuloš doaibmabidjui guoskevaš áššiin, jos dát lea vealtameahttun doarjaga miedi- haneavttuid árvvoštallamis.

Jos boazodoalloinvesterema golut mannet badjel stáhtarádi áhahusa vuodul mearriduv- von meari, de galgá bivdit cealkámuša Bálgosiid Ovtastusas. Jos investeren dasa lassin ollašuttu sámiid ruovttuguovllus, de cealkámuša galgá bivdit maidái Sámedik- kis.

Ovdal doarjaga miediheami doarjaga miedi- haneavttuid ja doarjunvuloš doaibmabi- ju árvvoštallan dihte ealáhus-, johtalus- ja bi- rasguovddáža ovddasteaddji sáhtta fitnat boazodálus, luondduealáhusdálus dahje eará

čuozáhagas, mas ealáhusbargi dahje bálggus áigu investeret. Fitnama oktavuodas áicojuv- von áššit merkejuvvojit bajás ja daid galgá addit diehtun ohccái. Boazo- ja luonddue- aláhusdálus fitnama oktavuodas ii oaččo dut- kat bissovaš ássama várás geavahuvvon lan- jaid.

51 §

Doarjaga miediheami gaskkalduhttin

Eana- ja meahccedoalloministerijas lea vuoigatvuohta gaskkalduhttit doarjaga miediheami oppa boazodoalloguovllus dahje guvllolaččat, jos Eurohpá Uniovnna lálkamearrádusat dan gáibidit.

Doarjaga miediheami sáhtta gaskkalduhttit mearreáigái dahje doaisttázii. Ovdal gaskkal- duhttima ášši birra galgá ráđđádallat boazo- doalu hárrái Bálgosiid Ovtastusain ja eará luondduealáhusaid hárrái daiguin buvttadeadji- ja ealáhusorganisašuvnnaiguin, maidda ášši guoská. Jos gaskkalduhttin guoská sámiid ruovttuguvlui, de gaskkal- duhttimis galgá ráđđádallat Sámedikkiin. Gaskkalduhttimis galgá dieđihit vuogas vii- dodagas, ja almmuhus das galgá almmustuht- tot Virggálaš bládis.

52 §

Sámedikkiin ráđđádallan

Dan maŋŋá go ealáhus-, johtalus- ja biras- guovddáš lea ožžon iežas atnui jahkásaš mearreruđaid, de dat galgá ráđđádallat Sámedikkiin dain prinsihpain, mat dán lága ja dan vuodul addojuvvon ásusaid lassín čuvvojuvvojit doarjunvuloš čuozáhagain mearridettiin.

Ráđđádallamiin galget gieđahallot čuoovvo- vaš áššit:

- 1) ruđaid guvllolaš stivren sámevuovlui;
- 2) ruđaid stivren boazodollui ja luonddue- aláhusaide;
- 3) ruđaid stivren vistehuksemii ja ealáhu- said doarjumii; ja
- 4) ruđaid stivren bálgosiid ja ealáhusbar- giid fitnuide sámevuovllus.

Ráđđádallamiidda heivehuvvo, mii sáme- diggelága 9 §:s mearriduvvo.

Ráđđádallamiid bohtosa galgá doaimmahit diehtun Eana- ja meahccedoalloministerijai ja Dálonguovlovirgebáikái.

53 §

Doarjjamearrádus

Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš mear- rida doarjaga ja stáhtadáhkádusa miedi- heamis.

Doarjjamearrádussii galgá váldit mielde 5- 8 loguin oavvilduvvon doarjaga miedi- huvvon meari, dán lágas mearriduvvon doarj- jaeavttuid ja doarjaga máksin- ja ruovttoluot- tabearraneavttuid sihke dáhkáduseavttuid. Mearrádussii galgá dasa lassín váldit Eu- rohpá Uniovnna lálkamearrádusain ásus- huvvon eavttuid ja gáibádusaid. Hukseninveste- remii guoskevaš mearrádusa vuodul dohkke- huvvo huksenplána.

Loatnadoarjagii guoskevaš mearrádusa vuodul dohkkehuvvojit stáhtaloana dahje reantodoarjjaloana dahje stáhtadáhkádusa vuollásaš loana mearri ja loatnaeavttut sihke stáhtadáhkádusa mearri ja eavttut. Jos stáhta- lotnii, reantodoarjagii dahje stáhtadáhkádu- sii guoskevaš mearrádus váidaga dihte rievda, de loana meari ja eavttuid rievda- deapmái dárbbasuvvo loatnaaddi lohpi.

Jos doarjunvuloš doaibmabiju várás galgá háhkat lobi ja ohcci ii leat doarjjamearrádusa dahkanbottu rádjai ovdanbuktán lágafámolaš lobi, de doarjjamearrádussii sáhtta laktit eav- tu, man mielde mearrádus healbá, jos ohcci ii ovdanbuvtte mearreáiggi sisa dakkár lágafámolaš lobi, mii dahká vejolažžan do- aibmabiju ollašuhttima doarjjamearrádusa mielde.

Norra ealáhusbargi álggahandoarjja- mearrádusa galgá dahkat 18 mánotbaji sisa dálldoalu álggaheamis.

54 §

Sámedikki cealkámuš

Sámedikki cealkámuša galgá bivdit dutkan- dahje čielggadanfitnu ruhtadanohcamuša, jos fidnu ollašuhtto dahje dan váldodut- kančuozáhat lea sámiid ruovttuguovllus dah- je fidnu guoská buorre muddui sámiid árbe-

virolaš ealáhusaide. Cealkámuša galgá álo bivdit mearkkašahti boazodoallođutkan dahje čielggadanfitnuid birra.

55 §

Doarjjamearrádusa vuollásaš vuoigatvuoda sirdin

Ovdalis 5-9 loguin oavvilduvvon doarjagii guoskevaš doarjjamearrádusa vuollásaš vuoigatvuoda doarjagii sáhtta sirdit nubbái, guhte deavdá 4 logus ášahuvvon eavttuid, jos guoskevaš doarjaga miedihaneavttut divvet. Sirdimaožžu galgá ohcat mearrádusa vuollásaš vuoigatvuoda sirdimis 48 §:s oavvilduvvon vuogi mielde. Doarjjamearrádusa sirdimis mearrida ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš.

15 lohku

Doarjaga máksin

56 §

Álggahandoarjaga máksin ruhtadoarjjan

Álggahandoarjja nuorra boazodoallái dahje eará luondduealáhusbargái máksojuvvo ruhtadoarjjan almmá sierra ohcama haga. Ruhtadoarjja máksojuvvo eanemustá guoktin jahkásaš earrin.

Jos álggahandoarjja lea miedihuvvon ovdalgo olmmoš lea bargagoahtán boazodoaluin dahje luondduealáhusain, de ruhtadoarjaga vuosttas earri máksojuvvo, jos doarjjaožžu ovdanbuktá čielggadusa das, ahte boazodahje luondduealáhusdálus leat bargagoahtán doarjunvuloš ealáhusain. Jos doarjja lea miedihuvvon 17 §:a 1 momeanttas oavvilduvvon čatnaseami vuodul, de ruhtadoarjaga nuppi eari máksineaktun lea dasa lassin dat, ahte doarjjaožžu čájeha iežas ollašuttán 22 §:a 1 momeanttas oavvilduvvon doaibmabijuid.

Dárkilet njuolggadusat ruhtadoarjjahápmásaš álggahandoarjaga máksineriin sihke 2 momeanttas oavvilduvvon čielggadusaid doaimmaheapmái ášahit oavvilduvvon mearreáiggis addojuvvojit stáhtaráđi ášahusa vuodul. Dálonguovlovirgebáiki addá

dárkilet mearrádusaid ovdalis oavvilduvvon čielggadusain.

57 §

Ruhtadoarjjahápmásaš investerendoarjaga, vistehuksendoarjaga ja bálgosiid áiddiid bajásdoallamii miedihuvvon doarjaga máksin

Dat, guhte oazžu boazodoallo- dahje luondduealáhusfitnodaga várás miedihuvvon investerendoarjaga, vistehuksendoarjaga dahje bálgosa investerendoarjaga dahje áidedivvumii miedihuvvon doarjaga, galgá ohcat doarjaga máksima čálalaččat dán ulbmila várás nannejuvvon skoviin. Máksinohcamuš galgá vuolláičállojuvvo. Ohcamuša guođdimii sáhtta ášahuvvot govttoláš mearreáigi, mii rehkenasto doarjjamearrádusa dahkama rájes dahje, jos jearaldat lea doarjunvuloš doaibmabiju mañimuš máksinohcamušas, de doarjunvuloš doaibmabiju ollašuttima gergema rájes. Ohcamuš galgá doaimmahuvvot ealáhus-, johtalus- ja birasguovddášii.

Ruhtadoarjaga sáhtta máksit eanemustá viđa earis. Ruhtadoarjja máksojuvvo eanemustá doarjjadási ja miedihuvvon doarjaga meari vástideaddji ossodat máksinohcamuššii gullelaš dohkálaš goluin. Doarjjaožžu galgá dárbbu mielde ovdanbuktit čielggadusa priváhtaruhtadeami ollašuvvamis.

Ruhtadoarjja máksojuvvo, jos doarjjaožžu lea čuvvon doarjjaeavttuid. Dasa lassin máksineaktun lea dat, ahte doarjjaohccái lea čuohcán duodalaš ja loahpalaš gollu, man sáhtta gávnnaht, ja ruhtadoarjja manná doarjunvuloš doaibmabiju várás. Jos ruhtadoarjja lea miedihuvvon hukseninvesteremii, de mañimuš eari máksineaktun lea dat, ahte hukseninvesteren lea ollásit ollašuvvan nugo doarjjamearrádusas lea gáibiduvvon. Máksinohcamuššii galget laktojuvvo ruhtadoarjaga máksineavttuid dáfus vealtameahtun ruhtadoalloáššegirjijt ja -čielggadusat.

Dárkilet njuolggadusat golu duodalašvuoda, loahpalašvuoda ja gávnnahtahtivuoda árvvoštallanákkaid birra addojuvvojit stáhtaráđi ášahusa vuodul. Ruhtadoarjjahápmásaš investerendoarjaga máksineriin ja máksinohcamuša guođdimii ášahit oavvilduvvon mearreáiggis sáhtta mearridit

dárkileappot stáhtaráđi ášahusa vuodul. Dárkilet mearrádusaid máksima ohcansko-viin sihke máksinohcamuššii gullelaš áššegirjjiin ja čielggadusain addá Dálonguovlovirgebáiki.

58 §

Doarjaga máksin ruhtadoarjjan

Ovdalis 5-9 loguin oaivvilduvvon ruhtadoarjaga máksimis mearrida ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš. Dat čohkke iežas miedihan doarjagiid máksinmearrádusdieđuid ja doaimmaha daid Dálonguovlovirgebáiki. Dálonguovlovirgebáiki vástida máksinmearrádusaide gullelaš goluid dárkkisteamis ja dohkkeheamis sihke mávssuid teknikkalaš čadaheamis.

16 lohku

Loatnadoarjagii guoskevaš sierraavttut

59 §

Stáhtaloana ja reantodoarjjaloana miediheapmi

Loatnaaddi sáhtta miedihit stáhtaloana dahje, jos doarjja miedihuvvo reantodoarjjan, de reantodoarjjaloana ja lotnii guoskevaš vealgegirjji oázžu vuolláičállit dan maŋná, go doarjjamearrádus lea dahkkojuvvon. Loana ii oaččo miedihit dakkár eavttuiguin, mat spiehkastit doarjjamearrádusa eavttuin. Vealgegirjái galgá váldit mielde eavttu, man mielde doarjjamearrádusa vuollásaš loatnaavttut mannet vealgegirjeeavttuid ovdda-beallai. Doarjjamearrádusa galgá laktit vealgegirjái.

60 §

Stáhtaloana ja reantodoarjjaloana lokten

Stáhtaloana ja reantodoarjjaloana oázžu laktit ovdalgo doarjjamearrádus lea lágafámolaš. Loana oázžu laktit eanemustá guovtte earis. Jos reantodoarjja lea miedihuvvon hukseninvesterema várás, de loana oázžu goittotge laktit eanemustá viđa earis.

Stáhtaloana ja reantodoarjjaloana dahje loana vuosttas eari galgá laktit 43 §:s oaivvilduvvon mearreáiggi sisa. Jos stáhtaloana dahje reantodoarjja lea miedihuvvon hukseninvesterema várás, de stáhtaloana dahje reantodoarjjaloana maŋimuš eari ii oaččo laktit ovdalgo hukseninvesteren lea ollásit gergejuvvon doarjjamearrádusa eavttuid mielde. Loana maŋimuš eari galgá dalle laktit maŋimustá golmma mánotbaji sisa 43 §:s oaivvilduvvon mearreáiggi nohkamis.

Stáhtaloana dahje reantodoarjjaloana dahje loana eari loktema várás doarjjaoázžu galgá háhkat loktenlobi. Lobi galgá ovdanbuktit loana miedihan loatnaaddái ovdal loktema.

Dárkilet mearrádusat loana lokteneriin adojuvvojit stáhtaráđi ášahusa vuodul.

61 §

Loktenlohpi

Lobi doarjunvuloš loana dahje dan eari loktemii miediha ohcamuša vuodul ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš. Ohcamuššii galgá laktit lobi miediheapmái dárbbalaš ruhtalloáššegirjjiid ja čielggadusaid. Loktenlobi ohcamii sáhtta ášahuvvot mearreáiggi, mii sáhtta guhkiduvvot oktii ovdal mearreáiggi nohkama dahkkojuvvon ohcamuša vuodul. Mearreáiggi guhkideapmái galgá leat dohkálaš sivva.

Doarjunvuloš loanas sáhtta laktit hávil eanemustá dan ossodaga, mii vástida ollašuvvan goluid. Loktenlohpi miedihuvvo, jos doarjjaeavttut leat čuvvojuvvon. Dasa lassin loktenlobi miedihaneaktun lea golu loahpalašvuolta ja gávnnahahttivuolta ja dat ahte doarjja manná doarjunvuloš doaimbaidjui. Doarjjaoázžu galgá dárbbu mielde ovdanbuktit čielggadusa priváhtaruhadeami ollašuvvamis.

Jos jearaldat lea nuorra ealáhusbargi álggahandoarjaga vuollásaš loanas ja doarjja lea miedihuvvon ovdalgo olmmoš lea bargagoahtán ealáhusain, de loktenlobi miedihaneaktun lea ahte doarjjaoázžu ovdanbuktá čielggadusa das, ahte dálus leat bargagoahtán ealáhusain. Jos doarjja lea miedihuvvon 17 §:a 1 momentas oaivvilduvvon čatnaseami vuodul, de loktenlohpi miedihuvvo, jos doarjjaoázžu čájeha iežas ollašuttán

22 §:a 2 momeanttas oavvilduvvon doaibmabijuid. Jos loatna loktejuvvo guovtte earis, de mañimuš máinnašuvvon čielggadus galgá ovdanbuktot nuppi eari loktema várás. Erenoamáš siva dihte ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš sáhtta mieđihit loktenlobi ovdalگو doaibmabijut leat ollašuhhton.

Stáhtaráđi áhahusa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat dain ákkain, mat geavahuvvojit golu duodalašvuoda, loahpalašvuoda ja gávnnahattivuoda árvoštallamis ja loktenlobi háhkamii áhahit oavvilduvvon mearreáiggis. Dárkilet mearrádušat lobi ohcanskoviin ja ohcamuššii gullevaš áššegirjiin ja čielggadusain addá Dálonguovlovirgebáiki.

62 §

Stáhtaloana dáhkádus

Stáhtaloanas galgá leat loana loktedettiin bänkodoaimmas virolaččat geavahuvvon dáhkádus, jos ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš ii leat sierra siva dihte mieđihan luoitit dáhkádusa háhkamis.

Stáhtaráđi áhahusa vuodul sáhtta addit dárkilet njuolggadusaid das, maiguin eavttuiguin stáhtaloana sáhtta mieđihit ollásit dahje muhtumassii almmá 1 momeanttas oavvilduvvon dáhkádusa haga.

63 §

Stáhtaloana oanideapmi ja reanttu máksin

Stáhtaloana galgá oanidit jahkebeliid mielde ovtasturrosaš máksineriiguin. Oanidanmávssuid máksinbeavvit leat cuoŋománu 30. beaivi ja golggotmánu 31. beaivi.

Vuosttas oanidanmáksu šaddá máksimassii mañimustá dan máksinbeavve, mii vuosttasin boahdá jagi geažes loana dahje dan vuosttas eari loktema mañná. Jos stáhtaloatna lea mieđihuvvon hukseninvesteremii, de šaddá vuosttas oanidanmáksu goittotge máksimassii mañimustá dan máksinbeavve, mii vuosttasin boahdá guovtte jagi geažes loana dahje dan vuosttas eari loktema mañná. Reanttu galgá máksit jahkebeliid mielde dahje guđe-

ge loatnaeari loktenbeavvi rájes máksinbeavviid.

Loatnaaddi ja doarjjaoažžu sáhttiba soahpat badjelmearálaš oanidanmávssuin, daid váikkuhusas loahppaoanidanmávssuide sihke oppa loana ruovttoluottamáksimis ovdal áiggiid.

Loatnaaddi sáhtta mieđihit oanidanmávssuid máksimii mañideami, jos dása lea dárbu doarjjaoažžu gaskaboddosaš ekonomalaš váttisvuodaid dihte. Mañideami sáhtta mieđihit guhkimustá jahkáii hávil ja oktiibuot guhkimustá viđa jahkáii. Jos mañideami šattašii mieđihit oktiibuot eanet go golbma jagi, de loatnaaddi galgá bivdit mañideapmái ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža lobi. Mañideami dihte loatnaáiggi sáhtta guhkidit 36 §:a 2 momeantta 1 čuoggás ja 38 §:a 2 momeantta 1 čuoggás mearriduvvon guhkimusaáiggi olis dahje loahppaoanidanmávssuid sáhtta bajidit.

Stáhtaráđi áhahusa vuodul sáhtta addit dárkilet njuolggadusaid mañideami mieđihaneavttuin ja mañideami váikkuhusas doarjjagii.

64 §

Reantodoarjjaloana oanideapmi ja reanttu máksin

Reantodoarjjaloana galgá oanidit jahkebeliid dahje njealjadasjagiid mielde ovtasturrosaš máksineriiguin.

Vuosttas oanidanmáksu šaddá máksimassii mañimustá dan máksinbeavve, mii vuosttasin boahdá jagi geažes loana dahje dan vuosttas eari loktema mañná. Jos reantodoarjjaloatna lea mieđihuvvon hukseninvesteremii, de šaddá vuosttas oanidanmáksu goittotge máksimassii mañimustá dan máksinbeavve, mii vuosttasin boahdá guovtte jagi geažes loana dahje dan vuosttas eari loktema mañná. Reanttu galgá máksit jahkebeliid dahje njealjadasjagiid mielde loana dahje guđe ge loatnaeari loktenbeavvi rájes.

Loatnaaddi ja doarjjaoažžu sáhttiba soahpat badjelmearálaš oanidanmávssuin, daid váikkuhusas loahppaoanidanmávssuide sihke oppa loana ruovttoluottamáksimis ovdal áiggiid.

Loatnaaddi sáhtta miedihit oanidanmávs-suid máksimii mañideami, jos dása lea dárbu doarjjaoažžu gaskaboddosaš ekonomalaš váttisvuodaid dihte. Mañideami sáhtta miedihit guhkimustá jahkái hávil ja oktiibuot guhkimustá viđa jahkái. Mañideami dihte loatnaáiggi sáhtta guhkidit 36 §:a 2 momenta 1 čuoggás ja 38 §:a 2 momeantta 1 čuoggás mearriduvvon guhkimusáiggi olis dahje loahppaoanidanmávssuid sáhtta bajidit.

Stáhtarádi ásausa vuodul sáhtta addit dárkilet njuolggadusaid mañideami miedihaneavttuin ja mañideami váikkuhusas doarjjai.

65 §

Loana sirdin ja loatnaeavttuid rievdadeapmi

Stáhtaloana ja doarjunvuloš eará loana oažžu sirdit eará dohkkehuvvon loatnaaddái. Loana oažžu sirdit eará doarjjaoažžui, jos ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš dán dohkkeha 55 §:s oaivvilduvvon mearrádusa oktavuodas.

Stáhtaloana eavttuid ii oaččo rievdadit, jos rievdadeapmái ii leat ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža lohpi.

Doarjunvuloš eará loana eavttuid oažžu rievdadit, jos dát ii váikkut doarjaga miedihaneavttuid deavdimii dahje stáhta sajádahkii dáhkideaddjin. Muđui doarjjaoažžu galgá háhkat loatnaeavttuid rievdadeami várás ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža lobi. Jos reantodoarjjaloanas ii leat stáhtadáhkádus, de loana sáhtta sirdit ja dan eavttuid rievdadit ráddjehusaid haga dan mañná, go reantodoarjja ii šat máksojuvvo.

Loatnaeavttuid ii oaččo rievdadit, jos loana rievdadeapmi čuoheá doarjaga miedihaneavttuid deavdimii dahje lasiha mealgat stáhtavástui dahje stáhtadáhkádussii vuodduvvi stáhtavásttu loanas.

Stáhtarádi ásausa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat das, goas loatnaeavttuid rievdadeami várás galgá leat lohpi, ja dan mearreáiggis, mii ásahevvo lobi háhkamii. Dálonguovlovirgebáiki áddá dárkilet mearrádusaid dain skoviin, maiguin lohpi háhkkojuvvo.

66 §

Stáhtaloana reantoovddu ja lotnii guoskevaš eará doarjaga sihke stáhtadáhkádussii gullevaš doarjaga geavaheapmi

Stáhtalotnii guoskevaš doarjagis geahpeduvvo dalán loana loktedettiin dat árvu doarjagis, masa ii leat dáhkádus. Miedihuvvon friddjajagiid, reantofriddjavuoda ja reantoovddu oktiirehkenaston nominálaárvosaš mearis geahpeduvvo guđege reantobaji hárrá dán badjái guoskevaš friddjajahkái gullevaš jahkebeali oanideami mearri sihke reantofriddjavuoda dahje reantoovddu mearri. Jos doarjja ii juoga reantobaji áigge reahkká doarjaga buot osiide, de geahpeduvvojit doarjaga oasit ovdalis máinnašuvvon ortnega mielde.

Reantoovdu geahpeduvvo 37 §:a 2 momeanttas oaivvilduvvon meari vástideaddji ossodat guđege reantobaji hárrái stáhtaloana gustojeaddji ollislaš reanttus. Reantoovdu geahpeduvvo oktiibuot eanemustá dat ossodat, mii vástida miedihuvvon doarjaga nominálaárvosaš meari.

Reantodoarjjaloana dahje eará loana várás miedihuvvon stáhtadáhkádussii guoskevaš doarjagis geahpeduvvo dalán loana loktedettiin stáhtadáhkádussii gullevaš doarjjaossodat loatnadoarjagis.

Dálonguovlovirgebáiki áddá dárkilet mearrádusaid das, mo loatnaaddi galgá meannudit, go geavaha lotnii guoskevaš doarjaga iežas miedihan stáhtalotnii.

67 §

Loana miediheapmi eanadállodoalu ovddidanfoandda ruđain loatnaaddái

Dálonguovlovirgebáiki mearrida loatnaaddi ohcama vuodul loana miediheamis loatnaaddái stáhtaloanaid miediheami várás. Loana sáhtta ohcat guovddášruhtalágádusa bokte.

Dálonguovlovirgebáiki dahká stáhta ja ovtta loatnaaddi dahje moanaid loatnaaddiid gaskasaš vealgegirjji, vuolláičállá dan stáhta beales ja fuolaha vealgegirjji vurkkodeamis ja luohpadeamis loatnaoažžui dan mañná, go loatna lea máksojuvvon dahje duddejuvvon ođđa vealgegirjjiin.

Dálonguovlovirgebáiki addá dárkilet mearrádusaid das mo meannuduvvo, go ohcojuvvojit, miedihuvvojit ja máksojuvvojit ruđat stáhtaváriin sihke das, goas loatnaaddi sáhtta doaibmat almmá guovddášruhtalágádusa haga.

68 §

Stáhtaloana ruhtageavahančilgehus

Loatnaaddi galgá máksit stáhtaloana máksimassii šaddan oanádusaid ja reanttu stáhtii dan mielde ja dan sturrosažžan go loatnaoazžut leat geatnegahtton máksit vealggiset loatnaaddái. Ruhtageavahančilgehusaid galgá dahkat čieža bänkobeavvi sisa das, go loatna lea velggolačča ektui šaddan máksimassii dahje velggolaš lea máksán badjelmearálaš oanádusa.

Loatnaaddi buhtadusohcama dihte Dálonguovlovirgebáikki mearridan mávssut galget máksojuvvot čieža bänkobeavvi sisa das, go loatnaaddi lea ožžon dieđu mearrádusas.

69 §

Loatnaaddi goluid buhtten

Loatnaaddiide máksojuvvo stáhtaloanaid dikšungoluid ovddas buhtadus, man sturrodagas ja máksineavttuin mearriduvvo stáhtaráđi ášahusa vuodul.

Dálonguovlovirgebáiki mearrida stáhtaloana dikšuma ovddas loatnalágádussii máksojuvvo, 1 momeanttas oaivvilduvvon buhtadusaid bearramis loatnalágádusas ruovttoluotta muhtumassii dahje ollásit, jos loatnalágádus ii leat dikšon stáhtaloana nugo dán lágas dahje dan vuodul mearriduvvo dahje nugo buori bänkovieu mielde gáibiduvvo. Ruovttoluottabearramii sáhtta álgit oppa loatnaáiggi áigge, almmá ahte 95 § dan hehte.

70 §

Stáhtaloanaid váriid sirdin

Dálonguovlovirgebáiki máksá loana, man stáhta lea miedihan loatnaaddái, guovddášruhtalágádusa bokte.

Dálonguovlovirgebáiki máksá ohcama vuodul stáhtaloana dikšunmávssu guovddášruhtalágádusa bokte loatnaaddái.

Loatnaaddi galgá máksit guovddášruhtalágádusa bokte stáhtaloana oanádusaid ja reanttuid Dálonguovlovirgebáikái, vai dát sirdá daid eanadállodoalu ovddidanfondii čilgenláhkai.

Nuppástusat, mat dahkkojuvvojit stáhtalotnii dán lága vuollásaš eaktodáhtolaš vealgeordnestallamis, fitnodaga sanerenlága (47/1993) vuollásaš ordnestallamis ja priváhtaolbmo vealgeordnestallama birra addojuvvo lága (57/1993) vuollásaš ordnestallamis, dahkkojuvvojit maiddái loatnalágádusa ja stáhta gaskasaš vealgái.

Dálonguovlovirgebáiki sáhtta addit mearrádusaid das, goas loatnaaddit sáhttet doaimmahit ovdalis máinnašuvvon doaimmaid almmá guovddášruhtalágádusa haga.

71 §

Reantodoarjaga máksin

Reantodoarjja máksojuvvo 39 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon meari vástideaddji ossodat guđege reantobajis gustojeaddji reantodoarjjaloana ollislaš reanttus. Reantodoarjja máksojuvvo goittotge oktiibuot eanemustá miedihuvvon doarjaga nominálašárvosas meari vástideaddji ossodat.

Jos reantodoarjjaloatna máksojuvvo ollásit ruovttoluotta, de reantodoarjaga máksin nohká dan beavvi rájes, go loatna lea máksojuvvo ruovttoluotta. Reantodoarjja ii máksojuvvo máksimassii šaddan loatnaoaveopmodaga hárrái, jos jearaldat ii leat fitnodatsaneremii dahje priváhtaolbmo vealgeordnestallamii guoskevaš meannudeamis. Jos ovdalis oaivvilduvvon dahje dasa buoh-tastahtti ordnestallamis reantodoarjjaloana ollislaš reantu vuoliduvvo, de nannejuvvon reantuvuolideapmi, man loatnaaddi máksá, ii váikkut reantodoarjaga mearrái.

Loatnaaddi galgá ohcat reantodoarjjamávssu guđege reantobaji hárrái sierra, goittotge eanemustá oktii mánotbajis. Dálonguovlovirgebáikki dohkkehan guovddášruhtalágádus sirdá ohcamuša Dálonguovlovirgebáikái, mii máksá mávssu guovddášruhtalágádussii.

Guovddášruhtalágádus sirdá reantodoarjaga loatnaaddái.

Dárkilet mearrádusaid das, mo reantodoarjamáksu ohccojuvvo ja sirdojuvvo, addá Dálonguovlovirgebáiki.

72 §

Smávva oaiveopmodatmeari máksin hávil

Oaiveopmodatmeari dáfus smávva stáhta-loana ja reantodoarjjaloana galgá máksit ruovttoluotta oktan dahje guoktin earrin čuovvovaš dahje guovtte čuovvovaš máksinbeaivvi áigge.

Stáhtarádi ásausa vuodul mearriduvvo bearranvuloš eriid alimusmearis ja daid bearranmeannudeamis.

17 lohku

Stáhtaloana stáhtavástu

73 §

Stáhtavástu

Stáhta galgá vástidit loatnaaddái dán lága vuodul mieđihuvvon stáhtaloanaid oaiveopmodaga ja reanttu dain loahpalaš massimiin, mat bohtet velggolačča máksinnávccahisvuodas dakko bokte go loana dáhkádusain čoggojeaddji várit eai leat doarvái gokčat stáhtaloanas mávssekeahhtá báhcán oanádusaid ja reanttuid.

Stáhtavástu gustoma eaktun lea ahte loatnaaddi fuolaha loanas ja dan dáhkádusain dán lága ja dan vuodul addojuvvon njuolggadusaid ja buori bänkovieu mielde. Loana mieđihan loatnaaddi lea maiddá geatnegahton gozihit stáhta ávkki, go loana dáhkádusain geavahuvvon opmodat muhttojuvvo ruhtan fitnodatsaneremis, priváhtaolbmo vealgeordnestallamis, bággočuorvvasgávppis dahje reastaluvvanmeannudeami oktavuodas.

Eaktodáhtolaš vealgeordnestallama dahje dasa buohtastahti eará ordnestallama dahje loana dáhkádusain geavahuvvon opmodaga eaktodáhtolaš muhttima ruhtan nu, ahte dat čuoheá loana ruovttoluottabearramii, sáhtta dahkat dušše ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáza lobiin.

Dálonguovlovirgebáiki sáhtta addit dárkilet njuolggadusaid das, mo stáhta ávki gozihuvvo.

74 §

Buhtadusat, mat máksujuvvojit stáhtaloanaid ovddas

Dálonguovlovirgebáiki mearrida dan oaiveopmodaga ja daid reanttuid buhtadusas, mii máksujuvvo loatnaaddái stáhtavástu vuodul. Ovdalgo buhtadus nannejuvvo, de Dálonguovlovirgebáiki galgá čielggadit ahte velggolačča ja vejolaš dáhkideaddji máksinnávccahisvuodas boahhti loahpalaš massin lea gávnnavuvvon ja ahte massima ii leat sáhtán gokčat dáhkádusain geavahuvvon opmodaga vuovdinváriiguin dahje, jos dáhkádusain lea eará go olmmošdáhkideapmi, de eará dáhkádusa bokte. Dáhkádusa vuovdin ii goittotge gáibiduvvo dalle, go velggolaš dahje loanas vástideaddji goalmmát olmmoš oazžu fitnodatsaneremis dahje priváhtaolbmo vealgesaneremis dahje eará sullasaš ordnestallamis dahje dáhkádusvástu ordnestallamis doallat dáhkádusain geavahuvvon opmodaga. Dálonguovlovirgebáiki máksá buhtadusa loatnaaddái eanadállodoalu ovddidanfoandda ruđain.

Oanádusaid ja reanttuid, maid loatnaoazžu máinnašuvvon buhtadusa máksima maŋŋá máksá loatnaaddái, galgá goittotge sirdit Dálonguovlovirgebáiki čilgenláhkai.

Dálonguovlovirgebáiki mearrida loatnaaddái máksujuvvon buhtadusa ruovttoluottabearramis loatnaoazžus, dakko bokte go loatna dahje dan reanttut eai leat máksujuvvon stáhtii. Loatnaoazžus sáhtta bearrat loatnaaddái buhtadusohcama vuodul máksujuvvon buhtadusas jahkásaš reanttu reantolága (633/1982) 4 §:a 3 momentas oaivvilduvvon reantodási mielde. Dát galgá merkejuvot doarjjamearrádussii.

Buhtadus massimiid ovddas sáhtta guđđojuvot mávssekeahhtá loatnaaddái dahje buhtadusa mearri sáhtta vuoliduvvot, jos loana dikšumis ii leat čuvvojuvvon dát láhka dahje eai leat čuvvojuvvon dan vuodul addojuvvon njuolggadusat dahje mearrádusaid dahje ii leat doibmojuvvon buori bänkovieu mielde.

Dálonguovlovirgebáiki addá dárkilet mearrádusaid buhtadusa ohcan- ja máksin-meannudeamis.

75 §

Buhtadusohcamuša gieđahallandigi ja buhtadusaide guoskevaš maŋŋonanreantut

Dálonguovlovirgebáiki galgá gieđahallat stáhtalotnii guoskevaš buhtadusohcamuša golmma mánotbaji sisa das, go loatnaaddi ohcamuš lea joavdan Dálonguovlovirgebáikái ja velggolačča dahje vejolaš dáhki-deaddji máksinnávccahisvuodas boahán loahpalaš massin lea gávnnahuvvon. Jos ohcamuša ii sáhte dan hámis čoavdit, de rehenasto mearreáigi das, go ohcamuša čoavdin dihte vealtameahtun lassečielggadus (man Dálonguovlovirgebáiki lea bivdán) lea boahán Dálonguovlovirgebáikái loatnaaddis. Jos manná badjel mearreáiggi, de stáhta lea geatnegahtton máksit badjelmannanáiggi maŋŋonanreanttu reantolága (633/1982) 4 §:a 1 momeanttas oavvilduvvon reantodási mielde.

18 lohku

Stáhtadáhkádusa eavttut

76 §

Stáhtadáhkádusa eavttut

Stáhtadáhkádus mieđihuvvo deavdadáhkáduš. Dáhkádusvuloš loana dahje dan eari loktema várás doarjjaoažžu galgá háhkat 61 §:s oavvilduvvon lobi. Lohpi galgá ovdanbuktot loana mieđihan loatnaaddái ovdal dan loktema.

Stáhtadáhkádus boahá fápmui dan maŋŋá, go doarjunvuloš loatna dahje dan vuosttas earri lea loktejuvvon, 106 §:a 1 momeanttas oavvilduvvon hávilmáksu lea máksojuvvon ja vuostedáhkádus lea ásahuvvon. Dáhkádusčatnaseapmi ii čana stáhta, jos ovdalis oavvilduvvon doaimbajut eai leat ollašuttun guovtte jagi sisa stáhtadáhkádusa mieđiheamis dahje 65 §:s mearriduvvon eavttut eai čuvvjuvvo.

Dasa lassin, mii dán lágas mearriduvvo, stáhtadáhkádussii heivehuvvo, mii dáhkádusa ja vierrovealgebántema birra addojuvvon lágas (361/1999) mearriduvvo. Stáhtadáhkádusa boarásmuvvamii ii goittotge heivehuvvo, mii máinnašuvvon lága 19 §:a 3 momeanttas mearriduvvo.

19 lohku

Eaktodáhtolaš vealgeordnestallan

77 §

Stáhtaloanaid ja stáhta vuovdinhaddeoažžumušaid eaktodáhtolaš vealgeordnestallan

Dan hehttekeahhtá mii eará sajis dán lágas dahje dán lága vuodul mearriduvvo, sáhtá bissovaš ekonomalaš váttisvuodaide gártan loatnaoazžu ekonomalaš dili álkidahttin dihte eaktodáhtolaččat ordnestallat stáhtaloanaid ja stáhta vuovdinhaddeoažžumušaid.

Loatnaoazžu sáhtá geahččat gártan bissovaš ekonomalaš váttisvuodaide, jos son lea šaddan dahje sáhtá leat šaddamin máksinnávccaheapmen iige su máksinnávccaid sáhte bissovaččat máhcahit:

1) nu ahte mieđihuvvojit maŋideamit reantodoarjjaloanaid ja stáhtaloanaid oani-dannávssuide dahje stáhtaloanaide reantofriiddjavuohta; dahje

2) dakkár váriiguin, mat leat fidnemis nu ahte dat eai čuoze ohcci fitnodatoaiveopmodagaide.

Ordnevuloš loanat ja vuovdinhaddeoažžumušat sáhttet vuodđuduvvat:

1) dán láhkii;

2) boazodoalu ja luondduealáhusaid ruhtadanláhkii (45/2000) dahje dan vástideaddji ovddit láhkamearrádusaide;

3) dálonguovloaláhusaid ruhtadanláhkii (329/1999) dahje dan vástideaddji ovddit láhkamearrádusaide;

4) eanadállodoalu ovddidanfoandda birra addojuvvon láhkii (657/1966); dahje

5) eará láhkamearrádusaide, mat gusket Eana- ja meahccedoalloministeriija hálldahussuorggis stáhtarudain mieđihuvvon, Stáhtakantuvrra dikšunláhkai sirdojuvvon loanaide.

78 §

Eaktodáhtolaš vealgeordnestallamiid eavttut

Eaktun vealgeordnestallamii lea dat, ahte dan vurdet buoridit mealgat loatnaoázžu ekonomalaš dili ja ahte velggolačča dilis ja doaibmabijuin dan buoridan dihte lea dahkkojuvvon ollašuhttindohkálaš plána ja velggolaš ieš oassálastá doaibmabijuide.

Jos eai leat erenoamáš sivat, de vealgeordnestallama ii sáhte mieđihit, jos ohccái lea juo ovdal mieđihuvvon eaktodáhtolaš vealgeordnestallan. Ođđa vealgeordnestallama ii oáččo goittotge mieđihit viđa jagi sisa ovddit vealgeordnestallama mieđiheamis.

Stáhtaloanaid ja stáhta vuovdinhaddeoázžumušaid sáhtta ordnestallat dušše, jos loatnaoázžui reantodoarjjaloana dahje eará loana mieđihan velgoheadjiin mávssolepmosat bealisteaset oassálastet velggiid ordnestallamii doaibmabijuiuin, mat geahpedit mealgat loatnaoázžu vealgedikšungoluid. Earáid oassálastin ordnestallamii ii goittotge gáibiduvvo, jos daddjojuvvon loatnaaddit leat viđa ovddit jagi áigge ordnestallan mealgat iežaset oázžumušaid loatnaoázžu loatnadikšunnávccaid máhcahan dihte dahje jos jearaldagas leat mánggat oanehisáigásaš velggiid velgoheadjit.

Stáhtaráđi ásahusa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat eaktodáhtolaš vealgeordnestallama ja dasa gullevaš doarjaga mieđihaneavttuin.

79 §

Ealáhusdoaimma heaitán olbmo vealgeordnestallaneavttut

Ealáhusdoaimma heaitán dahje heitaleaddji loatnaoázžu velggiid sáhtta eaktodáhtolaččat ordnestallat dušše, jos loatnaoázžu vistti doallama ii sáhte muđui dorvvastit. Eaktodáhtolaš vealgeordnestallan ii hehte miehtamis fitnodaga saneremis addojuvvon lága 97 §:s dahje priváhtaolbmo vealgeordnestallamis addojuvvon lága 78 §:s oavvilduvvon meannudeapmái.

80 §

Doaibmabijut stáhtaloana ja vuovdinhaddeoázžumuša vealgeordnestallamis

Eaktodáhtolaš vealgeordnestallamis sáhtta guhkidit stáhtaloanaid ja stáhta vuovdinhaddeoázžumušaid ruovttoluottamáksináiggi, vuolidit reanttu sihke luoitit oanádusaid ja reanttuid máksimis dahje mieđihit mañideami. Dárkilet njuolggadusat vealgeordnestallanvugiid geavaheamis addojuvvojit stáhtaráđi ásahusa vuodul. Loatnaáiggi sáhtta erenoamáš dehálaš siva dihte guhkidit badjel 36 §:a 2 momiantta 1 čuoggás mearriduvvon alimus loatnaáiggi.

Eaktodáhtolaš vealgeordnestallamis sohp-pojuvvon vealgegaskavuodaeavttuid nuppástusat gusket maiddái dahkideaddjai, vealggis vástideaddji eará olbmui dahje vealggis dahkádusa ásahan olbmui. Dáid sajádaga ii goittotge oáččo heajudit, jos guoskevaš olmoš ii mieđa dasa.

81 §

Reantodoarjjaloanaid eaktodáhtolaš vealgeordnestallan

Boazodoalliide ja luondduealáhusbargiide dán lága dahje eará njuolggadusaid dahje stáhtaráđi ásahusa vuodul mieđihuvvon reantodoarjjaloanaid sáhtta eaktodáhtolaččat ordnestallat nugo 80 §:s mearriduvvo.

Reantodoarjjaloana reanttu ordnestallan vuolida dan reanttu, man loatnaoázžu šaddá máksit. Reantodoarjaga mearri rehkenasto vealgegirjeeavttuid vuollásaš reanttu vuodul. Vealgeordnestallama sáhtta dahkat, jos loatnaoázžu ja loana mieđihan loatnalágáduš leaba ovttaoivvilis vealgeordnestallama eavttuin ja ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš lea addán lobi reantodoarjjaloanaid ordnestallamii.

82 §

Stáhtadáhkádus eaktodáhtolaš vealgeordnestallamis

Eaktodáhtolaš vealgeordnestallamis sáhtta velggolažžii mieđihit stáhtadáhkádusa oane-

hisáigásaš velggiid buhtten dihte dakkár bänkoloanain, mii mieđihuvvo virolaš eavttuiguin. Stáhtadáhkádus sáhtá gokčat eanemustá 80 proseantta loana ollislaš mearis.

Stáhtaráđi ásašusa vuodul mearriduvvo dáhkádusaid mieđihaneavttuin ja -meannudeamis.

83 §

Eaktodáhtolaš vealgeordnestallama ráddjehusat

Máksufriddjavuohta stáhtaloana oanádusaide ii mieđihuvvo, jos loana dávvirdáhkádus dahje lotnii guoskevaš fitnodat- dahje dasa buohtastahtti doaimmas addojuvvon dáhkádus dorvvasta oanádusaid máksima. Velggolačča vistti seailluhan dihte, fitnodaga doaimma dorvvastan dihte dahje eará erenoamáš mávssolaš sivaid dihte máksufriddjavuohta sáhtá goittotge mieđihuvvot. Ohcamuš galgá dáin dáhpáhusain doaimmahuvvot Dálonguovlovirgebáikki čoavdinláhkai.

Jos loatnaoázžu lea heaitán bargamis ealáhusain, de máksufriddjavuohta sáhtá goittotge mieđihuvvot, almmá ahte 1 momenttas daddjojuvvon áššit dan hehttejit, jos:

1) loatnaoázžu lea vuovdán dáhkádussan geavahuvvon opmodaga earret ássanvistti ja dasa gullelaš eanabihtá;

2) loatnaoázžu ii várra suite máksit loana ruovttoluotta bargonávccahisvuoda, guhkálaš bargguhisvuoda, fuolahusgeatnegasvuoda dahje dáidda buohtastahtti eará siva dihte; ja

3) máksufriddjavuohta boahtá dievasin loatnaoázžu buorin, almmá ahte buorida seammás eará velgoheaddjiid vuoigatvuoda oázžut iežasat oázžumušaid ovddas mávssu.

Jos loatnaoázžui reantodoarjjaloana dahje eará loana mieđihan velgoheaddjit eai bealisset mieda eaktodáhtolaš vealgeordnestallamii, de stáhtaloanain sáhtá ordnestallat dušše erenoamáš siva dihte ja dainna eavttuin ahte stáhtaloanain ja stáhta eará oázžumušaid mávsseskeahhtá báhcán mearri lea uhcimustá 60 proseantta loatnaoázžu buot velggiin.

84 §

Doarjja, mii mieđihuvvo eaktodáhtolaš vealgeordnestallamis

Eaktodáhtolaš vealgeordnestallandoarjjan ii adnojuvvo doaibmabidju, man geažil loatnaoarjja šaddá geavahuvvot johtileappot almmá ahte doarjaga mearri lassána.

Eaktodáhtolaš vealgeordnestallamis sáhtá mieđihit doarjaga eanemustá 20 000 euro.

Eaktodáhtolaš vealgeordnestallandoarjjan gehččojuvvojit:

1) dakkár stáhtaloana dahje stáhta vuovdinhaddeoázžumuša reantofriddjavuohta, oanádusa friddjajahki, reanttu vuolideapmi dahje reanttu dahje oanádusa mávssu mearkašahtti mañideapmi, man váikkuhusat eai geahpet loana dahje vuovdinhaddeoázžumuššii guoskevaš ovddit doarjaga;

2) stáhtadáhkádussii gullelaš doarjja; ja

3) dakkár reantodoarjja, mii ii geahpet lotnii guoskevaš ovddit reantodoarjaga.

Stáhtaráđi ásašusa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat dan doarjagis, mii lasiha ovdal mieđihuvvon doarjaga sihke mearriduvvo dan meari dahje árvvu meroštallamis ja doarjaga čuovvumis.

85 §

Vealgeordnestallanmearrádus ja -soahpamuš

Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš mearrida velggolačča ohcama vuodul das, miehtágo dat stáhta beales vealgeordnestallamii ja makkár eavttuiguin.

Go mearrádus lea šaddan lágafámolažžan, de ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš sihke velggolaš ja loatnalágádus vuolláicállet ovtas stáhtaloanain ja reantodoarjjaloanain eaktodáhtolaš vealgeordnestallama ollašuttinsoahpamuša. Soahpamuš dudde lotnii guoskevaš vealgegirje- ja doarjjamearráduseavttuid. Soahpamušain ii sáhtte goittotge dattet dakkár doarjjamearráduseavttuid, mat vuodđuduvvet Eurohpá Uniovnna láchka-mearrádusaide.

Dan meannudeamis ja čuovvumis, mat čuvvojuvvojit eaktodáhtolaš vealgeordnestallamis, sáhtá addit dárkilet njuolggadusaid stáhtaráđi ásašusa vuodul.

86 §

Eaktodáhtolaš vealgeordnestallama healban

Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš sáhtta iežas mearrádusa vuodul mearridit eaktodáhtolaš vealgeordnestallama stáhta beales healbat, jos:

1) velggolaš lea vealgeordnestallama oza-dettiin dahje meannudeami áigge čiegadan ordnestallamii mealgat váikkuheaddji áššiid dahje lea addán dain dihto mávssolaš čuoggáin boastto dieđu ja lea meannudan eará oassebeliid dáfus erenoamáš moahttihahttiláhkai; dahje

2) loatnaoázžu ii leat báljo čuvvon soahpamuša almmá dohkálaš siva haga.

Eaktodáhtolaš vealgeordnestallan healbá maiddá dalle, go duopmostuollu nanne loatnaoázžui máksinprográmma fitnodaga sanerenlága dahje priváhtaolbmo vealgeordnestallanlága mielde. Duopmostuollu galgá prográmma nannedettiin váldit vuhtii eaktodáhtolaš vealgeordnestallamii gullan loanid ja oázžumušaid daid eavttuid mielde, mat livčče galgan čuvvojuvvot almmá eaktodáhtolaš vealgeordnestallama haga.

Jos vealgeordnestallan lea mearriduvvon healbat, de soahpamuššii oassálasti velgoheaddjis lea vuoigatvuohta gáibidit mávssu iežas oázžumuša ovddas velggolaččas daid eavttuid mielde, mat livčče galgan čuvvojuvvot almmá vealgeordnestallama haga. Velggolaš ii goittotge dárbbas máksit velgoheaddjái maŋŋonanreanttu vealgeordnestallama bistima áiggis, jos ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš ii vealgeordnestallama healbama siva dihte nuppeláhkai mearrit.

Ovdalgo eaktodáhtolaš vealgeordnestallan mearriduvvo healbat, de ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš galgá gullat eará soahpamušoassebeliid.

20 lohku

Sierra ovddut

87 §

Sierra ovddut

Luondduealáhusbargis, guhte 4 §:a 2 momanttas oaivvilduvvon guovllus oamas-

teami vuodul dahje muđui hálddaša boazodahje luondduealáhusdálu ja ássá das, oázžu nuvttá stáhta eana- ja čáhceguovlluin:

1) cegget sámiid ruovttuguovllus doarjjabáikki boazodoalu várás, jos dat lea vealtameahtun boazodoalu dáfus;

2) cegget doarjjabáikki meahcebevuddu várás, jos dasa gávdnojit erenoamáš mávssolaš sivat;

3) cegget guolástusa várás doarjjabáikki dahje guollegealláriid ja vuorkkáid ealáhusain bargama dáfus vealtameahtun báikkiide guolástanealáhusa dáfus mearkkašahtti čázadagaid lahkosiidda; ja

4) doallat šibihiid ja fuođardit daidda suiniid, lasttahiid, luktiid ja hoáššaid.

Eaktun 1 momanttas oaivvilduvvon ovddu geavaheapmái lea dat, ahte Meahciráđdehus iežas mearrádusa bokte miediha dasa ohcama vuodul lobi. Lohpi sáhtta miediuvvot dušše dalle, jos áššáigullelaš virsti ceggema dahje eatnama geavaheami galgá atnit boazodoalu dahje eará luondduealáhusa jodiheami dáfus vealtameahtumin. Ovdalgo lohpi miediuvvo, de Meahciráđdehus galgá bivdit doarjjabáikki dárbbaslašvuodas ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáša cealkámuša. Boazodoalu dáfus dárbbaslaš doarjjabáikkis fas galgá bivdojuvvot Sámedikki cealkámuš, jos doarjjabáikki lea jurdda cegget sámeguvlui. Lobi sáhtta sullasaš meannudeami bokte sirdit dakkár olbmui, geasa luondduealáhusdálu hálddašepmi lea sirdašuvvan ja guhte deavdá lobi miedihaneavttuid. Meahciráđdehusa mearrádusas galgá máinnašit maiddá ovdui gullelaš doarjaga meari, jos doarjaga mearis 3 momantta vuodul mearriduvvo.

Stáhtaráđi ásahusa vuodul mearriduvvo lobi gustonáiggis sihke doarjaga miedihangáibádusain ja -eavttuin. Stáhtaráđi ásahusa vuodul sáhtta addit dárkilet njuolggadusaid maiddá dan doarjaga mearis, mii gehččojuvvo gullat lohpaí sihke doarjaga mearrašuvvanákkain.

88 §

Sierra ovddu eretgeassin

Meahciráđdehus sáhtta, dan maŋná go ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš lea addán áššis cealkámuša, geassit eret miedi-

huvvon sierra ovddu, jos ovddu ii sáhte šat ákkastallat dainna ahte bargojuvvo boazodoluin dahje eará luondduealáhusein.

Meahciráđdehus sáhtá gáibidit ahte 87 §:a 1 momeantta 1-3 čuoggáin oavvilduvvon guvlui ceggejuvvon visttiid ja rusttegiid galgá jávkadit mearreáiggis dan maŋŋá, go ovdu ii leat šat fámus.

21 lohku

Doarjaga čuovvun

89 §

Ealáhusplána čuovvun

Doarjjaoažžu galgá ovdanbuktit ealáhusplánii gullelaš ulbmiliid ja doaibmabijuid ollašuvvančielggadusaid ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáži.

Stáhtarádi ášahusa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat 1 momeanttas oavvilduvvon čielggadusaid sisdoalus. Dálonguovlovirgebáiki addá dárkilet mearrádusaid das, mo čielggadusat galget ovdanbuktot ja doaimmahuvvot ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáži.

90 §

Stáhtaloana, reantodoarjjaloana ja stáhtadáhkádusa vuollásaš loana čuovvun

Loatnaaddi galgá lágidit stáhtaloana, reantodoarjjaloana ja stáhtadáhkádusa vuollásaš loana dikšuma sihke stáhtalotnii guoskevaš doarjaga ja eará loana reantodoarjaga ja lotnii guoskevaš eará doarjaga gollama čuovvuma. Dat galgá doaimmahit ain mearreáiggis Dálonguovlovirgebáikái loana miedihan-, lokten- ja oanidandieduid sihke stáhtaloana, reantodoarjjaloana ja stáhtadáhkádusa vuollásaš loana reanttu máksimii ja loatnadoarjaga geavaheapmái guoskevaš dieduid. Loatnaaddi galgá farggamusat fuolahit das, ahte stáhtalotnii ja eará doarjunvuloš lotnii guoskevaš nuppástusat dahkkojuvvojit dan iežas diehtovuogádagaide.

Stáhtarádi ášahusa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat dain dieđuin, maid loatnaaddi galgá doaimmahit Dálonguovlo-

virgebáikái. Dálonguovlovirgebáiki addá dárkilet mearrádusaid das, mo diedut galget ovdanbuktot ja doaimmahuvvot.

91 §

Čuovvuma diehtovuogádat

Doarjagiid ruhtadeami, miediheami, máksima, dárkkisteami ja ruovttoluottabearrama ja daid váikkuhusaid čuovvuma várás lea čuovvuma diehtovuogádat, masa gullet sierralágan registarat. Registariid bajásdoallamis ja geavaheamis ja daidda gullelaš dieduid almmolašvuodas ja čiegesindollamis mearriduvvo dálonguovloaláhushálddahuša diehtovuogádatlágas (284/2008).

Čuovvuma diehtovuogádahkii sáhttet vurkejuvvot doarjjaohccái, doarjjaoažžui, doarjunvuloš doaibmabidjui ja doarjaga geavaheapmái guoskevaš čuovvovaš diedut:

1) ohcci namma ja oktavuodadieđut sihke persovdnanummir dahje fitnodat- ja searvušdovddaldat;

2) ohcci oktavuodaolbmo namma ja oktavuodadieđut;

3) ealáhusplánii ja huksenplánii gullelaš diedut;

4) doarjunvuloš doaibmabiju ruhtadeapmái oassálasti prográmmii guoskevaš diedut;

5) doarjja- dahje máksinohcamuššii ja dan čoavdimii ja doarjaga spesifiseremii guoskevaš diedut;

6) diedut doarjjaoažžui miedihuvvon ja máksojuvvon doarjagiin sihke stáhtadáhkádussii guoskevaš diedut;

7) diedut doarjagii guoskevaš soahpamušain;

8) doarjunvuloš doaibmabidjui guoskevaš almmolaš doarjaga mearri;

9) diedut dárkkisteamis ja dan oktavuodas dahkkojuvvon áiccastagain;

10) diedut doarjjaoažžus ruovttoluottabearrat oavvilduvvon doarjagiin, ruovttoluottabearrama ollašuvvamis ja soahpamušaid healbamis;

11) ovdalis 89 §:s oavvilduvvon diedut, mat čoggojuvvojit čuovvuma várás;

12) ohcamuša giedahallamis čoggon eará vealtameahtun diedut.

Registrerejuvvon olbmo vuogiatvuhtii dárkkistit sutnje alccesis guoskevaš, diehto-

vuogádahkii válđojuvvon dieđuid, boasto ja váilevaš dieđuid njulgemii ja boarásmuvvan ja dárbbasmeahtun dieđuid jávkadeapmái heivehuvvo, mii heaggadiehtolágas (523/1999) mearriduvvo.

Stáhtaráđi ásašusa vuodul sáhtta addit dárkilet njuolggadusaid dakkár dieđuin, mat vurkejuvvojit registarii muhto eai leat heaggadieđut.

92 §

Dieđuid vurkkodeapmi

Diehtovuogádahkii gullevaš dieđut vurkkoduvvojit logi jagi doarjaga mieđihanmearrádusa dahkama rájes. Jos doarjja lea mieđihuvvon, de dieđut vurkkoduvvojit logi jagi ruhtadoarjaga mañimuš eari máksima rájes ja stáhtaloana dahje reantodoarjjaloana mañimuš eari loktema rájes, goittotge nu guhká go reantodoarjja máksujuvvo. Stáhtadáhkádussii guoskevaš dieđut vurkkoduvvojit dáhkádusa gustonáiggi dahje, jos stáhta dáhkideaddjivástu lea ollašuvvan, de nu guhká go máhccanoažžumuša sáhtta bearat. Stáhtalotnii guoskevaš dieđut galget vurkkoduvvot nu guhká go loatnalágádusas lea stáhtalotnii guoskevaš oažžumuš loatnaoazžus dahje, jos loatnaaddi lea ohcan stáhtaloana buhtadusa Dálonguovlovirgebáikkis, de gitta dassái go buhttenohcamuš lea lágafámolaččat čovdojuvvon. Jos jearaldat lea Eurohpá Uniovnna muhtumassii ruhtadan prográmmii gullevaš doarjagis, de dieđut vurkkoduvvojit vihtta jagi das, go Eurohpá Uniovnna kommišuvdna máksá prográmma mañimuš, Uniovdnii gullevaš ruhtadanossodatmávssu.

22 lohku

Dárkkisteapmi

93 §

Dárkkistanvuoigatvuohta

Eana- ja meahccedoalloministeriija ja Dálonguovlovirgebáiki sáhttiba dárkkistit doarjaga mieđihan-, máksin- ja geava-haneavttuid čuovvuma gozihan dihte doarja-

ga mieđiheaddjiid, gaskkusteaddjiid ja oažžuid. Sullasaš vuoigatvuohta doarjaga gaskkusteaddjiid ja oažžuid hárrái lea ealáhus-, johtalus- ja birasguovddázis. Máinnašuvvon eiseválddiin lea diehtooažžunvuoigatvuohta čiegusindoallannjuolggadusain beroškeahtta.

94 §

Dárkkisteapmi

Dárkkistit sáhtta gozihandoaimma gáibidan viidodagas doarjunvuloš doaibmabiju ja doarjaga geavaheami dáfus mávssolaš dáluid, rusttegiid, visttiid, biergasiid, dilálašvuođaid, diehtovuogádagaid ja áššegirjiid. Dárkkistit ii oaččo goittotge bissovaš ássamii geava-huvvon lanjaid.

Dárkkisteami sáhtta oskkildit olggobeale ruhtadoallái, vai dárkkistanbargu šaddá almaláhkai dikšojuvvot. Ruhtadoallin galgá doaibmat ruhtadoallolágas (459/2007) dahje almmoshálddahusa ja -ekonomiija ruhtadoalliid birra addojuvvon lágas (467/1999) oaivilduvvon ruhtadoalli dahje ruhtadoallosearvvuš. Ruhtadoallosearvvuš galgá nammadit ruhtadoalus vástideaddji ruhtadoalli. Dárkkistanbargui heivehuvvojit hálddahusláhka (434/2003), giellaláhka (423/2003), sámi giellaláhka (1086/2003) ja eiseválddiid doaimma almmolašvuođa birra addojuvvon láhka (621/1999). Dárkkistanbarggu bargi ruhtadoallái heivehuvvojit rihkusvuoigatvuođalaš virgevástonjuolggadusat. Dárkkistanbarggu oktavuodas dáhpáhuvvan vahágii heivehuvvo, mii vahátbuhttenlágas (412/1974) mearriduvvo.

Dárkkisteami birra galgá dahkat dárkkistanmuitalusa, mii doaimmahuvvo farggamusat ealáhus-, johtalus- ja birasguovddázii ja Dálonguovlovirgebáiki.

Dárkkisteaddji oažžu váldit iežas atnui áššegirjiid ja doarjaga geavaheapmái guoskevaš eará materiálad, jos dása lea dárbu dárkkisteami ulbmila juksan dihte. Áššegirjiid ja eará materiálad galgá farggamusat máhcahit, go daid hálddusdoallamii ii leat šat dárkkisteami dáfus dárbu.

Bolesa geatnegasvuođs addit virgeveahki mearriduvvo boleslága (493/1995) 40 §:s.

23 lohku

96 §

Doarjaga máksima gaskkalduhttin ja ruovttoluottabearran

95 §

Doarjaga máksima gaskkalduhttin ja ruovttoluottabearran

Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš lea geatnegahtton gaskkalduhttit 5-8 loguin oaivvilduvvon doarjaga máksima ja bearrat dan ruovttoluotta, jos:

1) doarjaga miedihan- dahje máksineavttut eai leat dievvan;

2) doarjjaoažžu lea addán dakkár boastto dahje váilevaš dieđu, mii lea váikkuhan mealgat doarjaga miediheapmái dahje máksimii;

3) doarjaga eavttut eai leat čuvvojuvvon;

4) doarjjaoažžu ii leat deavdán 17 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon čatnaseami;

5) doarjjaoažžu lea luohpadan almmá ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža lobi haga doarjunvuloš ealáhusdoaimma dahje dorjojuvvon investerenčuozáhaga dahje vis-teruhtadeami bokte dorjojuvvon ássanvisti ovdalga 44 §:a 2 momeanttas mearreáigi lea vássán;

6) doarjjaoažžu lea biehttan veahkeheames dárkkisteamis; dahje

7) Eurohpá Uniovnna ollásit dahje muhtumassii ruhtadan dahje riikkadási ruđaiguin ollásit ruhtaduvvon eanadoalu struktuvradorjagiidda guoskevaš Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusat dan gáibidit.

Bearakeahhtá sáhtá goittotge guođdit meari, mii lea eanemustá 25 euro.

Jos doarjja lea miedihuvvon oktasačat moanaide, de vástidit buot doarjjaoažžut ovttasvásttolaččat doarjaga máhcaheamis. Doarjjaoažžuid gaskkas vástu juohkása dan mielde go doarjjaoažžu lea oassálastán dan doibmii, mii lea leamaš doarjaga máhcahan-geatnegasvuoda vuodđun.

Ruovttoluottabearrat mearriduvvon doarjja galgá máksojuvvot ruovttoluotta mañimustá jagi sisa ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža mearrádusa rájes.

Stáhtaloana mearrideapmi eretcelkojuvvot

Stáhtalotnii guoskevaš doarjagii heivehuvvo, mii 95 §:s mearriduvvo.

Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš sáhtá maiddá mearridit loatnaaddi eretcealkit stáhtaloana, jos 95 §:a 1 momeanttas ásahev- von juoga čuokkis dievvá.

Stáhtaloana sáhtá dasa lassin eretcealkit dahje loatnaaddi sáhtá eretcealkit loana, jos:

1) loana bokte ruhtaduvvon dálle dahje dan oassi vuvdojuvvo bággobearrandoaimmai- guin;

2) dáhádusa árvo lea ohccis sorjjasmeah- tun siva dihte dan mađe njiedjan ahte dat sáhtá čuohcit loana vel mávssekeah- tes oai- veopmodaga bearramii;

3) reanttu dahje oanádusa máksin lea mañnonan guhkit go golbma mánotbaji;

4) loatnaoažžu dahje dáhkeaddji lea reas- taluvvan dahje jos dáhkeaddji fitnodatdo- aibma lea nohkan iige loatnaoažžu leat ávžžuhusain fuolakeahhtá ásahan loatnaaddi dohkkehan doarvái stuorra dáhádusa.

Eretcealkinláhkai mearriduvvon stáhtalo- na galgá máksit ruovttoluotta eanemustá guovtte earis mañimustá jahkebeali sisa ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža mearrádusa rájes.

97 §

Doarjjaoažžu almmuhangeatnegasvuoh- ta ja ovdadiehtu

Doarjjaoažžu galgá farggamusat almmuhit doarjaga miediheadjái 95 §:a 1 momeanttas dahje 96 §:s oaivvilduvvon doarjaga, stáhta- loana dahje stáhtadáhádusa miedihanákka dahje doarjaga mávssu dahje loana lok- teneavttu dakkár nuppástusas, man dihte loatna sáhtá berrojuvvot ruovttoluotta dahje loahpahuvvot dahje stáhtaloatna eretcelko- juvvot.

Doarjjaoažžui sáhtá bivdaga vuodul addit čadni ovdadieđu das, dagahago plánejuvvon doaimbaidju, mii guoská 17 §:a 1 momeant- tas oaivvilduvvon čatnaseapmái, ealáhusplánii, jođihuvvon ealáhussii dahje doarjunvuloš opmodaga rievdamii dahje

luohpadeapmái, 95 §:a 1 momeanttas dahje 96 §:s oaivvilduvvon čuovvumuša. Ohcamušas galgá ovdanbuktit čielgasit dan ášši, masa ovdadiehtu ohccojuvvo. Dasa lassin galgá ovdanbuktit ášši čoavdin dihte dárbbášlaš čielggadusa. Ovdadihtui guoskevaš ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáša mearrádus lea fámus ovttá jagi dan addima rájes. Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš sáhtá spiehkastit iežas addin ovdadieđus dušše dalle, jos ohcci lea ollašuttán iežas doaimmabiju mealgat nuppeláhkai go ovdadiehtoohcamušastis lea ovdanbuktán dahje lea ovdanbuktán ovdadieđu oázžun dihte sakka boastto dahje váilevaš dieđu.

Ovdadiehtu ii addojuvvo, jos eará ohcamuš dán áššis lea dutkojuvvomin dahje eiseváldi lea čoavdán ášši dahje ášši čoavdin gullá Eurohpá Uniovnna doaimmaorgánii.

Stáhtaráđi ásaahusa vuodul sáhtá addit dárkilet njuolggadusaid das, mo meannuduvvo ovdadieđu bivdima ja addima oktavuodas.

98 §

Reantodoarjjaloana eretcealkin

Jos reantodoarjja lea lágafámolaš mearrádusa vuodul mearriduvvon ruovttoluotta berrojuvvot doarjjaoažžus, de loatnaaddi sáhtá eretcealkit reantodoarjjaloana muhtumassii dahje ollásit.

99 §

Ruovttoluottamáksit oaivvilduvvon meari reantu

Doarjjaoažžu galgá máksit dan mearái, mii galgá máhcahuvvot dahje ruovttoluotta berrojuvvot, reantolága 3 §:a 2 momeanttas oaivvilduvvon jahkásaš reantu, nu ahte dasa lasihuvvojit golbma proseanttaovttadaga. Reantu galgá máksit doarjaga máksinbeaivvi rájes, dahje jos máksinvuloš meari lea stáhtaloatna dahje ruovttoluottabearrat oaivvilduvvon doarjja lea reantodoarjja, de loana loktenbeaivvi rájes gitta dassái go ruovttoluottabearranvuloš doarjja lea ollásit máksujuvvon. Stáhtalotnii galgá goittotge máksujuvvot ovdalis oaivvilduvvon reantu bearranvuloš mearrádusa dahkama rájes, jos ruovtto-

luottabearran vuodđuduvvá 96 §:a 3 momentii. Jos doarjja lea rehetlaš doarjja ja eará go stáhtaloana rentui guoskevaš doarjja, de reantu máksingeatnegasvuohta álgá doarjaga atnuiváldinbeaivvi rájes.

Jos stáhtaloatna eretcelkojuvvo ja seammás loatnadoarjja berrojuvvo ruovttoluotta, de ruovttoluottabearrat oaivvilduvvon loana rentui guoskevaš doarjagii ii rehkenasto reantu ja loana ruovttoluottabearranreanttus galgá geahpedit dan reantu, man loatnaoazžu lea juo máksán.

100 §

Mañnonanreantu

Jos ruovttoluottabearrat oaivvilduvvon meari ii máksujuvvo mañnimustá 102 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon máksinbeaivve, de dasa galgá máksit jahkásaš mañnonanreantu reantolága 4 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon reantodási mielde.

101 §

Ruovttoluottabearrama govttolazžandahkan

Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš sáhtá guoddit boastut dahje duššiid dihte máksujuvvon meari dahje dasa máksit oaivvilduvvon reantu ollásit dahje muhtumassii beara-keahhtá, jos dievasin bearran ii livčče oppalaččat geahčadettiin doarjjaoažžu dilálašvuodaid ja doaimma dáfus govttolaš. Ruovttoluottabearran ja reanttuid bearran galget goittotge dahkkojuvvot dievasin, jos Eurohpá Uniovnna ollásit dahje muhtumassii ruhtadan dahje ollásit riikkadási váriiguin ruhtaduvvon, eanadoalu struktuvradoarjagiidda guoskevaš Eurohpá Uniovnna lánka-mearrádusat dán gáibidit.

102 §

Ruovttoluottabearramii dahje máksima gaskkalduhttimii guoskevaš mearrádus

Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš galgá dahkat ruovttoluottabearramis ja doarjaga máksima gaskkalduhttimis sihke stáhtaloana eretcealkimis mearrádusa. Mearrádusa vuodul nannejuvvo dat meari, mii galgá

ruovttoluotta berrojuvvot dahje eretcelkojuvvot, ja mearriduvvojit maiddá 99 §:s oavvilduvvon reantu ja daid máksima várás oavvilduvvon máksinbeaivi.

Ruovttoluottabearramii guoskevaš mearrádusa galgá dahkat dakka maŋŋá, go ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš oáččui dieđu 95 §:s mearriduvvon ákkas ja maŋimustá logi jagi geažes doarjaga maŋimuš eari máksima rájes. Stáhtalotnii guoskevaš doarjaga gehččojuvvo geavahuvvon, go loana rentui guoskevaš maŋimuš doarjjaeari lea geavahuvvon lohppii.

103 §

Ruovttoluottabearramii guoskevaš mearrádusa ollašuhttin

Dálonguovlovirgebáiki vástida doarjaga ruovttoluottabearramii guoskevaš mearrádusa ollašuhttimis. Ruovttoluottabearrama sáhtá čađahit lágafámolaš mearrádusa vuodul nu, ahte ruovttoluottabearranvuloš mearri oktan reantuin geahpeduvvo doarjjaoažžui máksit oavvilduvvon eará doarjagis. Stáhtaloana ja dan reantu bearramis vástida goittotge loana miedihán loatnalágádus.

Ruovttoluottabearramii guoskevaš mearrádusa sáhtá bággobearrandoaimmaiguin ollašuhttit dan maŋŋá, go mearrádus lea ožžon lágafámu. Mearrádusa ollašuhttimii heivehuvvo, mii vearuid ja mávssuid ollašuhttima birra addojuvvon lágas (706/2007) mearriduvvo.

Stáhtaloana eretcealkin ja ruovttoluottabearran gullá goittotge loana miedihán loatnalágádussii.

24 lohku

Loatnadoarjagii guoskevaš meannudeamit

104 §

Loatnaaddi ja guovddášruhtalágádusa barguid dikšun

Dasa, guhte lea loatnaaddi dahje guovddášruhtalágádusa bálvalusas, heivehuvvojit rihkusvuoigatvuodalaš virgevástonjuolggadusat, go son dikšu dán lágas oavvilduvvon doaimmaid.

Ovdalis oavvilduvvon doaimmaid divššodettiin dagahuvvon vahágii heivehuvvo vahátbuhttenláhka.

105 §

Loatnaaddi veahkehan- ja diehtoaddingeatnegasvuohta

Loatnaaddi galgá almmuhit ealáhus-, johtalus- ja birasguovddázii doarjunvuloš loana sirdašuvvamis eará loatnaaddái ja 65 §:a 3 momeanttas oavvilduvvon loatnaeavttuid dakkár nuppástusain, maida ii dárbašuvvo ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža lohpi.

Loatnaaddi galgá váldit vuhtii stáhtaloana divššodettiin stáhta ávkki loatnaaddin ja maiddá dáhkádusvuloš loana divššodettiin stáhta ávkki dáhkideaddjin. Loatnaaddi galgá farggamusat almmuhit Dálonguovlovirgebáiki doarjjaoažžu ekonomalaš sajádahkii, doarjunvuloš loana dahje loana dáhkádussan geavahuvvon opmodaga árvui guoskevaš dakkár nuppástusas, mii sáhtá váikkuhit stáhta sajádahkii loatnaaddin dahje dáhkideaddjin.

Loatnaaddi ja guovddášruhtalágádus leaba geatnegahtton spesifiserejuvvon bivdaga vuodul luohpadit Eana- ja meahccedoalloministerijai, Dálonguovlovirgebáiki ja ealáhus-, johtalus- ja birasguovddázii doarjjaoažžui guoskevaš dakkár dieđuid, mat leat vealtameahtumat loatnadoarjaga miedihaneavttuid gozihan dihte.

Loatnaaddi ja guovddášruhtalágádusa diehtoaddingeatnegasvuohta guoská maiddá daidda dieđuide, mat leat oavvilduvvon čiegun dollojuvvot. Dieđuid ii oáččo geavahit eará go dan ulbmilii, man várás dat leat eiseváldái mearriduvvon doaimmaid dikšun dihte luohpaduvvon.

106 §

Mávssut, mat berrojuvvot stáhtadáhkádusa ovddas

Stáhtadáhkádusa ovddas berrojuvvo doarjjaoažžus máksu, mii sáhtá vuodđuduvvat dáhkádusa prosentála ossodahkii dáhkádusvuloš loana mearis, dáhkádussii gullevaš riskka mearrái dahje dáhkádusa hálddahušgo-

luide dahje daidda buohkaide. Stáhtadáhkádusa ovddas berrojuvvo dasa lassin guktii jagis máksu, mii vuodđuduvvá seamma ákkaide go dáhkádusa hávilmáksu. Mávssut sirdojuvvojit čilgenláhkai eanadálodoalu ovddidanfondii.

Ovdalis 1 momeanttas oaivvilduvvon mávssu sirdá stáhtii loatnaaddi. Dálonguovlovirgebáiki máksá loatnaaddái buhtadusa ovdalis máinnašuvvon doaimma dikšumis. Buhtadus máksojuvvo eanadálodoalu ovddidanfoandda ruđain.

Stáhtaráđi ásašusa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat dáid mávssuid mearis ja mearrašuvvanvuogis, mat berrojuvvojit dáhkádusa ovddas, sihke loatnaaddái máksit oaivvilduvvon buhtadusa mearis. Dálonguovlovirgebáiki sáhtá addit dárkilet mearrádušaid das, mo meannuduvvo mávssuid sirdima oktavuodas.

107 §

Stáhta dáhkideaddjivásttu ollašuvvan

Stáhta dáhkideaddjivástui sihke mávssu máhccanvuoigatvuhtii guoskevaš ávkegoziheamis vástida Dálonguovlovirgebáiki.

Dálonguovlovirgebáiki sáhtá mearridit ahte stáhta máhccanoažžumuš ii berrojuvvo dakkár doarjjaoažžus, guhte ii govttolaččeat geahčadettiin suite máksit mávssu bissovaš bargonávcahisvuoda, guhkálaš bargguhisvuoda, fuolahusgeatnegasvuoda dahje dáidda buohtastahtti eará siva vuodul.

Dáhkideaddjivásttu ollašuvvamis šaddan mávssut máksojuvvojit eanadálodoalu ovddidanfoandda ruđain. Máhccanvuoigatvuoda vuodul ožžojuvvon buhtadusat sirdojuvvojit máinnašuvvon fondii čilgenláhkai.

108 §

Loatnaadi diehtovurkkodangeatnegasvuodta

Dasa lassin mii eará sajis mearriduvvo loatnaaddi geatnegasvuodas vurkkodit áššegirjjiid, de loatnaaddi galgá vurkkodit goittot loatnaáiggi áššegirjjiid, mat gusket:

- 1) loatnaeavttuide ja loatnaeavttuid rievdeapmái oktan máksingeahpádusaiguin;
- 2) stáhtaloana dáhkádusárvoštallamii;

3) dáhkádussii čuohcci áššiide dalle, go stáhtaloana dahje dáhkideami dáhkádussan čujuhuvvon opmodahkii nannejuvvui bántadahje eará vuoigatvuohta; ja

4) loana eretcealkimii.

Áššegirjjiid galgá vurkkodit gitta dassái, go stáhtaloatna dahje stáhtadáhkádusloatna lea máksojuvvon ruovttoluotta. Jos loatnalágádus lea ohcan buhtadusa stáhtaloana ovddas dahje mávssu stáhtadáhkádusa vuodul, de 1 momeanttas oaivvilduvvon áššegirjjiid galgá vurkkodit gitta dassái, go buhtadus lea máksojuvvon dahje máksu stáhtadáhkádusa vuodul máksojuvvon dahje lágafámolaš mearráduš buhtadusohcama dahje dáhkádussii vuodđuduvvi máksinohcama hilgumis lea dahkkojuvvon.

25 lohku

Sierra njuolggadusat

109 §

Diehtooažžunvuoigatvuohta ja dieđuid luohpadeapmi

Eana- ja meahccedoalloministeriijas, Dálonguovlovirgebáikkis ja ealáhus-, johtalus- ja birasguovddázis lea vuoigatvuohta, almmá ahte čiegusindoallannjuolggadusat dan hehttejit, oažžut eará eiseválddis dahje almmolaš doaimma dikšu oassebealis ohccái dahje doarjjaoažžui, dán dearvvasvuodadillái, ekonomalaš sajádahkii ja fitnodat- dahje ámmátdoibmii, almmolaš ruđain mieđihuvvon ruhtadeapmái dahje doarjaga dáfus mearkkašahtti dillái guoskevaš eará dieđuid, mat leat vealtameahttumat doarjjaáši giedahallan dihte.

Eana- ja meahccedoalloministeriijas, Dálonguovlovirgebáikkis ja ealáhus-, johtalus- ja birasguovddázis lea vuoigatvuohta, almmá ahte čiegusindoallannjuolggadusat dan hehttejit, luohpadit eará eiseváldái dahje almmolaš doaimma dikšu dahje Eurohpá Uniovna doaimmaorgánii dán lágas mearriduvvon doaimma divššodettiin ožžojuvvon dakkár dieđuid doarjjaoažžus, maid eiseváldi dahje doaimmaorgána dárbbasa mearriduvvon dárkkistanbarggu dahkan dihte dahje dan go-

zihan dihte ahte Eurohpá Uniovnna lálhka-mearrádusat leat čuvvojuvvon.

Ovdalis 1 ja 2 momeantta vuodul ožžojuvvon dieđuid ii oaččo geavahit eará go dan ulbmilii, masa dat leat bivdojuvvon.

110 §

Mearrádusa diehtunaddin

Dán lágas oaivvilduvvon mearrádusa sáhtá addit diehtun hálddahuslága 59 §:s mearriduvvon vuogi mielde.

Doarjaga ruovttoluottabearramii guoskevaš mearrádus galgá goittotge addojuvot diehtun hálddahuslága 60 §:s mearriduvvon vuogi mielde.

111 §

Mearrádusa ovddas máksin

Dán lágas oaivvilduvvon mearrádus lea ohccái dahje doarjjaoažžui nuvtá. Meahciráđđehusa mearrádussii erenoamáš ovddu birra heivehuvvo, mii stáhta máksinág-galágas (150/1992) mearriduvvo, goittotge nu ahte dakko bokte go mearrádus guoská sierra ovdui gullevaš doarjagii, de mearrádus lea nuvtá.

112 §

Ruđaid geavaheapmi guovlluid mielde

Eana- ja meahccedoalloministeriija vástida 7 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon mieđihanvuogatvuoda dahje mearreruđa stivremis dán lágas oaivvilduvvon doarjagiidda ja mearrida daid čujuheamis ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža atnui.

113 §

Eanadállodoalu ovddidanfoandda ruđaid geavaheapmi

Eanadállodoalu ovddidanfoandda ruđaid sáhtá dasa lassin, mii daid geavaheamis ovdalis mearriduvvo, geavahit:

1) ovddidanfoandda ruđaiguin háhkkojuvvon dahje fondii sirdojuvvon eana- ja eará opmodaga dikšumii ja divodeapmái;

2) loanain ruhtadeamis šaddan dikšunmávssuide ja eará goluide;

3) dán lága vuollásaš doarjjadoaimmaide ja stáhtaloanaide; ja

4) boazodoalu ja luondduealáhusaid ovddidandoibmii guoskevaš dutkamusaide ja čielgadusaide dahkamii.

Eanadállodoalu ovddidanfoandda ruđain sáhtá máksit mávssuid ja buhtadusaide eaktodáhtolaš vealgeordnestallamii oaivvilduvvon meannudangoluide.

114 §

Teknikkalaš veahkki

Teknikkalaš veahki geavaheamis dán lágas oaivvilduvvon doarjaga ollašuhttimii heivehuvvo teknikkalaš veahki geavaheamis dálonguovllu ovddideapmái mieđihit oaivvilduvvon doarjagiid birra addojuvvon lága 54 §.

115 §

Nuppástusohcan

Dálonguovlovirgebáikki, Meahciráđđehusa ja ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža dán lágas oaivvilduvvon mearrádussii oažžu ohcat nuppástusa váidimiin dálonguovloaláhusaid váidinlávdegoddaide nugo hálddahusláhkeavahanlágas (586/1996) mearriduvvo.

Váidaga sáhtá doaimmahit maiddaide dan eiseváldái, man mearrádussii ohccojuvvo nuppástus. Eiseváldi galgá doaimmahit váidaga ja áššis čoggon áššegirjiid ja iežas cealkámuša nuppástusohcaneiseváldái.

Dálonguovloaláhusaid váidinlávdegotti mearrádussii áššis, mii guoská doarjaga máksima gaskkalduhttimii dahje ruovttoluottabearramii, oažžu ohcat nuppástusa váidimiin Alimus hálddahusriektái nugo hálddahusláhkeavahanlágas mearriduvvo. Muđui váidinlávdegotti mearrádussii oažžu ohcat nuppástusa váidimiin Alimus hálddahusriektái dušše dalle, jos Alimus hálddahusriektái mieđiha váidinlobi.

116 §

*Háhkama ollašuhttimii guoskevaš vuoigat-
vuodadorvovuogit*

Almmolaš háhkamiid birra addojuvvon lága 6 §:a 1 momeantta 5 čuoggás oaivvil-
duvvon háhkanovttadaga dahkan háhkamii,
masa lea miedihuvvon doarjja dán lága
vuodul ja mas háhkan manná badjel háhka-
miid birra addojuvvon lága 15 §:s oaivvil-
duvvon šielbmáárvvuid, heivehuvvo, mii
máinnašuvvon lága 11 logus mearriduvvo.

26 lohku

Fápmuiboahтин- ja sirdašuvvannjuolggadusat

117 §

Fápmuiboahтин

Dán lága fápmuiboahтинbeaivi mearriduvvo
stáhtaráđi ášahusa vuodul.

Dáinna lágain gomihuvvo odđajagemánu
21. beaivve 2000 addojuvvon boazodoalu ja
luondduealáhusaid ruhtadanláhka.

Ovdalgo dát láhka boahтá fápmui, de sáhtтá
álgit lága ollašuhttima gáibidan doaibmabi-
juide.

118 §

Ruđaid geavaheapmi

Eanadállodoalu ovddidanfoandda ruđaid
sáhtтá ainge geavahit maiddái dakkár fit-
nuide, maid galgá boazodoalu ja luonddue-
aláhusaid ruhtadanlága ja dan ovddit láhka-
mearrádusaid mielde gerget ja maidda máin-
našuvvon ruđaid lea sáhtтán geavahit daid
njuolggadusaid mielde, mat ledje dán lága
fápmuiboadedettiin.

Dasa lassin boazodállolága, boa-
zoekonomiijalága dahje luondduealáhuslága
ulbmiliidda háhkkojuvvon dahje eará vuogi
mielde fidnejuvvon opmodat geavahuvvo
dan mañná, go dát láhka lea boahтán fápmui,
eanadállodoalu ovddidanfoandda birra addo-
juvvon lága 3 §:s ášahuvvon ulbmiliidda.

119 §

Ovddit láhkamearrádusaid heiveheapmi

Boazodoalu ja luondduealáhusaid ruhta-
danlága ja dan ovddit láhkamearrádusaid
vuodul dutkojuvvomin leahkki áššit gerge-
juvvojit máinnašuvvon lágaid mielde dan ei-
seválldis, mas dat leat dutkojuvvomin dán
lága fápmuiboadedettiin. Miedihuvvon ruht-
adoarjaga máksá dan miedihan eiseváldi.

Boazodoalu ja luondduealáhusaid ruhta-
danlága, boazoeconomiijalága ja luonddue-
aláhuslága ja ovdal dán lága fápmuiboahтima
guston eará láhkamearrádusaid ollašuhтima
hárrái ja máinnašuvvon láhkamearrádusaid
vuodul šaddan stáhta, gieldda ja loat-
nalágádusa oazžumuša hárrái čuvvojuvvojit
dán lága fápmuiboadedettiin guston njuolggadusat ja daid vuollásaš soahpamušeavttut.
Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža doaib-
maválldi vuollásaš ášši giedahallá ja čoavdá
goittotge Lappi ealáhus-, johtalus- ja biras-
guovddáš.

120 §

*Ovddit láhkamearrádusaid vuollásaš
máksingehpádusat*

Boazodoalu ja luondduealáhusaid ruhta-
danlága ja dan ovddit láhkamearrádusaid
vuollásaš stáhta vuovdinhaddeoazžumuššii
dahje stáhtalotnii dahje reantodoarjjalotnii
guoskevaš máksingehpádusa eavttuide hei-
vehuvvojit dat njuolggadusat, mat ledje dán
lága fápmuiboadedettiin. Reantodoarjjalo-
anid máksingehpádusaid miedihanmean-
nudeapmái heivehuvvo goittotge, mii 64 §:a
4 momeanttas mearriduvvo.

121 §

*Ovddit láhkamearrádusaid vuollásaš
prográmmavuloš doarjagat*

Ovdal dán lága fápmuiboahтima guston
láhkamearrádusaid vuollásaš, Eurohpá
Uniovna muhtumassii ruhtadan prográm-
mavuloš ruhtadoarjagiid ja eará doarjagiid
miediheamis ja máksimis, goziheamis ja eará

meannudemiin čuvvojuvvojit áššáigullelaš prográmmabadjái guoskevaš njuolggadusat ja mearrádusat, mat ledje dán lága fápmuiboadedettiin, jos Eurohpá Uniovnna láhka-mearrádusain ii nuppeláhkai daddjojuvvo.

122 §

Ovdal mieđihuvvon stáhtaloanaid dikšunmávssut

Boazodoalu ja luondduealáhhusaid ruhtadanlága ja dan ovddit láhkamearrádusaid vuodul mieđihuvvon stáhtaloanaid dikšuma ovddas máksojuvvo loatnalágádusaide govtolaš buhtadus dikšungoluin ja eará goluin. Dárkilet njuolggadusat buhtadusa ákkain ja mearis addojuvvojit stáhtaráđi ášahusa vuodul.

123 §

Nuppástusohcan čovdosiidda, mat leat dahkkojuvvon ovddit láhkamearrádusaid vuodul

Dan maŋŋá go dát láhka lea bohtán fápmui, de ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža, Dálonguovlovirgebáikki ja dálonguovloealáhhusaid váidinlávdegotti mearrádusaide ohccojuvvo nuppástus boazodoalu ja luondduealáhhusaid ruhtadanlága, boazoeconomiijalága ja luondduealáhhuslága sihke dan ovddit láhkamearrádusaid vuollásaš áššiin, nugo dán lága 115:s sullasaš áššiid hárrái mearriduvvo dan hehttekeahhtá, mii nuppástusohcamis lea ovdal mearriduvvon.

124 §

Čujuhamnjuolggadusat

Jos eará lágas dahje dan vuodul addojuvvon njuolggadusas čujuhuvvo boazodoalu ja luondduealáhhusaid ruhtadanláhkii, de čujuheapmi gehččojuvvo oavvildit čujuheami dán lágas daddjojuvvon sullasaš njuolggadusaide, jos dán lágas ii nuppeláhkai mearriduvvon.

125 §

Huksenbáiki

Meahciráđdehus sáhtá iežas mearrádusa vuodul mieđihit dan bálgosii, mii boazodállolága vuollásaš hálddašuvuoigatvuoda vuodul hálddaša huksenbáikki, lobi molsut báikki dáfus unohas dahje báikki dáfus dárbbášmeahttumin šaddan huksenbáikki Meahciráđdehuse čujuhan, boazodoalu dáfus vuohkkaset báikái. Bálggus galgá sirdit iežas oamastan visttiid eret guovllus guovtte jagi sisa Meahciráđdehuse mearrádusa rájes. Meahciráđdehus sáhtá beavttálmahttit iežas mearrádusa áittasáhkuin dahje barggahanáitagtiin, nugo áittasáhkkolágas (1113/1990) mearriduvvo.

Stáhtaráđi ášahusa vuodul sáhtá addit dárkilet njuolggadusaid lohpeameannudeamis huksenbáikki molssodettiin.

126 §

Ovddit láhkamearrádusaid vuollásaš dihto doaimbajut ja vuoigatvuodagaskavuodát

Boazodállolága, luondduealáhhuslága ja boazoeconomiijalága njuolggadusat čuvvojuvvojit daid áššiid hárrái, mat gusket máinnašuvvon lágaid ollašuhttimii ja maid birra ii dán lágas nuppeláhkai mearriduvvo. Dát guoská maiddái máksingehpádusaide ja dáluid ráddjehusaide. Stáhta oazžumušaid sirdin, stáhta oazžumušaid ja ruhtadoarjagiid ruovttoluottabearran, dálu dahje dan oasi ráddjehusain ja bántavásttus luoitin, luohpadanlobiid mieđiheapmi ja máksingehpádusaid mieđiheapmi stáhta oazžumušaid hárrái gullá goittotge ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža doaimbaváldái. Eana- ja meahccedoalloministeriija mieđihan ruhtadoarjaga bearrá goittotge ruovttoluotta doarjaga mieđihan ministeriija. Máinnašuvvon lágat čuvvojuvvojit heivvolaš osiin maiddái loanaid hárrái. Máksingehpádusaid ja loanaid sirdimiid čovdá goittotge loana mieđihan loatnalágádus, mii galgá dalle čuovvut, mii ovdal dán lága fápmuiboahtima gustojeaddji láhkamearrádusain lea mearriduvvon.

127 §

Meannudeapmái guoskevaš spiehkastagat

Stáhtaráđi ásausa vuodul sáhtá goittotge mearridit doarjaga dahje eará ovddu ohcamii, máksimii dahje ruovttoluottabearramii dahje sullasaš doaibmabidjui guoskevaš meannu-

danspiehkastagain, go heivehuvvojit 118—128 §:ain ovdanbukton áššit, jos ovddit láhkamearrádušaid vuogálaš heiveheapmi dán lágas mearriduvvon doarjjavuogádagaid ektui dan gáibida.

Dálonguovlovirgebáiki sáhtá addit 118—126 §:ain oaivvilduvvon áššiid giedahaladetiin dárbbášlaš áššegirjiid birra dárkilet mearrádušaid.

Láhka

boazodollui čuohcán vahágiid buhttemis

Riikkabeivviid mearrádusa mielde mearriduvvo:

1 §

Lága ulbmil

Dán lága vuodul geahččalit veahkehit boazodoalloaibmiid ceavzit boazodollui čuohcán viiddis ja vuordemeahttun vahágiin.

2 §

Heivehansuorgi

Dát láhka heivehuvvo boazodoallolágas (848/1990) oaiivilduvvon boazodoalloguovllus daidda buhtadusaide, mat máksojuvvojit boazodollui čuohcán luondduroasu dahje eará roasu dagahan vahágiidda.

3 §

Luondduroassu ja eará roassu

Dán lágas oaiivildit luondduroasuin ja eará roasuin:

1) eahpedábalaš dálke- ja luonddudilálašvuodaid, mat hehttejit mealgat bohccuid geavaheames virolaš guohtoneatnamiiddiset ja dagahit mearkkašahtti lassebiebmandárbbu, dagahit muđui boazojámuid dahje čuhcet muđui mealgat bohccuid vejolašvuodaide ceavzit meahcis;

2) eahpedábalaš ja viidát leavvan eallidávdda, mii lea njommon bohccuide.

Stáhtaráđi áhahusa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat dan luondduroasus ja eará roasus, mat dohkkehuvvojit buhtadusa ággan.

Maŋnelis dán lágas roasuin oaiivildit sihke luondduroasu ja eará roasu.

4 §

Oppalaš eavttut

Dán lágas oaiivilduvvon buhtadusa sáhtta máksit stáhtaruđain dakkár vahágis, mii lea šaddan njuolgga boazodollui čuohcán roasus.

Buhtadusa máksima eaktun lea dat, ahte ulbmilii lea čujuhuvvon mearreruhta eanadálloalu ovddidanfoandda jahkásaš geavahanplánas dahje lea čujuhuvvon mearreruhta dahje mieđihanvuoigatvuohta stáhtabušehtas.

5 §

Roasu gávnaheapmi

Buhtadusa máksima eaktun lea dat, ahte roassu ja dan viidodat ja váikkuhus boazodollui leat gávnnahuvvon čielggadusa vuodul, man lea dahkan okta dutkanlágádus dahje moanat dutkanlágádusat roasu šlája mielde.

Stáhtaráđi áhahusa vuodul mearriduvvo, mo meannuduvvo roasu gávnnahan dihte.

Eana- ja meahcedoalloministeriija mearrida iežas hálddahussuorggi dutkanlágádusaid ja priváhta dutkanlágádusaid geavaheamis roasu gávnaheapmái. Stáhtaráđdi mearrida eará dutkanlágádusaid geavaheamis sullasaš ulbmilii.

Dilálašvuodaid rievdan buhttenvuloš roassun gávnnahuvvo stáhtaráđi mearrádusa vuodul.

6 §

Vahága gávnaheapmi

Boazodoallái čuohcán vahága árvvoštallá gieldda dálonguovloaláhuseiseváldi. Jos vahát ja dan mearri lea čielggas, de ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš sáhtta luohpat árvvoštallama gáibideamis.

Bálgosii čuohcán vahága árvvoštallá gieldda dálonguovloaláhuseiseváldi dahje ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš.

Stáhtaráđi ásahusa vuodul sáhtta mearridit dárkileappot, mo meannuduvvo vahága árvvoštalladettiin ja goas árvvoštallama gáibideamis sáhtta luohpat.

7 §

Vahága buhtten

Buhttenvuloš vahát sáhtta gokčat jápmán bohcco árvvu buhttema, bohccuid massima dagahan dienasmassima buhttema dahje vahága dagahan liigegoluid buhttema.

Vahága meari árvvoštalladettiin galgá geavahit ággan dan gaskamearalaš ealihanboazologu, mii lei ohccis vahága deaivideami golmma ovddit boazodoallojagi áigge ja dán seamma áigodaga áigge leamaš buvttadangoluid ja boađuid meari.

8 §

Buhtadusoazžu ja buhtadusa oazžuneavttut

Buhtadusa sáhtta máksit boazodoallái ja bálgosii.

Buhtadusa sáhtta máksit boazodoallái dalle, jos sutnje leat šaddan mearkkašahti massimat bohccuid jápmima dihte dahje roasu dagahan mearkkašahti liigegolut ja ahte sus dahje dálloalalus, masa son gullá, leat uhcimustá 50 bohcco.

Buhtadusa sáhtta máksit bálgosii dalle, jos dasa leat šaddan roasu dihte mearkkašahti liigegolut.

Stáhtaráđi ásahusa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat buhttenvuloš massimiin, dohkálaš liigegoluin, buhttenvuloš massimiid ja liigegoluid

alimusmearis sihke boazodoalli dálloallui gullevaš olbmui.

9 §

Buhtadusa mearri

Buhtadusa sáhtta máksit eanemustá dan meari, mii vástida iešvástidanoasi badjelmanni gávnnahuvvon massima dahje dohkálaš golu meari.

Ohcci iešvástidanoassi lea eanemustá 20 proseantta gávnnahuvvon massimis ja dohkálaš liigegoluin.

Stáhtaráđi mearrida 5 §:a 2 momeanttas oaivvilduvvon mearrádusa oktavuodas maiddá iešvástidanoasis.

10 §

Buhtadusaid ja doarjagiid oktiiveheapmi

Buhtadus máksojuvvo dušše dakko bokte go ohccái ii iešvástidanoasi badjelmanni oasi ovddas máksojuvvo buhtadus oajus dahje ii máksojuvvo doarjja dahje eará buhtadus almmolaš ruđain.

Jos ohccái máksojuvvo massima dahje liigegolu ovddas seamma ulbmili eará buhtadus dahje doarjja, de gehččojuvvo ahte dat gusket vuosttažettiin iešvástidanoasi badjelmanni oassái.

11 §

Buhtadusa ohcan

Buhtadus galgá ohcojuvvot čálalaččat Lappi ealáhus-, johtalus- ja ealáhusguovddázis. Ohcci galgá vuolláičállit ohcamuša.

Buhtadusa sáhtta ohcat dan maŋŋá, go roassu lea stáhtaráđi mearrádusa vuodul gávnnahuvvon.

Stáhtaráđi ásahusa vuodul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat das, goas buhtadus galgá ohcojuvvot, mo galgá meannudit buhtadusa ozadettiin ja mat čielggadusat galget laktojuvvot ohcamušii.

12 §

Mearrádus buhtadusas

Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš dahká mearrádusa buhtadusa máksimis. Jos balgosii čuohcán vahága lea árvoštallan ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš, de buhtadusa máksimis mearrida Dálonguovlovirgebáiki.

Stáhtarádi ásahusa vuodul sáhtta mearridit mearreáiggis, man sisa mearrádus galgá dahkkojuvvot.

13 §

Buhtadusa máksin

Buhtadusa máksá Dálonguovlovirgebáiki.

14 §

Buhtadusvuogádaga eará ollašuttin

Dán lágas oaivvilduvvon buhtadussii heivehuvvo stáhtadoarjjaláhka (688/2001) dakko bokte go jearaldat lea máinnašuvvon lága 9 §:a 2 momanttas, 10 ja 11 §:ain, 12 §:a 1 momanttas, 13—21 §:ain, 22 §:a 1 momantta 1, 2 ja 7 čuoggás ja 2 ja 3 momanttain sihke 23—36 §:ain mearriduvvon áššiin.

Dasa lassin, mii stáhtadoarjjalága 16 §:s mearriduvvo, maiddá Eana- ja meahccedoalloministeriijas ja Dálonguovlovirgebáikkis lea vuoigatvuohta dahkat dárkkistemiid ja iežaska mearrádusa vuodul addit vuoigatvuođa dárkkistemiid dahkamii.

Dan hehttekeahhtá, mii stáhtadoarjjalágas mearriduvvo, buhtadus sáhtta berrojuvvot ruovttoluotta, jos Eurohpá Uniovnna stáhtadoarjjanjuolggadusat ja eará láhkamearrádusat dan gáibidit.

Njulgengáibádussii addojuvvon ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža mearrádussii sáhtta oheat nuppástusa dálonguovloealáhusaid váidinlávdegottis.

15 §

Buhtadusa máksima gaskkalduhttin ja buhtadusa ruovttoluottabearran

Mearrádusa buhtadusa máksima gaskkalduhttimis ja buhtadusa ruovttoluottabearramis dahká ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš. Mearrádusa vuodul nannejuvvojit ruovttoluottabearranvuloš mearri, reantolága (633/1982) 3 §:s oaivvilduvvon reantu ja daid mañimuš máksinbeaivi sihke reantolága 4 §:s oaivvilduvvon mañjonanreantu.

Ruovttoluottabearramii guoskevaš mearrádus galgá dahkkojuvvot farggamusat dan mañná, go ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš oaččui dieđu stáhtadoarjjalága 21 dahje 22 §:s mearriduvvon ákkas ja mañimustá logi jagi geažes buhtadusa mañimuš eari máksimis.

16 §

Ruovttoluottabearramii guoskevaš mearrádusa ollašuttin

Dálonguovlovirgebáiki vástida ruovttoluottabearramii guoskevaš mearrádusa ollašuttimis. Ruovttoluottabearrama lágafámolaš mearrádusa vuodul sáhtta dahkat nu, ahte ruovttoluottabearranvuloš mearri oktan reanttuin geahpeduvvo eará doarjagis, mii máksojuvvot doarjjaoažžui.

Ruovttoluottabearramii guoskevaš mearrádusa sáhtta bággobearrandoaimmaiguin ollašuttit dan mañná, go mearrádus lea ožžon lágafámu. Mearrádusa ollašuttimii heivehuvvo, mii vearuid ja mávssuid ollašuttima birra addojuvvon lágas (706/2007) mearriduvvo.

17 §

Roasu gávnaheamis ja vahága árvoštallamis šaddan golut

Roasu gávnaheapmi gullá Eallindárbašdorvvolašvuodadoaimmahaga,

Fuoddo- ja guolledoalu dutkanlágádusa, Meahccedutkanlágádusa dahje Suonjardandorvoguovddáža bargguide dan maŋŋá, go dutkanlágádusa geavaheamis roasu gávnaheapmái lea 5 §:a 3 momellantas oaivvilduvvon vuogi mielde mearriduvvon.

Jos roasu gávnaheamis geavahuvvo veahkkin priváhta oassebealli, de eanadállodoalu ovddidanfoandda ruđain sáhtá buhttet govtolaš goluid. Mearrádusa buhtadusa máksimis dahká Eana- ja meahccedoalloministeriija.

Dán lágas oaivvilduvvon bargguid dikšumis gildii čuohcci goluin ii máksojuvvo stáhtarudain eará go dat buhtadus, mii

mearriduvvo gielddaid stáhtadoarjjalágas (1147/1996).

18 §

Fápmuiboahтин

Dán lága fápmuiboahтинbeaivi mearriduvvo stáhtaráđi ásahusa vuodul.

Dát láhka heivehuvvo buhtadusaide, mat máksojuvvojit dán lága fápmuiboahтima maŋŋá dáhpáhuvvan roasu vuodul.

Ovdalgo láhka boahта fápmui, de sáhtá álgit lága ollašuhтimii dárbbášlaš doaibmabijuide.

Lää'kk

sää'mlää'jj 8 §:f mu'ttmest

U'vddum He'Issnest mannu pei'v 2010

Riikkpei'vi tu'mmstõõgg mie'lddsânji
muu'ttet sää'mlää'jj (253/1995) 8 §:f 1 momentt, nu'tt mä'htt tõt lij lää'jjest 55/2000, puõtt-
 inalla:

8 §

*Jee'res lää'jjeâttmõõžž mie'lddsâ
 tuärjeemtuâim*

luâttjie'llemvue'jji raajõstuärjjõõžžin uvdd-
 um lää'jjest jurddum ouddõõžžid va'steei
 ouddõõžžid tän lää'jj mie'lddsânji.

Sää'mvuu'dest tuâimmjeei paalgâskoo'dd-
 id tuärjeet puä33tääl da luâttjie'llemvue'jji
 raajõstuärjjõõžžie mie'ldd uvddum lää'jj
 (/) mie'lddsânji. Muõoi 4 §:fâst jurdd-
 um nuõrttsâ'mmlaid miõttât puä33tääl da

Tât lää'kk puâtt viõ'kke valdiasâbbar
 asetõõžžin šiõtteem ääi'jpoddân.

Tân lää'jj viõ'kke šõddmest tu'mmjem
 vue'lñn âarrai äšša, suâvvtet lää'jj viõ'kke
 šõddmest viõggâst âarrai šeâttmõõžžid.